МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
(НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ,
ЕКОНОМІКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ - ННІУЕП)
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАН
УКРАЇНИ»
ІНСТИТУТ ГЕОГРАФІЇ НАН УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ім. Ю. КОНДРАТЮКА
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ВИЩА ШКОЛА МЕНЕДЖМЕНТУ м. ВАРШАВА
(РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції
(Київ, 13 грудня 2017 р.)

Київ
Видавництво «УкрСІЧ»
2018

УДК _____

Т 33

Рекомендовано Вченою радою Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського, протокол № ___ від 28 грудня 2017 р.

Т 33 Теоретичні аспекти та практичні проблеми управління, економіки та природокористування в Україні : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 13 груд. 2017 р.) / за заг. ред. В. Г. Горника, М. М. Клименюка, С. О. Кравченка, А. В. Путінцева, О. В. Царенко, Н. О. Шевченко. – К. : УкрСІЧ, 2018. – __ с.

У матеріалах круглого столу до Міжнародного дня філософії «Виклики української державності в XXI столітті: філософія нового буття» вміщено виступи його учасників, що присвячені сучасним проблемам теорії і практики менеджменту, економіки та підприємництва, публічного управління, розвитку фінансової системи, регулювання обліково-аналітичних процесів в умовах євроінтеграції, природокористування та охорони навколишнього середовища в Україні.

Для слухачів, студентів, науковців, викладачів, працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування, інших фахівців, які виявляють інтерес до проблем управління, економіки та природокористування.

УДК ____

Матеріали публікуються в авторській редакції зі збереженням стилістики, орфографії та пунктуації.

© Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського, 2018
© Вид-во "УкрСІЧ", 2018

ПРОЕКТ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. В.І ВЕРНАДСЬКОГО
(НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ - ННІУЕП)
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАН УКРАЇНИ»
ІНСТИТУТ ГЕОГРАФІЇ НАН УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. Ю. КОНДРАТЮКА
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ВИЩА ШКОЛА МЕНЕДЖМЕНТУ м. ВАРШАВА (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)

Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції

«ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ»

13 грудня 2017 року

Київ 2017

УДК

Рекомендовано до друку Вченою радою

Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського
(протокол № від)

Редакційна колегія:

Горник В.Г., доктор наук з державного управління, доцент, директор навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування ТНУ ім. В.І. Вернадського

Шевченко Н.О. - доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та природничих наук Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування ТНУ ім. В.І.Вернадського

Царенко О.В. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку та аудиту Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування ТНУ ім. В.І. Вернадського

Путінцев А.В. – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри фінансів Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування ТНУ ім. В.І. Вернадського

Кравченко С.О. - доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування ТНУ ім. В.І. Вернадського

Клименюк М.М., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та міжнародних економічних відносин Навчально-наукового інституту управління, економіки та природокористування ТНУ ім. В.І. Вернадського

Теоретичні аспекти та практичні проблеми управління, економіки та природокористування в Україні: зб. матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 13 грудня 2017)/упоряд. Петровська І.О. - К: 2017, 427 с.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ "ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ	
Горник В.Г., Короткий С.А. Актуальні питання реформування державного управління у сфері цивільного захисту……...	21
Гусев В.О. Формування інноваційної культури як складова підготовки управлінських кадрів для суспільних реформ ……..	24
Зикова Т.М. Мовна компетентність управлінців органів публічної влади як фактор їх комунікативності…….	28
Кравченко С.О., Омельченко А.С. Сутність та особливості публічного приватного партнерства ……..	31
Дєгтяр А.О., Калюга О.О. Аналіз динаміки фондового ринку України за три квартали 2017 року……	33
Шевченко О.О., Кобилін В.О. Особливості електронного урядування в Україні……	35
Шевченко О.О., Ковальова А.С. Здійснення державної інформаційної політики в Україні……. .	37
Шевченко О.О., Коваленко М.М. Зарубіжний досвід державного регулювання малого аграрного підприємництва ……..	39
Шевченко Н.О., Вікарчук А.А. Громадянська участь як чинник розвитку місцевого самоврядування …….	40
Шевченко Н.О., Кобиліна Ю.М. Використання сучасних інформаційних технологій в інформаційно – аналітичному забезпеченні управління ……	42
Карлова В.В. Публічно-приватне партнерство зарубіжний досвід і перспективи впровадження в Україні …….	44
Жаховська В.Л. Ресурсне забезпечення соціального розвитку сіл на основі муніципального управління ……..	47

Бовсунівська І.В., Кучерявий В.М. Становлення інституту лобізму в органах державної влади України ……...	49
Бовсунівська І.В., Новітня Н.Д. Реформування управління державною власністю……	50
Коврига О.С., Чухрай Н.М. Форми реалізації громадянами права на участь управлінні місцевими справами ……..	52
Коврига О.С., Данчин О.О. Земельні відносини як складова процесів розвитку територіальних громад	54
Коврига О.С., Клименко Т.Д. Реформування пільг в Україні наближення до європейських стандартів….	56
Коврига О.С., Колєнченко Ю.В. Аналіз ефективності управління персоналом в органах державної влади в Україні ……	58
Коврига О.С., Омельченко А.С. Проблемні питання місцевого самоврядування……..	59
Коврига О.С., Паламарчук Н.О. Перспективи розвитку забезпечення діяльності органів державного управління……	62
Коврига О.С., Плива В.В. Вдосконалення механізмів державного регулювання ринку цінних паперів	63
Коврига О.С., Рубан Є.І. Розвиток складових системи управління місцевими фінансовими ресурсами ……	65
Коврига О.С., Шмагун В.В. Сучасні підходи до впровадження механізмів реалізації регіональної молодіжної політики ……..	67
Коврига О.С., Турко І.М. Формування державної кадрової політики в сфері освіти……	69
Коврига О.С., Венгренюк Т.В. Шляхи розв'язання проблем та підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами місцевих бюджетів……	71

Євмєшкіна О.Л., Дідач В.І. Проблеми діяльності центрів надання адміністративних послуг……...	73
Немирівська О.Я., Балашов І.В. До питання щодо стану модернізації змін в державній службі України…..	75
Немирівська О.Я., Довгаль Т.П. Про деякі особливості стану сучасного державної кадрової політики в Україні……..	77
Немирівська О.Я., Пересунько А.В. Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку як основний чинник реформування житлово-комунального обслуговування населення	78
Немирівська О.Я., Решетило Д.В. Реформування органів суддівського врядування, як складова проведення конституційної реформи у сфері правосуддя……	80
Шмагун А.В., Голоцукова Т.Г. Удосконалення навичок публічної комунікації як чинник формування професійної компетенції управління…….	82
Шмагун А.В., Мосейчук А.Д. Комунікативна діяльність органів місцевого самоврядування при роботі з громадськими організаціями …….	84
Шмагун А.В., Роговий Д.В. Мовний менеджмент: ефективність і професіоналізм в роботі державної служби…….	86
Шмагун А.В., Левковець І.А. Комунікативна майстерність державного службовця ……	87
Шмагун А.В., Левковець О.А. Мовний менеджмент як чинник культивування державної мови……...	89
Шмагун А.В., Садовський Д.А. Особливості функціонування Української мови в органах державної влади та в органах місцевого самоврядування……	90
Шмагун А.В., Барабаш А.О. Аналіз нормативно-правового забезпечення механізмів реалізації соціальної політики в Україні……	91

Шмагун А. В., Зінченко А.О. Аксіологічні основи мовного етикету в діловому спілкуванні	93
Шмагун А.В., Коврига Н.І. Риторична майстерність як переконуючий чинник в управлінській діяльності…….	94
Шмагун А.В., Масло В.В. Мовна політика і культура мовлення в публічному управлінні…….	95
Шмагун А.В., Онищенко А.І. Ділове листування у сфері публічного управління й підвищення його ефективності (з досвіду роботи органів місцевого самоврядування)……	97
Шмагун А.В., Сичова В.П. Розвиток механізмів взаємодії органів публічної влади в системі електронного уряду…….	98
Шмагун А.В., Стахов Ю.С. Аксіологічні виміри мовленнєвої діяльності в діловій комунікації публічного управління. Гендерні параметри в діловому спілкуванні……	100
Шмагун А.В., Чураченко Д.О. Методологічні основи аналізу інвестиційної діяльності…….	102
Шмагун А.В., Щербакова В.І. Шляхи розв’язання професійних проблем у процесі усної комунікації……	103
Шмагун А.В., Веклич К.О. Муніципальна консолідація (політика об'єднання та співробітництва територіальних громад)……..	105
Шмагун А.В., Дубініна Т.Г. Сучасний стан використання інформаційних технологій в реалізації державної політики соціальної сфери……..	107
Шмагун А.В., Москаленко В.В. Електронна демократія як атрибут захисту громадянами своїх інтересів і визначених форм співпраці з державою за допомогою технологій електронного урядування……	108
Шмагун А.В., Ситнюк Т.В. Е-урядування як спосіб взаємодії органів державної влади з громадянами та суб'єктами господарювання……...	110

Гуйда О.Г., Богуш Є.М. Основні аспекти впровадження адміністративно-територіальної реформи в Україні……	112
Колотигіна І.А. Проблеми сучасного управління документаційним забезпеченням сфери послуг……	114
Пристайко В.В. Протидія корупції як елемент антикризової політики держави……	117
Аскеров Д.М. Механізми державного управління ефективним розвитком регіонів України……..	118
Бачинський А.Я. Механізми державного регулювання підприємницької діяльності……...	120
Міннiков О.М. Впровадження CRM як інтелектуально-інформаційної системи в державному управлінні……...	122
Рибкіна С.О. Проблеми регіональної вищої освіти……	124
Босецька А.В. Сучасні засоби мотивації працівників на підприємстві……..	126
Городищева М.О. Проблеми впровадження інформаційних технологій в умовах адміністративної реформи …….	127
Денисевич А.В. Мовна політика в органах влади: завдання, засади, реалізація……..	128
Коса Ю.О. Державна і регіональні мови в сучасній Україні…….	129
Люшик Р.В. Зарубіжний досвід державного приватного партнерства в туристичній галузі…….	130
Полурез О.В. Національна система електронного цифрового підпису, її організаційна структура, функції та завдання суб'єктів…….	132

Рудак Р.Б. Нормативно правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні: проблеми та шляхи їх розв'язання……..	133
Самойлова А.С. Удосконалення державної політики у сфері запобігання корупції в Україні	135
Тимченко О.А. Публічний виступ у діловому спілкуванні	136
СЕКЦІЯ «ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА»	
Горбань Г.П., Галас О.В. Чорнобильська зона як біосферний заповідник: проблеми і перспективи…	137
Доценко А.І. Природні туристичні ресурси Черкащини та їх раціональне використання	138
Мірошниченко В.В. Екологізація навчального процесу у вищих навчальних закладах України.	141
Сухіна О.М. Екологічний рентний платіж – на розвиток механізму інтернаціоналізації екологічних екстерналій та мінімізації збитків від забруднення природи…	143
Бистряков І.К., Клиновий Д.В. Формування, оцінка і використання екосистемної складової природного капіталу України…….	145
Чечель А.О. Особливості сталого розвитку еколого-економічних систем урбанізованих територій……..	148
Хлобистов Є.В. Міжнародний досвід та напрями вдосконалення оцінки соціально-економічних наслідків надзвичайних екологічних ситуацій…….	150
Тарасенко Д.Л. Соціальна складова збалансованого зростання……	153
СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО»	
Гаврилюк Л.П., Зоценко Л.М., Інноваційні програми для реалізації здорового способу життя.....	

Горбань Г.П. Проблеми управління розвитком туризму в регіоні……	155
Гоць Т. В. Особливості тарифоутворення у ЖКГ України……	157
Демчук Н. І., Ткаченко Г. А. Класифікація реінжинірингу бізнес-процесів в управлінні сільськогосподарськими підприємствами…….	158
Жук В.П., Виговська М. О. Обґрунтування бізнес-ідеї підприємства……...	160
Івашків Ю.Д., Будаловський А.А. Діловий етикет у системі управління персоналом……...	161
Івашків Ю.Д., Дудар С.С. Формування професійної компетентності посадових осіб на підприємствах……..	163
Івашків Ю.Д., Козир Т.В. Удосконалення управління керівним персоналом на підприємстві ……..	166
Івашків Ю.Д., Левченко І.В. Удосконалення системи управління персоналом підприємства…….	167
Кучерина Л.А., Закусило Т.А. Перспективи розвитку світового біржового ринку……..	169
Кучерина Л.А., Москалюк Н. А. Підвищення ефективності використання земельних ресурсів у сільському господарстві…….	171
Кучерина Л.А., Овраменко Д. О. Інформаційне забезпечення стратегічного маркетингу підприємств торгівлі…….	172
Медведєв М. Г., Омецинская Н. В. Нелінійна модель оптимізації ризику інвестиційного портфелю……..	174
Путінцев А.В., Кубарев М.Д. Конкурентоспроможність як фактор розвитку регіональної економіки……	176
Путінцев А.В., Телегуз О.В. Системний підхід до інвестиційно-інноваційного розвитку регіонів……	178

Руденко Ю.О. Перспективи розвитку сільського туризму в Україні……..	181
Савенко А.Є. Нові підходи до розвитку аграрного туризму в Україні……..	183
Савенко А.Є., Дашніков Д.В. Маркетинг органічної продукції в Україні та Європейському Союзі.....	
Савенко А.Є., Таран А.В., Вощула К.О. Яблуневе садівництво як чинник розвитку агротуризму в Чернігівській області……...	185
Савенко А.Є., Черепичник К.В., Данугян К.А. Формування агротуристичних кластерів в Україні…….	188
Терон І.В. До питання про суб‘єктивність соціального розвитку сільських територій..	190
Шевченко Н.О., Агабабян Д.С. Реалізація продукції аграрних підприємств в умовах підвищення ринкових ризиків…….	192
Шевченко Н.О., Вікарчук С.М. Роль сільськогосподарчої обслуговуючої кооперації в сфері технічного забезпечення аграрних виробників……	194
Шевченко Н.О., Галь А.В. Мотивація як чинник підвищення ефективності використання персоналу підприємства……	195
Шевченко Н.О., Крячок Є.Ю. Соціальна відповідальність підприємництва в Україні……..	197
Шевченко Н.О., Кулініченко Т. П. Формування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств..	199
Шевченко Н.О., Мала В.С. Розвиток підприємництва в галузі птахівництва……..	200
Шевченко Н.О., Музика О.Г. Врахування ринкових ризиків при формуванні фінансового результату в аграрних підприємствах ……	202

Шевченко Н.О., Руссєва Г.К. Інформаційне забезпечення управління підприємством…….	203
Шевченко Н.О., Сущенко К.С. Розвиток електронної торгівлі на біржовому ринку ……...	204
Шевченко Н.О., Фінько О.С. Інноваційний розвиток малого підприємництва України……	206
Шевченко Н.О., Чевичелова М.С. Продуктивність праці та напрями її зростання……	208
Шевченко Н.О., Шевчук А.В. Сільський туризм як вид малого бізнесу в Україні…….	210
Яценко Г.Ю. ВВП-розрив в Україні: аналіз динаміки та фактори впливу……...	212
СЕКЦІЯ «РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ»	
Артюх Г.І. Удосконалення системи управління фінансовими ресурсами підприємства	215
Горлач А.С. Досвід функціонування страхових ринків зарубіжних країн та можливість його впровадження в Україні……	217
Горлач А.С., Дерунова В.І. Банківська система як складова фінансової системи України ……...	219
Горлач А.С., Діденко А.В. Проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України…….	221
Горлач А.С., Єрко А.О. Сучасний стан розвитку банківської системи України……..	224
Горлач А.С., Лисак Д.О. Проблеми розвитку страхування в Україні та шляхи їх вирішення ……..	226
Горлач А.С., Поліщук О.О. Особливості розвитку фінансового ринку України……	228
Клименко О.М., Римаренко А.Ю. Зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування в Україні...	230

Клименко О.М., Семенюк Ю.П. Державний борг України: фактори, що на нього впливають……..	232
Корнєєв В.В., Авдасьова В.В. Управління операційним прибутком підприємства…….	234
Корнєєв В.В., Артамонова А.Л. Особливості стратегічного управління фінансовою діяльністю підприємства	236
Корнєєв В.В., Василюк А.І. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства……	238
Корнєєв В.В., Гольоса О.В. Управління фінансовою стійкістю підприємства та напрями її забезпечення…….	240
Корнєєв В.В., Козаченко Ю.В. Управління фінансовою санацією підприємства ……	242
Корнєєв В.В., Кравченко П.В. Фінансові стратегії розвитку підприємства……..	243
Корнєєв В.В., Лукашенко Ю.В. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства……..	246
Корнєєв В.В., Маковей Л.Ю. Особливості управління фінансами підприємств з іноземними інвестиціями в Україні……	248
Корнєєв В.В., Міщенко А.В. Напрями удосконалення кредитного портфеля комерційних банків……	250
Корнєєв В.В., Мусіна Д.А. Теоретичні засади формування початкового капіталу в малому бізнесі …..	252
Корнєєв В.В., Підвисоцька В.В. Симптоми та шляхи подолання фінансової кризи підприємств України	254
Корнєєв В.В., Процишин О.В Пасиви підприємства й ефективність управління ними……..	257
Корнєєв В.В., Руденко А.С. Управління фінансами на державному підприємстві……..	259

Корнєєв В.В., Савицька Н.А. Методи і критерії формування фінансової безпеки підприємства за сучасних умов господарювання ……	261
Корнєєв В.В., Ставський В.В. Процес формування та розміщення активів комерційних банків ……..	262
Корнєєв В.В., Феріма А.В. Управління фінансами страхової компанії ……..	264
Курінна О. В. Програмно-цільовий метод бюджетного планування: переваги та недоліки	266
Мала С. І., Бахир Д. В. Напрями вдосконалення політки управління необоротними активами підприємства ……...	269
Мала С. І., Блищик К.О. Пріоритетні напрями розвитку українського фондового ринку……	270
Мала С. І., Дем'янчук С.І. Майнове страхування та його розвиток в Україні……	273
Мала С. І., Костенко Д.А. Місцеві податки і збори та їх роль у податковій системі України…….	275
Мала С. І., Старинець Ф.О. Щодо ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства …..	277
Маньковська Т. І. Податкова політика України в умовах адаптації до європейських стандартів……	279
Матвієнко Г. А. Фінансова децентралізація місцевих бюджетів ……..	281
Матвієнко Г. А., Бондаренко К.А. Ділова активність підприємств в Україні…….	283
Матвієнко Г. А., Клімов І.О. Взаємозв'язок місцевих бюджетів та соціально-економічного розвитку територій …….	285
Матвієнко Г. А., Корецька В.М. Стан платіжного балансу України ……	287

Матвієнко Г. А., Марченко Т.В. Вдосконалення бюджетних відносин в унітарній бюджетній системі України ……	290
Пилипенко О.О. Запровадження системи фінансового контролінгу на підприємстві……..	291
Пилипенко О.О., Беркута Р.В. Застосування теорій оптимізації капіталу в практичній діяльності підприємства……	294
Пилипенко О.О., Завгородня В.Ю. Методи аналізу результативності діяльності підприємства……	297
Пилипенко О.О., Цимбалюк В.В. Сучасна концепція тотального управління грошовими потоками підприємства……	299
Пилипенко О.О., Штома О.В. Обґрунтування фінансової стратегії для управління фінансовими ресурсами підприємства ……	302
Пилипенко О.О., Шумейко О.В. Інвестиційна стратегія розвитку підприємства ……	304
Путінцев А.В., Ільчук Н.В. Розвиток фондового ринку України…….	307
Путінцев А.В., Маначинська О.В. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства……	309
Путінцев А.В., Чернега Р. Діагностика фінансово-майнового стану та загрози банкрутства підприємства ……...	312
Шафранова К. В. Сучасний стан системи публічного управління в Україні …….	313

СЕКЦІЯ «РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»	
Димеденко І.В., Дика Я.В. Переваги та недоліки впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні……	316
Димеденко І.В., Радус А.В. Особливотсі методики фінансового ринку віртуальної валюти як виду електронних грошей……	319
Мітл О.Г., Сергієнко Ю.Б. Особливості побудови податкової системи України: стан та проблеми …..	322
Димеденко І.В., Середа К.Ю. Проблеми визначення та ідентифікації нематеріальних активів ……...	324
Димеденко І.В., Сичова В.Г. Аудит розрахунків з оплати праці як передумова боротьби з «тінізацією» заробітних плат……	328
Сук П.Л. Розрахунок амортизації необортних активів ……...	330
Царенко О.В., Вікарчук А.В. Формування облікової політики сільськогосподарських підприємств ……	332
Кармазіна Н.В. Організаційно-кадровий аудит як інноваційна детермінанта підвищення ефективності використання персоналу підприємств регіонів……	334
Ладонько Л.С. Практичні аспекти та напрямки вдосконалення обліку виробничих запасів на підприємстві……	336
Стрибуль О.В. Проблеми формування справедливої вартості основних засобів……..	340
Царенко О.В. Внутрішній аудит як сучасний механізм мінімізації ризиків діяльності виробничо-господарських систем регіонів……..	342

СЕКЦІЯ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ МЕНЕДЖМЕНТУ»	
Клименюк М.М., Безус А.М. Доказовий менеджмент як напрям подолання кризи управління……..	345
Березніченко Н.О. Роль іноземних інвестицій в модернізації економіки України……..	347
Березніченко Н.О., Ковальчук Т.Я. Шляхи збільшення обсягу прибутку та підвищення дієвості управління прибутком підприємства в сучасних умовах господарювання……..	349
Березніченко Н.О., Музиченко А.В. Вплив прибутку на зовнішньоекономічну діяльність підприємства ……	351
Березніченко Н.О., Стецький В.О. Досвід стабілізаційної монетарної політики ЄЦБ для України в умовах мінливого геофінансового середовища……	353
Березніченко Н.О., Форостянко К.В. Роль планування в зовнішньоторгівельній діяльності підприємства……	355
Грудцина Ю.В., Подтьолок К.С. Стандартизація як елемент сучасного механізму управління якістю……	356
Грудцина Ю.В., Гетманов В.І. Теоретичні аспекти управління інвестиціями на підприємстві…….	358
Грудцина Ю.В., Гонтаренко Д.Є. Інвестиційна оцінка привабливості підприємства в постіндустріальній економіці……..……	360
Грудцина Ю.В., Копач О.В. Напрями вдосконалення системи управління підприємством……	363
Грудцина Ю.В., Кот А.В. Сучасна система управління ризиками на підприємстві……	365
Грудцина Ю.В., Орзул С.С. Удосконалення механізму управління персоналом підприємства…….	367
Грудцина Ю.В., Панченко Ю.О. Удосконалення системи управління персоналом на підприємстві ……..	369

Добровольська Н.А. Взаємодія здоров'язбережувальних технологій та компетентнісного підходу у фізичному вихованні студентів ВНЗ……..	371
Іваненко В.В. Вплив міжнародних організацій на сталий розвиток країн та макроекономічну стабільність ……..	372
Іваненко В.В., Гетьманцева І.В. Економічний та зовнішньо-торгівельний потенціал України: проблеми та перспективи його використання ……	374
Кравченко Л.С. Формування мотивації до занять фізичним вихованням і спортом у студентів ……..	376
Кудін Б.П. Завдання оптимізації структури організацій ……	378
Курисько І. В. Проблемы управления физической культурой и спортом в ВУЗах Украины……..	380
Павлова Р.К., Тимошенко В.Ф. Прийняття управлінських рішень в управлінні змінами …….	381
Павлова Р.К., В.В. Марфін Роль методів і моделей прийняття управлінських рішень у процесі розробки стратегії економічного розвитку сучасних підприємств ……..	384
Павлова Р.К., Тишко Г.М. Планування як підсистема управління підприємством на прикладі ПАТ «УКРТЕЛЕКОМ»……	386
Пазиніч О.В. Управління змінами у сучасних реаліях функціонування українських підприємств – суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності…….	388
Пазиніч О.В., Антоненко К.С. Маркетинг в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю підприємств	390
Пазиніч О.В., Бардадим О.С. Специфіка управління персоналом: реалії та перспективи розвитку ……..	391
Пазиніч О.В., Вивдюк В.О. Управління конкурентоспроможністю підприємства на зовнішніх риках	393

Пазиніч О.В., Гонтар А.Д. Управління експортними операціями на українських підприємствах та шляхи їх вдосконалення …….	396
Пазиніч О.В., Гриценко В.В. Формування інвестиційного портфелю підприємства – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності ……	398
Пазиніч О.В., Деримедвідь О.В. Формування ефективного механізму управління експортно-імпортними операціями в процесі змін на підприємстві…….	400
Пазиніч О.В., Дика В.С. Структурні складові механізму правління експортними операціями на підприємстві……	402
Пазиніч О.В., Лукашук О.В. Підходи до формування маркетингового комплексу – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності…….	404
Пазиніч О.В., Панченко С.С. Особливості механізму управління рекламною діяльністю підприємства на зовнішніх ринках……	406
Пазиніч О.В., Сакаєва К.О. Удосконаленя організаційної структури управління підприємством – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності ……	408
Пазиніч О.В., Тумалаєв Д.Д. Формування зовнішньоекономічого потенціалу підприємства в сучасних умовах……..	410
Пазиніч О.В., Устянська Г.В. Сучасні підходи до планування експортних операцій на підприємстві……	412
Пазиніч О.В., Цимбал В.В. Роль фінансового менеджменту на вітчизняних підприємствах……	413
Петровська Ю.В. Проблеми реформування системи надання соціально-економічних послуг	415
Петровська Ю.В., Притико А.П. Стратегічне планування міжнародної маркетингової діяльності……..	417

Петровська Ю.В., Сороколіт А.О. Побудова системи управління якістю на підприємстві як фактор підвищення конкурентоспроможності……..	419
Петровська Ю.В., Шевчук О.А. Управління ресторанним бізнесом в період кризи……..	421
Трудова М.Є. Фінансовий детермінант розвитку підприємницької інноваційної діяльності……..	423
Трудова М.Є., Дужа К.Ю. Управління фінансовими ресурсами підприємства (на прикладі ЗЗБВ ПРАТ «ДБК-4»)…….	425
Трудова М.Є., Іващенко О.Є. Гглобалізація світової економіки: проблеми та шляхи їх вирішення……	427
Трудова М.Є., Кабашна Н.В. Розвиток фінансової системи України……..	429
Трудова М.Є., Колісньова Ю.С. Управління рекламою на підприємстві…….	431
Трудова М.Є., Кондратюк В.А. Фінансове забезпечення бюджетних установ……..	434
Трудова М.Є., Кот В.А. Планування експортних операцій на підприємстві…….	436
Трудова М.Є., Лапшук В.І. Організація та управління виробництвом операцій на підприємстві……	437
Трудова М.Є., Слободяник О.В. Сучасні проблеми мотивації персоналу на підприємстві……	440
Трудова М.Є., Тертична А.В., Павлущенко В.П., Бюджетна політика в умовах трансформації економіки України…….	442
Трудова М.Є., Тахтарова Е.Е. Методи управління ризиками зовнішньоекономічній діяльності…….	444
Трудова М.Є., Цицерковская А.О. Пути повышения эффетивности дятельности предприятия……	446

Денісов Д.С. Стан фізичної культури та спорту в Україні……	448
Клименюк О.М. Виробничі відносини як фактор зростання економіки в умовах кризи……	449
Кузнецова Л.Б. Здоровий спосіб життя студентів вищих навчальних закладів……..	451
Миронова Д.І. Особливості професійно-прикладної і фізичної підготовки студентів…….	453
Тимошенко В.Ф., Ничипоренко А.А. Конкурентне середовище на ринку хлібопродуктів міста Миколаєва ……..	455
Цебро О.В. Інноваційне забезпечення екологічного розвитку регіонів…….	456

СЕКЦІЯ «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ»

Горник В.Г., науковий керівник,
д.держ.упр., доцент, директор
Навчально-наукового інституту управління,
економіки та природокористування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Короткий С.А.,
слухач групи АМмд-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Поняття цивільної оборони та цивільного захисту досить тісно пов’язані між собою. Зокрема, поява та відповідне розкриття сутності терміну цивільна оборона наведено у Концепції Цивільної оборони України (1992 р.), яке трохи пізніше набуло свого законодавчого унормування через прийняття Закону України "Про Цивільну оборону" (1993 р.). Проте, вже у 2004 р. Верховною Радою України знов був прийнятий Закон України "Про правові засади цивільного захисту", у якому вперше було використано поняття цивільного захисту та наведено його трактування. Зокрема, якщо порівнювати сутність вказаних понять, то термін цивільна оборона є більш вузьким, оскільки розкривається як система спеціально утворюваних державою органів управління, сил і засобів для організації та здійснення заходів щодо забезпечення безпеки населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного, екологічного, природного та воєнного характеру. На відміну від останнього, поняттю цивільної оборони у новому законодавстві надається більш широке тлумачення, під яким розуміється система організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, протиепідемічних та інших заходів, які здійснюються центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підпорядкованими їм силами і засобами, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, добровільними рятувальними формуваннями, що забезпечують виконання цих заходів з метою запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій, які загрожують життю та здоров’ю людей, завдають матеріальних збитків у мирний час і в особливий період [1, с. 636].

Крім того, потрібно зазначити, що у країнах Західної, Центральної та Східної Європи, починаючи з часів X Міжнародної конференції з цивільного захисту (Амман, 1994 р.), поступово відбувся перехід від поняття цивільна оборона, до більш широкого – цивільний захист, під яким

розумілися усі гуманітарні заходи, що спрямовані на захист людського життя, їх власності та оточуючого середовища від катастроф та надзвичайних ситуацій, як природного, так і техногенного характеру [2].

Отже, серед основних функцій, що покладені на систему цивільного захисту, можна виділити такі, як: *аналітичні* (збирання та опрацювання інформації про надзвичайні ситуації; прогнозування та оцінка їх можливих наслідків; здійснення науково-технічних програм щодо запобігання надзвичайним ситуаціям), *організаційно-забезпечувальні* (розробка і реалізація нормативно-правових актів у сфері цивільного захисту; здійснення запобіжних заходів; створення, збереження і раціональне використання матеріальних ресурсів, необхідних для запобігання надзвичайним ситуаціям; забезпечення постійної готовності системи цивільного захисту до запобігання надзвичайним ситуаціям та ліквідації їх наслідків; організація тренувань), *контрольні* (контроль за надзвичайними ситуаціями та щодо дотримання норм і стандартів у сфері цивільного захисту), *оперативно-рятувальні* (організація захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, надання невідкладної психологічної, медичної та іншої допомоги потерпілим; проведення невідкладних робіт із ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та організація життєзабезпечення постраждалого населення; надання оперативної допомоги населенню в разі виникнення несприятливих побутових або нестандартних ситуацій), *комунікативні* (оперативне оповіщення населення про надзвичайні ситуації, своєчасне достовірне інформування про обстановку, яка складається, та заходи, що вживаються для запобігання надзвичайним ситуаціям та подолання їх наслідків; навчання населення способам захисту у разі виникнення надзвичайних, несприятливих побутових або нестандартних ситуацій; міжнародне співробітництво у сфері цивільного захисту).

Проте, за останні роки, згідно статистичних даних, спостерігається стійке зростання кількості масштабних надзвичайних ситуацій природного (зсуви, повінь, шквали, землетруси, снігові замети тощо) і техногенного характеру (радіаційна та хімічна небезпеки, отруєння ртуттю, забруднення питної води тощо) та, відповідно, економічних збитків від них. Так, за даними інформаційно-аналітичної довідки Державної служби з надзвичайних ситуацій (ДСНС) у 2015 р. порівняно з 2014 р. відбулося збільшення НС на 3.5 %, у 2016 р. порівняно з 2015 р. на 0,7 %. Внаслідок їх виникнення Україна втрачає 2–2,5% валового внутрішнього продукту, що утруднює поліпшення економічних показників і якості життя населення в найближчій перспективі [3; 4]. Якщо аналізувати показники надзвичайних ситуацій за територіальною розташованістю, то найбільша кількість надзвичайних ситуацій у 2015 р. було виявлено по м. Києву та Київській області; найменша чисельність таких випадків було зафіксовано, зокрема, по Івано-Франківській та Кіровоградській областям. Проте, за висновками фахівців ДСНС, показники можливих ризиків виникнення надзвичайних ситуацій, як природного, так і техногенного характерів, а також відповідних економічних

ризиків від них, прогнозуються на досить високому рівні для переважної більшості областей країни [3; 4].

Відзначається також хронічне недофінансування ДСНС, коли щороку на її утримання передбачається фінансування у розмірі лише 60% річної потреби. Решта коштів одержується за рахунок громадян та інших недержавних джерел фінансування шляхом, в тому числі законодавчо закріпленого дозволу щодо надання підрозділами ДСНС певних адміністративних (платних) послуг, якими лише частково задовольняються потреби служби. Такий підхід, як показує практика, не вирішує питань недофінансування, проте призводить до того, що все більша частина діяльності підрозділів ДСНС спрямовується не на виконання покладених на неї безпосередніх обов'язків, а на самозабезпечення свого існування. Нагальною проблемою також постає застаріла структура та система відомчого управління ДСНС з дублюванням функцій підрозділів, завищеним відсотком чисельності персоналу, повільною системою прийняття управлінських рішень тощо, що у цілому не сприяє налагодженню оперативного реагуванню на НС [5, с. 41-42].

Все це призводить до того, як констатує нещодавно прийнята Стратегія реформування системи Державної служби з надзвичайних ситуацій, що сили цивільного захисту та засоби цієї Служби не завжди можуть забезпечити вчасне реагування на НС, пожежі, небезпечні події тощо через їх віддаленість, мають обмежені можливості щодо створення ефективного та дієвого угруповання сил для подолання негативних наслідків масштабних надзвичайних ситуацій. Система державного нагляду у сфері пожежної та техногенної безпеки має надмірний регуляторний вплив на суб'єктів господарювання, що призводить до зниження рівня довіри таких суб'єктів та населення, що у цілому негативно позначається на інвестиційному кліматі у державі. Таким чином, існуюча система ДСНС не має змоги у повному обсязі виконувати покладені на неї завдання і потребує відповідного реформування [6].

Список використаних джерел

1. Енциклопедія державного управління. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. – Т. 4. - 649 с.

2. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / В. О. Васійчук, В. Є Гончарук, С. І. Качан, С. М. Мохняк. – Львів : Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2010. – 417с. – Режим доступу: http://opcb.kpi.ua/wp-content/uploads /2014/09.pdf

3. Інформаційно-аналітична довідка про надзвичайні ситуації в Україні, що сталися впродовж 2015 року. – Режим доступу: http://www.dsns.gov.ua/ua/Dovidka-za-kvartal/44615.html

4. Інформаційно-аналітична довідка про надзвичайні ситуації в Україні, що сталися впродовж 2016 року. – Режим доступу: http://www.dsns.gov.ua/ua/Dovidka-za-misyac/56811.html

5. Романенко Є. О. Концептуальні засади реформування державної служби України з надзвичайних ситуацій та її місце в системі органів внутрішніх справ / Є. О. Романенко // Аспекти публічного управління. – 2016. - № 3. – С. 38-46. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2016_3_7.

6. Стратегія реформування системи Державної служби з надзвичайних ситуацій : розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 січня 2017 р. № 61-р. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/61-2017-%D1%80.

Гусєв В.О.,
к.е.н., доцент,
професор кафедри державної служби
та менеджменту освіти
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
НАПН України,
(м.Київ)

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ УПРАВЛІНСЬКИХ КАДРІВ ДЛЯ СУСПІЛЬНИХ РЕФОРМ

Системні реформи в Україні, що задекларовані у «Стратегії сталого розвитку «Україна 2020» (далі – Стратегія «Україна 2020»), передбачають якісні еволюційні зміни за 62 пріоритетними напрямами і 2 державними програмами реформ, націлених на досягнення європейських стандартів життя і вихід країни к 2020 року на траєкторію сталого розвитку [1].

В основу концепції сталого розвитку країни зараз покладено принципи сталого розвитку (sustainable development) і принципи інноваційного розвитку, як передумови забезпечення конкурентоспроможності та економічного зростання країни.

З урахуванням взаємозв'язку цих принципів доцільно їх поєднання, що здійснено в парадигмі сталого інноваційного розвитку, яка розкривається як стійке соціально-орієнтоване економічне зростання, яке досягнуте на інноваційних засадах збалансованого розвитку національної економіки і людського потенціалу, а також за умов врахування гендерного фактору, збереження та відновлення екологічної рівноваги, що має відбуватися при житті існуючого і наступних поколінь [2].

Інституціональне проектування, впровадження та управління суспільними реформами в контексті парадигми сталого інноваційного розвитку потребує підготовлених компетентнісних управлінських кадрів. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації управлінських кадрів

до певного рівня компетентності має здійснюватися в галузі знань за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» [3].

Досягнення управлінцем рівня компетентності визначає здатність особи до виконання певного виду діяльності в органах публічної влади (органи державного управління і органи місцевого самоврядування), що виражається через загальні вимоги дескрипторів Національної рамки кваліфікацій [4] щодо: *знань, умінь, комунікації, автономності та відповідальності*, які мають бути деталізовані для предметної сфери діяльності управлінця.

Складність завдань суспільного реформування, мультиплікативний та багатоплановий характер реформ, розширені комунікації органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства вимагають від управлінців застосування міждисциплінарних знань, широкого кола різних умінь, креативних підходів до розроблення державно-управлінських рішень, ініціативності у постановці та розв'язанні проблем суспільного розвитку, а також умінь для реалізації функцій публічного управління. Виміром цих якостей має стати інтегральна компетентність управлінця, критерії якої мають бути враховані при розробленні стандарту освітньо-професійної спеціальності «Публічне управління та адміністрування».

Рушійною силою інноваційних процесів виступає мотиваційний фактор, який має своїми складовими економічне та неекономічне стимулювання активної діяльності суб'єктів щодо їх участі на будь-якій стадії циклу інноваційних процесів або сприяння їх перебігу.

Економічна мотивація до інноваційної активності досягається через очікувану вигоду від впровадження інновацій (дохід, підвищення конкурентоспроможності продукції, освоєння нового сегмента ринку тощо), а також через інституціональні аспекти державної підтримки інноваційної діяльності, наприклад, запровадження спеціального правового режиму пільгового оподаткування інноваційно-інвестиційних проектів технологічних парків.

Неекономічна мотивація, головним чином, реалізується через відповідну систему культури та її цінностей на макро- і мікрорівнях. При цьому неекономічна складова, пов'язана з цією системою, може відігравати не менш мобілізуючу роль, ніж економічна. Взаємодія двох мотиваційних складових - економічної та неекономічної - повинна створювати для суб'єкта внутрішні спонукальні стимули до інноваційної діяльності.

Прояви культури та системи її цінностей в інноваційному процесі і взагалі у сфері інноваційної діяльності мають особливі форми та властивості, що дозволяє ідентифікувати ці особливі форми культури та системи цінностей, відповідно, як інноваційну культуру та інноваційні цінності.

Цінність інновацій та їх суспільна значущість, зумовлена потребами й інтересами як соціального суб'єкта, учасника інноваційного процесу, так суспільства в цілому. Ціннісні виміри інновації полягають у захопленні лідерства інноваційним продуктом на споживчому ринку, підвищенні

конкурентноздатності інноваційної продукції, зниженні енерго-, ресурсо-витратності виробництв, покращенні споживчих якостей продукції тощо, а також - формуванні нових потреб людини при появі на споживчому ринку принципово нових товарів, послуг. Як приклад формування таких потреб людини, можна навести надання інформаційних послуг через Інтернет, організація дистанційного навчання тощо.

При різних ціннісних вимірах інновації для учасників інноваційного процесу її цінність проявляється у різних функціональних аспектах: мотиваційний чинник, орієнтир для вибору цілей і засобів реалізації діяльності, фактор соціально-економічного розвитку підприємства, галузі, регіону.

Цінності інновацій в інтегративному інноваційному процесі, що реалізує інноваційну парадигму в масштабах країни, агрегатують її головні цінності, – забезпечення сталого розвитку суспільства, що передбачає крім економічного зростання, гуманістичний та екологічно безпечний характер розвитку і технологічне лідерство країни. Ці головні цінності мають стати орієнтирами цілепокладання державної політики та публічного управління й формування усвідомленої суспільством складової національної ідеї – технологічного та економічного лідерства країни.

Інноваційна культура передбачає взаємопроникнення та тісний взаємозв’язок з іншими формами людської культури, насамперед з підприємницькою, правовою, політичною, управлінською. Завдяки інноваційній культурі можна домогтися суттєвого впливу на всю культуру професійної діяльності та виробничих відносин. Так наприклад, інноваційна культура в системі публічного управління дозволить сформувати усвідомлену орієнтацію державного службовця, посадової особи місцевого самоврядування на протидію бюрократичним тенденціям, подолання зашкарублості і як наслідок, підвищення ефективності державних управлінських рішень.

Універсальний характер, визначальний вплив на масштабність та розвиток інноваційних процесів робить інноваційну культуру фактором інноваційного розвитку та структурних змін національної економіки.

Багатопланові завдання формування інноваційної культури мають вирішуватися шляхом запровадження наступних широкомасштабних заходів.

Утвердження в суспільстві пріоритету культурних цінностей науково-технологічного та інноваційного розвитку, зокрема, формування серед широких верств інженерно-технічних працівників, спеціалістів, науковців, підприємців та управлінців розуміння соціально-економічної значимості інноваційно-інвестиційної діяльності, настанов на сприяння інноваціям, а також формування нового рівня мислення, що поєднує у собі творчий потенціал, підприємництво, готовність до ризику, соціальну та професійну мобільність, руйнування консервативних поглядів для відповідності вимогам та потребам ринку.

Формування інноваційної культури у сфері публічного управління вимагає організації багаторівневої системи неперервної спеціальної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації управлінських кадрів за цільовою програмою, яка включає питання :

– проблеми запровадження інноваційної моделі розвитку економіки та стан розвитку інноваційної діяльності в Україні;

– ролі та місця державного управління й регуляції в інноваційному процесі на його загальнодержавному, галузевому та регіональному рівнях;

– оволодіння методами системного підходу, програмно-цільового та проблемно-орієнтованого управління інноваційними процесами;

– механізмів творчості та мотивації і форм активізації творчого процесу в професійній діяльності;

– налагодження публічно-приватного партнерства у сфері інноваційної діяльності.

Досягнення суттєвого впливу на формування та розповсюдження інноваційної культури серед учасників інноваційних процесів внаслідок активізації діяльності громадських професійних об'єднань (союзи, асоціації, спілки) у сфері інноваційної діяльності.

Державне сприяння розвитку цих громадських об'єднань має здійснюватися через органи державної влади, на які покладені завдання реалізації державної інноваційної політики, шляхом налагодження взаємодії з цими громадськими об'єднаннями.

Із формуванням інноваційної культури мають бути вирішені такі нагальні проблеми забезпечення сталого розвитку суспільства :

– *у реальному секторі економіки* – прискорення та підвищення ефективності впровадження новітніх технологій, прогресивних технічних рішень та винаходів, а також нових видів послуг, а на їх основі досягнення стійкого економічного зростання;

– *у сфері публічного управління* – запровадження прогресивних управлінських рішень, програмно-цільових та проектних методів публічного управління, налагодження моніторингу інноваційних процесів у реальному секторі національної економіки, наслідком чого мають бути досягнуті оптимальність та ефективність публічного управління й регуляції;

– *у сфері освіти* – сприяння розкриттю інноваційного потенціалу особистості, вихованню креативного (інноваційного) мислення; підготовки висококваліфікованих спеціалістів та управлінського персоналу для сфери інноваційної діяльності;

– *у сфері культури* – оптимізації співвідношення між традиціями та оновленням, різними типами та видами культур, зокрема, при явній виразності інтернаціонального характеру інноваційної культури раціоналізувати її формування, спираючись на культурні традиції країни, галузі діяльності, корпоративну культуру;

– *у сфері екології* – досягнення збалансованого використання природно-ресурсного потенціалу, зменшення техногенного навантаження на

довкілля завдяки пошуку та трансферу сучасних передових технологій (енерго-, ресурсозберігаючих, безвідходних тощо), поштовхом до цього пошуку має стати сформований рівень інноваційної та екологічної культури.

У цілому інноваційна культура формує готовність суспільства до підтримки та реалізації нового в усіх сферах діяльності, а також забезпечує органічне включення національної економічної системи в процес перетворення вітчизняної економіки на інноваційну модель розвитку.

Визнаючи важливість формування інноваційної культури суспільства як складової інноваційного потенціалу, що характеризує рівень освітньої, загальнокультурної і соціально-психологічної підготовки особистості та суспільства в цілому до сприйняття і творчого втілення в життя ідеї інноваційного розвитку країни має стати пріоритетним завданням державної інноваційної політики.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020" від 12.01.2015 р. №5/2015. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.president.gov.ua
2. Гусєв В.О., Мужилко О.О. Парадигма сталого інноваційного розвитку України // Економіка & Держава. – 2011. - № 9. – с. 115 – 118.
3. Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29.04. 2015 р. N 266. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.rada.gov.ua
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23.11.2011 р. № 1341. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.rada.gov.ua
5. В.Кремень, Д.Табачник, В.Ткаченко Україна: проблеми самоорганізації. [В 2 Т.], К.: Промінь, 2003. Т.1 Критика історичного досвіду. – 384 с.

Зикова Т.М.,
к.філ.н., доцент,
доцент кафедри мовної підготовки і
комунікацій в публічному управлінні
Національної академії державного управління
при Президентові України
(м.Київ)

МОВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УПРАВЛІНЦІВ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК ФАКТОР ЇХ КОМУНІКАТИВНОСТІ

Поступ України на шляху європейської інтеграції визначається серед чисельних показників, критеріїв (зокрема, «копенгагенських критеріїв»),

індикаторів соціальних стандартів та індексів конкурентоспроможності також прийняттям та станом утвердження у врядуванні моделі публічного управління та адміністрування, а в національній економіці інноваційної моделі розвитку, що прийняті за базові моделі в країнах Євросоюзу. Саме шляхом утвердження цих моделей в практиці суспільного розвитку та розбудови держави Україна має забезпечити свій вихід на траєкторію сталого розвитку, що визначено метою всеосяжних суспільних реформ у програмному акті Президента України «Стратегія сталого розвитку «Україна 2020»[1]. Одним із визначальних чинників успішної реалізації Стратегії «Україна – 2020» через інституціональні механізми публічного управління та адміністрування є підготовлені управлінські кадри органів публічної влади (тут державні службовці і посадові особи місцевого самоврядування відповідно в системі органів державної влади і в системі органів місцевого самоврядування, далі – управлінці).

За теперішніх умов складних процесів суспільного розвитку, перебіг яких відбувається за обставин неповної чи суперечливої інформації, активізації різних політичних сил, включаючи деструктивні сили, проблем відновлювального характеру національної економіки з її структурними деформаціями, то імперативи релевантного вирішення виникаючих проблем суспільного розвитку потребують від управлінців: неперервного оновлення та інтеграції знань і уміння їх застосування за міждисциплінарними підходами; відкритих комунікацій в інформаційному середовищі для пошуку релевантних інформаційних ресурсів;налагодження комунікацій з представниками громадянського суспільства;спроможності до розробки управлінських рішень щодо розв’язання складних неструктурованих суспільних проблем як в умовах автономності, так і в умовах діяльності робочих груп за синектичним підходом, що потребує застосування нових методів, а також прогнозування та передбачення наслідків від впровадження цих управлінських рішень у суспільну практику з позицій соціальної відповідальності.

У цьому контексті формуються імперативи до інтегральної компетентності управлінця, яка включає динамічну комбінацію «знань», «умінь», «комунікацій» і «автономності та відповідальності» і розкривається за дескрипторами цих складових компетентності в Національній рамці кваліфікацій, відповідно до освітньо-професійного рівня і за профілем компетентностей в їх проекції на предметну сферу діяльності управлінця[2].

З розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, утвердженням партисипативних принципів в публічному управлінні, а також поступу за вектором інтеграції до ЄС, складова інтегральної компетентності - «комунікація» набуває нового змісту.

Комунікація стає одним з механізмів оновлення знань, забезпечення компетентного спілкування в діалоговому режимі з широким колом фахівців, зокрема найвищої кваліфікації, з громадськістю в певній галузі професійної

діяльності, що передбачає державну, а також іншомовну компетентність управлінця.

Мовна компетентність − це вміння адекватно і доречно практично користуватися мовою в конкретних ситуаціях, зокрема, розробляти управлінські рішення, оприлюднювати їх, висловлювати свої пропозиції, думки, наміри, прохання тощо. Діяльність управлінця вимагає від нього не тільки професійної компетентності, але й також освіченості та культури, оскільки вони пов'язані з інтенсивним усним і писемним спілкуванням, передбачають широку мовну практику, потребують точного вираження понять і категорій у різних сферах публічного управління.

Водночас, налагодження комунікацій в командах з реалізації проектів щодо впровадження кращих управлінських та адміністративних практик Євросоюза, адаптація законодавства України до правової системи ЄС (Acquis Communautaire), розширення участі України в міжнародних програмах з метою входження України в науково-освітній-інноваційний простір Євросоюзу (наприклад, Eureka, European Technology Platform, Horizon 2020 тощо), участь України в міжнародних інвестиційних форумах, імплементація положень Угоди про асоціацію України з Євросоюзом,реалізація політики у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції формують імперативи комунікацій на основі іншомовної компетентності управлінця.

Попри досить тривалий євроінтеграційний курс України та державні завдання, управлінці в Україні залишаються відокремленими від Євросоюзу мовним бар'єром. Більшість управлінців не володіють жодною з робочих або офіційних мов спільноти, що на практиці обмежує їхню можливість отримати міжнародний досвід публічного управління, брати участь у міжнародних конференціях,пройти за кордоном стажування, працювати в міжнародних проектах тощо [3].

Завдання опанування управлінцями іншомовною компетентністю враховано в проекті розпорядження КМ України «Стратегія підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції до 2021 року» [4]. Метою розробки цього акту є підвищення кадрового потенціалу органів публічної влади щодо ефективності реалізації політики у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції. Серед основних напрямків реалізації зазначеної Стратегії є: – адаптація програм мовної підготовки (офіційні мови Ради Європи) до загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти; забезпечення мовної підготовки управлінців з урахуванням вимог до іншомовної компетентності.

Набуття іншомовної компетентності управлінцем передбачає його готовність до індивідуально-професійного розвитку і самовдосконалення; формування іншомовного середовища як у рамках соціокультурної і професійної діяльності, так і в ситуаціях професійно-орієнтованого вивчення мови; створення науково-методологічної бази розвитку іншомовної комунікативної компетентності, що дає змогу реалізовувати навчально-

методичні програми; особливу організацію освітнього процесу, яка передбачає введення діагностичних і активних форм занять. Перспективним напрямом формування іншомовного середовища і комунікацій в ньому є використання соціальних мереж і освітніх мовних програм, розміщених в Інтернет-мережі, а також використання «хмарних» сервісів GoogleчиMicrosoft.

Іншомовна компетентність управлінця має впливати на його статус в органі публічної влади та ринку праці, сприяти підвищенню його іміджу, кар'єрному зростанню, тощо.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020" від 12.01.2015 р. №5/2015. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.president.gov.ua

2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23.11.2011 р. № 1341. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.rada.gov.ua

3.Гошовський В.С., Лінгвістичні бар'єри міжкультурної комунікації публічних управлінців в умовах глобалізації // Розвиток професійних компетентностей державних службовців: комунікативний аспект : матеріали щоріч. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 3–4 листоп. 2016 р.) / за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, В. М. Сороко, Л. А. Гаєвської. – Київ : НАДУ, 2016. – С. 71- 73.

4. Стратегіяпідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування у сфері європейської інтеграції до 2021 року (проект) [Електронний ресурс]. Режим доступу :http://nads.gov.ua/page/proekt-rozporyadzhennya-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-shvalennya-strategiyi-pidgotovky

Кравченко С.О., науковий керівник,
д.держ.упр., доцент, завідувач кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Омельченко А.С.,
слухач групи АМмд-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Поняття публічно-приватного партнерства (далі – ППП) неоднозначно використовується в різних джерелах. Широкий спектр застосування такого

виду партнерства, а також практичні приклади створюють певну складність в його тлумаченні.

Наприклад, під публічно-приватним партнерством розуміють урядову службу або приватне підприємство, що фінансується та діє через партнерство між урядом та одним або декількома приватними підприємствами [1, с. 174]. Таке визначення не вказує на ряд істотних характеристик публічно-приватного партнерства, таких як довгостроковість або залучення ресурсів приватного сектора.

Більш вдалим видається визначення, дане Міжнародним центром соціально-економічних досліджень "Леонтьевский центр": "ППП – об'єднання матеріальних і нематеріальних ресурсів суспільства і приватного сектора на довготривалій і взаємовигідній основі для створення громадських благ або надання громадських послуг" [2].

ППП як суспільне явище в Україні перебуває у стадії становлення, а його вітчизняні форми та сутність знайшли відображення у понятті державно-приватного партнерства (далі – ДПП), що поступово стає все більш відповідним поняттю «public-private partnership». Зокрема, Закон України «Про державно-приватне партнерство» визначає ДПП як співробітництво між державою Україна, Автономною республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування (державними партнерами) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, або фізичними особами - підприємцями (приватними партнерами), що здійснюється на основі договору [3].

Досить розгорнутим є визначення ДПП, запропоноване В.Варнавським, як стратегічного, інституціонального та організаційного альянсу з метою реалізації суспільно значущих проектів у широкому спектрі сфер діяльності: від базових галузей промисловості та науково-дослідних робіт до надання громадських послуг при збережені контролюючої та регулюючої ролі держави [4].

Загалом в Україні першочерговим завданням є перехід від державно-приватного до публічно-приватного партнерства, в якому держава має відігравати не керівну, а саме партнерську роль. У цьому зв'язку під ППП доцільно розуміти інститут, що об'єднує необхідні матеріальні і нематеріальні ресурси приватного і публічного секторів у рамках переважно довгострокового договору для задоволення суспільних потреб при ефективному розподілі ризиків і узгодженні цілей партнерів. Згідно з таким визначенням, найкращим підходом до здійснення проектів ДПП є залучення до них, крім двох основних сторін (держави та приватного сектора), третьої сторони – громадськості, а саме громадських об'єднань, волонтерів, осіб з активною життєвою позицією, які прагнуть до позитивних суспільних змін.

Виходячи з міжнародної практики, до базових принципів ППП відносять прозорість, змагальність, підзвітність, законність, зрозумілість і передбачуваність, врахування специфіки, економічну та фінансову сталість,

гнучкість, рівність, соціальне залучення. В умовах України особливо доцільно виділити принцип соціального залучення, що передбачає створення умов для залучення до планування та реалізації проектів ППП різних суспільних груп [5, с. 18-19].

Основними рисами ППП вважаються громадська значущість проектів, співпраця між державними структурами і приватним сектором, узгодження цілей партнерів, розподіл ризиків, довгостроковий характер партнерства, зниження навантаження на державний та місцеві бюджети. Завдяки цим рисам, ППП відіграє значну суспільну роль, що, за висновками О.Сідуняка, полягає у розбудові соціальної інфраструктури, створені нових робочих місць та їх належному облаштуванні, екологізації виробництва, посиленні міжнародного співробітництва у вирішенні суспільних проблем, створенні умов для сталого розвитку галузей та регіонів [6, с. 151].

Список використаних джерел

1. Лебедева Н. А. Перспективы развития частно-государственного партнерства / Н. А. Лебедева // Наука и образование. Межвузовский сборник научных трудов "Экономика и управление". – 2005.– № 2 – С. 91-96.
2. Данилишин Б. М. Аналіз регуляторного впливу при впровадженні Закону України "Про загальні засади розвитку публічно-приватного партнерства в Україні" [Електронний ресурс] / Б. М. Данилишин. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article/system?
3. Закон України "Про державно-приватне партнерство" від 1 лип. 2010 р. № 2404-VI // Голос України. – 2010. – 30 лип.
4. Варнавский В. Г. Государственно-частное партнерство в Европе / В. Г. Варнавский. – Современная Европа. – 2005. – №2. – С. 62-71.
5. Досвід та перспективи впровадження державно-приватних партнерств в Україні та за кордоном [Електронний ресурс] / Винницький Б., Лендьел М., Онищук Б., Сегварі П. – К. : К.І.С., 2008. – 146 с. – Режим доступу: http://regionet.org.ua/files/PPP_Report_CIDA_2008_ua.pdf.
6. Сідуняк О. В. Державно-приватне партнерство у соціальній сфері як необхідна складова соціалізації економіки у сучасних умовах [Електронний ресурс] / О. В. Сідуняк // Наук. вісн. Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – 2014. – Вип. 9-1. – Ч. 3. – С. 148-151. – Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09-1/141.pdf.

Дєгтяр А.О.,
д.держ.упр., професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
завідувач кафедри менеджменту і
адміністрування Харківської державної
академії культури
Калюга О.О.,
к.держ.упр., ст. викладач кафедри
менеджменту і адміністрування Харківської
державної академії культури
(м. Харьків)

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ЗА ТРИ КВАРТАЛИ 2017 РОКУ

Для успішного функціонування економіки країни в сучасних умовах необхідною умовою є існування фондового ринку. Обов'язковою умовою діяльності фондового ринку є облік та контроль операцій що на ньому відбуваються. Далі розглянемо розвиток фондового ринку України за три квартали 2017 року.

Обсягцінних паперів (далі ЦП) за три квартали цього року, являє 121,7 млрд.грн., що на 63,56 млрд.грн.більше зацей період у 2016 році (58,13 млрд.грн.).

Зареєстровано 79 випусків акцій сумою 104,36 млрд. грн. За цей період 2016 року обсяг зареєстрованих випусків акцій збільшився на 62,85 млрд. грн.

Великі випуски акцій, щомали вплив на структуру випусків акцій, зареєстровано наступним банками для збільшення статутного капіталу: ПАТ "БАНК Кредит Дніпро" та ПАТ "Прокредит Банк".

За три квартали цього року зареєстровано 64 випуски облігацій підприємств сумою 3,74 млрд. грн. За цей період 2016 року обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зменшився на 1,05 млрд. грн.

За три квартали зареєстровано двоєвипусків сертифікатів по опціонах сумою 32,45 млн. грн. За такий же час 2016 року не було зареєстровано випусків.

Обсяг інвестиційних сертифікатів є 4,05 млрд.грн., що на 265,40 млн.грн.менше по даним за такий період 2016 року.

Затри кварталицього року обсяг випускуакцій корпоративних інвестиційних фондів, становить 9,51 млрд.грн., і є на 2 млрд.грн.більшимвідповідно з даними за такий же період 2016 року.

Від початку реєстрації на 31.08.2017 кількість пайових та корпоративних інвестиційних фондів становила 2 282 інститутів спільного інвестування, а саме:

506– корпоративних,

1 776– пайових.

Фондовий ринок в Україні потрібно характеризувати в першу чергу обсягом біржової торгівлі ЦП, кількістю ЦП, що перебувають в обігу на фондових біржах[4].

На організованому ринку обсяг біржових контрактів з ЦПстановить 131,82 млрд.грн.(таблиця 1)[1].Протягом трьох кварталіввідповідно з даними аналогічного періоду 16 року обсяг біржових контрактів вплощадках на 10,68% зменшився (або на 15,76 млрд.грн.) (січень-липень 2016 року – 147,58 млрд.грн.).

Обсяг контрактів з ЦП на біржах за три квартали 2017 року, млн.грн.

Період	**Організатор торгівлі**								**Усього**
	УФБ	**ІННЕК**	**Універсальна**	**ПФТС**	**КМФБ**	**УМВБ**	**Перспектива**	**УБ**	
Січень	0,08	0,27	198,51	5 658,79	0,00	0,00	8 257,06	269,26	**14 383,97**
Лютий	0,05	0,14	0,00	7 694,55	0,00	0,00	13 693,20	250,10	**21 638,05**
Березень	0,06	0,29	0,20	7 056,20	5,70	0,00	15 338,22	289,25	**22 689,92**
Квітень	0,05	0,05	200,29	5 624,67	0,89	0,00	8 839,45	302,29	**14 967,70**
Травень	0,00	0,02	0,20	2 591,63	0,00	0,00	10 959,09	242,42	**13 793,35**
Червень	0,00	0,03	0,00	3 972,33	0,00	0,00	7 368,28	314,75	**11 655,39**
Липень	0,56	0,05	0,00	3 054,63	0,00	0,00	9 794,36	607,89	**13 457,49**
Серпень	0,00	143,86	0,00	7 014,28	75,17	0,00	11 034,35	967,06	**19 234,71**
Усього	**0,8**	**144,71**	**399,2**	**42667,08**	**81,76**	**0**	**85284,01**	**3243,02**	**131 820,68**

Найбільший обсяг торгів з фінансовими інструментами на організаторах торгівлі протягом зазначеного періоду зафіксовано з державними облігаціями України – 122,19 млрд.грн. (92,6% від загального обсягу біржових контрактів).

На організованому ринку затри квартали спостерігалася консолідація таких фондових площадок ПФТС і Перспектива і має 97,06% вартості контрактів.

На неорганізованих ринкахобсяг контрактів становить 99,51% від загального обсягу контрактів.

Відповідно до даних проведеного аналізу можна визначити перспективи розвитку фондового ринку України, а саме підвищення конкурентної діяльності та залучення населення для інвестицій у вітчизняну фінансову систему.

Список використаних джерел

1. A projectprogramofthestockmarketdevelopmentinUkrainefor 2015-2017 years. Retrievedfrom: http://od.ssmsc.gov.ua.

2. EY Global IPO TrendsReport Q4 2013. Retrievedfrom: http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/

3. EY_- _Global_IPO_Trends_Q4_2013/$FILE/EY-Global-IPO-Trends-Q4-2013.pdf. EY Global IPO Trends Q4 2014 – Ernts&Yong. Retrievedfrom: http://www.ey.com/ Publication /vwLUAssets /ey-q4 -14-global-ipo-trendsreport /$FILE/ey-q4-14-global-ipo-trends-report.pdf.

4. StatisticsofThe Word Bank. WebsiteofThe Word Bank. Retrievedfrom:

http://data.worldbank.org/indicator/CM.MKT.LCAP.CD.

5. Офіційний веб-сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.nssmc.gov.ua/

Шевченко О.О., науковий керівник,
д.держ.упр., доцент, професор кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Кобилін В.О.,
слухач групи АМмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Становлення та розбудова інформаційного суспільства в умовах глобалізації традиційних способів взаємодії органів державної влади з громадянами напряму залежить від ефективності реалізації програми електронного урядування. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології застосовують для створення нових, зручніших методів доступу до інформації та послуг, що надають державні органи влади.

Електронне урядування − це форма організації державного управління, що забезпечує якісно новий рівень відкритої взаємодії держави та суспільства, надання повного комплексу державних послуг для всіх категорій громадян та суб’єктів господарювання на тлі ІКТ [3, с.35]. Електронне урядування можна визначити як електронну інфраструктуру державного та муніципального управління, що містить технології Інтернет-взаємодії між органами влади, з одного боку, та громадянами, інститутами громадянського суспільства, бізнес-структурами та суспільними об’єднаннями, з іншого[1].

Проблема електронного врядування є досить актуальною в системі становлення України як європейської держави. Реалізація ідеї «електронного врядування» можлива лише за умови наявності трьох основних компонентів: доступ до нових технологій якомога більшій кількості населення; розгалужена телекомунікаційна інфраструктура; затвердження відповідного законодавства, де чітко були б визначені права та обов'язки людини в «електронному суспільстві».

До основних переваг запровадження електронного урядування в Україні відносять: підвищення якості та доступності державних послуг для громадян; спрощення процедур та скорочення адміністративних витрат; підвищення якості адміністративних та управлінських процесів; забезпечення

відкритості інформації про діяльність органів виконавчої влади, розширення доступу до неї та надання можливості безпосередньої участі громадян та інститутів громадянського суспільства у процесах підготовки та експертизи проектів рішень, які приймаються на всіх рівнях державного управління; визнання певного статусу, прав особи [2, с. 39].

Тобто, призначення електронного урядування полягає у забезпеченні максимальної ефективності процесу управління державою, національною економікою та соціальними процесами, зробивши цю систему комфортнішою для споживача. Таким чином, впровадження електронного урядування стає невід'ємною частиною державної політики діючої влади і суттєво наблизить Україну до демократичних стандартів публічної адміністрації, сприятиме підвищенню прозорості виконавчої влади, покращить ефективність її діяльності, і, як наслідок, сприятиме кращому забезпеченню в Україні прав громадянин.

Список використаних джерел

1. Войнова Е.О. Електронна демократія як форма політичної комунікації / Войнова Е.О. – http://fpps.onua.edu.ua/

2. Доступ до інформації та електронне урядування / автори-упорядники М. С. Демкова, М. В. Фігель. – К. : Факт, 2004. – 336 с

3. Дубов Д. В. Основи електронного урядування. Навчальний посібник/ Д. В. Дубов, С. В. Дубова. – К.: Центр навчальної літератури, 2012. – 176 с.

Шевченко О.О., науковий керівник,
д.держ.упр., доцент, професор кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Ковальова А.С.,
слухач групи АМмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвиткові та підвищуючи якість життя.

На шляху приєднання України до світового інформаційного простору

виникає низка проблемних питань щодо державної інформаційної політики України. Найважливішими серед них є відсутність належного адміністративно-правового впливу на процес здійснення державної інформаційної політики.

Під інформаційною політикою держави розуміють діяльність держави в інформаційній сфері, спрямованої на задоволення інформаційних потреб людини і громадянина через формування відкритого інформаційного суспільства на основі розвитку єдиного інформаційного простору цілісної держави та його інтеграції у світовий інформаційний простір з урахуванням національних особливостей і інтересів при забезпеченні інформаційної безпеки на внутрішньодержавному та міжнародному рівнях [3].

Головними напрямами і способами державної інформаційної політики є: забезпечення доступу громадян до інформації; створення національних систем і мереж інформації; зміцнення матеріально-технічних, фінансових, організаційних, правових і наукових основ інформаційної діяльності; забезпечення ефективного використання інформації; сприяння постійному оновленню, збагаченню та зберіганню національних інформаційних ресурсів; створення загальної системи охорони інформації; сприяння міжнародному співробітництву в галузі інформації і гарантування інформаційного суверенітету України; сприяння задоволенню інформаційних потреб закордонних українців[3].

Державну інформаційну політику розробляють і здійснюють органи державної влади загальної компетенції, а також відповідні органи спеціальної компетенції. Всі громадяни України, юридичні особи і державні органи мають право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення та зберігання відомостей, необхідних їм для реалізації ними своїх прав, свобод і законних інтересів, здійснення завдань і функцій. Реалізація права на інформацію громадянами, юридичними особами і державою не має порушувати громадські, політичні, економічні, соціальні, духовні, екологічні та інші права, свободи і законні інтереси інших громадян, права та інтереси юридичних осіб. Кожному громадянину забезпечується вільний доступ до інформації, яка стосується його особисто, крім випадків, передбачених законами України [1].

Реалізація основних засад державної інформаційної політики здійснюється за рахунок видатків державного або місцевих бюджетів, коштів міжнародної технічної допомоги, внесків заінтересованих міжнародних організацій та інших джерел, не заборонених законом [2].

Можна зробити висновок, що реалізація основних засад державної інформаційної політики дасть змогу гарантувати реалізацію конституційних прав людини на свободу вільного вираження своїх поглядів і переконань; забезпечити захист прав кожного на одержання, використання, зберігання інформації; сприяти побудові в Україні розвинутого інформаційного суспільства; утвердити інформаційний суверенітет України.

Список використаних джерел

1. Дрешпак В. Державна інформаційна політика України та її регіональний вимір: структура проблем / В. Дрешпак // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. – Д. ДФ УАДУ. – 2001. – Вип. 1(4). – 276 с.

2. Пелепей Н.П. Формування інформаційного простору і державної інформаційної політики в Україні // Науковий вісник нац. акад.ії держ. податкової служби України (економіка, право). – Ірпінь. –2005. – № 1 (28) – С. 16–25.

3. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки: Закон України № 537-V: за станом на 03.08.2009 р. // Відомості Верховної Ради України, 2007, № 12 (23.03.2007), ст. 102.

Шевченко О.О., науковий керівник,
д. держ.упр., доцент, професор кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Коваленко М.М.,
слухач групи АМмз-61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У більшості країн світу сімейне фермерське господарство є основною формою ведення сільського господарства в секторі виробництва харчових продуктів, яка відіграє важливу соціально-економічну та культурну роль, а також здійснює позитивний вплив на навколишнє середовище. Згідно з даними Продовольчої та сільськогосподарської організації Об'єднаних Націй (ФАО), у світі налічується близько 570 млн фермерських господарств, з яких близько 500 млн є сімейними, а розмір сільськогосподарських угідь у їх володінні становить менше 2 га [3].

Міжнародне визнання пріоритетного розвитку малих аграрних підприємств у формі сімейного фермерства, як однієї з важливих основ для сталого виробництва продовольства, спрямованого на продовольче забезпечення та ліквідацію убогості, відбулося прийняттям Генеральною Асамблеєю ООН на 66-й сесії Резолюції 66/222 від 22 грудня 2011 р., яка проголошувала 2014 р. – Міжнародним роком сімейних фермерських господарств [1].

Особливо важливий розвиток сімейного типу господарювання (сімейних фермерських господарств) для європейської моделі розвитку аграрного сектора та сільських територій, яка базується на врахуванні цілей та пріоритетів, проголошених Спільною аграрною політикою (САП) країн ЄС.

Так, стратегічними орієнтирами САП ЄС на 2014-2020 рр. визначено досягнення трьох цілей: життєздатне виробництво продовольства; стале використання природних ресурсів і пом'якшення наслідків зміни клімату; збалансований територіальний розвиток [1].

Упродовж 2014-2020 рр. передбачено зміни САП, спрямовані на збільшення ефективності використання бюджету ЄС та вирішення актуальних проблем аграрного сектора і сільських територій: надано право отримати безоплатну допомогу для покращення господарської діяльності: малим фермерським господарствам; можливість отримати одноразову виплату для малих форм господарювання; спрощений контроль і подання заявки на одержання прямих платежів; послаблення зобов'язань щодо екології і принципів перехресної відповідності [2].

Заслуговує на увагу європейський досвід надання державної підтримки у формі пільгового кредитування та допомоги.

Спрямування розвитку аграрного сектора України на новітні, визнані європейською спільнотою пріоритети покращить засади ведення вітчизняного сільського господарства, допоможе отримати цільове фінансування з європейських фондів для реалізації погоджених заходів щодо розвитку національного агровиробництва й призупинити посилення несприятливих соціально-екологічних процесів .

Список використаних джерел

1. Попова О. Л. Нові пріоритети Спільної аграрної політики ЄС на 2014–2020 роки: стратегічні орієнтири для розвитку агросфери України / О. Л. Попова // Економіка АПК. – 2013. – № 12. – С. 89–96.

2. Розвиток сільських територій в системі євроінтеграційних пріоритетів України : [монографія] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень; наук. ред. В. В. Борщевський. – Львів, 2012. – 216 с.

3. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО) [Електронний ресурс] режим доступу: www.fao.org/countryprofiles/index/

Шевченко Н.О., науковий керівник,
д.держ.упр., доцент, завідувач кафедри
економіки підприємництва та природних наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Вікарчук А.А.,
слухач групи АМмд-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ГРОМАДЯНСЬКА УЧАСТЬ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Однією із фундаментальних основ будь-якої демократичної системи є участь громадян у суспільному і політичному житті країни. Демократія

участі, особливо на нижчому рівні, припускає широке перманентне обговорення всіх важливих для суспільства проблем. «Демократія – це щось більше, ніж форма правління; в першу чергу це спосіб асоціативного життя, комунікативно закріплений загальний досвід» [2].

В ідеалі участь повинна охоплювати всі компоненти політичної системи та громадянського суспільства, з одного боку, і задавати через запити різних груп і верств населення основні пріоритети суспільного розвитку – з іншого. Можна стверджувати, що демократія без участі не є повноцінною, оскільки втрачається головний критерій, котрий дає змогу відрізнити справжній демократичний процес від формального ритуалу (за наявності лише так званої електоральної демократії).

Щоб сформувати необхідні передумови для громадянської самоорганізації важливими є, по-перше, наявність відповідної інфраструктури (системи місцевого самоврядування, соціального партнерства, тощо); по-друге, переконаність громадян у необхідності й ефективності цих механізмів.

На грудень 2016 р., за даними Центру Разумкова, ситуація з довірою до суспільних інститутів в Україні виглядає так. Повністю довіряють громадським організаціям 3,2% респондентів, скоріше довіряють – 31,6%, швидше не довіряють – 31,9%, повністю не довіряють – 17,4% [1]. Разом із тим, члени суспільства, демонструючи низькій рівень довіри до державних інститутів, практично не намагаються вирішувати свої практичні проблеми в громадянських організаціях і політичних партіях, як це робиться в країнах Заходу. Брак соціального капіталу, його некомунітарність негативно позначаються на рівні соціальної довіри (солідарності) і спільності дій.

Переважна більшість респондентів відрізняється надзвичайним рівнем пасивності та повною виключеністю з громадського життя району. Так на питання про участь у громадському житті району (публічних слуханнях, вуличних комітетах, місцевих виборах тощо) ствердну відповідь дали тільки 4 % респондентів.

Більш деталізований розгляд рівня включеності громадян у різні форми політичної активності демонструє, що при загально низькому рівні громадянської активності, з усіх можливих сценаріїв дій люди переважно обирають найменш витратний з погляду часу та дії спосіб участі у політичному житті країни – підписування петицій.

На сьогоднішній день процес залучення до управління місцевих громад на загальнонаціональному рівні є вкрай сповільненим, а на низовому рівні дуже часто спостерігається лише пасивне очікування позитивних змін. У цих складних умовах доводиться працювати органам місцевої влади; особливо це стосується сіл і селищ, більшість з яких перебувають у кризовому або важкому соціально- економічному стані.

Практичний досвід свідчить, що спроби місцевої влади вирішити наявні проблеми розвитку власними силами, не залучаючи місцеве населення та не отримуючи зовнішньої підтримки з боку держави, не сприяють досягненню

позитивних результатів. У свою чергу, органи державної влади часто усуваються від вирішення проблем, повністю перекладаючи відповідальність за стан і перспективи розвитку сільських територій на органи місцевого самоврядування, не надавши їм при цьому відповідних повноважень і ресурсів, в т. ч. фінансових.

Як результат, з одного боку, збільшується недовіра населення до центральної та місцевої влади, а, з іншого боку, громадяни залишаються наодинці зі своїми проблемами і зневірюються у можливості коли-небудь їх вирішити.

Усунути такий стримуючий фактор як пасивність населення можна впровадженням практики партисипативного бюджетування.

Концепція партисипативного бюджетування стверджує, що залучення громад до проектів фінансування місцевого розвитку підвищує ефективність реалізації цих проектів. Партисипативне бюджетування не лише дозволяє залучити до місцевого розвитку фінансові ресурси представників місцевих спільнот, а і допомагає виявити пріоритети розвитку територіальних громад. Відбувається соціальна мобілізація учасників проекту місцевого розвитку та формування середовища довгострокової підтримки прийняття рішень щодо спільного фінансування проектів у подальшому. Потенціал громади використовується таким чином, щоб її члени могли приймати рішення разом із органами місцевої влади, використовувати сторонні фонди фінансування та підтримувати досягнуті результати.

Список використаних джерел

1. Український центр економічних і політичних досліджень імені О. Разумкова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=174.

2. Кризис и динамика социальных настроений [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.civisbook.ru/files/File/krizis_i_dinamika.pdf.

Шевченко Н.О.,
д.держ.упр., доцент., завідувач кафедри
економіки підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І.Вернадського
Кобиліна Ю.М.,
здобувач кафедри публічного
управління та адміністрування
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ УПРАВЛІННЯ

Створення ефективної системи інформаційно-аналітичного забезпечення управління є важливим етапом при прийнятті державно-управлінських рішень. На сучасному етапі удосконалення управління, використання комп'ютерної і телекомунікаційної техніки є необхідною умовою формування високоефективних інформаційно-управлінських технологій.

Нові технології, що базуються на комп'ютерній техніці, потребують радикальних змін організаційних структур управління, кадрового потенціалу, системи документації, фіксування і передачі інформації.

Інформаційні технології – це технології опрацювання інформації, які складається з сукупності технологічних елементів: збирання, накопичення, пошуку, передавання інформації користувачам на основі сучасних технічних засобів [1].

Національна програма інформатизації, Закони України та інші нормативно-правові документи вказують на необхідність застосування ІКТ, насамперед для автоматизації інформаційно-аналітичного забезпечення формування та реалізації державної політики й державного управління в різних сферах життєдіяльності суспільства та держави [4].

Розрізняють такі типи технологій: збору інформації; передачі інформації; накопичення інформації; обробки інформації; зберігання інформації; подання інформації; використання інформації [4].

Модернізація кожного типу інформаційних технологій базується на більш широкому та детальному аналізі їх основних характеристик.

Застосування нових інформаційних технологій в інформаційно-аналітичному забезпеченні функціонування організацій обумовлено їх характерними можливостями: негайний зворотний зв'язок між користувачем і засобами нових інформаційних технологій; комп'ютерна візуалізація виробничої інформації про об'єкти чи закономірності процесів, явищ, як таких що реально відбуваються, так і «віртуальних»; архівне зберігання досить великих обсягів інформації з можливістю її передачі, а також легкого доступу та звернення користувача до центрального банку даних; автоматизація процесів обчислювальної інформаційно-пошукової діяльності, а також обробки результатів з можливістю багаторазового повторення фрагмента чи самої діяльності; автоматизація процесів інформаційного забезпечення організаційно-управлінською діяльністю [2].

Таким чином, з розвитком нових інформаційних технологій визначилась тенденція до використання комп'ютерної техніки, поширилась сфера її застосування. Внаслідок цього виникни певні позитивні тенденції, серед яких: загальне підвищення рівня комп'ютерної грамотності працівників підприємства; збільшення переліку комп'ютерних інформаційних обліків; поширення сфер використання сучасних засобів комп'ютерної техніки в діяльності усіх ланок підприємства; розвиток технологій безпаперової обробки інформації; відкритості доступу до публічної інформації.

Список використаних джерел

1. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність. Навчальний посібник. - К.: Університет «Україна», 2013. - 416 с.
2. Дегтяр А. Організаційне забезпечення інформаційно-аналітичного обслуговування органів державної влади в процесі прийняття і реалізації державно-управлінських рішень / А. Дегтяр //Статистика України. - 2013. - № 2. - С.36-39
3. Ліпінська А. В. Інформаційні технології в документознавстві [Текст] : навч. посіб. для дистанційного навчання / А. В. Ліпінська; за ред. акад. М. І. Жалдака. – К. : Вид-во ,,Університет ,,Україна'', 2009. – 604 с.
4. Петровський П.М. Перспективи модернізації державно-управлінського знання / П.М. Петровський //Модернізація системи державного управління: теорія та практика: матеріали наук.-практ.конф. за міжнар. участю (11 квітня 2014 р.)... – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2014. – 500 с.

Карлова В.В.,
д.держ.упр., доцент, професор кафедри публічної політики та політичної аналітики
Національна академія державного управління при Президентові України
(м. Київ)

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Публічно-приватне партнерство (ППП) є новим інституціональним інструментом, який дозволяє підвищити ефективність і забезпечити максимальне використання потенціалу розвитку суспільства шляхом об'єднання зусиль держави, органів місцевого самоврядування, некомерційних організацій з інвестиційними, управлінськими та іншими ресурсами приватного сектору на взаємовигідних умовах. Основною мотивацією в реалізації проектів у формі ППП є обмеженість бюджетних коштів в умовах високої необхідності залучення фінансових ресурсів для вирішення надзвичайно важливих завдань суспільного розвитку з метою реалізації суспільно значущих проектів в широкому спектрі сфер діяльності – від розвитку стратегічно важливих галузей економіки до надання суспільних послуг в масштабах всієї країни чи на окремих територіях, і насамперед, модернізації соціальної інфраструктури в ринкових умовах. Запровадження ППП є надзвичайно актуальним завданням для України на сучасному етапі, де інфраструктура є фактично зношеною, а реконструкцію чи будівництво нових об’єктів у відносно короткі строки можна здійснити лише за умови залучення приватного капіталу.

Аналіз досвіду зарубіжних країн у сфері ППП свідчить, що у світі існує безліч прикладів ефективної взаємодії державного, муніципального і

приватного секторів у процесі реалізації соціально-економічних завдань. Пріоритетними напрямами ППП міжнародна практика називає такі сфери, як: виробнича і транспортна інфраструктура; обслуговування, впровадження систем управління рухом, включаючи міський транспорт; експлуатація електричних мереж, портів, трубопроводів; житлово-комунальне господарство – обслуговування населення, експлуатація комунальних мереж (водопровід, каналізація), прибирання вулиць, вивіз і утилізація сміття; екологія – створення, обслуговування і розвиток міських і приміських скверів, рекреаційних зон з правом експлуатації природних ресурсів і отримання прибутків від організації екологічного туризму; наукові дослідження – фінансування напрямів, які мають перспективи комерціалізації, розвиток інноваційної інфраструктури; освіта – професійна, підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів, будівництво і обладнання шкіл й інших освітніх закладів приватними компаніями, які отримують право забудови і розвитку прилеглих територій; нерухомість – будівництво й експлуатація суспільних будівель і муніципального житла в обмін на право забудови і участі в комерційних проектах; охорона здоров'я; громадський порядок і безпека; створення телекомунікаційної інфраструктури і надання послуг споживачам; сфера інформації і консультування; фінансовий сектор – залучення приватних страхових і управлінських компаній в сферу обов'язкового соціального страхування і державного пенсійного забезпечення, розвиток системи платіжного агентування тощо [3].

Законодавчо обґрунтованими та апробованими на практиці формами реалізації ППП на теперішній час є: концесія; оренда державного майна; лізинг; угода про розподіл продукції; договір управління державним майном; договір про спільну діяльність; державно-приватні підприємства. Суб'єкти ППП розділяють повноваження і відповідальність, функціонують на рівних умовах, спільно затрачають час і ресурси, розділяють інвестиції, ризики і вигоди, підтримують стосунки протягом певного часу, мають чіткі угоди, контракт чи якийсь інший правоустановчий документ [2, с. 327]. ППП має базуватися на принципах пріоритетності суспільних інтересів, турботи про майбутні покоління, співпраці, сприяння в розвитку і вирішенні найскладніших завдань, які ставить життя перед суб'єктами цього процесу. Лише на такій основі можлива реалізація проектів у зазначеній формі, прорахування вигод і ризиків сторін, планування заходів щодо реалізації подібних проектів.

На сьогодні успішними прикладами ППП стали проекти у сфері залізничного транспорту: Tunnel Rail Link (Великобританія), високошвидкісна магістраль HSL Zuid (Нідерланди), лінія Oresund (Данія – Швеція). Із застосуванням механізму ППП були закінчені й такі складні проекти, як Євротунель під проливом Ла-Манш, Сіднейський портовий тунель, міст Конфедерації у Канаді, національні аеропорти в Гамбурзі та Варшаві, Центральний парк в Нью-Йорку, окремі гілки метрополітену у Лондоні та інші. Світовими лідерами у сфері ППП нині визнані США,

Велика Британія, Франція і Німеччина. В цих країнах 75-80 % всіх проектів, які реалізуються на принципах ППП, припадають на об'єкти соціально-культурного і житлово-комунального призначення. Зокрема в Німеччині на сьогодні набрали реальної ваги такі пріоритети вибору найбільш привабливих для реалізації ППП об'єктів, як: школи, дитячі садки та інші заклади дошкільної і загальної освіти, заклади культури і спорту; адміністративні будівлі владно-розпорядчих органів, об'єкти дорожньої інфраструктури й транспорту. В США ППП найбільш розвиненим є у сфері освіти,і перш за все, спеціальній і вищій [2]. В зазначених країнах створені всі умови для отримання бізнесом стабільної норми прибутку протягом життєвого циклу проектів, існують гарантії держави щодо збереження вкладених бізнесом ресурсів, що сприяє заохоченню підприємців вкладати кошти в будівництво і модернізацію об'єктів соціального призначення.

Подібний підхід в державно-управлінській практиці безумовно є важливим і цікавим для України, яка здійснює перші кроки в оволодінні подібними інструментами. Нині в нашій державі проекти ППП стартують у транспортній сфері, енергетиці, житлово-комунальному господарстві. Важливе значення для розвитку ППП має Закон України "Про державно-приватне партнерство", який визначає правові, економічні та організаційні принципи взаємодії державних і приватних партнерів, врегульовує відносини, пов'язані з підготовкою, виконанням та припиненням угод, що укладаються в рамках державно-приватного партнерства, визначає сфери, в яких допускається його застосування [1].

Водночас, не зважаючи на включення в економічну політику держави як на загальнодержавному так і на регіональному рівнях ППП, практика його успішної реалізації в цілому має фрагментарний характер, хоча в умовах поглиблення дефіциту регіональних і місцевих бюджетів, саме воно мало б стати ефективним інструментом залучення позабюджетних надходжень в проекти модернізації соціальної інфраструктури країни. Це обумовлюється: відсутністю досвіду органів державної влади у сфері підготовки привабливих для інвесторів і кредитних організацій проектів, неефективністю управління проектами, низькою культурою ведення бізнесу на місцях, недосконалими механізмами реалізації проектів.

Потребують дослідження зміст, форми, способи ефективного застосування ППП в публічному управлінні України. Зокрема, можливість використання міжнародного досвіду у сфері ППП, забезпечення державної підтримки і гарантій для бізнесу щодо інвестованих коштів, підвищення рівня комунікацій всіх залучених сторін, активне висвітлення цього процесу в ЗМІ. Необхідно розробити оптимальну схему управління ППП через створення єдиного державного органу, який би здійснив оцінку готовності держави до впровадження проектів партнерства та почав розробляти сучасні методики для їх управління.

Вирішення зазначених проблем створить сприятливі правові та інституціональні умови для розвитку ППП, і насамперед, стимулюватиме

розвиток співпраці між державним, муніципальним, приватним секторами, підвищення конкурентоздатності економіки України та залучення інвестицій до її розвитку.

Список використаних джерел

1. Закон України про державно-приватне партнерство [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/.

2. Яковлев П.А. Государственно-частное партнерство: анализ международного опыта и перспектив / П.А. Яковлев // Коммунальное хозяйство городов: научно-технический сборник. – К.: Техника – 2010. - № 92. – С. 323-331.

3. Public – Private Partnerships for research and innovation: An evaluation of Australian Experience [Електронний ресурс] / P.: OECD. 2004. – Режим доступу: http://www.oecd.org/dataoecd/49/16/25718007.pdf

Жаховська В.Л.,
к.е.н., с.н.с. відділу проблем
формування соціального капіталу
ІДСД імені М.В. Птухи НАНУ
(м. Київ)

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СІЛ НА ОСНОВІ МУНІЦИПАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

В умовах зниження концентрації повноважень в центральних органах виконавчої влади та розвитку публічного управління в Україні посилюється увага до визначення можливостей забезпечувати позитивні зрушення у соціальному розвитку поселень за рахунок ресурсів муніципального господарства. Зокрема, актуалізуються проблеми раціонального використання й прирощення муніципальної власності та ресурсів територіальної громади в процесі вирішення соціальних та соціально-економічних проблем громади, а також ліквідації "провалів ринку" і створення суспільно значущих благ.

Детальний аналіз суб'єктів, інструментів та ресурсів впливу на соціальний розвиток поселень за рівнями ієрархічної системи публічного управління в Україні дає змогу чітко встановити межі соціальноформуючої ланки муніципального господарства. Враховуючи сучасні тенденції публічного управління та урізноманітнення форм й видів взаємодії місцевих органів влади з підприємствами і організаціями різних форм власності (наприклад, на основі проектів публічно-приватного партнерства), соціальні зміни, ініційовані цими органами, можуть відбуватися не тільки за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів. Фактично соціальний розвиток сільських поселень на муніципальному рівні здійснюється за рахунок поєднання ресурсів державної, комунальної, корпоративної та приватної

форм власності.

Критичного значення для соціального розвитку сільських поселень набуває проблема належного фінансування об'єктів соціальної інфраструктури муніципальним господарством. Через фінансові труднощі, від яких довгий час потерпали органи місцевого самоврядування у сільських поселеннях, об'єкти соціальної сфери (передані ще у 1996-2001 рр. у комунальну власність підприємствами, установами, організаціями агропромислового комплексу колективної та інших форм недержавної власності) не розвивалися належним чином. Приватний сектор (насамперед, агрохолдинги) також не мав достатніх мотивів підтримувати соціальну інфраструктуру, хоча вона підвищує привабливість сільських поселень, сприяє покращенню якості трудового потенціалу, а також впливає на формування ринків збуту продукції, робіт та послуг у середньо- та довгостроковому періоді.

Нині тільки починають формуватися позитивні тенденції щодо соціального розвитку сільських поселень через розширення фінансових можливостей сільських та селищних рад (в першу чергу тих, що сформували об'єднані територіальні громади – ОТГ), удосконалення процедур адміністрування і контролю використання комунальних об'єктів, їх територій та земель. Згідно з даними щодо національних рахунків соціального захисту (НРСЗ) України частка місцевих бюджетів в загальній сумі видатків на цілі соціального захисту в Україні мала тенденцію до зростання: з 2,34% у 2010 р. до 4,87 % у 2014 р., у тому числі видатків на підтримку сімей та дітей – з 20,1 до 25,47 %, допомогу інвалідам – з 22,59 до 29,7 %. Загалом аналіз бюджету України показав, що частка місцевих бюджетів в структурі зведеного бюджету України істотно не змінювалася: 42,3 % у 2010 р., 43,1 % у 2014 р. і 42,3 % у 2016 р. [1].

Окремо слід виділити зростання ресурсних можливостей для соціального розвитку поселень в об'єднаних територіальних громадах, у тому числі сільських поселень (які порівняно з міськими більш активні у формуванні ОТГ, судячи із структури населення ОТГ за місцем проживання). Так, за 2015-2016 рр. виконання доходів загального фонду 159 об'єднаних територіальних громад зросло: за рахунок власних ресурсів – більше, ніж втричі, за рахунок доходів бюджетів (з трансфертами) майже в 7 разів. За регіонами субвенції на розвиток інфраструктури ОТГ у розрахунку на одне поселення (сільське чи міське) коливалися від 2507,00 тис. грн в Закарпатській області (71, 63 % населення ОТГ області припадало на сільське), 1224,43 тис. грн. в Миколаївській області (сформована ОТГ на 100% складалася з сільського населення) до 279,43 тис. грн в Полтавській та 298,53 тис. грн. у Львівській областях (57,7 % та 83,40 % відповідно). Фактичні надходження власних доходів ОТГ на 1 особу коливалися від 684 грн та 1 123 грн в Івано-Франківській та Чернівецькій областях до 4 329 грн та 4 960 грн в Дніпропетровській та Донецькій областях. Порівняння цих даних дає змогу зробити висновки про значну регіональну

диференціацію фінансової спроможності муніципалітетів ОТГ, у тому числі в частині реалізації соціальних ініціатив у сільських поселеннях. Як наслідок, видатки розвитку, які у 2016 р. були використані на ремонт доріг, будівництво, благоустрій територій, житлово-комунальне господарство, капітальний ремонт та реконструкцію закладів соціально-культурної сфери у розрахунку на 1 особу коливалися від 784 грн в Кіровогорадській області, 869 грн в Чернівецькій та 940 грн в Івано-Франківській областях до 2 651 грн в Полтавській, 2585 грн в Донецькій областях [2].

Підсумовуючи викладене, слід зазначити що окреслені тенденції створюють належну основу для позитивних зрушень в соціальній сфері сільських поселень України у середньо- та довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Статистичний збірник «Бюджет України 2016» / Департамент державного бюджету Міністерства фінансів України, 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Budget%20of%20Ukraine%202016.pdf

2. Децентралізація: місцеві бюджети 159 об'єднаних територіальних громад за 2016 рік / Міністерство регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України, 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/04/De-centr_297x210_April-2017.pdf

Бовсунівська І.В., науковий керівник,
к.е.н., доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Кучерявий В.М.,
слухач групи АМмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ ЛОБІЗМУ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ

Утвердження демократії, верховенства права та правової держави вимагає безперервного, ефективного і рівноправного діалогу між громадянами й основними інститутами державної влади та місцевого самоврядування. Відповідний діалог сприяє акцентованому орієнтуванню органів влади на першочергові потреби суспільства та держави під час прийняття нормативно-правових актів. Багаторічний досвід держав західної демократії свідчить, що виконання цього завдання може бути ефективно здійснене шляхом законодавчого унормування інституту лобіювання, зміст

якого полягає в легітимному впливі інститутів громадянського суспільства та бізнесових груп на органи державної влади з метою відстоювання власних законних інтересів під час прийняття нормативно-правових актів [1].

Національна практика легітимації інституту лобізму в провідних демократичних країнах демонструє різний ступінь розвитку громадянського суспільства, прозорості представництва інтересів суспільних, корпоративних та неформальних об'єднань у владних інститутах, а інституціоналізація лобізму зберігає свою актуальність як для європейських країн, так і транзитивних держав.

В Україні через відсутність належних юридичних регуляторів цього політико-правового феномену лобіювання набуло здебільшого позаправової, вузькогрупової та латентної форми, що загалом негативно впливає на вітчизняну систему організації та діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, а також підживлює хибні стереотипні уявлення щодо нього у свідомості громадян. Свідченням цьому є ототожнення більшістю українських громадян лобіювання з корупцією, хабарництвом та іншими соціально негативними, а часто й кримінально-карними діями [2].

Українськими парламентаріями неодноразово здійснювалися спроби щодо зменшення негативної складової українського лобіювання через унормування відповідного інституту в чинному законодавстві. Але жодна із законодавчих ініціатив не мала донині успіху. Натомість ігнорування нагальної потреби у розробленні та прийнятті закону про лобіювання лише посилює наявні в Україні корупційні ризики і загрози, створює непереборні бар'єри між громадянським суспільством і державою.

Для підвищення ефективності публічного управління вкрай важливо створити легальні форми для лобіювання. Це дасть можливість вивести певну частину корупційних дій з тіні, взяти її під контроль (в крайній мірі у законодавчій сфері), надати відкритого характеру самій лобістській діяльності, перебороти негативне відношення до неї суспільства. Держава має налагодити механізм врегулювання, мінімізації негативних наслідків лобіювання, їх нейтралізації чи трансформації в позитивні. Необхідно прийняти відповідні нормативно-правові акти, які б забезпечили легітимне функціонування лобізму як об'єктивного явища політичного життя й необхідного продукту громадянського суспільства. У вказаних правилах можна встановити різноманітні правові стимули і правові обмеження, які б впорядковували лобістські процеси.

Інститут лобізму є способом захисту політичних, громадських та корпоративних інтересів, який істотно впливає на характер і стан політичної культури, на поведінку спільноти, на взаємодію владних інституцій, оскільки виступає необхідною передумовою демократизації держави, зокрема, в умовах трансформаційних зрушень.

Список використаних джерел

1. Федоренко В. Л. Інститути громадянського суспільства та інститут

громадських організацій в Україні / В. Л. Федоренко, Я. О. Кагляк // Бюл. М-ва юстиції України. - 2009. - № 4-5. - С. 75-88.

2. Проблеми легітимації інституту лобіювання в Україні та шляхи їх розв'язання : матеріали громад. обговорення, м. Київ, 12 жовт. 2009 р. / передм. М. Оніщук ; авт.-упоряд. В. Федоренко, Д. Базілевич та ін. ; за заг. ред. В. Федоренка. - К. : СПД Москаленко, 2009. - 108 с.

Бовсунівська І.В., науковий керівник,
к.е.н., доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Новітня Н.Д.,
слухач групи АМмз-61
ТНУ імені В.І Вернадського
(м. Київ)

РЕФОРМУВАННЯ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЮ ВЛАСНІСТЮ

Одним із головних інструментів держави, через які вона впливає на економіку є державна власність і державний сектор. Структура та обсяг об'єктів державної власності в різних країнах залежать від багатьох факторів: 1) історичних традицій та менталітету країни; 2) соціальних умов і традицій; 3) стану розвиненості ринкових відносин. В багатьох зарубіжних країнах держава виступає як ефективний власник. В сучасних умовах питання управління об'єктами державної власності в України є досить актуальними.

Система управління державною власністю вже досить значний час вимагала фундаментального реформування. Для вирішення питань реформування управління державною власністю необхідно, з урахуванням зарубіжного досвіду, розробити методологію, що включає різні прийоми та методи, що враховують різноманіття видів і типів цієї власності [1].

Стратегічні напрями реформування управління державною власністю:

1) посилити бюджетний нагляд; 2) підвищити рівень прозорості діяльності суб'єктів господарювання; 3) удосконалити корпоративне управління суб'єктами господарювання; 4) запровадити наглядові ради та незалежних директорів; 5) здійснити реструктуризацію суб'єктів господарювання, з якими пов'язані найбільші фіскальні ризики; 6) скоротити перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації; 7) здійснити продаж інвестиційно привабливих об'єктів із залученням радників та забезпеченням підготовки цих об'єктів до продажу у відповідності з кращими міжнародними практиками; 8) розмежувати функції формування та реалізації державної політики з функціями управління об'єктами державної власності; 9) підвищити ефективность корпоративного управління відповідно до стандартів ОЕСР; 10) здійснити залучення

міжнародних аудиторських компаній до аудиту ключових державних компаній; 11) провести прозору приватизацію державної власності; 12) удосконалити методики оцінки під час підготовки до приватизації; 13) запровадити продаж державних пакетів акцій на міжнародних біржах; 14) створити холдингові компанії з міжнародними стандартами управління; 15) залучити великі обсяги приватного капіталу, в тому числі іноземного; 16) створити потужні вертикально інтегровані структури, конкуренто-спроможні на світовому ринку, провести модернізацію виробництва, впровадити новітні технології, створити нові види продукції, впровадити сучасний менеджмент.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про управління об'єктами державної власності" від 21.09.2006 р. №185-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/185-16.

Коврига О.С., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Чухрай Н.М.,
слухач групи ТУтаМСз-21
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГРОМАДЯНАМИ ПРАВА НА УЧАСТЬ УПРАВЛІННІ МІСЦЕВИМИ СПРАВАМИ

На сьогодні одним із найважливіших завдань розвитку держави є забезпечення та підвищення ефективності публічного управління на місцевому рівні. А тому, місцева ініціатива нова форма суспільних відносин на місцевому рівні повинна стати взаємозв’язком співпраці місцевих органів влади з мешканцями територіальної громади. Відсутність або недостатній вплив окремих інститутів може розглядатися як одне з основних перешкод на шляху реалізації місцевої ініціативи [4, с. 152-153].

Особливу роль місцевих ініціатив у місцевому розвитку відзначає О. Білоусов [2, с. 17], О.Павлов та польська дослідниця Є. Гроховська [3, с. 27]. Значну увагу цим питанням приділяють міжнародні організації, зокрема ООН, Світовий Банк, ОЕСР, ОБСЄ, Рада Європи та навіть Асоціація міс і сіл України.

Теоретична конструкція поняття «безпосередня демократія» завжди визначалася через конкретно-історичний процес. Останній у свою чергу, визначався через структуру влади і владних відносин на конкретно-історичному етапі розвитку суспільства, з якого виникає держава, демократія, а згодом – і безпосередня демократія як її складова. Звідси стає зрозумілим,

що всі вихідні елементи безпосередньої демократії (тобто її форми) походять від соціальної сутності суверенітету, його розуміння, меж та критеріїв визнання народу єдиним джерелом та носієм влади.

Становлення і розвиток форм діяльності територіальних громад в Україні є надзвичайно актуальними проблемами у становленні демократії в цілому, безпосередньої демократії зокрема та насамперед, а також функціонуванні самого інституту місцевого самоврядування, оскільки ці форми засновані на розкріпаченні громадської ініціативи місцевих співтовариств, зростанні соціальної активності кожного жителя, залученні населення до самоврядного процесу.

Безпосередня демократія, як і будь яка влада, здійснюється в певних формах, що виступають, як правило, способами волевиявлення народу з метою здійснення суспільних функцій, які мають правові наслідки. Як носій суверенітету і єдине джерело влади в Україні, народ має право на будь яку форму волевиявлення, крім тих, які безпосередньо заборонені Конституцією і законами України.

Слід зазначити, що історії відомо чимало форм безпосередньої демократії, зокрема: вибори, референдуми, виявлення громадської думки, плебісцити, народні обговорення, народні ініціативи, збори, мітинги, погоди, демонстрації, а також такі виняткові, немирні форми, я революції, постання, громадські війни, національно-визвольні рухи та політичні страйки, протести, акції громадської непокори, голодування, пікетування тощо. [5, с. 291]

Незважаючи на те, що загалом питання про форми безпосередньої демократії розроблено досить детально, визначеної єдності з приводу того, що відносити до цих форм, немає. Так, В.Ф. Коток відносив до форм безпосередньої демократії соціальну революцію, з'їзди і наради трудящих, вибори в представницькі органи влади, імперативний мандат (накази виборців звітність депутатів, право відкликання депутатів), референдум. Н.П. Фарберов вказує серед інших такі форми, як наради трудящих з питань державного управління, звітність депутатів і посадових осіб перед працюючими, накази виборців, місцеві опитування населення, робочий контроль над виробництвом, сільські сходи, народні збори, всенародні обговорення найважливіших законопроектів і обговорення проектів рішень місцевих рад. А.А. Головко до названого вище додавав такі форми, як «комсомольський прожектор», колективно-договірні відносини, партійно-господарські активи. Г.Х. Шахназаров назвав тільки найпростішу і вищу форми безпосередньої демократії: голосування і референдум. Також, деякі автори виділяли як особливий вид демократії (народовладдя) здійснення влади народу через громадські організації [1, с. 407].

У цілому форми безпосередньої демократії можна умовно поділити на кілька видів: за правовими основами здійснення безпосередньої демократії у відповідних формах – конституційні і законодавчі; правові і неправові; легітимні і нелегітимні; обов'язкові і факультативні; за умовами (місцем і

часом проведення): за місцем – на всеукраїнські і місцеві; за часом – на чергові і позачергові: періодичні, разові тощо; за змістом питань, що обговорюються і вирішуються, - на конституційні, законодавчі, адміністративно-територіальні, міжнародно-правові тощо; за наслідками здійснення відповідних форм безпосередньої демократії - на дійсні і недійсні; імперативні, вирішальні і консультативні тощо [5, с. 294].

Так, говорячи про основні та допоміжні засоби безпосередньої демократії, зазначу, що, виходячи зі змісту конституційних положень, в Україні не визначено вичерпного переліку форм безпосередньої демократії. Народ як носій суверенітету в Україні може реалізувати належну йому владу у різноманітних формах.

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні: Кол. монографія/ В.О. Антоненко, М.О. Баймарутов, О. В. Батанов та ін..; За ред.: В.В. Кравченка, М.О. Баймуратова, О.В. Батнова. – К.: Атіка, 2007. – 864 с.

2. Погорілко В.Ф. Конституційно-правові основи безпосередньої демократії в Україні //Антологія української юридичної думки. В 10 т./Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова) та ін.. Том 10: юридична наука незалежної України. – К.: Вид. Дім «Юридична книга», 2005.-С.291

3. Лациба М.В. Як територіальна громада може впливати на вирішення питань місцевого значення / М.В.Лациба, В.В.Бондаренко. – К.: Український незалежний центр політичних досліджень. – 2007. – С. 16.

4. Коментар до Конституції України: друге видання, виправлене й доповнене/ Редкол.: Гол. Опришко В.Ф. – К., 1998. – с.168

5. Хомутов В.Н. Механизмы привлечения населения к управлению громадами. – Сімферополь: “СГТ”. – 2007. – С. 202-210.

Коврига О.С., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Данчин О.О.,
слухач групи АМмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ЗЕМЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ ЯК СКЛАДОВА ПРОЦЕСІВ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Реформування територіальної організації влади та зміцнення місцевого самоврядування є одним з ключових напрямів системних реформ в Україні. З 2014 розу започаткована реалізація реформи децентралізації, спрямованої на створення дієздатних територіальних громад як базової ланки

адміністративно-територіального устрою.

За цей період було сформовано майже 700 об'єднаних територіальних громад, більшість з яких наочно демонструє переваги реформи децентралізації та перспективність обраного напряму вдосконалення адміністративно-територіального устрою країни.

В той же час законодавчо досі залишаються невирішені багато питань, безпосередньо пов'язаних із подальшою перспективою розвитку громад та їх спроможністю ефективно управляти суспільними ресурсами.

Однією з таких проблем є неврегульованість права власності територіальних громад на землю та замкненість повноважень органів місцевого самоврядування в розпорядженні земельними ресурсами виключно у межах населених пунктів – це приблизно 12,4% території України [1, с.42]. Вказану проблему посилює те, що така ситуація порушує базовий для демократичної держави принцип повсюдності місцевого самоврядування.

Отже, одним із основних завдань публічного управління подальшим розвитком територіальних громад є прийняття відповідних законодавчих актів, спрямованих на вирішення питання ефективного планування та використання громадами власних земельних ресурсів.

Верховна Рада України 16 листопада 2017 року в першому читанні прийняла законопроект №6403, який дає можливість громадам розробляти плани своїх територій і визначати функціональне призначення кожної земельної ділянки як в межах, так і за межами населених пунктів. Однак, зауважимо, що такі можливості законодавець має намір надати лише об'єднаним громадам, використовуючи це як заохочувальний стимул для звичайних громад до об'єднання.

Безумовно, надання об'єднаним громадам права розробляти плани свого просторового розвитку на всю територію громад повинно ув'язуватись із спроможністю практичної реалізації розроблених планів. За таких обставин необхідне й законодавче поширення повноважень відповідних органів місцевого самоврядування на всю територію громади.

Вказаної меті присвячений законопроект №5253, яким передбачено низку новел в законодавчому врегулюванні повсюдності місцевого самоврядування в Україні шляхом впровадження відповідної норми в Законі України «Про місцеве самоврядування» та розширення юрисдикції громад на території поза межами населених пунктів – у питаннях благоустрою, регулювання будівництва, комунального господарства та створення об'єктів рекреації. Але реальне розширення повноважень громад неможливо без кардинального вирішення земельного питання.

Фактично земельне питання в реформі децентралізації залишається найбільш складним. За останні три роки в Верховній Раді України було зареєстровано десяток законопроектів, присвячених розв'язуванню проблеми розпорядження громадами земельними ресурсами за межами населених пунктів. Але жоден з цих законопроектів так й не було прийнято.

Автори більшості законопроектів, які стосуються можливості

розпорядження громадами землями за межами населених пунктів, наділяють таким правом лише об'єднані громади. Перш за все, це пов'язано з тим, що вказана норма розглядається скоріш як стимул до об'єднання, ніж реальна необхідність для всіх громад без виключення.

Наявність у органів місцевого самоврядування права розпорядження землею за межами населених пунктів – важливо перш за все для сільських та селищних громад, основним видом діяльності яких є сільськогосподарське виробництво. Крім цього, відсутність права власності на землю за межами населених пунктів та повноважень щодо її використання звужує можливості громад у питаннях розбудови інженерно-транспортних комунікацій, об'єктів комунальної інфраструктури, залученні інвестицій та розвитку економічно привабливих територій.

Непрозорість органів державної влади, які станом на сьогодні здійснюють розпорядження земельними ресурсами за межами населених пунктів, та складність виконання функції громадського контролю за їхньою діяльністю посилюються відсутністю солідарної відповідальності керівників місцевих державних адміністрацій за розвиток територій.

Тому, затягування передачі громадам права власності на земельні ресурси за межами населених пунктів в середньостроковій перспективі може уповільнити процеси економічного зростання та розвитку об'єднаних територіальних громад, а також – дискредитацію доцільності реформи децентралізації в цілому.

Список використаних джерел

1. Територіальная громада як базова ланка адміністративно-територіального устрою України: проблеми та перспективи формування //Аналітична доповідь, 2016. – 61 с.

2. Ганущак Ю. Реформа територіальної організації влади може зрушити з місця реформування країни в цілому [Електронний ресурс] – Режим доступу:http://decentralization.gov.ua/news/6822

3. Навіщо об'єднаним громадам земля? [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://decentralization.gov.ua/news/7219?page=2

Коврига О.С., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Клименко Т.Д.,
слухач групи ТУтаМСз-21
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

РЕФОРМУВАННЯ ПІЛЬГ В УКРАЇНІ НАБЛИЖЕННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

Світова практика вирізняє два підходи до соціального захисту громадян. Один з них – адресна (грошова) допомога, яка надається переважно за критерієм малозабезпеченості і часто має цільовий характер. Другий – надання пільг.

В Україні досі домінує другий варіант державної підтримки, тобто надання пільг.До них зокрема належать:

- житлово-комунальні;
- медичні реабілітаційні;
- транспортні;
- соціально-побутові;
- соціально-трудові.

Серед основних проблем чинної системи пільг в Україні слід зазначити [1]: неможливість профінансувати всі пільги зумовлює зупинення чи скасування окремих норм законодавства, які проголошують право на пільги, отже, низка пільг залишається декларативною; незаконне користування пільгами – через велику кількість пільг і широке коло осіб, охоплених ними, проконтролювати надання тих чи інших пільг непросто; складністю законодавства про надання пільг - систему пільг в Україні регулює більше 46 законодавчих актів та інші. В чому ж полягає мета реформи – збільшення ефективності системи надання пільг та увідповіднення державних зобов'язань до можливостей бюджетного фінансування.

Реформування системи пільг в Україні повинно здійснюватися за наступними напрямами: скорочення неефективних пільг, які були у чинному законодавстві, але ніколи не працювали, адресність надання пільг та посилення соціальної справедливості при наданні пільг [3].

Тільки після усунення неефективних пільг можна говорити про перехід до адресної допомоги і монетизованих пільг.

Також необхідно створити єдину базу даних, яка б враховувала всі пільги, компенсації, субсидії, види соціальної допомоги, доходи, власність та інше.

Якщо брати до уваги досвід європейських країн, то для України актуальним є досвід Польщі, яка здійснює політику монетаризації соціальних пільг, заміни їх грошовими виплатами у вигляді доплати до пенсії (приблизно 40 доларів), компенсації частки оплати за використану електроенергію (приблизно 25 доларів), наявність 37-відсоткової знижки з оплати проїзду залізничним та міжміським автобусним транспортом та 50-відсоткової у міському транспорті, безкоштовне надання певних ліків [2].

Необхідно зазначити кількість пільговиків в Україні. Пропонуємо звернути увагу на те, що за даними ЄДАРП, станом на 01 травня 2016 року тільки в місті Києві налічується близько 511 933 особи, які мають право на ті чи інші пільги. Підбиваючи підсумки хотілося б зазначити зміни, що були зроблені Урядом у системі надання пільг за останні роки: були скасовані пільги пенсіонерам прокуратури та міліції, скасовано пільговий проїзд

працівникам міліції, працівникам податкової міліції, СБУ, працівникам галузі охорони здоров'я, було прийнято новий порядок нараїування пільг певним категоріям громадян [1].

Нині багато експертів сходяться в думці, що треба спрощувати систему надання пільг для тих, хто потенційно їх потребує, — інвалідів, багатодітних сімей, самотніх пенсіонерів, однак для решти залишити стару систему, що передбачає жорсткіший контроль над її неправомірним одержанням.

Але механізми діючої системи надання соціальної допомоги справді ускладнені до неможливості, порядок надання непрозорий, розтрати бюджетних коштів колосальні. У результаті в країні є понад 700 видів пільг, але чверть населення продовжує жити за межею бідності, і лише половина бідняків пільги реально одержує. Тому система пільг, яка існує в Україні, потребує реформування.

Список використаних джерел

1. Інтернет портал «Майдан» «Реформування пільг і привілеїв в Україні – наближення до європейських стандартів», [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://maidan.org.ua/arch/arch2009/1247738438.html.

2. Кривошея Т.О. Зарубіжний досвід застосування пільг на пасажирські перевезення автомобільним транспортом загального користування [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://publications.ntu.edu.ua/visnyk/28_2013/248-256.pdf

3. 3.Савчук О., Кушніренко В. Монетизація пільг: досвід інших країн та висновки для України, [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://maidan.org.ua/arch/arch2009/1247738438.html.

Коврига О.С., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Колєнченко Ю.В.,
слухач групи ТУтаМСз-21
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Невід'ємною складовою управління в органах державної влади є система управління персоналом, ефективність якої є запорукою та найважливішою умовою підвищення діяльності органів державної влади.

Праця, що здійснюється персоналом державного управління, має бути високопрофесійною і пред'являти до кожного з його суб'єктів (виконавців) суворі вимоги в змісті підготовки, особистісних дарувань, поводження і

спілкування з людьми [1, с. 85].

Управління персоналом відіграє дуже важливу роль в розвитку суспільства, оскільки від правильного підходу до управління персоналом залежить управління організацією в цілому. У зв'язку з цим оволодіння основами організації процесу управління персоналом набуває особливої актуальності.

На основі здійсненого аналізу практики управління персоналом в органах державної влади в сучасній Україні, можна зазначити, що реалізація стратегічного завдання, спрямованого на реформування кадрової роботи з метою підвищення її ефективності та дієздатності, потребує зосередження основних зусиль науковців та практиків на розв'язанні ряду ключових завдань, від позитивних результатів яких залежить реалізація безперервного розвитку державної служби в Україні.

Сучасна інтеграція України до Європейського Союзу потребує від держави якісної побудови державної служби та формування ефективного кадрового потенціалу держави, створення дієздатної, конструктивної державної служби, здатної забезпечити вирішення національних завдань і стати ефективним організаційно-правовим управлінським інструментом проведення державної політики.

Вирішення багатьох завдань, що постали перед нашою державою в економічній, політичній, соціальній та науково-технічній сферах значною мірою залежать від рівня ефективності державного управління, результативна та якісна робота якого залежить від кадрового складу державної служби, рівня професіоналізму держслужбовців. У зв'язку з цим, на різних етапах проведення адміністративної реформи керівництвом держави неодноразово наголошувалося на необхідності реформування кадрової політики як одного з найважливіших елементів державної політики у сфері державного управління.

Створення гнучкої системи електронного управління персоналом є одним з найперспективнішим напрямком у реформуванні державної служби.

Служба в органах державної влади повинна забезпечувати задоволення публічних інтересів, у яких відбиваються життєво важливі потреби суспільства, держави й окремої особистості. Цей процес визначений системою приписів, що регламентують службову діяльність і службові відносини; пов’язані з людським фактором – службовцями, які формально об’єднані для досягнення встановлених цілей в одну інституцію.

Держава повинна утверджувати в суспільстві цінності стандартів моральних відносин, дотримуватися етичних вимог, а політичне керівництво країни має проголосити основні цінності й стандарти, що є критеріями повноважень владних осіб [2, с. 179].

Список використаних джерел

1. 1. Малиновський В. І. Функція мотивації управлінської праці/ В. І. Малиновський //Вісник УАДУ. – 2003. – № 3. – С. 165–170.

2. Корецький М. Х. Стратегічне управління: Навчальний посібник/

М. Х. Корецький, А. О. Дєгтяр, О. І. Дацій. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 240 с.

Коврига О.С., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І.Вернадського
Омельченко А.С.,
слухач групи ТУтаМСз-21
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Місцеве самоврядування є однією з найефективніших форм місцевого управління та розвитку територій. Там, де воно дійсно функціонує, де місцеве населення має реальне право та можливість самостійно вирішувати питання місцевого значення, спостерігається зростання доходів місцевих бюджетів і соціально-економічний розвиток в цілому.

На практиці органи місцевого самоврядування стикаються зі значною кількістю проблем через нечіткість законодавчого визначення їх функцій та сфери діяльності. Частина повноважень, якими мають бути наділені органи місцевої влади, зокрема органи місцевого самоврядування, залишається у межах компетенції виключно органів влади національного (центрального рівня). Ті ж повноваження, що належать до компетенції органів місцевої влади (органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій) чітко між ними не розмежовані [1, с. 9].

Децентралізація, реформа адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування належать до кола самих актуальних проблем України. Занадто довго держава зволікала з цією реформою, так само як і з іншими – реформою системи освіти, охорони здоров'я, судової системи, силових структур.

Іноді складається враження, що децентралізація — панацея від усіх хвороб, якими хворіє сьогодні державний механізм, що вона має замінити собою всі інші реформи. Адже не всім є зрозумілою основна мета децентралізації. Чого ми прагнемо: дати більше коштів місцевим радам? Передати відповідальність за школи, лікарні, та культурні установи? Включити в суспільне життя нові верстви громадян? Кожен бачить мету по-різному.

І причина цього полягає в тому, що перед початком реформи не дано відповіді на фундаментальні питання – яку державу ми прагнемо побудувати, яким буде її устрій, форма правління, політичний режим?

Саме тому замість послідовності ми стикаємося з певною хаотичністю

та безсистемністю.

Перспективний план об'єднання, який був розроблений виходячи з Методики формування спроможних територіальних громад, неодноразово піддавався критиці з боку депутатів обласної ради. І не дивно, оскільки план не враховує ні специфіки розселення, ні етнічного чинника, ні історичних традицій [2].

Незважаючи на досить розвинену правову базу, яка забезпечує права національних меншин, доводиться визнати, що наразі в цілому явно недостатньо ні норм діючих законів, ні підзаконних нормативно-правових актів, щоб належним чином урегулювати формування територій громад у містах компактного проживання етнічних груп.

При цьому незрозумілими залишаються контури майбутнього адміністративно-територіального устрою країни. Створюються об’єднані громади, які включають у себе всі населені пункти певного району, проте залишається незрозумілим: як ці громади вписуються у майбутній адміністративно-територіальний устрій країни.

Плутанина може ще більше підсилитися після введення в дію Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо добровільного приєднання територіальних громад)», який був ухвалений 9 лютого 2017 р. Цей закон надає право громадам за спрощеною процедурою приєднуватися до вже створеної об’єднаної громади. Ще одним новим законом в чинне законодавство вводиться поняття «старостинський округ», межі якого співпадають з межами території юрисдикції рад тих громад, які об’єдналися. Як будуть формуватися ці округи в містах компактного проживання національних меншин, теж не зрозуміло.

Гостро стоїть питання задіяності жителів об'єднаних територіальних громад у процес управління і контроль за депутатським корпусом та старостами. Особливо це стосується населених пунктів, які розташовані на периферії. Чи не виникне ситуація, коли участь громадян у місцевому самоврядуванні обмежиться лише їх участю у виборах?

Тому сьогодні є актуальним питання ухвалення двох законів. Перший закон – «Про територіальну громаду», у якому передбачити засади організації, підстави та порядок утворення, реорганізації та правовий статус територіальної громади – первинного суб’єкта місцевого самоврядування. Другий закон має регулювати питання місцевого референдуму та місцевого консультативного опитування громадян. Його мета – забезпечення волевиявлення територіальних громад під час вирішення питань оптимізації територіального поділу та розширення участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування.

Нарешті потрібно створити адекватну і ефективну системи виборів до органів місцевого самоврядування. Кожен раз вибори до місцевих рад відбуваються по новій системі і кожний експеримент визнається не зовсім вдалим. Тим часом органи місцевого самоврядування стають все менш компетентними, проте більш політизованими. Взагалі в порядку денному вже

кілька років стоїть питання ухвалення Виборчого Кодексу, який має стати своєрідною малою Конституцією.

Децентралізація і розширення повноважень місцевих рад вимагає якісно нової управлінської філософії, більшого професіоналізму та відповідальності. Так, як було раніш, вже не буде. Тому потрібно аналізувати новий досвід і на його основі розробляти рекомендації по зміні нормативної бази. Тут велика надія на науковців, потенціал яких донедавна не був широко задіяний.

Список використаних джерел

1. Ганущак Ю. Реформа територіальної організації влади може зрушити з місця реформування країни в цілому [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://decentralization.gov.ua/news/6822

2. Територіальная громада як базова ланка адміністративно-територіального устрою України: проблеми та перспективи формування // Аналітична доповідь, 2016. – 61 с.

Коврига О.С., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Паламарчук Н.О.,
слухач групи АМмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Одним з найбільш перспективних та пріоритетних напрямів реформування в Україні є зміна законодавства. Так, у 2016 році було прийнято низку законів, які забезпечують успішне запровадження змін у судовій владі - почалося створення нового Верховного суду, до участі в конкурсі на посади суддів допущено 653 кандидати. Прийняті стратегічно важливі для запровадження і підтримки реформи Закони України «Про забезпечення права на справедливий суд», «Про судоустрій і статус суддів» і «Про Вищу раду правосуддя». Крім того, було затверджено Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки [1].

У результаті діяльності Національного антикорупційного бюро України і Спеціалізованої антикорупційної прокуратури станом на кінець грудня 2016 року здійснюється розслідування у 280 кримінальних провадженнях. У 10 провадженнях суд вже виніс обвинувальні вироки. В результаті розслідувань понад 100 млн. грн.. повернуто до бюджету, заарештовані грошові кошти

(433,6 млн. грн.., 79,8 млн. дол. США, 7,1 млн. євро), 101 земельна ділянка, 52 квартири, 32 житлові будинки, 41 транспортний засіб, 1 цілісний майновий комплекс, цінні папери на суму понад 75,5 млн. грн.

В рамках реформи правоохоронної системи розпочато роботу патрульної поліції в 32 містах України. Загальна чисельність особового складу перебільшує 12 тис. осіб [2].

Реформа національної безпеки та оборони є однією з найбільш важливих. В роботі – 5 основних напрямків реформування системи національної безпеки і оборони – «Реформування сектору безпеки – загальна архітектура», «Міністерство оборони», «Координація розвідувальної діяльності», «Кібербезпека», «Оборонно-технічне співробітництво з іноземними партнерами» [3].

Реформування державного управління передбачає координацію роботи провідним структурним підрозділом Секретаріату Кабінету Міністрів України, відповідальним за реформування державного управління, - а також державними органами, відповідальними за різні напрями реформи, а саме:

Секретаріатом Кабінету Міністрів України - стратегічне планування, формування і координація державної політики, організація системи центральних органів виконавчої влади;

Нацдержслужбою, Мінсоцполітики, Мінфіном - державна служба та управління людськими ресурсами;

Мін'юстом, Мінекономрозвитку - адміністративна процедура та надання адміністративних послуг;

Державним агентством з питань електронного урядування, Мінекономрозвитку - електронне урядування.

Усі міністерства та інші центральні органи виконавчої влади залучені до проведення реформи державного управління.

Залучення центральних органів виконавчої влади до реалізації Стратегії здійснюватиметься з чітким розподілом відповідальності і з урахуванням спроможності щодо реформування державного управління та ефективних механізмів координації та співпраці [2].

Список використаних джерел

1. Указ Президента України „Про стратегію сталого розвитку „Україна 2020"" від 12.01.2015 №5/2015 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show.

2. Стратегія реформування державного управління на 2016-2020 роки [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua

3. Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки» від 08 лютого 2017 р. №142-р [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua

Коврига О.С., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І.Вернадського
Плива В.В.,
слухач групи ТУтаМСз-21
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Управління ринком цінних паперів в Україні регулюється механізмом, який має відбуватися з орієнтацією на забезпечення фінансової безпеки держави. В сучасних умовах розвитку економіки, враховуючи пануюче положення фінансової складової, стан ринку цінних паперів цілком можна охарактеризувати як механізм, який управляється через фінансові важелі під впливом державних регуляторів.

Оптимальне поєднання різних підсистем регулювання ринкового механізму та ринку цінних паперів зможе забезпечити прискорення розвитку ринку цінних паперів. Об'єктивна необхідність впровадження ефективних механізмів зумовлена тим, що в Україні державні заходи впливу на розвиток фондового ринку здійснюються не системно і не комплексно, а особливо вони не враховують національних фінансових інтересів у сфері ринку цінних паперів. Окрім того, вони є суперечливими, що різко знижує результативність функціонування ринку цінних паперів і, відповідно, показники розвитку вітчизняної економіки [1, с. 9].

Реформа системи регулювання ринку цінних паперів має бути спрямована на зміну підходу до регулювання. Необхідно здійснити перехід від регулювання за інституційною ознакою на регулювання за функціональною ознакою. Подальші можливості вдосконалення інституційних основ функціонування учасників ринку цінних паперів та його інфраструктури практично вичерпані, тому принципово важливою є зміна системи органів регулювання не за структурою учасників різних ринків, а за функціями регуляторів. Така зміна дасть можливість, насамперед, виключити дублювання функцій між різними органами державної влади, чітко відокремити органи, що здійснюють встановлення норм, від органів, що забезпечують застосування контролю.

З огляду на сформовані умови в Україні, політика державного регулювання ринку цінних паперів має вибудовуватися більш жорстко й мати в деяких випадках надзвичайний характер. Здійснювані державою економічні заходи (методи) з впливу на функціонування ринку цінних паперів повинні зазнати корекції в наступних напрямах [1, с. 11].

У структурі ринку цінних паперів, з точки зору державного впливу,

вирішальну роль має відігравати частка державного сегмента, який повинен бути стабілізатором усього ринку цінних паперів, оскільки державні цінні папери є найбільш стабільними цінними паперами. Однак має бути представлений і сегмент корпоративних цінних паперів, який повинен знаходитися у зворотній залежності щодо зміни доходностей і курсів від сегмента державних паперів, має бути найбільш рухливий до зміни ринкової кон'юнктури й стану економіки, ніж сегмент державних паперів.

Дана політика держави має значно покращити інвестиційну ситуацію і викликати мультиплікативний ефект притоку приватних інвестицій. Національний банк України, купуючи (спільно з комерційними банками) цільові випуски державних цінних паперів, забезпечував би не лише загальний приріст пропозиції грошей в економіці, але і їх цільовий, інвестиційний характер, спрямовуючи емісію на конкретні програми, на «зростання» інвестиційної сфери, приріст замовлень обладнання, будівельних матеріалів тощо.

Політика регулювання та управління державним боргом політика є обов'язковим атрибутом державних фінансів в індустріальних країнах, яка забезпечує розкриття інформації, облік і статистичну звітність за станом державного боргу, моніторинг та прогноз стану, підготовку проектів політичних рішень щодо обсягу, структури й вартості державного боргу, поточні рішення за запозиченнями, ведення переговорів і підготовку угод, координацію дій суб'єктів, які беруть участь в управлінні державним боргом, наявність грошових ресурсів для здійснення відсоткових та повернення платежів за боргами, контроль грошових потоків, поточне регулювання та вплив на державний борг з метою підтримки його ліквідності, мінімізації його величини, витрат на обслуговування і ризиків пов'язаних з ним, організацію та вплив на кон'юнктуру ринку державних цінних паперів [2, с.158].

Список використаних джерел

1. Баула О.В. Розвиток інститутів ринку цінних паперів у світових господарських системах / О.В.Баула // Економічні науки - Луцьк, 2010- Вип.4(15) серія: Економічна теорія та економічна історія. - с.4-17.

2. Полюхович В.І. Особливості використання світового досвіду у процесі формування моделі державного регулювання фондового ринку України/В.І. Полюхович // Приватне право і підприємництво .- К., 2011- Вип.10. - с. 156-159.

Коврига О.С., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Рубан Є.І.,
слухач групи ПУАмд-281
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

РОЗВИТОК СКЛАДОВИХ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ

Нові підходи до формування взаємовідносин у системі державного і місцевих бюджетів зумовлені сучасними трансформаційними процесами в Україні. Зміни, що відбуваються у вітчизняній економіці, характеризуються демократизацією суспільного життя та необхідністю формування такої концепції державної регіональної фінансової політики, яка стала б чинником виходу країни з фінансової кризи. Це, насамперед, визначає перенесення значного обсягу здійснюваних витрат (в першу чергу, соціальних), забезпечення яких потребує наявності стійких доходів місцевих бюджетів, на рівень адміністративно-територіальних одиниць. Основою фінансового забезпечення діяльності представницьких та виконавчих органів місцевого самоврядування є бюджет. З даного джерела фінансуються заходи щодо реалізації програм соціального та економічного розвитку відповідної території, здійснюється перерозподіл національного доходу, створеного в межах території. Основним джерелом формування бюджетів різних рівнів є розподіл державних податків і зборів та закріплення їх конкретних видів за державним та місцевими бюджетами на тривалий час [2, с.93]. Це забезпечує не тільки самостійність бюджетів, але й активізує їх роль у проведенні державної політики, дає можливість суб'єктам місцевого самоврядування без втручання центральних органів влади формувати власні фінансові ресурси та складати довготермінові перспективні прогнози соціально-економічного розвитку територіальних громад. Проблема забезпеченості органів місцевого самоврядування необхідними фінансовими ресурсами в даний час набуває надзвичайно важливе теоретичне та практичне значення. Ефективність місцевого самоврядування у значній мірі залежить від того, які бюджетні ресурси отримують у своє розпорядження самоврядні органи [1, с.34].

Місцеві бюджети – це не просто балансові розрахунки доходів і витрат, які мобілізуються і витрачаються на відповідній території, а й важлива фінансова категорія, основу якої становить система фінансових відносин, що складається між місцевими та державним бюджетами, а також усередині сукупності місцевих бюджетів [3].

Органи місцевого самоврядування в Україні не мають достатньо самостійного, з економічної точки зору, бюджету, таким чином, не мають

можливості з максимальною ефективністю здійснювати свої повноваження. Фінансова основа життєдіяльності на місцях формується в такій ситуації, як і в минулі часи, тобто «зверху». Для подолання ситуації, що склалася, необхідно налагодити та ввести в дію новий механізм бюджетних взаємовідносин, на який спиралась би цілісна в масштабах усієї країни система. Достатнє економічне та фінансове забезпечення системи місцевого самоврядування неможливе без повномасштабної бюджетної реформи.

Сьогодні мова повинна йти про фінансове забезпечення самостійності бюджету на рівні місцевого самоврядування, про створення доходів кожного рівня управління. І з цього погляду необхідно враховувати, що податки, як основне джерело надходжень до бюджету, виконують не тільки фіскальну функцію, а й стимулюючу. Податкова система повинна будуватися не механічно, виходити не тільки з того, кому і скільки потрібно отримати доходів, а, насамперед, з того, які податки і на якому рівні будуть працювати ефективніше.

Треба зазначити, що організація бюджетного устрою не обмежується вдосконаленням бюджетних взаємовідносин між центром та суб'єктами самоврядування. Головним напрямом демократизації бюджетного устрою України повинно стати розмежування фінансових потоків між державою та місцевим самоврядуванням. Надання широких бюджетних прав органам місцевого самоврядування та підвищення їх фінансової самостійності дасть можливість вирішувати завдання місцевого рівня, не відволікаючи значних коштів з державного бюджету, що важливо для створення бездефіцитної бюджетної системи.

Вироблення дієвого механізму, який би визначав нові принципи формування місцевих бюджетів, чітке розмежування функцій і повноважень усіх рівнів влади, а звідси – видатків кожного виду бюджету, і що найголовніше – доходів між різними ланками бюджетної системи - це гостра проблема сьогодення. Всі питання бюджетної політики, оподаткування і міжбюджетних відносин повинні розглядатись і вирішуватись комплексно, оскільки вони тісно взаємопов'язані, і жоден із цих елементів не може бути реформованим без врахування інших. Тому, зважаючи на складність та неоднозначність проблеми, що досліджується, існують питання, які потребують поглибленого дослідження, а саме: складання місцевих бюджетів в сучасних умовах; питання розмежування доходів і видатків між державним та місцевими бюджетами; проблеми горизонтального фінансового вирівнювання.

Список використаних джерел

1. Державне фінансове регулювання економічних перетворень: монографія/ І.Я. Чугунов, А.В. Павелко, Т.В. Канєва та ін.; за заг. ред. А.А.Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 376 с.

2. Макогон В.Д. Методологічні аспекти формування доходів місцевих бюджетів / В.Д.Макогон // Вісник КНТЕУ. – №4 – 2009. – С. 92-99.

3. Про основні напрями бюджетної політики на 2016 рік

[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua /control/publish/article/main

Коврига О.С., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Шмагун В.В.,
слухач групи АМмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

Державну молодіжну політику на регіональному рівні формують та реалізують шляхом: прийняття законодавчих актів, інших рішень у цій сфері; проведення у Верховній Раді щорічних слухань про становище молоді та підготовки доповіді з цього питання Верховній Раді, Президентові України; діяльності в органах державної влади структурних підрозділів, що займаються проблемами молоді; створення соціальних служб для молоді й підготовки соціальних працівників; розроблення та реалізації цільових комплексних молодіжних програм тощо.

Політика регіонального спрямування покликана об’єднати державні й недержавні ресурси, що передбачає міжвідомчий характер взаємодії й забезпечення адекватних програм і показників їх реалізації як на рівні держави, так і на регіональному рівні. Тому необхідно домогтись системного залучення молоді в громадське життя й розвиток навичок самостійної життєдіяльності молодих жителів країни, інформування всіх молодих людей про можливості їх розвитку в Україні й у світовому співтоваристві, а також культури застосування створених у країні можливостей особистісного й суспільного розвитку, що дозволить більш повно реалізувати свій потенціал, зміцнить впевненість у своїх здібностях [2].

У рамках традиційних підходів до вирішення соціальних проблем неможливо забезпечити ефективну взаємодію суб’єктів виховання й інститутів громадянського суспільства. Тільки із застосуванням програмно-цільового підходу відкривається перспектива системного об’єднання ресурсів громадянського суспільства України й органів державного управління.

Ключові напрями молодіжної політики пропонуємо визначати шляхом побудови сукупності структурних схем, що базуються на змістовних складових матриці рішень. Тобто молодіжна політика буде представлена

сукупністю програм, підпрограм, напрямів і окремих заходів, що визначають основи інноваційного розвитку молоді [1].

Доцільно проводити коригування молодіжної політики з урахуванням стратегії розвитку регіону, тому що матриця рішень відображає не всі, а тільки найбільш значущі стратегічні проекти й програми.

Відпрацьовані на практиці й перевірені на результативність проекти й програми, у тому числі й окремі заходи, що передбачені Національною стратегією розвитку «Україна – 2020» [4].

Проблема залучення представників органів влади в процес розробки молодіжної політики може бути вирішена або істотне послаблена за рахунок залучення основних центрів впливу до участі на всіх етапах формування молодіжної політики: у проведенні діагностичного семінару й діагностичного інтерв'ю, у процесі анкетування й обговорення проміжних результатів. На завершальному етапі будуть корисні фокус-групи й відкриті читання та обговорення змістовних складових проектів програм і підпрограм молодіжної політики, що виносяться на затвердження у відповідні органи влади [5, с. 80].

Концепція держави в частині формування загальнонаціональної програми роботи з молоддю визначає шість основних напрямків: соціальне здоров'я молоді, цивільна соціокультура, молода родина, молодь на ринку праці, молодь у важких життєвих умовах і молодь в інформаційному суспільстві [3].

У молоді відзначається середній рівень задоволеності життям. При цьому спостерігається прямий взаємозв'язок між віком респондентів і рівнем задоволеності життям: чим старше респондент, тим нижчим є рівень задоволеності. Найбільший коефіцієнт задоволеності життям припадає на людей одружених.

У ході дослідження життєвих цінностей молоді вибудовується ієрархія: сімейне благополуччя й здоров'я, далі рівною мірою за значущістю цікава робота й матеріальне благополуччя, з найбільшим акцентом у чоловіків на здоров'ї, а в жінок – на сімейному благополуччі. Причому відзначена вікова тенденція до підвищення значущості всіх зазначених вище цінностей. Спостерігається також залежність у пріоритеті тих або інших цінностей від соціального статусу респондентів. Так, для школярів – це здоров'я, а для студентів, робітників та службовців – сімейне благополуччя.

Список використаних джерел

1. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні: Верховна Рада України; Декларація від 15.12.1992р. № 2859-XII [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/ 2859-12

2. Про освіту: Закон України №1060-XII, із змінами від 11 червня 2008, ст.451. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http: www.zakon.rada.gov.ua

3. Про реформи: [Електронний ресурс]. — Режим доступу:

http://reforms.in.ua/ua/reforms/reforma-derzhavnogo-upravlinnya
4. Про стратегію розвитку: Указ Президента України „Про стратегію сталого розвитку „Україна-2020”” від 12.01.2015 №5/2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ 5/2015
5. Юрій Н. М. Політична соціалізація молоді в умовах трансформації суспільства: порівняльний аналіз міжнародного і українського досвіду:
6. Автореф. дис. … канд. політ. наук. – Одеса, 2002. – 16 с.

Коврига О.С., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Туркo І.М.,
слухач групи АМмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ОСВІТИ

Для сучасного суспільства освіта становить загально-соціальну цінність, але, на даний час, вже не має колишнього інструментального значення. Втрачаються позиції за якістю освіти, стимули її здобуття та фахова різноманітність. Це при тому, що світовою тенденцією початку нинішнього тисячоліття є визнання того, що розвиток людського потенціалу є основним ресурсом сталого економічного зростання і конкурентоспроможності у довготерміновій перспективі.

Формування державної освітньої політики, саме тому, охоплює наступні етапи:

- визначення принципових завдань;
- накреслення перспективних і найближчих цілей, які мають бути досягнуті у конкретний термін;
- вироблення методів, засобів, форм діяльності;
- 4)вибір організацій (інституцій), за допомогою котрих здійснюватиметься діяльність і можуть бути досягнуті поставлені цілі;
- підбір і розстановка кадрів, здатних зрозуміти й виконати накреслені завдання. Безумовно, ці позиції передбачають аналіз конкретної ситуації, перегляд (добір) можливих варіантів вирішення поставлених завдань. Така інтерпретація політики об’єднує в одне ціле саму політику, її розробку і, головне, реалізацію [1, с.8].

Освітня політика не здатна видати миттєвий результат. Проте вона, як і будь-яка діяльність, що забезпечує кінцевий продукт, може й повинна піддаватися моніторингу. Складність оцінки системи освіти, як і освітньої

політики загалом, полягає в тому, що їхні соціальні наслідки виявляються як соціальні внески через 15 – 20 років. Таким чином, освіта є найважливішим напрямом державної політики України, оскільки саме на освіту покладені завдання з формування та розвитку людського потенціалу країни, примноження інтелектуального ресурсу нації, створення умов для духовного самоствердження особистості. Освіта є ключовим фактором суспільного прогресу, джерелом розробки новітніх гуманітарних технологій, засобом формування знань і вмінь,які мають попит на світовому ринку праці, є інструментом розвитку громадянського суспільства. На необхідності реформування вітчизняної системи освіти вже багато років наголошують провідні науковці, громадські діячі, політики, прості громадяни. Питання реформування освіти в Україні обговорюється не один рік. Серед чинників, що "гальмують" реформування, зазначають недостатнє фінансування, відсутність дієвої нормативно-правової основи освітніх реформ, територіальну та ментальні особливості, подрібненість та розпорошеність системи освіти як у рівневому, так і в галузевому аспектах тощо. Говорячи про реформування освіти України, на перший план висувається питання ефективності запровадження змін. Безумовно, величезна роль у цьому випадку належить кадрам освіти, які безпосередньо розробляють та реалізують державну освітню політику [2, с. 57].

Стратегічною метою державної кадрової політики у сфері освіти, як вже було згадано вище, має стати не лише підготовка і висока кваліфікація управлінських, педагогічних і науково-педагогічних кадрів освіти, забезпечення і зберігання балансу процесів кількісного і якісного складу освітянських кадрів відповідно до потреб розвитку суспільства, системи освіти, вимог чинного законодавства, стану економіки країни, а й відновлення в суспільстві соціального престижу, статусу педагогічної і науково-педагогічної діяльності.

Список використаних джерел

1. Огнев'юк В. О. Університетська освіта України в контексті перспектив Європейської інтеграції / В. О. Огнев'юк // Віче [Текст]. — 2010. — 450 с.

2. Тертичка В. В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні [Текст] /В. В. Тертичка. — К. : Основи, 2002. — 750 с.

Коврига О.С., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І.Вернадського
Венгренюк Т.В.,
слухач групи ДСмз-61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Фінансова незалежність має базуватись на законодавчих принципах організації місцевої влади, закріплених в Конституції України, Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Європейській хартії місцевого самоврядування – гарантування і забезпечення державою виконання повноважень місцевого характеру, фінансовою базою якого є регіональний фінансовий ресурс, децентралізація якого неможлива без одночасної передачі органам місцевого самоврядування переважної більшості повноважень місцевого характеру і коштів державного бюджету у вигляді окремих податків або їх частини. Доцільним буде здійснити диференціацію бюджетного ресурсу за рівнями бюджетної системи (міські, селищні і сільські бюджети). В той же час, районні та обласні бюджети мали б забезпечувати коштами виконання тільки делегованих державних повноважень джерелом фінансування яких в основному мали б бути міжбюджетні трансферти [1, с. 196].

Стимулювання ефективної реалізації фіскального потенціалу місцевої влади можливе шляхом формування зв'язаної моделі податкової системи в Україні, збільшення частки обсягу національних податків, які б закріплювались за місцевими бюджетами та не враховувалась при розрахунку міжбюджетних трансфертів. Мова йдеться про закріплення за місцевими бюджетами частини надходжень від податку на прибуток підприємств некомунальної форми власності, що дозволить підвищити зацікавленість місцевих органів влади у стимулюванні економічної активності в межах підвідомчої території. Удосконалення також вимагає нинішній механізм перерозподілу податку з доходів фізичних осіб, згідно з яким він спрямовується за місцем реєстрації платника податків, який є податковим агентом з нарахування та сплати податку. Це призводить до того, що більшу частину цього податку акумулюють ділові центри України. Навіть якщо окремі філіали компаній функціонують у регіоні, і влада фінансує надання публічних товарів та послуг під відповідну кількість працівників, податок сплачується за місцем реєстрації компанії, а не за місцем розташування відповідного філіалу. Таким чином, регіони, передусім слаборозвинені, отримують менше коштів від податку з доходів фізичних осіб навіть за більшої кількості робочих місць, попри те, що вони, навпаки, потребують більше коштів для стимулювання ділової активності.

Узгодження розподілу повноважень та фінансових ресурсів між рівнями влади відповідно до законодавства повноважень місцевого самоврядування на делеговані державні і власні, а відповідно фінансових ресурсів на ті, що враховуються і не враховуються центром при визначенні міжбюджетних трансфертів не сприяв розширенню прав і відповідальності їх

органів і територіальних громад за стан вирішення питань місцевого значення. Натомість проведені зміни в законодавстві не знімають постійно існуючої невідповідності випереджуючого росту видатків місцевих бюджетів з делегованих державних повноважень і поступової передачі цього навантаження з міжбюджетних трансфертів на закріплені доходи і законодавчої зміни на користь місцевого самоврядування владних повноважень [2, с. 97].

Високий рівень дотаційності місцевих бюджетів і залежність територіальних громад від розподілу по вертикалі окремих видів дотацій субвенцій та централізованих видатків не дає можливості самостійно здійснювати бюджетний процес на місцевому рівні. Для того, щоб забезпечити всім територіальним громадам бюджетну самостійність без проведення адміністративно-територіальної реформи є неможливим через те, що в значній кількості місцевих (сільських, селищних і малих міст), де кількість населення (300-1500 мешканців) відсутні практично будь-які можливості проведення бюджетного регулювання. В той же час, в Україні самодостатніми є не тільки бюджети окремих областей та великих міст, але й селищ та невеликих міст. Тому, використання механізму горизонтального вирівнювання (поряд з одночасним зниження рівня централізації державних фінансів) дозволить без втручання держави перерозподіляти кошти між місцевими бюджетами відповідно до спільних потреб територіальних громад [2, с. 98].

Список використаних джерел

1. Євдокименко В. К. Оцінка ефективності бюджетування в системі фінансових важелів управління в адміністративно-територіальних одиницях / В. К. Євдокименко, Е. О. Юрій, М. В. Карвацький // Регіональна економіка. – 2010. – № 3. – С. 195–199.

2. Кравченко Т. А. Реформування системи місцевого самоврядування в контексті адміністративно-територіальної реформи: теоретичні та прагматичні питання / Т. А. Кравченко // Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2012. – № 1. – С. 94–98.

Євмєшкіна О.Л., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Дідач В.І.,
слухач групи АМмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРІВ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Згідно ст. 12 Закону України “Про адміністративні послуги” центр надання адміністративних послуг (далі – “ЦНАП”) – це постійно діючий робочий орган або структурний підрозділ місцевої державної адміністрації або органу місцевого самоврядування, в якому надаються адміністративні послуги через адміністратора шляхом взаємодії з суб’єктами надання адміністративних послуг [1].

Діяльність ЦНАП на сучасному етапі пов’язана з низкою проблем. Зокрема, однією з них є обсяг послуг, які вони надають. Питання надання достатнього обсягу послуг пов’язано, насамперед, із забезпеченням належної взаємодії між ЦНАП та центральними органами виконавчої влади, ефективного фінансування діяльності ЦНАП, а також достатньої кількості працівників для функціональної можливості надання таких послуг.

Варто зауважити, що кількість не означає якість, тому трапляються випадки, коли послуги, які надає ЦНАП не є ефективними, насамперед, через надмірну перевантаженість. Так, необхідним є запровадження механізму ефективного контролю за діяльністю ЦНАП, при цьому, контроль повинен здійснюватися в залежності від того, яким органом було створено ЦНАП та у якій формі ЦНАП здійснює діяльність (у формі комунального підприємства чи у формі структурного підрозділу відповідної міської/районної ради) [2, с. 73].

Важливим аспектом є також впровадження єдиних стандартів обслуговування клієнтів. Для цього необхідно розробити та затвердити єдині правила, вимоги та рекомендації щодо якісного обслуговування в ЦНАП. Потрібного результату можна досягти завдяки проведенню семінарів та тренінгів для працівників центрів зайнятості з підвищення якості обслуговування клієнтів ЦНАПів [3, с. 7].

У зв’язку із проведення в Україні реформи децентралізації актуальним є питання створення та функціонування ЦНАП у об’єднаних територіальних громадах. Станом на квітень 2017 року, за даними Міністерства економічного розвитку та торгівлі України 33 ЦПАПи було створено об’єднаними територіальними громадами. Основні проблеми, що стосуються діяльності ЦНАП в об’єднаних територіальних громадах пов’язані із перезавантаженнями таких ЦНАПів, наданням неякісних послуг, а також негативним аспектом є те, що такі ЦНАПи знаходяться здебільшого на великій відстані від інших населених пунктів громади з важким транспортним сполученням. У вирішенні цих проблемних питань допомагають як правило громадські організації, які розробляють необхідні рекомендації та пропозиції.

В умовах проведення війни на сході України варто згадати учасників бойових дій та членів їх сімей, які сьогодні потребують найбільшого захисту держави, а відтак і спрощення процедури отримання необхідних послуг. Так, сьогодні в Україні налічується більше 30 тисяч учасників бойових дій, близько 5 тисяч осіб отримали статус інваліда війни та понад 5 тисяч

отримали статус члена сім'ї загиблого. Таким особам необхідно надавати спеціальні адміністративні послуги, такі як встановлення статусу та видача посвідчення "Інвалід війни"/ "Член сім'ї загиблого", призначення одноразової грошової допомоги, забезпечення санаторно-курортними путівками та інше. У розпорядженні №172-р Кабінету Міністрів України передбачено та внесено ці послуги до переліку адміністративних послуг, які надаються через ЦНАП. Однак, до жовтня 2017 року зазначені категорії були позбавлені можливості отримувати необхідні послуги через ЦНАПи.

Крім того, проблеми діяльності ЦНАП також пов'язані із певним опором працівників державних органів та органів місцевого самоврядування при передачі ЦНАПам прав на обслуговування громадян. Пов'язано це у першу чергу із тим, що працівники цих структур, які раніше здійснювали таке обслуговування самостійно, при передачі цих повноважень бояться можливих штатних скорочень.

Отже, у діяльності центрів надання адміністративних послуг існують такі проблеми: запровадження механізму ефективного контролю за діяльністю ЦНАП; впровадження єдиних стандартів обслуговування клієнтів; створення та функціонування ЦНАП у об'єднаних територіальних громадах; надмірна завантаженість деяких ЦНАПів, що призводить до зниження якості наданих послуг; відсутність мобільності при передачі органами державної влади та органами місцевого самоврядування ЦНАПам прав на обслуговування громадян.

Список використаних джерел

1. Про адміністративні послуги: Закон України від 06 вересня 2012 року №5203-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5203-17

2. Буханевич О. М. Проблеми надання адміністративних послуг органами місцевого самоврядування/ Буханевич О.М.//Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. №14. – С. 71-72.

3. Єдині вимоги (стандарт) до якості обслуговування відвідувачів центрів надання адміністративних послуг [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу : https://www.slideshare.net/USAIDLEV/ss-77105817

Немирівська О.Я., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського

Балашов І.В.,
слухач групи АМмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ДО ПИТАННЯ ЩОДО СТАНУ МОДЕРНІЗАЦІЙНИХ ЗМІН В

ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ

Сучасний стан української державності характеризується наявністю кардинальних суспільних змін, зокрема, трансформаційними процесами в політичній та соціально-економічній сферах. Складовими суспільних трансформацій є процеси: модернізації, демократизації, гуманізації, реформування, тощо. Відповідно одним із ключових аспектів належної реалізації вказаних процесів є і модернізація публічної служби в Україні. Актуальність модернізації публічної служби полягає в тому, що державний механізм є основною ланкою у структурі влади, а його дієздатність залежить від спроможності державних службовців виконувати на належному рівні власну «державницьку місію», відповідно функції державного механізму залежать від вмілого використання кадрового ресурсу. Саме тому, питання щодо комплектування високопрофесійними фахівцями державних інституцій, яке має забезпечувати ефективне функціонування державного механізму і є, на нашу думку, одне з першочергових завдань державної кадрової політики.

Зазначимо, що служба в публічних органах влади є одним із видів соціальної діяльності людей. Служіння державі нерозривно пов'язане із самою державою, її роллю в житті суспільства. Це одна зі сторін діяльності держави по організації і правовому регулюванню особового складу державних органів, інших державних організацій. Закон України «Про державну службу» розглядає державну службу – як публічну, професійну, політично неупереджену діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави, зокрема щодо: 1) аналізу державної політики на загальнодержавному, галузевому і регіональному рівнях та підготовки пропозицій стосовно її формування, у тому числі розроблення та проведення експертизи проектів програм, концепцій, стратегій, проектів законів та інших нормативно-правових актів, проектів міжнародних договорів; 2) забезпечення реалізації державної політики, виконання загальнодержавних, галузевих і регіональних програм, виконання законів та інших нормативно-правових актів; 3) забезпечення надання доступних і якісних адміністративних послуг; 4) здійснення державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства; 5) управління державними фінансовими ресурсами, майном та контролю за їх використанням; 6) управління персоналом державних органів; 7) реалізації інших повноважень державного органу, визначених законодавством [2].

Щодо сутності дефініції «модернізація» то варто зазначити, що вона включає загальнотеоретичний підхід, який передбачає наявність внутрішньої здатності суспільства до якісної еволюції [1]. Модернізація, як процес, характеризується сукупністю різного роду економічних, політичних, державно-правових, психологічних, культурологічних зрушень та перетворень конкретного суспільства у напрямку його осучаснення й політичного вдосконалення, наближення соціальних і політичних систем та

їхніх фрагментів до максимально можливого рівня розвиненості. Модернізація пов’язана, насамперед, з переосмисленням наслідків і результатів глобалізації, і відповідно з процесом політичних, правових, управлінських, соціальних і культурних трансформацій системи державної служби. Беззаперечним, залишається розуміння необхідності здійснення комплексу модернізаційних змін для якісного оновлення чинної державної служби в Україні для забезпечення її спроможності реалізувати ідеологію служіння суспільству, прогресивного суспільного розвитку в умовах глобалізації і адекватного реагування на глобальні процеси. Для успішної модернізації державної служби в Україні, на нашу думку, варто забезпечити вирішення таких питань, як:

- систематичне діагностування стану розвитку державної служби шляхом ідентифікації основних проблем, новітніх суспільних викликів, загроз та змін;
- подальше удосконалення понятійно-категоріального визначення державного управління в цілому і змістовного розмежування понять: «державна служба», «публічна служба»;
- розробка методології модернізації державної служби з конкретним визначенням її складових;
- підвищення ефективності використання особистісного потенціалу кожного державного службовця, що являє собою комплексну характеристику здатності державного службовця відігравати роль активного суб’єкта управлінської діяльності, враховуючи поєднання в його професійному потенціалі – цінностей, мотивації, працездатності, взаємодії, готовності до співпраці, наявності професійних знань, вмінь та навичок, креативних здібностей, освітнього фундаменту, інтелектуальних і пізнавальних здібностей, тощо.

Таким чином, необхідність здійснення комплексу модернізаційних змін для якісного оновлення державної служби в Україні є нагальною потребою українського суспільства.

Список використаних джерел

1. Линдюк О. Модернізація державної служби України: наукові підходи / О. Линдюк – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2016/2016_04(31)/18.pdf

2. Закон України "Про державну службу" від 10 грудня 2015 р. № 889 - VIII, поточна редакція від 15 11.2017. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/889-19

Немирівська О.Я., науковий керівник,
к.держ.упр. доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Довгаль Т.П.,
слухач групи АМмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ПРО ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО СТАНУ ДЕРЖАВНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Чинне законодавство України про державну службу набуло чинності з травня 2016 року. Новелою законодавства можна вважати відмінний від минулого часу підхід до управління системою державної служби, оскільки в його основі було закладена відома теорія дихотомії, тобто визначення державних службовців двох основних типів – політики та кар'єрні урядовці. Тому окрім визначення елементів, які входять в систему управління державною службою, законом визначається система керівництва державною службою, що здійснена в рамках системи дихотомії. Загалом визнання та намагання виокремити на законодавчому рівні різні типи посад в системі державної служби, як свідчить зарубіжний досвід, сприяє професіоналізації системи адміністративної або кар'єрної служби з одного боку, збільшенню відповідальності та більшої підконтрольності її політичної складової з іншого боку [1].

Закріплення статусу керівників державної служби в державному органі за найвищими адміністративними посадами цих владних органів, як вбачається, ставить за мету втілення в практичну площину вищезгаданої теорії дихотомії. Підтвердженням цього є, зокрема, зміни до законодавства щодо статусу голів місцевих державних адміністрацій.

В продовження ідеї щодо необхідності використання окремих підходів в роботі з кадрами двох різних типів, в тому числі, є запровадження вимоги проведення конкурсу для посадовців, що займають посади категорії «А», що відобразилось, зокрема, в необхідності запровадження нових змістовно-організаційних форм, а саме Комісії з питань вищого корпусу державної служби з чітким та вичерпним колом повноважень. Власне коло повноважень було також закріплено і за Центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби – Національним агентством України з питань державної служби. В загальному вигляді на цей орган покладається організаційне, методичне та нормативно-правове забезпечення функціонування системи державної служби в Україні.

Наступною важливою рисою сучасного стану державної кадрової політики можна вважати відмову від деяких звичних форм організації роботи

з кадрами, наприклад, створення кадрового резерву в органах державної влади. Як певний компроміс законодавцем були запропоновані інші організаційно-правові форми, які частково вирішують потреби, що забезпечувались в рамках кадрового резерву. До них можна віднести такі форми як другий за результатами конкурсу кандидат для заняття вакантної посади та пов’язане з ним відкладене право на заняття вакантної посади протягом року [1].

Це лише основні елементи сучасного етапу державної кадрової політики України. Проте і вони дають уявлення про зміни, які супроводжують сучасний стан реформування всієї системи державної служби в Україні.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про державну службу" від 10.12.2015 № 889 VIII[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/889-19

Немирівська О.Я., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Пересунько А.В.,
слухач групи АМмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ОБ’ЄДНАННЯ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТОКВАРТИРНОГО БУДИНКУ ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК РЕФОРМУВАННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ

Незважаючи на те, що ОСББ вважається прогресивною формою організації зв'язків між власниками квартир в багатоквартирних будинках та комунальними підприємствами в українських реаліях в процесі їх створення виникає ряд перешкод. Це першу чергу пов'язано з тим, що власники квартир не поспішають переходити до цієї форми управління. Цьому є ряд причин:

- Умови функціонування ОСББ недостатньо висвітлено в законодавчих актах, зокрема відсутні чіткі механізми взаємодії ОСББ з комунальними підприємствами. В зв'язку з цим виникає невизначеність. Тому власники квартир не хочуть експериментувати, а чекають, щоб побачити як нечисленні ОСББ будуть функціонувати на практиці.
- Недостатня поінформованість населення щодо тих переваг, які власники отримають від переходу на ОСББ. Це певною мірою зумовлене неправильною діяльністю влади, яка позиціонує ОСББ як панацею, що здатна подолати всі проблеми житлово-комунального господарства. Насправді

ОСББ створюються з метою вирішення проблем пов'язаних з послугами з утримання будинків і прибудинкових територій. Тому власники, які розцінюють ОСББ як вирішення всіх проблем розчаровуються в них, незважаючи на переваги в сфері утримання будинків та прибудинкових територій.

- Перехід до ОСББ зазвичай викликає негативну реакцію власників квартир старшого покоління, які не готові до змін звичного ще з радянських часів стану речей у сфері обслуговування будинків.
- Тарифи, що встановлюють ОСББ повинні бути не нижчими за встановлений рівень, що дозволяють утримувати будинок у належному стані, щоб ринкова вартість будинку не падала. Тому виграти на економії квартплати мешканцям зазвичай не вдається, а отже після переходу до ОСББ витрати на комунальні послуги зростають.
- У будинках, які передаються з під управління ЖЕКів до ОСББ повинен бути здійснений капітальний ремонт за кошт держави. Однак насправді цього не відбувається і витрати лягають на мешканців, що не може бути для них привабливим.
- В Україні поки що немає цілісного спеціального законодавства, що містило б норми щодо таких аспектів управління будинком: визначення послуги з управління багатоквартирним будинком як цілісним житловим комплексом та окремими його складовими як виду зобов’язання; визначення плати за послугу з управління і поширення на неї дії житлових субсидій та пільг; правила діяльності управителя.

Бажання держави перейти до ОСББ пов'язане з тим, що більшість квартир в багатоквартирних будинках є приватною власністю. При цьому коштів на утримання багатоквартирних будинків у бюджеті немає. Тому якщо не передати ці будинки на обслуговування власникам, покращення якості їх обслуговування не буде. Однак при цьому слід розуміти, що на мешканців лягають додаткові витрати. І не завжди мешканці готові на такі витрати. Проте, оскільки при відсутності ОСББ власники квартир все одно сплачують квартплату, то додаткове навантаження не таке велике, зате витрачають ці кошти на покращення блаугоустрою конкретного будинку й існують механізми контролю за якістю отриманих послуг. Тому перехід до ОСББ в Україні загалом і зокрема у Києві та Київській області є невідворотним, хоча й не надто швидким процесом.

Перехід до ОСББ звичайно можливий як показує приклад європейських держав. Так само можливий перехід до тарифів на житлово-комунальне господарство, які покриватимуть собівартість цих послуг. Однак все це станеться лише при відповідному зростанні заробітної плати населення, що напряму залежить від економічної ситуації в державі.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» від 14.05.2015 № 417-VIII. [Електронний ресурс] − Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/401-14.

Немирівська О.Я., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Решетило Д.В.,
слухач групи АМмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ СУДДІВСЬКОГО ВРЯДУВАННЯ, ЯК СКЛАДОВА ПРОВЕДЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ РЕФОРМИ У СФЕРІ ПРАВОСУДДЯ

Однією з передумов інтеграції України до Європейського Союзу є адаптація національного законодавства до законодавства останнього.

З цією метою керівництвом держави прийнято рішення про запуск процесу трансформації всієї судової влади та суміжних правових інститутів.

Враховуючи події останніх років проведення реформи правосуддя створює нові постулати в організації та функціонуванні системи правосуддя, які забезпечать створення справедливої, безсторонньої та неупередженої судової гілки влади, що буде важливою гарантією ефективної боротьби з корупцією, надходження в Україну інвестицій, забезпечення прав і свобод кожного та побудови держави, керованої верховенством права.

Саме реформа правосуддя забезпечить функціонування судової влади, що буде відповідати європейській системі цінностей та стандартів захисту прав людини.

Як наслідок, Указом Президента України від 20 травня 2015 року № 276, схвалена Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015 – 2020 роки, що визначає як оновлення законодавства, так і прийняття змін до Конституції України [1].

З метою реалізації узгоджених та комплексних заходів щодо впровадження конституційних змін, Президент України своїм Указом від 3 березня 2015 року № 119 створив Конституційну Комісію як спеціальний допоміжний орган, до якого увійшли представники різних політичних сил, громадськості, вітчизняного та міжнародного експертного середовища, у тому числі й експерти Європейської Комісії "За демократію через право" (далі – Венеціанська Комісія) [2].

Конституційна Комісія підготувала пропозиції щодо внесення змін до Конституції України в частині правосуддя, які отримали схвальну оцінку експертів Венеціанської Комісії 23 жовтня 2015 року на 104-му пленарному засіданні Венеціанської Комісії, де було ухвалено Остаточний висновок (документ CDL-AD(2015)027).

З метою невідкладного початку реалізації нових положень Конституції України щодо правосуддя та продовження виконання запланованих етапів

реформи здійснено ряд заходів законодавчого регулювання.

Так, внесено зміни до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" (далі – Закон), який був розроблений з метою розвитку конституційних норм для забезпечення незалежності судової влади, зокрема шляхом її деполітизації, посилення відповідальності судової влади перед суспільством, а також запровадження належних механізмів кадрового оновлення суддівського корпусу, які реалізуються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

Законом передбачено створення більш ефективної моделі системи судоустрою, приведення у відповідність із конституційними змінами повноважень органів суддівського врядування, залучення громадськості до їх роботи, вирішення проблемних питань кадрового забезпечення судів, створення передумов для забезпечення належного рівня матеріального забезпечення працівників судової гілки влади тощо.

Наступним кроком було ухвалення 2 червня 2016 року Верховною Радою України Закону України "Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)", що ознаменувало перехід до суттєво нового етапу реформи правосуддя.

Змінами до Конституції України створено передумови щодо утворення нового колегіального, незалежного конституційного органу суддівського врядування – Вищої ради правосуддя, яка діє в Україні на постійній основі, та основним завданням якої є забезпечення незалежності судової влади з одночасним забезпеченням її функціонування на засадах відповідальності, підзвітності перед суспільством.

З прийняттям Закону України "Про Вищу раду правосуддя" закріплено на законодавчому рівні її юридичний статус, порядок формування та здійснення діяльності, а також деталізуються її конституційні повноваження, зокрема щодо призначення судді на посаду, здійснення дисциплінарного провадження стосовно судді, звільнення судді з посади, надання згоди на затримання судді чи утримання його під вартою чи арештом.

Список використаних джерел

1. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки : Указ Президента України від 20.05.2015 № 276. // Офіційний вісник України, 2015, – № 41 – ст. 1267.

2. Про Конституційну Комісію : Указ Президента України від 03.03.2015 № 119 // Офіційний вісник України, 2015 – № 19 – ст. 514.

Шмагун А.В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Голоцукова Т.Г.,
слухач групи ПУАмд-281
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

УДОСКОНАЛЕННЯ НАВИЧОК ПУБЛІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УПРАВЛІННЯ

З розвитком нових інформаційних технологій, збільшенням впливу Інтернет та соціальних мереж, можна цілком і свідомо переглянути зміст та сутність комунікації в публічному управлінні.

Традиційні методи ділової комунікації вже не забезпечують ефективних та бажаних результатів, а призводять до деградації та занепаду в структурах публічного управління, що потребує комунікативної компетентності та високого професіоналізму від державних службовців. Це висуває особливі вимоги до них, коли акцент робиться на розвиток особистих здібностей, вміння працювати з інформацією та постійно оновлювати свої знання, тобто існує потреба в підвищенні якості комунікакативної культури посадовців [1]. Ефективне публічне управління без побудови належної системи комунікацій, обміну інформацією, на що припадає до 90% усього робочого часу службовців, не можливе [2, ст. 4].

Питання удосконалення публічної комунікації державних службовців знаходить своє підтвердження в наукових працях дослідників публічного управління Національної академії державного управління при Президентові України: С.С. Яценко [1], В.А. Гошовської [2], Л.В. Литвинової [3], Н.В. Грицяк, С.Г. Соловйова [4].

Комунікація існує на всіх рівнях системи публічного управління. У публічному управлінні можна виділити такі види публічної комунікації:

- комунікація з метою інформування;
- комунікація з метою надання публічних послуг;
- комунікація з метою обговорення проектів рішень, які неможливо ухвалити без участі громадськості [3].

Ефективне досягнення мети комунікації обумовлене комунікативною культурою державного службовця.

Комунікативна культура — уміння ясно й переконливо викладати свої думки, слухати співрозмовника та відповідати на запитання, спілкуватися з різними людьми, виступати [2, ст. 122].

Основними шляхами підвищення комунікативної культури можна назвати наступні:

Розвиток конкуренції та свободи особистості державних службовців. Одним із напрямів реформування державної служби в Україні є розробка комплексу заходів по запровадженню нової демократичної адміністративної культури державних службовців, передусім у відносинах з громадянами

Застосування як вертикальних так і горизонтальних комунікацій в публічному управлінні.

Приборкування некомпетентності та безвідповідальності державних службовців.

Формування та розвиток системи професійного навчання посадовців. Використання правил андрагогіки. Певні правила закладені Малколмом Ноулзом щодо ефективності навчання дорослих. Згідно його роботи з андрагогіки визначаємо наступні правила: активне залучення державних службовців до навчального процесу; реалістичність питань, вправ і прикладів, що пов'язані безпосередньо з роботою посадовців; покладання на попередні знання; навчання в неформальній обстановці; різноманітність форм навчання; відповідальність самих слухачів за власне навчання; оцінка результатів навчання в державній службі.

Розвиток позитивних комунікативних якостей управлінців.

Вивчення технологій управлінського впливу та прийомів

Навчання керівників вмінню вести переговори та переконувати співрозмовника [1].

Отже, комунікативна культура державного службовця є невід'ємним показником його професійної компетенції. Удосконалення комунікативних навичок посадовців дає можливість поліпшити якість публічного управління та адміністрування в цілому.

Майбутнє соціальних перетворень безпосередньо залежатиме від спроможності державних службовців до професійно-комунікативної діяльності, що проявляється як при вирішенні стратегічних питань, так і при безпосередньому контакті зі споживачами адміністративних послуг — під час прийому громадян в органах державної влади, ведення переговорів, виступів, участі в дискусіях тощо [4, ст. 177].

Список використаних джерел

1. Гошовська В.А. Комунікації в публічному управлінні: аспекти організаційної культури та ділового спілкування: навч. посіб. / уклад.: Гошовська В.А. та ін. — К.: К.І.С., 2016. — 130 с.

2. Литвинова Л.В. Теоретичні аспекти розвитку комунікації у органах публічної влади в Україні / Л. В. Литвинова, Ю.В. Збираник // Державне управління: теорія та практика.-2015.-№2.-С. 4-11. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2015_2_3

3. Соловйов С.Г. Інформаційна складова державної політики та управління : монографія / С.Г. Соловйов та ін. ; заг. ред. д. держ. упр., проф. Н.В. Грицяк. – К.: К.І.С., 2015. – 320 с.

4. Яценко С.С. Напрями підвищення якості ділової комунікації державних слубовців у державному управлінні; Вісник Нац. акад. держ. упр.

при Президентові України: наук. журн. : фахове вид. з держ. упр., екон., пед. та політ. наук.- К.: НАДУ, 2010- С. 62-70.

Шмагун А.В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Мосейчук А.Д.,
слухач групи ПУАмд-281
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПРИ РОБОТІ З ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Необхідним є впровадження нових норм та механізмів державного управління на місцевому рівні, основаних на самоорганізаційних принципах з обов'язковим урахуванням потреб та інтересів представників конкретної території громади.

Смисл державного управління визначається об'єктивними потребами суспільства в цілеспрямованому, організаційно-владному узгодженні поведінки і дій людей, забезпечені взаємодії та упорядкування багатьох активно функціонуючих колективів.

Громадські об'єднання. Впливають на органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, контролюючи виконання ними своїх управлінських функцій, значно оптимізують та поглиблюють процеси децентралізації в системі « держава – місцеве самоврядування – громадські об'єднання».

Сучасне місцеве самоврядування не є абсолютно самостійною та незалежною від держави господарською спільнотою, але воно не є також ієрархічно підпорядкованим інструментом органів центральної влади. Воно є «органом держави,покликаним до самостійного виконування публічних завдань у межах державних законів». (Ю.Панейко)

Відповідно до нормативно-законодавчих норм, саме органи місцевого самоврядування без будь-якої ієрархії є повноправним виконавцем таких функцій як управління місцевим бюджетом. Керівництво персоналом, реалізація політики у сфері економіки на місцях, облаштування території, організація професійної освіти та охорони здоров'я тощо.

Для вирішення стратегічного завдання розбудови громадського суспільства в Україні принципово важлива подальша трансформація системи державного управління та місцевого самоврядування.

В Україні «ще й досі залишається неподоланою психологічно-

історична посткомуністична традиція масового степсу та недовіри щодо будь-яких організацій та об'єднань, часто створених згори або ззовні, відсутність сталої традиції філантропії приватного бізнесу до фінансової фортуни донорських фондів та організацій (В.М.Степаненко).

Одним з механізмів взаємодій громадських об'єднань та органів місцевого самоврядування є соціальний контракт.

Механізм соціальне проектування – участь громадськості в прийнятті концептуальних управлінських рішень через створення та функціонування консультативно-дорадчих органів при органах місцевого самоврядування.

Механізм – це сума діяльностей окремих індивідів, об'єднань в єдине ціле.

Громадська активність в Україні свідчить, що кожна країна тут шукає свої шляхи, враховуючи власні соціокультурні традиції.

Процес реформування системи державного управління в Україні тільки тоді буде наближатися до стандартів та критерій ЄС, коли основна частина державних та громадських об'єднань.

Створення ефективної системи взаємодії органів місцевого самоврядування та громадських об'єднань в умовах децентралізації державно-управлінських послуг на рівні місцевого самоврядування залежить від результатів подальших досліджень щодо форм, методів, механізмів і чітко законодавчого забезпечення такої системи.

Список використаних джерел

1. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 року // Територіальна організація влади в Україні: статус і повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування / За заг. ред. А. П. Зайця. – К.: ВД „Ін Юре", 2002. – С. 107 - 118.

2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280 // Відомості Верховної Ради України. – 1997.– № 24. – С.170.

3. Іванова Т.В. Засади розвитку місцевого самоврядування України в умовах можливих ризиків: теорія та практика: [монографія] / Т.В.Іванова. – К.: АМУ, ВПЦ, 2010. – 186с.

4. Іванова Т.В. Невелев О.М., Проблеми підвищення ефективності місцевого самоврядування: [навчальний посібник] / Т.В.Іванова, О.М.Невелев. – К.: АМУ, ВПЦ, 2010. – 112 с.

Шмагун А.В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І.Вернадського
Роговий Д.В.,
слухач групи ПУАмд-281
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

МОВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ЕФЕКТИВНІСТЬ І ПРОФЕСІОНАЛІЗМ В РОБОТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Мовний менеджмент є складовою системи державного регулювання, яка відповідає за здійснення регулятивно-контрольної функції держави у сфері мовних відносин в умовах культурного, етнічного розмаїття, політичного та ідеологічного плюралізму і динаміки розвитку суспільства. Мовний менеджмент - це сукупність принципів, методів, засобів і форм регулювання мовних відносин в державі. На відміну від мовної політики він визначає конкретні механізми розробки і впровадження мовних політичних рішень, функції і повноваження центральних і регіональних державних органів у сфері регулювання мовних відносин і спрямований на досягнення позитивного результату.

У кожній державі мовний менеджмент є складовою національної політики, вона віддзеркалює її принципи, відповідає панівній ідеології. Спрямування і форми впровадження мовної політики детерміновані існуючим суспільно-політичним ладом, політичним режимом, міжетнічними відносинами.

Сфера діяльності державних службовців дуже широка, вона охоплює всі сторони суспільного життя, тож питання розвитку ефективності і професіоналізму в роботі державної служби стоїть дуже гостро. Потрібно розвивати мовний менеджмент, якщо розглянути мовний менеджмент – це система заходів держави для врегулювання мовних проблем та спроби певної особи чи інституції із владними повноваженнями змінити мовні практики чи переконання групи осіб; це політичний акт, який народжується з віри в те, що теперішні практики та переконання небажані та потребують змін, широко розглядав це питання Бернард Спольскі в своїй роботі про мову менеджменту.

Завданнями мовного менеджменту є по-перше, регулювання мовних відносин у багатомовних країнах, по-друге, культивування державної мови, по-третє захист прав національних меншин.

Держаний службовець повинен адекватно й доречно, практично користуватися мовою в конкретних ситуаціях висловлювати свої думки, бажання, наміри, міркування, використовувати для цього як мовні, так і позамовні засоби та інтонаційні засоби виразності мовлення.

Розвиток ефективності і професіоналізму в роботі державної служби полягає в процесі мовної підготовки фахівця, передбачає високий рівень сформованості професійної мовної компетентності, що підвищує його рівень, мобільність та здатність налагоджувати контакти з людьми.

До питань забезпечення високого рівня знання мови, до культури мови особистості звертаються в своїх працях Н. Бабич, Д. Ушаков. Проблемам мови, мовлення і мовленнєвої діяльності присвятили свої дослідження О. Біляєв, С. Ніколаєва, Л. Паламар, В. Плахотник, Г. Сагач. Разом із тим комплексного дослідження формування професійного мовного менеджменту у фахівців на сьогодні немає.

Отже, як висновок мовний менеджмент на рівні держави повинен здійснюватися незалежно від програм політиків, які приходять до влади, його завдання – вирішувати мовні проблеми з урахуванням державотворчих функцій української мови і забезпечення мовних прав усіх громадян. Також для розвитку ефективності і професіоналізму в роботі державної служби велику увагу слід приділяти в процесі мовної підготовки фахівця, потрібно розвивати мовний менеджмент.

Список використаних джерел

1. Бернард Спольскі, “Language Management”, 2011. - 181с.
2. Волкова, І. В. Мовні й мовленнєві компетентності: теоретико-методичний аспект / І. В. Волкова // Актуальні проблеми слов’янської філології : міжвузівський зб. наук. статей “Лінгвістика і літературознавство”. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. – Випуск 14. – С. 6–12.
3. Мовна компетентність державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування : навч.-метод. посіб. / уклад. : І. М. Плотницька, О. П. Левченко, З. Ф. Кудрявцева та ін. ; за заг. ред. І. М. Плотницької, О. П. Левченко. – К. : НАДУ, 2009. – 48 с.

Шмагун А.В., науковий керівник
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Левковець І.А.,
слухач групи ПУАмд-281
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

КОМУНІКАТИВНА МАЙСТЕРНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Комунікативні навики є одними з найголовніших компонентів, що формують позитивний імідж особи, а особливо державного службовця. Підвищення уваги до феномену «імідж» у державному управлінні пояснюється тим, що лише позитивний образ інституту влади здебільшого є

суттєвим чинником підвищення ефективності діяльності його установ, оскільки він впливає на якість державно-управлінських рішень, а отже, і на розвиток суспільства в цілому. Зв'язок між владою та громадськістю ґрунтуються на основі створення дієвих механізмів взаємозв'язку та взаємодії. Вступаючи у контакт з державними службовцями громадяни формують думку про державу, тобто імідж працівника установи є певним фактором довіри до держави в цілому. Імідж державного службовця забезпечує формування позитивного іміджу влади.

У своїй професійній діяльності державний службовець найчастіше стикається із ситуаціями усного ділового спілкування, найпоширенішою формою якого є бесіда. Метою ділового спілкування може бути обмін інформацією, організація співробітництва, встановлення взаєморозуміння. Тому висока результативність ділового спілкування, і, зокрема, бесіди, полягає у презентації своїх професійних характеристик та їх перевірці у процесі взаємодії з іншими людьми, отриманні відомостей про іншу сторону спілкування, реалізації ділових інтересів та налагодженні взаєморозуміння.

Ефективність та результативність писемного ділового мовлення у державному управлінні забезпечується високим ступенем стандартизації цього процесу (використання кліше, типових форм, наявність інструкцій з діловодства, схем проходження документів). Усне ділове спілкування менше піддається підведенню у певні межі, тому можливе вироблення лише загальних рекомендацій спрямованих на досягнення його результативності.

Найефективнішим способом розв'язання конфліктної ситуації виступає примирення. Як правило, воно досягається шляхом переговорів.

Будь-яке спілкування є особистісним, тому людині важливо не лише досягнення певного результату, але і як до неї відносилися, як із нею поводилися у процесі досягнення зазначеного результату. Безпосередній процес проведення бесіди складається з таких етапів: налагодження контакту; сприйняття інформації; передання інформації (аргументація власної позиції чи спростування доказів співрозмовника); врегулювання конфлікту; прийняття рішення; завершення спілкування.

Список використаних джерел

1. Етико-психологічні засади ділового спілкування: Навч. посіб. / Уклад. М.М. Лагунова. – К.: Вид-во НАДУ, 2007. – 36 с.

2. Конфліктологія / за ред. Л.М. Герасіної та М.І. Панова. – Харків: Право, 2002. – 256 с.

3. Плетнєва О.Л. Усне ділове спілкування: навч. посібник / О.Л. Плетнєва. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2008. – 51 с.

4. Про затвердження Загальних правил поведінки державного службовця: Наказ Головдержслужби України від 04.08.2010 № 214 // http://zakon1.rada.gov.ua.

Шмагун А.В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Левковець О.А.,
слухач групи ПУАмд-281
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

МОВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ЧИННИК КУЛЬТИВУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ

Визначення поняття «мовний менеджмент» - це політичний акт, який народжується з віри в те, що теперішні практики та переконання неадекватні чи небажані та потребують змін» (Bernard Spolsky, Language Management, 2011).

Бернард Спольскі зазначає, що учасниками мовного менеджменту можуть бути творці Конституції, законодавці; судді, котрі тлумачать мовні закони; урядовці, котрі визначають правила та встановлюють бюджет; урядові інституції, котрі впроваджують політику щодо статусу та застосування мов і бюрократи, які безпосередньо здійснюють та оцінюють мовну політику.

Важливими учасниками мовного менеджменту соціолінгвісти також вважають мовних активістів. Не зважаючи уваги на те, що їм часто не вистачає владних повноважень, щоб безпосередньо запровадити зміни, вони блискуче володіють інструментами лобіювання, поширення ідеологій, переконання та залучення на свій бік.

Наразі зареєстровано три законопроекти у світлі теорії і практики мовного менеджменту, а саме: «Про мови в Україні» , «Про функціонування української мови як державної та порядок застосування інших мов в Україні», «Про державну мову».

Стосовно прав національних меншин, то автори обіцяють невдовзі представити на розгляд парламенту окремий законопроект, який буде регулювати ці питання.

Попри те, що законопроекти є значно схожими, вони відрізняються між собою термінологією, формулюваннями та частково ідеологією. Звичайно, будуть вноситися зміни.

Проте, найбільш критики дісталося законопроекту «Про державну мову». Важливим є і той факт, що в створенні законопроекту «Про державну мову» приймали участь «мовні менеджери» – професійні юристи, мовознавці, партійні та громадські діячі та мовні активісти. Його автори не відмовчуються, на запитання, критику, а роз’яснюють, надають розлогі коментарі, тобто вони довели обізнаність у теорії і практиці мовного

менеджменту.

У випадку двох попередніх проектів [2; 3] такої стратегії не спостерігається. Тому, варто законопроект «Про державну мову» №5670 від 19 січня 2017 року взяти за основу.

Список використаних джерел

1. Про державну мову [Електронний ресурс] : Проект Закону від 19.01.2017 №5670. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60953

2. Про мови в Україні [Електронний ресурс] : Проект Закону від 19.12.2016 №5556. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60750

3. Про функціонування української мови як державної та порядок застосування інших мов в Україні [Електронний ресурс] : Проект Закону від 19.01.2017 №5669. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60952

4. Трач Н. Мовний менеджмент по-українськи [Текст] / Н.Трач // Українська правда. Життя. – 2017. – Режим доступу : https://life.pravda.com.ua/columns/2017/01/30/222333/

Шмагун А.В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Садовський Д.А.,
слухач групи ПУАмд-281
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Державна мова - закріплена законодавством мова, вживання якої обов'язкове в органах державної влади та місцевого самоврядування, установах та організаціях, на підприємствах, у державних закладах освіти, науки, культури, у сферах зв'язку та інформатики тощо. Державною мовою в Україні є українська мова.

Офіційна інформація про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування поширюється державною мовою, а у межах території, на якій поширена регіональна мова (мови), також цією регіональною мовою (мовами). У разі поширення офіційної інформації мовою, яка відрізняється від державної, поширювач повинен забезпечити

автентичний переклад з мови, на якій поширюється ця інформація, на державну мову [1].

У конституційних поданнях народних депутатів України порушується питання про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України щодо обов'язковості застосування державної мови органами державної влади, їх посадовими особами та використання української мови у навчальному процесі в державних навчальних закладах України. [2]

У конституційних поданнях народних депутатів України порушується питання про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України щодо обов'язковості застосування державної мови органами державної влади, їх посадовими особами та використання української мови у навчальному процесі в державних навчальних закладах України. [2]

Шляхом конституційного та законодавчого закріплення унормовується застосування української мови як державної.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про засади державної мовної політики" від 03.07.2012 № 5029-17 (Редакція станом на 08.11.2016)

2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями 51 народного депутата України про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України щодо застосування державної мови органами державної влади, органами місцевого самоврядування та використання її у навчальному процесі в навчальних закладах України (справа про застосування української мови) від 14 грудня 1999 року № 10-рп/99

Шмагун А.В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Барабаш А.О.,
слухач групи ДСмд-62
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

В основу формування нормативної бази соціальної політики в Україні, починаючи з 1991 року були покладені правові засади визнаного в нашій державі міжнародного законодавства, спрямованого на забезпечення прав і свобод людини. Орієнтирами та підгрунтям для цього стали Загальна декларація прав людини, Європейська соціальна хартія, Європейський кодекс соціального забезпечення, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права,

конвенції Міжнародної організації праці, такі як, наприклад, «Конвенція про політику в сфері зайнятості», «Конвенція про права дитини», «Конвенція про рівну винагороду чоловіків та жінок за працю рівної цінності» та інші міжнародні акти.

Основи нормативно-правової бази соціальної політики визначають також міжнародні та міжурядові угоди, що регламентують співпрацю і взаємодопомогу або забезпечення окремих прав та гарантій громадянам.

З метою підвищення ефективності соціальної політики доцільно посилити її активну складову шляхом продуктивної, спрямованої політики зайнятості. Саме у такий спосіб можливо здійснити закріплений у багатьох державних документах орієнтир на «активність» соціальної політики. Особливе значення мають такі аспекти політики зайнятості, як сприяння зайнятості громадян, які потребують соціального захисту і не спроможні конкурувати на ринку праці, посилення мотивації до легальної зайнятості, сприяння зайнятості населення шляхом збереження існуючих та створення нових робочих місць на підприємствах, в установах, впровадження заходів щодо детінізації відносин у сфері зайнятості населення.

Реформування сфери соціальних послуг має бути спрямоване на підвищення ефективності управління бюджетними коштами. Соціальні послуги мають спрямовуватися на надання допомоги у розв'язанні проблем і відповідати індивідуальним потребам людей, які опинилися у складних життєвих обставинах. Важливе значення мають такі вихідні принципи, як добровільність отримання соціальних послуг, можливість вибору закладу; подолання споживацького підходу до отримання соціальних послуг; розвиток самостійності і активності отримувача послуг, що виникають; вивчення і поширення найкращого вітчизняного та міжнародного досвіду застосування методик надання соціальних послуг.

Список використаних джерел

1. Садова У.Я. Соціальна політика в Україні: регіональні дослідження і перспективи розвитку: Монографія. Львів: ІРД НАН України, 2005. – 408 с.

2. Соціальний захист населення України : монографія / [авт. кол. : І. Ф. Гнибіденко, М. В. Кравченко, О. Ф. Новікова та ін.] ; за ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. - К. : НАДУ, 2009. - 184 с.

3.

Шмагун А. В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Зінченко А.О.,
слухач групи ПУАмд-281
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

АКСІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МОВНОГО ЕТИКЕТУ В ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННІ

Дотримання правил мовного етикету сприятиме успішності ділового спілкування в усіх його видах, типах і формах [2, с.3]. Усвідомлення аксіологічної основи формул мовного етикету, засобів невербального спілкування дозволить сучасному державному службовцеві презентувати свою комунікативну компетенцію.

Державний службовець має бути професіоналом сфери комунікації. Професійне спілкування державних службовців реалізується в численних жанрах усного та письмового мовлення.

Для підвищення ефективності ділової комунікації державних службовців у вирішенні даної проблематики пропонується:

- подолання некомпетентності і безвідповідальності державних службовців. Кризові явища в економіці, політиці України породжують конфлікти між людьми, між народом та державою. Влада стає бездіяльною, безвідповідальною, неспроможною та некомпетентною;
- розвиток конкуренції та свободи особистості. С. Дубенко вважає, що “ця реформа визначатиметься політичним і економічним плюралізмом, зростанням ролі науки в організації управління, розширенням застосування сучасних інформаційних технологій. Ці умови вимагають формування нового типу персоналу, особливо вищого рівня державної служби” [1, с. 91];
- чіткий розподіл владних повноважень;
- застосування як вертикальних, так і горизонтальних ділових комунікацій. Це обумовлює наявність системно-комунікативного аспекту [3, с. 90]. Системно-комунікативний аспект має на увазі взаємодію системи з іншими системами, як по горизонталі, так і по вертикалі [3, с. 94].
- формування та розвиток системи професійного навчання державних службовців. Брак компетентності веде до руйнування особистісного спілкування та недієздатності вести ділову дискусію, усне і письмове спілкування;
- удосконалення мистецтва спілкування службовців і навчання їх вмінню вести переговори та переконувати співрозмовника. Мета розвитку ділової комунікації державних службовців – вміти вести переговори та переконувати співрозмовників [1, с. 108];
- розвиток позитивних комунікативних якостей управлінців;
- Багато дослідників та науковців виділяють чимало проблем ділової комунікації державних службовців та пропонують безліч шляхів, щодо їх подолання та удосконалення. Важливо, щоб службовці чи їх інститути знали ці критерії і хотіли їх практично використовувати.

Список використаних джерел

1. Дубенко С. Д. Державна служба і державні службовці в Україні : навч.-метод. посіб. / С. Д. Дубенко ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Н. Р. Нижник. – К. : Ін Юре, 1999. – 244 с.

2. Космеда Т. А. Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики / Т. А. Космеда. – Львів, 2000
3. Оболенський О. Ю. Державна служба : навч. посіб. / О. Ю. Оболенський. – К. : КНЕУ, 2003. – 344 с.

Шмагун А.В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Коврига Н.І.,
слухач групи ПУАмд-281
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

РИТОРИЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ЯК ПЕРЕКОНУЮЧИЙ ЧИННИК В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Якою постає наука про культуру мовлення у світлі риторики? Культура мовлення, перш за все, пов'язана з основними розділами лінгвістики, і відповідно, досліджує мовні норми на рівні звуку, слова, словосполучення, речення. Поза увагою дослідників у царині мовлення, як правило, залишаються проблеми текстотворення, комунікативних цілей мовця, аналізу ситуації мовлення, екстралінгвістичних засобів мовлення тощо. Очевидно, що традиційне розуміння мовленнєвої культури як системи комунікативних якостей мовця не охоплює усіх питань, пов'язаних з мовленнєвою діяльністю. Отож, простежується тенденція до розширення цього поняття і розгляду його у риторичному аспекті через поняття-уточнення (наприклад, культура мовленнєвого продукування і виконання у А. Васильєвої). Варто звернути увагу, що деякі дослідники намагаються замінити поняття мовленнєвої культури у його традиційному розумінні [4].

Для того, щоб управлінська діяльність була ефективною, необхідно вміти доступно та швидко доносити свої думки до контактної аудиторії. Дуже часто, це може бути велика аудиторія, якою необхідно керувати. Для того, щоб ефективно спрямовувати аудиторію, треба володіти навиками ораторського мистецтва та якісно готуватися до публічних виступів.

Красномовство часто буває властиво людям легковажним, недобросовісним і нескромним, бо здатність до красномовства спокуслива і породжує в людині зайву самовпевненість. Риторичні здібності виробляються освітою, досвідом, моральною підготовкою, тому риторична освіта дає суспільству єдиний засіб позбутися від некомпетентності і демагогії [3].

Таким чином, майстерність організації взаємодії залежить від багатьох чинників: перш за все від майстерності самого виступу – його

змістовності (це науково-теоретична глибина, практична спрямованість і логічність), емоційності. Велике значення також має технологія піднесення матеріалу, тобто правильний вибір форм і методів виступу залежно від особливостей аудиторії.

Список використаних джерел

1. Бугайски М. Язык коммуникации : пер. с польск. / М. Бугайски. — Х. : изд-во «Гуманитарный центр», Э. Г. Арте- менко, 2010. — 544 с. — 17 с.

2. Якубовська М. Г. Інформаційне середовище ВНЗ як засіб формування цінностей студентів // Інформаційна освіта та комунікативні технології XXI століття : зб. матеріалів V Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 13-15 вересня 2012 року) / [під заг. ред. В.Г.Спрінсяна]. – Одеса : Симэкс-Принт, 2012. – С. 201-213.

3. Волков А. А. Мы по-интеллигентски дики и бескультурны [Электронный ресурс] / А. А. Волков // Судьба и Вера. Беседы с учеными, священниками, творческой интеллигенцией. — Режим доступа : http://azbyka.ru/moi_put_k_vere/sudba_i_vera_20-all.shtml.

4. Камышева С. Ю. Коммуникативно-риторическая компетенция специалистов, находящихся в сфере повышенной речевой ответственности / С. Ю. Камышева // Риторика и культура речи в современном обществе и образовании: сб. матер. X Международной конференции по риторике. Выпуск 2.; науч. ред.-сост. В. И. Аннушкин. — М.: Гос.ИРЯ им. А. С. Пушкина, 2006. — 164 с. — 74 с.

Шмагун А.В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Масло В.В.,
слухач групи ПУАмд-281
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

МОВНА ПОЛІТИКА І КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Культура мовлення є одним із найважливіших показників цивілізованості суспільства. Адже процес опанування мови та її культури пов’язаний зі здобуттям та розвитком навичок правильно розмовляти й писати, вмінням точно формулювати та висловлювати свою думку, активно використовувати мовні знання у спілкуванні та грамотно застосовувати їх. Актуальність теми полягає в тому, що культура мовлення публічного управлінця є основною складовою його культурологічної компетенції. Адже однією з основних вимог для прийняття на державну службу є володіння

державною мовою. Слід відмітити, що мова також є одним з основних засобів професійної підготовки, майстерності і досконалості фахівців [1].

Тож, публічний управлінець у своїй діяльності має дотримуватися основних вимог мовлення, його мовлення має бути змістовним, що полягає в чіткому та повному розумінні теми мовцем; мова має бути багатою та насиченою різноманітними засобами для вираження своєї думки, уникнення тавтології та однотипних слів та словосполучень; точним, для швидкого розуміння та правильної передачі думки; виразним та доцільним.

Високий рівень мовної культури публічних управлінців є чинником подальшого розвитку суспільства в цілому, оскільки саме він забезпечує практичну реалізацію функцій української мови в державному управлінні. Висококультурне мовлення вимагає від публічного управлінця володіння нормами сучасної української літературної мови, уміння користуватися мовними засобами відповідно до мети і змісту спілкування.

На жаль, на сьогодні ми спостерігаємо досить низький рівень володіння українською мовою серед публічних управлінців, це свідчить про те, що у нашій країні приділяється мало уваги державній мовній політиці [2].

Важливою складовою мови публічного управлінця є цензура. На мою думку, мало вільно володіти державною мовою, необхідно чітко дотримуватися мовних правил та мовного етикету. Все частіше можна почути у вимові управлінців слова паразити, кальку, російсько-мовні слова, а також нецензурну лексику. Особливо гострою проблема постає саме тоді, коли обличча держави не дотримуються мовного етикету.

Термін «цензура» є невеликою частиною сукупності моральних, матеріальних та духовних цінностей, створених людством, тобто культури..

Враховуючи нагальність вирішення питання підвищення культури мовлення публічних управлінців у подальшій перспективі виникає необхідність дослідження мовного портрету публічного управлінця з чіткими рекомендаціями щодо покращення знання української літературної мови, адже наша мова - це своєрідна візитна картка [3].

Список використаних джерел

1. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посіб. / Г. С. Онуфрієнко. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. - 312 с.

2. Про засади державної мовної політики: Закон України № 5029-VI-ВР від 03.07.2012 [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5029-17.

3. Уздєнова Ю. М. Культура мовлення публічного управлінця [Електронний ресурс] / Ю. М. Уздєнова// - 2017 р. - Режим доступу до ресурсу: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=derzhavne-upravlinnya-udoskonalennya-ta-rozvytok&s=ua&z=1099.

4. Фролов С. С. Социология : учебник / С. С. Фролов. - М. : Гардарики, 2000. - 344 с.

Шмагун А.В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Онищенко А.І.,
слухач групи ПУАмд-281
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ДІЛОВЕ ЛИСТУВАННЯ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ Й ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ (З ДОСВІДУ РОБОТИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ)

Насамперед ділове листування в сучасному світі є дуже важливим видом спілкування в середовищі комерційної та підприємницької діяльності. По суті, це листування в напівофіційному форматі серед підприємств різних галузей. Сучасна форма ділового спілкування склалася ще близько ста п'ятдесяти років тому в Англії. Саме звідти беруть свій початок правила етикету при складанні ділових листів.

Слід зазначити, що людський фактор відіграє дуже важливу роль у даній сфері. Він є запорукою успішно та вчасно викладеного матеріалу або ж виникнення незручної ситуації, коли громадянин посилає запит з надією отримати відповідь на поставлене питання, але отримує його з запізненням або не отримує взагалі. Така ситуаціє виникає з різних причин, проте, основними з них, на мою думку, є некомпетентність чи недостатня обізнаність працівників даної сфери, а також недостатня кількість робочої сили у вирішенні питань зі зверненнями.

Для більш продуктивної та оперативної роботи зі зверненнями та на виконання вимог Закону України «Про звернення громадян» необхідно вдосконалити систему діяльності працівників цієї сфери. Складовою такої системи повинно бути підвищення кваліфікації посадових осіб, які відповідають за роботу зі зверненнями громадян. Дасть позитивний результат проведення семінарів-тренінгів для цих працівників як на обласному, так і на районних рівнях, у процесі яких шліфуватиметься етика та культура спілкування під час здійснення прийомів громадян. [1].

У сучасних умовах формування інформаційного суспільства важливим напрямом посилення ефективності роботи зі зверненнями громадян вбачаються заходи у рамках розвитку електронного уряду. Поширеною світовою практикою стало визнання за зверненнями, переданими через електронні системи зв'язку, певної юридичної сили. [2].

Тож, виходячи з цього, розвиток такої форми роботи зі зверненнями громадян, як електронні звернення за допомогою мережі Інтернет та електронної пошти, мають розглядатись не як допоміжний, а як один з основних напрямів у сфері вдосконалення роботи зі зверненнями громадян та

подолання корупції. [2].

Список використаних джерел

1. Малиновський В. Я. Державне управління: навчальний посібник. - Вид. 2-ге, доп. та перероб. / В. Я. Малиновський. - К.: Атіка, 2003.- 576 с.
2. Лоскот І.В. Шляхи вдосконалення роботи зі зверненнями громадян [Електронний ресурс] /І.В. Лоскот// - 2014р. - режим доступу до ресурсу: http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/conf/2014-3/doc/3/13.pdf

Шмагун А.В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Сичова В.П.,
слухач групи ДСмд-62
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В СИСТЕМІ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУ

Розвиток механізмів взаємодії органів публічної влади в системі електронного уряду є комплексною, складною проблемою та належить до категорії слабкоконструктурованих завдань. Головною причиною такого стану є відсутність єдиного підходу до створення такої системи, декларативність та недостатня обґрунтованість державної політики в цій сфері, панування відомчого підходу в органах державної влади та відсутність координованості їх дій. Підписання Угоди про асоціацію України та Європейського Союзу актуалізує проблему визначення та прийняття узгоджених з директивами ЄС, організаційно-правових норм, стандартів, засобів та методів реалізації електронного урядування, у тому числі електронної взаємодії органів публічної влади. На сьогодні в умовах воєнної агресії та системної кризи в Україні потрібно сформувати та впровадити дієву, результативну, узгоджену зі стандартами ЄС державну політику розвитку електронної взаємодії органів публічної влади як одного з ключових засобів реалізації адміністративної реформи, боротьби з корупцією, забезпечення ефективного державного управління.

Електронне урядування - це модернізація всієї системи державного управління, яка охоплює як надання якісних послуг для громадян і бізнесу так і налагодження новітніх комунікативних каналів взаємодії всередині структури органів публічної влади.

Метою роботи є аналіз формування підходів до створення, впровадження та функціонування системи електронної взаємодії органів державної влади в межах розбудови національної системи електронного урядування України, гармонізовано з відповідними системами ЄС, розбудови

інформаційного суспільства.

Визначимо що, ключовим для мети побудови системи взаємодії органів публічної влади є уточнення змісту терміну «взаємодія». Цей термін використовується в понад 5 тис. нормативно-правових актах, зокрема – у 373 законах України, 884 – актах Президента України, 2512 актах Кабінету Міністрів України. Контекст використання терміну «взаємодія» в українському законодавстві залежить від багатьох факторів, у першу чергу пов'язаних з визначенням: мети функціональних (адміністративних) обов'язків (зокрема – компетенція), сукупності суб'єктів конкретної взаємодії тощо.

Отже, види взаємодій при здійсненні функцій публічної служби доцільно класифікувати за суб'єктами, об'єктами, способами, засобами, походженням, здійсненням тощо. При цьому варто зазначити, що кожна конкретна функція державної влади має притаманні лише їй форми і методи здійснення.

Насамперед сформуємо науково-практичні рекомендації щодо проблеми електронної взаємодії як невід'ємної складової розбудови в Україні національної системи електронного урядування та інформаційного суспільства. Також визначимо, що проблеми, пов'язані із впровадженням технологій електронного урядування у діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Структура інформаційно-аналітичної системи повинна базуватися на інформаційно-аналітичних системах міністерств і відомств, даючи максимальну можливість для спільного використання інформаційних ресурсів.

З'ясовано що, електронна взаємодія органів виконавчої влади передбачає як обмін електронними документами, так і можливість отримання (обміну) електронних даних з інформаційних систем органів виконавчої влади в автоматизованому режимі відповідно до запитів і повноважень цих органів. Забезпечення електронної взаємодії різних систем органів влади визначено одним з головних пріоритетів Цифрового порядку денного для Європи – 2020 та зазначено в Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», Коаліційній угоді, Програмі діяльності Уряду, Угоді про асоціацію України в ЄС та інших документах, де серед головних пріоритетів: децентралізація, деконцентрація, боротьба з корупцією, відкриті принципи державного управління, прозорість, підзвітність і ефективність влади. Електронне управління виступає в якості одного з найважливіших інструментів для досягнення цих цілей.

Отже, процес розробки механізмів взаємодії органів публічної влади в системі електронного уряду повинен ураховувати цілі і пріоритети політичного управління, функціонування системи органів державної влади та місцевого самоврядування, особливості нормативно-законодавчої бази, технологічні та апаратні можливості, а також залучати найкращий зарубіжний досвід.

Підводячи підсумки необхідно зазначити, що розвитку механізмів

взаємодії органів публічної влади у даній сфері сприяє вирішення наступних проблем: 1) використання державними органами подібної інформації, що міститься в різних базах даних і не пов'язана між собою; 2) відсутність ідентифікаторів, які пов'язують інформаційні об'єкти в різних базах даних; 3) використання електронних інформаційних систем та баз даних державних органів, взаємодія яких з ресурсами інших державних органів не була передбачена під час їх проектування; 4) відсутність системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів, впровадження та функціонування якої забезпечує створення, використання, обмін та збереження інформації, що належить державі, відповідно до запитів і повноважень державних органів.

Список використаних джерел

1. Концепція створення та функціонування інформаційної системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2012 р. № 634-р «» // Офіційний вісник України від 14.09.2012 — 2012 р., № 67, стор. 66, стаття 2753.

2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікована Законом № 1678-VII від 16.09.2014 // Відомості Верховної Ради. – 2014. - № 40. - ст.2021.

3. Концепція розвитку електронного урядування в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів від 13 грудня 2010 р. № 2250-р // Офіційний вісник України від 27.12.2010 — 2010 р., № 97, стор. 48, стаття 3443.

Шмагун А.В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Стахов Ю.С.,
слухач групи ПУАмд-281
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

АКСІОЛОГІЧНІ ВИМІРИ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДІЛОВІЙ КОМУНІКАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ. ГЕНДЕРНІ ПАРАМЕТРИ В ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННІ

До витоків категорії оцінки в новій українській філології, безперечно, варто віднести постать О. Потебні. Саме він наголошував на важливості формування лінгвістичних методів, які розглядали слово як «морально-поетичну діяльність народу», національну мову в цілому «як джерело відомостей про народну психологію, тип мислення, національний характер»

[1, с. 41].

Існує також чимало інших дослідників, експертів мовленнєвої діяльності, що випустили праці, які в свою чергу спрямовані на підвищення культури спілкування і мовної культури управлінців. Серед них виділяються такі, як: Б.Антоненко-Давидович, В.Берков, Г.Вол-Котруб, О.Горбул, О.Кубрак, О.Сербенська, Ф.Хміль, Т.Чмут, С.Шевчук та ін. Дослідженнями Т.Чмут проаналізовано етико-психологічні проблеми ділового спілкування в управлінні та в суспільстві в цілому, з урахуванням науково-практичних висновків як вітчизняних, так і зарубіжних етиків та психологів, зокрема представників гуманістичної етики й гуманістичної психології. У працях О.Горбул («Ділова українська мова») розкриваються основні вимоги до ділових паперів, наводяться найважливіші ознаки офіційно-ділового стилю української мови, надаються зразки листів, найпоширеніших документів, правила їх оформлення. [2]

Коли справа стосується комунікативного процесу в публічному управлінні, не може бути поза увагою таке визначення, як «Мовленнєва майстерність державного службовця». Вона являє собою цілісну систему засобів мовленнєвого впливу та передбачає, в першу чергу, вміння говорити грамотно, без помилок; по-друге, володіння всіма виразовими засобами мови; по-третє, включає творчий підхід до процесу мовленнєвого впливу на інших людей, а також, що не менш важливо, наявність мовленнєвої культури [3, с. 3-7].

Особливу увагу, гадаю, слід надати питанню гендерної рівності в діловій комунікації. Не секрет, що дана тема зустрічається все частіше, особливо у сфері державного управління. Жінки схильні перебільшувати вияв ознаки, а чоловіки - вживати грубі й лайливі слова для висловлення сильно негативних емоцій. Жінки частіше вживають слова зі значенням невпевненості, чоловіки ж демонструють свою незаперечну переконаність [4].

Тож, доходячи висновку, варто зазначити, що мовленнєва діяльність державного службовця відіграє дуже важливу роль в його сфері праці, а однією з важливих проблем є дослідження комунікативної взаємодії індивідів (жінка-чоловік) у співвідношенні з параметрами мови. Гендерний статус учасників спілкування впливає не лише на стратегію і тактику мовленнєвого спілкування, а й на його тональність, стиль та характер.

Список використаних джерел

1. Потебня А. А. Мысль и язык / А. А. Потебня. Слово и миф. – М. : Правда, 1989. – 200с.

2. Приходько О.Л. Мовна культура державних службовців як науково-теоретична проблема [Електронний ресурс] / О.Л. Приходько // - 2017р. - Режим доступу до ресурсу: http://academy.gov.ua/ej/ej2/txts/ds/05polsnp.pdf

3. О.В. Лавренко, А.А. Лавренко / Діловий етикет та імідж державного службовця /Лавренко О.В., Лавренко А.А. - К. : 2008. - 72с.

4. Носатий О.І. Гендерні аспекти спілкування [Електронний ресурс] / О.І. Носатий // - 2012р. - Режим доступу до ресурсу: https://studfiles.net/preview/5252707/

Шмагун А.В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Чураченко Д.О.,
слухач групи ДСмд-62
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Трансформація економічної системи вимагає нових методичних підходів до інвестиційного процесу, управління інвестиційною діяльністю, організаційних методів побудови економічної політики в регіоні. Територіальні утворення стають основною ланкою управління економічним розвитком, а центром будь-якої системи цілей їх розвитку є поліпшення якості життя населення. У розгорнутому вигляді така система цілей являє собою ядро розвиток регіону як багатофункціональної системи, інтегрованої у вітчизняну і світову економіку, що створює сприятливе середовище для життя й економічної активності, а також підцілі - підвищення доходів і рівня зайнятості, покращення загальних умов життя, як результат зростання ефективності віддачі ресурсів і бюджетних коштів [2, с.30].

Таким чином, інвестиціями вважаються ті економічні ресурси, які направлені на збільшення реального капіталу суспільства. Ці витрати представляють собою інвестиції в “людський капітал”, які на сучасному розвитку економіки набувають все більшого і більшого значення, тому що на сам кінець результатом людської діяльності виступають і будинки, і споруди, і машини, і устаткування, і саме головне, основний фактор сучасного економічного розвитку – інтелектуальний продукт, який визначає економічне положення країни в світовій ієрархії держав. [1,с.67]

Отже, в широкому розумінні інвестиції є вкладанням капіталу з метою його збільшення. При цьому приріст капіталу повинен бути достатнім, щоб компенсувати інвестору відмову від використання коштів на споживання в теперішньому періоді, винагородити його за ризик та відшкодувати збитки від інфляції в майбутньому періоді.

Таким чином, інвестиції - це те, що ,,відкладають" на завтрашній день, щоб мати можливість більше споживати в майбутньому. [1, с.6]

Цінності і майнові права складають об'єкти інвестиційної діяльності.

Основним джерелом інвестування є національний доход, за рахунок якого утворюється фонд нагромадження, що, в свою чергу, умовно поділяється на фонд відшкодування і фонд відновлення. В залежності від фонду, за рахунок якого формуються розрізняють валові і чисті (в їх складі) інвестиційні ресурси.

В недалекому минулому надмірне нарощування потенціалу затратних галузей і виробництво ототожнювалось з успіхами в економічному розвитку. Як показала світова практика найбільш ефективний шлях розвитку економіки пролягає через ресурсозберігаючу інвестиційну стратегію. Мається на увазі не тільки матеріально – технічні, трудові та фінансові ресурси, але такий занадто важливий ресурс, як час. Виграш в часі дає багато переваг і відкриває великі можливості в умовах інтегрованого розвитку світового господарства . [3,с.147-148]

Список використаних джерел

1. Бланк И.А. Основи інвестиційного менеджменту. – К.; 2001. –511с.
2. Носова О.В. Інвестиційний клімат В Україні: основні напрями поліпшення // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 1(6). – С. 165
3. Основи інвестиційно-інноваційної діяльності / [за наук. ред. В.Г. Федоренко]. – К. : Алерта. – 2004. – 431 с.

Шмагун А.В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Щербакова В.І.,
слухач групи ПУАмд-281
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ПРОБЛЕМ У ПРОЦЕСІ УСНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Усні комунікації передбачають спілкування за допомогою усного мовлення (бесіда зі співрозмовником наодинці, наради, виступи перед аудиторією, телефонні розмови). Перевагою таких комунікацій є економія часу, швидше порозуміння, яке забезпечується інтонацією, гучністю голосу, його емоційним забарвленням.

Стан сучасного суспільства характеризується інтенсивним розвитком мовленнєвих комунікацій. Мистецтво досконалого мовлення в європейській культурі вважається необхідним для всіх освічених людей. Якою б професійною діяльністю не займалися люди, вони мають доречно та переконливо висловлювати думки. Слово - усюди, і тому можна вважати, що наше життя "суцільна риторика", але наскільки вдалим, ефективним буде її

використання залежить лише від мовця.

Публічне мовлення посідає значне місце у суспільному житті кожної людини, а особливо фахівців у галузі державного управління. Публічне мовлення сьогодні вже розглядають не як витончену словесність, а подібно до будь-якого усного спілкування, таке мовлення вважають не самоціллю, а засобом для досягнення цілей .

Риторичні аспекти публічного мовлення становлять основу професіоналізму політика, юриста, викладача, управлінця. Знання основних принципів та правил ораторського мистецтва впливають на комунікативно-виконавську майстерність фахівця у будь-якій галузі. Особливо це актуально для державних службовців, які обіймають керівні посади. Також важливо мати навички ділової комунікації, яка складається зі знання основ риторики, ведення дискусії, проведення різноманітних публічних заходів. Саме ці навички є обов'язковою умовою подальшого успішного кар'єрного зростання. Великого значення в цьому контексті набуває культура мови та спілкування, яка виступає критерієм комунікабельності та комунікативної компетентності державного службовця – керівника.

Сьогодні риторика розвивається як наука про успішну мовну комунікацію. Готується президентська кампанія - це політична риторика; проводяться ділові наради - це ділова риторика, слухається справа у суді – це судова риторика; святкуються професійні свята чи ювілеї - це урочиста риторика. Немає сумніву в тому, що знання ораторського мистецтва необхідне кожному. Діяльність державних службовців, яка пов'язана з публічними виступами та проголошенням промов, неможлива без ґрунтовних знань принципів і правил ораторського мистецтва.

Грамотне публічне мовлення будь-якої людини, а особливо сучасного управлінця, можна вважати візиткою його самого, а також організації, яку він представляє.

Високий рівень культури публічного мовлення у сучасному світі має стати необхідним та невід'ємним складником підготовки фахівців у будь-якій професійній галузі. Враховуючи те, що практична діяльність державних діячів щоденно пов'язана із спілкуванням, у процесі якого відбуваються міжособистісні контакти, успішне публічне мовлення неможливе без глибоких знань, досвіду та компетентності. Наприклад, незнання основ та принципів публічного мовлення як мінімум обмежує важелі впливу, які використовуються у формуванні громадської думки; як максимум, може звести нанівець всі зусилля державних діячів отримати підтримку населення. Сучасні обов'язки управлінців різних рангів вимагають від них не лише високої професійної компетентності, але й нового мислення, оволодіння новими методами мовленнєвої комунікації.

Список використаних джерел

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Риторика: Навч. посіб. для студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. — Л. : Світ, 2001. — 240с.

2. Етика ділового спілкування : Навчальний посібник / Гриценко Т.Б

- К. : Центр учбової літератури, 2007.- 344 с.
3. Культура ділового спілкування менеджера : Навчальний посібник / Чайка Г.Л - К.: Знання, 2005.- 442 с.
4. Технології роботи організаційних психологів : Навчальний посібник / За наук. ред. Л.М. Карамушки - К.: Фірма «ІНКОС», 2005.- 366 с.

Шмагун А.В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Веклич К.О.,
слухач групи ПУАмз-62
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

МУНІЦИПАЛЬНА КОНСОЛІДАЦІЯ (ПОЛІТИКА ОБ'ЄДНАННЯ ТА СПІВРОБІТНИЦТВА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД)

Необхідною умовою реалізації національної ідеї є самоідентифікація, самоорганізація та самоуправління нації, що, в свою чергу, вимагає відповідного розвитку суспільної свідомості, формування системи національних духовних і соціальних цінностей. Визначальним чинником консолідації нації є державна мова, яка визначає культурні, інформаційні та цивілізаційні ознаки суверенітету кожної країни. За умов глобалізації всі розвинені держави всіма способами захищають свій мовний авторитет, докладаючи чимало зусиль для розповсюдження впливу мови на інші регіони. Отже, консолідація – це процеси, реалізація яких забезпечує об’єднання суспільства, культур: злиття близьких за мовою, культурою етносів унаслідок розвитку соціально-економічної та культурної взаємодії.

Більшість з експертів вважають, що в процесі муніципальної консолідації доречно враховувати вітчизняний і зарубіжний досвід конституційних і нормативно-правових засад функціонування держави з унітарним устроєм, що забезпечить збереження соборності України; позитивних тенденцій інтеграційних процесів та подолання негативних з дезінтеграції територій; децентралізації державного управління, деконцентрації.

Зауважимо, що сьогодні українське суспільство проходить черговий шлях модернізації – комплексу соціальних, політичних, економічних, культурних та інтелектуальних трансформацій, що супроводжується конфліктами і кризовими явищами, які піддають сумніву можливі позитивні наслідки й відкидають суспільство назад у його розвитку. Україна потребує не створення нових інституцій, а руйнації авторитарних традицій взаємодії влади і суспільства, за яких демократичні засади на всіх рівнях

впроваджувалися формально, дестабілізуючи суспільство внаслідок загострення боротьби за владу. Таким чином, має бути подолана відірваність органів влади від потреб громадян, що позитивно вплине на залучення громади впливати на владні рішення.

Саме територіальна громада має стати основою становлення нації, де кожний мешканець ідентифікує себе не з соціальними чи політичними угрупуваннями, а з українським селом, селищем або містом, з усією Україною локалізуючи, таким чином, руйнівні наслідки ідеологічних і соціально-економічних колізій. Тому розроблені в областях Перспективні плани являють собою концепцію формування самодостатніх територіальних громад і поліпшення якості послуг для населення. Так, наприклад, у Дніпропетровській області з 348 міст, сіл і селищ передбачається утворити 89 нових об'єднаних громад; у Житомирській – замість 631 залишити 59 об'єднаних; у Хмельницькій – з 625 прогнозується створити 54; у Луганській – з 194 рад планується створити 24 спроможних громад тощо.

Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» актуалізував зміну системи місцевих виборів, зокрема, порядок їх проведення, з урахуванням особливостей реформи децентралізації місцевого самоврядування. Однак, вважаємо, що головним в цьому процесі є персональна відповідальність кожної виборної особи перед громадянами, а не перед політичною силою, яка призвела до влади.

В Україні має бути жорстко запроваджене Статутне право, як обов'язкова умова дотримання органами місцевої влади та її посадовими особами принципу відповідальності перед мешканцями конкретної територіальної громади за стан справ і результати свої діяльності чи бездіяльності. Статути повинні бути прийнятими всіма територіальними громадами.

З юридичної точки зору, консолідація є специфічним видом систематизації законодавства, кінцевою метою якого є усунення множинності нормативних актів, шляхом зведення їх до одного укрупненого акта. Україна розвивається під впливом геополітичних викликів, що вимагає змін у підходах до стратегічного розвитку територій: перехід від прямих короткострокових галузевих заходів впливу та реалізації інвестиційних проектів у конкретних регіонах до системного й комплексного підходу розвитку територій на основі концентрації фінансових ресурсів і створення умов для конкурентного розвитку всіх регіонів.

Внесені зміни до Бюджетного і Податкового кодексів України сьогодні дозволили здійснити бюджетну децентралізацію в державі, поступово змінюють ситуацію у розвитку малого та середнього бізнесу.

Список використаних джерел

1. Муніципальне право України: Підручник / В.Ф. Погорілко, О.Ф. Фрицький, М.О. Баймуратов та ін.; За ред. В.Ф. Погорілка, О.Ф. Фрицького. — Стер.вид.— К.:Юрінком Інтер, 2001. - 352 с.

2. 2.Соіально – політичний та соціокультурний розвиток Південного

регіону України: історичні традиції і сучасні тенденції [Електронний ресурс] : зб. Статей для проведення І Всеукр. наук. –практ. конф. 21-22 трав. 2015 р. : Електронне наукове видання. – Одеса : ОРІДУ НАДУ , 2015. -474 с.

3. Стаття «Муніципальна консолідація як стратегічний напрям розвитку України» [Електронний ресурс] : авт. Н. В. Васильєва, Наукові праці. Державне управління, випуск 252, том 263 – Київ : НАДУ , 2015. -42-46 с.

4. Закон України "Про добровільне об'єднання територіальних громад" [Електронний ресурс] Режим доступа : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/157-19.

5. Конституція України [Електронний ресурс] Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/254к/96-вр.

Шмагун А.В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Дубініна Т.Г.,
слухач групи ДСмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

СУЧАСНИЙ СТАН ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Основною метою інформаційних технологій у практиці соціальної роботи є забезпечення ефективного використання інформаційних ресурсів у випадках: надання допомоги особам, які опинилися у складній життєвій ситуації; забезпечення реалізації прав та свобод; здійснення підтримки прийняття управлінських рішень у сфері соціальних послуг. Аспектами використання інформаційних комп’ютерних технологій у соціальній роботі є ведення та обробка документації; електронного документообігу; виконання повсякденних завдань планування; підтримка і консультування осіб, які опинилися у складній життєвій ситуації засобами електронної пошти. Ці завдання вимагають умінь і впевненого володіння стандартними офісними програмами, електронними таблицями, базами даних, глобальними мережами.

Головною характеристикою інформаційних технологій у соціальній роботі є їх функціональна спрямованість на вирішення соціальних проблем у суспільстві. Для задоволення постійно зростаючих інформаційних потреб громадян у доступі до нормативно-правових документів створено електронні ресурси. Вміння організувати пошук необхідної нормативно-правової

інформації у глобальних мережах дозволяє соціальному працівнику швидко й професійно проконсультувати громадян щодо охорони і захисту їх законних прав та інтересів; надати консультативно-правову допомогу у сфері сімейного, цивільного, трудового законодавства; запропонувати допомогу в оформленні документів для отримання пенсій, допомоги, пільг, субсидій й ін. Знання методів та технологій роботи з електронними базами соціальних даних дозволить підвищити ефективність виконання зазначеної функції професійної діяльності.

З середини XX ст. обробка та використання соціальної інформації стають самостійним видом діяльності. В даний час перед країною поставлена завдання з формування єдиного загальноукраїнського інформаційного простору. Це можливо тільки на базі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, які з необхідністю тягнуть за собою формування специфічної структури суспільства.

Використання комп'ютерів і комп'ютерних мереж розвивають можливості соціальних працівників щодо прогнозування соціальних процесів (пенсійне забезпечення, життєвий рівень населення, демографічні процеси тощо) та управління ними. Важливе значення для інформатизації соціальної роботи має формування в Україні єдиного інформаційного простору соціальної сфери. Єдиний інформаційний простір - це сукупність баз та банків даних, технологій їх ведення і використання, інформаційно-телекомунікаційних систем та мереж, які функціонують на основі єдиних принципів і за загальними правилами, що забезпечує інформаційну взаємодію організацій та громадян, а також задоволення їхніх інформаційних потреб.

Шмагун А.В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Москаленко В.В.,
слухач групи ДСмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ ЯК АТРИБУТ ЗАХИСТУ ГРОМАДЯНАМИ СВОЇХ ІНТЕРЕСІВ І ВИЗНАЧЕНИХ ФОРМ СПІВПРАЦІ З ДЕРЖАВОЮ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНОЛОГІЙ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

Електронна демократія — форма демократії, що характеризується використанням інформаційно- комунікаційних технологій (ІКТ) як основного засобу для колективних розумових і адміністративних процесів (інформування, прийняття спільних рішень — починаючи з рівня місцевого

самоврядування і закінчуючи міжнародним.

ІКТ можуть використовуватися в різних формах, а не тільки для голосування. В рамках підходів за принципом «знизу - вгору» громадяни і організації можуть використовувати їх як засоби для того, щоб їх голоси були почуті, партії можуть проводити компанії, а органи державної влади – для надання послуг, подачі звернень, проведення консультацій .

Електронна демократія по своїй суті, є однією з форм прямої демократії, хоча її засоби можуть використовуватись і в представницьких формах. Відповідальними за розвиток е-демократії є передусім органи влади.

Сьогодні в Україні реалізовані наступні елементи електронної демократії: електронне законодавство у частині публікування нормативно-правових актів після їх реєстрації та прийняття на офіційному сайті Верховної Ради; електронний суд як Єдиний державний реєстр судових рішень та оперативний обмін інформацією в електронному вигляді між судовими установами (запроваджено пілотний проект у 15 судах загальної юрисдикції); електронні звернення, консультації та анкетування (працює частково, найкраще в частині електронних консультацій органів публічної влади з громадськістю – за рік проводиться понад 1000 консультацій); електронні портали, такі як «Електронна митниця» та «Веб-портал державних закупівель»; веб-сайти органів влади (сьогодні всі органи центральної влади мають власні сайти, проте лише низка міністерств підтримує дискусійні тематичні е-форуми); локальні портали адміністративних послуг; різноманітні онлайн ініціативи неурядових організацій

Електронна демократія відображає можливість кожного брати участь у формуванні та реалізації державної політики, прийнятті рішень органами влади, використовуючи при цьому інформаційні технології для двостороннього інтерактивного звя'зку між державою (органами влади) та громадянами.

Найбільш діючим представляється впровадження електронної демократії на рівні регіонів та великих міст з наступним поширенням на рівень селищ і сіл. На цьому рівні є більш активна громадськість та витрати на впровадження електронної демократії на цьому рівні будуть мінімальні, тому що обласні та міські ради мають достатню матеріально-технічну базу. Також можливе створення технічних майданчиків, які будуть обслуговувати одночасно кілька органів місцевого самоврядування.

Як бачимо дуже діючим інструментом для спілкування і як джерело інформації є форуми. Тому створення форуму на сайті органів влади й активна участь у ньому є дуже важливим.

Наступним важливим етапом повинно стати впровадження систем інтерактивного голосування як окремо, так і в складі форуму.

Існують також і проблеми, пов’язані з ризиками електронної демократії. Серед них - небезпека маніпулювання голосувань та виборів через недостатній захист даних, небезпека поділу суспільства на тих, хто володіє

інформацією, і тих, хто нею не володіє (цифровий розподіл), і, внаслідок цього, обмеження принципу демократії вибору, небезпека пропаганди злочинних та екстремістських угрупувань та їх впливу, особливо на молоде покоління.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку електронного урядування в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів від 13 грудня 2010 р. № 2250-р // Офіційний вісник України від 27.12.2010 — 2010 р., № 97, стор. 48, стаття 3443
2. Голобуцкий О. П. Електронний уряд / О.П. Голобуцкий, О.Б. Шевчук. – К. : ЗАТ "Атлант UMS", 2002. – 174 с.
3. Клімушин П. С. Електроне урядування в інформаційному суспільстві : монографія / П.С. Клімушин, А.О. Серенок. – Х. : Вид-во ХарРІНАДУ «Магістр», 2010. – 312 с.

Шмагун А.В., науковий керівник,
к.держ.упр., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
Ситнюк Т.В.,
слухач групи ДСмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

Е-УРЯДУВАННЯ ЯК СПОСІБ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ З ГРОМАДЯНАМИ ТА СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Електронне урядування — спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі, що забезпечує функціонування органів влади в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян, юридичних осіб, неурядових організацій.

Електронна демократія є атрибутом захисту громадянами своїх інтересів і визначення форм співпраці з державою за допомогою технологій е-урядування. Через е-демократію фізичні і юридичні особи визначають, які саме послуги та яким чином їх надаватиме уряд. Наступна перевага –

економія матеріальних і часових ресурсів. Якщо говорити про приватний сектор, то тут інформаційно-комунікативні технології дозволяють оптимізувати корпоративне управління, скорочувати витрати на здійснення будь-яких операцій, підвищувати якість роботи з клієнтом.

Е-урядування створює умови для прозорості та відкритості публічної адміністрації. Завдяки цьому громадяни мають можливість отримати достовірну, точну та оперативну інформацію про діяльність органів влади. Органи влади виступають суб'єктами надання адміністративних послуг і стає очевидним, що за допомогою інформаційних технологій вони теж зможуть підвищити ефективність публічної адміністрації у внутрішній організації своєї діяльності, ефективніше витрачати бюджетні кошти, скоротити витрати на утримання державного апарату, якісно надавати адміністративні послуги.

І ще одна перевага, яка одночасно є позитивним наслідком впровадження е-урядування – це зменшення корупції в органах влади.

Отже, е-урядування вигідне не лише громадянам, але й самому урядові, державі. Проекти урядових рішень також погоджуються та схвалюються в електронному вигляді [2].

Нормативно-правова база щодо впровадження електронного урядування в нашій країні в останні роки суттєво розширилася.

Ще на початку незалежності, народилася ідея загального системного підходу до вирішення проблеми створення інформаційного суспільства, визначення державної політики інформатизації, створення інформаційної інфраструктури. Концептуальні засади державної політики у сфері інформатизації, розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування визначено, насамперед, у низці таких законодавчих актів, як закони України «Про основні засади розбудови інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» (2007 р.), «Про інформацію» (2011 р.), «Про Національну програму інформатизації» (1998 р.), «Про доступ до публічної інформації (2011 р.), Про захист персональних даних» (2011 р.), «Про адміністративні послуги» (2012 р.), «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» (1994 р.), «Про електронний документ та електронний документообіг» (2004 р.), «Про електронний цифровий підпис» (2004 р.), «Про захист персональних даних» (2011 р.) тощо. [4].

Цими та іншими законодавчими актами визначено головна мета, принципи, основні завдання, шляхи розв'язання проблем, завдання та функції органів влади, механізми взаємодії їх між собою та суспільством, громадянами та бізнесом тощо.

Щодо самого процесу впровадження електронного урядування в нашій країні, то ще наприкінці 2010 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України № 2250-р було схвалено Концепцію розвитку електронного урядування в Україні.

Метою цієї Концепції було визначення засад та створення умов для досягнення європейських стандартів якості послуг, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Підсумовуючи все вищенаведене можна зробити висновок, що законодавчі ініціативи Президента України П. Порошенка у сфері електронного урядування є, здебільшого, стратегічними та, в деяких випадках, прямо пов'язані з виконанням Угоди про асоціацію з ЄС. Але впровадження цих ініціатив не є миттєвим і потребує як часу так і значних зусиль, пов'язаних з адаптацією вже існуючого українського законодавства. Треба зазначити, що це дратує як багатьох представників громадянського суспільства так і професійної ІТ-спільноти. [3].

В той же час деякі ініціативи Президента України щодо впровадження електронного документообігу як в діяльність АПУ, так і в діяльність інших центральних органів виконавчої влади залишаються або не виконаними, або знаходяться на початковій стадії виконання.

Список використаних джерел

1. Дубов Д. В. Основи електронного урядування : навч. посіб. / Д. В. Дубов, С. В. Дубова. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 176 с.
2. Шеверда В. А. Електронне урядування як спосіб підвищення ефективності системи державного управління / В. А. Шеверда // Менеджмент за умов трансформаційних інновацій: виклики, реформи, досягнення : матеріали міжнар. наук. конф., м. Суми, 10-12 травня 2007 р. – Суми : СОІППО, 2007. – Ч-2. – С. 168.
3. Юлдашев О. Електронне урядування: проблеми та перспективи / О. Юлдашев // Персонал. – К. : МАУП, 2007. – № 10. – С. 42–46.
4. «Про основні засади розбудови інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2007, № 12, ст. 102.

Гуйда О.Г., науковий керівник,
ст. викладач кафедри загально-інженерних
дисциплін та теплоенергетики
ТНУ імені В.І. Вернадського
Богуш Є.М.,
слухач
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Адміністративно-територіальна реформа в Україні на сучасному етапі ставить нові завдання для реалізації потенціалу окремих регіонів, умов їх сталого розвитку на основі єдності й цілісності державної території, комбінації централізації й децентралізації в здійсненні державної влади. Тому чітке розуміння децентралізації має теоретичне й

прикладне значення, що у свою чергу дозволить належним чином вивчити теоретичні основи й відповідний практичний досвід цього процесу, визначити напрямки й перспективи його реалізації в умовах української дійсності. У нинішній час, мабуть, що потреба в знаннях по децентралізації влади, протидії корупції, керуванню територіями й різним аспектам місцевого самоврядування є надзвичайно актуальною.

Проблема децентралізації влади в українській теорії конституційного права держави завжди займала важливе місце, починаючи з моменту проголошення незалежності України. Особливо ця проблема актуалізувалася в 2014 році. Питання децентралізації влади – передача повноважень і ресурсів на більш низькі рівні публічного керування, загострили внутрішньополітичний розвиток і зовнішню ситуацію навколо країни.

Для реалізації регіональної політики в Україні був розроблений Проект Концепції реформи місцевого самоврядування й територіальної організації влади в Україні [1]. У Концепції запропоновані напрямки проведення реформи місцевого самоврядування й територіальної організації влади, метою якої є підвищення якості життя людину за рахунок створення ефективної системи керування й забезпечення стійкого територіального розвитку. Суть даної реформи полягає в розмежуванні повноважень між органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування, удосконалюванні взаємодії між ними, подоланні проблеми, коли повноваження органів місцевого самоврядування не відповідають їхнім зобов'язанням і завданням. Також мова йде про передачу повноважень на місця, посилення організаційної й фінансової самостійності територіальних громад – сільських, селищних, міських.

Процес децентралізації функцій між центральним і місцевим урядами надзвичайно складний. Він стосується аспектів фінансів, адміністрації, контролю, регулювання, звітності й підзвітності, які фактично є елементами взаємин між різними рівнями уряду. Крім того, здійснення децентралізації, на жаль, проходить не дуже рівномірно. Незважаючи на спільні зусилля політичних і економічних факторів, які породжують потреба в децентралізації, нерідко між реальним станом речей і цілями існують прогалини, причиною яких може бути політика й законодавство [2].

Так, за органами місцевого самоврядування, які входять у централізовану систему органів виконавчої влади, повинні бути збережені повноваження по контролю над законністю актів місцевого самоврядування й по координації діяльності територіальних органів виконавчої влади, що не входять до складу органів місцевого самоврядування. Окремі такі органи (наприклад, територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади), збережуть власні повноваження через те, що їх функції недоцільно передавати місцевому самоврядуванню з міркувань ефективності реалізації. Виходячи з викладеного, у кожному

разі, децентралізація влади на користь органів місцевого самоврядування й інших уповноважених суб'єктів не може мати абсолютний характер, усе залежить від державного устрою, державної політики, а також певних критеріїв ефективності діяльності публічної адміністрації.

На основі проведеного аналізу реалізації початої реформи місцевого самоврядування в Україні можна сподіватися на наступні результати її реалізації [3]:

- Буде створено ефективну й збалансовану системи органів місцевого самоврядування й органів виконавчої влади, що мають необхідні повноваження, достатні ресурси і які будуть відповідальними перед суспільством і державою;
- Визначено оптимальну для України систему адміністративно-територіального устрою, де кожна адміністративно-територіальна одиниця є територіальною основою для відповідних органів місцевого самоврядування й/або органів виконавчої влади;
- Проведено розмежування повноважень у системі органів місцевого самоврядування, у системі органів виконавчої влади на місцях на різних рівнях адміністративно-територіального устрою за принципом субсидіарності;
- Проведено розмежування повноважень між місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування на принципах децентралізації влади.

Список використаних джерел

1. Концепція реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Елек- тронний ресурс]. – Режим доступу: http://civil- rada.in.ua/?p=477.

2. Цурканова І.О. Сутність та особливості централізації та децентралізації органів влади в України [Електронний ресурс] / І.О. Цурканова. – Режим доступу: http:// lib.chdu.edu.ua/pdf/ naukpraci/politics/2012/197-185-13.pdf.

3. Адміністративна реформа як механізм вирішення проблем територіальних громад [Текст] / Горник В.Г., Івашків Ю.Д., Гуйда О.Г. // Проблеми та перспективи розвитку державного управління в умовах реформування: [колективна монографія] / Заг. ред. Чечель А.О., Хлобистов Є.В. – Бельско-Бяла (Польща): Вища школа економіки та гуманітаристики, 2017. – 493 с. Особистий вклад с. 230-246 ISBN 978-83-63649-05-0.

Колотигіна І.А.,
старший викладач кафедри
інформаційної діяльності та документознавства
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО УПРАВЛІННЯ ДОКУМЕНТАЦІЙНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ СФЕРИ ПОСЛУГ

Оптимізація управління документаційним забезпеченням сфери послуг обумовлена документуванням управлінської інформації і роботи з документами із застосуванням сучасних автоматизованих систем, методичним керівництвом і контролем за дотриманням установленого порядку роботи з документами в структурних підрозділах установи. Система документаційного забезпечення підприємства складається з державних та галузевих нормативних і методичних документів щодо питань документаційного забезпечення управління. Основною метою системи документаційного забезпечення підприємства є упорядкування документообігу та його уніфікація, скорочення кількості та підвищення якості документів, створення умов для ефективного застосування прогресивних технічних засобів і технологій збору, обробки й аналізу інформації, вдосконалення роботи апарату управління. Таким чином, система документаційного забезпечення підприємства підпорядкована використанню стандартів під час документування і має на меті забезпечити юридичну силу документів, сприяти їх оперативному виконанню з наступним використанням в довідкових та наукових цілях, створити передумови для автоматизованої обробки інформації, що в них міститься, оперативного її пошуку, скоротити затрати на документування та опрацювання документів.

Визначення «сфера послуг» у сучасних енциклопедичних виданнях трактується як частина економіки, що включає всі види комерційних послуг. На думку науковців, саме сфера послуг складає в економічно розвинутих країнах основну частину економіки (більше 50%). Тобто, сфера послуг - це сукупність галузей, підгалузей і видів діяльності, функціональне призначення яких у сфері суспільного виробництва виражається у виробництві та реалізації матеріальних і нематеріальних (духовних) послуг для населення [1, с.45]. Документи мають велике значення в управлінському процесі, є інструментами управління [2, с. 5], через те що вони віддзеркалюють діяльність підприємства, на їх основі приймаються управлінські рішення, документи є головними аргументом у спірних ситуаціях, закріплюючи права особи і виступаючи способом доказу. Управлінські документи становлять ядро документації установи.

Стандартизація управління документацією дозволяє більш ефективно організувати роботу з документами в галузі управлінської діяльності. Саме стандартизація політики та процедур управління документацією забезпечує наявність належної уваги процесам ведення документації та збереженості всіх документів, а використання стандартної методики та процедур – більш швидкий та ефективний пошук документної інформації. І це насамперед стосується управління документами всіх видів та на всіх носіях, створених або отриманих будь-якою організацією у процесі її діяльності, а також фізичними особами (суб’єктами підприємницької діяльності), які створюють

та працюють з документами. Близько 16 % нормативно-правових документів врегульовують загальні питання діловодства, з них більше 37 % припадає на закони України, по 18 % - займають постанови Верховної Ради України та постанови Кабінету Міністрів України.

Документаційне забезпечення підприємств сфери послуг, безперечно, є важливим фактором, який суттєво впливає як на процес, так і на результат діяльності підприємства у цілому. Так, М. Ларін у дослідженні «Управління документацією в організації» (2009) розглянув теорію і практику управління документацією в організації із точки зору використання її в інформаційному менеджменті. Автор переконаний, що документована інформація становить основу управління, ефективність якого значною мірою ґрунтується на виробництві та споживанні інформації. В умовах сучасного соціуму інформація стала повноцінним ресурсом підприємства, «надійною зброєю у конкурентній боротьбі у всіх сферах економічної діяльності. Якість інформації визначає якість управління, оскільки інформація, як система кровообігу, пов'язана із усіма органами управління» [4, с. 5]. За автором, управління документацією, як універсальний термін, має міжнародне визнання та розгляд. Він визначає галузь адміністративного управління створенням, використанням та зберіганням документів підприємства упродовж їх життєвого циклу та принципу економічності та ефективності, із використанням нових інформаційних технологій, що забезпечують якісний менеджмент стосовно документації як повноцінного ресурсу управління.

Традиційна модель організації роботи з документами в Україні передбачає дотримання в межах конкретної галузі та підпорядкованих їй установ та організацій принципу диференціації систем документації відповідно до функцій управління як у конкретній виробничій діяльності, так і в загальному адмініструванні. У загальних системах документації знаходять своє відбиття найважливіші функції управління: планування, організація, контроль, облік, аналіз. І особливість їх полягає в тому, що вони можуть поширюватися на всі установи, організації та підприємства, незважаючи на їх галузеву належність.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про електронний цифровий підпис» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12

2. Закон України «Про державну таємницю» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12

3. ДСТУ 4423–2: 2005 «Інформація та документація. Керування документаційними процесами. Ч. 2. Настанови (ISO / TR 15489-2 : 2001, MOD)». – Чинний від 01.04.2005. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – 44 с.

4. Ларин М.В., Рысков О.И. Управление документами на основе международного ... теория и практика: избр. тр. / ВНИИДАД. – М., 2009. С. 3–117.

Пристайко В.В.,
старший викладач кафедри
публічного управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТ АНТИКРИЗОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Сьогодні Україна перебуває у стані становлення нових соціальних відносин, відійшовши від свого тоталітарного минулого. Розбудова незалежної демократичної держави потребує кардинальних змін не тільки соціальних та економічних відносин, а й вироблення нових ідеологічних підходів для формування позитивного сприйняття народом трансформаційних процесів та реформ, які проводяться в нашій країні. Перехід до європейських стандартів соціальних відносин у суспільстві, розбудова правової демократичної держави потребують наявності ефективної, гнучкої, пристосованої до нової ситуації сфери державного управління, яка повинна користуватися повагою та підтримкою громадян, без чого всі прогресивні реформи можуть залишитися паперовими деклараціями [1, с. 3].

На тлі кризових явищ перехідного періоду, які зараз присутні практично у всіх сферах життя України, значну увагу серед інших антикризових заходів потрібно приділяти реформуванню системи запобігання і протидії корупції. Досягнення успіху у цьому процесі є передумовою для формування у суспільства довіри до влади, зростання економічного потенціалу держави, покращення добробуту громадян України.

Слід зазначити, що основними засобами для боротьби з кризами в системі державного управління є реформи, які повинні володіти наступними властивостями: системність, гнучкість, поступовість, економічна обґрунтованість.

Ключовим аспектом вирішення кризи в системі державного управління повинне стати спрямування державної політики на формування ефективної держави, але як показує досвід, при цьому одним з найбільш складних завдань стає виявлення оптимальних параметрів оцінки здійснюваних заходів. Ефективність держави повинна мати чіткі критерії оцінки і відповідні методики, які б стимулювали прагнення до підвищення якості державного і муніципального управління [2, с. 32].

Прикладом такої методики може бути підготовлені Міністерством юстиції України у 2013 році методичні рекомендації "Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування". Вони готувалися із залученням Головних управлінь юстиції у Донецькій та Миколаївській областях спільно з Інститутом вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України.

Вони розраховані для використання у роботі особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, працівниками громадських приймалень з надання безоплатної первинної правової допомоги. Метою рекомендацій є ознайомлення працівників державних органів та органів місцевого самоврядування з ключовими положеннями запровадженої у 2011 році системи запобігання і протидії корупції та вимогами щодо доброчесної поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Список використаних джерел

1. Кохан С. О. Забезпечення відповідальності та запобігання корупції у державній кадровій політиці / С. О. Кохан // Державне управління: теорія і практика. – 2007. – № 1. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/dutp/2007-1/txts/07ksodkp.htm

2. Бєлоусова О.С. Механізми антикризового менеджменту в державному управлінні/О.С.Бєлоусова// Сучасні проблеми державного та муніципального управління: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (03.04.2015) / За заг. ред. О.І. Дація, В.Д.Бакуменка, Т.В.Іванової. – К.: Академія муніципального управління, у 2-х частинах, Ч.2, 2015. - 168 с.

Аскеров Д.М.,
аспірант кафедри публічного
управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Одним із найважливіших завдань розвитку українського суспільства є підвищення якості управління соціально-економічним розвитком держави та її регіонів. Більшість регіонів України не в змозі самостійно вирішувати свої соціально-економічні проблеми, що й зумовлює необхідність державного регулювання їхньої життєдіяльності. Неефективна регіональна організація держави стає на заваді покращенню якості публічного управління, сприяє корупції, а зрештою зводить до мінімума будь-які наміри можновладців провести галузеві реформи. В Україні регіональна виконавча влада продовжує неефективно виконувати своє головне призначення – стимулювати місцевий суспільний розвиток. Держава фактично не має, підтриманої більшістю населення країни, власної стратегії розвитку. Є лише наполегливе бажання показати суспільству видимість структурної модернізації. Відбувається незрозуміле для пересічних громадян перейменування владних інституцій, збереження посад і функцій під новими

назвами, перепризначення урядовців, а зрештою – розростання державного апарату і стабільно низька якість державних послуг. Політики продовжують здобувати державні посади, не маючи уявлення про необхідні реформи, дбаючи здебільшого лише про доступ до державних ресурсів.

Головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики регіонального розвитку можна вважати Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [1, с. 23].

Органи регіонального управління за своїм призначенням виконують такі основні функції:

- прогнозування розвитку, що включає цілепокладання, планування, оцінювання, моніторинг;
- програмування, що передбачає розробку рішень, програм, планів заходів; організація виконання рішень, планів, програм;
- підбір, узгодження, розстановка й підвищення кваліфікації управлінських кадрів у різних галузях регіональної економіки та соціальної сфери;
- мотивація, стимулювання (як окремих компаній, галузей, секторів регіонального господарства, так і різних груп населення);
- регулювання соціально-економічних процесів; контроль за виконанням рішень і корегування діяльності.

Відповідно до цих укрупнених функцій на кожному рівні організаційної структури регіонального управління і в кожній ланці основного рівня управління визначаються і здійснюються конкретизовані функції, зумовлені специфікою і завданнями діяльності того чи іншого структурного підрозділу. Виконуючи свої функції, органи регіонального управління використовують як традиційні, так і нові методи управління. У наукових і навчально-методичних працях вказано, як правило, загальновідомі методи управління. Сьогодні практично не можна обійтися без нормативно-правових, інституційних, організаційно-структурних, бюджетних, маркетингових, програмно-цільових методів управління регіоном та інших, список яких постійно розширюється й оновлюється.

При центральному органі виконавчої влади з питань регіональної політики доцільно мати науково-аналітичну установу, яка б проводила різноаспектний комплексний моніторинг тенденцій та проблем соціально-економічного розвитку регіонів, обґрунтування механізмів державної регіональної політики тощо [2]. В Україні така інституція може бути створена або визначена серед існуючих наукових і науково-аналітичних закладів із відповідною зміною її організаційної структури та фінансового забезпечення.

В Україні для побудови й перетворення організаційних структур управління регіоном слабо застосовується зарубіжний досвід у зв’язку з значними відмінностями у розвитку регіонів, специфікою менталітету населення та керівників різних рівнів, особливостями формування ринкового

середовища й розвитку соціальної сфери, управлінськими традиціями.

Вирішення проблем регіонального розвитку, становлення місцевого самоврядування та вдосконалення відносин «центр-регіони» залежить, насамперед, від інституційного та правового поля для розробки й реалізації державної регіональної політики, чіткого розподілу функцій та координації діяльності державних органів управління різного рівня у сфері територіального розвитку [3].

В процесі розробки стратегій регіонального розвитку, а особливо при підписанні угод щодо регіонального розвитку між Кабінетом Міністрів України та обласними радами, потрібно керуватись не бажаннями чи передвиборчими обіцянками, а наявністю ресурсів, які можуть бути виділені з державного та місцевих бюджетів.

Для ефективного управління розвитком регіонів Українинеобхідно налагоджувати та всебічно розвивати взаємовигідну регіональну співпрацю між регіонами в Україні.

Список використаних джерел

1. Реформування державного управління регіональним розвитком: стан, проблеми, перспективи. – К.: НІСД, 2012. – 56 с
2. Регіони України у післякризовий період: ризики та перспективи розвитку – К.: НІСД, 2011. – 38 с.
3. Куйбіда В. Регіональна політика: правове регулювання. Світовий та український досвід / В. Куйбіда, А. Ткачук, Т. Забуковець-Ковачич ; за заг. ред. Р. Ткачука. – К.: Леста, 2010. – 224 с.

Бачинський А.Я.,
аспірант кафедри публічного
управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Державне регулювання підприємництва є актуальною проблемою на сучасному етапі розвитку економіки України. Вплив держави значний, з одного боку, а з іншого – недостатньо ефективний. Тому необхідність визначення ефективного державного регулювання на підприємницьку діяльність має визначити такі питання як: забезпечення ефективного функціонування і отримання прибутків, а також створення передумов для збалансованого росту економіки країни.

Регулювання підприємницькою діяльністю в Україні викликано такими цілями економічної політики, які спрямовані на ефективний та сталий розвиток держави та її регіонів, а також на забезпечення постійного

зростання економічних показників, що характеризують рівень добробуту та якість життя населення країни,

Україна як самостійна, незалежна держава гарантує сьогодні всім підприємцям рівні права і створює однакові можливості для функціонування, доступу до матеріально-технічних, фінансових, трудових, інформаційних, природних та інших ресурсів за умови виконання робіт і поставок для державних потреб. Органи державного управління будують свої відносини з підприємцями, використовуючи: податкову і фінансово-кредитну систему, яка встановлює ставки податків і відсотків за державними кредитами; податкові пільги; ціни та правила ціноутворення; цільові дотації; валютний курс; розміри економічних санкцій; державне майно і систему резервів, ліцензії, концесії, лізинг, соціальні, економічні та інші норми й нормативи; науково-технічні, економічні, соціальні, державні та регіональні програми; договори на виконання робіт і поставок для державних потреб [1].

Державне регулювання — це сукупність форм і методів цілеспрямованого впливу державних установ та організацій на розвиток суспільного способу виробництва з метою стабілізації та пристосування до умов, що змінюються [2].

Державне регулювання підприємницькою діяльністю здійснюється на таких принципах, як:

- довготерміновість;
- стабільність;
- захищеність інтересів.

Взаємовідносини, що складатимуться між підприємництвом і державою, повинні розвиватися у двох основних напрямах:

- по-перше, шляхом державного регулювання підприємницької економіки за допомогою спеціальних заходів, розроблених у державних програмах підтримки підприємництва, і заходів, що містяться в загальнодержавних програмах економічного й соціального розвитку країни;
- по-друге, за допомогою взаємодії держави й підприємництва, що є економічним співробітництвом влади й підприємницьких структур на основі єдності цілей стабілізації економічного зростання в Україні [3].

Основним способом, який використовується державою для управління в сфері регулювання підприємницькою діяльністю є нормативно-правові акти, які регулюють підприємницьку діяльність.

Утворення ефективних та сприятливих умов через державне управління підприємницькою діяльністю в Україні, на мою думку, є одним з пріоритетним завданням в даний час для державної політики. Проте засоби управління підприємництвом, які використовуються зараз в Україні не надають належного ефекту, а навіть навпаки, завдають складнощі у роботі підприємств.

Доцільне та ефективне втручання держави в підприємницьку діяльність наддасть можливість не тільки зробити підприємницьку діяльність ефективною та прибутковою, а й винесе її на новий рівень розвитку.

Список використаних джерел

1. Комарницький І.М. Організаційно-економічні механізми розвитку підприємництва / І. М. Комарницький. – Л., 2000. – 226 с.
2. Дідківська Л.І., Головко Л.С. Державне регулювання економіки. – К., 2002.
3. Данилейчук Р. Б. Основні напрями вдосконалення державного регулювання процесів інтеграції у галузі підприємництва / Р. Б. Данилейчук // Інноваційна економіка. – 2005. – № 6. – С. 221.

Мінніков О.М.,
аспірант кафедри публічного
управління та адміністрування
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ВПРОВАДЖЕННЯ CRM ЯК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ

Впровадження сучасних систем інформатизації кожен день зростає і поліпшується. Сьогодні в організації впроваджують найрізноманітніші технології які поліпшуються якість надавання послуг та управління технологічними, управлінськими процесами.

Комерційні компанії надають послуги так, як це зручно їх клієнтам: через веб-сайти, електронну пошту та цілодобові контактні центри. Отримуючи подібний сервіс від комерційних підприємств, приватні особи і організації мають право очікувати підвищення рівня управління і від державних відомств: вони хотіли б взаємодіяти з державними відомствами в зручний для себе час і зручним чином. У той же час держава стикається з завданнями надання більш ефективних послуг при зниженні витрат, дотриманні складних законодавчих норм і підвищенні ефективності роботи своїх відомств.

CRM система – це компютерана програма, що реалізовує принципи клієноорієнтованої роботи. Для комерційних компаній метою впровадження є ефективне залучення нових і утримання найбільш цінних існуючих клієнтів і утримання зниження витрат, підвищення продуктивності правці. [1]

Муніципальні органи влади прагнуть надавати послуги громадянам і організаціям більш якісно, оскільки очікування їх доступності та оперативності у населення швидко збільшуються:

- підвищення якості обслуговування;
- підвищення ефективності роботи;
- підвищення ефективності персоналу;
- спільна робота і загальні сервіси;
- підвищення якості освіти;

- соціальний захист;
- впровадження ефективних технологій;
- відповідність даних, генерація звітності;
- підтримка економіки.

Держслужбовці нерідко бувають згружені великою кількістю довгими формами, які зазвичай потрібно заповнювати вручну, і рутинними адміністративними процедурами. Вони втрачають дорогоцінний час, оскільки їм приходиться кілька разів вводити одні і ті ж дані, а якість надаваних громадянам послуг знижується через відсутність інтеграції департаментів і їх баз даних. Сучасні CRM-рішення, здатні перетворити громіздку бюрократичну систему в централізовану автоматизовану робоче середовище, забезпечивши незрівнянно вищу ефективність. [2]

Місцеві органи влади прагнуть до підвищення якості та зручності послуг, що надаються громадянам і організаціям. Інноваційні рішення допомагають підвищити ефективність роботи і продуктивність персоналу органів влади, щоб довести зручність, узгодженість, точність і оперативність їх послуг до стандартів, прийнятих в приватному секторі. В багатьох місцевих органи влади змогли домогтися поліпшення обслуговування завдяки використання гнучкого інструментарію і потужної функціональності CRM.

Використання сучасних CRM спростить управління і оновлення інформації в державних базах даних. Зараз, при зміні місця проживання громадянина його нову адресу доводилося вводити в декілька різних баз даних. Завдяки CRM всю інформацію можна консолідувати в єдину базу даних, яку можуть дивитися і оновлювати всі державні організації. Одного разу оновлена інформація стає доступна всім користувачам, що підвищує ефективність роботи і знижує ризик помилок.

Приклад Естонії дуже показовий для України, ця країна також має радянське минуле, але це не завадило їй пройти шлях реформ. При цьому Естонія успішно побудувала цифрове суспільство, яке живе в дусі часу, спрощує та автоматизує навіть самі забюрократизовані процеси. Простота і прозорість - це якраз ті якості, якими повинні володіти державні органи. Вони підвищують як довіру з боку громадян, так і привабливість країни для бізнесу. Якщо подивитися на ті зусилля, які прикладає Естонія для розвитку IT, то стає сумно, що цього не робить Україна. Наша країна є 31-ої в світі за кількістю населення, у нас більше територія і більше ресурсів, ми могли б розвиватися швидше і ефективніше. Для цього Україна для початку могла б взяти за основу рішення e-Estonia, які є відкритим програмним забезпеченням, тим більше що Естонія неодноразово пропонувала допомогти з їх впровадженням. [3]

Список використаних джерел

1. Трофимов С. CRM Для практиков/С.Трофимов – М.:АвтоКод, 2006.-304с.
2. Microsoft Dynamics CRM для органів влади [Електронний ресурс]

- Режим доступна: www. download. microsoft.com/documents / rus/dynamics/ pdffiles/.../lrg.pdf
3. Впровадженя CRM – систем [Електронний ресурс] – Режим доступа: https://www.overclockers.ua/editorial/estonia-it/

Рибкіна С.О.,
аспірант кафедри менеджменту
та публічного управління
Дніпропетровського державного
аграрно-економічного університету
(м. Київ)

ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Роль освіти в регіональному розрізі в житті людини відома. Суспільні науки розглядають інститути освіти і виховання як основний канал соціальної циркуляції. Сучасні постіндустріальні суспільства характеризуються інтенсивним міжгалузевим і міжнародним перетіканням фізичного і людського капіталу, швидкою появою нових галузей, їх бурхливим розвитком і подальшим згортанням. Систематична структурна перебудова державного управління призводить до радикальних змін у соціальному середовищі. Але комплексно це питання ще не досліджувалось і потребує більшої уваги. У зарубіжній літературі ця проблема досить розроблена.

В законодавчих державних документах, що визначають перспективи розвитку системи української освіти, прийнятих останнім часом, окреслено коло проблем щодо вдосконалення економіки освіти і розробки наукових проблем, до найважливіших з яких належать питання вдосконалення державного управління вищою освітою, розробка статистики освіти, підвищення внутрішньої та зовнішньої ефективності освіти на регіональному та інституційному рівні [1].

Окремо виділяються питання підвищення конкурентоспроможності української освіти, стимулювання інтеграційних процесів в освіті, створення нових типів навчальних закладів, наукових шкіл і центрів у регіонах, регіонального прогнозування потреби суспільства у певних навичках і видах знань і задоволення соціального попиту населення у вищій безперервній освіті. Посилюється актуальність проблем розробки і впровадження нового механізму фінансування вищої освіти, підготовки та перепідготовки кадрів для системи вищої освіти, розвиток системи громадських організацій в освіті. Протягом циклу трудової активності людині кілька разів доводиться змінювати професію, місце роботи, а часто й місце проживання. В цих умовах особливістю відтворення трудових ресурсів є підвищення їх професійної мобільності [2].

Професійна мобільність як складова частина світових тенденцій висуває такі вимоги академічної мобільності, які б стали найважливішою якісною характеристикою сучасних систем освіти.

Академічна мобільність бере свій початок з часу створення перших європейських університетів. У ті часи студенти і викладачі традиційно проводили більшу частину часу в роз'їздах, переходячи з одного вищого навчального закладу в інший. Академічні контакти залежали від політичних і економічних умов, а приплив студентів з інших країн був тим більше, чим активнішими були міждержавні зв'язки [3].

Сучасна академічна мобільність пов'язана з індивідуальними переміщеннями студентів і професійного складу. Її основу становлять міжвишівські контакти шляхом створення єдиної системи освіти й інтеграції освітніх установ, посилення регіональних та національних можливостей для формування і здійснення політики в галузі освіти адекватно новим умовам.

Державний рівень управління освітою забезпечує збереження єдиного освітнього простору, що гарантує високу якість освіти, її відповідність світовим стандартам і визначає ступінь доступності вищої освіти, яка сприяє розвитку академічної мобільності. Але тільки на регіональному рівні, з урахуванням стану економіки, структури зайнятості населення того або іншого регіону можна визначити оптимальний обсяг і достатню різноманітність освітніх послуг, що надаються місцевими установами системи вищої освіти.

Ініціатором реформ в освіті має виступати держава в особі державного і регіонального урядів. Нова державна політика у сфері вищої освіти має спиратися на традиції української вищої школи і водночас включати нові елементи щодо поліпшення вищої освіти.

Державна політика регіоналізації вищої освіти і сучасна законодавча база мають бути спрямовані на створення умов для стабілізації, поліпшення і подальшого розвитку регіональних систем вищої освіти. На державному рівні й у суб'єктах держави регіональним урядам разом з адміністраціями вищих навчальних закладів необхідно розробляти концепції і програми розвитку освіти, спрямовані на створення нових організаційних форм у системі регіональної вищої освіти і державного механізму управління вищими навчальними закладами.

Список використаних джерел

1. Ніколаєнко С. М. Вища освіта – джерело соціально-економічного і культурно-го розвитку суспільства / Ніколаєнко С. М. – К. : Знання, 2005. – 319 с.

2. Про Національну доктрину розвитку освіти : Указ Президента України. – К. : Парлам. вид-во, 2004. – С. 279–294.

3. Жабенко О. В. Особливості й тенденції розвитку державного управління освітою в Україні (1946–2001 рр.) : дис. … канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / Олександр Вікторович Жабенко. – К., 2003. – 209 с.

Босецька А.В.,
слухач групи ДСмз-61,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

СУЧАСНІ ЗАСОБИ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Мотивація співробітників займає одне з центральних місць в управлінні персоналом, оскільки вона виступає безпосередньою причиною їхньої поведінки. Орієнтація працівників на досягнення цілей організації, по суті, є головним завданням керівництва персоналом. У сучасних умовах проблемою мотивації є недосконаліть мотивації на підприємствах, недостатнє фінансування заходів, спрямованих на вдосконалення мотивації персоналу, а також те, що на підприємствах не приділяють належної уваги мотивації [1, с. 264].

Мотивування являє собою процес формування такого психологічного стану людини, який зумовлює її поведінку, здійснює установку до діяльності, спрямовує і активізує її. Мотивація праці являє собою прагнення працівника задовольнити свої потреби; в загальному розумінні - це сукупність внутрішніх і зовнішніх рушійних сил, які зумовлюють людину до трудової діяльності і надають їй цілеспрямованість, орієнтовану на досягнення певних цілей [2, с. 215].

Потреби постійно змінюються, тому не можна розраховувати, що мотивація, яка спрацювала один раз, знову буде ефективною. З розвитком особистості розширюються і можливості, потреби у самовираженні. Таким чином, процес мотивації шляхом задоволення потреб безкінечний.

Отже, які б прекрасні не були ідеї, інноваційні технології, найсприятливіші зовнішні умови, без добре підготовленого та мотивованого персоналу високої ефективності роботи досягнути неможливо. Вкладення в людські ресурси стають довгостроковим чинником конкурентоспроможності та стійкого функціонування підприємства. Сучасний керівник повинен враховувати всі фактори, щоб забезпечити успішну роботу підприємства. При формуванні оптимальної системи мотивації сучасним керівникам підприємств необхідно використовувати класичні теорії мотивації і враховувати менталітет народу.

Список використаних джерел

1. Армстронг П.М. Практика управления человеческими ресурсами. М.:Питер, 2012, 848 с.
2. Кибанов А.Я., Баткаева И.А., Митрофанова Е.А., Ловчева М.В., Мотивация истимулирование трудовой деятельности. М.: ИНФРА-М, – 2009, 524 с.

Городищева М.О.,
слухач групи АМмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ

Ідея електронного урядування має сприяти вирішенню основних проблем, характерних для влади: знизити рівень бюрократизації через перехід на електронний документообіг; зробити діяльність органів державного управління та місцевого самоврядування більш прозорою завдяки впровадженню електронної форми спілкування з громадянами. Остаточна реалізація ідеї електронного уряду, незважаючи на багатоманітність теоретичних і прикладних розробок реалізується доволі повільно.

Існують різні точки зору на ідею електронного урядування. Одна з них полягає в тому, що широке застосування комп'ютерних технологій може спричинити зменшення ролі органів влади в процесі прийняття управлінських рішень. Інша засвідчує що впровадження on-linetехнологій може призвести до збільшення ролі державних установ. Друга є більш реальною, враховуючи наявність у відповідних державних структур функції адміністрування, з одного боку, та переважну пасивність громадян - з іншого.

Важливим завданням електронного урядування в умовах демократичного суспільства має виступати забезпечення доступу широких верств населення до інформації про діяльність органів влади, участь громадян в процесі прийняття управлінських рішень.

Для успішного втілення електронного урядування як ідеї та забезпечення повної реалізації всіх його переваг нашій державі, безперечно, необхідно пройти складний шлях наближення системи державного управління до європейських стандартів.

Список використаних джерел

1. Асанова А. Електронний уряд як дійовий механізм взаємодії і форма співпраці держави та громадян в інформаційному суспільстві [Електронний ресурс] / А. Асанова. – Режим доступу до документу : http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/dutp/20061/txts/TEXNOLOGIYA/06aaavis.pdf.
2. Ахрипська О. Електронна демократія в Україні. Що це? [Електронний ресурс] / О. Ахрипська, І. Пестряков, О. Хмара – Режим доступу : http://ti-ukraine.org/news/4661.html
3. Бєляков К. І. Інформатизація в Україні: проблемиорганізаційного, правового та науковогозабезпечення: моногр. / К. І. Бєляков. – К.: КВІЦ, 2008. – 576 с.

Денисевич А.В.,
слухач групи ПУАмд-281
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

МОВНА ПОЛІТИКА В ОРГАНАХ ВЛАДИ: ЗАВДАННЯ, ЗАСАДИ, РЕАЛІЗАЦІЯ

Пріоритетом мовної політики в Україні є утвердження і розвиток української мови – головної ознаки ідентичності української нації, яка історично проживає на території України, становить абсолютну більшість її населення, дала офіційну назву державі [1].

Державна мовна політика в Україні має своїм завданням регулювання суспільних відносин у сфері всебічного розвитку і вживання української як державної, регіональних мов або мов меншин та інших мов, якими користується населення країни в державному, економічному, політичному і громадському житті, між особовому та міжнародному спілкуванні, охорону конституційних прав громадян у цій сфері, виховання шанобливого ставлення до національної гідності людини, її мови і культури, зміцнення єдності українського суспільства [2, с. 5].

При здійсненні державної мовної політики Україна дотримується таких цілей і принципів:визнання всіх мов, які традиційно використовуються в межах держави чи її певної території, національним надбанням, недопущення привілеїв чи обмежень за мовними ознаками;забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території держави із створенням можливості паралельного використання регіональних мов або мов меншин на тих територіях і в тих випадках, де це є виправданим [2, с. 5].

Основною мовою роботи, діловодства і документації органів державної влади та органів місцевого самоврядування є державна мова. У межах території, на якій поширена регіональна мова (мови), що відповідає умовам частини третьої статті 8 Закону, в роботі, діловодстві і документації місцевих органів державної влади і органів місцевого самоврядування може використовуватися регіональна мова (мови). У листуванні цих органів з органами державної влади вищого рівня дозволяється застосовувати регіональну мову (мови) [2, с. 4].

Список використаних джерел

1. Закон України «Про засади державної мовної політики» № 1421-VIII від 16.06.2016 р.
2. Ґудзик К. Мовна політика в Україні / К.Ґудзик. – Х. : Фоліо, 2015 – С. 4-5.

Коса Ю.О.,
слухач групи ПУАмд-281
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ДЕРЖАВНА І РЕГІОНАЛЬНІ МОВИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Українська мова як державна обов'язково застосовується на всій території України при здійсненні повноважень органами законодавчої, виконавчої та судової влади, у міжнародних договорах, у навчальному процесі в навчальних закладах в межах і порядку, що визначаються Законом України «Про засади державної мовної політики» [1]. Держава сприяє використанню державної мови в засобах масової інформації, науці, культурі, інших сферах суспільного життя.

Регіональні мови України — мови, які традиційно використовуються в межах певної території держави громадянами цієї держави, які складають групу, що за своєю чисельністю менша, ніж решта населення цієї держави; та/або відрізняється від офіційної мови (мов) цієї держави [1].

Європейська хартія регіональних мов або мов меншин (частина I, стаття 1) визначає: «регіональні мови або мови меншин» - це мови, які: традиційно використовуються в межах певної території держави громадянами цієї держави, які складають групу, що за чисельністю менша, ніж решта населення цієї держави; відрізняються від офіційної мови (мов) цієї держави [2].

Взагалі, на сьогоднішній день існує дуже багато мовних проблем в Україні, однією з наймасштабніших є використанням української і російської мови, які потрібно не замовчувати, а вести постійний фаховий діалог щодо їхнього вирішення. Діалог цей має бути спрямований на пошук компромісів між інтересами української держави, україномовної та російськомовної громади, а не нав'язування позицій однієї з трьох сторін – іншій.

Список використаних джерел

1. Про засади державної мовної політики [Електронний ресурс]: Закон України від 03.07.2012 №5029-VI. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5029-17/ed20161108
2. Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин [Електронний ресурс] : Закон України від 15.05.2003 №802-IV. – Режим доступу :http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/802-15

Люшик Р.В.,
слухач групи АМмд-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ

На сьогодні в Україні, незважаючи на певні успіхи у розвитку сфери туризму, держава не повною мірою бере участь у її становленні. У першу чергу це зумовлено браком фінансових ресурсів, необхідних для стимулювання проектів розвитку вітчизняної туристичної сфери, відсутністю дієвих органів управління туризмом та інформаційного забезпечення щодо об'єктів туризму в Україні.

Державно-приватне партнерство (ДПП) дозволятиме державі істотно зменшувати обсяги власних капітальних інвестицій в об'єкти туристичної сфери за рахунок коштів приватного сектору. Приватний сектор також має цілу низку переваг завдяки приватно-державному партнерству, в першу чергу отримуючи адміністративну, науково-технічну, інформаційну та часткову фінансову підтримку. Важливим елементом такої співпраці є розподіл ризиків за проектами між державою та приватними інвесторами, а також можливість здійснювати незалежну експертну оцінку інвестиційних проектів та моніторинг виконання кожного етапу проекту.

Партнерство держави і бізнесу у сфері туризму насамперед передбачає спільне використання їх ресурсів з метою оптимального вирішення завдань, що відповідають громадським інтересам.

Учасниками з боку бізнесу частіше за все є постачальники туристичних послуг та їх асоціації (тобто туристичні оператори та агенти), засоби розміщення, харчування та екскурсійного обслуговування, транспортні та транспортно-туристичні підприємства, маркетингові, управлінські та тренінгові компанії.

Одне з перших досліджень, присвячених ролі ДПП у сфері туризму, було проведено Міжнародною туристичною організацією ще у 2000 році і 98% від громадських та приватних установ з 90 країн світу відзначили його роль як "дуже важливу" або "важливу" в посиленні конкуренції і підвищення якості надання туристичних послуг [3, с. 53]. Зокрема, Всесвітня туристична організація розглядає ДПП як захід ефективної боротьби з кризою в туризмі, і вводить до списку пріоритетних напрямів Комітету з сталого розвитку туризму [2, с. 351].

Чинники запровадження державно-приватного партнерства в сфері туризму в різних країнах різноманітні, однак в якості провідних, фахівців та експерти відзначають такі:

- необхідність у розробці нової продукції/послуг;
- мобілізація ресурсів;
- розподіл ризиків між партнерами (не тільки фінансових, але і у царині прийняття рішень);
- скорочення строків впровадження нових розробок;
- обмін досвідом та кращими наробками і ноу-хау (або "трансфер

технологій”);

- залучення фінансових ресурсів, що викликано браком коштів учасників;
- підвищення привабливості туристичних напрямків [1, с. 32].

Аналіз досвіду європейських країн, дозволяє виділити чотири основні моделі організації державно-приватного партнерства у сфері туризму, а саме, співробітництво, управління, асоціацію та концесію.

Однією з головних цілей державно-приватного партнерства у сфері туризму є узгодження інтересів бізнесу, уряду і громадських організацій, тобто сторін ДПП. Саме на таких засадах організували і проводять успішні маркетингові програми Франція, Іспанія, Італія

Державне агентство з просування туризму Угорщини (Magyar Turizmus) у співпраці з національними асоціаціями в індустрії туризму розробили маркетингову стратегію, орієнтовану на сусідні країни і тури, з мінімальним часом на переїзд/переліт [2, с. 353].

Досвід взаємодії державних структур Республіки Корея і бізнесу з метою розвитку інфраструктури та створення нової рекреаційної зони на території країни, а також розважального парку Jungmun Tourist Complex на основі державно-приватного партнерства є одним з найбільш яскравих прикладів ефективного використання ресурсів учасників і реалізації стратегії розвитку рекреаційної території. Важливою умовою досягнення цілей туристичної політики Республіки Корея була планомірна і поетапна реалізація проектів партнерства.

Створення Паризького дісней-парку показує приклад успішного використання ресурсів держави (інфраструктурних об'єктів, цільових фінансових ресурсів, включаючи базу оподаткування, монопольних видів діяльності, інформаційних ресурсів) і бізнесу (підприємницької ініціативи, управлінських та фінансових рішень, управлінських ресурсів, виробничих і інтелектуальних ресурсів).

Детальне вивчення і використання найбільш прогресивного зарубіжного досвіду і технологій управління дасть змогу знайти нові ефективні рішення для розвитку української індустрії туризму та вдосконалення форм і механізмів державно-приватного партнерства в Україні.

Список використаних джерел

1. Андрушків В. Міркування про можливості розвитку туризму в Україні / В. Андрушків // Аспекти самоврядування. – 2015. – № 3 (11). – С. 31–34.

2. Всесвітня туристична організація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.unwto.org.

3. Захарова С.Г. Розробка принципів розвитку державно-приватного партнерства та методики побудови державних програм розвитку туристичної галузі / С.Г. Захарова // Соціально-економічний розвиток України: європейський вибір. – Мелітополь : МІДМУ «КПУ», 2016. – Ч. 1. – С. 52–55.

Полурез О.В.,
слухач групи ДСмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

НАЦІОНАЛЬНА СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЦИФРОВОГО ПІДПИСУ, ЇЇ ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА, ФУНКЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ СУБ'ЄКТІВ

Розвиток глобальних комунікацій в діловому і повсякденному житті привів до появи нової області взаємовідносин, предметом яких є електронний обмін даними. У такому обміні даними можуть брати участь органи державної влади, комерційні і некомерційні організації, а також громадяни в своїх офіційних і особистих стосунках.

Проблема збереження електронних документів від копіювання, модифікації і підробки вимагає для свого вирішення специфічних засобів і методів захисту. Одним з поширених в світі засобів такого захисту є Електронний цифровий підпис (ЕЦП), який за допомогою спеціального програмного забезпечення підтверджує достовірність інформації документу, його реквізитів і факту підписання конкретною особою.

Електронний цифровий підпис - вид електронного підпису, отриманого за результатом криптографічного перетворення набору електронних даних, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача. Електронний цифровий підпис накладається за допомогою особистого ключа та перевіряється за допомогою відкритого ключа.

Програма електронного документообігу з використанням ЕЦП на сьогодні активно впроваджується в державних установах і органах державної влади, що істотно розширює можливості застосування ЕЦП і розвиток електронного документообігу в Україні.

Електронний цифровий підпис може використовуватися юридичними і фізичними особами як аналог власноручного підпису для надання електронному документу юридичної сили. Юридична сила електронного документу, підписаного ЕЦП, еквівалентна юридичній силі документу на паперовому носії, підписаного власноручним підписом особи і скріпленим печаткою.

Одним із основних реквізитів документів, що підписуються юридичними особами або фізичними особами-підприємцями, є печатка. Електронний цифровий підпис може також функціонувати і в цій якості. Порядок отримання електронної цифрової печатки юридичними особами і фізичними особами-підприємцями аналогічний порядку отримання електронного цифрового підпису.

Рудак Р.Б.,
слухач групи АМмд-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Сьогодні в Україні відбувається все більше заходів, у тому числі загальнодержавного значення, успішна реалізація яких значною мірою залежить від залучення необхідної кількості та належної підготовки волонтерів. Збільшення чисельності волонтерського руху потребує врегулювання законодавчої бази, що визначає організаційні та правові засади здійснення волонтерської діяльності, розвитку волонтерського руху, правового статусу волонтерів, джерел фінансування тощо.

Нормативно-правове забезпечення волонтерської діяльності формують Закони України, постанови Верховної Ради України, укази і розпорядження Президента України, рішення Ради Національної безпеки та оборони України, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України, накази ЦОВВ. Їх основне призначення полягає у тому, що вони: здійснюють регламентацію волонтерської діяльності; формують функціональне поле волонтерства; гарантують права волонтерів або сприяють розширенню їхніх прав; забезпечують розвиток волонтерства й міжсекторальної взаємодії; орієнтовані на підвищення суспільної ролі волонтерської діяльності.

Як зазначають дослідники, на сьогодні нормативно-правова база волонтерської діяльності містить 82 чинних акти, серед яких: 14 законів України; 9 постанов Верховної Ради України; 14 указів Президента України; 1 розпорядження Президента України; 4 рішення Ради Національної безпеки і оборони України; 14 постанов Кабінету Міністрів України; 4 розпорядження Кабінету Міністрів України; 22 накази ЦОВВ [1, с. 14]. Її основне призначення полягає у тому, що ці акти: здійснюють регламентацію волонтерської діяльності; формують функціональне поле волонтерства; гарантують права волонтерів або сприяють розширенню їхніх прав; забезпечують розвиток волонтерства й міжсекторальної взаємодії; орієнтовані на підвищення суспільної ролі волонтерської діяльності.

Основним законодавчим актом, що регулює діяльність волонтерського руху в Україні є Закон України «Про волонтерську діяльність» [2].

Цей закон визначає організаційні та правові засади здійснення волонтерської діяльності та розвитку волонтерського руху в Україні. Зокрема – основні напрями волонтерської діяльності, особливості правового статусу волонтерів та джерела фінансування волонтерських організацій.

Важливим кроком щодо створення сприятливих умов в роботі волонтерських організацій стало прийняття Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20 жовтня

2014 р. (№ 1706-VII) [3]. Згідно із ст. 5 цього Закону благодійна, гуманітарна та технічна (в тому числі міжнародна), допомога внутрішньо переміщеним особам звільняється від податків, зборів та інших загальнообов'язкових платежів (в тому числі від податку на додану вартість, акцизних зборів тощо). Митне оформлення такої допомоги здійснюється за спрощеним порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України.

У той же час, закон «Про волонтерську діяльність» вимагає коригувань у зв'язку з веденням бойових дій на території України, оскільки ним не врегульовані питання захисту, в тому числі соціального, волонтерів, які опинилися в зоні проведення АТО, отримали поранення при виконанні своєї місії на зазначених територіях, а також сімей волонтерів, загиблих в результаті ведення бойових дій на території нашої держави.

Неврегульованим залишається питання надання волонтерам статусу «учасник бойових дій». На думку військових, волонтери у зоні проведення АТО ризикують життям поруч із ними та заслуговують на отримання відповідного статусу. Тож, прийняття Кабінетом Міністрів України відповідного рішення дозволить уникнути дискримінаційної ситуації та буде позитивно сприйнято у суспільстві.

Враховуючи існуючі законодавчі напрацювання експертного середовища, депутатського корпусу та нові умови для діяльності волонтерів, Закон України «Про волонтерську діяльність» потребує внесення змін та доповнень стосовно:

- статусу «волонтерської організації» та «неформальних волонтерських груп»;
- переліку напрямів волонтерської діяльності з урахуванням її проведення під час надзвичайних ситуацій чи бойових дій;
- регламентації застосування договорів про надання волонтерської допомоги під час надзвичайних ситуацій чи бойових дій;
- необхідності обов'язкового страхування волонтерів;
- пільг для волонтерів під час вступу до вищих навчальних закладів та при прийомі на роботу;
- зарахування часу здійснення волонтерської діяльності до навчально-виробничої практики в разі її здійснення за напрямом, що відповідає отримуваній спеціальності;
- переліку відшкодувань витрат волонтеру.

Список використаних джерел

1. Голуб В. Л. Основні аспекти взаємовідносин держави та суспільства усфері волонтерської діяльності: європейський та вітчизняний досвід / В.Л. Голуб // Аспекти публічного управління. – 2016. – № 3. – С. 12–20.

2. Про волонтерську діяльність : Закон України від 19 квітня 2011 р. №3236-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3236-1734

3. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб :

Закон України від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52046

Самойлова А.С.,
слухач групи АМмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

На сьогодні ефективна державна політика України у сфері запобігання корупції не вироблена, що зумовлено низкою чинників, зокрема: останніми суспільно-політичними процесами; економічною кризою; розпочатим процесом модернізації законодавства, у тому числі й антикорупційного. У цьому зв'язку першочерговими реальними заходами щодо вдосконалення державної антикорупційної політики можуть стати:

– доопрацювання законів України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо окремих питань накладення арешту на майно з метою усунення корупційних ризиків при його застосуванні», «Про Державне бюро розслідувань»;

– розгляд Верховною Радою України проекти концепцій змін до чинного законодавства щодо приведення регулювання фінансування партій і виборчих кампаній у відповідність до міжнародних стандартів;

– прийняття Верховною Радою України законопроекту «Про внесення змін до Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України та суддів)»;

– розроблення та схвалення Кабінетом Міністрів України загальнонаціональної методики оцінки рівня корупції відповідно до стандартів ООН [1].

Список використаних джерел

1. Бусол О. Ю. Протидія корупційній злочинності в Україні у сучасний період : монографія / О. Ю. Бусол. – К. : Ін Юре, 2014. – 564 с.

Тимченко О.А.,
слухач групи ДСмз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ПУБЛІЧНИЙ ВИСТУП У ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННІ

Публічний виступ – це усне монологічне висловлення з метою досягнення впливу на аудиторію. У сфері ділового спілкування найбільш часто використовуються такі жанри, як доповідь, інформаційна, привітальна і торгова промова.

Сьогодні в ораторській діяльності виділяють 3 основних етапи: докомунікативний, комунікативний і посткомунікативний.

Найвищий прояв майстерності публічного виступу - це контакт зі слухачами, тобто спільність психічного стану оратора й аудиторії. Це виникає на основі спільної розумової діяльності, подібних емоційних переживань. Ставлення оратора до предмета промови, його зацікавленість, переконаність викликають у слухачів відповідну реакцію. Як говорить прислів'я, слово належить наполовину тому, хто говорить, і наполовину тому, хто слухає. Головні показники взаєморозуміння між комунікантами - позитивна реакція на слова виступаючого, зовнішнє вираження уваги у слухачів (їхня поза, зосереджений погляд, вигуки схвалення, посмішки, сміх, оплески), «робоча» тиша в залі. Контакт – величина перемінна. Він може бути повним (зі всією аудиторією) і неповним, стійким і хитким в різні фрагменти проголошення промови.

Майстерність оратора виявляється в посиленні впливу жестом, мімікою. Зайва віртуозність не прикрашає мовця і викликає іронію, ворожість. Від жестів значимих, котрі сприяють успіху промови, необхідно відрізняти безглузді, механічні (струшування головою, поправлення волосся, одягу, вертіння ручки й ін.). Стверджують, що кращий жест той, на який не зважають слухачі, тобто який органічно зливається зі змістом промови.

Список використаних джерел

1. Психологія спілкування. – Навч. посібник / За редакцією Л.О. Савенкової. – К.: КНЕУ, 2011. – 319 с.

2. Бутенко Н.Ю. Комунікативні процеси у навчанні. – К.: КНЕУ, 2004. – 383 с.

СЕКЦІЯ
«ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА»

Горбань Г.П., науковий керівник,
к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Галас О.В.,
магістр
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ЧОРНОБИЛЬСЬКА ЗОНА ЯК БІОСФЕРНИЙ ЗАПОВІДНИК: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

В останнє десятиліття в світі спостерігався процес, названий «ядерним ренесансом»: багато держав світу почали реалізацію масштабних програм будівництва нових реакторів. Додатковим фактором, що сприяв «ренесансу» ядерної енергетики, стала боротьба з глобальним потеплінням - як відомо, АЕС не викидають парникових газів. Однак катастрофа Фукусіми змусила уряди переглядати свої плани розвитку мирного атому. Деякі держави вже заморозили подібні програми, а в багатьох країнах світу проходять масові акції, учасники яких вимагають відмови від ядерної енергетики. Та поки що неможливо передбачити, які політичні рішення будуть прийняті, бо очевидним є той факт, що багато держав світу просто не зможуть відмовитися від ядерної енергетики і показовим є приклад Китаю, влада якого не відмовилися від будівництва АЕС.

Історія Фукусіми показала, що аварійне реагування далеко від досконалості навіть у розвинених країнах. З 2012 року до нас надходить маса запитів від японської сторони про консультативну допомогу. Кілька років українська сторона надавала Японії інформаційну підтримку. Аварія в Японії виявила ряд недоліків - як управлінських, так і технологічних. Тому, в один момент чорнобильський досвід виявився дуже затребуваним.

Раніше досвід аварії на ЧАЕС розглядався як наслідки неефективності Радянського Союзу, і ліквідацію аварії також розглядали з цієї точки зору. А виявилося, що навіть розвинені країни реагують далеко не кращим чином. Це важливий урок, що не треба нічого забувати, а навпаки вдумливо аналізувати і переглядати.

Оскільки протягом десятиліть неможливо передбачити, як радіація впливає на екосистеми, вивчення наслідків впливу чорнобильської аварії актуалізується, до того ж зона відчуження - це дійсно небезпечна територія,

і потрібно вирішувати завдання по її утриманню. Додаткові проблеми створює багатотисячний потік туристів, який постійно зростає.

Є два магістральних відношення до науки в зоні відчуження. Перше - прикладне, коли замовником виступає держава. Тобто, це дослідження, які потрібні для управління власне зоною відчуження. І другий варіант - зона для вчених. І в цьому сенсі чорнобильська зона відчуження - унікальна річ. Незважаючи на те, що це трагедія і втрати, але разом з тим це полігон для науки, який приваблює вчених з усього світу (Франція, Японія тощо).

Створення біосферного заповідника на території чорнобильської зони відчуження буде сприяти розв'язанню багатьох проблем пов'язаних з її існуванням. Біосферні заповідники мають особливий статус і включаються ЮНЕСКО у міжнародну мережу біосферних заповідників. Біосферні заповідники є природоохоронними, науково-дослідними установами міжнародного значення, що створюються з метою збереження в природному стані найбільш типових природних комплексів біосфери, здійснення фонового екологічного моніторингу, вивчення навколишнього природного середовища, його змін під дією антропогенних факторів.

Мета радіаційно-екологічного заповідника - збереження природи, наукові дослідження і обмежене відвідування громадянами. Тому в заповіднику працюють вчені, а для відвідувачів він відкритий в рамках режиму, встановленого в зоні відчуження.

Зона відчуження - це величезна територія для наукової діяльності, вивчення впливу радіації на навколишнє середовище, моніторинг природних процесів і явищ на уражених територіях, вивчення флори і фауни, їх відновлення і розвиток після радіаційного забруднення.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про природно-заповідний фонд України" від 03.09.2017 р. // Верховна Рада України. Київ: Парлам. Вид-во. - 2017.

2. Батисс М. Разработка и конкретизация концепции биосферных заповедников/ М. Батисс // Природа и ресурсы. - ЮНЕСКО. Т.ХХП, - 1986.- №3. - С.2-12.

Доценко А.І.,
доктор географічних наук,
професор кафедри менеджменту і
туризму Відкритого міжнародного
університету розвитку людини «Україна»
(м.Київ)

ПРИРОДНІ ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ ЧЕРКАЩИНИ ТА ЇХ РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ

Черкаська область досягла високого рівня розвитку туризму, завдяки значним історико-туристичним ресурсам. За кількістю історико-туристичних заповідників (9) область займає перше місце серед областей України.

Що стосується природних туристичних ресурсів, то окрім «Софіївки» область бідна на ці ресурси. Ми переконані, що такий висновок є помилковим і спробуємо це довести.

Розташована у лісостеповій зоні з помірно-континентальним кліматом, Черкащина приваблює туристів мальовничими краєвидами з пагорбкуватим рельєфом на Правобережжі Дніпра, чарівним ландшафтом, малими річками з гранітними берегами, чистими водами та широкими долинами.

На території Черкащини створено значний природно-заповідний фонд, до якого належить 400 об'єктів загальною площею 40тис.га. На деяких з цих територій та об'єктів зосереджені унікальні ландшафти, які мають важливе туристичне значення.

Серед цінних природно-охоронних територій області слід відзначити

Канівський природний заповідник площею 2049 га, створений у 1923 році. Заповідник належить Київському національному університету імені Т. Шевченка і є місцем проведення виробничої практики студентів. Туристів зацікавить заповідник високими пагорбами з чудовими краєвидами на Дніпро, Канівськими дислокаціями з палеонтологічними рештками, зумовленими давнім льодовиком, глибокою яружно-балковою системою, грабовими лісами, в яких зустрічаються бобри, кабани та косулі. Окрім практик заповідник використовується для проведення, організованих університетам, фахових екскурсій викладачів та вчених після наукових конференцій. В заповіднику є музей природи.

Неподалік від заповідника розташована інша природно-охоронна територія-**регіональний ландшафтний парк «Трахтемирів»,** створений у 2000 році. Площа парку 11 000 га. Він охоплює землі трьох сіл Канівського району. У парку виявлено 25 видів рідкісних тварин, занесених до Червоної книги України. Парк рідко відвідується туристами через віддаленість та погані дороги, хоча має чудові краєвиди.

Серед природно-охоронних територій нижчий рівень державної охорони мають заповідні урочища. В Черкащині є **заповідне урочище Холодний Яр,** з яким пов'язані важливі історичні події (Гайдамаччина, повстанський рух початку XX ст.) увічнені пам'ятниками, пам'ятними знаками тощо. Холодний Яр одержав популярність серед туристів власне через численні історичні пам'ятки, відомий Матронин монастир, які відвідують туристи. З метою комплексного пізнання Холодного Яру ми пропонуємо туристам звернути увагу на його природні особливості. Перш за все це став, що одержав назву Гайдамацький, в якому гайдамаки освячували свою зброю. Під час свят за традицією священник освячує сучасну зброю туристів, вояків та гостей. Від става туристи піднімаються дорогою до Мотрониного монастиря і біля нього оглядають вхід до печери, яка закрита

для відвідувачів. За монастирем на околиці лісу, біля хутора Буда туристи можуть оглянути тисячолітній дуб Максима Залізняка.

До складу природно-заповідного фонду Черкащини другу групу становлять штучно створені природні території та об'єкти насаджені власниками земельних ділянок. З цієї групи в Черкащині є дендропарк та декілька парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

Надзвичайно популярним туристичним об'єктом вважається **дендропарк «Софіївка»** площею 155 га, розташований на околиці м. Умані. Заснований у 1796 р. шляхтичем Станіславом Потоцьким і названий на честь своєї дружини гречанки Софії «Софіївкою». У парку багато скульптур грецьких богів, письменників, вчених. Серед природних туристичних об'єктів відвідувачі оглядають Верхній та Нижній стави, павільйон «Флора», Великий водоспад, грот Фетіди.

В Черкащині створено п'ять **парків пам'яток садово-паркового мистецтва** національного значення. Соснівський парк у Черкасах є улюбленим місцем відпочинкумісцян, має каскад ставків та водоспадів, Корсунь-Шевченківський парк, площею 97га заклав у 1783 р. на трьох гранітних островах р. Рось архітектор Я. Мюнц. У парку збудовано палац П. Лопухіна.

Багато туристів відвідує парк декабристів у Кам'янці де оглядають пам'ятники декабристам, О. Пушкіну, П. Чайковського, грот декабристів.

Менш відомими і популярними є парки у м. Тальне, в якому розташований палац П. Шувалова, та у с. Козацьке, Звенигородського району.

У парку в Тальному площею 404 га створена виробнича база Інституту гідробіології НАН України, на якій вчені досліджують забруднення води (цвітіння). Козацький парк площею 51 га створений у 2-й половині XVlll ст. на березі р. Шполки і налічував 35 видів дерев. У центрі парку стояв красивий палац, який в кінці XlX ст. був зруйнований, збереглися в'їзна брама та господарські будівлі. Навпроки флігеля встановлено пам'ятник-погруддя Тараса Шевченка. Парк запущений і потребує догляду його власником.

Окрім територій та об'єктів природно-заповідного фонду Черкащина має деякі інші об'єкти, що мають туристичне значення. Перш за все це р. Дніпро з розташованими на ньому Каневським та Кременчуцьким водосховищами, які використовуються для для відпочинку та водного туризму. В області велика кількість ставків (понад 2 тис.) та малих річок (1037), які мають туристичне та рекреаційне значення. Чудові краєвиди, місця для відпочинку та туризму мають широко відомі в Україні річки Рось, Ростaвиця і Тясмин.

В області є два мальовничі каньйони, розташовані на р. Гірський Тікич, біля м. Буки та на р. Тясмин у Кам'янському районі. Річки, що протікають у глибоких гранітних каньйонах (висота скель до 20м),широко використовується для водного туризму (байдарки, катамарани, рефтінг).

Серед природних рекреаційних і туристичних ресурсів Черкащини слід відзначити також лікувальні мінеральні води, на які багаті надра області. Це Звенигородська мінеральна вода, багата на радон, залізо, сірковуглець, яка використовується для лікування захворювань опорно-рухового апарату, периферійної нервової системи. Радон містять також мінеральні води в Кам'янському районі. Мінеральні води «Мошногірська», «Славутич» (Мошногір'я) використовуються для лікування органів травлення. Мінеральні води, що залягають біля БезбородьокДрабівського району та, за дією подібні до «Миргородської», застосовуються для лікування органів травлення. Води поблизу с. КоробівкиЗолотоніського району мають гастроентрологічну дію. Добре відомі гідрокарбонатнінатрієво-магнієво-кальцієві води Тальнівського району. На базі цих вод слід створити лікувально-оздоровчі заклади.

Як бачимо, Черкащина має багаті природні туристичні ресурси, які потрібно більш повно і раціонально використовувати з метою значного розвитку туризму та курортів в області.

Мірошниченко В.В.,
к.е.н., доцент кафедри економічної теорії
Національного університету
"Києво-Могилянська Академія"
(м.Київ)

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Для України зелена модернізація економіки, у зв'язку із високим рівнем ресурсоємності господарства та значними екологічними проблемами, є надзвичайно актуальною.

В Програмі ООН з оточуючого середовища (ЮНЕП), зазначено, що "зелена" економіка призводить до підвищення добробуту людей і зміцнення соціальної справедливості з одночасним суттєвим зниженням ризиків для довкілля [1, с. 2]. Тому реалізація парадигми концепції "зеленої" економіки, на відміну від традиційної економічної моделі, що орієнтована в основному на отримання максимального прибутку, повинна бути спрямована на досягнення стійкого соціо-економіко-екологічного розвитку та збереження біорізноманіття природного середовища в інтересах майбутніх поколінь.

В історичному плані становлення концепції "зеленої" економіки відбувалося завдяки її обговоренню на різних міжнародних форумах, зокрема таких як Ініціатива зі створення зеленої економіки ЮНЕМ (Програма ООН з питань навколишнього середовища), Стратегія зеленого зростання ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку), а також під час проведення Саміту Землі в Ріо-де-Жанейро та дискусій лідерів Великої 20-ки.

Слід зазначити, що після проголошення декади ООН “Освіта в інтересах сталого розвитку”(ОСР) на 2005 – 2014 рр., даний напрямстав пріоритетним у формуванні освітніх програм розвинутих країн світу. Цілком закономірною стала також розроблена і прийнята в 2005р. Європейською Економічною комісією (ЄЕК) ООН Регіональна Стратегія з Освіти для сталого розвитку[2].

Програмні засади врахування принципів “зеленої економіки”в екологізації навчального процесу обґрунтовані в Десяти умовах переходу до “зеленої економіки”, що були розроблені цільовою групою Міжнародної торговельної палати з питань “Зеленої Економіки” і які врахували екологічні, економічні та соціальні інновації [3]. При цьому освіта визначена першорядним критерієм для сталого розвитку господарства і забезпечення засобів до існування [3, с. 4]. Тому актуальною є розробка для вищих навчальних закладів програми навчальної дисципліни “Зелена Економіка”.

В реалізації парадигми соціально-економічного розвитку України на екологічних засадах важливе значення має підготовка фахівців вищої кваліфікації для різних рівнів управління та галузей господарства. Тому екологізація навчального процесу повинна базуватись на принципах раціонального природокористування, охорони навколишнього середовища та сталого розвитку.

Виходячи з існуючих в нашій країні реалій програма дисципліни “Зелена Економіка” повинна враховувати деструктивні зміни основних компонентів природного середовища, технологічну недосконаліть переважної частини виробництва основних видів продукції, застарілість виробничої та соціальної інфраструктури, а також існуючі моделі екологічно збалансованої економіки та можливі засоби комплексного вирішення проблем сталого розвитку. При цьому необхідно використати регіональний підхід, що грунтувався б в кожному конкретному випадку на врахуванні специфіки всієї сукупності передумов господарського розвитку та економічної вартості природно-ресурсного потенціалу, цінності екологічних активів.

В наш час соціально-економічний розвиток України відбувається за умов військового протистояння на Донбасі та анексії Криму, що змінило існуючу конфігурацію всього господарського комплексу країни, його ресурсозабезпечення, соціальні економічні зв’язки між вітчизняними та іноземними суб’єктами господарювання і суттєво вплинуло на ефективність економіки. В зв’язку з цим спеціалізована програма повинна враховувати вказані особливості при обґрунтуванні заходів з модернізації вітчизняної економіки.

Використання в навчальному процесі вищої школи інноваційної складової у природокористуванні буде сприяти формуванню у студентів екологічного світогляду, що в майбутньому дозволить вирішити еколого-економічні та соціальні проблеми нашої країни.

Список використаних джерел

1. Навстречу “зелёной” экономике: пути к устойчивому развитию и искоренению бедности. Полный отчет/ Программа ООН по окружающей среде (ЮНЕП),2011. – 739 с.

2. Стратегія ЄЕК ООН освіти для сталого розвитку: пер. з англ. – Одеса : Вид-во "Екологія", 2005. – 44 с.

3. Десять умов переходу до "Зеленої Економіки". [Електронний ресурс]. – Доступний з http://iccua.org/sites/default/files/10_conditions_green_ economy_ ukr. pdf.

4. Програма дій "Порядок денний на 21 століття" : пер. з англ.: ВГО "Україна. Порядок денний на 21 століття". – К. : Вид-во "Інтелсфера", 2000. – 360 с.

5. Стадник М. Є. “Зелена економіка” – основа зміцнення національної безпеки країни/ М. Є. Стадник// Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С. З. Гжицького. – 2013. – Т. 15, № 1(55), Ч. 5. – С. 214–217.

Сухіна О.М.,
к.е.н., с.н.с., старший науковий співробітник
відділу економічних проблем
екологічної політики та сталого розвитку
ДУ “Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку НАН України”
(м.Київ)

ЕКОЛОГІЧНИЙ РЕНТНИЙ ПЛАТІЖ – НА РОЗВИТОК МЕХАНІЗМУ ІНТЕРНАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНИХ ЕКСТЕРНАЛІЙ ТА МІНІМІЗАЦІЇ ЗБИТКІВ ВІД ЗАБРУДНЕННЯ ПРИРОДИ

Негативний зовнішній ефект (екстерналія) з боку виробника підвищує величину граничних витрат суспільства – пропозицій на товар з урахуванням екстерналій (вони є зовнішніми і часто не враховуються ринком). До такої екстерналії відноситься забруднення природи промисловими та іншими підприємствами, коли збільшення їх прибутку в результаті нарощування виробництва обертається шкодою (збитком) для навколишнього природного середовища (НПС), в результаті чого потерпають інші компанії й суспільство в цілому. Фішер Стенлі зазначає, що “Зовнішній ефект має місце завжди, коли дії окремого домашнього господарства або фірми безпосередньо впливають на витрати або вигоди інших домашніх господарств або фірм і коли ці побічні ефекти не знаходять повного відображення в ринкових цінах” (Інтернет-ресурс “ Экстерналия”). В Україні чинний екологічний податок закладається у собівартість продукції, а також включається до ціни на деякі товари, що негативно позначається на рівні життя й так збіднілого населення.

Як відомо, існує універсальне правило: у тих випадках, коли ринок не в змозі ефективно вирішити проблему розподілу, на допомогу ринковому

механізму приходить держава, яка має механізм суспільного перерозподілу ресурсів через державний бюджет і може скористатися універсальними по застосовності інструментами перерозподілу благ – податками й субсидіями. Негативні зовнішні ефекти (в т. ч. екологічні) досить часто усуваються шляхом втручання держави в економіку (якщо не можна усунути їх у приватному порядку, тобто, на допомогу ринковому механізму приходить держава для захисту своїх громадян). Держава може встановити різні види податків, зокрема екологічний податок в Україні, який стягується із забруднювачів. При збільшенні ставок екоподатку підприємства можуть скорочувати пропозицію свого товару, при цьому, підвищуючи на нього ціну, що негативно впливатиме на бідне (в порівнянні з жителями провідних країн) населення України.

Замість екологічного податку автор пропонує впровадити екологічний рентний платіж (чи рентну плату за використання асиміляційних послуг екосистем), який би базувався на вилученні екологічної ренти [1]. Прогресивність ідеї автора полягає в тому, що справляння запропонованого екологічного рентного платежу не буде (в ідеалі – не повинно) позначатись на добробуті населення, оскільки його сплата буде здійснюватись з прибутку підприємства.

Часто забруднення природи виходить за межі екологічної ємності територій, що призводить до економічних збитків від забруднення НПС, а асиміляційний потенціал НПС є граничною ємністю природи в процесі асиміляції шкідливих речовин без шкоди для екосистем. Це потребує регулювання екстернальних впливів для запобігання конфліктів між суб'єктами господарювання. Пріоритетним інструментом мінімізації екстерналій є їх інтерналізація. Інтерналізація екстерналій означає перетворення зовнішніх ефектів у внутрішні (internal перекладається з англійської мови як внутрішній), тобто цей процес відображає один з головних міжнародних економічних принципів природокористування – принцип "забруднювач платить" (згідно Теореми Коуза Р., інтерналізація екстерналій – це процес включення екстерналій у ринковий механізм, відбиття їх у цінах). Тобто, запропонований автором екологічний рентний платіж сприятиме інтерналізації зовнішніх витрат і мінімізації величини сукупного економічного збитку від забруднення НПС, оскільки екстерналії мають не однобічний, а обоюдогострий характер. Держава повинна зобов'язати забруднювача нести екстернальні витрати, зробити їхніми внутрішніми витратами й стимулювати до технічних нововведень. Авторська новація сприятиме тому, щоб платив саме забруднювач, а не населення. Це призведе до ефективного рівня скорочення викидів, тому що екологічний рентний платіж повинен враховувати індивідуальні особливості суб'єктів економіки (залежно від того, як і які ресурси використовуються, які промислові технології та ін.).

Щодо інтерналізації зовнішніх ефектів і/або отримання ренти, Бенуа Боске зазначає: "Впровадження "зелених податків" або усунення субсидій

має на меті компенсувати зовнішні ефекти по механізму податків Пігу, але іншою метою таких заходів може бути прагнення вловити економічну ренту, що виникає при використанні (розробці) природних ресурсів.” [2, с. 30]. “Рентні платежі повинні бути в центрі уваги податкової реформи в контексті економічного відродження країни” [2, с. 72]. Коригувальний податок Пігу може бути стимулом інтерналізації зовнішніх ефектів та розробки маловідходних (безвідходних) технологій виробництва.

Висновки. Запропоноване автором впровадження екологічного рентного платежу сприятиме розвитку механізму інтерналізації екологічних екстерналій та забезпечуватиме реалізацію права громадян на сприятливе НПС. Екологічний рентний платіж буде саме тим стимулюючим інструментом екологічної політики для досягнення природоохоронних цілей, основною метою якого стане сприяння реальній зміні поводження господарюючих суб’єктів, які наносять збитки від забруднення НПС. Механізм інтерналізації екологічних екстерналій може бути підмеханізмом екологізації виробництва.

Список використаних джерел

1. Suhina O. Rental payment for use of assimilative services of ecosystems as perspective alternative to the environmental tax / Olena Suhina // Economy and society: modern foundation for human development : proceedings of the International Scientific Conference, October 31th, 2016, Leipzig, Germany. Part II. – Leipzig: Baltija Publishing, 2016. – P. 155–157.
2. Боске Б. Экологизация налоговой системы в России / Бенуа Боске. – М.: Российский университет, 2001. – 116 с.

Бистряков І.К.,
д.е.н., проф., заст.директора з наукової роботи
ДУ "Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку НАН України"
Клиновий Д.В.,
к.е.н., с.н.с., доц., пров. наук. співр.
ДУ "Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку НАН України"
(м.Київ)

ФОРМУВАННЯ, ОЦІНКА І ВИКОРИСТАННЯ ЕКОСИСТЕМНОЇ СКЛАДОВОЇ ПРИРОДНОГО КАПІТАЛУ УКРАЇНИ

Сучасний підхід до оцінки подібних ресурсів потребує інноваційного мислення, урахування екосистемної цінності природного капіталу, яка може бути оцінена за дохідним підходом, з урахуванням швидкості приросту природної складової національного капіталу шляхом самовідновлення, а також участі природних компонентів у суспільному виробництві. Повноцінна

оцінка цих ефектів, зважаючи на відсутність методик та розрахункової бази, є завданням майбутнього. Проте наразі така оцінка може бути проведена, зважаючи на фактори співвідношення ціни природного капіталу, швидкості його самовідтворення, рівня капіталізації та орієнтовної частки природного багатства в сукупній системі національного багатства держави. З нашого погляду, сукупна вартість екосистемного ресурсу враховує щонайменше три основні аспекти: екологічну ренту (асиміляційний потенціал), відтворювальну ренту природного капіталу та відновлювальну ренту людського капіталу (регенераційний потенціал), цінність екосистеми для розміщення інших компонентів природно-ресурсного, промислового, сільськогосподарського виробництва й виробничої інфраструктури, населення, об'єктів соціальної сфери тощо (контамінаційний потенціал). Це завдання, з огляду на сучасний стан та інструментарій економічної науки, є достатньо складним, проте, враховуючи відомі дані про швидкість відтворення елементів природного капіталу, дисконтну ставку, еколого-економічні ризики та орієнтовну структуру природно-ресурсного потенціалу країни, за дохідним підходом можливо визначити орієнтовну вартість екосистемного ресурсу в грошовій формі як поточну вартість ануїтету (по факту, для відновлюваних ресурсів, ураховуючи їх здатність до самовідтворення – перпетуїтету) оцінюваних річних потоків доходів від залучення екосистем як цілісних груп природних активів (земельних, водних, лісових та інших у комплексі разом) за орієнтовний період використання природного ресурсу, зважаючи на фактор зміни вартості грошей в часі, загалом не розділяючи на складові загальний економічний ефект від використання екосистемного ресурсу в суспільному виробництві. Таким чином, натепер логічним є введення в систему оцінки відокремленого екосистемного ресурсу або екосистемного впливу кожного виду ресурсів. При цьому агрегована вартісна оцінка земельних, водних, лісових та інших ресурсів за напрямами і видами використання створює основу для комплексної оцінки природного капіталу з урахуванням його екосистемної складової. Цей процес має враховувати явище екосистемної емерджентності цілісної сукупності елементів природного капіталу, за якого сукупна продуктивність елементів природно-ресурсної системи є вищою, ніж проста сума окремих її елементів.

Натепер визначено вартість природного багатства України в цілому з урахуванням екосистемного капіталу орієнтовно в розмірі 1,06 трлн грн. за купівельною спроможністю гривні на 1.01.2013 р. При цьому поресурсна структура природного багатства є наступною: водний капітал становить 6,43 % від загальної вартості (67 979,9 млн грн); земельний – відповідно 44,68 (473 181,3); лісовий – 7,98 (84 457,1); мінеральний – 24,83 % (262 970,0 млн грн). Агрегована вартість природного багатства без урахування екосистемного капіталу дорівнює 888 588,3 млн грн, сумарна комплексна, враховуючи екосистемний капітал – 1 058 930,7 млн грн. При цьому власне

екосистемна складова природного багатства становить 16,08 % від його підсумкової вартості (1 058 930,7 – 888 588,3 = 170 342,4 млн грн).

Отже, важливого значення набуває проблема комплексного використання екосистемного потенціалу територій, який сформовано відповідною складовою природного багатства. Найбільш розробленою та поширеною загальною практикою, що використовується для ідентифікації, економічної оцінки та урахування в економічному обігу екосистемних послуг, як суспільних благ, на сьогодні є метод визначення загальної економічної цінності екосистемних послуг, яка складається із вартостей використання (Вв) та вартості невикористання (Вн) сукупності природних активів екосистеми. Як правило загальна економічна цінність розраховується за формулою:

$$ЗЕЦ = Вв + Вн = Впв + Внв + Вва + Вн, \quad (1)$$

де вартість прямого використання (Впв) включає вартість вичерпного користування і вартість невичерпного користування. Інша група благ споживається суспільством опосередковано, генеруючи цінність непрямого використання (Внв). Надання відповідних послуг обумовлено власне фактом функціонування малопорушених екосистем. Їх корисні властивості можуть проявлятися як так звані «позитивні екстерналії», тобто приносити користь суб'єктам, що перебувають далеко за межами самої території розташування екосистемної послуги, часто незалежно від їх усвідомлених переваг. Вартісна оцінка цієї групи екосистемних послуг становить цінність непрямого використання об'єкта оцінки. Вартість відкладеної альтернативи (Вва) пов'язана з майбутнім користуванням природного блага, з потенційним використанням ресурсу в майбутньому, тому виникає необхідність у нових варіантах використання або виявлення нових властивостей у проектному підході до природокористування. Вартість невикористання (Вн) стосується формування екологічного каркасу як окремої функцій природного капіталу. Категорія цінності невикористання відображає обсяг благ, який суспільство отримує насамперед від самого факту існування та функціонування екосистем у малопорушеному стані. Цінність невикористання екосистем полягає також у їх естетичній, культурній і духовній значимості для суспільства. Урахування вказаних вартостей в економічній діяльності як джерела фіскальних сум, квазіподатків, парафіскальних платежів та інших рентних надходжень є необхідним для розбудови високоефективної "зеленої економіки" на державному та муніципальному рівнях. З метою комодифікації екосистемних послуг в національній господарській системі необхідно:

- переглянути та удосконалити діючі методики нарахування рентних платежів з урахуванням екосистемної складової ресурсів (екологічної функції вод, захисної та інших екофункцій лісових насаджень, рекреаційної та асиміляційної функцій земельного простору тощо) для ефективного вилучення природної ренти екологічного походження на користь бюджету таким чином, щоб рентні платежі відповідали ролі і місцю екосистемного елементу природного багатства у компонентній структурі природно-

ресурсного потенціалу країни. Для цього необхідно створити і запровадити дієві для українських умов методи розрахунку і вилучення екологічної ренти, джерелом якої є екосистемні послуги в розрізі контамінаційного, регенераційного та асиміляційного їх характеру.

- внести зміни і доповнення до Податкового кодексу, з розширенням бази та переліку місцевих податків, які враховуватимуть екосистемну специфіку наявного місцевого природно-ресурсного потенціалу громад. Іншим, альтернативним або паралельним шляхом є забезпечення фіксації частини коштів, яка надходитиме у місцевий бюджет від загальнодержавного податку або рентного платежу;
- стимулювати громади до запровадження платного природокористування, для чого удосконалити законодавство України про адмінпослуги в частині прав місцевих органів влади запроваджувати платежі дозвільного характеру за право використання ресурсів, які включені у місцеву екосистему. Розширити права місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування щодо стягнення плати за адміністративні послуги, пов'язані з дозволами на використання елементів місцевих природних ресурсів у господарській діяльності або з метою розваги і відпочинку та запровадження відповідних квазіподаткових та парафіскальних платежів.

Таким чином, на даний час для отримання повноцінного уявлення про значущість природних ресурсів у розвитку національної господарської системи необхідно зосередити увагу саме на формуванні, оцінці та використанні природного капіталу України з всебічним урахуванням екосистемної складової.

Чечель А.О.,
д.е.н., доцент,
завідувач кафедри публічного управління
та адміністрування
Донецького державного університету управління
(м. Маріуполь)

ОСОБЛИВОСТІСТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ УРБАНІЗОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

Нажаль, сьогодні в Україні відсутня практика чіткого планування розвитку еколого-економічних систем міст та прилеглих до них територій (зокрема, у генеральних планах міст), що створює інституційні перешкоди для здійснення інтегрованого сталого розвитку урбанізованих територій. Значна кількість міст України не мають чітко визначених (затверджених) меж їхніх територій. Внаслідок цього новозбудовані житлові масиви великих міст досить часто опиняються не у міській, а у районній адміністративній приналежності (що обумовлює конфліктні ситуації, спричиняє труднощі із

залученням інвесторів). При плануванні розвитку міст, як правило, не враховується ресурсний (у т.ч. земельний) потенціал прилеглих територій; у генеральних планах розвитку міст, зазвичай, немає чіткого стратегічного бачення перспектив використання земельних ресурсів та ресурсного потенціалу прилеглих до міст територій. Міста цілеспрямовано не використовують ресурсний потенціал прилеглих приміських поселень (у т.ч. сільських територій навколо міст) у межах інтегрованого підходу до сталого розвитку урбанізованих територій. Отже, розвиток міст та урбанізованих територій в Україні, здебільшого, відбувається стихійно.

Обмеженість доступу громадськості до генеральних планів міст, наявність у них невідповідностей потребам громад призводять до здійснення забудови з порушенням базових положень генеральних планів, а також із порушенням будівельних, санітарно-гігієнічних, екологічних, протипожежних норм. Найбільш поширеними наслідками цієї проблеми є вирубування парків, забудова внутрішньодворової території, блокування протипожежних виїздів, знищення зливних водостоків, швидка руйнація старих житлових будинків (у т.ч. тих, що мають історичну цінність) під впливом робіт із будівництва нових сучасних житлових об'єктів (як правило – багатоповерхівок), пошкодження пам'яток історії та архітектури, спотворення традиційних ландшафтів тощо.

Генеральні плани багатьох міст є застарілими і потребують коригування. Оновлення генеральних планів міст визначить потреби в територіях для забудови та іншого використання; у зміні меж населеного пункту, черговість і пріоритетність забудови та іншого використання територій; визначить межі функціональних зон, пріоритетні та припустимі види використання і забудови територій. Враховуючи техногенне навантаження, ініціювати співпрацю з місцевими бізнес-структурами (підприємствами) щодо винесення за межі міст промислових підприємств, будівництва за межами міста бізнес-центрів, технопарків та промислових зон [1].

У процесі узгодження загальнодержавних, регіональних та місцевих концепцій, стратегій та програм сталого розвитку міст Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України доцільно:

– ініціювати створення робочих груп (із залученням представників органів місцевого самоврядування територіальних громад);

– проводити регулярні консультації з асоціаціями органів місцевого самоврядування з питань розробки та впровадження спільних планів щодо розв'язання нагальних соціально-економічних та екологічних проблем розвитку територіальних громад на засадах сталого розвитку;

– розпочати роботу, пов'язану із координацією ресурсів та синхронізацією цілей, зорієнтованих на реалізацію стратегії сталого розвитку різних рівнів (загальнодержавних, регіональних та місцевих).

В процесі модернізації генеральних планів розвитку територій органам місцевого самоврядування територіальних громад доцільно:

– забезпечити доступ громадськості до генеральних планів шляхом розміщення їх цифрових версій на сайтах органів місцевого самоврядування (або на сайтах регіональних органів державної влади у разі відсутності у органу місцевого самоврядування власного веб-сайту);

– оновити генеральні плани населених пунктів відповідно до положень Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» у формах, зручних для масового ознайомлення громадян і поширення (популяризації) такої інформації.

Особливу увагу потрібно звернути на розроблення правового механізму інтеграції заходів щодо адаптації за секторами економіки. Це перешкоджає визначенню пріоритетів для країни та її регіонів у контексті адаптації до зміни клімату. Необхідним є залучення регіональних органів влади до розроблення та впровадження заходів із адаптації.

Список використаних джерел

1. Бистрякова Ю.І. SWOT-аналіз та аналіз прогалин політик, програм, планів і законодавчих актів у галузі регіонального та місцевого розвитку та підготовка рекомендацій щодо їх удосконалення відповідно до положень Конвенції Ріо / Бистрякова Ю.І.. – Херсон: ФОП Ргінь Д.С., 2016. – 106 с.

2. Децентралізація влади. Три роки децентралізації в Україні - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://decentralization.gov.ua/infographics/item/id/37

Хлобистов Є.В.,
д.е.н., професор,
завідувач відділу
економічних проблем екологічної політики
та сталого розвитку
ДУ "Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку НАН України"
(м.Київ)

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД НА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ НАСЛІДКІВ НАДЗВИЧАЙНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ

Міжнародний досвід щодо оцінки соціально-економічних наслідків НС природного та техногенного характеру визначається розрізненістю підходів, з одного боку, та орієнтацію на попередження НС, а не ліквідації їх наслідків. Загальною тенденцією є розробка методичних підходів для конкретної ситуації чи країни з урахуванням специфіки переходу на сталий розвиток та орієнтація на соціальну вразливість. У світовій практиці ще й досі не існує єдиного методичного підходу до розробки системи індикаторів оцінки

вразливості, існує згода тільки щодо переліку сфер, які ці індикатори повинні характеризувати: соціальна, економічна та природна [1].

Наразі загальноприйняті три методики оцінки втрат людського капіталу. Перша – через оцінку виплат страхових компаній та розмірів компенсацій, що отримують постраждалі від навколишнього середовища (НС). Друга – через порівняння доходів на душу населення до та після НС. Третя – через оцінку виплат, які готові щорічно сплачувати люди для зниження ризику виникнення НС. Остання методика є найбільш дискусійною, проте іноді теж використовується при дослідженнях.

Прямі збитки або втрати – враховують втрати від недовиробництва продуктів або послуг внаслідок НС (в поточних цінах). Збитки оцінюються в межах часу потрібного для відновлення виробничих потужностей та реконструкції, який, зазвичай, рекомендується обмежувати терміном до 5 років.

Міжнародний досвід також має приклади позитивних непрямих ефектів від НС. Наприклад, тривалі паводки у Південній Африці створили так званий феномен Ель Ніно (El Nino) – появу земель, що придатні до сільського господарства там, де їх раніше ніколи не існувало. Зауважимо, що НС також спричиняють непрямі збитки, що важко піддаються визначенню та обчисленню, так звані "неупіймані" збитки (відчуття страху, небезпеки, загострення відношень тощо). Також існують непрямі збитки, які можуть бути представлені у грошовому еквіваленті, проте їх обчислення є дуже складним та довготривалим процесом. До таких збитків відносять оцінку втрачених можливостей, економічних альтернатив, втрати людського капіталу тощо.

Можливість оцінки, у тому числі і кількісної вразливості все частіше розглядається як основоположний крок до ефективного подолання ризиків виникнення та розвиток культури протидії НС.

У контексті підвищення кількості НС та продовження деградації навколишнього природного середовища, вимірювання вразливості (vulnerability) стає нагальним науковим завдання на шляху до сталого розвитку. Огляд сучасної світової наукової думки наразі дозволяє виділити приблизно 25 різних визначень, концепцій, і методів систематизації вразливості. Їх узагальнення виявило парадокс сучасного стану досліджень: відсутність чітко визначеної мети за для якої проводяться дослідження та оцінка вразливості. В міжнародних організаціях не існує єдиного підходу до цієї проблеми. Тоді як в рамках Міжнародної стратегії вразливість визначається через сукупність станів, що впливатимуть на чутливість суспільства до НС. В рамках ООН вразливість розуміється як стан людини або процес. Останнє визначення, сфокусоване на людині, дозволяє використовувати для оцінки наслідків НС так званий метод індексів ризику НС (Disaster Risk Index), особливо для порівняння, тобто визначення відносної вразливості. Індекс ризику НС – відносна вразливість країни до

заданих (визначених) НС, обчислюється як частка від кількості загиблих до загальної кількості постраждалих [2].

Існує також концепція соціальної вразливості, яка наразі є більш популярною. Послідовники концепції соціальної вразливості доводять, що вона не вичерпується ймовірністю пошкодження будинків та руйнації інфраструктури. На загал, сучасне розуміння цього виду вразливості поєднує різні аспекти та риси, що пов'язані із усіма загрозами та небезпеками, що породжуються соціальною системою. Концепція не вичерпується лише соціальними недоліками, наприклад нерівністю доходів, статевовіковим складом тощо, але й включає характеристики суспільства, що пов'язані з середовищем життєдіяльності, такі як рівень урбанізації, динаміка ВВП, стійкість економіки тощо [2].

Отже, аналіз методичних підходів до оцінки соціально-економічних наслідків від НС техногенного та природного характеру довів можливість і доцільність створення новітнього методичного апарату для розрахунку їх соціально-економічних наслідків. Ознайомлення та аналіз з міжнародним досвідом оцінки загроз та наслідків надзвичайних ситуацій дозволяє запропонувати класифікацію соціально-економічних наслідків (включаючи витрати) надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Україні на сьогодні існує методологічне підґрунтя для створення коректного та комплексного забезпечення проведення оцінки соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій, попри недосконаліть чинного методичного апарату.

Таким чином, наведене вище дозволяє зазначити, що вдосконалення оцінки збитків має забезпечуватися дотриманням ряду основоположних принципів:

- системності, який передбачає сувору відповідність запропонованих змін та пропозицій системі українського законодавства, чіткого узгодження з іншими нормативно-правовими актами в сфері застосування;
- науковості, який визначає необхідність ефективного врахування досягнень юридичної та інших наук при удосконаленні, проведення необхідної попередньої наукової експертизи змін та доповнень до оцінки;
- плановості, який обумовлює чітке дотримання основних стадій розробки змін та доповнень до оцінки та їх аргументованої послідовності;
- оперативності, який ставить вимогу не зволікання з удосконаленням та його здійснення в найкоротші терміни;
- поєднання динамізму і стабільності, який передбачає створення стабільних нормативних актів з одночасною можливістю вносити до нього необхідні доповнення і зміни;
- професіоналізму, який забезпечує залучення до процесу удосконалення оцінки кваліфікованих спеціалістів із відповідних галузей науки, вчених-практиків, які мають необхідні знання і досвід;

• доступності, який забезпечує зрозумілість положень оцінки якомога ширшому колу споживачів;

• логічності, який передбачає обґрунтовану послідовність та взаємозв'язок основних складових частин оцінки;

• статистичності, який передбачає використання вітчизняної статистичної інформації в системі показників оцінки;

• урахування національних особливостей, який передбачає чітке врахування вітчизняних умов та реалій для найбільш ефективного використання оцінки.

Список використаних джерел

1. Хлобистов Є.В. Особливості формування та розвитку міжнародної екологічної політики України за умов децентралізації врядування / Є.В.Хлобистов // Сталий розвиток – XXI століття: управління, технології, моделі. Дискусії 2016 /Андерсон В.М., Балджи М.Д., Баркан В.І. та ін.; ІТГІП НАН України, НТТУ «Київський політехнічний інститут», Вища економіко-гуманітарна школа (Польща): Колективна монографія / За ред. Хлобистова Є.В. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю., 2016. – С.228-234.

2. Цілі сталого розвитку: регіональний вимір в Україні - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ecoleague.net

Тарасенко Д.Л.,
к.держ.упр., доц., доцент кафедри
публічного управління та адміністрування
Донецький державний університет управління
(м. Маріуполь)

СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА ЗБАЛАНСОВАНОГО ЗРОСТАННЯ

Зростання чисельності населення світу і масштабів виробництва в поєднанні з нераціональними структурами споживання стають все більш важким тягарем в процесах відновлення потенціалу життєзабезпечення регіонів, країн та нашої планети вцілому. Передбачається, що до 2020 року чисельність населення планети перевищить 8 млрд. осіб. Однак уже зараз 60 відсотків цього населення проживає в прибережних районах, а 65 відсотків міст з населенням понад 2,5 млн. осіб, розташовані на узбережжі морів і океанів; деякі з них вже знаходяться на нинішньому рівні моря або нижче його. Ці взаємодіючі процеси впливають на використання атмосфер, земельних, водних, енергетичних та інших ресурсів. Тому необхідно розробити стратегії зменшення негативного впливу антропогенної діяльності на навколишнє середовище і негативного впливу кліматичних змін на населення країн світу[1].

Так, в Україні, в умовах реформування системи інституціонального забезпечення та відсутності адоптованих механізмів регулювання цієї

діяльності об’єднані територіальні громади (ОТГ)швидкозростаючих міст стикаються з серйозними екологічними проблемами. Зростання числа і розширення меж урбанізованих територій змушують приділяти більше уваги діяльності місцевих органів управління та питанням формування механізмів управління господарською діяльністю ОТГ з урахуванням потреб сталого розвитку[2].

Сучасний стан децентралізації в Україна визначає нагальну потребу щодо постійного удосконалювання інфраструктури забезпечення публічних інституцій з метою підвищення інформованості директивних органів усіх рівнів у цьому питанні і надання їм більш точної інформації, яка повинна бути закладена в основу їх національної та міжнародної політики, одночасно має забезпечувати їм можливість своєчасно аналізувати цю інформацію.

Отже, у найближчий час слід домогтися здійснення наступних цілей [3]:

- забезпечити облік демографічних тенденцій і чинників в глобальному аналізі проблем охорони навколишнього середовища і розвитку;
- забезпечити більш глибоке розуміння взаємозв'язку між динамікою народонаселення, розвитком технології, особливостями поведінки, зумовленими етнічною культурою, станом природних ресурсів та природних систем життєзабезпечення;
- оцінити ступінь загрози населенню, яке проживає в екологічно вразливих районах і великих населених пунктах, з тим щоб визначити пріоритетні напрямки діяльності на всіх рівнях, в повній мірі з огляду на потреби, які визначаються розвитком територіальних громад.

Таким чином, ключовим елементом цієї складної системи взаємозв'язків є людський фактор, який слід належним чином враховувати при розробці та здійсненні комплексної політики забезпечення сталого розвитку. Така політика повинна враховувати наявність зв’язків між демографічними тенденціями і факторами, використанням ресурсів поширенням відповідної технології і розвитком. Демографічна політика повинна також враховувати ту роль, яку відіграє окрема людина в вирішенні екологічних проблем і проблем розвитку певної територіальної громади.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Організації обєднаних націй [Electronicresource]. – Access: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conv2010.shtml

2. Chechel A. SustainableDevelopmentandHumanSecurityStrategyforOld-IndustrialTerritories / Chechel A., Stoyka A. // The 21st NISPAceeAnnualConference “RegionalisationandInter-regionalCooperation”, May 16-18, 2013 / Belgrade, Serbia [Electronicresource]. – Access:: http://www.nispa.org/conference.php?sid=897&cid=21.

3. Internet – community “Industrialecology” [Electronicresource]. – Access: : http://eco.com.ua/

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО»

Гаврилюк Л.П., асистент кафедри
готельно-ресторанного і туристичного бізнесу
Зоценко Л.М., асистент кафедри
готельно-ресторанного і туристичного бізнесу
Київський національний
університет культури і мистецтв
(Київ)

ІННОВАЦІЙНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

Ресторанний бізнес стрімко розвивається – однотипні заклади втрачають популярність в той час, як оригінальність закладу високо цінується споживачами. Тенденції до здорового способу життя, а саме здорового харчування, сприяють появі великої кількості ресторанів еко-, органічної, вегетаріанської кухні і тому подібне.

Останні десятиліття надмірна вага є однією з найважливіших проблем людства, саме тому безліч організацій по всьому світу створюють програми по боротьбі з надмірною вагою – зниження калорійності харчових продуктів (зниження вмісту жиру та цукру).

У новому «Керівництві по споживанню цукрів дорослими і дітьми» [1, 2] Всесвітня організація охорони здоров'я рекомендує підтримувати знижені рівні споживання вільних цукрів протягом усього життя. Рівні споживання вільних цукрів дорослими і дітьми слід знизити до менше 10% від загальної калорійності споживаних продуктів. А зниження до менше 5% від загальної калорійності споживаних продуктів забезпечить подальші переваги для здоров'я. На основі цих рекомендацій розвинені країни визначили пріоритетними шляхи удосконалення технологій харчової продукції, насамперед, кондитерських виробів з пониженим цукровмістом [3, 4].

Найбільшу частку в рецептурному складі кондитерських виробів займає цукор білий кристалічний, який забезпечує міцність і стабільність структури продукту, запобігає швидкому розвитку мікроорганізмів, але надає їм надмірну солодкість і високу калорійність.

При зниженні кількості цукру в кондитерських виробах відбувається зміна фізико-хімічних та структурно-механічних, мікробіологічних показників. Забезпечення необхідний їх рівень можливо за рахунок введення природних структуроутворювачів. Стабілізатори, згущувачі, емульгатори драглеутворювачі, які надають бажаної структури, консистенції, в’язкості, стабільності харчовим системам. Їх отримують із різних природних джерел – наземних і морських рослин, мікроорганізмів тощо. Чистота і застосування гідроколоїдів в харчових системах суворо регламентується нормативними

актами. Перспективи використання гідроколоїдів пов'язані зі зростаючим усвідомленням їх важливих функціональних властивостей і тієї ролі, яку вони відіграють в харчуванні та терапії [5]. Після появи «функціональних продуктів» споживачі стали приділяти особливу увагу харчовим продуктам, не лише корисним, а й тім, які виконують оздоровчу функцію для організму людини.

В розвинених країнах уряди сприяють поширенню рекомендацій по зниженню калорійності, наприклад уряд Великобританії частково звільняє від податків виробників, які зможуть знизити рівень цукру у виробах до 40% (по 10% кожного року) до 2020 року. Те ж стосується і закладів ресторанного господарства .

В Україні поки що не підтримується дана програма, однак вчені з харчової науки звертають увагу на цю проблематику і інтенсивно працюють на її вирішенням. Широкий попит на продукцію зниженого вмісту цукру забезпечить увагу з боку уряду, що, в свою чергу сприятиме широкому розповсюдженню програми ВООЗ з оздоровлення населення планети.

Список використаних джерел

1. Diet, nutrition and the prevention of chronic diseases: report of a Joint WHO/FAO Expert Consultation. WHO Technical Report Series, No. 916. Geneva: World Health Organization; 2003.

2. Guideline: Sugars intake for adults and children. Geneva: World Health Organization; 2015.

3. Stieger, Markus, and Fred van de Velde. "Microstructure, texture and oral processing: new ways to reduce sugar and salt in foods." *Current opinion in colloid & interface science* 18.4 (2013): 334-348.

4. Panel, New Zealand Beverage Guidance. "POLICY BRIEF: options to reduce sugar sweetened beverage (SSB) consumption in New Zealand." *Pac Health Dialog* 20.1 (2014): 98-102.

5. Li Juan-Mei, NieShao-Ping. The functional and nutritional aspects of hydrocolloids in foods [Text] / Juan-Mei Li // Food Hydrocolloids: Functional Hydrocolloids: A Key to Human Health. – 2016. – P. 46-61.

Горбань Г.П.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м.Київ)

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ

Розвиток туризму є одним з пріоритетних напрямів підвищення ефективності функціонування більшості регіонів України. Важко переоцінити роль туристичної діяльності у реалізації сучасної європейської

парадигми соціально-економічного розвитку, кінцевою метою якої є поліпшення якості життя людини.

Багатовекторний позитивний вплив туризму на економіку кожного регіону, на суспільство й місцеві громади потребує регулювання і узгодження інтересів на рівні регіону. В цьому сенсі важливим питанням є підвищення ролі системи місцевого самоврядування у справі управління регіонами, особливо коли це стосується управління пам'ятками культурної спадщини та природного середовища, курортною й туристичною діяльністю. Мова йде про передачу частини функцій, які покладено сьогодні на розрізнені міністерства і відомства місцевим органам влади. Це відповідатиме і існуючій міжнародній практиці, де у розвинених туристичних державах (Німеччина, Греція, Великобританія, Канада, ПАР, Туреччина та ін.) центральні органи виконавчої влади здійснюють тільки наглядові та координаційні функції, а все інше вирішується органами місцевого самоврядування.

Основною метою управління регіональним розвитком туризму є підвищення рівня конкурентоспроможності регіону. Для цього необхідно виявляти передумови управління регіональним розвитком туризму, потенційні можливості як в цілому регіонального туристичного ринку, так і локальних туристських ринків та оцінювати якісний рівень організації туристичної діяльності.

Передумовами ефективного функціонування системи управління регіональним розвитком туризму є:

1. Наявність ефективного регіонального аналізу. Управління регіональним розвитком туризму прямо залежать від чіткого уявлення про регіональні ситуації і від оцінок їхньої динаміки розвитку. Регіональні ситуації специфічні, а у деяких випадках – унікальні й вимагають спеціальних методик оцінки. Прикладом специфічних регіональних ситуацій є наявність локального безробіття, різке розшарування населення за рівнем життя і значне відставання цього показника навіть від не найкращих світових стандартів, поява передумов для розвитку підприємництва, погіршення екологічних умов розвитку рекреації й туризму в регіоні тощо.

2. Наявність ефективної інформаційної системи. Інформація в системі «регіон» являє собою сукупність потоків параметрів, що є одночасно для різних об'єктів вхідними і виконуючими роль носія системної характеристики — ступеня певності в просторі можливих станів системи. Ефективність інформаційного забезпечення управлінської діяльності визначається специфікою процесу прийняття рішень, що у свою чергу залежить від фактора часу.

3. Забезпечення взаємозв'язку регіональних програм розвитку і схем їхньої реалізації. Регіональні програми, організаційні схеми їхньої реалізації, поетапність здійснення заходів у програмному комплексі, методи ресурсної підтримки взаємозалежні в часі й визначають напрям розвитку, який включає

відтворювальну структуру життєдіяльності регіону і зовнішній вплив на цю структуру з боку центральних органів управління.

4. Передбачення розвитку керованої системи в залежності від зміни зовнішніх умов. Передбачати майбутнє потрібно в інтересах ефективного управління. Щоб діяти ефективно під час процесу управління системою, треба передбачати, як складуться обставини під час реалізації прийнятого рішення

5. Взаємозв'язок керованої системи з керуючою. Керуюча система існує і функціонує лише у взаємозв'язку з керованою системою, у результаті чого створюється кінцевий продукт усієї системи управління. Отже, ефективність системи управління деякою мірою залежить від ефективності функціонування керуючої підсистеми і водночас характеризує її.

Крім зазначених основних передумов, на ефективність управління регіональним розвитком впливають сукупності ресурсів, які є в регіоні, тобто економічний потенціал, а також можливості їхнього використання у процесі економічної діяльності. Залежно від економічних і правових умов, створених у регіоні, економічний потенціал реалізується в більшій чи меншій мірі. Тому важливо створити сприятливі умови для реалізації економічного потенціалу регіону.

Список використаних джерел

1. Регіональная політика: методологія, методи, практика: монографія /[редкол.: відп. ред. академік НАН України М.І. Долішній]. – Львів: ІРД НАН України, 2001. – 700 с.

2. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: [монографія] / За ред. З.С. Варналія .- К.: Знання України, 2005.- 498 с.

3. Управління регіональним розвитком туризму: [навч. пос.] / [під заг. ред. В. Ф. Семенова] – Одеса-Сімферополь: ВД «АРІАЛ», 2012. – 340 с.

Гоць Т. В.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів,
Київський університет ринкових відносин
(м.Київ)

ОСОБЛИВОСТІ ТАРИФОУТВОРЕННЯ У ЖКГ УКРАЇНИ

Житлово-комунальна галузь (ЖКГ) залишається однією із найбільш проблемних сфер регіональної економіки України. Незважаючи на державне регулювання цін (тарифів) на житлово-комунальні послуги (ЖКП) більшість підприємств збиткові, якість обслуговування населення на невисокому рівні.

В період трансформації економіки в тарифоутворенні не достатньо застосовуються базові тарифи, двоставкові тарифи та дотації як складові ціни.

Розмір плати за комунальні послуги розраховується виходячи із розміру затверджених цін (тарифів) та показань засобів обліку або за нормами, затвердженими в установленому порядку. Розмір плати за утримання будинків і споруд та прибудинкових територій встановлюється залежно від капітальності, рівня облаштування та благоустрою.

Особливістю тарифоутворення на ЖКП є застосування крім прямих тарифів, базових тарифів, двоставкових тарифів на послуги теплопостачання, а також використання дотацій.

Базові тарифи-це розмір плати, що забезпечує відшкодування витрат операційної та фінансової діяльності, витрат на здійснення капвкладень, витрат з податку на прибуток у розрахунку на одиницю послуг[1,с.47]. З допомогою базових тарифів та застосування системи знижок при наданні не якісних послуг можливо розв'язати питання якості ЖКП, стимулювати розвиток підприємства. Застосування базових тарифів на ЖКП є одним із важливих напрямків підвищення ефективності цінової політики.

Двоставковий тариф-це тариф на виробництво, транспортування, поста-чання теплової енергії та послуги централізованого опалення і постачання гарячої води, який складається із річної вартості обслуговування одиниці приєднаного теплового навантаження та вартості одиниці реалізованої теплової енергії. Застосування двоставкових тарифів зацікавлює підприємства здійснювати теплозберігаючі заходи як на підприємстві, так і у споживачів; збалансовує доходи та витрати в опалювальний та міжопалювальний періоди.

Дотація-це бюджетні кошти, надані на незворотних і безоплатних засадах одним бюджетом іншому(в даному випадку підприємству) для вирівнювання дохідної спроможності останнього виконувати передбачувані законодавством функції та повноваження. Фахово визначена дотація сприяє не лише правильності фінансового результату, а й прибуткового функціонування та розвитку підприємства.

Дані питання є найбільш проблемними через поєднання функцій власника і замовника послуг в особі органів місцевого самоврядування, монополізації ринку ЖКП, несвоєчасності прийняття рішень, незавершення нормативної бази для обгрунтованості тарифів тощо.

Необхідно посилити відповідальність власників та уповноважених органів щодо регулювання (встановлення) цін за розширення сфери застосування базових та двоставкових тарифів, застосування дотації, як відшкодування різниці в цінах між розмірами економічно-обгрунтованих і встановлених тарифів на ЖКП.

Список використаних джерел

1.Енциклопедія житлово-комунальної сфери / ред.Р.Дяківа. – К.:МЕФ,2007.– 991с.

Демчук Н. І.,
д.е.н., професор,
професор кафедри фінансів
та банківської справи
Дніпропетровського державного
аграрно-економічного університету
(м.Дніпро)
Ткаченко Г. А.,
аспірантка
Дніпропетровського державного
аграрно-економічного університету
(м.Дніпро)

КЛАСИФІКАЦІЯ РЕІНЖИНІРИНГУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В УПРАВЛІННІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Ключовими цілями функціонування вітчизняних сільськогосподарських підприємств є: задоволення потреб населення в продукції сільськогосподарського виробництва, а також отримання та максимізація прибутку. Для успішного досягнення поставлених цілей менеджмент сільськогосподарських підприємств повинен бути направлений на пошук та вдосконалення інструментів ефективного розвитку підприємства. Важливою передумовоюуспішного функціонування сільськогосподарських підприємств єпобудова дієвої системизовнішнього і внутрішнього контролю за діяльністю підприємства, а також розробка та запровадження реінжинірингових заходів в процесі управління.

Реінжиніринг бізнес-процесів – це складний,багатокомпонентний процес, який має своє специфічні відмінності залежно від сфери діяльності підприємства, предмету змін та головноїмети його реалізації[1].

Реінжиніринг бізнес-процесів є інноваційним інструментом антикризового управління та впроваджується в систему управління сільськогосподарських підприємств з метою швидкого реагування та готовності до нових потреб ринку.

Класифікація реінжинірингу бізнес-процесів в управлінні сільськогосподарськими підприємствами наведено на рисунку 1.

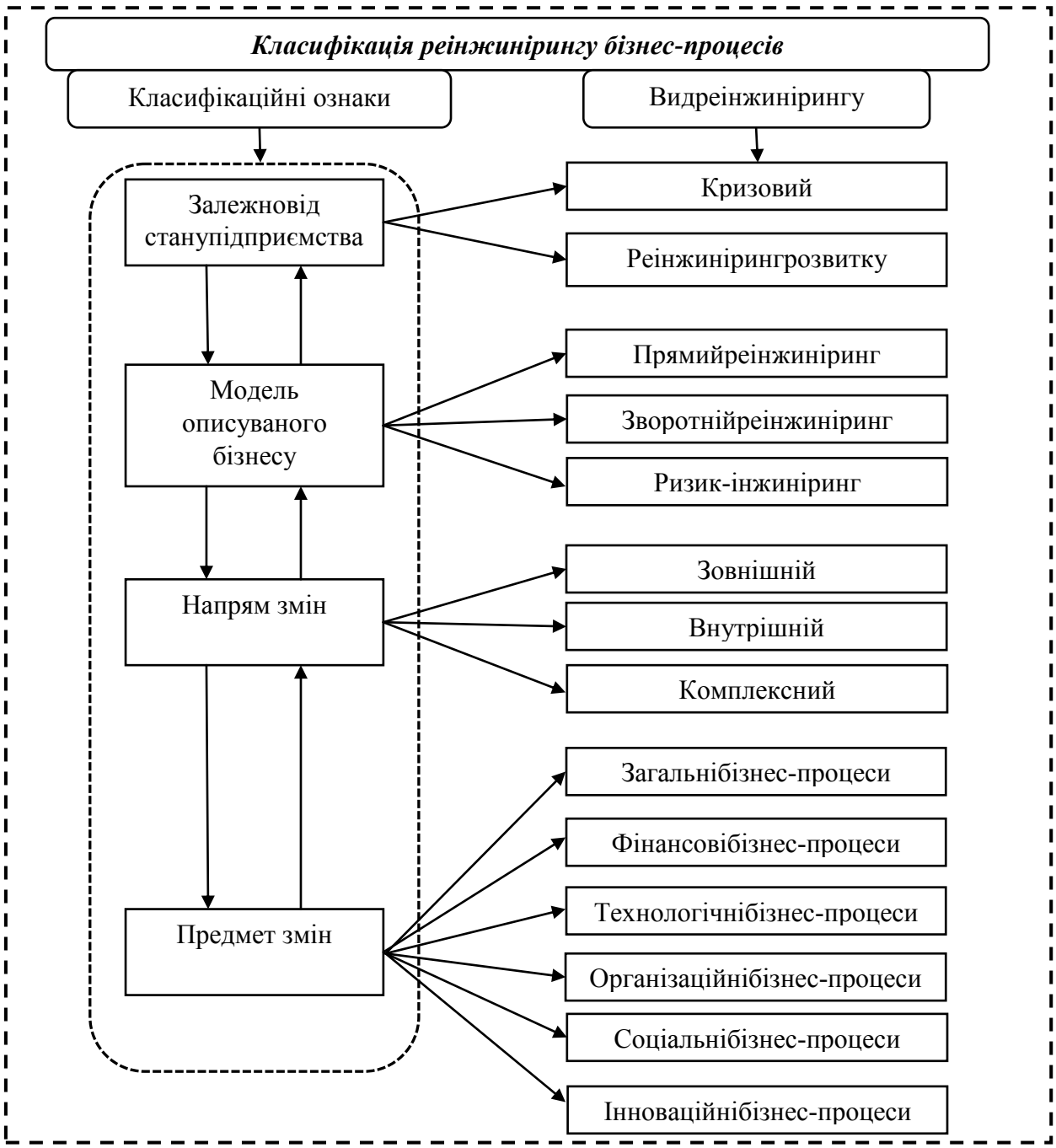

Рис. 1. Класифікація реінжинірингу бізнес-процесів в управлінні сільськогосподарськими підприємствами

Джерело: сформовано авторами на основі [2,3].

Кризові стани в економіці країни спонукають до поступового впровадження реінжинірингу не як інструменту кардинальних та першочергових заходів, а як поступового направленого на управління та адаптацію діяльності сільськогосподарського підприємств до кризових умов господарювання.

Отже, аналізуючи реінжиніринг бізнес-процесів в управлінні сільськогосподарськими підприємствами, доцільно зауважити, що реінжиніринг бізнес процесів управління направлений на поліпшення виробничо - комерційної діяльності і забезпечення належного рівня

конкурентоспроможності на зовнішньому та внутрішньому ринках.

Список використаної літератури:

1. Садловський Р.В. Реінжиніринг бізнес-процесів / Р.В. Садловський, О.П. Осетрова// [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/11_EISN_2011/Economics/6_84558.doc.htm.

2. Ладонько Л.С. Х-інжиніринг як новий напрям менеджменту змін. / Л.С. Ладонько, О.С. Солошин // Науковий вісник Полісся. - 2015. - № 2(2). - С. 115-120.

3. Бабак О.А. Реінжиніринг як сучасний інструмент інноваційної діяльності підприємств / О.А. Бабак // Економічний вісник Переяслав-Хмельницького ДПУ. - 2011. - № 17/1. - С. 55-60.

Жук В.П., науковий керівник,
к.держ.упр, доцент кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Виговська М. О.,
студентка групи ПТБД-61,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м.Київ)

ОБГРУНТУВАННЯ БІЗНЕС-ІДЕЇ ПІДПРИЄМСТВА

Бізнес-ідея - це концепція бізнесу. Вона створюються з метою започаткування нового бізнесу в існуючій або вже діючій організації чи фірмі. Це мінімальний обсяг інформації про товар, потреби споживачів, технологію його виготовлення.Для обґрунтування бізнес-ідеї вже треба мати значно більший обсяг інформації і виконати певні види робіт. Серед них проведення детального маркетингового дослідження, що дозволяє виявити тенденції ринку, характеристики потенційних споживачів, цільової аудиторії, місткості ринку, аналіз рівня цін і їх динаміки, визначення основних конкурентів, оцінка сильних і слабких сторін конкурентів й еластичності попиту, визначення вимог до маркетингової стратегії [3, с. 255].

Після цього необхідно створити детальний опис всіх аспектів реалізації проекту задля виявлення технічних, організаційних, законодавчих та інших ризиків і перешкод. Доведеться побудувати за допомогою комп’ютера фінансову модель проекту, що дозволяє здійснити якісний економічний аналіз, провести діагностику ризиків (сценарний аналіз, аналіз чутливості, імітаційне моделювання, оцінка рівня беззбитковості) та здійснити розробку заходів щодо їх зниження, підібрати й оптимізувати джерела фінансування проекту, розробити схеми його фінансування. І, нарешті, надати проекту привабливості в очах потенційних інвесторів і кредиторів [2, с. 134].

Ключовими чинниками успішності бізнесу є ринкова стратегія і можливості підприємця організувати свій бізнес. Тому при обґрунтуванні бізнес-ідеї саме на ці його сторони необхідно звертати першочергову увагу [4, с. 95].

Потрібно всебічно оцінити і обґрунтувати, на яких споживачів орієнтується підприємство, яким чином буде досягнуто планові показники продаж і рівень цін. Необхідно також довести спроможність підприємця організувати і успішно управляти бізнесом. А для цього треба мати певні кваліфікацію й досвід, а також особисті якості [1, с. 52].

Необхідно звернути увагу на такий момент. Ідеї формулюються з застосуванням різних методів. І їх може бути висунуто значну кількість. Їх може бути забагато, і не всі їх треба приймати до виконання. Для з'ясування принципової можливості та доцільності подальшого розвитку ідеї необхідно провести її первісне техніко-економічне обґрунтування. Дослідити принципову доцільність реалізації бізнес-ідеї з погляду наявності реальних ринкових потреб; дослідити принципову можливість реалізації бізнес-ідеї з погляду можливостей фірми; дослідити відповідність бізнес-ідеї стратегічним намірам фірми; розрахувати можливі результати від реалізації бізнес-ідеї (потреба в інвестиціях, додатковий прибуток, термін окупності тощо); прийняти рішення з подальшої розробки бізнес-ідеї.

Список використаних джерел:

1. Акофф Р. Л. Планування майбутнього корпорації. - М .: Прогрес, 2005.

2. Бухалков М.І. Внутрішньо підприємницьке планування. Підручник. – М. ИНФРА-М, 2006.-266с.

3. Зігель Е.С. Шульц Л.А. «Складання бізнес-плану» М: Фінанси і статистика,2004.-355с.

4. Любанова Т. П., Мясоєдова Л.В., Грамотенко Т.А., Олійникова К) .А, Бізнес-план, Навчально-практичний посібник. - М .: «Видавництво ПРІОР», 2002. -96с.

Івашків Ю.Д., науковий керівник,
к.держ.упр, доцент кафедри
економіки, підприємництва
та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Будаловський А.А.,
студент групи ПТБД-61,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м.Київ)

ДІЛОВИЙ ЕТИКЕТ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

В умовах ринкової економіки є важливим реалізація людського капіталу. Відомо, що злагоджена і продуктивна робота колективу і кожного працівника значною мірою залежать від моральної атмосфери і рівня сформованості соціально-психологічного клімату. Однак, особливо певних застережень потребує моральний компонент етикету, оскільки порядність, чесність, дисциплінованість, дотримання моральних норм професійної діяльності та поведінки, рівність, справедливість, необхідність бути уважним до чужої думки, навіть якщо вона виявиться невірною, а спростовуючи її, виявляти терпіння, такт і не піддаватися роздратуванню, доброзичливість в умовах цивілізованого ринку цінуються не менше, ніж кваліфікація, навички та досвід. Без цих якостей практично неможливо створити колектив однодумців, забезпечити моральний клімат, завоювати авторитет, створювати та підтримувати імідж надійних, порядних партнерів. Отже, етикет службових взаємин стосується усіх: і керівників, і підлеглих. Його правила і вимоги обов'язкові, оскільки сприяють створенню здорового морально-психологічного клімату.

Вивчення етичних стандартів поведінки підлеглих та вимог до них і цінностей у самих керівників негативно впливає на стосунки «підлеглий - керівник» (37 % вважає за необхідне дарувати подарунки керівникам). Водночас з'ясування необхідності дотримання нормативної культури в партнерських взаєминах керівників ідентифікувало провідну роль особистісного фактору, зростання індивідуалізації керівних відносин, потребу в освоєнні техніки партнерського спілкування. Як свідчать результати проведених досліджень, у частини керівників (24 %) серед бажаних етичних норм майже відсутні такі категорії, як взаємна «моральна вимогливість», «відповідальність», «обов'язок», «принциповість», що свідчить про обмежений діапазон моральної культури як окремих керівників, так і підлеглих.

Слід зазначити, що застосування норм і правил сучасного ділового етикету базується на таких основних принципах:

- гуманізму й людяності, що виявляється у вимогах бути ввічливим, талановитим, люб'язним, скромним і точним;
- доцільності, згідно з чим етикет дає можливість людині поводитися розумно, просто і зручно для неї самої та її оточення;
- етичної привабливої поведінки;

Вчинки людини, які суперечать переконанням, цінностям, нормам, правилам поведінки та традиціям колективу часто призводять до конфліктів, що виконують як позитивні, так і негативні функції, і можуть мати різні наслідки. Конструктивний конфлікт є джерелом інновацій, сприяє рухові організації вперед, стимулює розвиток колективу, появу нових правил і форм трудової поведінки. Саме новатори найчастіше є ініціаторами конфліктів, пов'язаних із нововведеннями; конфлікт може впливати на ефективність спільної діяльності колективу, звільняючи його від факторів, які його

спричиняють; конфлікт може впливати на міжособистісні стосунки, сприяти підвищенню дисципліни й поліпшенню управлінських впливів.

Деструктивний конфлікт полягає в тому, що: часті конфлікти призводять до зниження внутрішньогрупової згуртованості; у результаті конфлікту відбувається погіршення взаємин у колективі, соціально-психологічного клімату, можливе звільнення працівників; порушуються комунікації та взаємозв'язки, що призводять до порушення трудового ритму. Слід також зазначити, що особливостями деструктивного конфлікту є тенденція до розширення, загострення, зростання емоційної напруги, неприязні й агресії відносно іншої сторони конфлікту, погіршення комунікації, використання неприпустимих дій, що суперечать моральним нормам та правилам поведінки, застосування психологічного або фізичного насилля, є дуже небезпечним явищем через свої негативні наслідки. Робочий процес зупиняється, коли зацьковані або захоплені грою у вияснення відносин співробітники систематично утримуються від прийняття рішень, приховують інформацію або навмисно спотворюють її. Такі відносини стають гальмом для підприємства. Такі наслідки інколи досить важко визначити й прорахувати заздалегідь [1]. Після завершення конфлікту спостерігається погіршення якості спільної діяльності в 15-16 % ситуацій.

Агресивні випади проти колег, недозволений тон у спілкуванні, плітки, чутки, вигадки часто характеризують нездоровий виробничий клімат у колективі, від якого страждають працівники. Так, наприклад, розповсюдження такої “інформації” в колективі проходить крізь “фільтр довіри”, або “недовіри”. Така система може діяти з протилежними наслідками. Правдива інформація може не сприйматися, а неправдива - бути прийнятною.

У сучасному суспільстві ринкових відносин існує реальна загроза формування ринкового соціального характеру, що є все більшим відчуженням від моральних норм та правил. Професійна честь та гідність -це показники моральної цінності людини, які є мірою професіоналізму в кожній сфері діяльності. Добропорядні якості також є завдатком становлення авторитету керівника. Порядність, чесність, принциповість завжди були головними якостями, що слугували для оцінення будь-якої особистості.

Список використаних джерел

1. Башук Т. О. Управління різними типами конфліктів у креативному колективі / Т. О. Башuук, М. О Хижняк [Електроний рес_с]. - Режим доступу: http://archive.пЬиу.gov.ua/portal/ Soc_Gum/Mimi/ 20123/11.pdf.

Івашків Ю.Д., науковий керівник,
к.держ.упр, доцент кафедри
економіки, підприємництва
та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Дудар С.С.,
студент групи ПТБД-61,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м.Київ)

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПОСАДОВИХ ОСІБ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Соціально-економічні процеси в Україні, яка прагне бути європейською державою, вимагають високоефективного менеджменту, заснованого на сучасних концепціях, стратегіях і моделях управління.

Основною фігурою цього процесу має стати менеджер, здатний приймати якісні управлінські рішення в умовах постійних змін зовнішнього та внутрішнього середовища організації. Тому сьогодні, як ніколи раніше, стає актуальною проблема забезпечення вітчизняних підприємств компетентними управлінцями.

Різноманітність трудових функцій, важливість і складність праці управлінського персоналу потребують упровадження прогресивних форм та методів розвитку їх професійної компетентності.

Найбільш поширеними питаннями, які досліджуються в роботах вітчизняних і зарубіжних учених, є уточнення сутності компетентності, визначення її складових та бачення моделі компетентності.

Аналіз публікацій засвідчив, що розвиток професійної компетентності управлінського персоналу є досить складною науково-практичною проблемою, яка не вирішена й дотепер.

Одне з найбільш актуальних питань – розробка організаційного забезпечення розвитку професійної компетентності управлінського персоналу

Метою є обґрунтування напрямів розвитку професійної компетентності управлінського персоналу та розробка організаційного забезпечення цього процесу.

Поняття «професійна компетентність персоналу» доцільно розглядати як багатогранне явище, в основу якого покладено поєднання відповідних знань і здібностей людини,спроможність використовувати їх у трудовій діяльності, відповідно до встановлених вимог робочого місця, професії; що забезпечує якість професійної діяльності управлінського персоналу. Таке трактування дозволяє зосередити увагу на сформованості та цілісності її

структурних компонентів – функціональної (компетенції) й особистісної (освітньо-фаховий потенціал працівника).

Виходячи з такого тлумачення поняття, можна стверджувати, що метою і головним результатом управління розвитком професійної компетентності на підприємстві є забезпечення необхідного і достатнього рівня освітньо-фахового потенціалу (ОФП) управлінського персоналу, який відповідає його компетенція [1].

Сьогодні, як ніколи раніше, мета має виступати головним елементом управління, адже системи соціального типу є цілеспрямованими. Тому для забезпечення розвитку професійної компетентності слід використовувати програмно-цільовий підхід (ПЦП), який дозволяє розглядати розв'язання проблеми як цілеспрямований процес, що передбачає: розукрупнення проблеми на складові частини (задачі); виявлення несуперечливості цих частин та їх взаємозв'язку; визначення пріоритетів; виділення провідної ланки в сукупності задач; формування умов для їх комплексного вирішення.

Застосування програмно-цільового підходу в управлінні потребує створення спеціального документа – цільової програми, яка забезпечує прагнення до максимально ефективного досягнення цілей за ефективного використання ресурсів. Найбільш поширеним є визначення програми як узгодженого за ресурсами, виконавцями, часом здійснення комплексу заходів, що спрямовані на вирішення конкретної проблеми у встановлені строки [2].

Відповідно до системного підходу й основних принципів програмно-цільового планування, розробка і впровадження цільових програм здійснюється в такій послідовності: визначення проблеми та формулювання цілей, розробка і реалізація програми, спрямованої на досягнення цілей, систематичний контроль за якістю та результатами робіт, передбачених програмою, оцінка корисного результату.

У ході дослідження авторами уточнено зміст поняття «професійна компетентність управлінського персоналу» як багатогранного явища, в основу якого покладено поєднання відповідних знань і здібностей людини, спроможність використовувати їх у трудовій діяльності, відповідно до встановлених вимог робочого місця, професії, що дозволяє зосередити увагу на сформованості та цілісності її структурних компонент – функціональної (компетенції) й особистісної (освітньо-фаховий потенціал працівника); обґрунтовано доцільність застосування програмно-цільового підходу для забезпечення розвитку професійної компетентності управлінського персоналу.

Список використаних джерел

1. Архипова, Н. И. Кадровый менеджмент [Текст] : практ. рук. для руководителей и специалистов кадровых служб / Н. И. Архипова. М.: Приор, 2001. 448 с.

2. Веснин, В. Р. Практический менеджмент персонала [Текст] : пособие по кадровой работе / В. Р. Веснин. М.: Юристъ, 2003. 496с

Івашків Ю.Д., науковий керівник,
к.держ.упр, доцент кафедри
економіки, підприємництва
та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Козир Т.В.,
студент групи ПТБД-61,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м.Київ)

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КЕРІВНИМ ПЕРСОНАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Система управління керівним персоналом на підприємстві є складним механізмом взаємодії в процесі здійснення спільної економічної діяльності менеджерів різних виробничих ланок з працівниками всіх категорій. Головним об'єктом в системі управління персоналом виступають конкретні люди, працівники підприємства, їх особисті, групові і корпоративніінтереси. Керуючий вплив на виробничу діяльність людей, об'єднаних в робочі групи, трудові колективи і інші соціально-економічні системи, в сучасному менеджмент і термінологічно називають «управління персоналом».

Більше сімдесяти відсотків працездатного населення розвитих країн світу працюють сьогодні по найму, тобто одержують в обмін на свою працю матеріальну винагороду від організації. Цю винагороду називають компенсацією і відповідно систему управління цим процесом – управління компенсацією. Неефективна система винагороди може викликати в працівників незадоволеність (як розміром, так і способами визначення і розподілу винагороди), що спричиняє зниження продуктивності праці, падіння якості, порушення дисципліни. [2, с 38]

Отже, управління персоналом — це і наука, і мистецтво ефективного управління людьми в умовах їх професійної діяльності. Це система принципів, методів і механізмів оптимального комплектування, розвитку й мотивації та раціонального використання персоналу.

Будь-яка діяльність пов'язана з певними витратами і має ціну. Так, трудова діяльність керівника визначається затратами фізичних і духовних сил. Висока інтенсивність праці може відлякувати працівників, якщо не створено умов для відтворення працездатності. Погана організація праці самого себе як керівника, несприятливі санітарно-гігієнічні умови на виробництві у багатьох випадках створюють таку стратегію поведінки керівників, при якій вони надають перевагу менше працювати і менше заробляти, оскількиїх не влаштовує «ціна» інтенсивної праці.

Мотивація і стимулювання як методи управління працею є протилежними за напрямками: перший направлений на зміну існуючого стану, другий — на його закріплення, проте вони доповнюють один одного.

Стимулювання повинно відповідати потребам, інтересам і здібностям керівника. Мотивація — це процес свідомого вибору людиною того чи іншого типу поведінки, що визначається комплексним впливом зовнішніх (стимули) і внутрішніх (мотиви) чинників.[1, с 59]

Система мотивів і стимулів праці має опиратись на певну нормативно-правову базу. Керівник має знати, які вимоги ставляться перед ним, яка буде винагорода при їх отриманні і які санкції будуть застосовуватися у випадку невиконання вимог. Стимулювання праці ефективне тільки у тому випадку, коли органи управління уміють добиватися і підтримувати той рівень роботи, за який платять. Мета стимулювання - не взагалі спонукати людину працювати, а зацікавити її працювати краще, продуктивніше, ніж це обумовлено трудовими відносинами.[3, с 43]

Список використаних джерел:

1. Азарова А.О. Дослідження множини чинників нематеріальної мотивації на підприємстві / А.О. Азарова, О.А. Ковальчук // Економічний простір. – 2010 . – № 5. – С. 53-58.

2. Александрова Н.А. Управление персоналом организации: / Н.А. Александрова, Л.И. Васильцова, Б.А. Воронин, В.И. Набоков. – Екатеринбург: Урал. аграр. изд-во, 2013.–372 с.

3. Басаков М.И. Управление персоналом : конспект лекций / М.И. Басаков.– 4-е изд.–Ростов н/Д : Феникс, 2006 – 160 с.

Івашків Ю.Д., науковий керівник,
к.держ.упр, доцент кафедри
економіки, підприємництва
та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Левченко І.В.,
студент групи ПТБД-61,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м.Київ)

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах ринкових відносин в Україні найбільш вагомим чинником національної конкурентоспроможності є не природні та фінансові ресурси, а людські, тобто персонал. Персонал є одним з найважливіших ресурсів організації, необхідних для досягнення всіх її цілей і задач. На кожному підприємстві в тому або іншому вигляді існує система управління персоналом або персонал-система. Якщо наявна система конкретна та мобільна, при необхідності її можливо легко змінити (покращити). У випадку невизначеності складових персонал-системи її удосконалення стає

проблематичним і навіть неможливим, тому необхідно стандартизувати існуючу систему управління персоналом.

Управління персоналом можна визначити як діяльність, що спрямована на досягнення найбільш ефективного використання працівників для досягнення цілей підприємства та особистісних цілей. Перші, традиційно, пов'язуються з забезпеченням ефективності підприємства. Причому ефективність іноді розуміється у вузькому значенні - як отримання максимального прибутку. Однак дедалі частіше ефективність розглядається не тільки в економічному плані - як економічність, якість, продуктивність, нововведення, прибуток, а і в більш широкому контексті й пов'язується з такими поняттями особистісного, психологічного плану як задоволеність співробітників своєю працею, участю у трудовому колективі підприємства, високий рівень самооцінки колективу, мотивація персоналу до ефективної праці [1].

Система управління персоналом, яка склалась на провідних вітчизняних підприємствах під впливом запровадження прогресивних зарубіжних технологій управління персоналом та кристалізації власного досвіду, містить сьогодні такі підсистеми:аналіз та планування персоналу; підбір та наймання персоналу; оцінювання персоналу; організація навчання та підвищення кваліфікації персоналу; управління оплатою праці; організація трудових відносин на підприємстві; створення умов праці; соціальний розвиток та соціальне партнерство; мотивація персоналу [2].

Останню підсистему розглянемо докладніше. Вона включає систему оплати праці, алгоритм участі персоналу в прибутках і капіталі підприємства, розробка форм морального стимулювання персоналу тощо. Практично всі підприємства мають цю підсистему в системі управління, але не на всіх вона використовується в повній мірі.

Скориставшись досвідом різних підприємств щодо мотивації персоналу, можна запропонувати для підприємств торгівлі впровадити наступні заходи.

Заходи матеріального стимулювання:

- винагорода за досягнення цілей підрозділу, секції торгівлі;
- нагородження переможців конкурсів на кращі продажі;
- преміювання за ідеї по покращенню продажів подані в «банк ідей» підприємства торгівлі;
- розширення соціального пакету;
- подарунки для членів родини працівника;
- пільги від партнерів підприємства тощо.

Серед заходів нематеріального стимулювання можна запропонувати:

- вибір системи підвищення кваліфікації;
- корпоративні свята;
- корпоративний спорт або відвідування фітнес клубів тощо.

Всі ці заходи дадуть змогу підприємству мотивувати працівників до більш продуктивної праці.

Список використаних джерел

1. Архипова, Н. И. Кадровый менеджмент [Текст] : практ. рук. для руководителей и специалистов кадровых служб / Н. И. Архипова. М.: Приор, 2001. 448 с.

2. Веснин, В. Р. Практический менеджмент персонала [Текст] : пособие по кадровой работе / В. Р. Веснин. М.: Юристъ, 2003. 496с.

Кучерина Л.А., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Закусило Т.А.,
студентка групи ПТБД-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м.Київ)

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО БІРЖОВОГО РИНКУ

На сучасному етапі розвитку міжнародна біржова торгівля має цілком виражену географічну концентрацію. Передовими центрами були і залишаються США, Великобританія, Японія. Роль американських бірж значно зросла під час і після Другої світової війни, коли всюди, крім США, біржі були закриті. На той період на них припадало 90% операцій.

До бірж світового значення належить Лондонська міжнародна фінансова ф'ючерсна біржа (London International Financial Future Exchange) (до вересня 1982 р. вона називалася Лондонською товарною біржею). Предметом обороту на цій біржі є сільськогосподарські продукти: кава сорту «Робуста», какао, білий цукор і цукор-сирець, картопля, насіння олійних культур і олія (соняшникова, соєва, кокосова, рапсова, арахісова і з льону), соєвий шрот і каучук .

Провідне місце в Європі посідає і французька біржа МАТІФ (Міжнародний ф'ючерсний ринок Франції). Основна частка операцій МАТІФ припадає на ф'ючерсні контракти на довготермінові (7-10 років) облігації, процентні ставки, довготермінові контракти на валюту. Ф'ючерсні контракти на цукор, картоплю і каву мають незначний обсяг.

Сучасний стан біржової торгівлі свідчить, що вона потребує структурної перебудови, суттєвої технологічної модернізації, адаптації до правових норм європейського законодавства та впровадження кращої практики функціонування аналогічних систем на світових ринках.

Тенденції розвитку світових фінансових та організованих товарних ринків свідчать, що біржі як інституції, що управляють регульованими секторами цих ринків, зміцнили свої позиції. Це сталося завдяки процесу

консолідації бірж (який підвищує конкурентноздатність новоутворених конгломератів) і універсалізації їх діяльності.

Ефективне функціонування сучасного ринку перебуває у прямій залежності від постійно відтворюваного ринкового середовища. Важливим елементом його є ринкова інфраструктура, що являє собою систему установ та організацій, які забезпечують рух товарів, послуг, грошей, цінних паперів, а також робочої сили. До таких установ відносяться товарні, фондові та валютні біржі.

Сьогодні біржі від вузької спеціалізації (подекуди з організації і управління ринком лише одного виду фінансового інструменту чи товару/сировини, щодо яких хеджуються цінові ризики), перейшли до багатопрофільності, об'єднуючи учасників, які прагнуть до присутності на різних ринках водночас. Головною ознакою привабливості регульованих ринків під одним «дахом» є їх ліквідність й мінімальні фінансові ризики.

Розглядаючи структуру біржової торгівлі за категоріями, то складається така ситуація: як у 2013 р., так і в 2014 р. домінуючим є біржовий фінансовий ринок (81,7% та 81% відповідно), тоді як частка біржового товарного ринку залишається незначною (18,3% та 19% відповідно).

Основним показником, за яким щорічно складається рейтинг світових бірж, є кількість укладених угод. Саме цей показник свідчить про ліквідність та обсяги торгівлі на біржах.

Сучасну біржову торгівлю в Україні процеси консолідації та універсалізації не зачепили, що спричиняє низьку ліквідність біржових ринків і відсутність необхідних для їх розвитку ресурсів. Конкурентну боротьбу виграють ті, хто має менш жорсткі правила і «гнучкіший» етичний кодекс. Це треба змінювати на рівні державної політики, формуючи національну біржову систему.

Подальший розвиток біржової діяльності залежить від загальноекономічного стану держави та вмілого поєднання адміністративних і економічних важелів управління. Подальша інтеграція України у світовий біржовий ринок, розширення нашої держави участі в міжнародному розподілі праці можливі лише за умови подолання недоліків і негативних тенденцій, які відбулись останніми роками, та орієнтації на загальносвітові тенденції економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Артамонова А.А. Біржовий ринок деривативів: світовий досвід та українські реалії / А.А. Артамонова // Молодий вчений. – 2016.

2. Безвух С.В. Фондовий біржовий ринок України: стан, тенденції, проблеми і заходи щодо їх вирішення / С.В. Безвух // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – № 5. – Т. 1. – С. 69–74.

3. Солодкий М.О. Біржовий ринок : [навч. посіб.] / М.О. Со- лодкий. – К. :Аграрна освіта, 2010. – 565 с.

4. Солодкий М.О. Біржовий ринок США: стан та перспективи розвитку / М.О. Солодкий, В.О. Гниляк // Ефективна економіка. – 2010. – № 10

4. Біржовадіяльність. Навч. пос. /За ред. В.В. Раровської /.- К.: Центр учбовоїлітератури, 2009.

5. Бочкова І.І. Товарна біржа як учасник господарських правовідносин в умовах ринкової економіки / І.І. Бочкова // Форум права. – 2011.

Кучерина Л.А., науковий керівник,
к.е.н, доцент кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Москалюк Н. А.,
студентка групи ПТБД-51,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Сучасна теорія ресурсного потенціалу виділяє «п’ять основних видів ресурсів: трудові, природні, матеріальні, фінансові та інформаційні. Два останніх, при всій їх значимості, належить все ж вважати допоміжними, такими, що беруть участь у створенні продукції не безпосередньо, а через ефективність використання землі, живої та уречевленої праці. Тому ресурсним потенціалом сільськогосподарського виробництва правильно б вважати класичну тріаду – органічну єдність землі, праці та виробничих засобів» [1, с. 252].

Виходячи з ресурсного підходу, складовими виробничого потенціалу сільського господарства є земля, трудові ресурси, основні виробничі й оборотні засоби. У своїй сукупності вони становлять аграрний ресурсний потенціал сільськогосподарського підприємства.

Економічний аналіз виробничих ресурсів розпочинають з ефективності використання землі, оскільки від підвищення її родючості й врожайності всіх сільськогосподарських культур залежить економічна ефективність будь якого аграрного підприємства.

«Місце і роль землі в різних галузях виробництва різна. В промисловості (за винятком видобувної) вона є тільки фундаментом, просторовою базою виробництва, в гірничорудній промисловості – земля є коморою мінерально-сировинних ресурсів. На їх базі працюють окремі галузі промисловості, які забезпечують сільськогосподарське виробництво вкрай необхідними видами продукції. Це мінеральні добрива, хімічні меліоранти, будівельні матеріали та інші засоби виробництва і предмети праці. В сільському господарстві земля є головним виробництва, в процесі якого до неї прикладається жива і уречевлена праця, стає предметом праці й основним засобом виробництва» [3, с. 9].

Вона виступає «як предмет праці, коли використовується з метою створення необхідних умов для росту рослин і знаряддя праці, коли люди використовують фізико-хімічні, біологічні та інші властивості землі для вирощування сільськогосподарських культур» [2, с. 16].

Ефективно використовувати землю в сільському господарстві означає одержувати максимальну кількість сільськогосподарської продукції з одиниці площі з мінімальними витратами. Виходячи з цього кожне сільгосппідприємство повинно ефективно використовувати землю, бережно ставитися до неї, підвищувати її родючість, не допускати ерозії ґрунтів, заболочування, заростання бур'янами і т.д. Всі ці заходи дозволять зберегти головне багатство нашої країни – родючість землі.

Список використаних джерел:

1. Головінов М.І. Фактори, що визначають економічний потенціал у торгівлі/ М.І. Головінов, Д.О. Бабкін// [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal

2. Кобєлєв В.М. Підходи до оцінки економічного потенціалу підприємства/ В.М. Кобєлєв, Ю.А. Галич// Вісник НТУ «ХПІ». – 2014. - №8 – С. 16

3. Мацибора В.І. Економіка сільського господарства : підруч. / В.І. Мацибора. – К.: Вища школа, 1994. – 415 с.

Кучерина Л.А., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Овраменко Д. О.,
студент групи ПТБД-61,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО МАРКЕТИНГУ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

Під інформаційним забезпеченням маркетингу підприємства розуміється: комунікація, а саме обмін інформацією, на основі якої керівники отримують відомості, необхідні для прийняття рішень, і доводять прийняті рішення до працівників підприємства; процес збору, зберігання, вибору, перегрупування, систематизації даних та аналіз інформації; процес збору показників з усіх аспектів діяльності підприємства.

Маркетинг передбачає систематичний і безперервний аналіз потреб і запитів основних груп споживачів, прогноз тенденцій розвитку власних ринків, оцінку та відбір пріоритетних напрямів розвитку, а також розробку і виробництво товару або надання послуги, яка дозволить підприємству

обслуговувати вибрані групи або сегменти ефективніше, ніж конкуренти. Маркетингова інформація – це набір знань з усіх аспектів діяльності підприємства, що є основою для прийняття стратегічних і тактичних рішень [1].

Наявність маркетингової інформаційної системи дозволяє підприємству постійно оновлювати бази даних, здійснювати обробку інформації та її зберігання як основи для нарощування конкурентних переваг. У цьому разі інформація може використовуватися в діяльності підприємства і як самостійне джерело прибутку, і як допоміжний засіб його отримання, що сприяє оптимізації бізнес-процесів.

Для аналізу інформації можуть бути використані такі методи: традиційний аналіз (аналіз суті вторинних даних і побудова логічних ланцюжків міркувань); статистичні методи обробки інформації; багатомірні методи (факторний і кластерний аналіз); регресивний і кореляційний аналіз; імітаційні методи; методи теорії прийняття рішень (теорія ігор, теорія черг, дерево рішень); методи дослідження операцій (лінійне та нелінійне програмування); евристичні методи та ін.

Результатом проведеного маркетингового аналізу є інформація, на підставі якої ухвалюється управлінське рішення, що є основою для подальшої реалізації та отримання кінцевого результату, тобто прибутку або досягнення поставлених цілей.

Маркетинговий аналіз та його результати сприяють ефективній адаптації виробництва до стану ринку і вимог кінцевого споживача.

Відтак, багато підприємств теоретично знайомі з наявними нині інформаційними системами, хоча їхні особливості і переваги залишаються для них маловідомими. Попитом на ринку почали користуватися системи «MarketingExpert» і «SalesExpert», що застосовуються для авторизації завдань планування маркетингу й аналізу результатів прийняття рішень.

Система «MarketingExpert» призначена, насамперед, для підтримання прийняття рішень, що випливають із планування маркетингу й аналізу їх ефективності. За допомогою цієї системи розв’язуються такі завдання стратегічного планування маркетингу на підприємстві: аналіз зовнішнього середовища, оцінювання діяльності організації й визначення майбутніх можливостей і загроз; визначення корпоративної місії, цілей і стратегій; установлення цілей і розроблення стратегії для кожної бізнес-одиниці, що входить в організацію.

Значною мірою конкретизована система «SalesExpert» класу «Customer Relationship Management» (управління відносинами з клієнтами) дає змогу комплексно розв’язати завдання збуту, сервісу і маркетингу, реалізувати нормативну модель діяльності компанії у сфері продажів і технологію тісної взаємодії відповідних служб, результативно управляти процесом продаж і забезпечувати отримання інформації, необхідної для прийняття рішень про корегування діяльності компанії у сфері маркетингу [2].

Автоматизація інформаційного забезпечення спрямована на використання технічних засобів управління для постачання потрібної інформації відповідним органам з такою метою: по-перше, організації безперервного процесу збирання, опрацювання, зберігання, пошуку й відображення інформації, а також передавання її на різні рівні управління, кожен із яких потребує різної маркетингової інформації, відповідно до завдань, які він виконує; по-друге, високої надійності й вірогідності інформації згідно з установленими вимогами щодо її збирання й опрацювання на кожному з рівнів (стратегічний, тактичний, операційний) управління.

Варто зауважити, що сучасними підходами щодо формування системи маркетингових досліджень підприємств є їх організація власними силами або залучення зовнішніх спеціалістів (аутсорсинг). Вибір підходу залежить індивідуально від кожного окремого суб'єкта господарювання, зокрема, його потенційних можливостей, забезпеченості трудовими ресурсами, їх кваліфікації та практичного досвіду.

Список використанихджерел:

1. Коваленко О.Ю. Інформація як фактор ефективності стратегічного аналізу / О.Ю. Коваленко // Ученые записки Таврического національного университета им. В.И. Вернадского. Серия: «Экономика и управление». – 2013. – Т. 26 (65), №1. – С. 56-65.

2. Пригара О. Система маркетинговой информации в исследовании привлекательности международных рынков / О. Пригара // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Економіка. – 2013. – №144. – С. 38-40.

Медведєв М. Г.,
д. т. н., професор,
професор кафедри загальноінженерних
дисциплін та теплоенергетики
ТНУ ім. В.І.Вернадського
Омецинская Н. В.,
к.т.н., доцент,
доцент кафедри загальноінженерних
дисциплін та теплоенергетики
ТНУ ім. В.І.Вернадського
(м. Київ)

НЕЛІНІЙНА МОДЕЛЬ ОПТИМІЗАЦІЇ РИЗИКУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЮ

Одним із способів підвищення ефективності і якості управління є математична теорія прийняття рішень.

Успішність рішення більшості поставлених перед менеджером завдань залежить від способу використання потенціалу і ресурсів (грошей, товарів,

сировини, обладнання, робочої сили та ін.). Саме ефективністю використання, ресурсів визначається результат діяльності будь-якої економічної системи (фірми, підприємства, галузі).

Економічна суть методів оптимізації полягає в тому, що виходячи з наявності певних ресурсів обирається такий спосіб їх використання (розподілу), при якому забезпечується максимум (або мінімум) певного показника.

Серед задач математичної оптимізації добре вивченими є задачі лінійної оптимізації. У завданнях лінійної оптимізації цільова функція лінійно залежить від $x_1, x_2, \dots, x_n$.

Задачі лінійної оптимізації не вичерпують всіх можливих типів економічних взаємозв'язків. Більш складними для аналізу і розв'язку є завдання нелінійної оптимізації, що характеризуються нелінійною залежністю цільової функції від незалежних змінних $x_1, x_2, \dots, x_n$.

Поширеними методами рішення задач нелінійної оптимізації є моделі опуклого програмування, всередині цього класу є ще його різновиди: квадратичне (КП) та сепарабельне (СП) програмування, дробно - нелінійне програмування, неопукле програмування.

Існує кілька важливих економічних задач оптимізації, які описуються квадратичними функціями ($y = a + bx + cx^2$), наприклад, визначення рівня страхових запасів, нелінійна задача про оптимальний план виробництва, вибір портфеля цінних паперів.

Розглянимо задачу мінімізації ризику інвестиційного портфелю.
Це поширена фінансова задача, яка постає на практиці ресурсного забезпечення, страхування, інвестування, банківської справи тощо.

Постановка задачі

Інвестор має намір вкласти S грн. в n цінних паперів (ЦП) і хоче визначити, яку частину цієї суми найкраще вкласти у кожний вид ЦП. Вибраний набір ЦП носить назву інвестиційний портфель.

Найкращим може бути один з двох альтернативних варіантів:

- мінімізація ризику при обмеженні на доход (обережний підхід) або
- максимізація доходу при обмеженні на ризик (ризикований, сміливий підхід).

Математична модель

Задача оптимізації

I. Знайти план інвестування (портфель) $X = (x_1, x_2)$, такий, щоб

II. загальний ризик (ЦФ) $R = \sigma_1^2 x_1^2 + \sigma_2^2 x_2^2 + 2\sigma_{12} x_1 x_2 \rightarrow \min$

III. за обмеження $x_1 + x_2 = 1$

та граничних умов – всі $x_i >= 0$.

Таблична модель 1

Це – «ідеальний» варіант, за яким портфель майже у відношенні 4:6 розділено на два ЦП (ЦП 1 та ЦП 2), визначено мінімальний ризик (4,55%)

без фіксації значення доходу, це значення автоматично обчислено і склало величину 3,45:

Оптимальний портфель інвестицій (доходи, варіації та коваріації задані)				
Критерій - мінімум ризику при обмеженні на доход				
	ЦП 1	ЦП 2	Сума	Обмеження
Портфель	**36,4%**	**63,6%**	100,00%	1
Доходність (%)	6%	2%		
Доход %	2,2%	1,3%	**3,45%**	
Дисперсія	0,09	0,06		
Коваріація	0,02		0,0093	
Дисперсія	0,012	0,024	**4,55%**	ЦФ (Ризик)

Таблична модель 2

Зафіксовано обмеження на величину доходу (5%), відповідно, мінімальний ризик зріс до 6,2%, змінилася й структура портфеля:

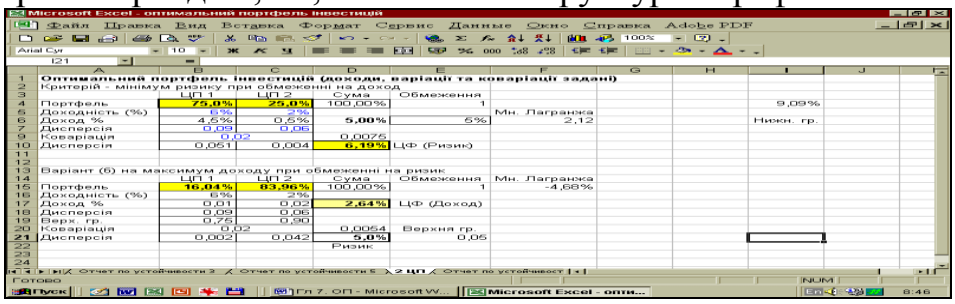

Аналіз результату

Пряма задача: отримано оптимальний портфель X=(0,75; 0,25), який забезпечує мінімальний ризик зі значенням загальної дисперсії 0,0619 (або 6,19%) при обмеженні на доход (нижня границя) $d_1x_1+d_2x_2>=0.05$ (5%).

Двоїста задача: тіньова ціна (множник Лагранжа) обмеження 5% доходу (2,12) вказує на швидкість зростання ризику при збільшенні значення цього обмеження.

Список використаної літератури

1. Кузьмичов А.І., Медведєв М.Г. Математичне програмування в Excel: Навч. посіб. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 320 с.

2. Шклярук С.Г. Портфельное инвестирование. Теория и практика / С.Г. Шклярук. — К.: Нора принт, 2000. – 350 с.

3. Экономическая информатика / Под ред. П.В. Конюховского и Д.Н. Колесова. – СПб.: Питер, 2001. – 560 с.: ил.

Путінцев А.В., науковий керівник,
к.е.н, доц., завідувач кафедри фінансів
та кредиту
ТНУ імені В.І. Вернадського
Кубарев М.Д.,
студент групи ФБСС-61,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Конкурентоспроможність регіонів — поняття багато в чому нове і поки ще не достатньо розкрите. Проблемним є і визначення критеріїв оцінки конкурентоспроможності регіонів. Україна — держава, в якій області не є міжнародними суб'єктами, хоча кожна з них займає своє місце не тільки в системі міжтериторіального, а й у системі міжнародного поділу праці.

Саме на регіональному рівні найбільш результативно забезпечується формування конкурентних переваг держави. Регіон все більше перетворюється з об'єкта – у дієвий суб'єкт формування конкурентних переваг.

Відповідно до теорії М.Портера, стійкі конкурентні переваги країн можуть базуватися тільки на конкурентних перевагах окремих кластерів – неформальних співтовариств галузевих і суміжних компаній, що характеризуються здатністю взаємного посилення конкурентних переваг.

Європейська інтеграція надає нові можливості для України та її регіонів. Разом з тим, інтеграція України у глобальний та європейський економічний простір може завдати істотних негативних соціально-економічних наслідків для тих регіонів, які не виробили власної стратегії конкурентоспроможності та не забезпечили формування відповідної суспільної ідеології конкурентоспроможності. Особливо вагомим, в умовах відкритої міжнародної конкуренції, є вплив наддержавних систем багатостороннього регулювання, зокрема СОТ, застосування єдиних для всіх суб'єктів конкурентної боротьби принципів, правил і норм.

Виходячи зі сказаного, характеристики, критерії та фактори конкурентоспроможності на кожному рівні підприємства, регіону, галузі чи країни мають свою специфіку. Найбільший інтерес викликає аналіз сучасного поняття конкурентоспроможності території (регіону). За визначенням А. Селезньова, "конкурентоспроможність регіону - це обумовлене економічними, соціальними, політичними та іншими факторами становище регіону та його окремих товаровиробників на внутрішньому та зовнішньому ринках, що відображається через показники (індикатори), що адекватно характеризують його становище та динаміку розвитку" [1]. Інше визначення трактує конкурентоспроможність регіону, як продуктивність використання регіональних ресурсів, і в першу чергу, робочої сили та капіталу, по відношенню до інших регіонів, що є результатом зростання валового регіонального продукту, а також його динамікою [2]. Ще одне визначення конкурентоспроможності регіону наголошує на його здатності створювати кращі умови для розвитку, що базується на можливостях місцевих органів влади, недержавних організацій, підприємств спільно формувати й реалізовувати стратегію росту, залучаючи кращі інтелектуальні, технічні й інші ресурси до розвитку території.

Отже, на основі комплексного аналізу запропонованих у літературі трактувань поняття конкурентоспроможності території – (регіону, муніципалітету, громади тощо), його можна визначити, як володіння ним певним набором властивостей (внутрішніх факторів конкурентоспроможності), які дають йому можливість ефективно виконувати свою роль в територіальному поділі праці, виступати з продукцією та послугами, відповідними вимогам як власних споживачів, так і ринків в міжрегіональному та міжнародному товарообміні в зовнішньому конкурентному середовищі, задовольняючи попит на них в конкурентній боротьбі з товаровиробниками з інших територій. З точки зору управління територіальними природними ресурсами, сутність конкурентоспроможності території міститься в здатності його природно-господарського комплексу ефективно відповідати вимогам сукупного попиту в міжтериторіальному обміні товарами та послугами, забезпечуючи сталий розвиток локальної, муніципальної та регіональної економіки, високі норми прибутків і накопичення та добробут населення території.

Для оцінки конкурентоспроможності території можна використовувати перш за все модель "ромбу", запропоновану М. Портером для країни [3]. За цією моделлю, роль регіону можна проаналізувати за чотирма взаємопов'язаними напрямами (детермінантами), що утворюють "територіальний ромб": параметри факторів (природні ресурси, кваліфіковані кадри, капітал, інфраструктура); рівень попиту (рівень доходу, еластичність попиту, вимоги споживачів до якості продукції тощо); суміжні та допоміжні галузі (забезпечення підприємства фінансовими та іншими необхідними ресурсами, комплектуючими, інформацією, банківськими та іншими послугами тощо); стратегії підприємств, їх структура та суперництво (створюють конкурентне середовище та розвивають конкурентні переваги). Обґрунтування поняття конкурентоспроможності продукції підприємства, галузі та регіону дає підстави його поширення на крану у цілому.

Список використаних джерел:

1. Селезнев А. З. Конкурентные позиции и инфраструктура рынка России. - М.: Юристъ. - 1999. - 384 с., с. 30.

2. Шеховцева Л. С. Методология разработки стратегии развития окраинного региона страны в условиях ОЕЗ // Прогнозирование и стратегии развития Особой экономической зоны России: Межвузов. сб. науч. работ. - Калининград: Калинингр. ун-т. - 2000. - С. 20-32., с. 22.

3. Портер М. Международная конкуренция / Пер. з англ.; Под. ред. и с предисловием В. Д. Щетинина. - М.: Международные отношения. - 1993. - 896 с., с. 93.

Путінцев А.В., науковий керівник,
к.е.н, доц., завідувач кафедри фінансів
та кредиту
ТНУ імені В.І. Вернадського
Телегуз О.В.,
студент групи Ф-61,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Відомо, що регіон будь-якого рангу є певною системою. Поняття системи означає ціле, що складається із елементів. Система – це сукупність, об'єднання взаємоповязанних і розміщенних у відповідному порядку елементів (частин) певного цілісного утворення [1]. Системи перебувають між собою у причино-наслідкових зв'язках, що означає, що заміна одного елемента або зв'язку між системами спричиняє заміну інших елементів і зв'язків.

Тіснота зв'язку елементів між собою та іншими елементами є критерієм виділення даної сукупності в систему. Чим тісніше зв'язок між елементами, тим слабший зв'язок системи з оточуючими елементами. Система може переходити з однієї фази розвитку в іншу. Вона являє собою динамічне утворення.

Кожна система може бути представлена як елемент суперсистеми, тобто системи вищого рангу.

Виділяється наступна ієрархія характеристик поняття «регіон»:

- природно - географічні;
- демографічні;
- економічні (спільність народногосподарських завдань, особливості виробництва, власні регіональні умови відтворення валового суспільного продукту, основні фонди, формування доходів населення та їх товарного забезпечення, джерела капіталовкладень та витрат на утримання невиробничої сфери, спеціалізоване господарство, його комплексність, тісні внутрішньорайонні й міжрайонні економічні зв'язки, відносна повнота та замкненість виробничих циклів);
- функціональні;
- інфраструктурні;
- адміністративні;
- політичні;
- соціологічні;
- історично-культурні.

Важливими принципами при систематизації систем є:

1) збереження загальної цілеспрямованості функціонування всієї системи;

2) наявність провідної характеристики у підсистемі кожного рівня.

В економічній науці існують різні підходи до класифікації господарських систем. Туган-Барановський М.І. вважав, що «Господарські системи потрібно, перш за все, поділити на дві великі групи: гармонійні і антагоністичні. У гармонійних господарських систем інтереси окремих господарств не знаходяться в неминучій суперечності одне з одним – навпаки, така суперечність характерна для антагоністичних систем» [2].

Економіка регіону – реальна система. Водночас, немає однієї точки зору щодо переліку ознак системності його господарства, пріоритетів. Існує дві протилежні точки зору щодо автономності та самостійності регіону та регіональної економіки. Перша вважає, що регіон – це економічно самостійна, збалансована система. Друге бачення місця регіону стверджує, що регіональна економіка – це підсистема національної, вона не може бути ні самостійною, ні самодостатньою. Мотивування цієї тези полягає в тому, що регіон – це частина національної території, і це означає, що його соціальний та економічний потенціал є складовою національного – державного потенціалу.

Серед національних та регіональних пріоритетів домінування належить національним, а інтереси регіонів підпорядковуються їм. Це означає, що при забезпеченні регіональних інтересів, інтереси держави повинні бути на першому місці для врахування та задоволення потреб всієї країни. Тобто, розвиток економіки регіонів, задоволення регіональних соціально-економічних інтересів і потреб відображає забезпечення національної безпеки країни.

«Класичні» дослідження принципів та механізмів регіонального розвитку базуються на пріоритеті природно-ресурсних та матеріально-трудових складових. В залежності від забезпеченості територій зазначеними ресурсами, визначаються можливості їх розвитку. Відповідно до цих чинників, згідно згаданої концепції пріоритетів сировинних складових, відсутність будь-якого ресурсу погіршує стан розвитку економіки певного регіону.

В той же час, зменшення обсягу природно-сировинних ресурсів, подорожчання умов їх пошуку та видобування, підвищення вимог до екологічності виробництва, актуалізувало та зробило єдино можливим у сучасних реаліях глобальної світової економічної системи такий чинник як інноваційний розвиток, який стає провідним у все більшої кількості країн світу.

В умовах обмеженості ресурсного забезпечення, інноваційна складова екстенсивного розвитку країн виходить на перше місце. Зрозуміло, чому всі розвинені країни покладають великі сподівання на інноваційний шлях: за рахунок більш повного інноваційного використання обмежених ресурсів

можливо отримати той самий, а то і більший, ефект, що здешевлює одиницю виробленої продукції.

Україні, для того, щоб досягти рівня економічного розвитку цивілізованих країн, слід враховувати реалії сьогодення і використати інноваційний шлях розвитку. Однак, неможна огульно підходити до даної проблеми і декларувати загальний перехід до інноваційного шляху. Так, наприклад, деякі підприємства отримують свої прибутки за рахунок не інноваційних, а, навпаки, традиційних методів виробництва товарів та послуг: статусні, ексклюзивні товари та послуги, товари народного промислу та творчості тощо, тобто товари та послуги, які вироблені ручною працею та за допомогою старовинних або особливих рецептів та прийомів. Уніфікація та стандартизація даних технологій виробництва може тільки зашкодити виробнику – зменшить обсяги продажу, виробництва, погіршить фінансове становище і аж ніяк не посприяє розвитку країни. Тому, на перший планвиходить проблема визначення державних пріоритетів інноваційного розвитку, в руслі яких і виокремлюються більш конкретні кроки.

Умовну послідовність розробки та впровадження інноваційного процесу можна визначити наступним чином:

1)визначення державних пріоритетів інноваційного розвитку;

2)визначення пріоритетних сфер економіки, які потребують стимулювання процесу впровадження інновацій;

3)визначення регіонів здійснення інновацій;

4)конкретизація об’єктів здійснення інновацій;

5)надання даним об’єктам пільгових кредитних ресурсів за рахунок коштів банківських установ з наступною компенсацією відсотків з державного бюджету та за рахунок коштів регіональних (обласних/місцевих) бюджетів.

Наявність в цьому ланцюгу регіональної складової є обов’язковим й обумовлене відмінностями в розміщенні та розвитку продуктивних сил за територією країни. Тому, в кожному окремому випадку – кожному регіоні, необхідно визначати напрям використання інвестицій.

Натепер не існує єдиного сценарію вкладання інвестицій для всіх регіонів України, що обумовлено відмінностями в рівнях соціально-економічного розвитку територій та структурі видів діяльності, а отже підхід до інноваціно-інвестиційного розвитку економіки регіонів країни має бути територіально-диференційованим.

Список використаних джерел

1. Кондаков Н.И. Логическийсловарь-справочник. – М.: Наука. 1975.

2. Туган-Барановський М. Основи політичної економії / Наук. ред., авт. передмови і вступ. статті С. М. Злупко. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003 – 628 с.

Руденко Ю. О.,
аспіратнка кафедри менеджменту
і права ДДАЕУ
(м.Дніпро)

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Останнім часом в українському селі спостерігається посилення негативних процесів: зниження обсягів виробництва продукції та життєвого рівня населення, зростання масштабів бідності, безробіття, показників депопуляції. Однією з причин останньої є міграція сільського населення у міста. Виїжджає, переважно, молодь – найбільш працездатна частина населення. Сільський туризм на початку XXI ст. – один із найперспективніших видів відпочинку в Україні. Розвиток сільського зеленого туризму – це, можна сказати, соціально-економічна програма що переведе частину сільського населення до сфери послуг. Така державна політика передбачає не лише економічні, а й соціально-культурні цілі (збереження та відтворення культурної спадщини, національної самобутності території; забезпечення зміни традиційної структури сільськогосподарського виробництва тощо).

Україна з її унікальним ресурсним потенціалом має великі можливості для розвитку сільського зеленого туризму особливо в тих регіонах, де слабо розвинена інфраструктура туризму і одночасно є величезний невикористаний рекреаційний потенціал. Обмежує розвиток сільського зеленого туризму в Україні низький рівень облаштування сільських садиб. Хоча загальний житловий фонд українського села величезний — 6,5 млн. будинків, централізоване водопостачання мають лише 12 % осель, опалення природним газом —18, а каналізацію — 7 %. У цілому із загального житлового фонду сіл приватного сектору нині можна використати з метою розселення туристів до 30% будинків належного санітарного стану та 10 % — за мінімального ремонту та облаштування. В Україні заснована Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму з регіональними відділеннями. Виходить журнал "Сільський зелений туризм", у якому публікуються пропозиції селян щодо використання їхніх будинків для відпочинку на селі туристів з фотографіями садиб, описами природних принад регіону і переліком послуг.

Індустрія гостинності України продовжує інтегруватися у світовий туристичний ринок: відповідно до сучасного споживання трансформується мережа колективних засобів розміщення. Доля спеціалізованих (оздоровчих) засобів знижується, адже подорожі зазвичай мають коротко- та середньо-терміновий характер, і сучасний темп життя рідко передбачає класичну 21-денну путівку до санаторію. У структурі внутрішнього споживання санаторно-курортних послуг вагома роль продовжує належати державі. Забезпечити достатнє завантаження засобів оздоровлення державним коштом

практично неможливо, споживання ж послуг з оздоровлення українцями власним коштом не має масового характеру у зв'язку невисоким рівнем доходу. Іноземні відвідувачі мають більші достатки, проте і вибагливіші до умов перебування, а стан відповідних засобів розміщення в Україні погіршується щороку. Наслідки замкнутого кола "відсутність споживання – відсутність інвестицій – занепад" - закриття та реструктуризація побудованих здебільшого за радянських часів санаторіїв та баз. Натомість популярнішими стають хостели, мотелі та готелі, адже зростає кількість туристів, які менш вибагливі до комфорту, не потребують оздоровлення, але є більш вибагливими до цін, новинок та вражень.

Вартим уваги є виокремлення шляху розвитку сільського туризму у Греції. До 1970 року тут не було організованого сільського туризму. Починаючи з 1980 року, місцеві експерти приступили до планування нових форм туризму, таких як сільський туризм.Ідеологічною мотивацією для створення таких кооперативів було переконання, що вони можуть сприяти зміні становища жінок в сільській місцевості.Успіх розвитку агротуристичних жіночих кооперативів в Греції частково пояснюється активністю самих жінок, цінностями справжньої гостинності, заснованої на принципі «Ласкаво просимо в наш будинок», та істинному інтересові до хорошого обслуговування подорожуючих.

Світовий досвід доводить перспективність розвитку туризму, особливо на сільських територіях. Адаптувавши принципи кооперації до діяльності сільського туризму, вітчизняні кооперативні організації сприятимуть економічному відродженню сільських громад шляхом самозайнятості у сфері туризму, забезпечуватимуть надходження коштів у місцеві бюджети, популяризуватимуть регіон, покращуючи тим самим його інвестиційну привабливість.

Список використаної літератури

1. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua. – Назва з екрана.

2. Дубодєлова А. В., Малкуш Х. Ю. Особливості та тенденції розвитку сільського туризму в Україні //Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – №. 2. – С. 118-123.

3. Сайт Спілки СЗТ України[Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.greentour.com.ua. – Назва з екрана.

4. Iakovidou, O. (1992). "TheRoleoftheWomen'sAgrotourismCooperativesforPromotionofAgrotourisminGreece". SINETERISTIKI PORIA, 27: 137-145 (inGreek).

Савенко А.Є., науковий керівник,
к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

НОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Багаторічна практика європейських країн демонструє економічні, екологічні та соціальні переваги агротуризму, серед яких: аграрний туризм має низькі бар'єри для входу; може сприяти відродженню депресивних сільських територій, розвитку інфраструктури сільських регіонів, як загальної, так і туристичної; стати основою стратегії розвитку сільських громад; сприяти більш етичній та природній поведінці людини у екосистемі.

World Tourism Organization (Всесвітня туристична організація) оцінюючи стан агротуризму у світі, вказує, що, агротуризм, як один із напрямків екологічного туризму, об'єднує у своєму складі види відпочинку, розвивається високими темпами та входить до складу п'яти основних стратегічних напрямків розвитку світового туризму до 2020 року [1].

На початок 2017 року в Україні було зареєстровано більше, ніж 1600 садиб, які працюють у сфері аграрного туризму. Близько 90% аграрних садиб зосереджено у традиційних туристичних регіонах – у Карпатах та Приазов'ї, поблизу відомих курортно-рекреаційних центрів та баз відпочинку. Спектр послуг, які пропонують власники зелених садиб, достатньо широкий: організація майстер-класів для туристів, збір врожаю, дегустація продукції у форматі фермерського сніданку або обіду, а також збут продукції туристам.

Також, в особі туристів фермер знаходить вдячну аудиторію, підтримку своїх поглядів і визнання своєї праці. Пропонуються і «традиційні» туристичні розваги: краєзнавчі екскурсії, туристичні походи, мандрівки на квадроциклах, катання верхи на конях, збирання грибів, ягід, риболовля тощо.

Агротуризм в Україні має ряд відмінних особливостей: насамперед, це сімейний бізнес. Організатором виступає сільська родина, яка надає власне житло та забезпечує продуктами харчування, виробленими в особистому селянському господарстві. У більшості гостинних садиб аутентичні або поетичні назви, які відображають місцеві природні особливості або туристичні бренди, такі як, «Квітка Горган», «Волоський потік», «Зачаровані Карпати», «Кичера».

На сьогодні поширеною інвестицією є купівля садиб у екологічно чистій місцевості поруч із річкою, озером, у гірській місцевості. Для того, щоб отримати сталий прибуток від туристичного бізнесу у сільській місцевості, необхідно приймати не менше 50 чоловік на місяць, що є не

завжди можливим навіть у сезон. Тому для більшості власників зелених садиб туристичний бізнес не є основною діяльністю.

Інноваційним підходом у формуванні туристичного продукту у сфері агротуризму є розвиток «зелених маршрутів».

«Зелені маршрути» (Greenways) є основою для створення регіонального туристичного продукту і кооперації між суб'єктами агротуризму. Це ефективний інструмент розвитку туризму, який дозволяє створювати цікаві та змістовні маршрути – основу для партнерства місцевої влади, жителів та громадських ініціатив. Важливою складовою частиною «зелених маршрутів» є екомузеї, які відображають автентичність місця подорожі.

«Зелені маршрути» – це екотуристичні траси природної і культурної спадщини, які проходять уздовж річок, традиційних, історичних торговельних шляхів, природних коридорів. Такі маршрути об'єднують регіони, туристичні визначні місця та місцеві ініціативи, підтримують розвиток сталого туризму і відпочинку, сприятливого для навколишнього середовища, пропагуючи здоровий спосіб життя.

Загальні критерії для всіх категорій «зелених маршрутів»: маршрут повинен мати тематичну спрямованість, назву, що містить слова «зелений маршрут» або «greenways», логотип, девіз; маршрут повинен мати інформаційну систему уздовж траси (покажчики, елементи маркування, інформаційні центри та пункти тощо); інформація про маршрут поширюється у вигляді листівок, буклетів, картосхем, путівників, схвалюється також створення Інтернет-сайту маршруту; маршрут повинен відповідати вимогам забезпечення безпеки, особливо щодо велосипедистів і піших туристів, осіб з обмеженими фізичними можливостями; маршрут є складовою частиною вже тих що існують або тих що розробляються стратегій та планів розвитку туризму та транспортної системи району, входить до комунікаційної та туристичної мережі регіону; пов'язаний з системою громадського транспорту.

Перший маршрут «Зеленого шляху» в Україні під назвою "Медове Коло", прокладений у Рівненській області, очікується надалі створення за цим маршрутом туристичної інфраструктури та розвиток підприємницької активності [2].

Для забезпечення пріоритетності розвитку аграрного туризму в Україні та наближення його до стандартів ЄС вбачається доцільним: упорядкування нормативно-правової бази прийняттям Верховною Радою закону «Про сільський зелений туризм» та Постанови Кабінету Міністрів «Послуги агротуристичні. Основні вимоги»; прийняття Національної програми розвитку аграрного туризму в Україні; введення загальнодержавного реєстру сертифікованих садиб, господарі яких займаються туристичним бізнесом.

Список використаних джерел

1. World Tourism Organization (UNWTO) http://www2.unwto.org/

2. Зелені шляхи України. «Медове коло https://www.facebook.com/greenwaysUA/

Савенко Г.Е. науковий керівник
к.е.н., доцент кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
Дашніков Д.В.,
студент групи ПТБД 21,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

МАРКЕТИНГ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Один з сучасних світових трендів – органічне сільське господарство, активно набирає обертів у всьому світі. Вирішити проблеми ефективного функціонування ринку органічної продукції можливо при використанні маркетингового підходу, який ґрунтується на взаємодії декількох концепцій маркетингу, що застосовуються суб'єктами ринку на всіх рівнях маркетингового середовища.

З урахуванням екологічної спрямованості виробництва органічної продукції, провідною концепцією повинна стати концепція екологічного маркетингу. Основним завданням даної концепції є орієнтація діяльності суб'єктів ринку на просвіту споживачів в області екологічних проблем, зниження використання обмежених ресурсів, створення екологічно безпечної життєдіяльності для задоволення потреб споживачів та ведення суспільства до сталого розвитку. Державна маркетингова концепція спрямована на забезпечення сталого розвитку країни, міжнародну конкурентоспроможність національного органічного бізнесу. Для успішного виходу на міжнародні ринки необхідно також використовувати концепцію територіального маркетингу. Суттєву роль у територіальному маркетингу відіграє екологічний імідж країни або окремих її міст (регіонів, територій), що пов'язує асоціації споживача з якістю продукції та актуалізується при виведенні на ринок органічної продукції.

Як показує досвід підприємств агробізнесу, комплексна маркетингова діяльність є більш ефективною при налагодженні партнерських взаємовідносин виробників зі споживачами, так і з іншими представниками мікросередовища підприємства: конкурентами, постачальниками, посередниками. У Євросоюзі основними маркетинговими каналами продажу органічної аграрної продукції та органічних продуктів харчування є: експорт; продаж гуртовим торговельним компаніям; продаж переробним підприємствам; прямі продажі від виробника до споживачів через ринки або фірмові магазини виробника; продаж через інтернет-магазини; пряме постачання у спеціалізовані магазини та заклади харчування; продаж через великі торговельні мережі. У більшості країн ЄС продукція органічного сільського господарства продається з поєднанням усіх наведених каналів. Водночас, в Німеччині до 65% органічної продукції реалізується через

спеціалізовані магазини; у Данії, Австрії – переважає збут органічної продукції через супермаркети.

Для України основним каналом збуту органічної продукції є експорт, у 2016 році було експортовано 80% виробленої органічної продукції (165 тис. т.) на загальну суму €46 млн. [1].

Кожен із каналів збуту має свої характерні риси, які виробник обов'язково має взяти до уваги при здійсненні своєї маркетингової діяльності. У європейських країнах, на перших етапах розвитку органічного ринку, каналами збуту та одночасно рекламою органічної продукції стали фермерські ринки та органічні ресторани. Мотивацією придбання органічної продукції на фермерських ринках є свіжість органічних продуктів, ціни без посередницьких націнок, упакування з екологічних матеріалів; стримуючими чинниками є відсутність широкого асортименту органічної продукції, яку може запропонувати місцевий виробник та сезонність продукції. Перевагу спеціалізованим магазинам при купівлі органічної продукції віддають споживачі, які більше піддаються факторам емоційного впливу. Для них важливим є концепція здорового харчування, одержання фахових консультацій та порад.

Органічні ресторани широко поширені у Європі. Одним з найбільш відомих органічних ресторанів є De Kas (Нідерланди). Заклад розташований в старій теплиці у центрі Амстердаму, тут вирощують зелень, фрукти, овочі та навіть їстівні квіти, які використовуються для приготування страв. Поблизу міста знаходиться фермерське, господарство, що постачає в ресторан тільки органічні продукти. У Відні (Австрія) на площі Фрайунг щоп'ятниці працює фермерський ринок органічної продукції, у країні діють мережі органічних супермаркетів Denn's та Basic Bio [2].

На сьогодні в Україні фуд-трендом є пропозиція так званих органічних меню (страви та напої, виготовлені з органічної продукції). Серед закладів, які пропонують органічну кухню: ресторан «Greenguru», кафе «Органік Кафе by GLOSSARY», «Органік Кафе DO-DO», «Еко-шик», «I live», «Organic Café» (м. Київ); кафе «Maison Blanche», «Органічне кафе» (Київська область), кафе-магазин «Vitamin» (м. Харків), ресторан «Франко» (м. Івано-Франківськ) тощо.

Основними мережами супермаркетів у Євросоюзі, у яких можна придбати органічну продукцію, є Ahold, Billa, Carrefour, Coop, Tesco тощо. В Україні відділи органічної продукції є практично в усіх супермаркетах великих торговельних мереж. Також діють мережі спеціалізованих магазинів з продажу органік продукції, такі, як Еко-лавка, Здорова лавка, Bebio (Київ). Попит на органічну продукцію в Україні обмежений через низьку купівельну спроможність населення.

Отже, для вітчизняних виробників-початківців, які тільки вийшли на ринок та/або працюють на регіонального споживача, варто представляти свою продукцію на агропродовольчих ярмарках, у власних магазинах,

здійснювати продаж представникам гуртової торгівлі та переробним підприємствам і проводити пряме постачання у спеціалізовані магазини.

Список використаних джерел

1. Основну частину органічної продукції Україна відправляє на експорт // UBR 06.03.2017 https : //ubr.ua/ agricultural –market…3836127

2. De Kas– найбільш екологічний ресторан Європи // Родовід // https: // rodovid.me/organic_eat/de-kas---samyy-ekologichnyy-restoran-evropy.html

Савенко А.Є., науковий керівник,
к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Таран А.В., Вощула К.О.,
студенти групи ГРС 11,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ЯБЛУНЕВЕ САДІВНИЦТВО ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ АГРОТУРИЗМУ В ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

На сьогодні Україна увійшла до ТОП–10 виробників яблук у світі. Цей вид бізнесу є високоприбутковим, щороку в державі з'являється понад 3,5 тис. га нових насаджень, вартість одного гектара – близько 30 тис. дол, окупність бізнесу – 2 роки. В умовах жорсткої конкуренції з імпортними виробниками садово-ягідної продукції, насамперед більш дешевими польськими яблуками, та з метою диверсифікації доходів, ми пропонуємо доповнювати садівництво агротуристичними проектами, одним з яких є розвиток агротуризму на основі яблуневих садів в Чернігівській області.

З давніх часів саме яблуня була основною плодовою культурою в Чернігівщини. Окремі сади, які раніше вирощувалися поблизу кожного населеного пункту на Чернігівщині, збереглися до наших днів. Вони втратили свою актуальність для виробництва фруктів, оскільки мають низьку продуктивність, але привабливі як туристичні атракції. Одночасно в області закладаються яблуневі сади інтенсивного типу. Інтенсивні яблуневі сади – це сади на слаборослих підщепах, які характеризується високою продуктивністю з екологічно чистими та ресурсоощадними технологіями [1].

Унікальність яблуневих садів Чернігівської області у якості туристичних об’єктів, полягає у наступному:

– яблуневі сади виконують національно-просвітницьку функцію. Вони містять місцеві сорти, які не є поширеними у сучасному плодівництві (антонівка, боровинка, Симиренко та інші);

– сприяють розвитку садівництва і бджільництва в Чернігівській області.

Крім того, агротуристичний бізнес на основі садівництва, сприятиме зростанню зайнятості у сільській місцевості, та запобігатиме трудової міграції, що особливо важливо, серед молоді; відродженню місцевих сільських громад та розвитку сільської інфраструктури.

На основі яблуневого саду можливими є проведення фестивалів, таких як «Яблуневий спас», «Його величність Яблуко», «Яблуневі Господар та Господиня», дитячого творчого фестивалю «Чернігів-сад», ярмарків «Медовий дар», під час яких, кожен охочий матиме можливість продегустувати та придбати різні сорти яблук, мед, іншу продукцію бджільництва, придбати плодово-ягідні саджанці. Також організацію у саду фуд-кортів для кулінарних заходів, виставок та продаж страв з яблук та інших дарів природи: джемів та мармеладу, вина, наливок, мочених яблук, трендових на сьогодні снеків з органічних сухофруктів та інших натуральних природних смаколиків. Також проведення майстер-класів в саду з карвінгу з яблук, приготування яблук у глазурі, прогулянки садом із професійною фотосесією.

У вересні можливо організовувати тури вихідного дня із проживанням у фермерських гостьових оселях для збору врожаю за системою «Збери сам» (з анг. pick-your-own) а також турів для школярів. З карликових яблунь збирати врожай можуть навіть діти, стоячи на землі, оскільки середня висота таких дерев не перевищує 2,5 м, а продукція вирощена за органічними технологіями є безпечною для здоров’я. Важливо, що в особі агротуристів фермери-садоводи отримують не тільки додатковий дохід, але і однодумців, вдячних поціновувачів своєї справи.

Доцільним є використання досвіду наших сусідів у даній царині. Так у білоруському агромістечку Вистичі поблизу м. Бреста проходить Яблучний фестиваль «Вістицькі яблик» [2]. Подібне свято – «Фестиваль яблука» з 2011 р. проводиться у молдовському м. Сорока. Спочатку громада міста заснувала захід як локальний, але вже кілька років поспіль фестиваль є національним, який підтримує уряд країни. Щороку фестиваль відвідують українці – садівники, переробники, представники торговельного бізнесу та звичайні туристи [3]. На Фестивалі яблук у Нормандії (Франція) серед місцевих фермерів проводиться конкурс на найкрасивіші яблука та найсмачніший сидр, а також виступи музикантів, парад оркестрів, та інші заходи, які заохочують туристів [4]. Особливістю Фестивалю яблук у м. Чивик на півдні Швеції є виставка гігантських картин з яблук, на створення окремих шедеврів йде до 75-ти тисяч яблук [5].

Щоб розкрити туристичний потенціал Чернігівської області та втілити у життя запропонований проект, необхідно виконати ряд завдань: розробити туристичний бренд «Яблуневі сади Чернігівської області»; видати рекламно - інформаційну продукцію; встановити зав’язки з туристичними агенціями, у тому числі для залучення європейських туристів, зважаючи на цінові

переваги агротуризму в Україні у порівнянні з європейськими країнами; розробити туристичний портал та електронну мапу садів – центрів агротуризму Чернігівщини.

Список використаних джерел

1. Швець В. Коли закладаєш яблуневий сад, потрібно з самого початку випередити конкурентів // Пропозиція - Головний журнал з питань агробізнесу. 14.11.2017 http://propozitsiya.com/ua/vasyl-shvec-koly-zakladayesh-yablunevyy-sad-potribno-z-samogo-pochatku-vyperedyty-konkurentiv

2. «Вістицькі яблик 2016» BrestSity http://brestcity.com/blog/vistycki-yablyk-2016-degustaciya-koncert-i-pamyatnyj-znak-yabloko-foto

3. В Сороках відбувся Національний фестиваль яблука. Вересень 2017//Офіційний сайт Єврорегіону Дністер http://dniester.eu/802

4. Яблучний фестиваль у Нормандії // OUTLOOK 14.10.2017 http://uk.theoutlook.com.ua/news/8289/yabluchnij-festival-...html

5. Яблунева ярмарка у Чивикі, Швеція // *Destinations 20/08/2012*. http://www.destinations.ru/news/?id=5194-YAblochnaya-yarmarka-v-CHivike-SHvetsiya.

Савенко А.Є., науковий керівник,
к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Черепичник К.В., Данугян К.А.,
студенти групи Економіка 11,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ФОРМУВАННЯ АГРОТУРИСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ В УКРАЇНІ

Світова практика свідчить про високу економічну результативність діяльності значної кількості різноманітних кластерів, підтверджуючи їхні конкурентні переваги порівняно із традиційними формами організації бізнесу. Тому, очевидним є запровадження кластерів у туристичній сфері України.

Під терміном туристичний кластер розуміють групи підприємств, сконцентрованих географічно в межах регіону, які спільно використовують туристичні ресурси, спеціалізовану туристичну інфраструктуру, локальні ринки праці, здійснюють спільне управління маркетингову діяльність. Туристичний кластер може з'явитися при наявності ресурсів, турпродукту та інновацій. Не менш важливою є здатність потенційних учасників кластера до кооперації та обміну інформацією, а також рівень їх освіти та якості надаваних послуг.

У туристичному кластері система накопичення вартості включає чотири типи ланцюгів доданої вартості: постачальників, транспортні компанії, засоби розміщення та розваг, канали збуту туристичних продуктів (туроператорів, тур агентів), а також самих покупців - туристів. За даними World Tourism Organization **(**Всесвітньої туристичної організації) [1], під час семиденного перебування відвідувача у віддаленому туристичному центрі працює від десяти до двадцяти ланцюгів. В них задіяні до п’ятдесяти різних фірм, починаючи з екскурсійного бюро, спеціалізованих магазинів туристичної літератури та страхових компаній до сувенірних крамниць**,** пунктів обміну валюти та ін.

Інша суттєва риса кластеру полягає в поєднанні кооперації та конкуренції. Конкурентні відносини складаються як всередині туристичного кластеру, між фірм, що входять до нього, так і поза його межами, з іншими кластерами.

Основні критерії успішного формування туристичного кластера: географічна концентрація та близькість суб'єктів; наявність зв'язків і взаємодії між потенційними учасниками кластера; наявність стратегічних документів з питань сталого розвитку; наявність у регіоні унікальних туристичних об'єктів, які здатні забезпечити приплив туристів; наявність кваліфікованих туристичних кадрів або установи освіти, яка може забезпечити їх підготовку; наявність екологічних стандартів, ініціатив та екологічного менеджменту в сфері туристичних послуг; наявність спільних заходів у галузі туризму в регіоні, які демонструють приватно-державне партнерство.

Прикладом є Лоуелл в Массачусетсі (США) - у минулому великий центр текстильної промисловості, щобувперетворенийна музейний, освітній та розважальний парк. Цікавим прикладом є шотландськемісто Глазго (Велика Британія), що до 70-х років минулого сторіччя існувало за рахунок важкої та обробної промисловості, зараз, перш за все, знаменитий своїми садовими фестивалями, святковими ярмарками та розвиненою інфраструктурою.

Розвиток аграрного туризму за кластерним принципом не потребує великих інвестицій, але дає можливість мешканцям реалізувати свій потенціал, дозволяє мобілізувати внутрішні ресурси регіонів.

У 2016 в Україні, в складі концепції сільського розвитку, булла прийнята программа створення шести агрорекреаційні кластерів:

– цілорічний курорт на території курорту «Коблево» Березанського та Очаківського районів Миколаївської області;

– «Диканька цілий рік» у Диканському районі Полтавської області;

– «Козачий круг» Парафиевскойї об'єднаної територіальної громади за участю Качанівського парку, фермерського господарства «Соколиний Хутір», фермерського господарства «Мрія» в Ічнянському районі Чернігівської області;

– «Екопарк Фрумушека» у Тарутинському районі Одеської області;

– курорти «Лазурне» і «Арабатська стрілка» Херсонської області;

–екопарк «Медвино» в Іванківському районі Київської області[2].

В Україні вже є приклади успішного формування туристичних кластерів. Так, на території Поділля сьогодні активно функціонують 5 туристичних кластерів. Вони мають або вузьку спеціалізацію («Подільська гільдія ремісників», «Оберіг»), або багатопрофільні («Кам'янець»). Можливим є об'єднання діючих туристичних кластерів Кам'янця - Подільського в один, що значно підвищить економічну ефективність їх діяльності.

Отже, туристичні кластерні структури завдяки можливості обміну знанями і трансферу інновацій забезпечують єдиний ланцюг проекту - від комерційної ідеї та розробки технології до впровадження та просування товару на ринку, що зумовлює появу попиту на туристичний продукт. Так можна забезпечити залучення інвестицій та ефективне функціонування туристичного кластеру на рівні регіону і, як наслідок, держави в цілому.

Кластерні моделі дозволяють об'єднати всіх представників туристичної інфраструктури, забезпечити більш ефективне використання наявних ресурсів, підвищити конкурентоспроможність, домогтися синергетичного ефекту, розширити спектр запропонованих послуг, зробити регіон більш помітним і привабливим як для туристів, так і для потенційних інвесторів.

Список використаних джерел

1. World Tourism Organization (UNWTO) http://www2.unwto.org/

2. Підсумки: У 2016 році розпочато створення 6 агрорекреаційних кластерів. 06.01.2017 // Міністерство аграрної політики та продовольства України http://minagro.gov.ua/node/22957

Терон І.В.,
к.е.н, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник
ІДСД ім. М. В. Птухи НАН України
(м.Київ)

ДО ПИТАННЯ ПРО СУБ'ЄКТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Множинність суб'єктів соціального розвитку сільських поселень і складність їх внутрішньої структури обумовлює різноаспектність і значимість проблеми взаємозв'язку та реалізації їх інтересів у нестабільних умовах, яка на сьогодні залишається поза увагою науковців і практиків.

В узагальненому вигляді інтереси держави, як традиційно найбільш потужного за своїм потенціалом суб'єкта соціального розвитку сільських поселень, якиймає координувати багатоаспектну діяльність учасників досліджуваного процесу через створення сприятливого інституційного

середовища господарської діяльності, природокористування та людського розвитку сільських поселень, полягають у: соціальній безпеці , екологічній та соціальній стабільності територій; збереженні генофонду народу, сприятливій демографічній ситуації; ефективному функціонуванні соціальної інфраструктури на ринкових засадах; ефективному соціальному середовищі продуктивності виробничої діяльності на територіях поселень; забезпеченні продуктивної зайнятості населення та конкурентоспроможності робочої сили.

В умовах перманентної суспільно-політичної нестабільності в країні бізнес-співтовариство націлене насамперед на стабілізацію і зміцнення функціонування своїх бізнес-активів і примноження власності. З цих позицій контекст соціального розвитку сільських поселень розглядається як один з ймовірних напрямів розширення і зміцнення бізнесу. У разі соціальної відповідальності підприємництва достатній рівень соціального розвитку сільського населеного пункту та належна якість людського капіталу його мешканців стає сприятливим і поживним підґрунтям диверсифікації та розгортання цього бізнесу. У протилежному випадку спрощується можливість бізнесу фактично за безцінь отримати доступ до природних та матеріальних ресурсів громади, загарбницьки і шкідницьки експлуатуючи їх майже до не відновлюваного стану, що, в свою чергу, мультиплікативно скорочує потенційні можливості їх соціального розвитку.

Інтересом населення в цілому є забезпечення необхідних соціальних стандартів життя на селі та підтримання й відтворення сприятливого оточуючого природного середовища. Відмітимо, що соціальною групою, найбільш «зацікавленою» у соціальному розвиткові сільських поселень, є місцеві, сільські спільноти. Відносно території проживання вони є суб‘єктом розвитку, який має володіти важелями впливу на облаштування середовища проживання, тобто безперечно є безпосередньо активним суб‘єктом і зацікавлений отримати усю повноту ресурсів і самостійність такого впливу, а також необхідну державну підтримку. З іншого, — у державних програмах розвитку територій вони, по суті, виступають об‘єктом цього розвитку як головний визначник функціонування сільського поселення. У цьому плані їх головним інтересом щодо соціального розвитку поселень є забезпечення задоволення необхідних стандартів життєвого рівня населення, практична реалізація конституційних прав селян на працю, соціальний захист населення, освіту, охорону здоров’я, культуру, житло;запобігання прогресуючому розпаду соціальної сфери (охорони здоров’я, освіти, культури, інших галузей сфери соціальної інфраструктури), що звужує простір демо- і трудоресурсовідтворення, створення умов для трудової діяльності і на цій основі — отримання гідного (або хоча б прийнятного) рівня доходу.

Інтереси кожної групи суб‘єктів акумулюють як загальні, так і специфічні; певна частина інтересів головних суб‘єктів розвитку сільських територій не співпадає; «сила» прояву тих чи інших інтересів залежить

безпосередньо від рівня (мезо-, макро-, мікро-), на якому перебуває той чи інший суб‘єкт. При цьому жоден із зазначених інтересів одного з суб‘єктів не є антагоністом чи безпосередньо ортогональним відносно іншого.

Статуси суб‘єктів, їх реальні ролі в процесі регулювання соціального розвитку сільських поселень, різний діапазон ресурсів і можливостей (економічних, політичних тощо) визначають суспільно-економічну значущість і положення суб'єктів у цілому та рівень задоволення інтересів. І отже, нерівність вихідної соціальної диспозиції суб‘єктів сільського розвитку, форма та інструменти реалізації формально безпосередньо узгоджених і несуперечливих інтересів на практиці визначають їх реальну взаємну диспозицію і мутацію узгоджених і прямо взаємозалежних і взаємообумовлюючих інтересів — в інтереси практично взаємовиключні.

Практика взаємодії суб‘єктів соціального розвитку сільських поселень та реалізації їх відповідних інтересів на сьогодні має наступні наслідки:

1) перетворення населення, і насамперед сільських громад зокрема, із суб‘єкта — в об‘єкт соціального розвитку, нав'язування селянам таких правил соціальної поведінки та діяльності, які обмежують її автономію, виключають вільний вибір способів самореалізації свого соціального потенціалу;

2) ігнорування соціальних потреб сільських мешканців та неврахування їх інтересів при виборі пріоритетів регулювання сільського соціального розвитку та прийняття управлінських рішень, які консервують та загострюють існуючі проблеми соціального розвитку;

3) скеровування обмежених бюджетних ресурсів на вирішення другорядних проблем або тих, які не існують або існують лише гіпотетично, на ті рішення, яке не реалізується; це визначає абсолютну взаємну автономність незалежність прийнятих державно-адміністративних рішень, проблем та результатів.

Шевченко Н.О., науковий керівник,
д.держ.упр, доц.,
завідувач кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Агабабян Д.С.,
студентка групи ПТБД-51,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОДУКЦІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ПІДВИЩЕНИХ РИНКОВИХ РИЗИКІВ

Ефективне функціонування аграрних підприємств неможливе без реалізації виробленої ними продукції. Успішній діяльності вітчизняних аграріїв на ринку перешкоджає ряд важливих проблем. Серед них зокрема необхідно звернути увагу на такі проблеми як, недосконале використання окремих складових інфраструктури аграрного ринку; недосконалий вплив держави на політику цін; недостатній рівень державної підтримки виробників за рахунок бюджетного фінансування; чисельність посередників при реалізації сільськогосподарської продукції; недосконала схема торгівлі, яка приносить аграрному товаровиробників і невеликі прибутки або взагалі, збитки.

Підвищення ефективності діяльності щодо реалізації сільськогосподарської продукції в умовах ринкових ризиків повинне бути провідним завданням економіки кожного господарства чи аграрного підприємства.

Категорія ефективності аграрного виробництва є складною, через те, що запорука успішної діяльності та результату залежить ще й від ринкових ризиків, основна суть яких полягає в тому, що вони призводять до нестійкості грошових потоків у часі, що, в кінцевому рахунку, серйозно впливає на фінансові показники підприємства, а отже створюють невизначеність кінцевого результату.

В останній час все більше країн стали приділяти увагу розвитку систем аграрного страхування.

Виробники сільськогосподарської продукції використовують різні стратегії для управління ризиками, протє страхування залишається одним з найбільш ефективних інструментів. Сільськогосподарське або аграрне страхування дозволяє найбільш доцільним чином поєднувати інтереси учасників аграрного ринку [1].

Аграрний комплекс має велике значення для економіки практично будь-якої країни. У багатьох випадках держава надає допомогу як безпосередньо виробникам сільськогосподарської продукції, так і страховим компаніям. Метою такої допомоги є розвиток страхової інфраструктури, підвищення якості страхових послуг та зниження вартості страхових програм для користувачів. Лідерами ринку аграрного страхування є Північна Америка (51%) та Західна Європа (32%) [2].

Міжнародна практика пропонує різні варіанти побудови системи страхування ризиків сільськогосподарського виробництва. Так, у Канаді, Іспанії, США державою здійснюється субсидування програм мультиризикового страхування; у Франції та Австрії передбачено субсидування страхових премій за окремими страховими послугами; у Швеції страхування здійснюється приватними страховими компаніями без допомоги держави.

Дедалі більше країн світу схиляються до наслідування досвіду саме тих країн, де була запроваджена й успішно діє модель системи аграрного страхування здержавною участю, адже існують об’єктивні, доведені

міжнародним досвідом, підстави для надання державної підтримки системі аграрного страхування [2].

Сьогодні в Україні послугами агрострахування користуються близько 5% українських виробників. У той же час в економічно розвинених країнах цей показник становить не менше 60%, а в ряді країн ЄС, Канаді, США страхуванням охоплено 90% сільгосппідприємств.

Отже, дослідивши міжнародну практику страхування сільськогосподарських ризиків, можна зробити наступні висновки: в Україні доцільно запровадити надання страхових послуг приватними страховими компаніями без допомоги держави; також доцільним є надання фінансової допомоги від держави для покриття катастрофічних збитків.

Список використаних джерел

1.Агрострахование [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://www.agroinsurance.com/ru/agribusiness_insurance/

2. Гутко Л.М. Досвід державної підтримки страхування ризиків сільськогосподарського виробництва / Л.М. Гутко // Економіка АПК – 2009. – № 10. – С. 147-152.

Шевченко Н.О., науковий керівник,
д.держ.упр, доц.,
завідувач кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Вікарчук С.М.,
студент групи ПТБД-51,
ТНУ імені В.І. Вернадського,
(м. Київ)

РОЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ОБСЛУГОВУЮЧОЇ КООПЕРАЦІЇ В СФЕРІ ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНИХ ВИРОБНИКІВ

В умовах ринкової економіки для підприємств аграрної сфери гостро постає проблема забезпечення ефективного виробництва продукції. Вирішити це питання може достатній рівень технічного забезпечення аграрного підприємства.

Сільськогосподарська продукція є специфічною та потребує особливих підходів до зберігання, транспортування та переробки, що в свою чергу вимагає відповідних технічних засобів. Також відсутність достатнього технічного забезпечення призводить до збільшення термінів проведення весняно-польових робіт та збору врожаю, що негативно відображається на якості продукції.

Ситуація з технічним забезпеченням сільськогосподарських підприємств досі залишається досить складною. Згідно інформації міністерства аграрної політики для ефективного функціонування аграрного сектору до 2015-2016 років слід було придбати техніки на 500 млрд. грн., і щорічно залучати 200 млн. грн. [1]. До сьогодні ситуація не змінилася, а можна стверджувати, що навіть погіршилася.

В більшості підприємств ступінь зносу сільськогосподарської техніки наближається до критичного стану і значна її частина, що використовується, має бути змінена. Сьогодні ринок складної сільськогосподарської техніки в Україні пропонує нову техніку вітчизняного та іноземного виробництва та техніку іноземного виробництва, що була у використанні.

В Україні є 40 підприємств, які виробляють засоби виробництва для села. Основними з них є: ВАТ «Харківський тракторний завод», ВАТ «Південний транспортний завод», концерн «Лан», ВАТ «Херсонські комбайни», ВАТ «Тернопільський комбайновий завод», ВАТ «Новоград-Волинський завод сільськогосподарських машин» та інші [1].

Надання переваги саме іноземній техніці пояснюється цілим рядом причин. По-перше, у більшості випадків вона є універсальною. Так, комбайнами закордонного виробництва можна збирати врожаї не лише зернових, а й олійних культур та насіння трав та дрібнонасінних культур таких як ріпа, льон. По-друге, така техніка при правильній експлуатації та належному технічному сервісі дає значно більший середньорічний виробіток ніж вітчизняні аналоги. По-третє, іноземна техніка більш пристосована до різноманітних кліматичних умов та має вищу якість виготовлення. При цьому використовувати таку техніку економічно доцільно при врожайності зернових не нижче ніж 35-40 ц/га [2].

Для покращення ситуації з технічним забезпеченням необхідні значні капіталовкладення, які окремі сільськогосподарські підприємства не можуть собі дозволити. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація є одним з шляхів вирішення вказаної проблеми. Розвиток послуг технічного забезпечення для членів кооперативів є шансом для малих та середніх виробників долучитись до створення доданої вартості продукції.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.vn.ukrstat.gov.ua и

2. Пєрєвєрзєв В.І. Тенденції та напрямки розвитку матеріально-технічного забезпечення галузі рослинництва в Україні [Електронний ресурс].
http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/npkntu_e/2010_18_1/stat_18_1/37.pdf

Шевченко Н.О., науковий керівник,
д.держ.упр, доц.,
завідувач кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Галь А.В.,
студентка групи ПТБД-61,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

МОТИВАЦІЯ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

На сьогодні в умовах ринкового середовища головним фактором ефективності економіки виступають продуктивні сили. Тому досить важливим є забезпечення відповідних умов для реалізації потенціалу працівників. Адже персонал, його ефективне використання є однією з головних передумов успішного функціонування підприємства.

Персонал підприємства – це сукупність постійних працівників, що отримали необхідну професійну підготовку та мають досвід практичної діяльності [1, с.36].

На ефективність використання персоналу має значний вплив процес його формування, що проходить у декілька етапів: планування чисельності, пошук, відбір,зарахування на роботу, адаптація.

Завданням планування чисельності персоналу є забезпечення компанії людським капіталом, відповідно до її потреб щодо кваліфікації, досвіду та інших якісних показників. Недосконале планування чисельності працівників може призвести до збільшення витрат і до зниження ефективності господарювання.

Наступним етапом є набір працівників, тобто процес пошуку потенційних працівників і формування бази даних про них.Набір персоналу – це створення необхідного резерву кандидатів на всі посади, з якого організація (керівництво) відбирає найбільш придатних для неї працівників [2, с.57].

У процесі відбору використовують різні методи оцінювання умінь, навичок та знань майбутнього працівника для того, щоб виявити у ньому саме ті риси, які є найбільш цінними для конкретної посади: тестування, аналіз анкетних даних, співбесіда та конкурс.

Після проходження всіх етапів відбувається зарахування на роботу та починається адаптація нового працівника(трудова і соціальна).

Одним із найбільш відомих заходів щодо підвищення ефективності використання персоналу є його мотивація.

Основні елементи мотивації базуються на наступних принципах: самостійність працівників, необмежене право вибору в рамках дозволеного

законом, певна свобода дій економістів і менеджерів в межах виконуваних ними обов'язків; використання систем стимулювання як інструменту диференціації оплати праці залежно від складності умов праці, важливості роботи в різноманітних її модифікаціях (асистент, консультант, керівник відділу, менеджер, директор тощо) [3].

Великі компанії як правило мають певних спеціалістів, які займаються роботою з персоналом, досліджують їх внутрішні мотиви до праці, з'ясовують реальні потреби працівників. Крім того компанії зацікавлені в стабільності складу персоналу поліпшують умови праці працівників, надають їм соціальний пакет; дозволяють працівникам брати участь у прийнятті рішень.

Досвід підвищення ефективності використання персоналу великих вітчизняних і зарубіжних компаній можна вдало переносити і на середні та малі підприємства, особливу увагу приділяючи малому бізнесу, де в Україні доволі високий процент зайнятих.

Отже, людські ресурси займають головну роль серед низки інших ресурсів та факторів виробництва, тому успішна діяльність компанії залежить саме від формування та ефективного використання цього ресурсу. Важливе місце в процесі управління персоналом належить мотивації.

Список використаних джерел

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств. Підручник / В. Г. Андрійчук. – 2-ге вид., доп. і перероблене. –К. : КНЕУ, 2002. – 624 с.

2. Василенко В. О. Виробничий (операційний) менеджмент : навчальний посібник /В. О.Василенко, Т. І. Ткаченко. – К.ЦУЛ, 2008. – 532 с.

3. Лещенко Л.О. Мотивація праці як фактор підвищення прибутковості виробництва / Л.О. Лещенко //Ефективна економіка. – 2016. – № 4. – Режим доступу : http:www.economy.nayka.com.ua

Шевченко Н.О., науковий керівник,
д.держ.упр, доц.,
завідувач кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Крячок Є.Ю.,
студентка групи ПТБД-61,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Забезпечення суспільних потреб є однією з головних функцій держави і від того, наскільки ефективно виконується ця функція залежить ефективність соціальної політики держави. Однак, на певних етапах економічного

розвитку можливості держави щодо належного виконання своїх соціальних функцій є обмеженими. В цьому випадку дієвим є використання такого інструменту, як «соціальна відповідальність підприємництва». Вона дозволяє істотно доповнити економічні важелі виробництва чинниками соціального характеру.

Вдалим прикладом є розвиток соціального бізнесу в Единбурзі. Підприємець володіє готелем, пральнею і займається виробництвом мила. В компанії працюють люди, які одужують від психічних хвороб. Соціальний бізнес забезпечує їх постійною роботою, а прибутки від продажу товарів та надання послуг спрямовуються на подальшу підтримку людей із психічними захворюваннями. Замість того, щоб просити пожертви соціальний бізнес пропонує для ринку актуальні високоякісні послуги і приносить реальну соціальну користь[1].

Процес формування концепції соціальної відповідальності бізнесу відбувається за рахунок формування національної моделі соціальної відповідальності, що включає об'єднання загальносвітових тенденцій розвитку в розвинених країнах, що мають позитивний досвід соціальної відповідальності компаній, а також особливостей трансформаційного процесу вітчизняної соціально-економічної системи. На практиці, ринкові інститути у вигляді власності, капіталу, максимізації прибутку, що покликані координувати економічну діяльність у ринковій економіці, виявилися не здатні створити ефективну основу соціально-економічного устрою.При цьому імпортовані інститути зазнають з часом радикальне перетворення в умовах української економіки і виявляються не ефективними, зокремау країнах, що розвиваються, в тому числі і в Україні, масово демонструвати соціальну відповідальність бізнесу немає необхідності, тому що експлуатація праці не пішла в минуле, а капітал не прагне до встановлення гармонії з суспільством. [2]

В Україні лише формується соціальна відповідальність бізнесу. Переважно панує прагнення оминути закон, а не дотримуватись його. І бізнес як найбільш активний та креативний суб'єкт суспільного життя не є винятком. Частково це пояснюється якістю законів, що приймаються в Україні, їхньою нестабільністю та вибірковістю застосування.

Для українських компаній соціальна відповідальність переважно носить разовий характер, спрямований на покращення репутації, без бажання розглядати даний процес як тривалий і безперервний. Розвиток цього процесу в Україні має численні бар'єри, як штучні, так і природні. У національному господарстві України певною мірою представлені всі рівні реалізації концепції соціальної відповідальності. У той же час існуючу систему соціальної відповідальності неможливо назвати гармонійною, оскільки багато її елементів не виникли в ході еволюційного розвитку ринкових відносин, а залишилися у спадок від радянської системи соціального забезпечення. [3, с. 98]

Соціальне підприємництво в Україні має великі перспективи і з часом стане новим способом вирішення соціальних та громадських потреб. Разом з тим слід пам'ятати, що перехід до соціального підприємництва потребує кардинального перевороту у мисленні та дійсної відданості справі. Слід додати, що відправною точкою при розробці системи заходів, спрямованих на лібералізацію економіки, є усунення бар'єрів, які блокують підприємницьку ініціативу.

Список використаних джерел

1. Стецик А.Р.«Соціальна відповідальність підприємництва як інструмент реалізації суспільних потреб». Режим доступу:http://www.ukr.vipreshebnik.ru/econ-teor/4477-sotsialna-vidpovidalnist-pidpriemnitstva.html

2. Социальный прагматизм // Эксперт (Украинскийделовой журнал). – 2013. – № 20 (391) – Режим доступу : http://www.expert.ua/print/83/58/11413/

3. Петрушенко Ю. Н. Особенности реализации концепции социальной ответственности бизнеса в национальном хозяйстве Украины / Ю. Н. Петрушенко // Journal of institutional studies (Журнал институциональных исследований). – 2013. – № 1, Т. 5. – С. 92 – 107.

Шевченко Н.О., науковий керівник,
д.держ.упр, доц.,
завідувач кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Кулініченко Т. П.,
студентка групи ПТБД-61,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасний аграрний ринок характеризується нестабільністю цін на сільськогосподарську продукцію, різкими коливаннями попиту та пропозиції, змінами в конкурентному середовищі, тому для сільськогосподарських підприємств важливим є формування оптимальної структури фінансового потенціалу, що забезпечить ефективне їх функціонування [1].

Термін «потенціал» трактується як сукупність наявних засобів і можливостей у певній сфері. А «фінансовий потенціал – це сукупність фінансових ресурсів, спрямованих на реалізацію і нарощування економічного потенціалу з метою максимізації прибутку»[2, с. 96]. Тобто фінансовий потенціал є базовий і характеризує можливості підприємства в досягненні

основних комерційних цілей та приховані активи, які не є конкретною перевагою на певному етапі розвитку підприємства, але згодом зможуть принести вигоди [2, с. 98].

Оскільки формувальними елементами фінансового потенціалу є фінансові ресурси, життєздатність підприємства багато в чому залежить від його спроможності формувати та ефективно використовувати фінансові ресурси. Наявність достатнього обсягу фінансових ресурсів − необхідна умова ефективного функціонування будь-якої підприємницької структури, незалежно від сфери й виду діяльності [3].Процес формування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств є одним із напрямів стратегії їх розвитку, саме тому він спрямований на досягнення її цілей. На управління фінансовим потенціалом сільськогосподарських підприємств впливає їх елементний склад, джерела надходження та фактори впливу на його розвиток. Фінансовий потенціал у структурі стратегічного потенціалу сільськогосподарських підприємств відіграє визначальну роль: впливає на виробничий потенціал з погляду вільних фінансових ресурсів, достатності коштів на технологічні інновації; заміну застарілої малопродуктивної техніки, модернізацію і вчасне проведення капітальних та інших видів ремонтів тощо.

Отже, основою фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств є наявні фінансові ресурси, а результатом реалізації його на нижньому рівні виробництво сільськогосподарської продукції, а на загальному − стійкий фінансовий стан. Процес формування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств враховує взаємозв'язок і взаємодію його структурних компонентів, які змінюються відповідно до вимог ринку і часу.

Список використаних джерел

1. Семенов Г.А. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства / Г.А. Семенов, О.В. Яровская // Вісник економічної науки України : наук. журнал. – 2011. – № 1. – С. 137-141.

2. Паєнтко Т.В. Налоговое регулирование в контексте формирования фінансового потенциала на предприятии / Т.В. Паєнко // Бізнес-Інформ : Міжнар. наук. екон. журнал. – Харків : Вид-во ХНЕУ. – 2009. – № 9. – С. 96-98.

3.Колісник Г.М. Види і форми державної підтримки розвитку малого підприємництва в Україні / Г.М. Колісник. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.nbuv.gov.ua/portal/ chem_biol/… /217_Kolisnyk_17_1.pdf.

Шевченко Н.О., науковий керівник,
д.держ.упр, доц.,
завідувач кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Мала В.С.,
студентка групи ПТБД-51,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА В ГАЛУЗІ ПТАХІВНИЦТВА

Зі зростанням населення у світі на перший план виходить проблема забезпечення його продовольством, а особливо білком, основним джерелом якого є м'ясо. Оскільки м'ясо птиці наразі є видом найбільш дешевим, тому багато виробників саме на ньому роблять акцент, з огляду на те, що саме його можуть собі дозволити купити більшість населення світу, відповідно до їх доходів. В галузі птахівництва є значні можливості для розвитку підприємництва.

Птахівництво є галуззю, що досить стрімко розвивається. Найбільшими виробниками м'яса птиці у 2016 р. були країни, в яких широко застосовують інноваційні досягнення, а саме: Китай (18230 тис. т. -17,3%), США (17976 тис.т. -18,7% світового виробництва) та Бразилія (12050,6 тис. т.- 11,4%). Країни Євросоюзу виробили 12623,7 тис. т м'яса птиці або 450,8 тис. т на одну країну. Лідерами є Франція (13,6%), Великобританія (12,8%), Польща (12,2%), Німеччина (11,3%), Італія (10%), Іспанія (9,2%). Україна за даними ФАО знаходиться на 26 місці в світі за виробництвом м'яса птиці [1].

В Україні з 1998 року намітилась тенденція до відродження галузі птахівництва. Вітчизняні виробники набирають темпи, збільшують випуск продукції і в першу чергу, що особливо важливо, завдяки підвищенню продуктивності при одночасному зменшенні затрат кормів. Розпочався процес відродження старих і створення нових крупних птахівничих підприємств [2, с.16-19].

Відносна стабілізація економіки і перспективність розвитку підприємництва у сфері птахівництва сприяли інвестуванню в галузь та будівництву нових птахівницьких підприємств, оснащених сучасним обладнанням. Нові учасники ринку покращили свої служби маркетингу, взявши передовий досвід провідних закордонних підприємств. Організація логістики та стратегічне планування підприємства стали запорукою покращення його конкурентоспроможності [3, с.6-10].

Птахівництво досить ефективно реагує на розвиток інтенсифікації виробництва і належить до числа галузей, які мають можливість здійснювати розширене відтворення за рахунок впровадження прогресивних технологій, застосування інновацій і випуску конкурентоспроможної продукції. Тут

виробляються цінні, необхідні для населення яйця та м'ясо птиці, які можуть відповідати світовим стандартам. У розвитку цієї галузі світова економіка в цілому набагато випередила країни, що розвиваються, або звільнилися від тоталітарного режиму [4, с.162-166].

Сьогодні в Україні діють такі потужні птахівницькі підприємства, як ВАТ «Миронівський хлібопродукт», ЗАТ «Комплекс Агромарс», ВАТ «Птахофабрика «Київська», агрофірма «Березанська птахофабрика» тощо.

Практично всі ці птахівницькі підприємства є високорентабельними господарствами і їх частка найвища у виробництві вітчизняної птахопродукції порівняно з іншими типами підприємств.

На сьогоднішній день Україна має ідеальне середовище для розвитку підприємництва в сфері промислового птахівництва, так як у найближчому майбутньому може стати потужним експортером цієї продукції.

Список використаних джерел

1. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.fao.org/about/ru/

2. Ярошенко Ф. О. Підвищення ефективності галузі птахівництва на базі інновацій /Ф. О. Ярошенко // Економіка АПК. – 2003. – № 11. – С. 16–19.

3. Гайдаенко О.В. Этапы розработки логистической стратегии в птицеводстве /О.В. Гайдаенко // Єфективне птахівництво. – 2009. – №7. – С. 6–8.

4. Дорош М. М. Ефективний механізм функціонування галузі птахівництва – реальний вихід з продовольчої кризи / М. М. Дорош // Зб. наук. праць Тавр. держ. агротехнолог. ун-ту (економічні науки) / під ред. В. А. Рульєва. – Мелітополь : Люкс, 2010. – № 2 (10). – С. 162–166.

Шевченко Н.О., науковий керівник,
д.держ.упр, доц.,
завідувач кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Музика О.Г.,
студентка групи ПТБД-51,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ВРАХУВАННЯ РИНКОВИХ РИЗИКІВ ПРИ ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Аграрне виробництво по своїй специфіці є достатньо ризикованим. Серед ризиків, що спостерігається в аграрній сфері України можна відмітити наступні: скорочення посівних площ та зниження родючості ґрунтів; знаходження в зоні ризикованого землеробства; обмеження зростання цін на

сільськогосподарську продукцію; зниження конкурентоспроможності українського виробництва; фінансової неспроможності агропідприємств; недостатності бюджетної підтримки держави [2].

Розглянемо докладніше ринковий ризик, основна суть якого полягає в тому, що він призводить до нестійкості грошових потоків у часі, що в кінцевому рахунку, серйозно впливає на фінансові показники підприємства. Існує три стандартні форми ринкових ризиків: ціновий ризик - включає в себе фондовий ризик (ризик зниження вартості цінних паперів) і товарний ризик (ризик зміни цін товарів); валютний ризик - ризик виникнення втрат, пов'язаних з несприятливою зміною курсів іноземних валют і дорогоцінних металів за відкритими позиціями в іноземних валютах і дорогоцінних металах; процентний ризик - ризик можливих втрат в результаті несприятливої зміни процентних ставок за активами, пасивами і позабалансових інструментів банку [1].

Масштаби впливу ринкових ризиків можуть бути дуже значними та досягати аж до банкрутства організації. У той же час, не слід забувати, що ризики – це і величезний потенціал для отримання додаткового прибутку: чим вище рівень ризику, тим більші збитки може понести підприємство, але, з іншого боку, тим більше може бути прибуток.

В сучасних умовах підприємства при плануванні формування прибутків постійно повинні враховувати вплив ринкових ризиків не тільки з метою забезпечування беззбитковості своєї діяльності, а й задля одержання необхідного обсягу прибутку.

Список використаних джерел:

1. Ульянова М. В. Управление рыночным риском // Молодой ученый. — 2014. — №21.2. — С. 99-102.https://www.kazedu.kz/referat

2. Фактор ризику в оцінці бізнесу / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stud.com.ua/52911/ekonomika/faktor_riziku_otsintsi_biznesu

Шевченко Н.О., науковий керівник,
д.держ.упр, доц.,
завідувач кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Руссєва Г.К.,
студентка групи ПТБД-61,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Одне із важливих місць у людській діяльності відіграє інформація. Адже у своїх рішеннях людина постійно керується інформацією та управляє

нею. Українське законодавство тлумачить інформацію як «будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді» [1].

Одним із найважливіших призначень інформації є усунення та зменшення невизначеності, що в результаті сприяє формуванню стратегії розвитку підприємства та пошукам шляхів її реалізації.

Тому для ефективної діяльності підприємства необхідно володіти повною, достовірною, своєчасною, актуальною інформацією, яка надаватиме підприємству певні конкурентні переваги в процесі його функціонування. Однак, інформація без певного опрацювання не може служити основою для прийняття управлінських рішень.

Інформація на підприємстві дає змогу менеджерам: визначити цілі та завдання підприємства; здійснювати контроль за діяльністю підприємства; приймати ефективні управлінські рішення; здійснювати розподіл функцій між підрозділами підприємства для досягнення цілей[4,с.540].

Поняття «інформаційне забезпечення» виникло у зв'язку з розвитком автоматизованих систем управління, і є системою одержання, оцінки, зберігання та переробки даних з метою прийняття управлінських рішень[3,с.19]. В системі інформаційного забезпечення виділяють три складові прийняття управлінських рішень: інформаційні ресурси, інформаційні технології, технічні засоби та програмне забезпечення.

Поняття «Інформаційне забезпечення» трактується по різному. Наприклад «інформаційне забезпечення – наявність інформації, необхідної для управління економічними процесами, що міститься у базах даних інформаційних систем»[2,с.193]. Тут під інформаційними системами розуміють системи зберігання, обробки, перетворення, передачі й оновлення інформації з використанням комп'ютерної та іншої техніки.

Інша думка, що інформаційне забезпечення це сукупність інформації в яку входять складові: технічні засоби та програмне забезпечення, інформаційні технології, методичні інструктивні матеріали, системи класифікації та кодування. Таким чином, поняття інформаційного забезпечення можна розглядати в декількох варіантах, які доповнюють один одного.

Найбільш вдалим є визначення де під поняттям інформаційного забезпечення управління підприємства слід розуміти дані, які отримуються, обробляються, аналізуються, зберігаються та накопичуються, а також надання результативної інформації для прийняття управлінських рішень.

Отже, на мою думку, в реаліях сучасної економіки підприємства здатні ефективно функціонувати, якщо вони мають достатнє інформаційне забезпечення, що є важливим на всіх етапах його економіко-господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12 2. Корнєв Ю. Інформаційне забезпечення розвитку підприємницької діяльності [Електронний ресурс]

2. Босак І.П. Інформаційне забезпечення управління підприємством: економічний аспект / І.П. Босак, Є.М. Палига // Регіональна економіка. – 2007. – № 4. – С. 193–195

3. Денисенко М.П. Інформаційне забезпечення ефективного управління підприємством / М. П. Денисенко, І. В. Колос // Економіка та держава. – 2006. – № 7. – С. 19 – 2

4. Чумаченко М.Г. Економічний аналіз. Навчальний посібник / Чумаченко М.Г. - Київ: КНЕУ, 2001. – 540 с.

Шевченко Н.О., науковий керівник,
д.держ.упр, доц.,
завідувач кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Сущенко К.С.,
студентка групи ПТБД-61,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ НА БІРЖОВОМУ РИНКУ

Біржова діяльність в Україні все ще перебуває на стадії становлення. Виникнення електронного кругообігу цінних паперів, стійке зростання обсягів операцій із ними, скорочення часу поширення, обробки інформації істотно впливає на фондові механізми і фінансовий ринок загалом, оскільки робить його доступним для широкого кола суб'єктів ринку.Електронні біржові технології торгівлі пройшли тривалий шлях еволюції, які формалізуються такими етапами:

- торгівля в залі із застосуванням комп'ютерного обладнання;
- торгова система з використанням електронного забезпечення;
- електронна торговельна система,
- електронна біржа.

Спочатку автоматизація стосувалась лише окремих технологічних процесів таких, як направлення заявок на біржу, розповсюдження інформації про ринок тощо. Станом на сьогодні електронні торговельні системи повністю автоматизують торгівлю в біржовому залі і функціонують у двох режимах - закритій і відкритій. У закритій торговій системі клієнти, як правило, надсилають свої заявки через брокера, який має доступ до торгової системи. Відкрита торгова система надає можливість своїм клієнтам безпосередньо, через мережу Інтернет, здійснювати всі біржові операції. На електронній біржі всі транзакційні етапи здійснюються автоматично,

інтегруються між собою за допомогою електронних зв'язків процесів прийняття і передачі заявок, визначення ціни, виконання угоди, клірингу і розрахунків, надання інформації ізабезпечення контролю виконання. Комп'ютеризація біржової діяльності означає ліквідацію кордонів між біржею і рештою оптових ринків, що дозволяє всім бажаючим брати участь у біржовій торгівлі через комп'ютерну систему, а найголовніше - забезпечує шлях до створення єдиного ринкового середовища.

Закон України «Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» визначає електронну торговельно-інформаційну мережу як сукупність програмно-технічних засобів, що використовуються фондовою біржею для забезпечення укладення угод щодо цінних паперів [1].

Положенням про функціонування фондових бірж встановлено, що електронна торгівельна система повинна забезпечувати [2]:

- підготовку інформації, необхідної для виконання біржових контрактів (договорів);
- захист інформації, що стосується укладання біржових контрактів (договорів), від втрати або несанкціонованого доступу;
- обмін інформацією в електронній торговельній системі фондової біржі.

Застосування новітніх технологій і механізмів електронної торгівлі приводить до поступового зникнення різниці між традиційною біржовою торгівлею та електронними позабіржовими торговельними системами. Лідерами у сфері використання електронних технологій торгівлі цінними паперами в Україні є ПАТ «Позабіржова фондова торговельна система» (ПФТС), ПАТ «Українська біржа». На їх сайтах створено простий та зрозумілий інтерфейс для непрофесійних приватних інвесторів, введено режим «віртуальних торгів».

Електронні технології біржових торгів мають такі переваги [3, с. 76]:

- підвищення ліквідності ринку;
- можливість цілодобового доступу до ринку капіталів;
- здійснення торговельних операцій на різних ринках шляхом стирання часових і просторових меж;
- зниження собівартості здійснення торговельних операцій;
- збільшення кількості учасників торгів за рахунок оперативного оприлюднення інформації про попит і пропозицію на ринку цінних паперів.

Отже,використання електронної торгівлі має великий позитивний вплив на розвиток біржового ринку через впровадження віддаленого доступу до торгів, що розширює коло суб'єктів та інструментів операцій, стимулює інвестиційний попит, сприяє формуванню фінансової грамотності населення.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10.12.1997 № 710/97ВР

2. Рішення НКЦПФР «Про затвердження Положення про функціонування фондових бірж» від 22.11.2012 № 1688.

3. Сущенко О. Характерні особливості та тенденції розвитку фондових бірж в сучасних умовах / О. Сущенко, А. Адамова // Ринок цінних паперів України. Вісник Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. — 2010. - № 9-10. - С. 69-80.

Шевченко Н.О., науковий керівник,
д.держ.упр, доц.,
завідувач кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Фінько О.С.,
студентка групи ПТБД-61,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА УКРАЇНИ

Малий бізнес є невід'ємним структурним сегментом ринкового середовища, необхідною передумовою створення ринкової економіки. Як найчисельніший вид бізнесу, він має бути визначальним у формуванні макропоказників економічного і соціального розвитку держави. У західних країнах з розвиненою ринковою економікою частка валового внутрішнього продукту, що створюється малим бізнесом, становить 60–70%, а частка робочих місць на малих підприємствах – 75% [1, с. 10].

В умовах системної перебудови національної економіки підприємницький сектор виконує провідну роль і виступає гарантом стабільності економіки та підвищення рівня життя громадян.

Мале підприємництво на сьогодні є локомотивом підприємницького сектору [2, с. 54]. На думку провідних науковців, саме малий бізнес сприяє активізації інноваційних процесів, мобілізації науково-технічних ресурсів, розвитку науково містких галузей, скороченню безробіття тощо. Адже саме малий та середній бізнес, оперативно реагуючи на зміну ринкової кон'юнктури, надає ринковій економіці необхідної гнучкості. Крім того, він мобілізує значні фінансові та виробничі ресурси населення.

Малі підприємства істотно перевищують за чисельністю персоналу великі компанії і фірми. У більшості країн чисельність персоналу в малому бізнесі коливається від 60 до 90% і навіть більше. У зв'язку з цим важливо оцінити, наскільки така велика армія працівників проникнута ідеями інноваційного розвитку і наскільки малий бізнес може впливати на появу результатів інновацій на ринку товарів та послуг [2, с. 33].

Аналізуючи роль малого підприємництва в розвитку економіки держави, можна зробити висновок, що мале підприємництво, як фактор підвищення інноваційності дуже важливе для держави. Тим більше, що сьогодні вже практично вся сфера торгівлі та послуг, а також значна частина виробничих підприємств у регіонах належать малому бізнесу, в якому зайнята переважна частина працюючого населення.

Роль малого підприємництва в інноваціях багатогранна: з одного боку, воно забезпечує інноваційні процеси в економіці, сприяючи вдосконаленню виробництва та управління, з іншого – будучи безпосередньо залученим у виробництво наукомісткої продукції, породжує попит на нові розробки, забезпечуючи безперервний прогрес. Мале інноваційне підприємництво забезпечує швидкість технологічних змін і тим самим має перевагу перед великими корпораціями у випадку, коли треба динамічно комерціалізувати новітні технології чи задовольнити інноваційний попит споживачів.

Список використаних джерел:

1. Бабич Л. М. Науково-правові основи формування малого бізнесу в Україні/ Л. М. Бабич // Актуальні проблеми економіки. – 2002. – №8. – С. 10-17.

2. Малий інноваційний бізнес: стан, проблеми та перспективи розвитку: [програма круглого столу]. – К. :Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизаціїУкраїни, 2011. – 78 с.

Шевченко Н.О., науковий керівник,
д.держ.упр, доц.,
завідувач кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Чевичелова М.С.,
студентка групи ПТБД-61,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ЗРОСТАННЯ

Продуктивність праці — це показник її ефективності, результативності, що характеризується співвідношенням обсягу продукції, робіт чи послуг, з одного боку, та кількістю праці, витраченої на виробництво цього обсягу, з іншого.

Як економічна та соціальна категорія, продуктивність праці відіграє важливе значення при здійсненні економічного та соціального аналізу розвитку країни. Чим вищий її рівень, тим потужнішим є економічний потенціал та рівень добробуту нації.У цьому контексті, при з'ясуванні

економічних проблем, стану і перспектив економічного зростання особливого значення набуває аналіз продуктивності праці [2, с. 341].

Таблиця 1

Продуктивність праці в Україні за 2011–2016 рр.

Показники	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ВВП у фактичних цінах , млн. грн.	1299991	1404669	1465198	1586915	1988544	2383182
ВВП у цінах попереднього року, млн. грн.	1138338	1141055	1140750	1066001	960789	984016
Чисельність зайнятого населення, тис. осіб	19231	19261	19314	18073	16443	16100
Продуктивність праці на одного зайнятого у фактичних цінах попереднього року, тис. грн.	67,6	72,9	75,9	87,8	120,4	148,0
Продуктивність праці на одного зайнятого в цінах попереднього року, тис. грн.	59,19	59,2	59,1	58,98	58,4	61,1
Приріст (зменшення) продуктивності праці на одного зайнятого в цінах попереднього року, тис. грн.	–	0,01	-0,1	-0,12	-0,58	2,7

**Починаючи з 2011 року дані наведено без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя; з 2014 року – також без частини зони проведення АТО/ Джерело: розраховано та систематизовано за [4]*

Як видно з табл. 1, протягом 2011–2016 рр. приріст продуктивності праці мав тенденцію до зниження, а в 2016 – зріс на 2,12 тис. грн., це пов`язано зі збільшенням обсягу ВВП.

У 2016 році продуктивність праці (у фактичних цінах) одного зайнятого в Україні становила 148 тис. гривень. Порівняно з попереднім роком у 2016 році спостерігалось збільшення продуктивності праці одного зайнятого на 4,6 %, при цьому кількість зайнятого населення у віці 15-70 років скоротилась на 2,1 %. Як наслідок, валовий внутрішній продукт (ВВП) у 2016р. порівняно з 2015р. збільшився на 2,3%. (рис. 1)

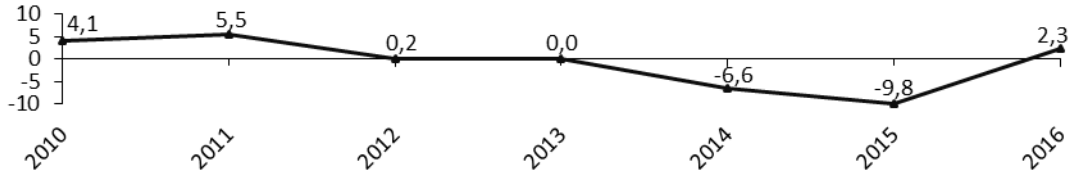

Рис. 1 Зміна обсягу ВВП (у % до попереднього року)
Джерело: розраховано та систематизовано за [4]

Одним із важливих негативних чинників впливу на рівень продуктивності праці в цілому в економіці України є наявність та розширення тіньових економічних процесів. За оцінками Ф. Шнайдера, обсяги тіньового сектору економіки України оцінюються в 45%, що є критично високим показником. Наведені оцінки дозволяють зробити висновок: через високий рівень тінізації економіки бюджет недоотримує мільярди гривень, які так потрібні в даних економічних умовах [1].

Головні причини низької продуктивності праці можна згрупувати наступним чином:

- неефективна організація бізнес-процесів на підприємстві, наприклад, дублювання функцій або зайве навантаження на одну посаду;
- бюрократичні та адміністративні перешкоди запровадження інновацій;
- низька мотивованість персоналу підприємства.

Виходячи з визначених причин низького рівня продуктивності праці, основними напрямами її підвищення є:

1) реструктуризація зайнятості у напрямі збільшення частки інноваційної праці;

2) зменшення частки «тіньової» економіки, протидія тінізації доходів;

3) забезпечення відтворювальної та стимулюючої функцій заробітної плати, підвищення соціальних стандартів, зміна методики розрахунку прожиткового мінімуму;

4) підвищення рівня якісних характеристик персоналу – вдосконалення процедур професійного відбору кадрів, підготовка та перепідготовка персоналу, покращення соціального рівня розвитку працівників, рівня професіоналізму, інтелектуалізація праці [3].

Отже, продуктивність праці є одним із важливихіндикаторів у сфері створення якісної продукції, ефективності суб’єкта господарювання та перспектив розвитку його діяльності. На сьогоднішній день Україна відстає за рівнем розвитку продуктивності від розвинених європейських країн. Тому, держава та підприємці мають прийняти ряд заходів для вдосконалення механізму управління продуктивністю праці.

Список використаних джерел

1.Варналій З. С. Шляхи детінізації економіки України та її особливості / З. Варналій // Банківська справа. – 2007. – №2. – С. 56–66.

2. Дуда С. Т. Сучасні підходи до вивчення поняття продуктивності праці / С. Т. Дуда // Збірник науково-технічних праць. Науковий вісник. – 2005. – Вип. 15.5. – С. 341

3. Кожем'якіна С.М. Продуктивність праці на макрорівні : визначення, аналіз та прогнозування : монографія /С.М. Кожем'якіна. – К. : ТОВ "НВП "Інтерсервіс", 2012. – 374 с.

4. Статистичний збірник "Квартальні розрахунки валового внутрішнього продукту України за 2010-2015 роки"[Електронний ресурс] // Державна служба статистики України; за ред.І. М. Нікітіноївідп. за випуск Р. А. Старовойтенко, Л. О. Ілющенко] . – К., 2016 – 108 с. – Режим доступу :http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/03/Arch_krvp.htm

Шевченко Н.О., науковий керівник,
д.держ.упр, доц.,
завідувач кафедри економіки,
підприємництва та природничих наук
ТНУ імені В.І. Вернадського
Шевчук А.В.,
студент групи Економіка-51,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м.Київ)

СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ, ЯК ВИД МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Одним із пріоритетних напрямів розв'язання соціально-економічних проблем на регіональному рівні в Україні сьогодні вважається підтримка державою та сприяння владою розвитку малого підприємництва. З економічної точки зору воно стимулює конкуренцію, чим сприяє послабленню монополізму, формує новий соціальний шар підприємців, які забезпечують гарантію безповоротності руху до ринку.

Сільський туризм в Україні згідно з чинним законодавством здійснюється як вид підсобної діяльності чи малого підприємництва. Як вид підсобної діяльності сільський туризм дає селянам певні додаткові доходи, як вид малого підприємництва – відповідно основні доходи.

Згідно визначення Всесвітньої туристичної організації Організації Об'єднаних Націй (UNWTO) [1]:

- туризм (від франц. tour - прогулянка) – «це подорож, що відповідає активності відвідувачів (приїжджих) «, тобто це один з видів активного відпочинку, адже вимагає здійснення певних дій;
- турист – це відвідувач (внутрішній або виїзний), поїздка якого включає в себе ночівлю або «денний « відвідувач (екскурсант).

Британський науковець Медлік С. надає у своєму словнику таке визначення: сільський туризм (rural tourism) – будь-яка діяльність, що

здійснюється в населеній сільській місцевості, що визначається як туризм, який практикує «втечу « від буденності і не представляє собою звичну форму туризму, розповсюджений у подорожуючих які мають бажання і потребу у взаємодії із сільським середовищем і з гостинною громадою у натуральному, автентичному вигляді [2].

За іншим джерелом, сільський туризм визначається як діяльність саме сільського населення, ставить до центру уваги природне середовище та людину, вказує на зв'язок не лише із сільським середовищем в цілому, а й виокремлює зв'язок даного туризму із сільськими будівлями та притаманними на селі заняттями[3].

У законопроекті України «Про сільський зелений туризм « наведено наступне визначення: сільський зелений туризм – це вид туризму, що передбачає тимчасове перебування туристів на сільській території для відпочинку та отримання відповідних послуг[3].

Отже, сільський туризм – це вид туризму, що виокремлюється на основі територіального принципу провадження діяльності, а саме на території сільської місцевості, зокрема послуги надаються сільським населенням, може бути визначений як вид малого підприємництва, тому доцільно було розглянути можливість розвитку малого бізнесу саме в сільській місцевості через пріорітетність розвитку туризму в Україні (ухвалення Державної цільової програми розвитку туризму і курортів України на період до 2022 року), що в свою чергу вирішить низку проблем, зокрема зниження рівня безробіття та рестуктуризація агропромислового сектору економіки.

Список використаних джерел

1. Ходорков Л. Ф. Мировое гостиничное хозяйство //М.: СКШ. – 1991.
2. Medlik, S., (2003). Dictionary of Travel, Tourism & Hospitality. Oxford: Butterworth – Heinemann.
3. Одзімек В. Управління зеленим туризмом в регіоні: Українські Карпати та станиця Луганська / В. Одзімек, М. Желяк. - Краків, 2009. – 228 с.

Яценко Г.Ю.,
к.е.н., науковий співробітник відділу
моделювання та прогнозування
економічного розвитку
ДУ «Інститут економіки та
прогнозування НАН України»
(м.Київ)

ВВП-РОЗРИВ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ

Протягом 2012-2015 рр. в економіці України спостерігається загрозлива тенденція щодо поглиблення розриву між реальним ВВП і його потенційним рівнем, а саме: рецесійний «ВВП-розрив» має стійку тенденцію до зростання.

До початку 2004 р. реальний ВВП був меншим за потенційно можливий, тобто українська економіка перебувала нижче свого потенційного рівня (Реальний та потенційний ВВП оцінено із використанням підходу виробничої функції з тим, щоб врахувати вплив факторів виробництва (економічно-активне населення, рівень безробіття, вартість основних засобів, валове нагромадження основного капіталу) на обсяг продукції, що виробляється в Україні), що відповідало ситуації «рецесійного» розриву [1, 3].

Протягом 2004-2008 рр. відбулось підвищення обсягу виробленої продукції в економіці України за умови збільшення рівня зайнятості населення (у віці 15-70 років), та приросту обсягу валового нагромадження основного капіталу. У 2004 р., 2006 р., 2008 р. «розрив ВВП» утримувався на рівні близько нульового, у 2007 р. в ситуації «інфляційного» розриву реальний ВВП перевищив свій потенційний рівень на 1,5%. Проте, суттєвий вплив зовнішньої кон'юнктури на економіку України внаслідок глобальної фінансово-економічної кризи обумовив значне уповільнення динаміки ВВП у 2009 р., коли відновився поступовий рух до збільшення розриву між потенційним і реальним ВВП у подальші роки (2010-2016 рр.). Так у 2014 р. розрив ВВП склав 30,4% , а у 2016 р – вже 41,4%.

За нашими розрахунками, до факторів, які визначали динаміку розриву ВВП протягом останніх років належать, насамперед: спад промисловості (протягом 2008-2009 та 2012-2015 рр. індекс промислової продукції до відповідного періоду попереднього року опустився нижче 100%); зростання рівня безробіття (з 6,4% у 2008 р. до 8,8% у 2009 р., 9,3% у 2014 р., 9,1% у 2015 р. та до 9,3% в 2016 р. - за методологією МОП); погіршення добробуту населення, що слідує із динаміки зниження реальної заробітної плати в країні (з 119,3% у 2001 р. до 108,2% у 2013 р. та до 79,8% у 2015 р.) в результаті різкого зростання інфляції в 2007-2009 рр. та 2014-2015 рр. У цілому, зазначені фактори визначили спад ВВП, що і стало причиною збільшення «ВВП-розриву» в українській економіці протягом 2012-2015 рр.

Макромоделі економічного зростання (Кобба-Дугласа, Р. Солоу, Харрода-Домара, Д. Ромера тощо) наголошують на можливості скорочення «рецесійного» розриву ВВП через підвищення динаміки реального ВВП.

Однак, після падіння на 9,8% у 2015 р. і на 6,6% у 2014 р., економіка України зросла лише на 2,3% за 2016 р., на 2,5% за І кв. 2017 р. та на 2,3% за ІІ кв. 2017 р., що є недостатнім для повернення на докризовий рівень. При чому, якщо розглянути за категоріями кінцевого використання, приріст реального ВВП у 2016 р. забезпечено, насамперед, зростанням валового нагромадження основного капіталу (ВНОК). У цілому за рік реальна зміна

ВНОК склала 20,1%, а його внесок у зростання ВВП оцінюється на рівні 2,7%.

Наступним чинником зростання реального ВВП України стало споживання домогосподарств, - внесок кінцевих споживчих витрат домашніх господарств досяг 1,2% у 2016 р.

За даними Державної служби статистики України, внесок інших чинників (кінцеві споживчі витрати некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства, зміна запасів матеріальних оборотних коштів, придбання за виключенням вибуття цінностей) у зростання ВВП у 2016 р. склав 3,8%.

В якості додаткових чинників відновлення економічного зростання у 2016 р. виступили, зокрема: поліпшення ситуації у вітчизняній промисловості (у 2016 р. порівняно з 2015 р. індекс промислової продукції становив 102,8%), покращення умов кредитування (зниження середньої відсоткової ставки за кредитами в національній валюті з 21,8% в 2015 р. до 18,5% в 2016 р.), поліпшення споживчих настроїв (у грудні 2016 р. індекс споживчих настроїв українців зріс на 9,7 п.п. порівняно із показником листопада [2]) тощо.

За нашими оцінками, у 2017-2019 рр. динаміка ВВП України, скоріше за все, характеризуватиметься дуже повільними темпами зростання, незважаючи на показники економічного зростання протягом 2016 р. та I-II кварталів 2017 р. (на рівні 2,5-2,3%). На це, передусім, впливатиме суттєвий рівень безробіття - за розрахунками ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» - (10,1% у 2017 р., 8,9% у 2018 р. та 8,5% у 2019 р.), коливання рівня інфляції (з 14,9% у 2017 р. до 11,8% у 2018 р. та до 9,5% у 2019 р.), невисокий рівень інвестиційної активності (за нашими розрахунками, норма валового нагромадження основного капіталу у 2017-2019 р. не перевищить 16,3% ВВП). Зазначене призведе до помірних темпів зростання ВВП України: у 2017 році – на рівні 1,2-1,8%, у 2018 році – 2,5%, у 2019 – 3,7% та обумовлюватиме поглиблення відставання реального ВВП від потенційно можливого. Відповідно, негативний «ВВП-розрив» у річному вимірі може перевищити 25%.

У цілому, на скорочення «рецесійного» ВВП-розриву в Україні впливатиме:

- зниження рівня безробіття. Зокрема, за нашими розрахунками, скорочення безробіття з 9,7% у 2016 р. до 9,2% у 2017 р. матиме наслідком зменшення ВВП-розриву на 0,1%;
- суттєве збільшення норми валового нагромадження основного капіталу. Так, для прикладу, за даними Світового банку, норма валового нагромадження основного капіталу в Китайській Народній Республіці за період з 2010 р. по 2016 р. у середньому дорівнювала 44,91%, у країнах зони євро – 20,03%, у таких країнах Європейського союзу як Польща та Чехія, відповідно 19,64%, та 25,77% тощо. Результати наших розрахунків засвідчили, що у середньостроковій перспективі Україна має прямувати до

рівня, який не може бути меншим за 20% ВВП, в довгостроковій перспективі – до рівня 25% ВВП. Зазначене сприятиме переведенню української економіки в режим модернізації;

- поступове підвищення реальної заробітної плати як за рахунок зростання номінальної заробітної плати, так і за рахунок зниження темпів інфляції. Темпи зростання заробітної плати в реальному вимірі мають відповідати реальним темпам зростання продуктивності праці;
- підвищення сукупного рівня продуктивності праці, передусім, через інтенсифікацію інноваційних процесів: створення сприятливих умов для інвестиційної діяльності; залучення іноземного технологічного та інноваційного капіталу у ключові галузі економіки, зокрема в енергетичний і транспортний сектори; підвищення обсягу міжнародних інвестицій в реальний сектор; створення інвестиційного клімату, сприятливого як для національного, так і для іноземного інвестора (а саме: зниження ризиків, які пов'язані з інвестиціями в українську економіку, за рахунок підвищення правової захищеності іноземних інвестицій, надання податкових та інших пільг іноземним інвесторам). До того ж, за нашими розрахунками, підвищення рівня витрат (за умови їх цільового та ефективного використання) на виконання наукових та науково-технічних робіт з 0,6% ВВП до 1,7% ВВП у 2017 р. сприятиме скороченню розриву ВВП більш, ніж на половину.

Список використаних джерел

1. Скрипниченко М.І. Комплекс моделей моніторингу ключових макробалансів в економіці України [Текст] / М.І. Скрипниченко, М.В. Кузубов, Г.Ю. Яценко // Формування ринкових відносин в Україні [збірник наукових праць]. – 2016. – № 7 (182). – С. 57–65.

2.Споживчі настрої в Україні, грудень 2016: індекс склав 57,1 [Електронний ресурс]. – Доступний з : http://www.gfk.com/uk-ua/rishennja/press-release/cci-dec-2016/.

3.Яценко Г.Ю. Методи і моделі виявлення загрозливих економічних дисбалансів [Текст] / Г.Ю. Яценко // Вісник Інституту економіки та прогнозування. – 2015. – С. 67-74.

СЕКЦІЯ «РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ»

Артюх Г. І.,
ст. викладач кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Нестабільність розвитку національної економіки, викликає необхідність активізації підприємницької діяльності в Україні, що актуалізує дослідження питань, пов’язаних з необхідністю удосконалення та підвищення ефективності системи управління фінансовими ресурсами суб’єктів господарювання в процесі їх формування, інвестування, використання та відтворення.

Фінансові ресурси є системоутворюючим чинником функціонування та розвитку підприємства, формують його ресурсний та економічний потенціал, забезпечують безперервність процесів виробництва та реалізації продукції, що є джерелом фінансування соціально-економічного розвитку та зростання ринкової вартості підприємства. Від ефективного і раціонального формування та використання фінансових ресурсів на мікрорівні залежить макроекономічна стабільність та економічне зростання в країні.

Дослідженням проблеми щодо вдосконалення управління фінансовими ресурсами займалося багато як іноземних, так і вітчизняних вчених, зокрема І.Ю. Бланк, Ю.Ф. Брігхем, Д.К. Ван Хорн, І.С. Гуцал, О.Д. Василик, О.Д. Заруба, О.Р. Квасовський, Л.О. Лігоненко, А.А. Мазаракі, С. Монтгомери, К.В. Павлюк, В.Ф. Палій, А.М. Поддєрьогін та ін.

Управління фінансовими ресурсами підприємств є ключовим чинником організації виробничо-господарської діяльності підприємства, одним з головних факторів забезпечення ефективної фінансово-господарської діяльності підприємства в сучасних умовах, діяльність, що спрямована на оптимізацію фінансового механізму підприємства, координування фінансових операцій, забезпечення їх впорядкування та точного «балансування».

До основних джерел формування фінансових ресурсів підприємства можна віднести власні та залучені кошти. До власних належать: статутний капітал, амортизаційні відрахування, валовий дохід та прибуток. До залучених – отримані субсидії, кредити, пайові та інші внески, кошти, мобілізовані на фінансовому ринку. На формування фінансових ресурсів підприємства впливають різноманітні чинники, які залежно від суб'єктів підприємницької діяльності, поділяють на зовнішні, що безпосередньо не пов'язані з діяльністю окремого підприємства, та внутрішні, які безпосередньо пов'язані з діяльністю підприємства. Зовнішні чинники включають в себе: стан економіки в цілому, зміну політичного курсу влади, інфляцію, зростання цін на ресурси. До внутрішніх чинників можна віднести [1, с. 146]:

– рівень досконалості фінансової структури підприємства;

– якість організації управління фінансовими ресурсами;

– налагодження роботи з посередницькими організаціями;

– забезпечення зв'язку збутової стратегії із виробничою;

– позиціонування, вибір сегментів ринку згідно з виробничими можливостями;

– моніторинг існуючого ринку продукції;

– якість фінансового, управлінського та податкового обліку;

– загальна оцінка ефективності функціонування виробництва та узгодження її із фінансовим планом підприємства, тощо.

Основна спрямованість удосконалення системи управління фінансовими ресурсами полягає в оптимізації використання ресурсів підприємства. Система управління фінансовими ресурсами підприємства може вважатися досить ефективною лише в тому разі, коли вона дає змогу не лише раціонально використовувати наявні ресурси, а й забезпечувати активний системний пошук можливостей подальшого розвитку підприємства. Управління фінансовими ресурсами – це циклічний процес, який потребує постійного оновлення. При виборі оптимального формування фінансових ресурсів необхідно застосовувати системно-аналітичний метод управління фінансовими ресурсами. Він полягає у доцільності управлінського рішення щодо ситуації, яка створюється під впливом факторів внутрішнього і зовнішнього середовища. Розв'язання проблеми на практиці являє собою перехід від прийомів аналізу до пошуку оптимального варіанта дій при поєднанні стратегічного і тактичного планування.

Удосконалення організації системи управління фінансовими ресурсами підприємств необхідно розглядати, як один з головних факторів підвищення ефективності їх формування та використання. Це забезпечить високий рівень планування фінансових ресурсів, прийняття оптимальних рішень з врахуванням їх економічного та соціального ефекту [2, с. 152-153].

У процесі діяльності підприємство повинно обирати оптимальні варіанти збільшення капіталу як за рахунок зовнішніх, так і внутрішніх фінансових ресурсів. При управлінні фінансами необхідно з'ясувати [1, с. 146], яку частину прибутку, що залишився в розпорядженні підприємства після сплати податків, спрямувати на розвиток виробництва, технічне переоснащення, а яку – у фонд споживання. Щоб визначити наскільки ефективно використовуються фінансові ресурси підприємства, необхідно порівняти досягнутий результат від господарської діяльності та отриманий прибуток з обсягом використаних фінансових ресурсів, якими розпоряджалося підприємство у відповідний період.

Отже, фінансовий стан підприємства і його місце на ринку в сучасних конкурентних умовах залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами. Саме тому вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами є одним з найголовніших чинників підвищення ефективності господарської діяльності підприємства. Важливим фактором при вдосконаленні управління фінансовими ресурсами підприємства є впровадження сучасних методів формування і використання ресурсів суб’єктів господарювання. Що дасть змогу господарюючому суб’єкту досягти позитивних результатів у довгостроковому періоді і досягти стійкого фінансового стану.

Список використаних джерел:

1. Погожа Н. В. Проблемні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства в умовах рецесії України / Н. В. Погожа // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – № 2(45). – С. 144-149.
2. Шкробот М. В. Сутність та основи функціонування системи управління фінансовими ресурсами підприємств / М. В. Шкробот // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 3, Т. 2. – С. 236-240.

Горлач А. С., науковий керівник,
ст. викладач кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ СТРАХОВИХ РИНКІВ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТА МОЖЛИВІТЬ ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Сучасний етап розвитку світової економіки та міжнародних відносин, процеси ринкової трансформації національної економіки, входження України до системи світових господарських зв’язків зумовлюють необхідність розвитку страхового ринку з урахуванням світового досвіду та національних особливостей.

У процесі євроінтеграції Україна активно запозичує європейський досвід активізації розвитку сфери послуг у національній економіці, у тому числі бурхливо розвивається ринок страхових послуг. Впровадження міжнародних стандартів страхування в Україні є одним із важливих завдань і можливих напрямів входження ринку страхових послуг держави у міжнародне страхове співтовариство. Проте, це можливо лише при врахуванні економічного і політичного становища країни, фінансової стабільності і створенні законодавчої бази страхування. Залежно від економічного стану держави і фінансової стійкості страховиків буде формуватися і концепція страхування, тобто по суті визначатиметься рівень страхових гарантій з боку держави і окремих страховиків.[1].

Основні підходи до страхування в зарубіжних країнах зводяться до його ролі у різних сферах виробництва та фінансово-кредитної системи. В загальних рисах можна розглянути досвід організації і особливості на страхових ринках страхової системи в зарубіжних країнах на прикладі окремих держав.

Страхування в США отримало досить важливий розвиток, що пов'язано з необхідністю зниження економічних ризиків через залежність виробництва від різних факторів і виникнення стихійних лих. Страхування здійснюють приватні страхові компанії, страхові кооперативи, уряд.

Разом з тим, у США не існує єдиної для держави системи страхування. Кожний штат має власне страхове законодавство. При цьому страхові

організації мають широкі повноваження в розробці власної страхової політики, визначенні розмірів платежів, практики їх відрахування і відшкодування збитків, що є специфічною особливістю американського страхового ринку. [2;С.38]

На страховому ринку Великобританії спеціальний орган страхового нагляду в складі Департаменту торгівлі та промисловості має досить широкі повноваження щодо організаційної і контролю та втручання в діяльність страхових компаній. При встановленні фактів порушення правил страхування до страхової компанії застосовуються карні санкції аж до закриття [2, с.39].

На сьогоднішній день найбільш розвинуті ринки страхових послуг у США і Великобританії. Цьому сприяли такі фактори, як досконала законодавча база та віковий досвід, наявність міцних фінансово незалежних та конкурентоспроможних страхових компаній, їх високий професійний рівень. Це забезпечує їх успішне функціонування як на внутрішньому, так і на світовому страховому ринку. Такий напрям діяльності страхових компаній, як залучення іноземного капіталу набуває особливого значення в розвитку національних страхових ринків, тому необхідно приділяти значної уваги регулюванню доступу на страхові ринки України. В цілому залучення іноземного капіталу стимулює конкуренцію, що в свою чергу призводить до зниження тарифів на страхові послуги, за без і сприяє прихильності фізичних і юридичних осіб до страхування. [3, с.74].

Інтеграція України у сучасний європейський економічний та правовий простір передбачає адаптацію та гармонізацію національного законодавства з нормами й стандартами правової системи Європейського Союзу, що потребує формування розвиненого ринку страхування, сприяння економічній діяльності всіх ринкових суб`єктів, розширення правової бази, застосування регулюючих методів впливу держави на страховий ринок, що відповідають європейським стандартам. Вирішення цих проблем забезпечить прискорення процесу переходу національної економіки у ринкову, розвиток світової економіки та міжнародних відносин.[4, с.95].

У розвинутих країнах світу створені інститути, які обслуговують і контролюють страховий бізнес. Нині це актуально і для України, оскільки давно назріла необхідність організації експертних служб: сюрвейєрів, кваліфікованих менеджерів, консультантів з питань ризиків, інспекторів за позовами. Експертні служби повинні відповідати сучасним вимогам за рівнем технічного оснащення, спеціалізованих та експертних методик. У страхових організаціях відчувається нестача у спеціалістах з актуарних розрахунків, статистики, юристах у галузі страхування.

Таким чином, враховуючи наведене, можна зробити висновок, що на сучасному етапі розвитку ринку страхових послуг в Україні, який передбачає його поступову інтеграцію до міжнародного ринку страхування, до основних напрямів державного регулювання страхової діяльності слід віднести такі: приведення вітчизняного страхового законодавства у відповідність до

міжнародних стандартів; удосконалення системи контролю за діяльністю учасників ринку страхових послуг; розроблення механізмів залучення в інвестиційний процес тимчасово вільних коштів страхових компаній; запровадження ефективної системи інформування потенційних споживачів страхових послуг.

Список використаних джерел:

1. Євченко Ю.В Страхування в країнах з ринковою економікою (використання світового досвіду в умовах України) // Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, Київ – 2007р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://forinsurer.com/public/07/04/20/3051
2. Мних М. Досвід функціонування страхових ринків зарубіжних країн // 2002.-№5. – С.38-39.
3. Фурман В.М. Особливості формування страхових ринків країн з перехідною економікою // Економіст. – 2008.-№8. – С.74-76.
4. Плиса В.Й. Інтеграція страхового ринку України у світовий страховий простір.-2002.-№7.-С.94-103.

Горлач А. С., науковий керівник,
ст. викладач кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Дерунова В. І.,
студентка групи ФК-41
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Актуальність даної теми полягає в тому, що в процесі становлення ринкової економіки в Україні важливе місце та значення займає вдосконалення банківської системи в державі та правове регулювання банківської діяльності в цілому. За останні роки банківська система України зазнала великих змін, була створена дворівнева банківська система, все частіше банківський капітал застосовується в нетрадиційних сферах, прогресивного розвитку набуває діяльність інших банків та спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів, а також, істотно змінюється характер взаємовідносин банків з клієнтами.

Виключно важливу роль у забезпеченні стабільності фінансової системи України відіграє результативність роботи суб’єктів господарювання і банківська система, оскільки через банки України, інші банківські структури відбувається формування, використання й рух більшої частини фінансових ресурсів держави. Це означає, що стійкість і стабільність

банківської системи є необхідною, якщо не першочерговою умовою. Саме тому проблеми, що виникають у цьому сегменті, та їх несвоєчасне, неефективне вирішення негативно впливають на функціонування фінансової системи держави та її стабільність. Для їх вирішення, особливо під впливом факторів, дію яких точно визначити під час прийняття управлінських рішень неможливо, останнім часом використовуються нові методи й підходи, зокрема ризик-менеджмент. Його вплив залежить від рівня та якості розробки, впровадження в банківську сферу. Варто розуміти, що банківська система України нині функціонує в несприятливих умовах розвитку держави. Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» у нас створена і діє дворівнева система. Перший рівень включає в себе Національний банк України з його територіальними обласними відділеннями та розрахунково-касовими центрами в містах, регіонах, а другий представлений комерційними банками[3].

На сьогоднішній день банківська система України являє собою один із найбільш розвинених елементів господарського механізму, оскільки її реформування відбувалося раніше, ніж інші сектори економіки, що визначалося основною роллю банків при вирішенні завдань переходу до ринку. Банки відіграють основну роль в утворенні оптимального середовища для мобілізації та вільного руху капіталів, нагромадженні коштів для структурної перебудови економіки, розвитку та приватизації підприємництва[4,с. 231].

Банківська система виконує основні функції фінансової системи, зокрема, шляхом:

- розроблення та забезпечення способів управління ризиками;
- забезпечення способів переміщення фінансових ресурсів у часі;
- забезпечення безперебійного функціонування платіжних систем;
- забезпечення механізму об’єднання фінансових ресурсів та їх розподілу між окремими суб’єктами господарювання
- забезпечення насичення ринку ціновою інформацією[4,с. 231].

Тенденції розвитку банківської системи України вказують на те, що протягом останніх років вона перетворилась на одну з найбільш стійких, динамічних і стабільно працюючих сфер національної економіки[2,с. 7].

Основною метою стратегічного розвитку банківської системи України є створення ефективної, надійної і прибуткової банківської системи, яка б могла максимально задовольнити вимоги та потреби клієнтів, інвесторів і була б стійкою до криз [1,с. 520].

Таким чином, висновком є те, що розвиток та функціонування банківського сектору в економіці висуває нові вимоги щодо оцінки банківської діяльності. А саме з позицій урахування її впливу на економічний розвиток, виявлення позитивних та негативних тенденцій у розвитку банківської системи та вживання необхідних заходів для її функціонування. В свою чергу, виникає необхідність постійного моніторингу діяльності банків, враховуючи реальну соціально-економічну ситуацію в Україні.

Стосовно перспектив банківської системи України, потрібно спрямувати дії на її зміцнення, посилення довіри населення до вітчизняних банків, підвищення стійкості до криз, активізацію діяльності щодо залучення коштів з метою їх трансформації у кредити для реального сектора економіки, інтегрувати банківську систему України у світовий фінансовий простір.

Список використаних джерел:

1. Карчева Г.Т. Ефективність функціонування та перспективи розвитку банківської системи України/Ганна Тимофіївна Карчєва, 2012.-520 с.

2. Кравченко І., Багратян Г., Мазіна Є. Банківська система та проблеми стратегічного розвитку // Вісник Національного банку України. – 2012 – № 1. – с. 7.

3. «Незалежний аудитор» журнал, 2017р.

4. Смовженко Т.С. Новий етап розвитку банківської системи України: зростання участі іноземних інвесторів:/ монографія Т.С. Смовженко, О.І. Кірєєв, А.Я. Кузнєцова, О.О. Другов. – К : УБС НБУ, 2008.-231с.

Горлач А. С., науковий керівник,
ст. викладач кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Діденко А. В.,
студентка групи ФК-41
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Аналізуючи світову практику в умовах сьогодення, варто відзначити, що страхування у всьому світі виділяють як найбільш економічний, раціональний та доступний механізм захисту інтересів суспільства. Можна навіть стверджувати, що розвиток страхового ринку та його використання в інтересах сталого розвитку національної економіки в умовах її інтеграції у світове економічне господарство та посилення процесів глобалізації є важливим компонентом національної безпеки у всьому світі [4, с. 296].

Перед тим, як розглянути та проаналізувати сучасний стан страхового ринку в Україні, необхідно відзначити, що страховий ринок – це особлива сфера грошових відносин, де об’єктом купівлі-продажу виступає специфічна послуга – страховий захист, на яку формується попит та пропозиція [2, с. 76].

Досліджуючи страховий ринок в Україні, ми бачимо, що нині страховий ринок перебуває у періоді стагнації, на ньому негативним чином відобразилася економічна криза 2014-2015 років, після якої ми не можемо говорити навіть про стабільність, не говорячи про зростання. Проте, не можна стверджувати, що проблеми зі страховим ринком в Україні пов’язані

виключно з економічною кризою, існує ряд чинників, які унеможливлюють розвиток страхового ринку та стають проблемами моментами у його функціонуванні.

Одним з головних чинників є застаріле законодавство у сфері страхування, яке не відображає сучасного стану страхування. Чинний Закон України «Про страхування» було прийнято ще у 1996 році й на момент його прийняття він відображав тогочасний стан страхового ринку в Україні. Але вже минуло понад 20 років і стан економіки України, як і її страховий ринок, дуже змінилися.

Аналізуючи страховий ринок в Україні варто виділити наступні проблеми, що мають значний вплив на його розвиток:

1. відсутність державного регулювання та нагляду за діяльністю суб'єктів ринку, що в свою чергу породжує тінізацію операцій та збільшення фінансових схем;
2. знижений попит на страхові послуги. Наразі у населення спостерігається зниження платоспроможності, що в свою чергу не дає можливості скористатися даними послугами. Також більшості населення України притаманний зовсім низький відсоток довіри до фінансових установ.
3. досить низький показник якості страхових послуг, а також вузький перелік страхових послуг, демпінг цін;
4. нерозвиненість системи рейтингової оцінки страховиків, непрозорість ринку, відсутність дієвих механізмів захисту прав страхувальників;
5. нерозвиненість інфраструктури, відсутність затвердженої державної концепції розвитку страхового ринку, державних програм підготовки страхових посередників;
6. слабкий фондовий ринок, як наслідок – відсутність фінансових інструментів для інвестування, низька якість активів в покриття страхових резервів;
7. недостатній розвиток регіональних страхових ринків, які мають помітні територіальні диспропорції [3, с.816].

Якщо розглядати перспективи розвитку страхового ринку України, то в першу чергу необхідно почати з подолання наявних кризових тенденцій та намагатися вирішити наявні проблеми, щоб не лише стабілізувати страховий ринок, але й здійснювався його подальший розвиток. Пропонуємо розглянути наступні пропозиції щодо подолання наявних кризових тенденцій та вирішення існуючих проблем:

- створення єдиної, цілісної державної стратегії розвитку страхового ринку України з урахуванням сучасної економічної системи;
- реформування законодавства України у відповідності з сучасним станом економіки та новим баченням страхового ринку;
- здійснення державного регулювання та нагляду за діяльністю страховиків;

- проведення роз'яснювальної роботи щодо переваг усіх видів страхування та популяризація страхового ринку серед населення.

Підсумовуючи, варто відзначити, що сучасний стан страхового ринку в Україні не можна назвати задовільним. Щодня ми бачимо як закриваються страхові компанії, як рівень недовіри людей зростає, проте варто пам'ятати, що функціонування страхового ринку є важливим елементом створення ефективної системи захисту майнових прав та інтересів у окремих груп громадян, збереження соціальної стабільності у суспільстві й економічної безпеки держави. Більше того, страхування є важливим джерелом акумулювання коштів для подальшого їх інвестування в економіку держави, адже воно значною мірою зменшує витрати бюджету на відшкодування збитків, спричинених внаслідок надзвичайних ситуацій, катастроф, катаклізмів, різноманітних природних лих, а також захищає бізнес від непередбачуваних ризиків та забезпечує соціальну підтримку громадян [1, с. 622]. Саме тому є необхідність у активному подоланні кризових тенденцій та вирішенні проблем, які унеможливлюють нормальне функціонування страхового ринку, адже це дозволить забезпечити підйом страхового ринку та дасть можливість розглядати його як найбільш економічний, раціональний та доступний механізм захисту інтересів суспільства та підвищення економіки країни.

Список використаних джерел:

1. Гринчишин Я. М. Стан та перспективи розвитку страхового ринку України / Я. М. Гринчишин, А. В. Прокопюк. // «Молодий вчений» – 2017. – №3. – С. 622–626.

2. Осадець С.С. Страхування: Підручник / С.С. Осадець – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.

3. Пономарьова О.Б., Іванченко М.А. Визначення проблем страхового ринку та їх вирішення / О.Б. Пономарьова, М.А Іванченко //Глобальні та національні проблеми економіки.- №5, 2015.- С. 814-817.

4. Томілін О. О. Проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України / О. О. Томілін, М. В. Фріцберг, М. Ю. Перелай. // Полтавська філія Європейського університету. – С. 296–300.

Горлач А. С., науковий керівник,
ст. викладач кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Єрко А. О.,
студентка групи ФК-41
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Банківська система України протягом останніх декількох років знаходиться у стані системної кризи, яка зумовлена сировинною моделлю розвитку національної економіки, постійним дефіцитом довгострокових банківських ресурсів, диспропорціями банківських балансів тощо.

Аналіз сучасного стану банківської системи України викликає об'єктивну необхідність у конкретизації актуальних проблем та факторів, що стримують розвиток вітчизняного банківського сектора. До найбільш гострих проблем слід віднести наступні:

- низький рівень конкурентоспроможності банківського сектору;
- відсутність довгострокових кредитних ресурсів на внутрішньому ринку;
- недостатній рівень капіталізації;
- зростання недовіри до банків;
- девальвація національної грошової одиниці;

Однією з головних проблем розвитку банківської системи України є низький рівень її конкурентоспроможності, тобто неможливість вітчизняних банків конкурувати з іноземними. Останнім часом кількість іноземного капіталу у фінансовому секторі щороку збільшується, аналогічна тенденція спостерігається і в банківському секторі. Діяльність банків у конкурентному середовищі підвищить якість надання послуг і витіснить з ринку недобросовісних банкірів [3, с.114].

Банки – кровоносна система в будь-якій економіці. А кров – це кисень, завдяки якому живе організм. За останні 2 роки керівництво НБУ активно дбало про очищення банківської системи, регулярно повідомляючи про запровадження тимчасової адміністрації в найбільш проблемних фінустановах. Всього за 2014-2016 роки в стан ліквідації перейшли 81 банк [5].

За 2014-2016 роки гривня щодо долара знецінилася більш ніж утричі. Це спричинило низький рівень довіри до збережень у національній валюті й призвело до відтоку гривневих депозитів, які швидко конвертувалися в долари «під матрацами». За приблизними підрахунками фінансистів, збереження українців у доларах у 8 разів більші, ніж у гривні.

Криза недовіри клієнтів по відношенню до банківських установ грає вирішальну роль в забезпеченні безперебійного функціонування банківської системи. Тому в найближчій перспективі вирішення цієї задачі є пріоритетним як для керівництва Національного банку України так і для керівництва кожної окремої банківської установи.

Після стабілізації курсових гойдалок і системного очищення банківського сектору мала б відбутися лібералізація фінансового ринку. Проте поки що відбуваються зовсім протилежні процеси. Кредити й надалі залишаються дуже дорогими й часто недоступними для українців.

Доцільно сказати, що сучасний стан банківської системи України потребує прийняття трансформаційних заходів щодо покращення її функціонування. Це такі заходи:

1. Вирішення питання якості активів та капіталізації банківської системи. Для цього слід виявити реальну якість активів на балансі вітчизняних банків, провівши діагностичне обстеження; створити спеціальний фонд для зміни структури капіталу системних банків, подальше функціонування яких було визнано доцільним; провести мінімізацію витрат для платників податків при капіталізації банків, які мають його недостатній рівень;

2. Усунення структурної неврівноваженості в балансах банків задля стимулювання сталого розвитку банківській системи. Цей напрям вимагає підвищення диференціації ставок збору до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб за валютними та гривневим депозитами; зміни до законодавства для впровадження депозитів без права дострокового зняття.

3. Стимулювання структурних перетворень у банківській системі за рахунок таких заходів: підвищення нормативних вимог до розміру власного капіталу банків (збільшення нормативу мінімального регулятивного капіталу до 500 млн. грн. до 2018 року та 750 млн. грн. до 2020 року); встановлення підвищених вимог до нормативів капіталу та ліквідності для системно значущих банків; розробка стратегії участі держави в банківській системі;

Отже, банківська система є невід'ємною складовою фінансової системи, а її стабільність та надійність є вирішальною умовою економічної безпеки країни в цілому. На сьогодні у банківській системі прослідковуються проблеми з ліквідністю та прибутковістю, що негативно впливає на забезпечення безперервності перебігу відтворювальних процесів банківських установ і в той же час обмежує їх можливості щодо інвестування коштів в економіку країни. Впровадження запропонованих вище заходів сприятиме стабілізації банківської системи України та її стабільному розвитку на довгостроковій основі.

Список використаних джерел:

1. Банківська система України: результати «очищення» та перспективи подальшого розвитку. – Режим доступу: http://ief.org.ua.

2. Відсоткові ставки провідних центральних банків. – Режим доступу: http://www.forexua.com/ua/analytic/rates/

3. Вовчак О.Д. Напрями стабілізації роботи банків в умовах кризових явищ / О.Д. Вовчак, О.М. Крамаренко // Фінансовий простір. – 2014. – №4(16). – С. 27-31.

4. Коваленко В. В. Трансформаційні напрями розвитку банківської системи України / В. В. Коваленко // Економічний форум. - 2015. - № 2. - С. 286-295.

5. Слово та діло . – Режим доступу : https://www.slovoidilo.ua

Горлач А. С., науковий керівник,
ст. викладач кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Лисак Д. О.,
студент групи ФК-41
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Страхування виконує важливу роль в по всьому світу, як в країнах з високим,так і з дуже низьким рівнем економічного розвитку. Загалом, можна сказати, що чим вищим є економічний розвиток країни та її фінансової системи, тим більшу роль в цьому відіграє саме страхування. [1, с. 5-7].

Актуальність даної тематики полягає в тому, що страхування відіграє важливу соціальну та економічну роль як для окремих осіб, так і для суспільства в цілому, адже дає можливість застрахувати себе від негативних фінансових наслідків, а також заощаджувати гроші зручним способом.

Страхування – ефективний інструмент впевненості в фінансовому забезпеченні будь-якої життєвої ситуації. Основою дослідження проблеми є розвиток страхового ринку в Україні, а також пошук альтернативних шляхів підтримки цього ринку в нашій державі.

Формування страхового ринку в Україні має стихійний характер, і в багатьох випадках захист прав та інтересів страхувальників не має належного забезпечення.

Основні проблемами сучасного страхового ринку України на сучасному етапі це:

1. суттєве зменшення попиту на страхування з боку потенційних страхувальників (клієнтів страхового ринку);
2. відсутність принципово нових видів страхування і можливості подальшого виконання своїх зобов'язань за зниження дохідності та ліквідності цінних паперів в активах страхових компаній;
3. зростання кількості виплат страхових відшкодувань та підвищення збитковості процесів страхування в першу чергу для страховиків;
4. використання на страховому ринку різноманітних «тіньових схем» , не законне маніпулювання грошовими потоками;

Таким чином, негативний вплив сучасної фінансово-економічної кризи на вітчизняний страховий ринок виявив потребу у розробці конкретних заходів санації ринку страхових послуг.

Оздоровлення страхового ринку – одне з пріоритетних завдань для покращення соціально-економічної ситуації в Україні [3].

На нашу думку до заходів оздоровлення вітчизняного страхового ринку належать наступні заходи:

- підвищення інституційної здатності регулятора страхового ринку, зокрема, надання йому додаткових повноважень;
- встановлення спеціального, соціально орієнтованого механізму фінансування;
- підвищення прозорості діяльності як регулятивних органів страхової діяльності, так і страховиків;
- пом'якшення адміністративного тиску на страховий ринок, відміна дискримінаційних вимог до перестрахування у перестраховиків-нерезидентів тощо. [4 с. 3 - 21].

З метою зменшення впливу сучасної фінансово-економічної кризи та підвищення ефективності діяльності вітчизняного страхового ринку необхідно:

- внести зміни у нормативно-правове та законодавче забезпечення страхової діяльності в різних галузях (страхування життя, страхування майна, страхування відповідальності і т.д.;
- підвищення вимог до ліцензування страхових компаній (нові вимоги до структури капіталу та складу активів страховика);
- страховикам необхідно орієнтуватись на розширення спектру пропозицій страхових продуктів (намагатись оптимізувати страховий портфель, величину власного утримання, видатки, приймати адекватні управлінські рішення, популяризувати абсолютно нові види страхових послуг);
- удосконалити систему обов'язкового страхування та методику врегулювання страхових випадків, наприклад обов‘язкове медичне страхування, якого до останнього реформування в Україні просто не було;
- вирішити питання пенсійного страхування, що в зв’язку з Пенсійною реформою, буде актуальним. Це один з популярних видів страхування в європейському економічному просторі, який можна ефективно запровадити в Україні;
- підвищити ефективність використання рейтингових оцінок у регуляторних вимогах і наглядовій практиці, запровадити відповідальність рейтингових агентств за достовірність таких оцінок;
- підвищити та активізувати роль Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України та професійних об'єднань у механізмі державного регулювання страхової діяльності.

Потребує вдосконалення нормативно-правове забезпечення процесів перестрахування, що особливо актуально в умовах значної тінізації вітчизняного страхового ринку. Необхідно більш ефективно і прозоро підходити до процесу надання ліцензій страховикам, це дасть можливість вивести ринок страхових послуг на якісно новий рівень. [2, с 9.]

Отже, ефективний розвиток страхового ринку України можливий лише за умови вдосконалення законодавчого та нормативно-правового

забезпечення процесів страхування та перестрахування, підвищення ролі Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України та професійних об'єднань, які відіграють значну роль у механізмі державного регулювання страхової діяльності і повинні не тільки розробити, а й ефективно впровадити антикризові заходи на страховому ринку.

Список використаних джерел:

1. Альошин В. Тенденції глобалізації вимагають від ринку адекватних дій / В. Альошин // Финансовые услуги. — 2015.— No1—2. — С. 5—7.

2. Завада А. Страховой рынок Украины и антикризисные мероприятия / А. Завада // Insurance Top. — 2014. — No1.— С. 9.

3. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http:// www.dfp.gov.ua.

4. Шелудько Н .М. Фінансові кризи на ринках , що розвиваються : теоретичні й емпіричні аспекти аналізу / Н.М. Шелудько, А.І. Шкляр // Фінанси України. — 2016. — No2. — С. 3—21.

5. Офіційний сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. Режим доступу : http:\\www.dfp.gov.ua.

Горлач А. С., науковий керівник,
ст. викладач кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Поліщук О. О.,
студентка групи ФК-41
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Фінансовий ринок є складовою сферою фінансової системи держави. Він може успішно функціонувати лише в умовах ринкової економіки, коли переважна частина фінансових ресурсів мобілізується суб’єктами підприємницької діяльності на засадах їх купівлі-продажу. Для нормального розвитку економіки необхідна мобілізація тимчасово вільних коштів фізичних та юридичних осіб, їхній розподіл і перерозподіл на комерційній основі між різними секторами економіки.

За всі роки незалежності український фінансовий ринок пройшов складний і неоднозначний шлях свого розвитку. Так відбувається тому, що досконало працювати фінансовий ринок може лише в умовах ринкової економіки, коли переважна частина фінансових ресурсів мобілізується суб’єктами підприємницької діяльності на засадах їх купівлі-продажу, а також при активному залученні коштів населення [2,с.53].

Зростання економіки в Україні ніколи не було зумовлене сталими довгостроковими факторами, стратегічною політикою, виваженими і

пролонгованими стимулюючими заходами, а було під впливом хиткої зовнішньої кон'юнктури (рівень експорту на основні сировинні товари – метал, зернові, руда, хімічна сировина; сальдо торгівлі товарами; платіжний баланс). Нерівномірні витрати і доходи України в зовнішньоекономічних операціях та в державному бюджетуванні постійно призводять до системних макроекономічних дисбалансів, промислових, підприємницьких і фінансових криз. При цьому проблеми з'явились не в 2014 році – під час агресії РФ проти України, а в 1993-1999 рр., потім суттєво загострились в 2009 р. і з кожним роком тільки поглиблювались [3,с.69]. Якщо розглянути динаміку золотовалютних резервів та зовнішнього і державного боргу за 2009-2016 рр., то простежується взаємозв'язок – з кожним роком золотовалютні резерви України зменшуються, а державний і зовнішній борг зростає. При цьому рівень прямих іноземних інвестицій та середня заробітна плата в Україні є одними з найменших у світі, що свідчить про закритість, законодавчу зарегульованість, корумпованість та неспроможність до транспарентності і прозорості у питаннях підприємництва та інвестицій. Така ситуація відлякує іноземних інвесторів, пригнічує і переводить в тіньовий сектор вітчизняні бізнес-структури, не дає сформуватись орієнтованому на широке коло інвесторів фінансовий ринок [3,с.68].

Найбільш нерозвиненим сегментом фінансового ринку України – є недержавні пенсійні фонди, які взагалі становлять 0,5-1 % від ВВП. Варто відзначити, що в світі вони відіграють важливу роль на міжнародних ринках капіталу, формують довгострокові інвестиції, в більшості випадків їх діяльність згладжує фінансові аномалії, кризи і тимчасові нестабільності. Активи під управлінням 300 найбільших пенсійних фондів світу складають понад 15 трлн. дол. США [1].

Отже, як бачимо за 26 років формування фінансового ринку України, на жаль, ліквідного, конкурентного, ефективного і транспарентного ринку створити не вдалось. Причиною є і макроекономічні дисбаланси, і відсутність довгострокової стратегії розвитку фінансового ринку, як частини соціально-економічної стратегії розвитку держави, і неможливість стабілізації соціального, політичного і економічного стану в Україні. Все це разом привело до формування вузького, функціонально обмеженого і неліквідного ринку, на якому домінують банківські послуги та операції з державними цінними паперами. Крім того, переважно під час фінансово-економічних криз збільшення обсягів емісії ОВДП і безконтрольне рефінансування банків підживлює неконтрольовану інфляцію, при цьому більшість учасників фінансового ринку зазнають суттєвих втрат, звужують свою діяльність – все це разом приводить до неможливості зберегти і примножити свої заощадження, а тому валютний, страховий ринок і недержавні пенсійні фонди є суттєво нерозвиненими. Крім того, для іноземних інвесторів не має чітких і прозорих правил, законодавчого захисту, гарантій від держави та емітентів, не налагоджена система стосунків з іноземними інвесторами, не проводяться регулярні інвестиційні презентації,

що сприяли б ефективній приватизації, довгостроковій співпраці, залученню найкращих іноземних практик і покращенню вітчизняного законодавства у цій сфері, отриманню більш дешевого і довгострокового іноземного капіталу, залученню міжнародних компаній на вітчизняний фінансовий ринок. Тому необхідно сформувати і поступово реалізовувати стратегію інституціонального забезпечення макроекономічної стабільності, що в подальшому при відповідних кроках по дерегуляції та при впровадженні системи захисту інвесторів – посприяє розвитку фінансового ринку України.

Список використаних джерел:

1. Ван Хорн Дж. К. Основи управління фінансами: Пер. з англ./Гл. ред. серія Я.В. Соколов. – М.: Фінанси и статистика, 2015. – 800 с
2. Николишин І.Ю. Роль та значення фінансового ринку в фінансовій системі України / І. Ю. Николишин, Н.В.Зізяк // ХКТЕІ. – «Young Scientist». – 2014. - № 7. - С. 53-55.
3. Шишпанова Н.О. Фінансовий ринок: сучасний стан, проблеми на перспективи розвитку. / Н.О. Шишпанова, А.О. Іванов // Електронне наукове видання з економічних наук «Modern Economics», №1 (2017). – С.66-72.

Клименко О.М., науковий керівник,
к.н.держ.упр., доц.,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Римаренко А.Ю.,
студентка групи ФБСС 61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Важливим напрямом розв’язання проблем фінансового забезпечення місцевих бюджетів є посилення зв’язку між соціально-економічним і бюджетним плануванням адміністративно-територіальних одиниць. На формування доходів місцевих бюджетів має впливати соціально-економічна ситуація на території місцевого самоврядування та виконання програм розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

Водночас, в Україні понад 90% усіх бюджетів дотаційні й лише 8% - це бюджети, які є донорами в умовах чинної системи бюджетного регулювання. Удосконалення процесів формування доходів місцевих бюджетів сприятиме підвищенню рівня їх фінансової забезпеченості та зменшенню частки міжбюджетних трансфертів, що, у свою чергу, сприятиме зведенню до мінімуму кількості дотаційних бюджетів [3].

Однією із ключових трансформацій, запущених владою ще в 2014 році, стала реформа місцевого самоврядування. В її рамках передбачається переглянути напрямки, механізми, строки формування територіальної організації влади, підвищити якість та доступність публічних послуг, перебудувати бюджетно-фінансові відносини держави та територіальних громад.

Реформою місцевого самоврядування передбачено передачу значної частини повноважень центрального уряду на територіальні рівні. Щоб забезпечити місцеві громади та органи влади достатніми фінансами для виконання розширених повноважень, до Бюджетного кодексу України було внесено низку змін та доповнень [1].

Разом із бюджетною децентралізацією реформою також передбачено створення Державного фонду регіонального розвитку. До його повноважень віднесено фінансування інвестиційних проектів розвитку територіальних громад, що мають на меті розвиток регіонів, створення інфраструктури індустріальних та інноваційних парків і відповідають пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку та відповідних стратегіях розвитку регіонів [2].

Головним у розв’язанні проблеми зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування України є бюджетна децентралізація, високий рівень якої свідчить про демократизацію суспільства та ефективне використання коштів у загальнодержавному масштабі [4]. Сьогодні місцеві органи влади попри низку позитивних змін ще не отримали достатньої автономії в ухваленні рішень. В сучасних умовах удосконалення системи ефективності формування доходів бюджету кожного регіону має проводитись за такими напрямами:

- надання більшої управлінської свободи місцевій владі, а саме органам місцевого самоврядування (громадам);
- створення дієвих механізмів перевірки якості надання місцевих послуг, через які центральний рівень міг би пересвідчуватись, що в делегованих функціях досягнуто очікуваних показників успішності та дотримано національних стандартів якості;
- здійснення моніторингу доходів місцевих бюджетів на усіх стадіях бюджетного процесу із застосуванням аналізу, аудиту й проведення постійного контролю за справлянням податків, зборів і обов'язкових платежів та мобілізацією доходів відповідно до визначених планових показників на бюджетний рік;
- своєчасне реагування на стан виконання дохідної частини бюджету, її формування у поточному році дасть можливість підготувати ефективну, ґрунтовну базу для планування показників податків, зборів і обов’язкових платежів на наступний рік і не допустити недоліків минулих років у наступних бюджетних процесах;
- запровадження планування місцевих бюджетів на середньострокову перспективу;

- посилення інвестиційної складової місцевих бюджетів [5].

Отже, проводячи бюджетну політику місцеві органи влади і держава повинні оптимально поєднувати інтереси суспільства, окремих територій, підприємств і громадян. Визначальним має бути збалансований розвиток приватних і державних інтересів у бюджетній політиці.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua.
2. Луніна І. О. Розвиток бюджетної децентралізації в Україні: наукова доповідь / за ред. д-ра екон. наук І. О. Луніної; НАН України, ДУ «Ін.-т екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2016. – 70 с.
3. Ніколенко В. Ю. Місцеві бюджети як чинник стабільності розвитку регіонів / В. Ю. Ніколенко, С. М. Свешніков, В. В. Юрченко, В. І. Крижановський // Державна фіскальна служба України. – 2016. – 41 с.
4. Чолач С. С. Удосконалення механізму управління коштами місцевих бюджетів України в умовах децентралізації влади / С. С. Чолач. – 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua.
5. Щербань О. Д. Напрями удосконалення формування доходів місцевих бюджетів / О. Д. Щербань // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. – № 41. – С. 74-79.

Клименко О.М., науковий керівник,
к.н.держ.упр., доц.,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Семенюк Ю.П.,
студентка групи ФБСС 61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ: ФАКТОРИ, ЩО НА НЬОГО ВПЛИВАЮТЬ

Однією з гострих проблем фінансової системи України впродовж останніх років є критичний стан державного боргу. Зростання до загрозливих параметрів боргового навантаження, надмірне залучення коштів на не вигідних умовах поряд з неефективним їх використанням сприяють вразливості економіки та відчутно гальмують розвиток країни. Тенденція до зростання державного боргу України простежується упродовж декількох останніх років. Її визначають високі валютні ризики зовнішньої заборгованості, нестабільна ситуація з рефінансуванням боргів попередніх років, а також тиск боргових виплат на державні фінанси.

Одним із ключових показників боргової стійкості країни, що характеризує рівень боргового навантаження на економіку держави та її платоспроможність є відношення загального обсягу державного боргу до ВВП, граничне значення якого встановлено в Бюджетному кодексі України на рівні 60 % [1].

Аналіз стану державного боргу України дає підстави стверджувати, що характерним викликом останніх років стала тенденція до надмірного зростання рівня боргового навантаження (рис. 1.). Так у 2013 році рівень боргу складав 40,2 % ВВП, а в 2014 році відповідний показник перевищив порогові значення й сягнув 69,3 %, а за підсумками 2015 року по відношенню до ВВП державний та гарантований державою борг становив 79,3 % та в 2016 році перевищив 80%.

Рис. 1. Динаміка державного та гарантованого державою боргу України [2]

Небезпечною тенденцією фінансової системи впродовж останніх декілька років стало нарощування загальних обсягів державного та гарантованого державою боргу України . Згідно проекту державного бюджету України на 2017 рік граничний обсяг сукупного боргу на 31 грудня 2017 року складе 2296,4 млрд грн, в т.ч. державного боргу – 1717,0 млрд. грн, гарантованого державою боргу – 579,4 млрд грн [3].

На збільшення боргового навантаження в Україні впливає безліч чинників. Їх можна поєднати у декілька груп, в т.ч. чинники зовнішніх фінансових ринків, внутрішніх, макроекономічних, бюджетних, тощо.

Серед ключових макроекономічних чинників, які зумовили критичне зростання боргового навантаження впродовж останніх років в Україні, слід виділити наступні:

- значна девальвація гривні (рівень якої, зокрема, в 2015 році склав 52,2 %,), яка спричинила збільшення не лише обсягу державного боргу в національній валюті, а й вартість його обслуговування;
- різке падіння реального ВВП;
- зниження внутрішнього споживчого попиту внаслідок інфляційних процесів (рівень інфляції у 2015 році становив 48,7 %) та безробіття;
- стрімке підвищення реальної процентної ставки НБУ та обмеження функціонування ринку позичкового капіталу;
- різке зростання дефіциту державного бюджету;
- необхідність подальшої бюджетної підтримки державних підприємств та банків.

Отже, стан фінансової сфери впродовж останніх років є нестійкий і надто чутливий до впливу ризиків, а проведення реструктуризації зовнішнього боргу та накладення мораторію на виплату окремих боргів є вимушеним кроком для утримання контролю над критичною борговою ситуацією.

Список використаних джерел:

1. Лондар С.Л., Лондар О.С. Державна боргова політика України в контексті досвіду постсоціалістичних країн - членів ЄС: монографія/ за редакцією Федосова В.М.- 2016.-242 с.
2. http://www.minfin.gov.ua/
3. http://www.ukrstat.gov.ua/

Корнєєв В.В., науковий керівник,
д.е.н., проф., проф. кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Авдасьова В.В.,
студентка групи ФБСС 51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЙНИМ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Прибуток як економічний показник являє собою різницю між ціною реалізації та собівартістю продукції (товарів, послуг), між обсягом отриманої виручки та сумою витрат на виробництво та реалізацію продукції. В процесі управління прибутком підприємства головна роль відводиться формуванню прибутку по операційній діяльності. Операційна діяльність – це основний вид діяльності підприємства, з ціллю здійснення якою воно создано.

Дослідження аналізу і управління прибутку від операційної діяльності на підприємствах є досить важливим та актуальним, оскільки саме операційний прибуток, як основна складова загального прибутку є основним джерелом фінансування розвитку підприємства, удосконалення його матеріально-технічної бази, забезпечення всіх форм інвестування. Прибуток від операційної діяльності є показником, який відображає фінансовий результат діяльності підприємства, забезпечує фінансування розширеного виробництва та його ефективність, обсяг та кількість виготовленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості, а також з ним пов’язане вирішення важливих соціальних, економічних, політичних, етичних проблем суспільства на мікро- й макрорівні [2].

Розмір і характер прибутків і збитків за кожен період діяльності підприємства є найважливішими підсумковими показниками його роботи. Значна роль операційного прибутку в розвитку підприємства та забезпеченні інтересів його власників і персоналу визначає необхідність ефективного та безперервного управління ним.

Управління операційним прибутком є процесом розробки та прийняття управлінських рішень з усіма основними аспектами його формування, розподілу та використання.

Основним завданням управління операційним прибутком є забезпечення оптимізації його розподілу як у звітному, так і в майбутніх

періодах. Розподіл прибутку повинен забезпечувати одночасно гармонізацію інтересів власників з інтересами держави та персоналу підприємства. Побудова системи управління операційним прибутком потребує формування систематизованого переліку об'єктів управління. До них відносяться управління формування прибутку та управління розподілом і використанням прибутку [1].

Система управління прибутком повинна бути органічно інтегрована із загальною системою управління підприємством, так як прийняття управлінських рішень опосередковано впливає на рівень прибутку. Управління операційним прибутком передбачає наявність комплексної системи дій для забезпечення розробки взаємопов'язаних управлінських рішень підприємства-контрагенти, власники, держава, суспільство, що свідчить про значимість прибутку в умовах ринкової економіки на макро- і мікрорівні [3].

Аналіз фінансових результатів дозволяє визначити найбільш раціональні шляхи використання ресурсів і сформувати оптимальну структуру засобів підприємства. Результати проведеного аналізу сприяють найбільш обґрунтованому вибору об'єктів можливих інвестицій. Засновники аналізують структуру та динаміку чистого прибутку з метою визначення можливості отримання дивідендів, мінімізації власного фінансового ризику. Податкові органи вивчають елементи прибутку, який підлягає оподаткуванню з метою перевірки правильності розрахунків і сплати податків.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. П'ятнадцять років надій та ілюзій // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. - 2010. - № 1 (39). - С.7-23.
2. Зінченко О.А. Показники і критерії якості прибутку підприємства / О.А. Зінченко // Актуальні проблеми економіки. - 2011. - №7. - С.106 - 111.
3. Ковальчук М.І. Економічний аналіз діяльності підприємств. Навч. підручник. - К.: КНЕУ, 2004. - 314 с.

Корнєєв В.В., науковий керівник,
д.е.н., проф., проф. кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Артамонова А.І.,
студентка групи ФБСС 51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасне підприємство є своєрідним організмом, який проходить усі стадії життєвого циклу, тому в процесі управління його діяльністю виникає об'єктивна необхідність визначення тенденцій розвитку фінансового стану і розкриття перспективних фінансових можливостей. Від якості вирішення цих питань залежить успіх підприємства на всіх стадіях його життєвого циклу. Для забезпечення якісного вирішення окреслених питань саме і застосовується стратегічне управління фінансовою діяльністю.

Ринкові умови господарювання спонукають до безперервного вдосконалення системи управління фінансовою діяльністю підприємства, оскільки тільки так суб'єкт підприємницької діяльності може успішно функціонувати за умов гострого конкурентного середовища. Таким чином, на нинішній день актуальним є дослідження особливостей стратегічного управління фінансовою діяльністю підприємства.

Стратегічне управління фінансовою діяльністю полягає у прогнозуванні напрямів фінансової діяльності та моделюванні параметрів фінансового розвитку підприємства на перспективу з урахуванням змін факторів зовнішнього фінансового середовища і кон'юнктури фінансового ринку[4]. Процес стратегічного управління фінансовою діяльністю включає такі основні етапи: стратегічний фінансовий аналіз; стратегічнефінансовепланування;організаціявиконаннястратегічнихфінансовихпланів; реалізація фінансової стратегії; оцінка і контроль реалізації фінансової стратегії[3].

Головним завданням стратегічного управління фінансовою діяльністю є забезпечення стабільного розвитку підприємства в довгостроковій перспективі.

Ключовим елементом процесу стратегічного управління фінансовою діяльністю підприємства є фінансова стратегія. Зазвичай під фінансовою стратегією підприємства розуміється система довгострокових пріоритетів, потрібних для досягнення поставлених цілей у рамках певної місії шляхом мобілізації, ефективного розподілу і використання фінансових ресурсів підприємства. Крім того, фінансову стратегію можна розглядати як інструмент узгодження інтересів усіх суб'єктів господарювання економічної системи, в якій функціонує підприємство[2].

Фінансова стратегія підприємства ґрунтується на системі заходів необхідних для досягнення довгострокових фінансових цілей підприємства у процесі стратегічного управління його фінансовою діяльністю.

Антикризове управління – це спеціальне, постійно організоване управління, націлене на найбільш оперативне виявлення ознак кризового стану та створення відповідних передумов для його своєчасного подолання з метою забезпечення відновлення життєздатності окремого підприємства, недопущення виникнення ситуації його банкрутства.[1]

Наявність стратегічних планів зумовлює необхідність передбачення майбутніх витрат і способів їх покриття, тобто певного набору прогнозних

фінансових ведень, що демонструють, яким буде підприємство у стратегічній перспективі з фінансового погляду.

Отже, на рівні підприємства в межах стратегічного управління існує об'єктивна необхідність упровадження бюджетування, що відповідатиме за складання таких документів, як прогнози, програми і плани різних типів, на основі яких розробляють бюджети:збуту, виробництва, робочої сили, витрат на виробництво, постачання, адміністративних і фінансових витрат, грошових ресурсів, капіталовкладень та ін. Це можливо за умов, коли плани – це інструмент розвитку підприємства, а не документ, сформований для полегшення централізованого контролю і регулювання[5].

Контролінг дозволяє підприємству адаптуватися до постійної зміни середовища та успішно виживати в умовах конкуренції,забезпечуючи інформаційно-аналітичну підтримку процесів прийняття управлінських рішень.

Таким чином, стратегічне управління фінансовою діяльністю підприємства є необхідним у сучасних умовах господарювання, оскільки спрямоване на створення передумов успішної економічної діяльності. У свою чергу, стратегічне фінансове управління ґрунтується на фінансовій стратегії підприємства, яка являє собою систему заходів, спрямованих на досягнення поставлених цілей у рамках стратегічного управління фінансовою діяльністю. До таких заходів, слід віднести антикризове управління, бюджетування, контролінг, стратегію цінової політики, удосконалення технології виробництва, стратегію управління персоналом і оптимізацію розподілу прибутку.

Список використаних джерел:

1. Лихолат С. М. Місце стратегічного управління в діяльності підприємств / С. М. Лихолат, Н. М. Майданська // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. – 2005.– Вип. 15.5.– С. 295–297.
2. Меда Н. С. Фінансова стратегія розвитку банку в умовах посилення конкуренції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук :08.00.08 / Н. С. Меда ; НАН України. Ін-т регіон. дослідж. – Л.,2007. 19 с.
3. Процесс стратегического управления: организация и реализация [Электронный ресурс] // Режим доступа :http://www.ekonomikast.ru/ekonomika/ekonomika-firmi/ekonomika-firmi.
4. Фінанси : підручник / [С. І. Юрій, В. М. Федосов, Л. М. Алексеєнко та ін.] ; за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К. :Знання, 2008. – 611 с.
5. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : підручник / З. Є. Шершньова. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : КНЕУ, 2004. – 699 с.

Корнєєв В.В., науковий керівник,
д.е.н., проф., проф. кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Василюк А.Л.,
студентка групи ФБСС 51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний етап функціонування економіки України характеризується наростанням кризового стану у фінансово-економічних умовах діяльності підприємств. Відомо, що головною метою бізнесу є примноження багатства власника, отримання якомога більшого прибутку, що визначає особливу актуальність проблем ефективного управління фінансовими ресурсами.

Фінансові ресурси займають визначальне місце у відтворювальному процесі, забезпечуючи при цьому формування власних грошових фондів підприємств, які утворюються та використовуються з метою отримання високих прибутків. [3].

У сучасній економічній науці існує безліч визначень поняття «фінансові ресурси» – економісти і науковці визначають їх як грошові доходи і надходження, грошові фонди цільового призначення, грошові ресурси підприємства.

Управління фінансовими ресурсами являє собою систему інструментів, методів, форм розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних із процесами формування, розподілу й використання фінансових ресурсів для досягнення стійкого фінансового стану й ефективної діяльності підприємства.[1]

Відповідно, завданнями ефективного управління фінансовими ресурсами є такі: залучення коштів на найвигідніших для підприємства умовах; визначення оптимальної структури фінансових ресурсів; визначення методів раціонального використання фінансових ресурсів підприємства з метою отримання найкращих фінансових результатів.

Можна визначити етапи процесу управління фінансовими ресурсами підприємств в сучасних умовах господарювання:

1. Виявлення та формулювання проблеми й завдання управління фінансовими ресурсами, які повинні бути виконані на базі попередньо набутого досвіду та наявної інформації.

2. Прийняття управлінського рішення щодо використання фінансових ресурсів і його реалізації.

3. Аналіз результатів прийнятого рішення з погляду можливих способів його модифікації чи зміни, а також їх врахування в процесі накопичення досвіду, який може бути використаний у майбутньому. [2]

Серед критеріїв ефективності пріоритет повинен належати таким параметрам системи управління фінансовими ресурсами підприємства, як: визначення реального обсягу наявних фондів фінансових ресурсів; обґрунтування оптимальних розмірів фондів грошових ресурсів; контроль за раціональним використанням ресурсів, виробничих фондів, виконанням планових завдань, безперервністю розрахунків; проведення аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства з погляду ефективності його роботи як бази для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Найкращим механізмом реалізації прийнятого рішення є ретельне планування дій, навчання персоналу, формування позитивного ставлення до змін у масштабі підприємства, розробка інструкцій і механізмів втілення розробленого рішення в життя та забезпечення безперервного й упорядкованого руху інформації між суб'єктами виконання рішення.

Системний підхід до управління фінансовими ресурсами передбачає, з одного боку, розгляд і аналіз існуючого управління фінансовими ресурсами, а з другого – створення й конструювання нової системи управління для досягнення поставленої мети діяльності підприємства. Це передбачає проведення значного обсягу аналітичної роботи, за результатами якої оцінюються різноманітні ситуації: стан структури і використання фінансових ресурсів; потреба в ресурсах і способи їх нарощування; ступінь оптимізації грошових потоків і їхній вплив на фінансовий стан підприємства тощо. [4]

Отже, від ефективної організації та правильного управління фінансовими ресурсами підприємства залежить як його фінансово-економічний стан, так і його положення на ринку в сучасних конкурентних умовах. Управління фінансовими ресурсами – це процес прийняття ефективних управлінських рішень, які поєднують у собі досвід професіоналів і певні умови, що складаються в конкретний момент часу і потребують виконання оперативних і стратегічних завдань. Відтак, керівництво кожного підприємства в цілях збереження та розвитку конкурентних ринкових позицій повинно забезпечити розробку дієвої системи організаційно-економічних, фінансових, методологічних та інформаційних заходів щодо вдосконалення управління фінансовими ресурсами. На сучасному етапі стану економічної системи України дані проблеми набирають особливої актуальності та невідкладності.

Список використаних джерел:

1. Казакова В.І. Концептуальні основи управління фінансовими ресурсами підприємств / В.І. Казакова // Економіка АПК. – 2004. – № 1. – С. 109-113.

2. Лукіна Ю.В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства / Ю.В. Лукіна // Фінанси Укра¬їни. — 2006. — № 3. — С. 113—118.

3. Прушківська Е.В. Напрями вдосконалення, формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві / Е.В. Прушківська, М.А.

Санакоєва [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://web/znu/edu/ua/herald/issues/2010/Vest_Ek7-3-2010-PDF/256-262.pdf.

4. Шевчук Н. Капітал підприємства: формування та ефективність функціонування / Н. Шевчук // Ринок цінних паперів України. – 2004. – № 5-6.– С. 39-44.

Корнєєв В.В., науковий керівник,
д.е.н., проф., проф. кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Гольоса О.В.
студентка групи ФБСС 51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМКИ її ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Фінансова стійкість - це надійно гарантована платоспроможність, рівновага між власними та залученими засобами, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і партнерів, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофінансування. Управління фінансовою стійкістю підприємства є одним з найбільш значимих функціональних напрямів системи фінансового менеджменту, Безперечно, управління фінансовою стійкістю підприємства органічно входить до системи управління доходами та витратами, рухом активів, капіталу та грошових потоків, управління структурою капіталу та іншими аспектами його діяльності. Незважаючи на значну кількість праць, присвячених проблемам оцінки та управління фінансовою стійкістю підприємств, практично відсутні розробки щодо формування цілісного процесу управління нею в сучасних умовах, що поглиблює актуалізацію дослідження в цьому напрямку. На сучасному етапі в економічній літературі не визначено єдиного підходу до трактування сутності поняття «фінансова стійкість», а навпаки їх існує багато, хоча найчастіше вони доповнюють або дублюють один одного. [1]

На основі дослідження та узагальнення різних методичних напрямів щодо оцінювання фінансової стійкості підприємств нами виокремлено чотири з них, які ми визначили найфундаментальнішими:

1) визначення рівня забезпеченості запасів у складі оборотних активів підприємства джерелами їх формування (цим узагальнюючим показником є надлишок або нестача джерел фінансування для формування запасів, який визначають як різницю між величиною джерел покриття та величиною запасів);

2) обчислення певної кількості коефіцієнтів і на основі дослідження їх в динаміці та порівняння з нормативними значеннями вироблення певних

висновків щодо фінансового стану підприємства (в якості основних визначено індикаторами оперативної стійкості коефіцієнти ліквідності, індикаторами середньострокової стійкості коефіцієнти оборотності (ділової активності), а індикаторами довгострокової стійкості підприємства – коефіцієнти рентабельності. Зниження фінансової стійкості підприємства досліджується за допомогою агрегатних оцінок ймовірності банкрутства.);

3) застосування одного інтегрованого показника, який складається з декількох найбільш вагомих коефіцієнтів, визначення певних меж його значення для ідентифікації фінансової стійкості та фінансового стану підприємства (вироблення таких показників є результатом досліджень можливості здійснення комплексної оцінки фінансового стану за допомогою багатофакторного дискримінантного аналізу);

4) побудова розгорнутих уніфікованих аналітичних фінансових таблиць на базі бухгалтерської, фінансової та податкової звітності, формат яких дозволяє возз'єднати ці форми задля проведення розгорнутого аналізу, який, в свою чергу, дозволить говорити про конкретні показники за весь період, а не про напрями розвитку підприємства станом на звітні дати. Фінансову стійкість суб'єктів господарювання слід розглядати як комплексну категорію, що відображає здатність виконувати свої зобов'язання та забезпечувати розвиток діяльності при збережені кредито- та платоспроможності. [2]

Список використаних джерел:

1. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. Посіб. – К.: Знання, 2004. - 654 с.

2. Ткаченко І. П. Оцінка фінансової стійкості підприємства та напрями її забезпечення // Ефективна економіка. - 2012. - № 3. - [Електронний ресурс]: режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_3_15

Корнєєв В.В., науковий керівник,
д.е.н., проф., проф. кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Козаченко Ю.В.
студентка групи ФБСС 51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ САНАЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах нестабільності економіки, зумовлених світовою фінансовою кризою, нестабільності ринку в Україні, різких коливань валютних курсів, високих темпів інфляції для багатьох підприємств особливо актуальною є задача ефективного оздоровлення за рахунок мобілізації фінансових ресурсів та грамотного управління діяльністю підприємств. Саме процес прийняття виважених та ефективних управлінських рішень виступає найважливішим

засобом забезпечення умов виходу з економічної кризи та надійним механізмом соціально-економічних перетворень, яких неможливо досягти без здійснення ефективної процедури контролінгу та моніторингу підприємства. Розгортання фінансової кризи на підприємстві може призвести навіть до його банкрутства.

Найефективнішим засобом запобігання банкрутству підприємства є фінансова санація. Проблеми санації сьогодні є об'єктом пильного дослідження вчених, зокрема, в дисертаційних роботах, присвячених проблемам антикризового управління й фінансового оздоровлення підприємств різних галузей і форм власності, що обумовлюється необхідністю підвищення ефективності її здійснення щодо підприємств, які знаходяться у кризовому стані.

Економічно розвинені країни по-різному вирішують проблеми санації та банкрутства підприємств. Цілісний погляд на етапи проведення фінансового оздоровлення окремого підприємства являє собою так звана "класична модель санації", яка широко використовується як основа для розробки механізму фінансової санації суб'єктів господарювання у країнах з розвиненою ринковою економікою. Проведення процедури банкрутства є вигідним як для кредиторів, так і для держави. Як свідчить статистика розгляду справ про банкрутство, у випадку ліквідації підприємства держава одержує близько 15-30 % належних їй податків.

План фінансового оздоровлення розробляють, як правило, фінансові і контролінгові служби підприємства, яке перебуває у фінансовій кризі, представники потенційного санатора, незалежні аудиторські і консалтингові фірми. Однієї з причин виникнення кризової ситуації на більшості українських підприємств є низький рівень менеджменту. Саме некваліфіковані і помилкові дії керівництва привели більшість суб'єктів господарювання до банкрутства. Істотним фактором, що обумовлює прийняття неправильних управлінських рішень, є відсутність на вітчизняних підприємствах системи контролінгу.[1]

У реалізації плану санації важливу роль відіграє оперативний санаційний контролінг, який координує діяльність різних підрозділів, контролює якість реалізації запланованих заходів, аналізує відхилення, ідентифікує і нейтралізує ризики, а також виявляє додаткові шанси і можливості. Санація вважається успішною, якщо за допомогою зовнішніх і внутрішніх фінансових джерел, проведення організаційних і виробничо-технічних удосконалень підприємство виходить із кризи: нормалізує виробничу діяльність, уникає оголошення банкрутства та забезпечує свою прибутковість і конкурентноздатність у довгостроковому періоді [2, с. 48].

Головними нововведеннями щодо фінансового оздоровлення боржника є запровадження інституту арбітражного керуючого, можливість реалізувати план санації та укласти мирову угоду в ході провадження справи про банкрутство. Таким чином, відповідне законодавство України розвивається, що дає надії на швидке його удосконалення і приведення до світових

стандартів. Хоча основною проблемою, що виникає при здійснені аналізу процедури санації, залишається низький рівень менеджменту, а саме некваліфіковані і помилкові дії керівництва, що і призводять в більшості випадків до банкрутства підприємства, та відсутність на підприємствах системи контролінгу.[3]

Виходячи з викладеного, можна зробити висновок, що в умовах фінансової кризи проведення санації підприємства займає вагоме місце в забезпеченні його ефективного функціонування та підвищенні прибутковості. Розкритий порядок проведення санації та здійснення процедур контролінгу свідчать про необхідність моніторингу аналізу санації для зменшення ризиків при оздоровлені неплатоспроможного підприємства, здійснення ефективного контролю за реалізацією санації підприємства та забезпечення результативності процесу.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", від 14.05.1992, N 2343-XII, внесення змін від 04.06.2009 № 1442-VI /1442-17

2. Петрусевич Н.Ю. Застосування контролінгу у сфері управління оборотним капіталом // Матеріали VII Міжнародних наук конф. "Наука і освіта"2004". – Том 15.- Дніпропетровськ: Наука і освіта. – 2004. – С. 48.

3. Титов М.І. Банкрутство: Матеріально-правові та процесуальні аспекти / За наук. ред. В. М. Гайворонського. – Х.: Консум, 2005. – С. 49.

Корнєєв В.В., науковий керівник,
д.е.н., проф., проф. кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Кравченко П.В.
студент групи ФБСС 51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ФІНАНСОВІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансова стратегія підприємства являє собою систему довгострокових цілей фінансової діяльності підприємства, обумовлених його фінансової ідеологією, і найбільш ефективних шляхів їх досягнення.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що ефективність діяльності економічних суб'єктів у значній мірі визначається їх фінансовою стратегією. Організації, що приділяють пильну увагу питанням фінансової стратегії, виявляються більш конкурентоспроможними і стійкими. Питання формування фінансової стратегії актуальні як для великих, так і для малих організацій, як для державних підприємств, громадських організацій, так і для комерційних структур.

Розробка фінансової стратегії - це коло фінансового планування. Як складова порція загальної стратегії економічного розвитку, вона має узгоджуватися з цілями та напрямками останньої.

Проблема вибору фінансової стратегії діяльності підприємства є актуальною у зв'язку з необхідністю прийняття рішень в ринкових умовах. Тут основна увага приділяється оцінці поточного стану суб'єкта господарської діяльності. Пріоритетними у даному напрямку досліджень є обґрунтований прогноз напрямків розвитку підприємства, вироблення конкретних рекомендацій для недопущення можливих помилок і прорахунків і констатування фактичного стану справ. Перш за все, потрібно визначити фінансову стратегію діяльності, як рекомендацію відносного зміни фінансово-господарського стану в довгостроковій перспективі на базі кількісних характеристик фактичного фінансово-господарського стану в поточному і наступних періодах.

Фінансова стратегія - це генеральний план дій по забезпеченню підприємства грошовими засобами. Вона охоплює питання теорії і практики формування фінансів, їх планування та забезпечення, вирішує задачі, що забезпечують фінансову стійкість підприємства в ринкових умовах господарювання. Теорія фінансової стратегії досліджує об'єктивні закономірності ринкових умов господарювання, розробляє способи і форми виживання в нових умовах підготовки та ведення стратегічних фінансових операцій.

Актуальність розробки фінансової стратегії підприємства визначається рядом умов. Найважливішим із таких умов є інтенсивність змін факторів зовнішнього фінансового середовища. Висока динаміка основних макроекономічних показників, пов'язаних з фінансовою діяльністю підприємств, темпи технологічного прогресу, часті коливання кон'юнктури фінансового ринку, непостійність державної економічної політики і форм регулювання фінансової діяльності не дозволяють ефективно управляти фінансами підприємства на основі лише раніше накопиченого досвіду і традиційних методів фінансового менеджменту.

У цих умовах відсутність розробленої фінансової стратегії, адаптованої до можливих змін факторів зовнішнього середовища, може призвести до того, що фінансові рішення окремих структурних підрозділів підприємства будуть носити різноспрямований характер, приводити до виникнення протиріч і зниження ефективності фінансової діяльності в цілому.

Вироблення стратегії розвитку підприємства забезпечує ефективний розподіл і використання всіх ресурсів: матеріальних, фінансових, трудових, землі і технологій і на цій основі - стійке положення підприємства на ринку в конкурентному середовищі.

Будучи частиною загальної стратегії економічного розвитку підприємства, фінансова стратегія носить стосовно неї підлеглий характер і повинна бути узгоджена з її цілями і напрямами. Разом з тим, фінансова

стратегія сама робить істотний вплив на формування загальної стратегії економічного розвитку підприємства. [1, 115]

Головною стратегічною метою фінансів є забезпечення підприємства необхідними і достатніми фінансовими ресурсами.

Фінансова стратегія підприємства відповідно до головною стратегічною метою забезпечує:

1) формування фінансових ресурсів і централізоване стратегічне керівництво ними;

2) виявлення вирішальних напрямків і зосередження на їх виконанні зусиль, маневреності у використанні резервів фінансовим керівництвом підприємства;

3) ранжування та поетапне досягнення завдань;

4) відповідність фінансових дій економічному стану та матеріальним можливостям підприємства;

5) об'єктивний облік фінансово-економічної обстановки і реального фінансового стану підприємства у році, кварталі, місяці;

6) створення і підготовку стратегічних резервів;

7) облік економічних і фінансових можливостей самого підприємства та його конкурентів;

8) визначення головної загрози з боку конкурентів, мобілізацію сил на її усунення та вмілий вибір напрямків фінансових дій;

9) маневрування і боротьбу за ініціативу для досягнення вирішальної переваги над конкурентами.

Всебічно враховуючи фінансові можливості підприємства, об'єктивно розглядаючи характер внутрішніх і зовнішніх факторів, фінансова стратегія забезпечує відповідність фінансово-економічних можливостей підприємства умовам, які склалися на ринку продукції. В іншому випадку підприємство може збанкрутувати. [2; 321]

Список використаних джерел:

1. Ковальова А.М. Фінанси. - М.: Фінанси і статистика, 2005. - 115с.
2. Сергєєв І.В., Шіпіцин А.В. Оперативне фінансове планування на підприємстві. - М.: Фінанси і статистика, 2006. - 321с.

Корнєєв В.В., науковий керівник,
д.е.н., проф., проф. кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Лукашенко Ю.В.,
студентка групи ФБСС 51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

За останні роки економічна криза погіршила фінансовий стан та діяльність підприємств, і їх не можна характеризувати як стабільні й такі, що мають стійкий фінансовий стан, а більшість із них зазнали суттєвих збитків і опинилися на межі банкрутства. Щоб вижити в таких умовах, підприємствам необхідно постійно підтримувати і поліпшувати свої фінансові показники. Одними із найважливіших фінансових показників підприємств є показники ліквідності та платоспроможності.

Для повноцінного функціонування підприємства в сьогоднішніх умовах, кожне підприємство має дбати про хороші показники ліквідності та платоспроможності. При розробці політики раціонального управління платоспроможністю підприємства розробляється комплекс заходів, спрямованих на забезпечення прискорення оборотності окремих видів поточних активів.

Ліквідність підприємства – це спроможність своєчасно перетворювати активи на гроші з метою виконання необхідних платежів, становить одну із необхідних умов забезпечення платоспроможності. При цьому окремі вчені стверджують, що «платоспроможність ширше поняття, ніж ліквідність» [1], а інші стверджують, що «ліквідність більш містке поняття». Платоспроможність підприємства визначається як здатність покриття всіх зобов'язань підприємства (короткострокових та довгострокових) усіма активами [2].

Платоспроможність характеризує здатність організацій і підприємств своєчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями. Фінансове стійке підприємство, яке працює рентабельно, має реальну можливість бути платоспроможним, оскільки забезпечує в процесі кругообігу виробничих фондів перевищення грошових надходжень над їх видатками, тобто сплачує борги і накопичує власний капітал.

Ліквідність підприємства – це його здатність швидко продати активи й одержати гроші для оплати своїх зобов'язань. Ліквідність підприємства характеризується співвідношенням величини його високоліквідних активів (грошові кошти, ринкові цінні папери, дебіторська заборгованість), а також короткострокової заборгованості [3]. Ліквідність означає безумовну платоспроможність підприємства і передбачає постійну тотожність між його активами та зобов'язаннями одночасно за загальною сумою, термінами перетворення активів у гроші та термінами погашення зобов'язань.

До основних напрямів удосконалення управління ліквідністю та платоспроможністю слід віднести покращення управління дебіторської заборгованістю, запасами та грошовими потоками цього підприємства.

Існують такі резерви відновлення та підвищення ліквідності та платоспроможності підприємств:

1. Продаж зайвого устаткування, матеріалів і залишків готової продукції.

2. Запровадження прогресивної технології і автоматизації виробництва.

4. Вирішення проблеми енергоспоживання.

5. Використання нових ефективних технологій.

6. Збільшення валового прибутку за рахунок зменшення витрат [4].

Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств можна репрезентувати як процес управління їх активами і пасивами, а саме грошовими коштами, дебіторською та кредиторською заборгованістю, запасами, позаоборотними активами, залученими ресурсами та власним капіталом. Однією із найважливіших характеристик діяльності підприємств у сучасних умовах є ліквідність та платоспроможність, адже нині діяльність вітчизняних суб'єктів господарювання значною мірою ускладнюється тривалою кризою неплатежів, зростанням дебіторської та кредиторської заборгованості, скороченням виробництва, гострим дефіцитом фінансових ресурсів.

Таким чином, до основних напрямів удосконалення управління ліквідністю та платоспроможністю слід віднести: 1) збільшення виручки та значне зменшення витрат, що приведе до підвищення прибутку підприємства; 2) зниження собівартості продукції та витрат, джерелом покриття яких є прибуток, покращує платоспроможність підприємства; 3) продаж окремих низькорентабельних структурних підрозділів та об'єктів основних фондів. Завдяки цій операції підприємство може отримати інвестиційні ресурси на більш прибуткові види діяльності і перепрофілювати виробництво; 5) здати в оренду основні фонди, які використовуються у виробничому процесі не повною мірою; 6) провести реструктуризацію активів підприємства, це є одним із важливих напрямів зміцнення фінансового стану, тому що являється мобілізацією внутрішніх резервів, а також провести сукупність заходів, пов'язаних зі зміною структури та складу активів балансу; 7) забезпечення безперебійної роботи підприємства.

Список використаних джерел:

1. Іонін Є. Є. Розв'язання питань методологічного обґрунтування понять «платоспроможність» і «ліквідність» / Є. Є. Іонін // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 6. – С.30–43.

2. Смірнова П. В. Оцінка майбутньої ліквідності та платоспроможності підприємства торгівлі / Н. О. Власова, П. В. Смірнова // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг : зб. наук. пр. / Харк. держ. ун. харчування та торгівлі – Харків, 2011. – Вип. 2. – С. 183–190.

3. Фінанси підприємств. Непочатенко О.О.: навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2013 – 363с.

4. Андрушко О.Б. Практико-методологічний підхід до ідентифікації кризового стану підприємства / О.Б. Андрушко, М.С. Капустяк // Регіональна економіка. – 2014. – № 4. – С. 66–72.

Корнєєв В.В., науковий керівник,
д.е.н., проф., проф. кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Маковей Л.Ю.,
студентка групи ФБСС 51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ В УКРАЇНІ

На даний час українська економіка знаходиться в умовах інвестиційної кризи. З кожним роком кількість інвестицій в економіку України зменшується. Відповідно статистиці станом на 31.12.2015 року в українську економіку було інвестовано 43371,4 млн. дол., з них 76,2% було інвестовано країнами ЄС, що на 2550,1 млн. дол. менше попереднього року та 23,8% - іншими країнами, що на 1,6%(на 176,7 млн. дол.) більше попереднього року[4]. Одним з перспективних напрямків економічних перетворень в Україні виступає підприємництво з залученням іноземного капіталу. Тому важливим є розгляд особливостей управління фінансами підприємств з іноземними інвестиціями.

Згідно із чинним законодавством України підприємством з іноземними інвестиціями вважається підприємство будь-якої організаційно-правової форми, створене відповідно до законодавства України, в статутному фонді якого іноземна інвестиція становить не менше 10 відсотків[3].

Слід зазначити, що розвиток діяльності підприємств з іноземними інвестиціями є способом виходу держави з самоізоляції. Вони дають значні інвестиції та нові технології управління, стимулюють процес виробництва в Україні конкурентоспроможної продукції, полегшують її вихід на міжнародні ринки[5]. Крім того за рейтингами Mind лідерами життєздатності банків, що працюють в Україні, за результатами ІІІ кварталу 2017 року стали американський Сітібанк, австрійський Райффайзен Банк Аваль та французький УкрСіббанк. За ними розташувались французький Креді Агріколь, німецький ПроКредит Банк та угорський ОТП Банк [1]. Це банки з найвищою внутрішньою здатністю пережити період системної нестабільності, а також саме банки з іноземними інвестиціями, тож виникає важливість залучення іноземних інвестицій для підвищення ефективності діяльності вітчизняних підприємств і дослідження механізму їх функціонування.

У вітчизняних умовах не завжди може бути використаний досвід розвинених країн щодо фінансового аналізу. Адже під час розрахунку відносних коефіцієнтів, які застосовуються у фінансовому аналізі, в інших країнах не дотримуються єдиної системи.

Важливими шляхами підвищення ефективності фінансової діяльності підприємств з іноземними інвестиціями є застосування у фінансовій роботі систем фінансового планування, зокрема бюджетування. На підприємстві доцільно розробляти бюджети різних рівнів, а при формуванні окремих із них поряд із вартісними слід використовувати натуральні показники. Застосування методу бюджетування в процесі управління фінансовою діяльністю підприємства сприяє підвищенню ефективності його діяльності, забезпеченню високого рівня конкурентоспроможності, дає можливість наперед спрогнозувати потребу у фінансуванні підприємства, а, отже, забезпечує резерв часу для пошуку найвигідніших джерел такого фінансування.

Для підвищення ефективності управління фінансовою діяльністю підприємства потрібно здійснити чіткий розподіл управлінських функцій, уникаючи їх дублювання та враховуючи особисті якості конкретних виконавців, що сприятиме результативності прийнятих управлінських рішень, за допомогою побудови організаційної структури управління. При цьому необхідно чітко вияснити роль структури фінансового персоналу з метою уникнення конфліктів та надміру відповідальності. Необхідним є застосування сучасних фінансових методів і прийомів у фінансовій діяльності підприємств з іноземними інвестиціями, раціональне поєднання яких дозволить досягти бажаних результатів для підприємства[6].

Вплив іноземного капіталу може бути як позитивним, так і негативним. До позитивних наслідків впливу можна віднести: підтримання припливу іноземної валюти в країну, прискорення впровадження сучасних технологій, зростання обсягів зайнятості населення, зростання обсягів податкових надходжень у бюджет тощо. В свою чергу, негативні наслідки впливу включають: ускладнення нагляду, підвищення ризику відпливу капіталу, зростання залежності економіки тощо[2].

Таким чином, виникає потреба в залучені інвестицій, в створенні сприятливих умов для підприємств з іноземними інвестиціями. Проте hозвиток їх діяльності є способом розвитку держави. Для підвищення ефективності фінансової діяльності підприємств з іноземними інвестиціями необхідно застосовувати систему фінансового планування, зокрема бюджетування.

Список використаних джерел:

1. Бутенко О. Рейтинг банків. Осінь-2017 [Електронний ресурс]. – Точка доступу: https://mind.ua/publications/20178327-rejting-bankiv-osin-2017

2. Дмитренко М.Г. Вплив іноземного капіталу на розвиток банківського сектору України / М.Г. Дмитренко, Ю.В. Жежерун // Фінансовий простір. – 2015. – No 2(18). – С. 14–21.

3. Закон України “Про режим іноземного інвестування” від 19.03.1996р. №93/96-ВР: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80

4. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України 2010–2015 років: [статистичний збірник]. – Державна служба Статистики України, 2016. — 44 с.

5. Петрів Н.Д. Особливості управління фінансами підприємств з іноземними інвестиціями [Електронний ресурс]. – Точка доступу: http://libfor.com/index.php?newsid=2644

6. Харко А. Ю. Фінансова діяльність підприємств з іноземними інвестиціями (на прикладі підприємств з виробництва та реалізації мінеральних вод): дис. канд. екон. наук : 08.04.01 / Харко Андрій Юрійович ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Л., 2006. – 249 с.

Корнєєв В.В., науковий керівник,
д.е.н., проф., проф. кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Міщенко А.В.,
студентка групи Ф-51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Кредитування є найважливішим видом діяльності комерційних банків, оскільки саме від результатів кредитування залежить прибутковість та стійкий фінансовий стан банку. Банківські кредити відіграють значну роль в процесах фінансування розвитку ринкової економіки, задовольняючи тимчасову потребу одних суб'єктів у додаткових коштах за рахунок їх тимчасового надлишку в інших. Стимулювання кредитування реального сектору економіки сприяє збільшенню обсягів ВВП і, зрештою, підвищенню добробуту нації. Тому в сучасних ринкових умовах найважливішим для комерційного банку є питання аналізу та управління кредитним портфелем, що зумовлює актуальність обраної теми та доцільність проведення досліджень для розвитку цього питання.

Основним джерелом доходів банків є отримання прибутку від здійснення кредитних операцій, а також у процесі управління кредитною діяльністю банку є взаємовплив та взаємозалежністю усіх наданих банком кредитів, тобто кредитний портфель банку. Неефективне управління кредитним портфелем призводить до підвищення ризиків здійснення кредитних операції, а це, у свою чергу, веде до настання збитків та втрати вкладених ресурсів.

Дослідженням сутності кредитного портфеля банку присвячено роботи таких науковців як: С.Г. Арбузов, Ю.В. Бугель, В.М. Голуб, Е.Дж. Долан, О.И. Лаврушин, Г.С. Панова, В.А. Челноков та інші. Дослідження напрямків

подальшого вдосконалення кредитного портфеля у банківській сфері, привертає увагу багатьох учених, серед яких потрібно відзначити праці М.Д. Алексєєнко, О.В. Дзюблюка, І.М. Лазепка, А.М. Мороза, С.Я. Огородніка, М.І. Савлука, М.І. Сивульського та інщі [1].

Аналіз кредитного портфеля в системі управління банком дає змогу вибрати варіант раціонального розміщення ресурсів, напрями кредитної політики банку [2]. Кредитні операції банку формують його кредитний портфель, що являє собою сукупність усіх позик, наданих банком з метою отримання доходу. Якість кредитного портфеля банку відображає відповідність структури його кредитних вкладень базовим принципам організації кредитування з точки зору забезпечення поверненості, строковості та платності наданих у тимчасове користування грошових коштів. Ці параметри загалом характеризують ступінь кредитного ризику та дохідність позичкових операцій банку, що є стратегічними цілями його кредитної політики [3]. Кредитний портфель являє собою сукупність виданих позик, які класифікуються на основі різних критеріїв, пов'язаних з різними чинниками кредитного ризику [4].

Для удосконалення кредитного портфеля комерційного банку та ефективності його управління кредитним портфелем комерційному банку потрібно провести наступні заходи:

- розвивати кредитування фізичних осіб – як споживче, так і іпотечне та кредитування фізичних осіб-підприємців;
- зберегти існуючий склад кредитного портфеля юридичних осіб, мінімізувавши при цьому його ризиковість та підвищивши його якість;
- активно використовувати маркетингові дослідження для оцінки стану ринку банківських послуг та попередження або скорочення можливих збитків від кредитної діяльності;
- виводити з балансу кредити, які класифіковані як безнадійні, та погашати їх за рахунок власного капіталу; підвищувати кваліфікацію працівників, що відповідальні за залучення та аналіз кредитоспроможності клієнтів банку задля зменшення кредитного ризику та попередження про клієнтів, щодо яких існують сумніви у кредитоспроможності чи можливостей шахрайства.

Кредитний портфель комерційного банку можна охарактеризувати як сукупність банківських позичок, що надаються в користування юридичним і фізичним особам для забезпечення їх господарських і соціальних потреб, структуровані за певними форматами відповідно до завдань певної кредитної політики і відображають результати її реалізації.

Головна мета процесу управління кредитним портфелем банку полягає в забезпеченні максимальної дохідності за певного рівня ризику. Під час оцінювання кредитного ризику доцільно розділяти кредитний ризик на рівні угоди і кредитний ризик на рівні портфеля банку. Під час управління кредитним портфелем обов'язковою умовою є проведення аналізу структури

даного активу. Адже саме від складу кредитного портфелю залежить його ефективність і прибутковість.

Список використаних джерел:

1. Герасимович А.М. Аналіз банківської діяльності/А.М. Герасимович, М.Д. Алексєєнко, І.М. Парасій-Вергуленко. — К.: КНЕУ, 2015. - 599 с.

2. Арбузов С.Г. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова // К. : Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2016. – 504 с.

3. Бугель Ю. Напрями удосконалення сучасних методів управління банківським кредитним портфелем / Ю. Бугель // Галицький економічний вісник. – 2015. – № 2 (27). – С. 157 –163.

4. Прокопенко І.Ф. Основи банківської справи [Текст] / І.Ф. Прокопенко, В.І. Ганін, В.В. Соляр, С.І. Маслов. – К. : Центр навчальної літератури, 2014. – 410 с

Корнєєв В.В., науковий керівник,
д.е.н., проф., проф. кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Мусіна Д.А.,
студентка групи ФБСС-51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПОЧАТКОВОГО КАПІТАЛУ В МАЛОМУ БІЗНЕСІ

На сьогоднішній день малі підприємства представляють собою найбільш масовий сектор економіки, а отже відіграють значну роль в соціально-економічному та політичному житті країни. Дослідженню особливостей, переваг, проблем розвитку, механізмів регулювання малого підприємництва регіонів України приділено досить багато уваги. Проте питання формування початкового капіталу в малому бізнесі досі залишаються недостатньо опрацьованими в економічній теорії. Хоча саме початковий капітал є ключовим аспектом в малому бізнесі, він визначає розмах і потужність діяльності, по ньому судять про діловий авторитет підприємця, він є основою подальшого зростання фірми, регіону та країни в цілому.

Завданням держави в сучасних умовах реформування економіки регіонів України є регулювання соціально-економічних процесів з метою створення умов для функціонування підприємницького капіталу на благо всього суспільства.

Відповідно до визначень, які надають економічні словники в широкому сенсі капітал – це все, що здатне приносити дохід, або ресурси, створені

людьми для виробництва товарів і послуг. У більш вузькому сенсі – це вкладене в справу джерело доходу у вигляді засобів виробництва, тобто фізичний капітал [1; 2].

За своєю значимістю початковий капітал, мабуть, стоїть на першому місці серед багатьох інших аспектів малого бізнесу. Адже, відкриваючи власну справу, підприємець в першу чергу стикається з проблемою пошуку початкового (стартового) капіталу. Саме нестача стартового капіталу є одною з основних причин невдач в підприємницькій діяльності, тому майбутній підприємець повинен провести детальні розрахунки для того, щоб оцінити фінансові потреби в процесі заснування і функціонування бізнесу.

Формування початкового капіталу, найскладніша частина запуску бізнесу – це збір коштів для початку. У підприємця може бути відмінна ідея і чітке уявлення про те, як перетворити її в успішний бізнес. Переважна частина підприємців спирається на особисті заощадження, оскільки це найпростіший спосіб. Тому найголовнішим фактором, що впливає на величину початкового капіталу, в даному випадку, є матеріальне становище батьків і найближчих родичів, наявність ділових зв'язків.

Під початковим капіталом в малому бізнесі не можна розуміти тільки речові об'єкти власності. Він може існувати не тільки в матеріалізованій формі і фінансових коштах, але і у вигляді знань, навичок, вміння, володіння якимись талантами, здібностями, професійними секретами, які у процесі виробництва слугують засобом отримання прибутку.

В. Король [3], розглядаючи політику сприяння малого підприємництва на регіональному рівні під визначенням «капітал» має на увазі наступні його складові частини:

1) всі технічні засоби виробництва;

2) матеріальні елементи оборотного капіталу;

3) оборотні кошти;

4) інтелектуальна власність.

Таким чином, на основі вищевикладеного можемо зробити висновок, що початковий капітал малого бізнесу – це матеріальні, фінансові та інтелектуальні ресурси, якими володіє або які може залучити підприємець в перший рік своєї діяльності. Підприємець повинен володіти великим досвідом, і використовувати інтуїцію при виборі джерел формування початкового капіталу. Необхідно враховувати взаємозв'язок між джерелами фінансування, термінами користування цими джерелами, вартістю і можливістю контролю над підприємством.

Підводячи підсумок аналізу формування початкового капіталу, можна зробити висновок, що розвиток малого бізнесу в регіонах України в значній мірі ускладнено через дефіцит фінансових коштів, які необхідні для старту в реалізації проектів, розвитку ділової активності, як окремих фізичних осіб, так і підприємницьких структур.

При розгляді питання формування початкового капіталу для малого підприємства необхідно виділити наступні завдання:

– визначити потребу підприємства в коротко-, середньо- та довгостроковому капіталі;

– провести аналіз складу майна або капіталу з метою забезпечення оптимальної структури капіталу і майна;

– забезпечити платоспроможність підприємства;

– максимально прибутково використовувати вільні кошти;

– намагатися зменшити витрати на фінансування.

Ретельний, розрахований на перспективу аналіз зазначених завдань дозволить розробити фінансовий план підприємства; налагодити управління капіталом без чого не можливе існування та ефективна діяльність підприємства в ринкових умовах господарювання.

Список використаних джерел:

1. Білик Т.О. Мале підприємництво: розвиток та прибутковість / Т.О. Білик // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. – № 10. – С. 78-84.

2. Бобиль В. Розвиток малого та середнього підприємства як складова соціально-економічної стабільності сучасної України / В. Бобиль // Україна: аспекти праці. – 2014. – № 3. – С. 35-39.

3. Король В. С. Державна політика сприяння розвитку малого підприємництва на регіональному рівні / В. С. Король // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/ Soc_Gum/inek/2009_4/193.pdf.

Корнєєв В.В., науковий керівник,
д.е.н., проф., проф. кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Підвисоцька В.В.,
студентка групи МС-51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

СИМПТОМИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Фінансова криза підприємства має свої симптоми прояву: зменшення рівня прибутковості та рентабельності; скорочення частки грошової маси в обігових коштах; зменшення платоспроможності та поточної ліквідності підприємства; збільшення собівартості готової продукції; збільшення запасів готової продукції на складах (найменш ліквідних активів); зменшення швидкості обороту капіталу тощо [2].

В Україні до факторів, що спричиняють фінансову кризу підприємств, можна, перш за все віднести, значний рівень інфляції й інфляційні коливання. За даними Міністерства фінансів України, індекс інфляції з 2013 року зростав до 2015 року і відповідно сягав 143,3 (найвищий результат за 2007-2017 роки). Надалі спостерігався спад даного показника. Станом на 01.10.2017 року інфляційний рівень в Україні становить 110,2 [6]. Крім того,

за період 2007 – 2017 рр. підсумковий індекс інфляції склав 406,1%. Це породжує сумні результати, оскільки інфляція суттєво впливає на господарську діяльність підприємств. Чим вона вище, тим нижчі фінансові результати підприємства, а отже ближче до фінансової кризи. [5] Все це підштовхує підприємство до фальсифікації прибутку (подання недостовірної інформації у фінансовій звітності), збільшує відволікання коштів.

Наступним фактором є зниження купівельної спроможності населення, яка зменшується у зв'язку із ростом інфляційних процесів, що призводить до зменшення кількості потенційних споживачів. Далі - політична нестабільність в Україні. Анексування Криму та ведення воєнних дій на Сході України спричинили неможливість здійснення господарської діяльності більшості підприємств. Нестабільна політична ситуація спричиняє відтік капіталу від галузей, що потребують значних довгострокових інвестицій.

Додатковими зовнішніми факторами також є нестабільність господарського та податкового законодавства, фінансового та валютного ринків, а також сезонний фактор, посилення монополізму на ринку, посилення конкуренції або криза в окремих галузях.

Погане керівництво посилює дію такого фактора кризи і банкрутства, як недостатній контроль. Даний фактор виявляє себе в трьох найважливіших царинах: відсутність планування та необґрунтоване прийняття рішень; недостатній фінансовий контроль; недостатність маркетингових зусиль.

За даними сервісу моніторингу реєстраційних даних компаній OpenDataBot в Україні у 2017 році в стані банкрутства перебувають понад 2073 підприємства. Найбільше підприємств-банкрутів в сфері оптової торгівлі, будівництва та сфері сільського господарства. Лідером за кількістю компаній, які перебувають в стані банкрутства, є Київська область - 572 компанії. Далі йдуть Дніпропетровська і Одеська області зі 189 і 140 підприємствами-банкрутами відповідно [3].

Як вивести підприємство із фінансової кризи? Кожна компанія під час кризи задається низкою питань, неправильна відповідь на які може стати критичним: Який масштаб лиха? Як бути готовим до будь-якому майбутньому? Як поліпшити прибуток і грошові потоки? Як поліпшити прибуток і грошові потоки?

Практично кожне українське підприємство, що перебуває у фінансовій кризі, вирішує проблему вибору стратегії свого подальшого розвитку. Найчастіше компанії використовують одну з чотирьох стратегій виходу компаній з кризи: зміна позиціонування, перегляд портфеля бізнесів, концентрація на основній діяльності, інвестування в інновації, злиття та поглинання [1].

Розвиток стратегії передбачає розробку стратегічного плану, у якому визначаються основні результати, яких необхідно досягти. При цьому основними пунктами плану є: культура підприємства (норми, положення, цінності людей, залучених у бізнес-процеси); організація бізнес-процесів

(послідовність дій); технології (забезпечення ефективного функціонування бізнес-процесів) [4].

Таким чином, в умовах кризи основним в управлінні на підприємстві є розробка антикризової програми оперативного реагування, впровадження в життя оптимальних процедур пошуку і узгодженого прийняття управлінських рішень на всіх рівнях, передбачення у цих процедурах реальних можливостей корегування помилок. Головним завданням антикризового управління – є раннє розпізнавання ознак кризових ситуацій. Управління в умовах кризи потребує особливих підходів, спеціальних знань та навичок, досвіду та мистецтва.

Список використаних джерел:

1. 10 прикладів виведення підприємств із кризи [Електронний ресурс]. – Точка доступа: https://alltop10.org/uk/10-primerov-vyihoda-kompaniy-iz-krizisa/
2. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств : навч. посібник [для самост. вивч. дисципліни]. / Г. М. Азаренкова, Т. М. Журавель, Р. М. Михайленко. - 3-тє вид., виправл. і доп. - К. : Знання-Прес, 2009. - 299 с.
3. В Україні за рік збанкрутіли понад 1500 компаній [Електронний ресурс]. – Точка доступу: http://ua.korrespondent.net/business/3811525-v-ukraini-za-rik-zbankrutily-ponad-1500-kompanii
4. Виведення підприємства з кризи: «Дешеві експерименти нам не по кишені» [Електронний ресурс]. – Точка доступа: http://www.management.com.ua/strategy/str001.html
5. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Точка доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
6. Індекс інфляції в Україні [Електронний ресурс]. – Точка доступу: http://index.minfin.com.ua/index/infl/

Корнєєв В.В., науковий керівник,
д.е.н., проф., проф. кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Процишин О.В.,
студент групи ФБСС-51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ПАСИВИ ПІДПРИЄМСТВА Й ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ НИМИ

Термін «пасив» видатні економісти Ж.Б. Сей, А. Сміт, Д. Рікардо, К. Маркс та інші використовували у значенні «капіталу» — як визначення власності, і підкреслювали, що право власності на майно означає термін «капітал». І тому якщо під терміном «пасив» у всьому світі визначають насамперед «власний капітал», то термін «зобов’язання» має означати

«чужий капітал», тобто позичений, взятий у тимчасове користування. Це означає також, що термін «капітал» відносно активів неправомірний, бо якщо «капітал» означає право власності, то цей самий термін не може означати речовий елемент, наприклад «оборотний капітал» чи «основний капітал» тощо [1, с. 178].

Кожне підприємство розпоряджається власним капіталом, за допомогою якого забезпечується виробничий процес. Капітал підприємства знаходиться у постійному кругообігу: інвестується у грошовій формі в оборотні та необоротні активи, перетворюється у товарну продукцію чи послуги, а після їх реалізації знову перетворюється у грошову форму. Капітал фінансується з власних і позикових джерел коштів і відображається у складових елементах пасиву балансу підприємства. При оцінці пасивів підприємства, як і при оцінці активів, використовуються горизонтальний та вертикальний види аналізу. Тому, щоб оцінити пасиви підприємства, необхідно здійснити загальний аналіз їх складу та структури, проаналізувати склад і динаміку власного капіталу та позикових засобів. Здійснюючи аналіз структури і динаміки пасивів, потрібно розглянути абсолютні та відносні зміни у власних і позикових коштах підприємства, визначити основне джерело формування сукупних активів підприємства.

Власний капітал підприємства характеризується простотою залучення, тому що рішення, пов’язані зі збільшенням власного капіталу (особливо за рахунок внутрішніх джерел його формування), приймаються власниками і менеджерами підприємства без необхідності одержання згоди інших суб’єктів господарювання, а також під час його використання підприємство не несе додаткових витрат (сплата відсотків), що сприяє фінансовій стійкості підприємства, забезпеченню його платоспроможності.

На сьогодні ефективна діяльність господарюючих одиниць практично неможлива при стовідсотковому фінансуванні лише власними фінансовими ресурсами та у більшості випадків економічно невигідна [2, с. 166]. Збільшення частки позикових засобів у сумі капіталу підприємства посилює нестійкість фінансового стану, а зменшення, відповідно, веде до підвищення рівня фінансової незалежності. Аналізуючи фінансові зобов’язання, частку короткострокових і довгострокових джерел у їх структурі, можна зробити висновок про те, на скільки підприємство є фінансово стійким. При цьому перевага довгострокових джерел фінансування свідчить про оптимальнішу структуру капіталу та зниження ризику фінансової нестійкості. Ризик банкрутства підприємства знижується в міру збільшення частки власного капіталу в пасиві, але використання позикових коштів має свої переваги, адже їхня вартість менша, аніж вартість власного капіталу, відсотки за користування позиковими коштами сплачуються до оподаткування, а виплати за користування власним капіталом сплачуються з чистого прибутку. З іншого боку, поточні зобов’язання є найбільш ризиковими, оскільки термін їх погашення не перевищує одного року, тому вони негативно позначаються на платоспроможності підприємства. Перевага має надаватися

довгостроковим зобов'язанням, оскільки за допомогою них, як правило, фінансуються інвестиційні та інноваційні проекти, що позитивно впливає на розвиток підприємства та збільшення його необоротних активів

Якщо розглядати управління пасивами підприємства, то можна сказати, що основна його задача полягає у забезпеченні стійкої фінансової діяльності підприємства. Управління пасивами підприємства скероване на вирішення таких основних завдань:

1) формування достатнього обсягу капіталу, що забезпечить необхідні темпи економічного розвитку підприємства;

2) оптимізація розподілу сформованого капіталу за видами діяльності та напрямами використання;

3) забезпечення умов досягнення максимальної доходності капіталу при запланованому рівні фінансового ризику;

4) забезпечення постійної фінансової рівноваги підприємства у процесі його розвитку;

5) забезпечення достатнього рівня фінансового контролю над підприємством з боку його засновників;

6) забезпечення достатньої фінансової гнучкості підприємства;

7) оптимізація обігу капіталу;

8) забезпечення своєчасного реінвестування капіталу [3, с. 116]. Отже, в основу системи управління пасивами покладено концепцію їх структури. Під структурою капіталу розуміється співвідношення власного й позикового капіталу в цілому й у розрізі складових елементів.

Список використаних джерел:

1.Крамаренко М.Н. Оптимізація структури капіталу підприємства / М.Н. Крамаренко // Науко- вий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. — 2009. — №7. — С. 178–182.

2. Налукова Н. І. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: сутнісно-аналітичний аспект / Н. І. Налукова // Галицький економічний вісник. – 2011. – № 1. – С. 166-173.

3. Ліпич Л.Г. Капітал в системі управління підприємством / Л.Г. Ліпич, І.О. Гадзевич. — Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2009. — С. 114–119.

Корнєєв В.В., науковий керівник,
д.е.н., проф., проф. кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Руденко А.С.,
студентка групи ФБСС-51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ НА ДЕРЖАВНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

На даний час значення управління фінансами підприємств полягає в такій організації роботи фінансових служб, яка дає змогу залучали додаткові фінансові ресурси на найвигідніших умовах, інвестувати їх із найбільшим ефектом, проводити прибуткові операції на фінансовому ринку[1].

Управління в економіці — це свідоме спрямування економічних і соціальних процесів па досягнення збалансованості, пропорційності й оптимальності. Світовий досвід переконує, що в основі успіхів прогресу завжди лежать безпосередні економічні інтереси людини, дисципліна і порядок, чітка система організації та управління процесами капіталотворення, формування фондів нагромадження і споживання.

Зміст управління фінансами (фінансового менеджменту) полягає в ефективному використанні фінансового механізму для досягнення стратегічних і тактичних цілей виробництва[3].

Фінансовий механізм — це система управління фінансами, призначена для організації взаємодії фінансових відносин і грошових фондів із метою оптимізаційного впливу на кінцеві результати виробництва.

Предметом фінансового управління є регулювання фінансових потоків. При цьому об'єктом управління фінансами є фінансові відносини у сфері грошового обігу, фонди фінансових ресурсів, що створюються і використовуються в усіх ланках фінансово-господарської роботи підприємства[5].

Суб'єктом управління фінансами підприємств є керівний та фінансовий апарат системи органів управління на підприємстві.

Головними завданнями управління фінансами є:

• виявлення фінансових джерел розвитку виробництва;

• визначення ефективних напрямків інвестування фінансових ресурсів;

• раціоналізація операцій з цінними паперами;

• налагодження оптимальних відносин із фінансово-кредитною системою, суб'єктами господарювання.

Управління фінансами підприємств базується на об'єктивних та суб'єктивних законах суспільного розвитку, на знанні та використанні закономірностей розподілу готового продукту і валового доходу підприємства.

Сутність поняття фінансового управління можна трактувати як інструмент реалізації фінансів та фінансової політики, як сукупність методів впливу на організацію і використання фінансових відносин та фінансових ресурсів, як сукупність управлінських структур і фінансового апарату на всіх рівнях управління підприємством[2].

Функціонування будь-якої системи управління фінансами здійснюється в рамках чинних законодавчих актів і нормативної бази. У вітчизняній теорії та практиці питання стратегічного управління діяльністю підприємства до цього часу недостатньо розроблені. Частково це пояснюється тим, що функція стратегічного управління тривалий час належала державі. Крім того,

дається взнаки недосконаліть правового, законодавчого, економічного регулювання в державі, а також нестабільність законодавчої бази, відсутність практичного досвіду у фахівців.

Враховуючи, що ринок передбачає роботу підприємства в умовах конкуренції, сьогодні ділова стратегія підприємств націлена на досягнення стратегічних конкурентних переваг. Отже, стратегію можна визначити як узагальнюючий план управління, який орієнтовано на досягнення основних цілей підприємства шляхом виявлення та реалізації довгострокових конкурентних переваг на певному ринку[4].

Таким чином, управління фінансами підприємств (фінансовий менеджмент) забезпечує його господарську діяльність фінансовими ресурсами, вирішує існуючі фінансові протиріччя у фінансових відносинах, здійснює контроль за дотриманням фінансової дисципліни і націлене на подальший розвиток підприємства, досягнення його стратегічних цілей.

Список використаних джерел:

1. Гіляровський Л.Т. «Економічний аналіз» - М.: ЮНИТИ, 2006 р .

2. Кравченко Л.І. «Аналіз господарської діяльності в торгівлі». -Мн.: Нове Знання, 2007 р .

3. Любушин Н.П., Лещева В.Б., Сучков Є.А. «Теорія економічного аналізу». - М.: МАУП, 2006 р .

4. Савітская Г.В. «Методика комплексного аналізу господарської діяльності підприємства» - М.: ИНФРА-М, 2008 р .

5. Сосненко Л. «Аналіз економічного потенціалу діяльності підприємства» - М.: Економічна література, 2007 р .

Корнєєв В.В., науковий керівник,
д.е.н., проф., проф. кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Савицька Н.А.,
студентка групи ФБСС-51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

МЕТОДИ І КРИТЕРІЇ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ЗА СУЧАСНИХ УМОВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Фінансова безпека підприємства - одна з головних умов його стабільної, успішної і довготривалої роботи. Тому аналіз фінансового стану підприємства обов'язково включає аналіз його фінансової безпеки. Для зручності аналізу загрози фінансової безпеки підприємства можна умовно розділити на зовнішні і внутрішні загрози.[3]

Аналіз внутрішніх і зовнішніх загроз фінансової і економічної безпеки підприємства потрібен при стратегічному плануванні діяльності підприємства і дозволяє прийняти правильні тактичні рішення для забезпечення успішної фінансової діяльності підприємства.

Під інструментарієм забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання варто розуміти сукупність елементів, що застосовується для захисту його фінансових інтересів. Інструментарій включає фінансові методи, методи аналізу, критерії та індикатори, фінансові важелі та фінансові інструменти тощо.

До складу фінансових методів відносяться: способи та засоби фінансового управління, такі як фінансовий облік, фінансовий аналіз та планування, фінансове регулювання та контроль, інвестування, кредитування, оподаткування, система розрахунків, матеріальне стимулювання, страхування, фондоутворення, оренда, лізинг, факторинг тощо.[1]

Фінансові інструменти - це будь-яка договірна угода, згідно з якою відбувається збільшення активів одного суб'єкта господарювання і фінансових зобов'язань іншого контрагента.

Про те, що фінансова безпека підприємства знаходиться під загрозою, може свідчити зниження обсягів продажу нижче такого обсягу, якому відповідає точка беззбитковості підприємства. Фінансова безпека на рівні підприємства з погляду формування та використання фінансових потоків підприємства має комплексний характер і передбачає: оптимізацію обсягу та джерел формування фінансових ресурсів (власних та залучених), які визначають обсяг всього капіталу; пошук механізму ефективного розміщення фінансових ресурсів в активах підприємства (матеріальних та нематеріальних) з урахуванням фактора ліквідності та стійкого фінансового стану; покращення фінансових результатів діяльності, збільшення ринкової вартості бізнесу та реалізацію інтересів власників; можливість сталого розвитку та протистояння внутрішнім і зовнішнім ризикам в коротко- та довгостроковому періоді.[4]

Критерії рівня фінансової безпеки повинні входити до складу показників, що відображають стан кожної із структурних складових фінансової безпеки. У той же час, критерії фінансової безпеки підприємства мають містити показники фінансового стану підприємства, від якого напряму залежить фінансова безпека. Враховуючи особливості кожного конкретного підприємства одночасно можуть використовуватися не всі критерії фінансової безпеки, а лише певний набір показників, що відповідають структурі фінансової діяльності конкретного суб'єкта господарювання. [2]

Для підприємств різних галузей набір показників, які характеризують їх виробничо-фінансову діяльність, буде різним. Але принципи вибору показників для всіх підприємств є спільними: показники мають бути надійними, зіставними в різні періоди, узагальнюючими (синтетичними) для

своїх груп, відносно незалежними один від одного для забезпечення адекватності моделі системи економічної безпеки.

Важливим елементом забезпечення фінансової безпеки підприємства є інформаційно-аналітична підсистема фінансової безпеки підприємства.[5]

Список використаних джерел:

1. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств. Навчальний посібник. — Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. — 460 с
2. Лисенко Ж.П., Олексин А.Г. Проблеми та перспективи економіки та управління , 2014.- 216с.
3. Похмурко О.О., Архирейская Н.В. Науковий огляд, 2016.-180с.
4. Геєць В. М. Економіко-математичні моделі економічного зростання. К., 2005;
5. http://pidruchniki.com

Корнєєв В.В., науковий керівник,
д.е.н., проф., проф. кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Ставський В.В.,
студент групи ФБСС-61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ТА РОЗМІЩЕННЯ АКТИВІВ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Від правильної і грамотної діяльності комерційних банків залежить стан і ріст економіки країни. Комерційні банки є універсальною кредитною установою, яка створюється для залучення та розміщення грошових коштів на обов’язкових умовах повернення та платності, звісно також для здійснення інших банківських операцій.

Активні операції комерційних банків – це операції, які спрямовані на розміщення та використання наявних у банку власних та залучених ресурсів з метою отримання прибутку при раціональному розподілі ризиків за окремими видами операцій та підтриманні необхідного рівня ліквідності [1].

Економічний потенціал комерційного банку напряму залежить від обсягу і структури його оборотних і необоротних активів, які формуються за рахунок власних, залучених та позичених фінансових ресурсів.

У наш час комерційні банки є найголовнішою ланкою кредитної системи нашої країни, до якої також належать також кредитні установи, які здійснюють різні банківські операції для своїх клієнтів на принципах комерційного розрахунку.

Згідно Закону України «Про банки і банківську діяльність», а саме, статті №49, комерційні банки можуть здійснювати кредитні операції тільки в

межах кредитних ресурсів, які вони утворюють під час своєї діяльності [2 ст. 4].

Також комерційні банки можуть позичати один одному необхідні ресурси на договірних засадах, також залучати, розміщувати кошти у формі внесків, депозитів, а при їх нестачі одержувати кредити в Національному Банку України.

Наявність великої кількості позичок в активах комерційного банку з підвищеним ризиком вимагає збільшення частки власних засобів у загальному обсязі його ресурсів.

Надання кредитів є мабуть однією з основних економічних функцій банків, що здійснюється для фінансування споживчих, виробничих та інвестиційних цілей фірм-підприємців, фізичних осіб і також державних організацій, так як відомо, що якість кредитного портфелю банку – запорука його успіху. Найдохіднішою статтею банківського бізнесу є кредитні операції, за допомогою якої формується основна частина чистого прибутку, яка відраховується до резервного фонду а також йде на виплату дивідендів акціонерам.

Економічне становище регіонів, де функціонують банки, залужить від того наскільки добре банки реалізують кредитні функції. Оскільки банківські кредити насамперед сприяють появі нових підприємств, збільшенню кількості робочих місць в регіонах.

Кредитування банками здійснюється в межах правил та параметрів, які визначені політикою банку, які включають: пріоритетні напрями кредитування, обсяги кредитів та структуру кредитного портфеля, максимальні граничні розміри кредитів на одного позичальника, методи оцінювання фінансового стану та кредитоспроможності позичальника, рівень процентної ставки і т.д.

В Україні об’єктами кредитування є більшою мірою юридичні особи. Обсяги наданих кредитів фізичними особам і підприємцям становлять близько 5% від загального кредитного портфеля.

Іншою, не менш важливою формою вкладень банківських коштів є інвестиційна діяльність.

Зацікавленість банків в здійсненні інвестицій пов’язана з тим, що попит на позики не завжди буде адекватним до наявного капіталу в банку. Якщо банки не мають достатнього рівня коштів, щоб розмістити їх у позики, вони вкладають ці кошти в інші види активів, які також можуть забезпечити високий рівень прибутковості [3 ст. 249-250].

Кредитні та інвестиційні операції є одними з найприбутковіших але одночасно з цим вони є також і найризикованішими. Банки завжди мають підтримувати на оптимальному рівні структуру своїх активів і залежно від змін в економічній ситуації підлаштовуватись під неї, тобто змінювати цю структуру на користь кредитів або на користь інвестицій, в залежності від того, які операції будуть найбільш прибуткові і ризик буде найменшим.

Отримання доходу є одним з основним завданням інвестиційної діяльності, тому вимоги щодо дохідності інвестицій вищі, ніж вимоги до дохідності позичкових операцій.

Активні операції є важливою складовою діяльності комерційних банків. Активні операції – це послуги та операції комерційних банків щодо розподілу акумульованих ним коштів для забезпечення конкурентоспроможного рівня прибутку. Найважливішими активними операціями, які надає банк є надання комерційних, споживчих та іпотечних кредитів.

Список використаних джерел:

1. Активні операції / [Електронний ресурс]. Національний Банк України. – Режим доступу:http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123115.
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 // ВВР.- 2001.- №5.- С. 3 – 8.
3. Кузнецова С.А. Банківська система: у схемах і таблицях: навчальний посібник / Кузнецова С.А., Болгар Т. М., Пестовська З.С. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2012. – 320 с.

Корнєєв В.В., науковий керівник,
д.е.н., проф., проф. кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Феріма А.В.,
студентка групи ФБСС-51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

У сучасній економіці страхування є фінансовим гарантом, що дозволяє компенсувати збиток, який виникає в результаті різного роду непередбачених подій. Разом з тим у багатьох розвинених країнах світу страхові компанії за своєю потужністю і розмірами концентрованого у них капіталу стоять нарівні з банками і є важливою галуззю фінансового сектора економіки. Таким чином, страхування є галуззю економіки, що має велике суспільне, соціальне та економічне значення.

Страхування являє собою особливу сферу перерозподільних відносин з приводу формування та використання цільових (страхових) фондів грошових засобів для захисту майнових інтересів фізичних і юридичних осіб та відшкодування їм матеріального збитку при настанні несприятливих явищ і подій, передбаченим договором страхування[1]. Страхова компанія включає

власне страхову, інвестиційну та фінансову підсистеми. Специфіка її діяльності зумовлює потребу в особливому управлінні фінансами.

Визначено, що управління діяльністю страхової компанії зводиться до управління фінансовими відносинами, що складаються при взаємодії з зовнішнім та внутрішнім середовищами. Зовнішнє середовище охоплює зв’язки з клієнтами, партнерами, акціонерами. Внутрішнє середовище являє собою взаємодію в часі структурних підрозділів, що контактують для прийняття управлінських рішень з фінансових та організаційних питань: бухгалтерія, відділ контроллінгу, відділ інвестицій, відділ ризик-менеджменту, страхові підрозділи, філії.

Фінанси страхових організацій с сенс розглядати на мікроекономічному рівні як складову децентралізованих фінансів (фінансів суб'єктів господарювання) через призму специфіки страхової діяльності. Страхові компанії є незвичайними суб'єктами господарювання. Вони забезпечують мобілізацію коштів страхувальників і створення відповідних фінансових ресурсів (у тому числі страхових резервів) з метою надання страхувальникам страхового захисту.

Усю сукупність фінансових відносин, які опосередковують кругообіг грошових коштів страхової організації, за своїм економічним змістом можна поділити па кілька груп. Це грошові відносини між:

1. засновниками страхової компанії у процесі формування статутного фонду (капіталу) страховика.

2. страховою організацією та її засновниками (акціонерами) з приводу випуску та розміщення акцій страховика, формування резервного фонду акціонерного товариства, розподілу прибутку, виплати дивідендів за акціями

3. страховиками і страхувальниками з приводу надання страхового захисту.

4. страховиками і страховими посередниками.

5. страховиками і перестраховиками (страховиками і перестрахувальниками).

6. страховиками і об'єднаннями страховиків.

7. страховиками та іншими суб'єктами господарювання з приводу участі страховиків у їхньому капіталі, надання фінансової допомоги, задоволення регресних вимог, розрахунків за штрафними санкціями тощо;

8. страховими організаціями і операторами фінансового ринку (банками, інвестиційними компаніями тощо) в процесі інвестиційної та фінансової діяльності страховиків.

Розглянуті основні групи фінансових відносин можна вважати такими, що визначають сутність і зміст фінансів страхових організацій. Кожна з перелічених груп фінансових відносин характеризується власними особливостями, а спільним є те, що матеріальною основою усіх цих відносин є рух грошових коштів страховика[2]. Саме рухом грошових коштів супроводжується формування статутного капіталу страховиків, починається і закінчується виробничий цикл страхової компанії, створюються страхові та

вільні резерви, здійснюється розміщення та інвестування тимчасово вільних коштів, відбуваються страхові виплати, формується та використовується фінансовий результат.

В момент створення страхової організації першою і головною складовою її фінансових ресурсів є власний капітал у формі статутного фонду, сформований за рахунок грошових внесків засновників. Подальша діяльність веде до появи інших форм власного капіталу (формується капітал резервний і додатковий, утворюється нерозподілений прибуток як результат страхової, фінансової та інвестиційної діяльності страховика), а також до появи залученого капіталу (переважно у вигляді страхових резервів, створюваних за рахунок страхових премій).

Тобто страхові компанії як специфічні підприємства створюються для отримання прибутку, але разом з тим предметом їх безпосередньої діяльності є страхування, інакше кажучи надання страхового захисту, і вони мають бути фінансово спроможними його забезпечити.

Список використаних джерел:

1. Вовчак О. Д. Страхова справа: підручник / О. Д. Вовчак. – К.: Знання, 2016. – 425 с.

2. Данілов О. Д. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях: навч. посіб. / О. Д. Данілов, Т. В. Паєнтко. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 256 с.

Курінна О. В.,
ст.викладач кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВИЙ МЕТОД БЮДЖЕТНОГО ПЛАНУВАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

В сучасних умовах господарювання все більшого значення набувають питання ефективного та раціонального використання бюджетних коштів. Одним з найбільш ефективних методів здійснення бюджетних видатків в усьому світі визнається програмно-цільовий метод, що реалізується через бюджетні програми.

Програмно-цільове планування та фінансування видатків бюджету є важливою складовою системи державного управління економікою, дозволяє забезпечити розвиток пріоритетних галузей та комплексів, окремих територій, залучати для цього фінансові ресурси з різних джерел.

Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі – метод управління бюджетними коштами для досягнення конкретних результатів за рахунок коштів бюджету із застосуванням оцінки ефективності використання бюджетних коштів на всіх стадіях бюджетного процесу [1].

Відмінними особливостями програмно-цільового методу є: спрямованість на вирішення різнопланових проблем, переважно міжгалузевого та міжтериторіального характеру; забезпечення взаємозв'язку інтересів, цілей та завдань органів влади та суб'єктів господарювання, а також планових періодів різної тривалості; взаємозв'язок видатків бюджету з результатами їх використання, бюджетних асигнувань з функціями (послугами, видами діяльності) органів державної влади та місцевого самоврядування. Тобто, програмно-цільовий метод забезпечує взаємозв'язок між коштами та результатами. Причому, цей зв'язок завжди має зворотність – від виділених коштів безпосередньо залежить результат надання послуг, а від отриманого результату – кошти, які буде спрямовано на цю мету у наступному бюджетному періоді.

Актуальність програмно-цільового методу обумовлюється сукупністю наступних чинників:

- необхідністю управління господарськими процесами на будь-якому рівні економіки в умовах її децентралізації, що передбачає використання в більшій мірі демократичних методів впливу на людські ресурси, згруповані за різними ознаками;
- орієнтацією більшості господарюючих суб'єктів цивілізованого суспільства на їх стійкий розвиток, яке передбачає врахування потреб майбутніх поколінь людства;
- недостатнім рівнем підготовки керівників державних, регіональних та муніципальних органів управління і відсутністю у них необхідного досвіду для забезпечення узгодження програм розвитку різних об'єктів, із встановленням взаємозв'язків між факторами та ресурсами внутрішнього та зовнішнього середовища.

Перехід до програмно-цільового методу бюджетування має ряд переваг у порівнянні з традиційним (постатейним) методом. Так, використання програмно-цільового методу дозволяє забезпечити планування бюджету на середньострокову перспективу, посилення контролю за витрачанням бюджетних коштів, перехід від утримання бюджетних установ до надання послуг високої якості населенню, оптимальне використання бюджетних коштів, досягнення в результаті значного економічного і соціального ефекту, підвищення обізнаності громадськості щодо ефективності витрачання коштів бюджету територіальної громади та рівня задоволення споживачів суспільних та гарантованих соціальних послуг [2].

Разом з тим, процедурам програмно-цільового планування в Україні притаманні певні недоліки, пов'язані з вибором пріоритетних цілей, встановленням критеріїв оцінки досягнення цілей, розробкою системи показників результативності [3]. Крім того, розвитку програмно-цільового методу бюджетування перешкоджає низька якість середньо- та довгострокового планування, недосконаліть формату бюджетних програм, недостатність інформації про витрати на здійснення діяльності. Залишається актуальною проблема відсутності якісної теоретичної та законодавчої бази

для переходу до планування бюджетних видатків у відповідності з принципами бюджетування, орієнтованого на результат.

Зважаючи на зазначені недоліки, необхідним є проведення системних змін. Бюджетні програми повинні містити інформацію про конкретні кількісні економічні чи соціальні показники при досягненні поставленої цілі. Дані показники повинні бути взаємопов'язаними із стратегічними цілями і завданнями держави в рамках соціально-економічної політики. Необхідно організувати ефективну систему контролю за досягненням запланованих програмами результатів, а також систему оцінювання результативності бюджетних програм на основі безпосередніх показників їх виконання та ефективності діяльності бюджетних установ і організацій, що надають бюджетні послуги.

Запровадження програмно-цільового принципу формування бюджету з урахуванням вищезазначених змін дозволить досягнути ефективного витрачання бюджетних коштів, результатом якого має стати: нова якість життя населення та демографічний розвиток; інноваційний та економічний розвиток, збільшення темпів економічного зростання; ефективне державне управління.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bm/laws/main.cgi?nreg=2456-17.

2. Все про програмно-цільовий метод у бюджетному процесі: важливо для об'єднаних громад [Електронний ресурс] – Режим доступу: http:// http://decentralization.gov.ua/news/3906

3. Сергієнко Н.В. Програмно-цільовий метод і проблематика його впровадження в бюджетний процес місцевих бюджетів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2013-2/doc/2/09.pdf.

Мала С. І., науковий керівник,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Бахир Д. В.,
студент групи ФБСС-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Матеріальною базою будь-якої підприємницької діяльності є необоротні активи. Вони впливають на вдосконалення засобів праці, визначають потужність виробничого персоналу та сприяють підвищенню технічної оснащеності господарюючого суб'єкта. Від забезпеченості підприємства необоротними активами та ефективності їх використання багато в чому залежить господарська діяльність та фінансовий стан підприємства. В складі майна підприємства саме необоротні активи створюють основу для його функціонування і значною мірою визначають подальші перспективи розвитку.

Згідно з НП(с)БО №1 необоротні активи – це всі активи, що не є оборотними. Тоді як оборотні активи – гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи дванадцяти місяців з дати балансу [1].

У своїх наукових працях автори Б. Нідлз, Х. Андерсен та Д. Колдуелл виокремлюють три головні риси необоротних активів і дають визначення, що необоротні активи – це засоби, які:

- мають термін корисного використання більше одного року;
- використовуються в діяльності підприємства;
- не підлягають перепродажу покупцям.

Найбільшу частину при формуванні необоротних активів будь-якого підприємства складають основні засоби. Саме вони забезпечують створення матеріально-технічної бази та сприяють реалізації управлінських потреб підприємства [3]. Зміна необоротних активів безпосередньо впливає на загальну вартість активів підприємства, оскільки саме за рахунок основних засобів утворюється значна частина ресурсів, необхідних для функціонування підприємства. [2, 196].

Підвищення ефективності виробництва на досліджуваному підприємстві НВК «Агро-Центр» досягається за рахунок кращого використання необоротних активів підприємства, що сприяє технічному оновленню підприємства та забезпечує збільшення обсягу виробництва продукції. Оскільки, в основному необоротні активи сформовані за рахунок основних засобів, то забезпечення належного стану цієї частини необоротних активів – важливий напрям діяльності підприємства.

З метою зменшення рівня зносу основних засобів необхідно удосконалити управління необоротними активами, що включає напрями оптимізації їх структури, підвищення ефективності використання необоротних активів та вибір найбільш оптимальних джерел фінансування.

Джерела формування необоротних активів підприємства НВК «Агро-Центр» свідчать про зменшення надлишку власних і довгострокових джерел формування запасів. Для формування запасів досліджуваному підприємству не вистачало власних коштів і тому зростала величина запасів. Тому, одним із напрямків підвищення фінансової стійкості є зменшення обсягів запасів підприємства. Шляхами вирішення цієї проблеми є:

- удосконалення товарної політики;
- налагодження системи збуту на досліджуваному підприємстві;
- пошук нових клієнтів та партнерів.
- скорочення частки недіючого устаткування;
- запровадження новітніх технологій при створенні продукції;
- застосування прогресивних форм організації виробництва;
- забезпечення подальшої інтенсифікації виробничих процесів.

Використання зазначеного комплексу заходів має сприяти удосконаленню процесів виробництва та покращити фінансові результати діяльності підприємства.

Таким чином, управління необоротними активами є невід'ємною складовою діяльності будь-якого підприємства. Лише при створенні відповідної матеріально-технічної бази, підприємство може сприяти зменшенню збитковості та підтриманню фінансової стійкості.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 7 лютого 2013 року №73. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua

2. Нидлз Б. Принципы бухгалтерского учета / Б. Нидлз, Х. Андерсон, Д. Колдуэлл: Пер. с англ. [Под ред. Я.В. Соколова]. – [2-е изд., стереотип]. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 196 с.

Мала С. І., науковий керівник,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Блищик К.О.,
студентка групи ФБСС-21
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ФОНДОВОГО РИНКУ

На сьогодні ринок цінних паперів в Україні розвивається з кожним днем і розширює сферу своїх інвестиційних можливостей. Вирішальним чинником для такого швидкого розвитку стала катастрофічна нестача грошової маси.

Від часу набуття Україною незалежності та початку формування ринкової економічної системи країни безперервно йшов процес створення ринку капіталу, що характеризувався відокремленням часток (паїв, акцій) суб'єктів господарювання (фізичних та юридичних осіб) у системі обігу пайового (акціонерного) капіталу.

Враховуючи той факт, що майже сторіччя економічна система країни функціонувала як така, що не мала ринку приватного капіталу, а весь обіговий капітал був сконцентрований в особі єдиного власника - держави, формування та перехід до цивілізованого ринку приватного капіталу, вищою формою якого є організований фондовий ринок, - досить складна проблема, яка потребує ретельного економічного аналізу і створення власної теоретичної бази функціонування цього сегменту економіки.

Розглянувши умови виникнення і подальшої перспективи розвитку фондового ринку в Україні, можна відмітити, що його формування відбувалося в кілька етапів.

Перший етап - це період виходу України зі складу Радянського Союзу, що збігся у часі з процесом створення приватних акціонерних та фінансових компаній, які займалися залученням коштів населення під випуск власних цінних паперів.

Другий етап розвитку ринку цінних паперів виник у зв'язку з випуском в обіг та створенням вторинного ринку купівлі - продажу компенсаційних сертифікатів і чорного ринку приватизаційних майнових сертифікатів - ваучерів.

Третій етап розвитку фондового ринку характеризувався такими факторами:

- активний продаж державою значних пакетів акцій великих підприємств;
- бурхливий розвиток біржових та позабіржових систем обігу акцій;
- поява значної кількості фінансових посередників, що оперували вже не сертифікатами, а реальними грошима;
- концентрація власності шляхом активного скуповування акцій у населення;
- розвиток ринку державних боргових зобов'язань;
- вихід на ринок у ролі покупців великих зовнішніх інституціональних та приватних інвесторів [1].

Розвиток біржової торгівлі викликав створення значної кількості спеціалізованих брокерських компаній, основним видом діяльності яких стали операції за кошти на ринку цінних паперів.

Фондовий ринок України відкритий для західних інвестицій, однак його привабливість, за оцінкою західних інвесторів, украй низька через недосконаліть законодавчої бази, корумпованість судів та інших органів державного управління [2].

Особливої актуальності набуває підвищення ефективності використання іноземних кредитів, а також залучення на фондовий ринок нереалізованого інвестиційного потенціалу домашніх господарств. Обсяг заощаджень свідчить, що навіть за умов довготривалої економічної кризи інвестиційний потенціал домашніх господарств як постачальників інвестицій є вельми суттєвими. За цих умов основними пріоритетними напрямами розвитку українського фондового ринку повинні бути:

• стабілізація законодавчої бази, запровадження системи врегульованих оптимальних норм і методів через найвпливовіші, а головне, ефективні та стимулюючі важелі;

• проведення адміністративної реформи і, зокрема, реформи Міністерства фінансів у напрямі вдосконалення його організаційної структури, уточнення функції, підвищення ролі і статусу;

• централізація та організаційна оформленість обігу цінних паперів в Україні через створення єдиної біржової системи;

• здійснення заходів щодо стимулювання внутрішнього ринку капіталів, обмеження доступу до нього нерезидентів, що сприятиме зростанню обсягів капіталу;

• запровадження та розвиток таких інститутів, як ринок застави, іпотечні кредити, споживчі кредити, на умовах доступності для вітчизняного інвестора;

• обмеження зовнішніх запозичень й розширення випуску державних і місцевих позик;

• залучення на фінансовий ринок нереалізованого інвестиційного потенціалу домашніх господарств;

• розвиток різноманітної довірчої діяльності, операційного страхування

• створення системи захисту прав інвесторів на фінансовому ринку;

формування учасника фінансового ринку як суспільного інституту, тобто такого учасника, для якого соціально зумовлені й історично обмежені закони, норми, звички і стереотипи, що склалися у суспільстві, є настільки очевидними, що не потребують офіційних угод між контрагентами, які діють в економіці інвесторів [3].

Список використаних джерел:

1. Долішня М. В. «Проблеми розвитку ринку цінних паперів в Україні. «Регіональна економіка», №4 – 2014р. ст. 180-185.

2. Барановський О. К. «Ринок цінних паперів в Україні: стан, проблеми, перспективи. Банківська справа.» №6 – 2013р. ст. 14-22.

3. Косик С. О. «Становлення ринку цінних паперів. Економіка. Фінанси. Право» №3 - 2014р. ст. 32-33.

Мала С. І., науковий керівник,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Дем'янчук С.І.,
студентка групи ФБСС-21
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

МАЙНОВЕ СТРАХУВАННЯ ТА ЙОГО РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

Майнове страхування є одним із основних механізмів поновлення порушених майнових інтересів у випадках непередбачуваних природних, техногенних та інших явищ, що позитивно впливає на зміцнення фінансів держави. Питання майнового страхування досліджувались у працях таких науковців – В. Базилевича, К. Базилевич, К. Воблого, О. Вовчак, О. Бойко та інших.

Майнове страхування – це галузь страхування, в якій об'єктом страхування є майно, яке належить фізичним і юридичним особам [1]. Мета такого страхування — компенсування шкоди.

Страхування здійснюють страховики — юридичні особи, створені у формі акціонерних, повних товариств або товариств з додатковою відповідальністю згідно з Господарським кодексом з урахуванням особливостей, передбачених цим кодексом, а також ті, що одержали у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності. Страховики можуть здійснювати свою діяльність через страхових посередників, які є одними із трьох головних дійових осіб на страховому ринку поряд зі страхувальником і страховиком.

Залежно від того, хто виступає у ролі страхувальника, ця галузь страхування охоплює дві підгалузі:

1. Страхування майна юридичних осіб (виробничого майна): нерухоме майно; обладнання; устаткування; транспортні засоби; вантажі; інструменти; інше майно підприємств.

2. Страхування майна фізичних осіб (особистого майна): будівлі та квартири громадян; домашні тварини; транспорт; домашнє майно та майно на садибі; інше майно [2].

Ризики, від яких може бути застраховане майно: пожежі, повені, урагани, землетруси, град, вибухи, аварії, протиправні дії третіх осіб та ін.

На сучасному етапі економічного розвитку України, страхування загалом та страхування майна зокрема, є молодою перспективною галуззю. Страхування майна в Україні здійснюється в добровільній і обов'язковій формах. Страхування майна юридичних осіб здійснюється в обов'язковій формі – це, насамперед, стосується об'єктів, які мають високу вартість та зачіпають майнові інтереси держави.

Страхування майна фізичних осіб переважно здійснюється в добровільній формі. В добровільному страхуванні майна на сьогодні найбільш актуально страхування заміської нерухомості – котеджів, дачних будинків. У перспективі очікується посилення інтересу споживачів страхових послуг і до страхування квартир, особливо їх устаткуванню, ремонту. Це пов'язано "ремонтним бумом", який останнім часом охопив українців. Ремонтні роботи потребують великої кількість фізичних сил і матеріальних

витрат, тому є природним, що власник житла хоче мати гарантію, що вкладені засоби не будуть витрачені даремно.

Основними проблемами, що перешкоджають розвитку страхуванню майна в Україні, є низький рівень доходів населення, невисокий рівень страхової культури, зниження рівня страхових виплат компаніями, зменшення кількості укладених договорів, невиконання деякими страховиками своїх зобов'язань, неможливість повернення коштів страхових резервів, які були розміщені на депозитних рахунках банків внаслідок кризи.

Перспективи розвитку майнового страхування в Україні вимагають докорінних змін у системі підготовки та забезпечення кадрами учасників страхового ринку: збільшення чисельності працюючих на ринку страхування, залучення до роботи висококваліфікованих спеціалістів.

Загальний обсяг виплат страхового відшкодування страховими компаніями, за результатами розгляду Нацкомфінпослуг звернень за період з 01.04.2017 р. по 30.09.2017 р. становив 45,65 млн. грн. Валові страхові премії (платежі) добровільного майнового страхування за цей же період зросли на 41% (у порівнянні з І півріччям 2016 р. – 9 085,3 млн. грн.) і становлять 12 829,8 млн. грн. (60,5 %). Валові страхові виплати у порівнянні з І півріччям 2016 р. зросли на 12% і становлять 2 278,9 (47,6%) [3].

На сьогодні перед вітчизняними страховиками постає складне завдання стосовно нарощення обсягу та якості наданих послуг, збільшення страхових виплат населенню та юридичним особам, підвищення фінансової надійності та ліквідності своїх активів, а також формування комунікацій із споживачем шляхом його страхової освіти за допомогою засобів масової інформації.

Перед страховими компаніями майнового страхування склалися проблеми, пов'язані, головним чином, з тарифною політикою, управлінням резервами та інвестуванням. Вони потребують першочергового вирішення. Вітчизняним страховикам в Україні довіряють значно менше, ніж у розвинених країнах. Тому від страховиків потрібні розробка та впровадження нових страхових продуктів, а також надання високого сервісу.

Список використаних джерел:

1. Плиса В.Й. – Страхування. – Навч. Посібник – К.: Каравела, 2005. – с. 360.

2. Вовчак О.Д. Страхова справа: підручник / О.Д. Вовчак/ - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://westudents.com.ua/

3. Журнал про страхування та перестрахування в Україні - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://forinsurer.com/

Мала С. І., науковий керівник,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Костенко Д.А.,
студентка групи ФБСС-21
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ ТА ЇХ РОЛЬ У ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Податково-бюджетна і кредитно-грошова політика є ефективними методами державного регулювання ринкової економіки, що застосовуються в більшості західних країн протягом багатьох десятиріч.

Місцеві податки і збори – обов'язкові платежі, що встановлюються сільськими, селищними, міськими радами згідно із законодавством, справляються в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць і зараховуються до їх бюджетів. Роль місцевих податків і зборів особливо актуальна наразі, в період проведення децентралізації, коли значні владні повноваження передаються місцевим органам влади [3].

Найповніше сутність податків характеризують виконувані ними функції-фіскальна і регулююча.

В усіх державах на різних етапах їхнього історичного розвитку податки виконували перед усім фіскальну функцію, тобто забезпечували централізацію певної частини ВНП в державному бюджеті з метою фінансування державних витрат [2].

Протягом останніх двох десятиліть значного розвитку набула регулююча функція податків. Сутність її полягає у впливі податків на різні аспекти діяльності платників їх. Ця функція заснована на тому, що, вилучаючи за допомогою податків певну частку доходів економічних суб'єктів, можна стимулювати або стримувати їх діяльність у відповідних напрямах, а отже, регулювати соціально-економічні процеси в країні використання регулюючої функції податків здійснюється через податкову політику.

Місцеві бюджети – це не просто балансові розрахунки доходів і витрат, які мобілізуються і витрачаються на відповідній території, а й важлива фінансова категорія, основу яких становить система фінансових відносин, що складається між місцевими та державним бюджетом. Місцеві бюджети є головним каналом доведення до населення кінцевих результатів суспільного виробництва, спрямованих на суспільне споживання. Саме через них суспільні фонди споживання розподіляються в територіальних розрізах. Крім того, саме з місцевих бюджетів фінансується розвиток галузей виробничої сфери, в першу чергу місцевої промисловості і комунального господарства.

Як окрема економічна категорія, доходи місцевих бюджетів виражають сферу економічних відносин суспільства, яка пов’язана з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів регіонального рівня, використовується місцевими органами влади для забезпечення поточних і перспективних завдань розвитку регіону. Доходи місцевих бюджетів мають певну законодавчу базу Конституція України, Закони України "Про бюджетну систему України", "Про податкову систему України.", "Про місцеве самоврядування в Україні та інші нормативні акти. Але незважаючи на наявність відповідно нормативної бази, до цього часу не напрацьовано чіткого механізму перерозподілу бюджетних надходжень.

В законі "Про місцеве самоврядування в Україні" передбачено, що доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок власних, визначених законом, джерел та закріплених у встановленому законом порядку загальнодержавних податків, зборів та інших обов’язкових платежів. Доходи місцевих бюджетів районних у містах рад (у разі їх створення) формуються відповідно до обсягу повноважень, що визначаються відповідними міськими радами [1].

Місцевий бюджет поділяється на поточний бюджет і бюджет розвитку. Доходи бюджету розвитку формуються за рахунок частини податкових надходжень, коштів, залучених від розміщення місцевих позик, а також інвестиційних субсидій з інших бюджетів. Бюджет розвитку місцевих бюджетів є складовою спеціального фонду місцевих бюджетів. При цьому міські бюджети можуть прийматися з дефіцитом лише у частині дефіциту бюджету розвитку. Дефіцит міських бюджетів може покриватися за рахунок запозичень. Затвердження обласних, районних, районних у містах, сільських і селищних бюджетів із дефіцитом не допускається. Водночас відповідно до ст. 73 Бюджетного кодексу України передбачаються позики місцевим бюджетам. Зокрема, для покриття тимчасових касових розривів, що виникають під час виконання загального фонду місцевого бюджету, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи відповідних рад за рішенням відповідної ради можуть отримувати короткотермінові позички у фінансово-кредитних установах на термін до трьох місяців, але у межах поточного бюджетного періоду.

Практичне дослідження процесу формування місцевих бюджетів довело, що на сьогоднішній день місцеві органи влади не володіють достатніми фінансовими ресурсами для організації управління економікою і соціальною сферою на своєму рівні. Це обумовлено цілою низкою обставин:

- високим рівнем концентрації фінансових ресурсів у державному бюджеті країни, що знижує значення регіональних і місцевих бюджетів вирішенні життєво важливих для населення задач;

- домінуючою роллю регулюючих доходів у структурі надходження коштів до місцевого бюджету низькою часткою закріплених за територіями податкових платежів;

- нині діючою практикою формування місцевих бюджетів, при якій збережений поки що в своїй основі механізм централізованого встановлення нормативів відрахувань від регулюючих доходів, хоча вони й знаходяться у протиріччі з принципами бюджетної децентралізації;

Місцева влада часто постає перед необхідністю робити непростій вибір місцевих податків, цілей, на які будуть спрямовані її видатки, та метод управління і стимулювання процесів економічного розвитку. З цієї причини фінансування і формування бюджету місцевої влади є однією з найважливіших сфер державних фінансів, і тому потребує свого подальшого дослідження та пошуку нових підходів до реформування.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" прийнятий 21.05.1997 р.
2. Діденко В.О. Предко В.І. Фінанси – Чернівці; 2004 – с. 234-240.
3. Черник В.Д., Починок А.П., Морозов В.І. Основи податкової системи. – Фінанси: ЮНИТИ, 1998 – с.342 – 349.

Мала С. І., науковий керівник,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Старинець Ф.О.
студент групи ФБСС-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Для розв'язання проблем формування і використання фінансових ресурсів підприємств потрібна виважена, довгострокова політика держави щодо розвитку підприємництва та його ролі у піднесенні національної економіки, яка б спиралася на інтереси основних суб'єктів підприємницької діяльності, відповідала потребам основної частини населення і відображала реальний стан у розв'язанні соціально-економічних проблем у країні. Економічно обґрунтоване використання податкових, інвестиційних та цінових механізмів сприятиме виходу з фінансової кризи, надходженню коштів до бюджету, збільшення дохідності підприємств.

Функціонування ринкової економічної системи в Україні можливе за умови зростання ефективності використання фінансових ресурсів.

Використовувані фінансові ресурси, формуючи потенціал окремого підприємства, є часткою ресурсного забезпечення народного господарства в

цілому чи окремих його галузей. Отже, ресурсне забезпечення окремих підприємств залежить від ресурсного насичення в країні в цілому.

Для ефективного функціонування окремого підприємства, важливо визначити оптимальну потребу в фінансових ресурсах, та забезпечити структуру джерел її формування і використання.

Оскільки фінансові ресурси підприємства, й державні фінанси взаємопов'язані, у фінансову систему доцільно включати фонди фінансових ресурсів, що перебувають у розпорядженні держави, окремих господарських суб'єктів, інших фінансових інститутів і використовуються з метою виконання економічних і соціальних функцій. В ринкових умовах до фінансової системи доцільно включати ресурси недержавних пенсійних фондів, недержавної кредитно-банківської системи і фінансових ринків. Відповідно до вказаних елементів можна визначити основні напрямки фінансової реформи в Україні:

- економічне обґрунтування структури державного бюджету;
- розвиток недержавного пенсійного страхування;
- розвиток банківської системи;
- розвиток фінансових посередників та фінансових ринків;
- державне регулювання фінансових розрахунків окремих підприємств;
- державне регулювання кризи платежів[1, с.55].

Фінансові реформи в Україні безпосередньо впливають на структуру удосконалення фінансових ресурсів підприємства.

Одне із основних і найскладніших питань, яке повинно вирішувати підприємство у процесі управління фінансовими ресурсами, – це оцінка ефективності їх використання.

Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємств має базуватися на таких основних методологічних принципах:

— врахування особливостей створення і функціонування цих підприємств;

— узгодженість з принципами оцінки результативності їх господарської діяльності в цілому;

— здійснення її на основі економічних критеріїв, узгодженість з основною метою цього управління;

— використання відповідної системи оціночних показників.

Багатоплановість фінансової діяльності підприємств зумовлює необхідність оцінки результатів управління нею за окремими диференційованими напрямками. З цією метою систему оціночних показників результативності управління фінансовими ресурсами пропонується поділити на три групи:

— перша група показників – показники, які дозволять зробити висновки про забезпеченість підприємства фінансовими ресурсами;

— друга група – показники, які характеризують інтенсивність використання фінансових ресурсів підприємства;

— третя група – показники оцінки результативності використання фінансових ресурсів [2].

Проблему управління формуванням та використанням фінансових ресурсів слід розглядати від первинного суб'єкта господарювання до безпосередньо держави. Виходячи із ситуації, що склалася, можна стверджувати, що для ефективної не тільки господарської, але й фінансової діяльності підприємства в цілому, кожний суб'єкт господарювання повинен сформувати власну стратегію управління фінансами. Комплексне вирішення проблеми управління фінансовими ресурсами підприємств потребує подальшого розгляду та вдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Гуляєва Н. Фінансові ресурси підприємств [текст] / Н. Гуляєва // Фінанси України. – 2009. - № 12. – С. 55

2. Вовк В.М. Методика та організація аналізу формування і використання фінансових ресурсів підприємства: Автореферат дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук. / В.М. Вовк/. – Т.,2004: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://librar.org.ua/sections_load.php.

Маньковська Т. І.,
к.е.н., доцент
доцент кафедри обліку і оподаткування
ДУІТ
(м.Київ)

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ АДАПТАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

У контексті імперативу забезпечення економічного зростання, високих темпів суспільного відтворення та соціальної справедливості в суспільстві особливого значення набуває проведення державою ефективної фінансової політики, зокрема - шляхом формування та реалізації виваженої податкової політики [1, с.187].

При цьому стратегічне прагнення України інтегруватися до європейської спільноти має бути враховано під час здійснення державного регулювання внутрішніх соціально-економічних процесів, що вимагає коригування цілей і завдань податкової політики з урахуванням не тільки сформованого національного фіскального суверенітету, а й наднаціональних інтересів Європейського Союзу (ЄС) та сучасних тенденцій фінансової глобалізації у світі. Узгодження стратегічних орієнтирів при формуванні єдиного економічного простору на європейському континенті обумовлює необхідність трансформації інструментів вітчизняної податкової практики відповідно до вимог європейських стандартів, спрощення системи

оподаткування, усунення подвійного оподаткування та податкових бар'єрів у торгових відносинах, запобігання податковим правопорушенням тощо.

Аналіз ефективності податкової політики останніх років і думок науковців щодо доцільності та раціональності Податкового кодексу показав, що існує ще безліч не доопрацювань у цій сфері, які сприятимуть гальмуванню інтеграційних процесів і зближенню вітчизняного та європейського бізнесу.

Вітчизняні науковці зазначають, що аби досягти максимального рівня ефективності податкової політики, необхідно, насамперед: завоювати довіру суспільства та платників податків (тобто переконати громадян у тому, що сплата податків є конституційним і громадським обов'язком, турботою про пенсіонерів і наступні покоління, ознакою цивілізованості суспільства); створити високопрофесійну автоматизовану податкову службу; досягнути вдосконалення і прийняття прозорих та зрозумілих нормативно-правових актів, які відповідають вимогам ЄС, і процедур податкового адміністрування; запровадити механізм поетапного скорочення податкового тягаря; підвищити податкову культуру платників податків; вдосконалити кадрову політику та систему оплати праці працівників податкових органів; автоматизувати всі процеси адміністрування податків; створити єдину, високопрофесійну, етичну команду [2,с.12].

Погоджуючись з думками науковців, автор вважає, що всі ці заходи є украй важливими, проте, першочерговим завданням у реформуванні аспектів податкової політики є зміна податкового законодавства, яка врахує не лише сучасні умови господарювання, а й вимоги європейського законодавства.

Важливо також зазначити, що адаптація законодавства - це лише перший етап, який передбачає приведення складу податків, їх елементів до встановлених стандартів з урахуванням національних особливостей податкового законодавства. Наступним етапом повинна бути гармонізація податкової політики, що передбачає узгодження загальних підходів до розробки податкової політики, дотримання спільних принципів, забезпечення їх відповідності. На третьому етапі відбувається уніфікація податкової політики - це введення в дію обов'язкових для виконання єдиних правових норм у сфері оподаткування під час реалізації спільної податкової політики.

Основними пріоритетами політики податкової гармонізації, що проводиться на сучасному етапі в ЄС, є ліквідація неефективних елементів податкових систем і відмова від номінального податкового суверенітету країн - членів ЄС. Одночасно, концепція податкової гармонізації припускає збереження самобутності національних податкових систем і не передбачає повної стандартизації порядку стягування податків у ЄС. Кожна країна користується суверенним правом самостійно визначати структуру, механізми обчислення та стягнення податків на її території. Однак, неузгоджені дії держав при встановленні податків призводять до існування відмінностей між країнами на рівні податкового навантаження, якому піддаються платники податків, що здійснюють економічну діяльність на їх території.

Таким чином, сучасними проблемами здійснення податкової політики в Україні залишаються складність і суперечливість податкового законодавства, внесення численних змін до податкових законів, надмірне податкове навантаження на платників податків, зниження ділової активності суб'єктів господарювання, численні конфлікти між контролюючими органами у сфері оподаткування та платниками податків, значні масштаби тонізації економіки тощо.

Намір України інтегруватися в європейський економічний і політичний простір зумовлює необхідність не тільки адаптації вітчизняного законодавства до вимог ЄС, але й його гармонізації та уніфікації. Зважаючи на позитивний досвід країн - членів ЄС, основними напрямами трансформації податкової політики України є: упровадження норм ЄС у сфері оподаткування в національну правову систему та податкову практику; удосконалення принципів податкової політики, а також модифікація структури національної структури за видами податків відповідно до європейських стандартів; забезпечення системного й ефективного функціонування режиму внутрішнього оподаткування та процесу адміністрування податків.

Список використаних джерел:

1.Крисоватий А. Діалектика трансформації податкової політики України в контексті європейської інтеграції [Текст] / А. Крисоватий, Т. Кощук // Журнал європейської економіки. — 2005. — № 2. — С. 185–202.

2.Дєгтяр А. О. Гармонізація вітчизняного податкового законодавства до міжнародних стандартів як чинник прискорення євроінтеграційних процесів в Україні [Текст] / А. О. Дєгтяр // Державне будівництво. – 2008. – № 2. – С. 3–13.

Матвієнко Г. А.,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Однією з найбільш важливих реформ останніх років є децентралізація як владних так і фінансових повноважень держави на користь місцевого самоврядування. Основним стратегічним завданням проведення реформи є формування ефективного місцевого самоврядування, підвищення якості життя населення територій та надання високоякісних та доступних публічних послуг [1]. Досягнення визначених завдань неможливе без належного рівня фінансового забезпечення. Фінансові ресурси відіграють одну з найважливіших ролей при розвитку місцевих громад. До цього часу

відбувається реформа місцевого самоврядування та проведення децентралізації. Негативним моментом є відсутність чіткого розподілу повноважень між державними органами влади та органами місцевого самоврядування, залишаються невирішеними питання щодо пільгового проїзду громадян, фінансування професійно-технічної освіти та надання багатьох інших соціальних пільг.

В сучасний період нестабільності економічного розвитку та політичної ситуації особливої уваги набувають процеси забезпечення достатніми фінансовими ресурсами місцевих бюджетів та визначення пріоритетних напрямів розвитку територій у відповідності до повного розкриття їх потенціалу, знаходження оптимального співвідношення Державного та місцевих бюджетів для досягнення сталого розвитку. Так, у 2017 році взаємовідносини з державним бюджетом мали 998 бюджетів, у тому числі 24 обласні бюджети, 148 бюджетів міст обласного значення, бюджет м. Києва, 459 районних бюджетів, 366 бюджетів об'єднаних територіальних громад [2]. В останні роки спостерігається тенденція до збільшення кількості бюджетів, які мають взаємовідносини з державним бюджетом у зв'язку з прийняттям Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

Збільшується кожного року і фінансування інвестиційних програм з Державного фонду регіонального розвитку. Основними напрямами бюджетної політики на 2018–2020 роки передбачено запровадження середньострокового бюджетного планування [1; 2]. Перші результати децентралізації вже можна оцінити, так без урахування міжбюджетних трансфертів до місцевих бюджетів надійшло 170,6 млрд грн, що на 50,2 млрд грн, або на 41,7 %, більше, ніж у 2015 році. Річний план доходів, затверджений місцевими радами, виконано на 116,8 %. Частка доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті за загальним фондом в 2016 році становила 31,1% (тоді як в 2013 році – лише – 22,6%), за спеціальним фондом – 37,2% (у 2013 році – лище 16,9%). . Певних змін зазнала структура доходів місцевих бюджетів, насамперед через збільшення частки податкових надходжень, зумовлене зростанням таких видів доходів, як податок на доходи фізичних осіб, місцеві податки і збори. Частка місцевих податків та зборів зросла з 5,4% у 2012 році до 24,8% у 2016 році. Надходження до бюджету розвитку місцевих бюджетів (з урахуванням коштів, одержаних із загального фонду бюджету) у 2016 році склали 46,9 млрд грн, що майже удвічі перевищує показник 2015 року [3; 4]. За даними експертів Асоціації міст України, у 2014–2016 рр. у 58 разів зменшилася кількість наданих казначейських позик, що демонструє посилення платоспроможності місцевих бюджетів. У 2017 р. кількість дотаційних місцевих бюджетів знизилася завдяки децентралізації на 24 % [2; 4]

Але незважаючи на низку позитивних досягнень, існуюча система формування місцевих бюджетів залишається все ще недосконалою. Проблемним питанням є розподіл доходів та видатків між рівнями бюджетної системи, існує значна диференціація в регіональному розвитку.

Місцевим владам доцільно максимально розкривати свій інвестиційний потенціал через розвиток інфраструктурних проектів, залучення коштів на внутрішньому та зовнішньому фінансовому ринку, підтримувати розвиток кластерів та інноваційних проектів, впроваджувати міжрегіональну кооперацію. Саме децентралізація дає можливості місцевим громадам максимально ефективно використовувати свій економічний та фінансовий потенціал, розвивати свою територію.

Список використаних джерел:

1. Формування місцевих бюджетів на 2018 рік: особливості розрахунків. Частина І [Електронний ресурс] – [Режим доступу] – http://decentralization.gov.ua/news/6540
2. Пальчук В. Місцеві бюджети в умовах фінансової децентралізації [Електронний ресурс] / В. Пальчук // Україна: події, факти, коментарі. – 2017. – № 6. – С. 41–51. – Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/images/ukraine/2017/ukr6.pdf. – Назва з екрану.
3. Коніна М.О., Мрічка А.А. Напрями зміцнення фінансової бази та незалежності органів місцевого самоврядування /М.О.Коніна, А.А.Мрічка// «Молодий вчений» , № 12.1 (40) грудень, 2016 р. – С. 22-31
4. Офіційний сайт Державної казначейської служби в України [Електронний ресурс] – [Режим доступу] – http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index

Матвієнко Г. А., науковий керівник,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Бондаренко К.А.,
студентка групи ФБСС-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ДІЛОВА АКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Оцінка фінансового стану, стійкості та ділової активності підприємства є важливими елементами управління. Результати цієї оцінки дозволяють визначити позицію підприємства при контактах з представниками різних партнерських груп. Висока ділова активність підприємства - найкраща реклама в сучасному бізнесі. Стабільність фінансового стану підприємства в умовах ринкової економіки обумовлюється головним чином саме його діловою активністю. Так як фінансовий стан більшості українських підприємств в даний час є кризовим або близьким до кризового, тому дана ситуація негативно позначається на економічному розвитку в країні.

В даний час існує досить велика кількість визначень «ділова активність підприємства». Однак всі вони не всебічно характеризують цю категорію. У широкому розумінні ділова активність - це комплекс зусиль, спрямованих на просування підприємства на ринках продукції, праці, капіталу; у вузькому сенсі - поточна виробнича і комерційна діяльність підприємства [1, с.30; 2, с.68]

Якісними критеріями оцінки ділової активності є: широта ринків збуту продукції; наявність продукції, що поставляється на експорт; репутація підприємства та інші. До кількісних критеріїв ділової активності підприємства відносять: ступінь виконання плану; забезпечення заданих темпів зростання; рівень ефективності використання ресурсів підприємства, оборотність активів, тривалість виробничого, операційного та фінансового циклів.

Згідно опитувань підприємств України у наступні 12 місяців очікується: стабілізація темпів інфляції – зростання споживчих цін на 10.0%; прискорення зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні; пожвавлення ділової активності: індекс ділових очікувань підвищився до 117.4% (у II кварталі – 114.3%). Зростання індексу відбулося в основному завдяки підвищенню прогнозів респондентів щодо інвестиційних видатків та кількості працівників, а також збереження високих очікувань щодо загальних обсягів реалізації продукції в наступні 12 місяців; послаблення девальваційних процесів. Потреба в позикових коштах для українських підприємств залишається високою. Підприємства і надалі планують активно залучати банківські кредити, переважно в національній валюті. Основними чинниками, що стримують розвиток підприємств, залишаються занадто високі ціни на енергоносії, а також сировину і матеріали. Зростання обсягів виробництва очікують респонденти: за видами економічної діяльності підприємств усіх основних видів діяльності, найбільше в енерго- та водопостачання і торгівлі. В 16 регіонах України очікується підвищення ділової активності, найбільше в Львівській області. Зменшення обсягів виробництва прогнозують в Чернігівській, Тернопільській та Миколаївській області [3, с.2]. Спроможність підприємств нарощувати виробництво, як і в попередніх опитуваннях, найбільше обмежує нестабільна політична ситуація (42.9% відповідей), а також коливання курсу гривні щодо інших валют (39.5%). [4, с.6]

Таким чином, для підвищення рівня ділової активності підприємствам України доцільно вжити низку заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання їх фінансово-ресурсного потенціалу та конкурентоспроможності. В якості основних заходів можна визначити: всебічне дослідження і постійний моніторинг ринкового середовища, аналіз власних позицій і позицій конкурентів на ринку товарів та послуг, систематичне здійснення аналізу ділової активності, скорочення тривалості виробничо-комерційного циклу за рахунок невиправданої тривалості основних його етапів, забезпечення ритмічної та злагодженої роботи

підприємства, ліквідація простоїв обладнання, збоїв у постачанні, формування оптимальної структури виробничих ресурсів, активів і капіталу підприємства, розробка й прийняття ефективних управлінських рішень щодо підвищення ефективності господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Костирко Р. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Р. О. Костирко. - Х. : Фактор, 2006. - 784 с
2. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств : навч. п осіб. / М. Я. Коробов. - К. : Знання, 2014. - 378 с.
3. Ділові очікування підприємств України Випуск №3 (47) – [Електронний ресурс] – [Режим доступу] – https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=56911036
4. Національний банк України Результати опитувань підприємств м. Києва і Київської області щодо їх ділових очікувань1 III квартал 2017 року[Електронний ресурс] – [Режим доступу] – https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=58026280

Матвієнко Г. А., науковий керівник,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Клімов І.О.,
студент групи ФБСС-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Питання взаємозв'язку місцевих бюджетів та соціально-економічного розвитку територій є надзвичайно актуальними для України. На сьогодні фінансовий потенціал органів місцевого самоврядування концентрується саме в місцевих бюджетах, що й визначає перспективи розподілу фондів суспільного споживання та рівень практичного втілення програм соціально-економічного розвитку територіальних громад. Існує багато трактувань місцевих бюджетів. Так, за Бюджетним кодексом України це, план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду [1; с.2]. Загородній А. Г. у фінансовому словнику визначає що, бюджет автономний – самостійний бюджет території, господарської одиниці, фонду, якому (бюджетові) властиві відносна самостійність, незалежність від бюджетів територіальних чи господарських

формувань, а також від центрального бюджету. Бюджет автономний може доповнювати бюджети вищих рівнів [2; с.22].

Якщо дослідити тенденції формування місцевих бюджетів, то за даними Державного казначейства України, до загального та спеціального фондів місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) у 2016 році надійшло 366,0 млрд грн, що на 14,1 %, або на 41,6 млрд грн, більше за відповідний показник минулого року. Річний план доходів, затверджений місцевими радами, виконано на 116,8 %. Частка доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті становила 21,8 % (що на 3,3 в. п. більше рівня минулого року). Певних змін зазнала структура доходів місцевих бюджетів, насамперед через збільшення частки податкових надходжень, зумовлене зростанням таких видів доходів, як податок на доходи фізичних осіб (+0,7 в. п.), місцеві податки і збори (+1,0 в. п.), акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів (+0,4 в. п.) та інші податкові надходження (+1,0 в. п.). Частка видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті становила 41,4 %, що на 0,7 в. п. більше, ніж аналогічний показник 2015 року. Найбільше зростання спостерігається за видатками на соціальний захист та соціальне забезпечення (+0,81 в. п.) та економічну діяльність (+0,50 в. п.). Найбільше скорочення частки відбулося за видатками на охорону здоров'я (на 0,35 в. п.) і на освіту (на 0,25 в. п.) [3].

Соціально-економічний розвиток м. Києва в 2016 році показав тенденцію до зростання практично всіх показників. Відбулось збільшення обсягів виробництва ВРП, що обумовлене зростанням узагальнюючих показників, які характеризують рівень розвитку економіки м. Києва, а саме за рахунок: збільшення обсягів промислового виробництва та розширення внутрішнього споживчого попиту. У 2016 році обсяг освоєних капітальних інвестицій становив 106 295,5 млн грн (29,6% загальнодержавного обсягу), що на 20,6% більше обсягу капітальних інвестицій за 2015 рік. Обсяг капітальних інвестицій в розрахунку на одну особу становив 36 974,2 грн. З метою удосконалення механізмів управління розвитком столиці з 2016 року втілюється в життя ініціатива "Київ Смарт Сіті", в рамках якої реалізовано ряд проектів: "Відкритий бюджет", "Бюджет участі", електронна система публічних закупівель, єдина база даних комунального майна та ін. У 2016 році розроблено Концепцію "Київ Смарт Сіті 2020", створено експертну раду з її впровадження та підготовлено проект угоди з міжнародною організацією "City Protocol Society". Реалізуються проекти Комплексної міської цільової програми "Електронна столиця" на 2015 - 2018 роки [4].

Таким чином, можна зазначити, що пріоритетним напрямком реформування системи управління місцевими бюджетами є удосконалення їх організації. Доцільно також встановити стратегічні орієнтири вдосконалення оперативного, короткострокового, середньострокового та довгострокового (стратегічного) планування місцевих бюджетів. З метою своєчасного виявлення відхилень, усунення недоліків та проблем при

реалізації стратегічних бюджетних планів уповноважені інституції управління зобов'язані на постійній основі здійснювати моніторинг стану виконання поставлених завдань. Важлива роль у здійсненні контролю за діяльністю інституцій управління фінансовими потоками місцевих бюджетів повинна відводитись громадськості.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та доп. на 02 березня 2015 року (відповідає офіц. текстові) – К. : Алерта ; КНТ; ЦУЛ, 2017. – 110 с.
2. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту „Львівська політехніка”, 2015. – 714 с.
3. Офіційний сайт Державної казначейської служби в України [Електронний ресурс] – [Режим доступу] – http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index
4. Звіт про виконання бюджету м.Києва за 2016 рік – [Електронний ресурс] – [Режим доступу] – http://kievcity.gov.ua/

Матвієнко Г. А., науковий керівник,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Корецька В.М.,
студентка групи ФБССз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

СТАН ПЛАТІЖНОГО БАЛАНСУ УКРАЇНИ

Платіжний баланс повинен бути одним з найважливіших орієнтирів при розробці державних програм макроекономічної стабілізації, визначенні обсягу зовнішнього фінансування, забезпеченні валютно-фінансової, бюджетно-боргової стабільності та платоспроможності країни [1; с.3]. Відображення стану міжнародних відносин України відбувається через стан платіжного балансу. Платіжний баланс є головним макроекономічним звітом, який показує результативність державної політики з міжнародних відносин. Дані платіжного балансу використовуються для виваженої курсової політики, визначення зовнішньоекономічного курсу, аналітики фінансових та товарних ринків, досліджень науковців [1; с.10; 3, с.57]. Загальновідоме визначення платіжного балансу - як статистичного звіту, у якому систематизовані за певний період часу сумарні дані зовнішньоекономічної діяльності країни у взаємозв’язку з іншими країнами світу [2; с.53]. Розширене відтворення в країні пов’язане пропорційно з платіжним балансом. Напряму платіжний

баланс впливає на майбутній фінансовий стан країни, а через органічну взаємодію пов'язаний з майбутнім курсом валюти, емісією, золотовалютними запасами та зовнішньою заборгованістю [3, с.84].

Тривала рецесія в 2014-2015 рр. значно погіршила економічний стан країни, і тільки в 2016 році почалось поступове економічне зростання. Таргетування інфляції є однією з цілей НБУ, і в 2016-2017 році НБУ стабілізував інфляційні процеси. Зростання внутрішнього попиту призвело до збільшення дефіциту поточного рахунку. Що обумовило збільшення потреби в зовнішніх фінансових потоках. За прогнозами фінансових організацій така потреба буде зберігатись ще декілька років. В цих умовах співпраця з міжнародними фінансовими донорами є необхідною умовою економічного розвитку. Зупинка міжнародного фінансового кредитування може спричинити значні ризики фінансової стабільності в середньостроковому періоді. Валовий внутрішній продукт (ВВП) у 2016р. порівняно з 2015р. збільшився на 2,3%. Номінальний ВВП становив 2383,2 млрд. грн, а ВВП у розрахунку на одну особу – 55848 грн [4]. Основними ключовими внутрішніми ризиками є незначні темпи структурних реформ та військові дії на сході країни. Головними зовнішніми ризиками є зміна головних торгівельних партнерів України. За пронозами НБУ в наступному році очікується економічне зростання з збільшенням споживання та інвестицій, водночас чистий експорт буде залишатись від'ємним. Стан рахунку поточних операцій платіжного балансу є одним з найбільш важливих індикаторів зовнішньоторговельної політики. Негативне сальдо поточного рахунку платіжного балансу в 2016 році зросло до 3.8 млрд. дол. США (це складає 4.1% від ВВП) в порівнянні з 189 млн. дол. США (0,2% від ВВП) у 2015 році. Експорт впав на 4.0% (тоді як у 2015 році на 26.9%), в той же час темп зростання імпорту становив 4.4% (в 2015 році темпи падіння імпорту складали 29.2%). Скорочення експорту товарів відбулось на 5.2% (у 2015 році експорт товарів скоротився на 29.9%) і становив 33.6 млрд. дол. США. Зниження експорту відбулось в 2016 році за: металургійною продукцією – на 11.6%; продукцією хімічної промисловості – на 24.8%; продукцією машинобудування – на 17.8%; мінеральними продуктами (у т.ч. рудами) – на 10.5% [4].

Фінансовий рахунок відображає стан прямих іноземних інвестицій, портфельних інвестицій та інших інвестицій, а також руху капіталу. Чисті надходження ПІІ до реального сектору у 2016 році зросли в два рази – до 1.2 млрд. дол. США. В той же час надходження ПІІ в банківський сектор у 2016 році (2.2 млрд. дол. США) були майже повністю спрямовані на докапіталізацію банківської системи в обмін на переоформлення боргу .Чисті надходження за фінансовим рахунком збільшилися до 4.6 млрд. дол. США за рахунок скорочення готівкової валюти поза банками та меншого чистого відпливу капіталу приватного сектору. Профіцит зведеного платіжного балансу та отримання третього траншу від МВФ дало змогу збільшити

міжнародні резерви до 15.5 млрд. дол. США або 3.4 місяців імпорту. Профіцит рахунку операцій з капіталом становив 92 млн. дол. США, у 2015 році – 456 млн. дол. США. Чисте запозичення від зовнішнього світу в 2016 році (сумарне сальдо поточного рахунку та рахунку операцій із капіталом) становило 3.7 млрд. дол. США (за 2015 рік чисте кредитування зовнішнього світу становило 267 млн. дол. США) [4].

Основними заходами покращання стану платіжного балансу для України є: підвищення конкурентоспроможності української експортної продукції, покращення інвестиційного клімату та інноваційної діяльності. Тому дуже важливе проведення виваженої та комплексної грошово-кредитної, бюджетно-податкової, валютної, інвестиційної, інноваційної, боргової та зовнішньоторговельної політик держави з розрахунком їх впливу на платіжний баланс. Доцільним також є розвиток банківського кредитування експортної діяльності та покращання інвестиційного клімату країни.

Список використаних джерел:

1. Анісімова О.Ю. Коригування зовнішніх дисбалансів платіжного балансу (на прикладі розвинутих країн): Автореф. Дис. канд. економ. наук: спец. 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини / КНУ ім. Тараса Шевченка. – К., 2008. – 21 с.
2. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини [Текст] : підруч. / С. Я. Боринець. – К. : Знання, 2008. – 305 с
3. Матеріали круглого столу на тему «Рівновага платіжного балансу під час реалізації моделі інноваційно-інвестиційного розвитку» [Електронний ресурс] / Університет банківської справи НБУ, 14 червня 2011 р.. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vnbu/2011_8/2011_08_18.pdf.
4. Платіжний баланс і зовнішній борг України (2016 рік) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:// http://www.bank.gov.ua/Publication/econom/BALANS/ PB_2016.pdf.

Матвієнко Г. А., науковий керівник,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Марченко Т.В.,
студентка групи ФБСС-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ВДОСКОНАЛЕННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УНІТАРНІЙ БЮДЖЕТНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Необхідною умовою посилення процесів децентралізації місцевих бюджетів є збільшення фінансової самостійної місцевих бюджетів. Важливу роль у розвитку територій мають міжбюджетні трансферти. Міжбюджетні відносини є першоосновою державної регіональної фінансової політики та її результативним показником. Основною метою міжбюджетних відносин є створення передумов для зменшення диференціації бюджетної забезпеченості територій, формування місцевими органами влади збалансованих місцевих бюджетів. Згідно досліджень Алєксєєва І. [1, с.45] міжбюджетні відносини є «внутрішніми бюджетними потоками, які відображають перерозподіл доходів і видатків місцевих бюджетів». За Бюджетним кодексом [2, с.2] міжбюджетні відносини - це відносини між державою, Автономною Республікою Крим та територіальними громадами щодо забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами, необхідними для виконання функцій, передбачених Конституцією України та законами України .

За даними Державного казначейства України, у 2016 році було перераховано 195,4 млрд грн міжбюджетних трансфертів із державного бюджету до місцевих бюджетів, що становить 99,3 % від планового річного обсягу. Практично вся сума надійшла до загального фонду місцевих бюджетів, це становило 99,5 % плану. До спеціального фонду надійшло лише 64,0 % від запланованого обсягу. 2016 рік є другим роком імплементації нової моделі міжбюджетних відносин, запровадженої у грудні 2014 року. Головною відмінністю нової системи вирівнювання є скасування дотації вирівнювання (вилучення) і запровадження базової (реверсної) дотації, а також освітньої субвенції, медичної субвенції, субвенції на забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру. Цими змінами впроваджено механізм, за якого держава шляхом надання спеціальних трансфертів (субвенцій) повністю бере на себе відповідальність щодо фінансового забезпечення поточних видатків установ медичної та освітньої сфери, що належать до повноважень місцевих бюджетів і складають значний обсяг у їх видатках. Частка міжбюджетних трансфертів у структурі доходів місцевих бюджетів за аналізований період становила 53,4 %, що менше показника минулого року на 5,7 в. п. Більшість трансфертів, що надійшли з державного бюджету, спрямовувалися на соціально-культурну сферу [3]. Традиційно у структурі трансфертів значну частку займають субвенції з соціального захисту населення. За 2016 рік вони становили 48,2 % від усіх міжбюджетних трансфертів, що надійшли з державного бюджету (у 2015 році ця частка склала 36,4 %). Найбільше субвенцій у 2017 році отримують Харківська (66,8 млн грн, або 7,3 % загальних субвенцій); Івано-Франківська (58,0 млн грн, або 6,3 %) та Чернігівська (50,8 млн грн, або 5,5 %) області. Водночас найменше: Луганська (5,0 млн грн, або 0,5 %); Тернопільська (17,3 млн грн, або 1,9 %) та Полтавська (18,1 млн грн, або 1,9 %) області [4].

При порівнюванні сум субвенцій із розрахунку на одного жителя областей, то можна зазначити, що найбільший рівень в Чернігівській, Сумській та Кіровоградській області (від 40 до 50 грн/особу), а найменший - у Запорізькій, Полтавській та Дніпропетровській (від 12 до 16 грн/особу). Загальний показник по Україні становить близько 24 грн. на особу (без врахування Луганської (2,3 грн/особу) та Донецької (11,5 грн/особу) областей. Чіткої залежності між соціально-економічним розвитком регіону, загальною сумою виділених субвенцій та розміром субвенції на одного жителя області не встановлено [4] .

Таким чином, на сьогодні система міжбюджетних трансфертів характеризується структурними дисбалансами. Зараз реформа бюджетної децентралізації все ще не достатньо відповідає регіональним потребам. Зберігається значна централізація фінансових ресурсів, через яку місцеві бюджети не мають достатньо ресурсів для розширеного розвитку своїх територій. Тому доцільно продовжувати удосконалювати реформу бюджетної децентралізації та підвищення самостійності місцевих бюджетів.

Список використаних джерел:

1. Алексєєв В. М. Суспільство та держава: управлінські взаємовідносини: монографія / В. М. Алексєєв. – Чернівці: Технодрук, 2015. – 344 с.

2. Бюджетний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та доп. на 02 березня 2017 року (відповідає офіц. текстові) – К: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2015. – 110 с.

3. Офіційний сайт Державної казначейської служби в України http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index

4. Субвенції та здійснення заходів соціально-економічного розвитку окремих територій України у 2016-2017 рр. . www.feao.org.ua

Пилипенко О.О.,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ЗАПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

На сучасному етапі розвитку економіки існує потреба формувати систему корпоративного управління фінансами, використовуючи інноваційний підхід, що ґрунтується на умінні швидко реагувати на зміни, що відбуваються в зовнішньому середовищі. Необхідність враховувати умови сучасної ринкової економіки вимагає постійного вдосконалення системи фінансового управління підприємством.

Одним з найбільш перспективних підходів до управління підприємством в цілому є контролінг, а фінансами суб'єкта господарювання – фінансовий контролінг – відносно нове явище в теорії і практиці сучасного фінансового менеджменту.

Останнім часом спостерігається підвищений інтерес з боку науковців та практиків до вивчення особливостей організації фінансового контролінгу, проблем та перспектив використання системи контролінгу на підприємствах України. Різні аспекти даної проблематики висвітлено у працях вітчизняних науковців І. Є. Давидовича, С.Б. Ільїної, І.Ю. Меньша, Г. О. Партин, Л. О. Птащенко, О.О. Терещенко, В.П. Шило та інших. З-поміж зарубіжних вчених, які займались розвитком даної проблематики можна назвати Р. Манна, Е. Майєра та Д. Хана.

Фінансовий контролінг є важливою складовою загальної системи контролінгу, метою якого є забезпечення фінансової стійкості і ліквідності підприємства. Основна його функція – інформаційно-аналітична підтримка процесу управління. Саме фінансовий контролінг постає такою системою управління, яка забезпечує гнучкість і надійність роботи підприємства, оскільки надає можливість планувати діяльність, ставити як короткострокові так і довгострокові цілі менеджменту та контролювати результати [1].

Необхідність у системній інтеграції різних аспектів управління бізнес-процесами в організаційній системі підприємства зумовила виникнення та втілення концепції фінансового контролінгу. Можна виділити наступні причини застосування системи фінансового контролінгу на підприємстві:

- надмірна або недостатня інформація на підприємстві, її низька оперативність;
- планування та ціноутворення починається не від збуту продукції, а від виробництва;
- немає розподілу між процесами управлінням прибутку та управлінням грошовими коштами;
- відсутність аналізу досягнення мети;
- застосування класифікації витрат на прямі і непрямі, а не змінні і постійні [2].

Для досягнення максимізації прибутку та вартості капіталу власників при мінімізації ризику і збереженні ліквідності та платоспроможності підприємства, фінансовий контролінг здійснює цілий ряд функціональних завдань. Для виконання цих завдань служба контролінгу виконує такі функції: розробка фінансової стратегії, планування та бюджетування, бюджетного контролю, координації діяльності між окремими центрами відповідальності, консалтингу та методологічного забезпечення, внутрішнього аудиту та ревізії.

В залежності від масштабів і організаційної структури підприємства функцію контролінгу може виконувати як одна людина, так і цілий підрозділ, але обов'язковим є підпорядкування фінансового контролера чи служби

контролінгу вищому рівню управління, оскільки ця служба є радником керівника підприємства [3].

За темпами впровадження контролінгу в систему управління підприємства відомі декілька підходів:

1. «малими кроками»
2. «бомбометання»
3. «планова еволюція»

Застосування підходу до впровадження контролінгу «малими кроками» передбачає незначні повільні перетворення в існуючій структурі управління. За такого підходу як правило немає великого протистояння з боку персоналу підприємства, проте недоліком є затягування періоду реорганізації та можливе не досягнення поставлених цілей і припинення впровадження контролінгу взагалі.

Метод «Бомбометання» передбачає інтенсивну швидку реорганізацію існуючої системи управління. В результаті виникає небезпека активного протистояння впровадженню контролінгу, але перевагою при цьому є швидке впровадження механізму контролінгу в діяльність підприємства.

Підхід, заснований на принципах «планової еволюції» є найбільш прийнятним для впровадження контролінгу в систему управління, оскільки дає змогу знизити протистояння новим змінам в діяльності та структурі підприємства і поєднує в собі переваги двох попередніх підходів. При цьому на підприємстві формується концепція системи контролінгу, розробляється проект впровадження контролінгу, який в свою чергу поділяється на окремі стадії, етапи та заходи з чітким цілями та строками щодо впровадження контролінгу [4].

Також досить розповсюдженою є практика організації системи фінансового контролінгу за центрами відповідальності. Ефективність центру відповідальності оцінюється за двома параметрами: досягненням певних цільових показників та рівнем ефективності використання ресурсів. В результаті найбільш ефективним визнається той центр відповідальності, який виконав поставлені перед ним цілі, витративши мінімальну кількість ресурсів. Концепція центрів відповідальності та сучасна класифікація витрат є основою для створення на підприємстві системи управлінського обліку, що є одним з найважливіших елементів системи фінансового контролінгу [5].

Отже, застосовуючи фінансовий контролінг, підприємство отримує сучасний інструмент фінансового управління, який дозволяє :

- підвищити ефективність управління фінансами підприємства;
- успішно виконувати поставлені стратегічні та оперативні фінансові цілі;
- своєчасно адаптувати фінансові цілі підприємства до умов зовнішнього середовища, що змінюються;
- чітко погоджувати оперативні фінансові плани з бюджетом підприємства;
- збільшити вартість бізнесу;

- своєчасно отримувати необхідну інформацію про фінансовий стан підприємства;

- досягти необхідної прозорості діяльності підприємства.

Таким чином, запровадження системи фінансового контролінгу – це досить складний процес, який потребує ретельної уваги з боку керівництва, оскільки від цього буде залежати ефективність функціонування підприємства та його конкурентоспроможність на ринку.

Список використаних джерел:

1. Терещенко О. О. Сучасний стан і перспективи розвитку фінансового контролінгу (до підсумків українсько-російського "круглого столу") / О. О. Терещенко, Д. М. Стащук, Д. Г. Савчук // Фінанси України. - 2011. - № 2. - С. 117-126.
2. Годес О.Д. Фінансовий контролінг на підприємстві / О.Д. Годес // Європейський вектор економічного розвитку. - 2013. - № 1 (14). – С. 59 – 65.
3. Партин Г. О. Завдання та основні функції фінансового контролінгу на підприємстві / Г. О. Партин, Г.Т. Гирик // Науковий вісник НЛТУ України. - 2013. - № 23.8. - С. 272 - 278.
4. Контроллинг : учебник / А. М. Карминский, С. Г. Фалько, А. А. Жевага и др.; под ред. А. М. Карминского, С. Г. Фалько. — М. : Финансы и статистика, 2006. — 336 с.
5. Пташенко Л. О. Фінансовий контролінг навч. посіб. / Л. О. Пташенко, В. В. Сержанов.– К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 344 с.

Пилипенко О. О., науковий керівник,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Беркута Р.В.,
студент групи ФБСС-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЙ ОПТИМІЗАЦІЇ КАПІТАЛУ В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Структура капіталу та її оптимізація – це безперервний процес пристосування до змін економіки, податкових платежів, господарського законодавства, конкуренції. Планування структури капіталу складається з двох частин: перша – співвідношення власних та залучених коштів; друга – вибір механізму залучення фінансового капіталу. Рішення про формування структури капіталу приймають спільно, колегіально, а не ізольовано. Вона має бути частиною обґрунтованої фінансової стратегії, яка враховує позицію

підприємства на ринку, необхідні обсяги інвестицій, очікувані грошові надходження, дивідендну політику і потребу у капіталі.

Вивченню питань оптимізації структури капіталу приділено значну увагу в багатьох наукових працях вітчизняних вчених-економістів: І.Бланка [1], Ю. Воробйова [2], О.Кириченка [3], Г. Швиданенко [4] та зарубіжних – Є. Брігхема, Дж.К. Ван Хорна, Р. Брейлі та С. Майерса, Ф.Модільяні, М.Міллера та ін.

Метою роботи є дослідження механізму оптимізації структури капіталу підприємства в сучасних умовах господарювання. [4]

Вибір оптимальної структури капіталу є однією із найважливіших та найскладніших задач, які вирішуються в процесі управління ним.

Допустимі межі оптимальної структури капіталу дозволяють визначити конкретні межі відбору його значень. В процесі цього слід враховувати вплив різних факторів, які характеризують індивідуальні особливості виробничо-господарської діяльності певного підприємства.

Важливою передумовою успішного ведення господарської діяльності є фінансова стабільність, яка формує імідж підприємства і є його візиткою. Виходячи з цього, однією з найважливіших проблем є недостатня ефективність та організація фінансового управління ресурсами підприємства.

Фінансові ресурси у достатній кількості, їх ефективне формування і використання, оптимальна структура в кінцевому рахунку зумовлюють стійкий фінансовий стан, його ліквідність і платоспроможність, економічну рентабельність. Сучасні підприємства відчувають нестачу додаткових фінансових коштів, які можуть бути спрямовані на розвиток виробничої діяльності, модернізацію та автоматизацію обладнання, процеси поглинання і злиття, погашення боргових зобов'язань, створення нової продукції тощо. У зв'язку з цим найважливішим завданням підприємств є визначення раціональної структури капіталу господарського суб’єкту і найефективніше використання для підвищення ефективності діяльності в цілому. Оптимальна структура капіталу дозволяє успішно конкурувати з іншими контрагентами і виходити на нові ринки.

Для промислових підприємств України при формуванні структури капіталу слід виділити наступні особливості: незадовільний фінансовий стан, низька рентабельність чи навіть збитковість діяльності, при плануванні фінансової діяльності використовують моделі співвідношення власного та позикового капіталів, які не дозволяють правильно визначити динаміку їх фінансового левериджу, зношеність основних засобів і потреба у значних коштах для їх заміни, застосування методів прийняття управлінських рішень, які не в повній мірі враховують інтереси держави, власників компаній; відсутність у значної частини акціонерів відчуття повноправних власників підприємства. Отже, покращення управління структурою капіталу, в тому числі її оптимізація, є важливими питаннями покращення фінансового стану суб’єкта господарювання.

Будь-яке підприємство для фінансування своєї діяльності потребує визначеного обсягу фінансових ресурсів, яке залежить від періоду обігу активів та пасивів. Залучення джерела фінансування пов'язане з витратами зі сплати відсотків за користування цими джерелами. При оптимальному варіанті обігові кошти підприємства фінансуються за рахунок довгострокових джерел. Завдяки цьому оптимізується загальна сума витрат щодо їх залучення.

Отже, щоб сформувати оптимальну структуру капіталу, необхідно, насамперед, провести загальний аналіз всього капіталу підприємства та визначити потребу в ньому, виявити напрями змін динаміки його обсягу та складу, вплив на фінансову стійкість та ефективність використання капіталу. В результаті такого аналізу можна виявити, який з видів оптимізації необхідно застосувати для конкретного підприємства.

Таким чином, в теорії управлінні формуванням капіталу виділяють різні підходи, які можуть забезпечити оптимальне співвідношення його складових для одночасного використання на всіх підприємствах, або для одного підприємства на весь період його діяльності. Для забезпечення вибраного підходу оптимізації капіталу, необхідно окреслити критерії, які слід використовувати, щоб забезпечити раціональну структуру і прийняти правильні управлінські рішення щодо вибору фінансової стратегії розвитку суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел:

1. Бланк И.А. Управление формированием капитала. / И.А. Бланк. – К.: Ника-центр, 2008. – 510 с.
2. Воробйов Ю.М. Формування власного фінансового капіталу підприємства / Ю.М. Воробйов //Фінанси підприємств. – 2008. – №6. – 332 с.
3. Кириченко О.Г. Фінансовий менеджмент на підприємствах України: принципи забезпечення позитивної динаміки / О.Г. Кириченко, К.Б. Ваганов // Банківська справа. – 2010. – № 5. – С. 3-18.
4. Пилипенко О.О. Механізм управління процесами формування капіталу підприємства // Розвиток інформаційного суспільства: Колективна монографія в 10-ти томах. Т.7. Фінансова політика держави на мікрорівні / За ред. проф. Лаптєва С.М. – К.: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2012. – Розд.1, п. 1.2. – С. 22-31.
5. Швиданенко Г.О. Управління капіталом підприємства / Г.О. Швиданенко, Н.В. Шевчук. – К.: КНЕУ, 2008. – 440 с.

Пилипенко О. О., науковий керівник,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Завгородня В.Ю.,
студентка групи ФБССз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

МЕТОДИ АНАЛІЗУ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Ринкові відносин підвищили значимість оцінки та аналізу кінцевих результатів діяльності підприємств у зв'язку із широким колом споживачів такої інформації. Наприклад, до них відносяться, зокрема, комерційні банки, зацікавлені у глибокому вивченні кредитоспроможності потенційного позичальника; акціонери підприємств, що хочуть переконатись у компетентності управління своїми коштами; аудиторські фірми; фіскальні органи тощо.

Серед наукових досліджень даної проблематики заслуговують на увагу праці таких авторів: Авдющенко А.С. [1], Косянчук Т.Ф., Маргасова В.Г., Олексюк О.І. [2], Пилипенко О.О. [3], Поддєрьогін А.М. [4], Тоцький, В.І. та ін.

Результативність діяльності підприємства – це узагальнена характеристика одержаних, відповідно до заздалегідь визначених цілей та поставлених завдань, різних позитивних ефектів, пов’язаних із раціональним використанням економічних ресурсів на основі повної реалізації наявних можливостей та потенціалу для розвитку. До основних критеріїв визначення результативності діяльності суб’єкта господарювання належать: економічність, продуктивність, якість продукції, екологічність, інноваційність, якість праці; позиція на ринку; прибутковість.

Кінцевим результатом процесу виробництва є певний матеріалізований його результат, який можна виміряти обсягом продукції у натуральній і вартісній формах, а кінцевий суспільний результат виробництва враховує не лише кількість виготовленої продукції, але й охоплює її споживчу вартість і якість.

В умовах ринкової економіки головним показником оцінки ефективності діяльності суб’єкта господарювання є прибуток – узагальнюючий показник ефективності діяльності. Саме цей показник, який характеризує у вартісній формі кінцевий результат роботи підприємства, по своїй природі найбільш підходить для оцінки діяльності підприємств в умовах їх роботи за принципами самофінансування.

Види ефективності виробництва класифікуються переважно за різноманітністю одержуваних результатів (ефектів) господарської діяльності

підприємства. Зокрема результат (ефект) виробництва може бути економічним або соціальним.

Економічний ефект характеризує різні вартісні показники, що відображають проміжні та кінцеві результати виробництва суб'єкта господарювання. До таких показників належать: обсяг товарної, чистої або реалізованої продукції, обсяг одержаного прибутку, економія різних видів виробничих ресурсів або загальна економія від зниження собівартості продукції тощо.

Результативність підприємства може бути забезпечена за умови стабільної реалізації продукції й одержання виручки, яка має бути достатня за обсягом, щоб виконати свої зобов'язання перед бюджетом, розрахуватися з постачальниками, кредиторами, персоналом тощо. Разом з цим, для розвитку підприємства необхідно, щоб після здійснення всіх розрахунків і зобов'язань у нього залишався такий обсяг прибутку, який би дав змогу розвивати виробництво й забезпечувати його на конкурентоздатний рівень, здійснювати соціально-культурні програми для своїх працівників, забезпечувати моральне і матеріальне стимулювання їхньої високоефективної праці.

Фінансово стійка діяльність підприємства залежить як від обґрунтованості стратегії розвитку, маркетингової політики, внутрішніх можливостей ефективно використовувати всі існуючі в розпорядженні ресурси, так і від зовнішніх умов, до яких належать податкова, кредитна, цінова політика держави та ринкова кон'юнктура, політичне, соціально-культурне, природне середовища. Внаслідок цього, в якості інформаційної бази для аналізу фінансового стану повинні використовуватись як звітні дані підприємства, так і деякі змінні економічні параметри, які стосуються зовнішніх умов його діяльності, котрі потрібно враховувати при аналітичних оцінках та прийнятті управлінських рішень керівництвом підприємства.

Одним з основних методів управління прибутком підприємства є бюджетування. За кількістю можливих сценаріїв бюджет поділяється на фіксований (fixed або static) і гнучкий (flexible). Фіксований бюджет припускає жорстко заданий і затверджений план, виконання якого обов'язкове і не залежить від зміни економічних умов. На противагу йому, гнучкий бюджет передбачає наявність безлічі сценаріїв виконання бюджету або регламентованих змін початкового плану, що вступають у силу при настанні певних подій (наприклад, різкого падіння курсу національної валюти або кризи ліквідності). Зрозуміло, що гнучкий бюджет вигідно відрізняється від фіксованого в умовах відносно низької передбачуваності ринкової кон'юнктури, тому що дозволяє оперативно вносити зміни в бюджетну політику підприємства з метою його якнайшвидшого пристосування до умов, що змінилися. Проте, і в нього є окремі недоліки. Процес розробки гнучкого бюджету набагато складніший. Крім того, слід обмежувати кількість сценаріїв розумною межею, інакше буде загублений сам зміст планування, а також максимально жорстко визначати критерії внесення змін у бюджет, щоб уникнути розпливчастості поставлених цілей і

запобігти можливим зловживанням. Таким чином, для нинішньої ситуації на українських підприємствах доцільніше використовувати гнучкий бюджет.

Підвищення економічної результативності для будь-якого підприємства має стати ключовим аспектом діяльності, оскільки це призведе до більш ефективного задоволення потреб споживачів, а, як наслідок, і отримання прибутку, також покращить загальний стан виробничої, соціальної сфер та сфери надання послуг у країні, що забезпечить зростання її показників на загальнодержавному та міжнародному рівнях.

Тому підвищення результативності діяльності підприємства має бути добре організованою системою, яка буде спрямована на одержання максимального ефекту за найменшого використання ресурсів. В сучасному світі велика увага приділяється ресурсозберігаючим технологіям виробництва та вихованню лояльного ставлення до компанії у співробітників, їх матеріальному і нематеріальному стимулюванню.

Список використаних джерел:

1. Авдющенко А.С. Визначення результативності діяльності підприємств: роль та підходи / А.С. Авдющенко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. - №1. - 2011.
2. Олексюк О.І. Економіка результативності діяльності підприємства: монографія / О.І. Олексюк. - К.: КНЕУ, 2008.
3. Пилипенко О.О. Механізм формування капіталу підприємств корпоративного типу // Сучасні проблеми державного та муніципального управління: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції / За заг. ред. О.І. Дація, В.Д. Бакуменка, Т.В. Іванової. – К.: Академія муніципального управління, у 2-х частинах, Ч.1, 2015. - С. 134-136.
4. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств / [А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк, С.О. Булгакова та інші]: під ред. А.М. Поддєрьогіна. – [6-е вид.] – К.: КНЕУ, 2006. – 552 с.

Пилипенко О. О., науковий керівник,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Цимбалюк В.В.,
студентка групи ФБССз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ ТОТАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансова-господарська діяльність будь-якого підприємства пов’язана з рухом грошових коштів. Всі господарські операції взаємодіють з

надходженням чи з витрачанням коштів. Тому для підприємств незалежно від форми власності і виду діяльності основним є завдання забезпечення операційної діяльності грошовими ресурсами. Це можливо досягти в першу чергу за рахунок постійної оперативної роботи з аналізу руху грошових потоків, їх обліку та контролю. На сучасному етапі управління грошовими потоками суб'єктів господарської діяльності є актуальним і важливим питанням, тому що фінансова стійкість підприємства залежить значною мірою від ефективності руху грошових коштів.

Отже, метою роботи є розкриття теоретичної суті та економічного змісту грошових потоків, вивчення концепцій і моделей управління ними для підвищення кінцевих результатів фінансової діяльності підприємства.[1]

Грошовий потік – це грошові кошти, під якими мають на увазі готівкові кошти та депозитні (чи поточні) рахунки, що одержуються від всіх видів діяльності і витрачаються на забезпечення функціонування суб'єкта господарювання. Основним фактором формування грошових потоків є оплата кінцевими споживачами вартості реалізованої продукції (наданих послуг, робіт). Для розрахунку грошових надходжень вихідними показниками є виручка і прибуток від реалізації.[2] Ці показники мають величезне значення для оцінки фінансового стану підприємства.

Інформаційні дані для аналізу були б неповними, якщо відсутні матеріали про потоки грошових коштів від реалізації. Адже наявність або відсутність грошових коштів визначає можливості для розвитку підприємства на принципах розширеного відтворення – перевищення грошових надходжень над їх витрачанням дає можливість вкладення грошей з метою отримання додаткового доходу.

Світовий фінансово-аналітичній досвід приділяє значну увагу плануванню і прогнозуванню руху грошових коштів через об'єктивну неритмічність грошових надходжень і витрат. З середини 90-х і до сьогодні у зарубіжній теорії управління грошовими потоками основним підходом є концепція «Тотального управління грошовими потоками» (ТСМ).[3] Вона базується на пріоритеті грошових потоків над всіма іншими об'єктами фінансового управління. Її розробником прийнято вважати Альфреда М. Кінга (Alfred M. King), який вперше обґрунтував метод ТСМ в своїй книзі «Total Cash Management».

Основною ідеєю системи ТСМ є управління грошовими потоками в ході ухвалення окремого рішення кожним менеджером. А. Кінг для пояснення своєї ідеї вважає, що «віднині філософія управління запасами має бути підпорядкована не якості або оптимальності, або «задоволенню запитів клієнтів» і т. д., а лише збільшенню реального доходу». Іншими словами ті підприємства, які використовують систему ТСМ мають швидше випускати не якісний продукт, а той продукт, який забезпечує максимальний прибуток в часі.

Іншим важливим досягненням системи тотального управління потоками є кінцева «перемога прибутку над маркетингом». На сьогодні

керівництво найефективніших підприємств зрозуміло, що маркетинг має бути підпорядкований збільшенню доходу, а не навпаки. Такої ж думки притримуються інші науковці М. Бертонеш і Р. Найт, які в своїй економічній праці «Управління грошовими потоками» пишуть, що «...економічна оцінка бізнесу залежить від його здатності генерувати грошові потоки в майбутньому.

Отже, мірилом вартості бізнесу є поточна вартість очікуваного потоку грошових коштів. Головна мета керівництва компанії – це збільшення очікуваних грошових потоків для створення вартості. Управління підприємством, засноване на оцінці вартості компанії та дисконтованих грошових потоках, позбавлена фінансових перекосів, властивих бухгалтерському обліку, і дозволяє визначити реальну економічну вартість; довгострокові тимчасові перспективи відохочують орієнтуватися на короткострокові результати, і тимчасова вартість грошей і ризик відповідним чином відбивається в цій методології» [4].

По суті, ТСМ підпорядковує всі цілі компанії фінансовим цілям збільшення доходу і прибутку, а як наслідок – грошового потоку. Але це зовсім не означає, що останні концепції і підходи застаріли і не є слушним на сьогоднішній день, – все елементи повинні працювати спільно.

Таким чином, управління грошовими потоками визначає необхідність розробки і впровадження нових технологій планування, обліку, аналізу і контролю грошових потоків в сучасних умовах для збільшення грошових потоків підприємства. Саме тому, практично важливими стають теоретико-методичні розробки по реорганізації системи бухгалтерського обліку грошових коштів, що діє, і побудові інтегрованого обліку грошових потоків на базі формування відповідного аналітичного гарантування. Тому сучасному бухгалтерові, фінансовому менеджерові потрібно знати сучасні методи аналізу грошових потоків, використовувані вітчизняною і зарубіжною практикою.

Список використаних джерел:

1. Ковальов В.В. Введення у фінансовий менеджмент / В.В. Ковальов. – М.: Фінанси і статистика, 2003 – 768 с.

2. Організаційно-функціональний механізм управління грошовими потоками. [Електронний ресурс] / Інтернет-портал «disserCat». Режим доступу: http://www.dissercat.com/content/organizatsionno-funktsionalnyi-mekhanizm-upravleniyadenezhnymi-potokami/.

3. Пилипенко О.О. Управління грошовими потоками на підприємстві / О.О. Пилипенко // Зб. матеріалів Міжвузівської науково-практичної конференції «Актуальні питання теорії та практики фінансового менеджменту». – Київ-Буча, 2010, – С. 28-29.

4. Управління грошовими потоками. [Електронний ресурс] / Інтернет-портал «Економіка і управління на підприємствах». – Режим доступу: http://eup.ru/Documents/2004-04- 26/2923e.asp /

Пилипенко О. О., науковий керівник,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Штома О.В.,
студентка групи ФБСС-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ОБҐРУНТУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Ринкові економічні умови, фінансово-господарська самостійність суб’єктів господарювання, відповідальність за кінцеві результати вимагає об'єктивної необхідності визначення тенденцій фінансового розвитку підприємства та його фінансових можливостей. Щоб вирішити ці питання використовують фінансову стратегію. Її розробка є частиною фінансового планування і прогнозування. Вона має узгоджуватися з цілями та напрямками загальної стратегії економічного розвитку компанії, на яку справляє суттєвий вплив. Зміна ситуації на рівні фінансової системи держави спричиняє зміну чи коригування і фінансової, і загальної стратегії розвитку компанії.

В економічній літературі відсутній загальноприйнятий єдиний погляд на фінансові ресурси на макрорівні. Ці питання досліджують багато вчених. Велика увага приділяється практичній реалізації фінансової діяльності, вивченню джерел формування фінансових ресурсів, і напрямів їх використання.

Системи управління фінансовими ресурсами підприємств вивчають як закордонні, так і вітчизняні науковці: А. Балабанов, Ф. Беа, І. Бланк, В. Буряковський, Ю. Воробйова, В. Геєць, В. Гриньова, І. Зятковський, Ю. Іванов, А. Ковальова, Г. Одінцово, В. Опарін, О. Пилипенко, Р. Фатхутдинов, П. Фролова, А. Шеремет, С. Юрій та ін. Вивчення й аналіз робіт з теми дають можливість зробити висновок, що питання визначення концептуальних і методичних підходів до вирішення проблеми управління фінансовими ресурсами розроблені недостатньо, особливо в умовах постійних змін податкової системи.[1]

Метою роботи є дослідження напрямів формування фінансової стратегії з метою ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства.

При дослідженні об'єктивних економічних закономірностей розвитку ринкових відносин, необхідно розробити нові форми та способи виживання за цих умов. Фінансова стратегія визначає ключові методи та практику формування фінансових ресурсів, їх планування та прогнозування,

забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства за в умовах ринку. Вона охоплює різні форми фінансової діяльності: формування та розподіл прибутку, оптимізацію основних та оборотних засобів, грошові розрахунки тощо.[2]

Враховуючи всі фінансові можливості та внутрішні і зовнішні факторів впливу, фінансова стратегія може забезпечити відповідність фінансово-економічному потенціалу фірми тим умовам, які склалися на фінансовому ринку. Вона передбачає визначення довгострокових цілей та вибір найефективніших способів їх досягнення. Цілі фінансової стратегії мають відповідати загальній стратегії економічного розвитку та бут направлені на максимізацію прибутку і ринкової вартості. Під час її розробки обов'язково слід ураховувати динаміку макроекономічних показників, тенденції розвитку фінансових ринків, можливості диверсифікації діяльності. Фінансова стратегія має забезпечити:

- формування та ефективне використання фінансових ресурсів;
- виявлення найефективніших напрямків інвестування та зосередження фінансових ресурсів на цих напрямках;
- відповідність дій фінансовому стану та потенціалу підприємства;
- визначення конкурентних загроз, вибір напрямків фінансових дій та маневрування для досягнення порівняльної переваги над конкурентами.

Завданнями фінансової стратегії мають бути:

- визначення способів реалізації фінансової стратегії та використання фінансових можливостей;
- визначення перспективних фінансових взаємовідносин із контрагентами, бюджетом, банками та іншими фінансовими інститутами;
- фінансове забезпечення операційної діяльності на перспективу;
- вивчення економічних та фінансових можливостей імовірних конкурентів, розробка та здійснення заходів забезпечення фінансової стійкості;
- розробка способів виходу із кризового стану та методів управління за умов кризового стану підприємств.

На підставі фінансової стратегії визначається фінансова політика суб'єкта господарювання за основними напрямами фінансової діяльності: інвестиційна, амортизаційна, цінова, податкова, дивідендна.

При розробці фінансової стратегії значна увага приділяється виробництву конкурентоспроможної продукції, оптимізації грошових доходів, мобілізації внутрішніх фінансових ресурсів, максимальному зниженню собівартості продукції, формуванню та розподілу прибутку, визначенню оптимальної потреби в оборотних коштах, раціональному використанню запозичених коштів, ефективному використанню капіталу підприємства.[3]

Крім цього, важливе значення для формування фінансової стратегії має врахування факторів ризику. Фінансова стратегія розробляється з

урахуванням ризику неплатежів, інфляційних коливань, фінансової кризи та інших непередбачуваних обставин.

Отже, успіх фінансової стратегії підприємства можливий, коли фінансові стратегічні цілі відповідають реальним економічним та фінансовим можливостям підприємства, а методи фінансового менеджменту є гнучкими та адекватними змінам фінансово-економічної ситуації.

Список використаних джерел:

1. Зятковський І.В. Фінанси підприємств. / І.В. Зятковський. - Тернопіль: Економічна думка, 2004. – 248 с.
2. Карпенко Г.В. Шляхи удосконалення фінансового стану підприємства / Г.В. Карпенко // Економіка та держава. – 2008. - №12. – С.61-62.
3. Пилипенко О.О. Управління фінансовими ресурсами в умовах економічної кризи // Антикризові механізми регіонального та муніципального розвитку: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (09.04.2010)/За заг. Ред.. В.К. Присяжнюка, В.Д. Бакуменка, Т.В. Іванової. – К.: Видавничо-поліграфічний центр Академії муніципального управління. Ч. 1, 2010. – С. 197-199.

Пилипенко О. О., науковий керівник,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І.Вернадського
Шумейко О.В.,
студентка групи ФБССз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Інвестиційна стратегія розвитку підприємства залежить від особливостей інвестицій, таких як високі ризики реалізації нових інвестиційних проектів, період окупності при реалізації, нерівномірність надходження доходів від вкладень. З урахуванням цих особливостей і зміни умов функціонування важливим є визначення подальшого вдосконалення принципів, методів, форм та пошуку джерел здійснення інвестиційної діяльності підприємств.

Питання щодо здійснення інвестиційної діяльності підприємства були досліджені у своїх працях такими вченими як У. Шарп, Дж. Кейнс, Л. Гітман, М. Джонк, І. Ансофф, І.О. Бланк, В.І. Грушко [2], А.А. Пересада, М.І. Крупка, В.З. Кузмінський [3], Т.В. Майорова, В.Г. Федоренко, С.М. Ілляшенко, В.П. Савчук, М.П. Денисенко, І.І. Румик, С.К. Реверчук, О.Г. Чумаченко та іншими. Однак, вітчизняні підприємства не мають конкретної

методики оцінювання вартості капіталу та визначення його оптимальної структури, що не дозволяє їм ефективно управляти інвестиційними ресурсами та знижує потенційну прибутковість їх господарської діяльності. Тому необхідне подальше поглиблене дослідження складових інвестиційної діяльності та вдосконалення управління нею в умовах розвитку ринкової економіки.

Термін "інвестиційна діяльність" можна розглядати у широкому й вузькому значеннях. У широкому розумінні інвестиційна діяльність – це діяльність, що пов'язана із вкладенням коштів в об'єкти інвестування з метою одержання прибутку. Аналогічне визначення міститься в Законі України "Про інвестиційну діяльність" [1], відповідно до якого під інвестиційною діяльністю розуміється вкладення інвестицій і практичні дії з метою одержання прибутку й (або) досягнення іншого корисного ефекту. У вузькому значенні інвестиційна діяльність, власне інвестування, є процесом перетворення інвестиційних ресурсів у вкладення.

Важливість планування інвестиційної діяльності визначається:

- для реалізації можливих стратегій підприємство може використати різні види інвестицій, різний обсяг інвестиційних коштів, тому слід розробляти декілька альтернативних інвестиційних проектів;
- необхідність вибору з альтернативних проектів найефективнішого;
- необхідність якнайшвидшого отримання віддачі від інвестицій;
- знижуються ризики, пов'язані з прийняттям управлінських рішень.

Результативність інвестиційної діяльності на мікро- та макрорівнях визначається ефективністю використання інвестицій. З огляду на це важливе значення мають результати господарської діяльності тих галузей економіки, куди здійснюються інвестиції. Їх технічний рівень, організація виробництва, здатність до освоєння інновацій здійснюють значний вплив на інвестиційний цикл, окупність і віддачу інвестиційних ресурсів.[4]

Формування інвестиційних ресурсів визначається інвестиційною привабливістю суб’єкта господарювання. Інвестиційна привабливість підприємства характеризується показниками його фінансово-економічного стану, на основі аналізу яких потенційний інвестор може прийняти управлінське рішення щодо доцільності вкладення коштів у розвиток підприємства з незначним ризиком їх втрати або недоотримання очікуваного доходу на інвестований капітал.

Інвестиційні ресурси є важливою складовою інвестиційної та загальної фінансової стратегії підприємства, а також вихідною умовою здійснення ефективної інвестиційної діяльності на всіх стадіях. Вона може здійснюватися за рахунок власних фінансових ресурсів інвестора (прибутку, амортизаційних відрахувань, грошових заощаджень фізичних та юридичних осіб), позичених фінансових коштів інвесторів (облігацій, банківських та бюджетних кредитів), залучених фінансових коштів інвестора (від продажу акцій, пайових та інших внесків громадян та юридичних осіб), а також бюджетних інвестиційних асигнувань.

Ефективний вибір джерел фінансування інвестицій дає можливість визначити пропорції в структурі джерел інвестиційних ресурсів. Залежно від виду коштів існують такі методи фінансування інвестиційної діяльності: самофінансування, кредитування, акціонування, дотаційне фінансування, змішане фінансування.

Зміст узагальненого інвестиційного аналізу полягає у використанні аналітичних прийомів та обчислень з метою отримання інформації з даних бухгалтерської звітності, яка характеризує інвестиційну діяльність підприємства у відповідному періоді і може бути вихідними даними для її прогнозування.

Аналіз інвестиційної діяльності підприємства має на меті обчислення загального обсягу інвестицій, їх структури за видами вкладень і об'єктами інвестування та визначення і оцінки змін, що відбулися в обсязі і структурі інвестицій у динаміці. Також слід розрахувати показники: абсолютне відхилення звітного періоду від базисного значення; темп приросту (зниження) звітного періоду по відношенню до базисного значення (відносне відхилення); співвідношення у процентах окремого показника з агрегованим (питома вага).

Отже, для активізації інвестиційної діяльності підприємств необхідно створити сприятливий інвестиційний клімат. Інвестиційне середовище формується, насамперед, характером впливу факторів (якщо вплив позитивний, то інвестиційний клімат сприятливий). З іншого боку, слід враховувати динамічний характер економічних процесів. Адже важливою характеристикою середовища інвестування також є тенденції в розвитку параметрів інвестиційного середовища.

Список використаних джерел:

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII (Редакція станом на 09.11.2013) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12

2. Грушко В.І. Стратегії фінансування компанії: вплив фінансового важеля: Матеріали міжнародної наукової конференції. – Буча: Український гуманітарний інститут, 2013. - С. 75-76.

3. Кузьмінський В.З. Торгівля цінними паперами: підручник / За ред. проф. В.І. Грушка. - К.: Університет економіки та права «КРОК», 2011.- 392 с.

4. Пилипенко О.О. Планування зовнішніх джерел фінансування інноваційної діяльності підприємства / О.О. Пилипенко // Вчені записки Ун-ту економіки та права «КРОК». – Вип.1 (1997) – Вип.18. – Т. 3. – К., 2008. – С. 93-100.

Путінцев А.В., науковий керівник,
к.е.н., доцент,
завідуючий кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І. Вернадського
Ільчук Н.В.,
студентка групи ФБССз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

РОЗВИТОК ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Фондовий ринок – це одна із найпоширеніших ланок економіки для будь-якої держави, в тому числі і України. Він займає найбільшу частку фінансового ринку країни. На фондовому ринку співпрацюють як приватні, так і державні установи, а також особи, що володіють вільними грошовими коштами, акціями чи сертифікатами – у них на меті є спільні ідеї або їх розбіжності. У цьому складному процесі найбільшу роль відіграє держава, бо саме вона повинна встановити такий механізм взаємодії учасників фондового ринку, який дав би змогу максимально покращити економічне життя суспільства.

Розвитку та проблемам фондового ринку присвячено багато робіт як українських, так і зарубіжних вчених. Так, проблему капіталізації фондового ринку України було розглянуто Є.Л. Звягільським, а С. Москвін приділив увагу більше сучасному стану вітчизняного фондового ринку. І. Шкодіна розглянула напрямки розвитку українського ринку цінних паперів, тоді як роботи Е. Наймана присвячені фундаментальному і технічному аналізу, а різні аспекти та методи технічного аналізу в цілому розглянув Д. Мерфі. Сучасний стан та особливості світового ринку цінних паперів і місце України в ньому вивчила у своїй роботі А.В. Бардакова, а О.М. Шарнопольска вивчила сутність механізму інтеграції України у світовий фондовий ринок.

Питання розвитку фондового ринку України є одним із найважливіших на сучасному етапі розвитку країни. Ринок цінних паперів в Україні розпочав своє становлення у 1991 році з прийняттям Закону України «Про цінні папери і фондову біржу» (актуалізовано Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок»). Тоді Україна на законодавчому рівні отримала інструменти та професійних учасників ринку цінних паперів, які брали безпосередню участь у створенні вітчизняної фінансової ланки економіки.

Найбільш важливим при визначенні правових засад здійснення державного регулювання фондового ринку став Указ Президента України, яким 12 червня 1995 року було утворено Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку. Відповідно до Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів», в Україні визначено її завдання, функції, повноваження, права, відповідальність та відносини з іншими державними органами з питань регулювання та контролю на ринку цінних паперів.

Наступним кроком у регулюванні ринку цінних паперів України став Указ Президента України №1063/2011 від 23.11.2011 року про утворення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР). Динаміка показників економічного розвитку України протягом останніх років, зокрема і ринку цінних паперів, свідчить про закріплення позитивних тенденцій до 2013 р.

Серед головних позитивних змін, які були характерні для фондового ринку в цей період та сформували надійну основу для подальшого зміцнення фондового ринку, а також сприяли відновленню її інвестиційної функції, - збільшення обсягу торгів, зростання співвідношення капіталізації до ВВП, залучення інвестицій та ін.

Головним завданням, яке має виконувати ринок цінних паперів, є забезпечення умов для залучення інвестицій на підприємства, доступ цих підприємств до більш дешевого, порівняно з іншими джерелами, капіталу. Залучення інвестицій у цінні папери відбувається шляхом придбання цінних паперів в процесі їх емісії. Акції та облігації є найефективнішим джерелом отримання додаткових фінансових ресурсів для фінансування поточної господарської діяльності, довгострокових проектів підприємств і держави. Протягом останніх трьох років загальна кількість випусків акцій, які перебувають в обігу на фондових біржах, також збільшується [2]. На кінець 2012 року до біржових списків організаторів торгівлі включено 1731 акцію, що більше майже на 40%, у порівнянні з показником на кінець 2011 року.

За роки функціонування фондового ринку України вдалося досягнути у цьому напрямі певних позитивних результатів. Зокрема, зусиллями Комісії з цінних паперів та фондового ринку і Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку активно розвивається нормативно-правова база, не припиняється розвиток інфраструктури. Також завдяки широкому використанню новітніх інформаційних технологій на фондовому ринку розроблено систему електронної подачі звітності емітентів цінних паперів та створено єдину інформаційну базу даних учасників фондового ринку.

На сьогодні як на законодавчому, так і на організаційно-інституційному рівнях реалізована переважна більшість заходів, зазначених у відповідних нормативно-правових актах щодо розвитку фондового ринку України. Деякі заходи все ще очікують на реалізацію. У результаті реалізації заходів Програми розвитку фондового ринку на 2015-2017 роки передбачається підвищення ролі ринку цінних паперів в процесах перерозподілу фінансових ресурсів, їх акумуляції для вирішення пріоритетних державних задач, зміцнення фінансового стану організацій та розширення їх інвестиційних можливостей; створення цілісної та ефективної системи ринку цінних паперів та фінансових інститутів.

Таким чином, останнім часом ми маємо можливість спостерігати позитивні тенденції в розвитку фондового ринку України, все ж таки рівень його розвитку змушує бажати кращого [1; 4]. Наш фондовий ринок знаходиться на стадії початкового етапу, на відміну від інших фондових

ринків розвинених держав, на стадії низької привабливості для залучення інвесторів, в стадії низької ліквідності. Упровадження вищезазначених заходів дозволить розширити інфраструктуру фондового ринку та створити сприятливі умови для розміщення фінансових ресурсів, стимулювати інвестиційну активність у країні, сприятиме інтеграції в Європейський та світові ринки капіталу.

Список використаних джерел:

1. Муравйов К.В. Правове регулювання ринку цінних паперів: навчальний посібник / К.В. Муравйов, О.В. Субочев, В.В. Токар. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 272 с.

2. Інформаційна довідка щодо розвитку фондового ринку України http://www.nssmc.gov.ua

3. Пенсійна система: підручник / В.І. Грушко, О.О. Пилипенко, І.І. Румик та ін.; За ред. В.І. Грушка. – К.: Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 368 с.

4. Цінні папери. Ринок операцій та облік: практичний посібник / упоряд. Д.М. Лівщиц. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 336 с.

Путінцев А.В., науковий керівник,
к.е.н., доцент,
завідуючий кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І. Вернадського
Маначинська О.В.,
студентка групи ФБССз-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі розвитку економіки країни, в умовах кризи та за складних трансформаційних процесів суттєво ускладнюються умови господарювання вітчизняних підприємств. Ефективність діяльності суб'єктів господарювання зумовлюється переважно станом їх фінансів, що призводить до необхідності розгляду проблеми забезпечення фінансової безпеки підприємств.

Об'єктом дослідження фінансова безпека стала у працях таких вчених, як: Бланк І.О. [1], Васильців Т.Г. [2], Горячева К.С. [3], Клименко Т.В. [4], Лаврова Ю.В. [5], Приказюк О. [6], Ревак І.О. [7], Чібісова К.С. [8], Юсвалієва А.В. [9].

Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства можна розглядати як систему організаційних, фінансових та правових засобів впливу, які мають на меті своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію

та ліквідацію загроз фінансовій безпеці підприємства. Для ефективного забезпечення фінансової безпеки підприємства необхідний системний підхід, який передбачає формування механізму управління фінансовою безпекою [2]. Системний підхід до формування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства припускає, що необхідно враховувати всі умови його діяльності, а сам механізм повинен мати чітко окреслені елементи, схему їх дії і взаємодії.

Механізм фінансової безпеки підприємства дозволяє: забезпечити фінансову стійкість, ліквідність, платоспроможність; самостійно розробляти та впроваджувати фінансову стратегію; забезпечення оптимальне залучення та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства та забезпечення достатню фінансову незалежність підприємства.

При характеристиці основних елементів (складових) механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства необхідно ураховувати наступне. По-перше, вони повинні формуватися зважаючи на його фінансові інтереси: зростання ринкової вартості підприємства, максимізація прибутку тощо. По-друге, враховувати принципи управління фінансовою безпекою підприємства: дотримання господарського законодавства; застосування програмно-цільового управління; обов’язкове визначення сукупності власних фінансових інтересів підприємства у складі його місії тощо [5].

До складу фінансових інструментів забезпечення фінансової безпеки підприємства, що визначають його фінансові відносини, слід віднести: платіжні інструменти (доручення, акредитив та ін.), кредитні інструменти (угоди про кредитування), депозитні інструменти (депозитні сертифікати, угоди), інвестиційні інструменти (акції, паї), інструменти страхування (страхова угода) [6].

Основою для побудови та ефективного функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання мають бути певні принципи. Дослідивши існуючі підходи до визначення цих принципів [1, 3], ми дійшли висновку, що науковці пропонують досить переобтяжений їх перелік, який містить, інколи, дублювання з принципами управління підприємством. Тому, варто принципи механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання звести до такого переліку:

1) системність (наявність певної сукупності елементів, що забезпечують функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства);

2) орієнтованість стратегії забезпечення фінансової безпеки на фінансову стратегію підприємства;

3) гнучкість (можливість оперативного пристосування до динамічних змін зовнішнього та внутрішнього середовища);

4) результативність (здатність своєчасно попереджати та/або ефективно долати негативний вплив загроз, при цьому забезпечуючи розвиток підприємства);

5) наявність системи постійного моніторингу реальних та потенційних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру фінансовій безпеці підприємства;

6) оптимізація витрат на забезпечення фінансової безпеки підприємства (витрати на попередження та/або подолання загрози повинні бути адекватними її рівню та обсягу).

Обов'язковим елементом у структурі механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства є фінансові методи як способи впливу фінансових відносин на господарський процес. Найбільш розповсюдженими є такі методи, як: інвестування, кредитування, оподаткування, оренда, планування, прогнозування, самофінансування, система розрахунків, страхування, факторинг, фінансування та інші [7].

Передумовою ефективного функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки України, а водночас і складовим його елементом, є наявність правового, нормативного та інформаційного забезпечення, яке регулює взаємодію усіх його елементів. До правового забезпечення відносимо законодавчі акти, постанови, накази, декрети та інші правові документи, до нормативного забезпечення – інструкції, нормативи, норми, тарифні ставки, методичні вказівки та роз’яснення. Інформаційне забезпечення складається з різного роду фінансово-економічної інформації, зокрема, дані про фінансовий стан суб’єктів господарювання, фінансові процеси на внутрішньому та зовнішньому ринках тощо.

Побудова механізму забезпечення фінансової безпеки України здійснюється відповідно до поставлених цілей та завдань. Основна мета розробки такого механізму полягає у захисті національних фінансово-економічних інтересів, національних цінностей, недопущенні втрати фінансової незалежності, ефективному функціонуванні фінансової системи держави та в налагодженні ефективних взаємозв’язків і взаємовідносин усіх його елементів, що в кінцевому результаті веде до розвитку кожного громадянина та економічного зростання в цілому [8].

Отже, одним з найважливіших елементів системи забезпечення фінансової безпеки є механізм, який являє собою сукупність законодавчих актів, правових норм, фінансових методів та важелів, за допомогою яких забезпечується досягнення цілей безпеки та розв’язання нагальних завдань. Забезпечення фінансової безпеки, на нашу думку, можливе тільки при дотриманні національних інтересів у фінансовій сфері, врахуванні потенційних загроз та впровадженні інноваційних технологій у фінансовому секторі національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия. / И.А. Бланк. – К.: Ника-центр, Эльга, 2008. – 784 с.

2. Васильців Т.Г. Узагальнення концептуальних основ економічної безпеки підприємства / Васильців Т.Г. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – №21.2. – С. 153-158.

3. Горячева К.С. Механізм управління фінансово безпекою підприємства: автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 "Економіка, організація і управління підприємствами ” / К.С. Горячева. – К., 2006. – 17 с.

4. Клименко Т.В. Основні елементи забезпечення фінансової безпеки суб’єктів господарювання // Т.В. Клименко . – Вісник ЖДТУ. – 2011. – №4(58). – С. 340-343.

5. Лаврова Ю.В. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства / Ю.В. Лаврова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – №29. – С. 127-129

6. Пилипенко О.О. Екологічна складова економічної безпеки підприємства / О.О. Пилипенко // Вчені записки Ун-ту економіки та права «КРОК». – Вип.1 (1997) – Вип.20. – К., 2009. – С. 135-143.

7. Приказюк О. Прибуток у формуванні фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств // Банківська справа. – 2009. – №2. – С. 82-88.

8. Ревак І.О. Механізм забезпечення фінансової безпеки України / І.О. Ревак. – Науковий вісник . – 2009. – №2. – С. 35-39.

Путінцев А.В., науковий керівник,
к.е.н., доцент,
завідуючий кафедри фінанси та кредит
ТНУ імені В.І. Вернадського
Чернега Р.,
студентка групи ФБСС-61
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВО-МАЙНОВОГО СТАНУ ТА ЗАГРОЗИ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

В країнах з перехідною економікою, у тому числі й в Україні, необхідність вивчення і розробки методів антикризового управління набуває особливого значення через зростання кількості збиткових підприємств, недостатність теоретико-методичного забезпечення процесів банкрутства, реструктуризації, санації, реорганізації, кількості кваліфікованих фахівців у сфері антикризового управління.

Одним з найважливіших питань, що мають пріоритетне значення при дослідженні інституту банкрутства, є визначення власне поняття «банкрутство».

Під банкрутством слід розуміти необережне або навмисне заподіяння неспроможним боржником шкоди кредиторам через зменшення або приховування майна.

Під методикою прогнозування банкрутства підприємства слід розуміти сукупність засобів та методів впливу на об’єкт управління – кризові явища. Механізм попередження загрози банкрутства, що характеризує засоби впливу, має свої особливості, оскільки не завжди звичайні засоби впливу дають необхідний ефект у передкризовій чи кризовій ситуації.[1]

Прогнозування банкрутства є системою, на яку можна впливати з метою підвищення ефективності її функціонування; з іншого боку, він сам впливає на ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства.

Середовище, в якому функціонує методика прогнозування банкрутства можна умовно розділити на три рівні:

– внутрішнє середовище самого методикою прогнозування банкрутства підприємства;

– внутрішнє середовище підприємства, яке є зовнішнім для механізму попередження загрози банкрутства;

– зовнішнє середовище підприємства.

Причини банкрутства підприємств різні та чисельні. Але серед них можна виявити дещо спільне, що дасть змогу їх згрупувати та класифікувати. Головним для наступного пошуку шляхів фінансового оздоровлення неплатоспроможних підприємств повинне стати кваліфіковане вивчення причин банкрутства[2]

Банкрутство є, як правило, наслідком спільної дії внутрішніх і зовнішніх факторів. У розвитих країнах з ринковою економікою, стійкою економічною і політичною системою руйнування суб'єктів господарювання на 1/3 зв'язано з зовнішніми факторами і на 2/3 - із внутрішніми.

Таким чином, у законодавчій і фінансовій практиці існує декілька видів банкрутства підприємств. Банкрутство підприємств обумовлено різноманітними факторами як зовнішнього, так і внутрішнього характеру. Не дивлячись на статистику розвинутих країн, в нашій країні значна частина банкрутств пов'язана з зовнішніми факторами

Список використаних джерел:

1. Балабанов И. Т. Основы финансового менеджмента. Как управлять капиталом — М.: Финансы и статистика, 2015

2. Банкрутство і шляхи його подолання // Вісник Національного банку України.-2008,№29.

Шафранова К. В., к.е.н.,
директор Житомирського
економіко-гуманітарного інституту ВНЗ
«Університет «Україна»

СУЧАСНИЙ СТАН СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Сучасний світ постає свідком появи нової тенденції до глобального громадянства та початку формування мережевої держави, де мережа та демократичні механізми постають сильнішими і впливовішими ніж традиційні державні механізми та впливи. Принциповим є факт перетягування, залучення населення до інформаційно-комунікаційних і мережевих каналів. Це небезпека війн у свідомості самих людей та проблем міжнародних впливів астероїдних груп (це такі групи людей за теорією німецького політолога Міхаеля Лібіга, які в період Холодної війни або в період протистояння могутніх держав виступали на боці тієї чи іншої системи) [3].

Провідними внутрішніми проблемами сучасної України є суттєві та значні диспропорції у перерозподілі матеріальних благ, монополізація політичного та економічного життя вузькими групами беззмінних еліт. Остання призвела до злиття політики та економіки в єдине ціле, і як наслідок – корупція та неефективність забюрократизованої системи саме державного управління; знецінення сенсу держави в особі її представників, зростання недовіри та хаосу.

Головна мета будь-якого управлінця в публічній чи приватній сфері – досягнути максимальної ефективності, дієвості й результативності з мінімальними затратами ресурсів, часу і зусиль. Саме публічний управлінець дбає про те, як найраціональніше використати публічну інфраструктуру для виробництва публічних благ та задоволення суспільного інтересу [4].

Найбільші суперечності у системі публічного управління пов’язані із тим, що на різних рівнях, його одночасно та стосовно одних й тих самих об’єктів (соціально-економічних територіальних комплексів) здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Діяльність цих органів спрямована на реалізацію інтересів різних суб’єктів: держави та конкретних територіальних громад.

Забезпечення плідної взаємодії державних органів влади та системи місцевого самоврядування є досить актуальним завданням удосконалення системи публічного управління в Україні, бо на сьогодні виникає багато проблем, що пов’язані із перетинанням їхніх функціональних зон на місцевому рівні управління державою, а також складністю взаємоузгодження інтересів, які вони представляють. Для забезпечення цієї взаємодії потрібна ціла низка механізмів, що повинна забезпечити співпрацю між різними рівнями управління.

Сучасне публічне управління в Україні характеризується появою нових інституцій, які прямо або опосередковано перебирають чи отримують через процедуру делегування певний набір функцій, що в силу об’єктивних та суб’єктивних обставин не можуть ефективно виконувати органи державної влади [2].

Очікування громадянами України таких результатів роботи органів публічного управління, які відповідатимуть сучасним стандартам Європейського Союзу, потребує створення ефективної моделі управління

державою, зокрема з огляду на те, що на перший план виходить необхідність створення нової стандартизованої системи врахування потреб населення. Слід зазначити, що у процесі пошуку публічного управління орієнтованого на споживача в стабільних соціально-економічних і політичних державах склалася власна модель ефективності. Проте у цілому вони пройшли аналогічні етапи свого розвитку. Майже всі європейські країни широко використовують практику консультування з громадськістю та їх залучення до прийняття управлінських рішень. Ефективна робота держави залежить від постійного зворотного зв'язку влади з місцевим самоврядуванням та населенням. Тому відкритість публічних адміністрацій є тим потужним фактором, без якого довіра населення буде стрімко падати, а це у складних обставинах, які склалися в нашій країні сьогодні може привести до дуже значних втрат, як в окремій галузі управління, так і в країні в цілому [1].

Отже, Україна у проведенні реформ, зокрема у сфері публічного управління, окрім внутрішньої політичної кон'юнктури повинна керуватися й чітко визначеними європейськими стандартами, в основу яких покладено здобутки світової цивілізації. Перспективні напрями реформування публічного управління в Україні мають ґрунтуватися на доробках європейського управління, з числа яких прийнятними, перш за все, мають бути принципи європейського управління, а вже потім, у разі виникнення такої необхідності, – узагальнені чи конкретні моделі управління.

Список використаних джерел:

1. Березовський Д.О. Моделі формування ефективної системи публічного управління: зарубіжний досвід моніторингу та контролю [Електронний ресурс] / Д.О. Березовський // Державне управління: удосконалення та розвиток: електронне фахове вид. – Режим доступу: http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=862.
2. Міненко М.А. Трансформація системи державного управління в сучасні моделі регулювання суспільства [Електронний ресурс] / М.А. Міненко // Державне управління: удосконалення та розвиток: електронне фахове вид. – Режим доступу: http://www.dy.nayka.com.ua/?op.
3. Оболенський О.Ю. Публічне управління: цивілізаційний тренд, наукова теорія і напрям освіти / О.Ю. Оболенський // Публічне управління: шляхи розвитку : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 26 листоп. 2014 р.): у 2 т. / [за наук. ред. Ю.В. Ковбасюка, С.А. Романюка, О.Ю. Оболенського]. – К.: НАДУ, 2014. – Т. 1. – 150 с.
4. Петряєв О.О. Проблеми розвитку публічного управління в Україні [Електронний ресурс] / О.О. Петряєв. – Режим доступу: http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/conf/2014-2/doc/7/01.pdf.

СЕКЦІЯ
«РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»

Димеденко І.В., науковий керівник
к.е.н., доц., доц. кафедри обліку та аудиту
ТНУ імені В.І.Вернадського
Дика Я.В.,
студентка групи ОО-61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ

Сучасне формування ринкових відносин пов'язане з масштабною глобалізацією економік різних країн та формуванням єдиної міжнародної системи бухгалтерського обліку. Отже, система бухгалтерського обліку і звітності, в Україні, має трансформуватися таким чином, щоб реально відповідати потребам зовнішніх і внутрішніх користувачів інформації.

Для здійснення інтеграції була запроваджена низка законодавчих актів та розроблена стратегія запровадження в національну систему обліку міжнародних стандартів фінансової звітності. Виконання даної стратегії призвело до суттєвих змін, а саме прийнятоу жовтні 2017 р. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в України» з метою приведення норм національного законодавства у відповідність до положень Директиви ЄС № 2013/34/ЄС Європейського Парламенту і Ради «Про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язаних з ними звітах визначених типів компаній».

Прийняття та набрання чинності цим законом є черговим кроком до створення сприятливого бізнес-клімату в Україні, оскільки наблизить діяльність українських підприємств до світових стандартів у сфері ведення бухгалтерського обліку і формування фінансової звітності[1].

Відбулися суттєві зміни, які полягають у необхідності подавати звіти за МСФЗ публічними акціонерними товариствами та фінансовими установами. Даний процес в майбутньому буде поширюватись і на інші підприємства та галузі національної економіки, тому необхідно розглядати сутність процесу та методи його запровадження для отримання в майбутньому якісних результатів.

Міжнародні стандарти фінансової звітності виступають на даний момент ефективним інструментом підвищення прозорості і зрозумілості інформації, яка розкриває діяльність суб'єктів господарювання, перетворює

достовірну базу для визнання доходів і витрат,оцінки активів і зобов'язань, яка надає можливість об'єктивно розкривати і віддзеркалювати існуючі фінансові ризики у звітуючих суб'єктів, а також порівнювати результати їх діяльності в цілях забезпечення адекватної оцінки їх потенціалу. МСБО виникли внаслідок інтеграційних процесів в економіці й спрямовані на зближення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в різних країнах світу. Тому, існують вагомі причини, що поступово підштовхують до переходу на єдині стандарти обліку.

Основними перевагами застосування Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку є:

- чітко визначений майновий станвласників підприємства;

- його здійснення не тільки заради відображення господарських операцій, що дозволяє контролювати виконання підприємством зобов'язань, наявність та рух майна, ефективного використання матеріальних і фінансових ресурсів;

- дозволяє здійснювати ефективний фінансовий аналіз підприємства щодо його ліквідності та платоспроможності;

- дає можливість реального прогнозу щодо майбутньої діяльності підприємства;

- фінансова звітність, яка підготовлена за МСБО, є доступною не тільки для фахівців, а й для широкого кола користувачів[2].

Але не дивлячись на те, що переваги є вагомими, недоліки теж є для наших підприємств після настання чинності Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Звертаємо увагу, що деякі підприємства вже ведуть фінансову звітність як за національними, так і за міжнародними стандартами, але для більшості значна зміна істотних умов складання звітності матиме негативні наслідки для бізнесу, пов'язані з додатковими витратами на дообладнання комп'ютерних систем та програм задіяних для ведення обліку та звітності, а також на необхідне перепрофілювання та навчання персоналу компаній.

Впровадження міжнародних стандартів під час ведення обліку та складання звітності в Україні, зміна істотних умов ведення бізнесу в Україні потребує значного перехідного періоду, що становитиме не менше трьох років, а також певний час на ведення нового обліку у тестовому (необов'язковому) режимі.

Одночасно, вважається за доцільне забезпечити відповідними органами влади надання роз'яснень та консультацій щодо нових умов ведення обліку та звітності на підприємствах, де раніше не застосовувалися принципи міжнародної фінансової звітності.

Отже, для того, щоб впровадити міжнародні стандарти в Україні потрібно:

- на рівні перехідних положень законопроекту закріпити 3 роки, як перехідний період для обов'язкового застосування підприємствами норм та принципів міжнародної фінансової звітності;

- визначити, що на протязі першого року, після впровадження відповідних норм законопроектів, підприємства не несуть відповідальність за порушення умов та правил ведення такої звітності;
- написати чіткі облікові політики, що підвищать дисциплінованість співробітників в процесі ведення бухгалтерського обліку;
- чіткі розмежування податкового та фінансового обліку в системі управління підприємством.

Проблеми адаптації фінансової звітності до МСФЗ на рівні суб'єкта господарювання можна вирішити шляхом залучення спеціалізованих аудиторських чи консалтингових фірм; працевлаштування персоналу з відповідними знаннями, кваліфікацією чи сертифікатами; проведення додаткового навчання для вже працюючих спеціалістів підприємства.

Отже, переваги та недоліки складання фінансової звітності заміжнародними стандартами дійсно є і вони незаперечнідля більшості користувачів фінансової звітності. Але МСФЗ можна розцінювати як інструмент глобалізації економіки і світових господарських зв'язків. Принципи,закладені в порядок формування звітності згідноМСФЗ, роблять її адекватнішою і здатною відобразити реальний майновий стан підприємства. У зв'язку з цимцінність МСФЗ важлива не тільки для іноземних, але йдля національних інвесторів. Це підтверджує необхідність і корисність процесу впровадження МСФЗ для всіх секторів економіки України.

У зв'язку з інтеграцією України уміжнародний простір для нормального функціонування вбудь-якій структурі ринкової економіки вкрай необхідно,щоб учасники, приймаючи рішення, мали правдиву йоб'єктивну інформацію про майно, грошовий тафінансовий стан, результати роботи (прибуток, доходиабо збитки), а також про систему їх формування.

Необхідність застосування МСФЗ є надійною та зіставною основою для оцінки фінансових результатів діяльності та фінансового стану підприємства, неможливість здійснення порівняльного аналізу діяльності, у зв'язку з відмінностями у введені обліку, пошук інвесторами нових ринків інвестування капіталу, потреба у достовірній та зрозумілій фінансовій інформації. Тому розв'язання зазначених проблем повинно стати пріоритетом діяльності відповідних державних органів, професійних та громадських організацій [2].

Список використаних джерел

1. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень » [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/2164-19.
2. Трансформація фінансової звітності за міжнародними стандартами / В. Орлова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 5. – С. 3–7.

Димеденко І.В., науковий керівник
к.е.н., доц., доц. кафедри обліку та аудиту
ТНУ імені В.І.Вернадського
Радус А.В.
студентка групи ОО-61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ВІРТУАЛЬНОЇ ВАЛЮТИ ЯК ВИДУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ

В умовах динамічного розвитку інформаційного суспільства, що супроводжується появою інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій та розбудовою глобального інформаційного простору, світова спільнота позиціонує віртуальну валюту як потужний інструмент збалансованого економічного і суспільного розвитку.

Забезпечення розвитку безготівкових розрахунків – один із пріоритетних напрямів розвитку фінансового ринку, визначений Комплексною програмою Національного банку України«Cashlesseconomy» у листопаді 2016 рокуєскладовою процесу євроінтеграції країни наоснові міжнародних стандартів, концептуальних основ та Директив ЄС [3].

Дослідження позитивних сторін впровадження європейськихтехнологій у процес бухгалтерського обліку іфінансової звітності є багатоаспектними. Тому дії уряду та Національного банку України спрямовуються на розширення сфери застосуваннябезготівкових форм розрахунків та впровадженню в Україні безпечних і надійнихплатіжних систем [3].

У зв’язку з активним виходом вітчизняних суб’єктів господарювання на зовнішні ринки, зниженням бар’єрів щодо здійснення експортно-імпортних операцій з іншими країнами необхідним стало формування дієвої системи інформаційної підтримки відповідних бізнес-процесів на основі достовірної бухгалтерської інформації і дієвого контролю наявності та руху електронних грошей, яка формується з урахуванням їх нормативно-правового статусу для правильної ідентифікації операцій в бухгалтерському обліку. У зв’язку з цим виникає необхідність розмежування таких категорій, як «гроші», «електронні гроші» та «криптовалюта».

Криптовалюта(цифрова валюта) - це особливий електронний платіжний засіб. Відмінними рисами якої є: децентралізованість емісії; відсутність єдиного центру контролю за операціями, які були здійснені; відсутність важелів управління вартістю криптовалюти; відсутність комісії за транзакції;повне знеособлення платежів; кількість випущених біткоінів жорстко обмежена цифрою в 21 млн.

На сьогодні існує декілька видів криптовалют: Bitcoin (BTC, біткоін), Litecoin (LTC, лайткоін), Peercoin (PPC, піркоін), QuarkCoin (QRK,кварккоін), Worldcoin (WDC, ворлдкоін) та інші.Сучасний ринок віртуальної валюти

дозволяє проаналізувати динаміку попиту, пропозиції та вартість 86 криптовалют[1].

Найбільш розповсюдженою криптовалютою усвітіє Bitcoin.Bitcoin, або Біткоін (BTC) – це одна з перших і станом на сьогодні найпопулярніших криптовалют, яку називають «віртуальним золотом»; система, яка використовує хешування (обчислення SHA – 256 хешів) і принцип «proof-of-work» [1]. Зазначимо, що вперше термін «криптовалюта» було вжито в 2009 р. після появи піринговоїплатіжної системи Bitcoin.

Термін біткоін, походить від слова «біт» - одиниця інформації.Платіжний засіб, що використовується в системі біткоін, являє собою цифрові монети, які можуть використовуватися для онлайн-покупок або торгів на нерегульованих державою інтернет-біржах, які розташовані по всьому світу.

Біткоін валюта, як і будь-який інший вид сучасних віртуальних коштів, може бути обміняна на реальні гроші за допомогою спеціалізованих закладів для обміну валют. Курс біткоін постійно коливається, встановлюється в залежності від попиту та пропозиції користувачів.

Біткоін в Україні не має забезпечення реальної вартості. Діяльність з купівлі-продажу Біткоін за долари США або іншу іноземну валюту має ознаки функціонування такзваних «фінансових пірамід» і свідчитьпро потенційну залученість у здійсненні сумнівних операцій відповідно до законодавствапро протидію легалізації (відмиванню) доходів,одержаних злочинним шляхом, і фінансуваннютероризму [4].

Фінансовий облік криптовалюти в Україні практично не досліджений. На сьогоднішній день Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій передбачено рахунок 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» для обліку електронних грошей, проте, серед науковців є різні думки щодо відображення електронних грошей в бухгалтерському обліку.

В балансіпідприємствавартістьелектронних грошей буде відображатись за статтею «Грошовікошти та їхеквіваленти».

До операцій з криптовалютою в Україні застосовуються загальніправила оподаткування. Так, дохід фізичноїособи, отриманий у вигляді цифрової валюти,оподатковується за стандартною ставкою 18%.Питання з оподаткуванням її податком на додану вартість є досить спірним, оскільки криптовалюта не визначена в якості товару на законодавчому рівні.

В бухгалтерському обліку криптовалюта може бути відображена як:

- внесення в статутнийкапітал підприємства;
- необоротнийматеріальний актив;
- нематеріальний актив;
- об’єкт інвестицій.

Відповідно до стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності США, обрана стратегія оцінки криптовалюти має бути зазначена в

обліковій політиці підприємства, та у подальшому така криптовалюта має переоцінюватися відповідно до обраного методу оцінки нематеріальних активів. Таким чином, важливим аспектом бухгалтерського обліку операцій з криптовалютами є відображення її справедливої вартості на дату отримання та на дату її вибуття.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», активи – це ресурси, контрольовані підприємствомв результаті минулих подій, використанняяких, як очікується, приведе до надходженняекономічних вигод у майбутньому [2]. Відомо,що електронні гроші зберігаються на електронному носії (на мікропроцесорі смарт-карток, упам'яті ЕОМ, на жорсткому диску), а отже вонизнаходяться під контролем підприємства в результаті минулих події (перерахування коштівв банк, та одержання замість них електроннихгрошей), і є ресурсом, який може бути використаний для розрахунку з певними контрагентами, це доводить, що для цілей обліку електронні гроші, а отже і криптовалюта є активом.

Отже, ринок віртуальної валюти став реальною альтернативою сучасним світовим валютам. Конкурентне середовище на ринку віртуальної валюти дозволяють охарактеризувати віртуальну валюту водночас і як новий комерційний проект, і як економічну інновацію.

Використання електронних грошей в Україні стрімко зростає із року в рік, протепитання їх відображення у бухгалтерському обліку залишається недостатньо дослідженим.

Список використаних джерел

1. Гід по віртуальним валютам: переваги та ризики згідно з дослідженням ЕВА [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://persona.pumb.ua/ua/club/digest/detail.php?CODE=gid-po-virtualnim-valyutam-perevagita-riziki-zgidno-z-doslidzhennyam-eva

2. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 №996-X (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14.

3. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон Україні від 05.04.2001 № 2346-III (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2346-14

4. Положенні про електронні гроші в Україні: Постанова Національного банку України від 24 грудня 2010 р. за № 1336/18631 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10/paran19#n19.

Мітл О.Г., науковий керівник,
к.е.н., доц., доц. кафедри обліку та аудиту
ТНУ імені В.І.Вернадського
Сергієнко Ю.Б.
студентка групи ОО-61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПРОБЛЕМИ

На сьогодняшній день жодна із країн світу не може існуватибез податкової системи, адже вона є основою для розвитку економічного зростання держави. Податкова система є комбінацією податків, кожен з яких має свою мету, дозволяє більшою мірою визначити платоспроможність платників, пом’якшити проблему ухилення від податків, зробити загальний податковий тягар психологічно менш помітним, а також розширити можливості використання податкової політики як регулюючого чинника.Саме тому побудова чіткої податкової системи — це одна з головних умов ефективного функціонування економіки і фінансів, оскільки за допомогою податків відбувається найтісніший зв'язок між державою та її суб'єктами щодо формування, розподілу й використання їхніх доходів.

На нашу думку, сучасна податкова система України зберігає низку суттєвих недоліків, які є системними. По-перше, витрати платників на виконання вимог податкового законодавства лишаються надмірно високими. По-друге, відсутність стабільного регулювання оподаткування, а діюча нормативно-правова база непрозора та заплутана. По-третє, багаторазове оподаткування (оподатковуються дохід, додана вартість, справляються акцизний збір), високі ставки деяких податків, переважно фіскальний характер податкової системи створюють несприятливі умови для підприємництва та стримують економічну активність [2, с.12].

До того ж податкова система в Україні характеризується такими негативними рисами: складна система адміністрування; корупція в податкових органах; високий рівень податкового навантаження.

При формуванні Стратегії сталого розвитку «Україна — 2020» експертами Реанімаційного пакету реформ був доопрацьований розділ «Податки», стан їх виконання такий [5, с.21]:

1. Зменшення кількості податків до дев'яти. Виконано частково, більшість податків об'єднані штучно, залишені два збори, введені додаткові податки (військо вий збір).

2. Забезпечення скорочення витрат часу та коштів платників податків на нарахування та сплату податків шляхом скорочення кількості та обсягів податкової звітності, розширення можливостей безперешкодного дистанційного звітування та сплати податків (електронні сервіси).

3. Забезпечення прозорості та передбачуваності податкової системи. Реалізовано в частині передачі консультацій Міністерству фінансів та створення публічної бази податкових консультацій.

4. Відмова від каральної моделі податкового контролю. Реалізований податковий компроміс, скасування штрафних санкцій у разі сплати за податковим повідомленням рішенням, спрощена система адміністрування, не реалізована персональна відповідальність посадових осіб контролюючих органів.

5. Зменшення фіскального навантаження на фонд оплати праці, зокрема розміру єдиного соціального внеску з застосуванням запобіжника у вигляді обов'язкового збереження розміру нарахувань та відрахувань з ФОП протягом року та поступовий перерозподіл фіскального навантаження на ФОП між роботодавцем та найманою особою.

6. Модернізація податку на прибуток — розрахунок об'єкта оподаткування податком на прибуток виходячи із сформованого згідно з МСФО або П(С)БО фінансового результату у фінансовій звітності.

На нашу думку, основним недоліком чинної податкової системи є її спрямованість на подолання дефіциту бюджету шляхом вилучення доходів господарюючих суб'єктів. Певна річ, позитивним напрямом податкової реформи стало зниження ставок податків. Однак одночасне зниження ставок податку на прибуток підприємств та ПДВ (до кінцевих значень) призведе до значного падіння доходів державного бюджету на 2,8 % від ВВП або майже 10% його загальних доходів [3, с.2]. На наш погляд, необхідно зосередитися на зниженні ставки податку на прибуток і лише за наявності ресурсів переходити до зниження ставки ПДВ, але в довгостроковій перспективі. Ефективність ставки залежить від того, як визначається обсяг валових витрат бізнесу: чим більші валові витрати, тим менший прибуток декларують підприємства і, відповідно, менше сплачують податку [4, с.24].

Цілі податкової реформи в Україні досить очевидні. У першу чергу, це наповнення бюджету — зібрати до ходи, що приблизно дорівнюють витратам. По-друге, не обхідно спростити і декриміналізувати податкову систему, тому варто зменшити кількість податків і повернути їх адміністрування в правове поле. По-третє, уніфікувати різні податкові ставки, знизити на рахування на заробітну плату. В результаті, платники податків будуть витрачати значно менше часу і зусиль на здійснення податкових платежів та на перевірки. Отже, головною метою податкової реформи в Україні є створення передумов для економічного зростання за рахунок вивільнення підприємницького потенціалу та сприяння реалізації конкурентних переваг країни, що набуває особливого значення в умовах європейської інтеграції. Для цього, така реформа покликана:

1. Зробити правила гри у сфері оподаткування рівними, прозорими, незалежними.

2. Знизити навантаження на сумлінних платників за рахунок більш рівномірного розподілу податкового тягаря.

3. Дозволити скасувати практику встановлення планів із надходжень.

4.Зменшити сукупні (держави та підприємств) витрати на адміністрування та інші суспільні втрати.

5. Радикально зменшити корупцію у податковій сфері.

Отже, задля проведення успішної податкової реформи, щоб створити належні передумови для виходу України з економічної кризи з одного боку, а з іншого — забезпечити збалансованість державного, місцевих бюджетівта Пенсійного фонду необхідні зміни до Податкового Кодексу. Це вимагає ефективної роботи науковців, експертів та Уряду з вироблення спільного підходу до скорочення видаткової частини Державного бюджету. Напрями подальших досліджень, на нашу думку, мають стосуватись удосконалення інституційного середо вища модернізації податкової системи України, що не-розривно пов'язано зі змінами в судовій і правоохоронній сферах, дієвістю боротьби з корупцією. Вважаємо, що досягнення порозуміння на базі поєднання лібералізації податкової системи з фіскальною відповідальністю забезпечить збалансованість Державного бюджету та буде сприяти виходу економіки з глибокої кризи

Список використаних джерел

1. Верховна Рада проголосували за податкові зміни для прийняття Держбюджету 2016 р. [Електронний ресурс]: за даними електронної версії журналу «Український тиждень» від 24 грудня 2015 р. — Режим доступу до журналу: http://tyzhden.ua

2. Дубровський В. Резолюція Експертного круглого столу з питань податкової реформи [Електронний ресурс] / В.Дубровський, П.Кухта, І.Несходовський // за даними Інституту соціальних та економічних трансформацій — 2015. — Режим доступу: http://isetua.org/ua

3. Закон України «Про внесення змін у Податковий кодекс України та деякі законодавчі акти України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України // Закон від 24.12.2015 № 909VIII. — Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua

4. Ключові зміни до Податкового Кодексу України прийняті ВРУ 15 лютого 2016 р. [Електронний ресурс]: за даними Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики 16 лютого 2016 р. — Ре жим доступу: http://kompmp.rada.gov.ua

5. Про Стратегію сталого розвитку «Україна — 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http:// zakon1.rada.gov.ua

Димеденко І.В., науковий керівник,
к.е.н., доц., доц. кафедри обліку та аудиту
ТНУ імені В.І.Вернадського
Середа К.Ю.,
студентка групи ОА-41
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

На сучасному етапі глобалізації та інтернаціоналізації економіки України виникає необхідність перегляду та уточнення принципів формування активів суб'єктів господарювання. За своїми характеристиками, складом, рівнем впливу на результати господарської діяльності та фінансовий стан підприємства нематеріальні активи є важливим об'єктом бухгалтерського обліку.

Незважаючи на те, що нематеріальні активи не є новим об'єктом обліку суб'єктів господарювання, залишаються певні проблеми, пов'язані з невизначеністю категоріїнематеріальних активів, їх класифікацією, оцінкою, визнанням та безпосередньо організацією обліку.

Основні питання бухгалтерського обліку нематеріальних активів, в своїх наукових працях, досліджували такі вчені, як Ф. Ф. Бутинець, Л. В. Бражна, І. А. Бігдан, О. І. Кобилянська, Ю. В. Писаренко, Л. Ю. Мельничук, Л. М. Котенко, Т. В. Польова, С. В. Шульга, Сунь Лінь, С. Ф. Легенчук та інші.

Недосконала законодавча база, розбіжність в поглядах науковців, що виникають з питань обліку нематеріальних активів зумовлюють актуальність роботи.

Для достовірного відображення операцій з нематеріальними активами в обліку та фінансовій звітності необхідно чітко розуміти, що таке нематеріальний актив, як об'єкт обліку, до якої групи нематеріальних активів слід віднести той чи інший вид нематеріального активу. Проблемними питаннями обліку нематеріальних активів є їх визначення, ідентифікація, класифікація. Авторами пропонуються різні ознаки класифікації нематеріальних активів, але для фінансового обліку та фінансової звітності вони не так важливі, корисними вони можуть бути для управлінського обліку та аналізу. Неоднозначність трактування основних понять призводить до того, що інформація про нематеріальні активи у фінансовій звітності не відповідає її принципам і не може бути корисною користувачам фінансової звітності в прийнятті ними управлінських рішень.

Протягом останніх років досить велика кількість суб'єктів господарювання використовують нематеріальні активи для здійснення своєї господарської діяльності. Залежно від виду діяльності суб'єкта, особливостей

ведення обліку та управлінських потреб можемо спостерігати наявність багатьох визначень та класифікацій цих видів активів.

Аналіз досліджень виявив проблемні питання обліку нематеріальних активів. Неоднозначне трактування основних положень законодавчо-нормативної бази, розбіжності в них викликають певні труднощі бухгалтерського обліку операцій по надходженню, використанню та відображенню в фінансовій звітності. Розглянемо підходи до трактування поняття нематеріальні активи у табл. 1.

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття «Нематеріальні активи»

№ з/п	Автор	Визначення
1	2	3
1	Лишиленко О. В. [4, с.254]	Нематеріальні активи – це вартісно виражені немонетарні активи, об’єкти права власності, які єчастиною інтелектуального капіталу підприємства, що створені самостійно або залучені зі сторони та здатні приносити економічну вигоду.
2	Коблянська О. І. [3, с. 214]	Нематеріальні активи -безтілесні об’єкти цивільного обігу, що можуть бути капіталізовані підприємством, організацією, установою.
3	Бутинець Ф. Ф. [2, с.406]	Нематеріальні активи – активи, які не мають фізичної субстанції.
4	Бігдан І. А. [1, с.121]	Нематеріальні активи –ресурси підприємства, у вигляді певних прав та переваг, які дозволяють власнику здійснювати підприємницьку діяльність з метою отримання економічних вигід.
5	Мельничук Л. Ю. [5, с.113]	Нематеріальни активи – це сукупність прав розпоряджатися об’єктами інтелектуальної та промислової власності, які підприємство утримує з метою використання у господарській діяльності для отримання доходу.
	Податковий кодекс України [7]	Нематеріальні активи – право власності на результати інтелектуальної діяльності, у тому числі промислової власності, а також інші аналогічні права, визнані об'єктом права власності (інтелектуальної власності), право користування майном та майновими правами платника податку в установленому законодавством порядку, у тому числі набуті в установленому законодавством порядку права користування природними ресурсами, майном та майновими

		правами.
	МСБО 38 "Нематеріальні активи"[6]	Нематеріальний актив – немонетарний актив, який не має фізичної субстанції та може бути ідентифікований.
	П(С)БО 8 "Нематеріальні активи"[8]	Нематеріальнийактив – немонетарнийактив,якийнемає матеріальноїформита може бути ідентифікований.

Визначення поняття нематеріального активу для бухгалтерського обліку повинно трактуватися однаково в усіх документах, мати однозначне розуміння, бути доступним не тільки для бухгалтера, спеціаліста-аналітика, але й також і для користувачів фінансової звітності.

Отже, погляди вчених збігаються в тому, що нематеріальні активи використовуються з метою отримання економічних вигід. Більшість авторів звертає увагу на фізичний стан цих активів. Тобто на те, що відсутня фізична субстанція. І підкреслюють, що нематеріальні активи – це права.

Результати проведеного дослідження підтверджують наступне визначення нематеріальних активів - це ресурс, контрольований підприємством в результаті минулих подій, використання якого, як очікується, приведе до надходження економічних вигід у майбутньому, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам.

На основі вище зазначеного можна зробити висновок, що нематеріальні активи є одним із видів ресурсів підприємства, які являють собою різні права та привілеї, що дають змогу власнику здійснювати підприємницьку діяльність з метою одержання додаткових, порівняно з конкурентами, економічних вигід.

Категорія нематеріальних активів потребує подальших глибоких та всебічних досліджень, адже вони стали одним з принципово важливих об’єктів обліку вітчизняних підприємств.

Список використаних джерел

1. Бігдан І. А. Облік і аудит нематеріальних активів: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 / Бігдан Інна Анатоліївна. – Х.: ХДУХТ, 2003. – 287 с.

2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: [підручник] / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – 8-те вид., доп. і перероб. – Ж.: ПП «Рута», 2009. – 912 с.

3. Коблянська О. І. Фінансовий облік: [навч. посібник] / О. І. Коблянська – 2-е вид., виправлене і доповнене. – К.: Знання, 2007. – 471 с.

4. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік: [навчальний посібник] /

О. В. Лишиленко. – К.: ЦУЛ, 2009. – 630 с.

5. Мельничук Л. Ю. Бухгалтерське відображення інтелектуального капіталу: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 / Мельничук Любов Юріївна. – О.: ОДЕУ, 2010. – 224 с.

6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» від 01.01.2012 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу до докум.: http://www.zakon.rada.gov.ua.

7. Податковий Кодекс України, від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI: [Електронний ресурс]. – Режим доступу до докум.: http://www.rada.gov.ua.

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 “Нематеріальні активи” Затв. наказом МФУ № 242 від 18.10.1999 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу до докум.: http://www.zakon.rada.gov.ua.

Димеденко І.В., науковий керівник,
к.е.н., доц., доц. кафедри обліку та аудиту
ТНУ імені В.І.Вернадського
Сичова В.Г.
студентка групи ОА-41
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ ЯК ПЕРЕДУМОВА БОРОТЬБИ ІЗ "ТІНІЗАЦІЄЮ” ЗАРОБІТНИХ ПЛАТ

В умовах ринкової економіки все більшого значення набуває підвищення суспільного добробуту населення, тому розбудова ринкової економіки країни та усі пов'язані з цим трансформаційні процеси мають здійснюватися в інтересах людини для підвищення якості її життя. Так, одним з основних факторів соціально-економічного життя країни, колективу, людини є оплата праці. Високий рівень заробітної плати може спричинити добродійний вплив на економіку країни, забезпечуючи високий попит на товари та послуги. Виходячи з цього цілком закономірною є потреба у аудиторській перевірці своєчасності, об'єктивності і достовірності розрахунків з оплати праці на підприємствах.

Аудит розрахунків з оплати праці є однією з найважливіших і складних ділянок аудиторської роботи, оскільки облік праці і заробітної плати є надзвичайно трудомістким, пов’язаний з обробленням великої кількості первинної інформації, має багато однотипних операцій, перевірка яких потребує багато часу.

Питанням аудиту з оплати праці займалися чимало відомих вчених-економістів, таких як Пушкар М.С., Задорожний З.В., Крупка Я.Д., Редько О.Ю., Сопко В.В., Фаріон І.Д., Рудницький В.С., Никифорак Я.Д., Никифорак В.А. та інші.

Розрахунки з оплати праці включають як операції, пов'язані з нарахуванням і виплатою заробітної плати, так і операції, що відображають утримання з неї. Так, окремою частиною аудиту розрахунків з оплати праці є перевірка утримань із заробітної плати. Саме ця частина аудиторського процесу відноситься до зон з підвищеним контрольним ризиком, а її перевірці приділяється суттєва увага [1].

Останнім часом в економічному просторі України дедалі більшого значення набуває проблема ухилення від сплати податків до бюджету, зокрема єдиного соціального внеску, що призводить до недоотримання податкових надходжень фондами соціального страхування, до зниження соціального захисту працівників. Це відбувається через сплату заробітної плати "у конвертах". В цьому випадку роботодавець, показуючи заборгованість із заробітної плати, свідомо обманює державу, своїх працівників, порушує чинне законодавство з оплати праці та досить вагомо не доплачує внески до Пенсійного фонду України. Працівники, які погодились отримувати заробітну плату "у конвертах" , як правило, не усвідомлюють впливу цього явища на їх майбутнє. Адже відсутність внесків до фондів соціального страхування призводить до втрати працівниками можливості користуватися державними гарантіями відповідно до чинного законодавства. Приховування реального доходу також впливає на недостовірність наданої інформації при зверненні за соціальними пільгами, призводить до втрати страхового стажу при розрахунку розміру пенсії, тощо [2].

"Тінізація" заробітних плат провокує розвиток соціально-економічних проблем: держава втрачає у наповненні фондів соціального страхування, недоотримує податки на доходи фізичних осіб, зазнає ризиків розбалансування економіки країни внаслідок "тінізації".

Виявити явище заробітної плати "в конвертах" на підприємстві можливо під час проведення аудиторської перевірки розрахунків з оплати праці. Проте, під час проведення аудиторської перевірки аудитор піддається високому ступеню ризику невиявлення, який може виникнути в результаті неправильного вибору комплексу процедур або невідповідності підбору методичних прийомів. Причиною цього ризику може бути також недостатній термін перевірки, під час якого аудитор не в змозі застосувати усі процедури та методи для отримання аудиторських доказів [3].

Відтак, заради виявлення фактів "тінізації" на підприємстві в умовах обмежень, аудитор має звернути увагу на можливу наявність певних особливостей, зокрема:

- рівень зарплат в організації нижче середньогалузевих по регіону;
- розмір перерахованого до бюджету податку на доходи фізичних осіб знизився більш ніж на 10% порівняно з попереднім податковим періодом;
- в організації працюють співробітники, які отримували великий дохід на попередньому місці роботи;
- витрати працівників перевищують їх задекларовані доходи;

- заробітна плата вищестоящих співробітників нижче або порівнянна з доходом нижчого персоналу.

Присутність хоча б деяких з вищезазначених фактів дасть змогу аудитору одразу застосувати більш раціональні процедури і методи контролю, заради мінімізації аудиторського ризику та в кінцевому етапі – виявлення та підтвердження фактів "тінізації" на підприємстві.

Відтак, аудит розрахунків з оплати праці є передумовою виявлення "тінізації" заробітної плати на підприємстві, а також, в умовах взаємодії та співробітництва Аудиторської палати України та Державної фіскальної служби України, є одним із визначальних чинників її вирішення.

Список використаних джерел

1.Виноградова М. О. Аудит [текст] : навч. посіб. / М. О. Виноградова, Л. І. Жидєєва - К. : "Центр учбової літератури", 2014. - 654 с.

2.Байдак М.К. Проблеми тінізації заробітної плати та шляхи її легалізації / М.К. Байдак, Л.П. Шевчук // [Електронний ресурс]. 2013 р.— Режим доступу : http://refio.ru/doc_86d3ff1cd2337c4ae2c2b2a8ac4de8ae.html

3.Никонович М. О. Аудит операцій з оплати праці / М. О. Никонович, Н. С. Барабаш // Облік, контроль та аудит: теоретико- методологічний аспект. – 2015. – №1 (1). – С. 155-157

Сук П.Л.,
д.е.н., проф., проф. кафедри обліку та аудиту,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м.Київ)

РОЗРАХУНОК АМОРТИЗАЦІЇ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

Основні засоби надходять на підприємство і вибувають з нього в будь-який день року, що рідко збігається з початком і закінченням звітного періоду. Якби основні засоби надходили на підприємство в перший день звітного періоду (місяця, року), а вибували з нього в останній день звітного періоду (місяця, року), то амортизація на основні засоби відповідала б періоду (місяцю, року) їх використання.

Відповідно до Податкового кодексу України [1] і П(С)БО 7 "Основні засоби" [2] нарахування амортизації проводиться щомісячно –починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання, а припиняється, починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта основних засобів, переведення його на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання, консервацію.

Помісячна сума амортизації розраховується приблизно, бо не враховується дата надходження і вибуття основних засобів, а береться їх наявність на початок місяця. Тому постає необхідність удосконалення

методики розрахунку амортизації основних засобів відповідно до їх руху.

Згідно з МСБО 16 “Основні засоби” [3] амортизацію активу починають нараховувати, коли він стає придатним для використання, тобто доставлений до місця розташування та приведений у стан, у якому придатний до експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом. Амортизацію активу припиняють на одну з двох дат, яка відбувається раніше: на дату, з якої актив класифікують як утримуваний для продажу (або включають до ліквідаційної групи, яку класифікують як утримувану для продажу) згідно з МСФЗ 5, або на дату, з якої припиняють визнання активу.

За вимогами МСБО 16 “Основні засоби” в різних країнах розраховують амортизацію за неповними періодами, тобто враховують дату надходження і вибуття основного засобу. Розрахунок проводять як за повний, так і за неповний місяць відповідно кількості днів використання об’єктів.

Для цього в міжнародній практиці застосовують різні методи розподілу амортизації за неповними періодами [7]:

а) пропорційно періодам (місяцям, дням) використання активу (in proportion to periods (months, days) of use of asset);

б) розподіл амортизації використовуючи найближчий повний місяць або частину року (prorate using nearest full month or fraction of year);

в) за правилом найближчого цілого року (nearest whole year convention);

г) за правилом однієї половини року (one-half year convention);

д) за правилом середини місяця (mid-monthconvention);

е) за правилом найближчої частини року (nearestfractionofayear);

є) врахування повних років амортизації в рік придбання, не нарахування амортизації в рік вибуття (full years’ depreciation in year of purchase, none in year of disposal);

ж) не нарахування амортизації в рік придбання, нарахування повних років амортизації в рік вибуття (no depreciation in year of purchase, full year’s in year of disposal).

Пропонується амортизацію розраховувати по днях, замість місячного розрахунку. Для цього річну суму амортизації потрібно поділити на 365 днів і взнати щоденну ставку амортизації. Помноживши її на кількість днів використання об’єкта, визначаємо суму амортизації об’єктів основних засобів з точністю до дня їх надходження і вибуття. Це значно спростить підрахунок амортизації по основних засобах, що використовуються неповні періоди. Такий підрахунок амортизації основних засобів буде більш точним, що сприятиме правильному підрахунку витрат підприємства.

У липні актив використовувався 12 днів, отже амортизація за липень становить – 414,24 грн (34,52 грн х 12 днів = 414,24 грн); за серпень – 1070,12 грн (34,52 грн х 31 день = 1070,12 грн); за вересень – 1035,60 грн; за жовтень – 1070,12 грн; за листопад – 1035,60 грн; за грудень – 1070,12 грн, а за 2017 рік – 5695,80 грн.

Як бачимо, амортизація за 2017 рік при щоденному нарахуванні буде більшою на 445,80 грн (5695,80 грн – 5250 грн = 445,80 грн) ніж по

місячносму існуючому порядку. Аналогічні відхилення виникають тако по об'єктах, які вибувають з підприємства.

Таким чином, для будь-якого активу, придбаного протягом року, можна розрахувати амортизацію з точністю до дня його придбання, а для кожного активу, що вибуває з точністю до дня його вибуття. Застосування щоденного розрахунку амортизації дасть можливість більш точно розраховувати амортизацію необоротних активів, що забезпечить кращий підрахунок собівартості продукції. Якщо використовувати підрахунок амортизації за щоденним розрахунком, то можна точно визначити суму амортизації за кожен місяць року, адже місяці мають різну кількість днів (31, 30, 29, 28). А тому по місяцях сума амортизації буде різна. А якщо розраховувати амортизацію по роках, а потім ділити її на 12 місяців (як це робиться тепер), то щомісячна амортизація буде однаковою, що не зовсім точно відображає рівень амортизаційних витрат за місяць.

За діючою методикою в Україні і за кордоном активи, що надходять і вибувають протягом місяця амортизуються як за повний місяць використання, тому амортизація розраховується менш точно, ніж за щоденним розрахунком. За кордоном застосовують різні методи розподілу амортизації, які також в основному наближено розподіляють амортизацію між періодами використання активу. Розрахунок амортизації по днях дає змогу більш точно розподілити амортизацію між періодами використання активу.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-УІ. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби", затверджено наказом Міністерства фінансів України 27 квітня 2000 р. № 92, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18 травня 2000 р. за № 288/4509. – Режим доступу : http://www.rada.gov.ua.
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 "Основні засоби". – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.Ua/laws/show/929_014/paran2#n2.
4. http://www.oregon.gov/das/Financial/Acctng/Documents/15.60.20.pdf.

Царенко О.В., науковий керівник,
д.е.н., професор
завідуючий кафедрою обліку та аудиту
ТНУ імені В.І.Вернадського
Вікарчук А.В.,
студентка групи ОО-61,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м. Київ)

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Незважаючи на значні науково-практичні напрацювання існує певна кількість невирішених питань, які стосуються процедур - системи організаційних і методичних дій, що здійснюються суб'єктом(суб'єктами) господарювання під час формування облікової політики підприємств, корпорацій, банків, фінансово-промислових об'єднань.

Проблемапов'язана з тим, що практика формування облікової політики зводиться лише до видання наказу про облікову політику на поточний рік.Однакслідзауважити,що«наказ» - це останняподія у формуванні обліковоїполітики. Дляїї досягненнянеобхідно провести кропітку роботу звизначення процедур організаціїта ведення господарського обліку, який має відповідати особливостямдіяльностівиробничої системи та інтересам її власників. А це, в свою чергу, потребує вирішення значноїкількості як організаційних, такі обліково-аналітичних завдань.

Від правильного розуміння, розкриття і реалізації облікової політики залежить економічна ефективність діяльності сіль ськогосподарських підприємств. Розгляне мо основні елементи облікової політики, що в обов'язковому порядку затосовуються сільськогосподарськими підприємствами [3].

Як показали результати проведеного нами обстеження, більшість підприємств вважають, що роботу з формування облікової політики потрібно здійснювати постійно, в процесі функціонування виробничої системи, а не тільки в період підготовки наказу прообліковуполітику на звітний рік. Це також підтверджує потребу у створені,насамперед в умовах великих підприємств, постійно діючоїструктури з формування обліковоїполітики.

Як підкреслюється у науковихдослідженнях,активнаучасть власника в розробці облікової політики підприємства упереджуєномінальний характер його ролі впроцесі організації бухгалтерського обліку, що,в свою чергу,забезпечить захист інтересівтазбереження майна власника [1].

Основною метою облікової політики є забезпечення якісною ікількісною обліково-економічною інформацією процесу управління виробничою системою і визначення процедур, які підприємствовикористовує для складання та подання обґрунтованої фінансової звітності.

Структура облікової політики пов’язана з виділенням системних складових: організаційної, методичної, технічної, кожна з яких складається з об’єктів облікової політики та відповідних елементів. Під «об’єктом облікової політики» розуміється будь-яка норма або позиція підприємства з організації та ведення бухгалтерського обліку, щодо якої є альтернативні варіанти. Елемент облікової політики – можливі методичні прийоми, способи та процедури, що обираються з числа загальноприйнятих з урахуванням особливостей діяльності підприємства. Виділені елементи понятійного

апарату щодо облікової політики підприємств забезпечують систематизацію викладення процесу формування, змісту та реалізації облікової політики [2].
Облікова політика ПАТ «Племзавод «Степной»являє собою сукупність способі ведення бухгалтерського обліку. Складовими елементами облікової політики підприємства є інвентаризація активів і розрахунків підприємства. Необхідність її проведення ґрунтується на Законі № 996-XIV, де вказано, що для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка.

Дослідивши проблеми процесу формування облікової політики, нами виділено ряд заходів, пропозицій, які потребують вирішення на рівні держави, а саме :

- для вирішення спірних питання в частині оприлюднення фінансової звітності (п. 4 НП(С)БО 1), уточнити та доповнити склад користувачів фінансової звітності;

- для усунення невизначеності у способах, які використовуються при складанні звітності, сприяння покращенню дисципліни підприємства щодо формування облікової політики нами запропоновано передбачити встановлення термінів формування та затвердження облікової політики протягом 60 днів з моменту державної реєстрації підприємства, але не пізніше складання квартальної (річної) фінансової звітності.

Список використаних джерел:

1. Алборов Р.А. Выбор учетной политики предприятия. Принципы и практические рекомендации. – М.: АО "ДИС", 2009. – 80 с.
2. Баевская Л.Л. Организация документооборота в интегрированных формированиях// Економіка АПК. – 2005. – № 3. – С. 74-79.
3. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік: на вчальний посібник / Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Ма люча. — Житомир, 2007. — 511 с.

Кармазіна Н.В.,
д.е.н., доц., доц. кафедри обліку та аудиту,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м.Київ)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-КАДРОВИЙ АУДИТ ЯК ІННОВАЦІЙНА ДЕТЕРМІНАНТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНІВ

В даний час законодавство безперервно удосконалюється, з'являються нові документи і інструкції, що мають відношення до розрахунків з оплати праці на підприємствах усіх форм власності, що призводить до ускладнення розрахунків, збільшенню їх трудомісткості, необхідності контролю

розрахунків як всередині підприємств і організацій, так і при проведенні аудиторських перевірок [1]. В цих умовах, саме, запровадження для ефективності використання персоналу підприємства інноваційного механізму управління персоналом - організаційно-кадрового аудиту є нагальним та доречним.

Питання теоретичної сутності, цілей і методів кадрового аудиту є предметом уваги російських та українських науковців А. Кібанова, В. Лученко, І. Миколайчук, Т. Ніконової, Ю. Одегова. , Т. Білорус, Б. Беккера, А. Вязігіна, В. Данюка тощо.

Система управління персоналом при антикризовому управлінні характеризується недостатнім рівнем розвитку оціночних процедур, що дозволяють отримувати інформацію про причини виникають в організації кадрових проблем. Це викликає необхідність розробки методики проведення кадрового аудиту, що враховує специфіку особливостей проведення процедур банкрутства на кризовому підприємстві.

У нинішніх умовах українських та зарубіжних науковців можна зустріти термін «соціально-кадровий аудит», «аудит персоналу» і «кадровий аудит»[2]. Кадровий аудит порівнюють з діловою оцінкою компетенції персоналу, однак його зміст є більш широким, оскільки оцінка персоналу може бути як одним із напрямів, так і окремою процедурою кадрового аудиту.

Існує кілька основних причин, по яких компанії сьогодні проводять кадровий аудит: планування організаційних змін, пов'язаних з розширенням і розвитком підприємства; проблеми і збої в роботі однієї або декількох підсистем бізнесу; прихід на підприємство нової команди топ-менеджерів з новим баченням розвитку підприємства і його положення на ринку.

Всі три перераховані причини пов'язані з низкою проблем, які з'являються перед компанією і вимагають вирішення. Всі вони так чи інакше зачіпають систему управління персоналом, аналіз стану якої і потрібно провести в ході кадрового аудиту.

Проведення кадрового аудиту перш за все пов'язано з невдоволенням власників темпами зростання бізнесу, невідповідністю розвитку підприємства поставленим цілям, зниженням показників прибутковості. Однак і коли справи у підприємства йдуть добре, але керівництво розуміє, що є куди розширюватися, ставить нові цілі і завдання, кадровий аудит украй необхідний [3]. Аудит персоналу потрібно для оцінки ефективності системи управління кадрами підприємства. Він сприяє виявленню помилок, які можуть спричинити за собою фінансові втрати і завдати шкоди репутації підприємства. Ця послуга ще достатньо нова для українського ринку, і деякі розуміють її значення і цінність. Адже результатом аудиту може бути зменшення рівня плинності кадрів, підвищення продуктивності праці, виявлення необхідності навчання персоналу і економія коштів на пошуки нових співробітників.

Незважаючи на те що поняття «кадровий аудит» сьогодні широко розповсюджений і на даний момент є чимало методичних підходів до розгляду цього питання, необхідність проведення кадрового аудиту наразі приділяється недостатньо уваги. При антикризовому управлінні персонал організації являє собою головну цінність, і тільки за рахунок розробки ефективної системи управління персоналом в цей період підприємство може швидко і з мінімальними втратами подолати кризу[4.

Підсумовуючи вищезазначене, у кадровому аудиті розрізняють три основних блоки (елементи) оцінки системи управління персоналом підприємства:

– аудит суб'єктів управління персоналом (включає оцінку управлінської компетентності керівництва і професійних навиків фахівців кадрової служби);

– аудит об'єктів управління (оцінка персоналу та ефективності корпоративної культури і соціально-психологічного клімату у колективі);

– аудит системи управління персоналом (аналіз кадрових технологій підприємства щодо оптимальності процедури відбору і прийому на роботу та адаптації, ефективності системи оцінки та навчання персоналу тощо).

Отже, кадровий аудит – це система консультаційної підтримки, аналітичної оцінки і незалежної експертизи структурного та кадрового потенціалу фірми її цілям і стратегії розвитку з метою підготовки і прийняття відповідних рішень в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Кибанова А. Я. Управление персоналом организации: Учебник /Под ред. А. Я. Кибанова. – 2-е узд. доп. и перераб. – М.: ИНФРА-М, 2012. – 638 с.

2. Одегов Ю. Г. Аудит и контроллинг персонала: Учеб. пособие / Ю. Г. Одегов, Т. В. Никонова – 2-е изд. доп. и перераб. – М.: Издательство «Экзамен», 2004. – 544 с.

3. Гармашев А. А. Организационный кадровый аудит. / А. А. Гармашев – Киев.: МедиаПро, 2013. – 104 с.

4. Черненко В. М. Інтелектуалізація праці в сучасній інформаційно-інноваційній економіці [Текст] / В. М. Черненко // Формування ринкової економіки: Зб. наук. пр. Спец. вип. Управління людськими ресурсами: проблеми теорії та практики. – Т. 2, ч. ІІ. – К.: КНЕУ, 2010. – С. 521-1013.

Ладонько Л.С.,
д.е.н., доц., доц. кафедри обліку та аудиту,
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ТА НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВНА ПІДПРИЄМСТВІ

Розвиток ринкових відносин, впровадження різноманітних форм власності, реформування економічних відносин в Україні висувають нові вимоги до бухгалтерського обліку, як до способу контролю за веденням господарської діяльності підприємств. Важливим фактором розвитку виробництва є стабільна забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами та їх ефективне використання. Враховуючи те, що витрати сировини, матеріалів, палива, напівфабрикатів у більшості підприємств займають 80–90% серед всіх витрат на виробництво нової продукції, то головним завданням є визначення забезпеченості підприємства різними видами матеріальних ресурсів та пошук резервів раціонального їх використання [1].

Вагомий внесок у розробку теоретико-методологічних аспектів організації обліку та аудиту виробничих запасів зробили праці таких науковців, як: Ф.Ф. Бутинець, В.П. Завгородній, В.В. Сопко, Л.К. Сук, П.Т. Саблук, Н.В. Чебанова, П.С. Безруких, С.Ф. Голов, В.І. Єфименко, М.С. Пушкар, Н.М. Ткаченко, І.А. Бланк, І.Б. Швець, І.А. Бондарева та ін. Проте питання обліку виробничих запасів на підприємствах залишаються актуальними та потребують нагального вирішення.

Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності регламентуються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Запаси визнаються активом, якщо існує вірогідність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена [2].

Відповідно до П(С)БО 9, запаси – це активи, які:

– утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності;

– перебувають у процесі виробництва, з метою подальшого продажу продукту виробництва;

– утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Запаси включають:

– сировину, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб;

– незавершене виробництво у вигляді не закінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів. Незавершене виробництво на підприємствах, що виконують роботи та надають послуги, складається з витрат на виконання незакінчених робіт (послуг), щодо яких підприємством ще не визнано доходу;

– готову продукцію, що виготовлена на підприємстві, призначену для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом;

– товари у вигляді матеріальних цінностей, що придбані (отримані) та утримуються підприємством, з метою подальшого продажу;

– малоцінні та швидкозношувані предмети, що використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року [3, с. 232–233].

Порядок оцінки запасів відіграє важливе значення для правильного обліку виробничих запасів. Згідно з П(С)БО 9, придбані або вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Первісною вартістю запасів, які придбані за плату, є собівартість запасів, яка складається з фактичних витрат: суми, які сплачуються, згідно з договором, постачальнику (продавцю); суми, які сплачуються за інформаційні, посередницькі та інші послуги у зв'язку з пошуком та придбанням запасів; сумив візного мита; суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству; затрати по заготівлі, на вантажно-розвантажувальні роботи, транспортування запасів до місця їх використання, включаючи витрати по страхуванню і ризику транспортування запасів; інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, у якому вони придатні для використання за призначенням. До таких витрат, зокрема, належать прямі витрати на доробку і підвищення якісних характеристик запасів.

Оцінка вибуття запасів, у разі відпуску матеріалів у виробництво, продажу або іншому вибутті, згідно з Положенням, здійснюється по одному з таких методів: ідентифікована собівартість одиниці запасів; середньозважена собівартість; собівартість перших за часом надходження запасів (ФІФО); нормативні затрати; ціна продажу [4, с. 186].

Переважну більшість виробничих запасів підприємства придбають у постачальників на підставі укладених договорів (контрактів, угод). На відвантажені матеріальні цінності постачальник виписує рахунок-фактуру та інші розрахунково-платіжні документи (у яких вказуються назва, номенклатурний номер, одиниця виміру, кількість, сорт, що відпускаються, ставка і сума ПДВ, загальна сума, що підлягає до оплати), а також податкову накладну. Наявність виробничих запасівв достатній кількості та якості є одним з найважливіших на підприємстві, тому й документальне оформлення надходження, наявності і витрачання зазначених ресурсів є досить відповідальним процесом, який повинен забезпечувати необхідною інформацією як для обліку, так і для контролю та оперативного управління рухом матеріальних цінностей.

На нашу думку, аналізуючи ефективність використання виробничих запасів, можна виокремити наступні негативні аспекти:

– складність визначення справедливої вартості запасів, що полягає у використанні підприємствами обміну на подібні та неподібні активи;

– низький рівень оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств;

– обмеженість контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів тощо.

Вирішення цих проблем потребує оновлення системи отримання інформації про виробничі запаси, використання нетрадиційних для вітчизняної облікової практики підходів щодо ефективного їх використання та оптимізації результатів діяльності підприємства через застосування принципів і методів бухгалтерського обліку.

Саме тому можна виділити наступні напрямки вдосконалення управління виробничими запасами на підприємствах:

1) для зменшення помилок і порушень при зборі і реєстрації оперативних даних щодо наявності, руху та використання виробничих запасів, доцільно розробити детальні інструкції конкретним виконавцям (у вигляді посадових інструкцій, виписок з графіків документообігу) про порядок і терміни реєстрації даних.

2) використовувати систему заохочень і покарань при здійсненні виконавцями своїх обов'язків;

2) використання на всіх ділянках обліку уніфікованих форм документації. Для цього необхідно відобразити в наказі про облікову політику перелік осіб, що відповідають за здійснення тієї або іншої господарської операції і мають право підпису первинних документів;

3) розробка графіку документообігу з обліку виробничих запасів і доведення до виконавців їх функцій в процесі створення, перевірки та обробки первинних документів від моменту їх створеннядо передачі в архів;

4) детально прописати у посадовій інструкції інформації щодовідповідальності бухгалтера з обліку виробничих запасів;

5) здійснення перевірки службами внутрішнього контролю дотримання вимог законодавства в частині організації документування операцій, пов'язаних з обліком запасів;

6) на кожному підприємстві розробити систему автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами. На теперішній час існує багато програмних продуктів для ведення обліку, наприклад «1С: Підприємство», «АБ Офіс 2000», «Акцент», «Бест-Про», «РС-Фінанси», «Свод», «Універсал», «Парус», «Фінанси без проблем», «M.E.Doc». Введення таких програм на підприємствах дозволить забезпечити суворий порядок приймання, зберігання і збуту сировини, матеріалів, комплектуючих виробів і т.д.; спрощувати оформлення операцій прийняття і збуту товарно-матеріальних цінностей; бухгалтеру отримати значення будь-якого необхідного показника з інформаційної бази за необхідний період часу, що істотно підвищить рівень управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Таким чином, реалізація перелічених напрямів удосконалення обліку запасів призведе до значного підвищення результативності їх фінансово-економічної діяльності, дозволить налагодити більш дієвий і менш

трудомісткий облік, контроль за наявністю, рухом і використанням виробничих запасів, а також досягти їх економії.

Список використаних джерел

1. Артем'єва Л. Облік малоцінних та швидкозношуваних предметів / Л. Артем'єва // Баланс. - 2008. - № 53. - С. 24-25.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджений Наказом МФУ від 20.10.1999 р. № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/ show/z0751-992.
3. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: [навч. посіб.] / І.Б. Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є. Нагірська. – К.: Центр учбової літе-ратури, 2013. – 688 с.
4. Фінансовий облік: [підручник] / Л.В. Нападовська, А.В. Алексєєва, О.А. Бакурова [та ін.]; за заг. ред. Л.В. Нападовської. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. – 700 с.
5. Швець, В. Г.Теорія бухгалтерського обліку [Текст] : підручник / В. Г. Швець. – 4-те вид., переробл. і доповн. – Київ : Знання, 2015. – 572 с.

Стрибуль О.В.,
ст.викладач кафедри обліку та аудиту
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м.Київ)

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СПРАВЕДЛИВОЇ ВАРТОСТІ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Найголовнішим моментом при формуванні амортизаційної політики є встановлення вихідної оцінки основних засобів. Адже розмір амортизаційних відрахувань буде різним в залежності від того, нараховуються вони з первісної, справедливої чи іншої вартості основних засобів.

На жаль, сьогодні відсутні методичні основи обґрунтованого визначення багатьох видів вартості. Розглянемо існуючі протиріччя та неурегульованість в питаннях визначення справедливої вартості основних засобів.

Найбільш розвинені системи бухгалтерського обліку, МСБО та USGAAP орієнтовані на широке застосування оцінки активів саме за справедливою вартістю. Проте на практиці використання справедливої вартості викликає певні труднощі, оскільки МСБО та П(С)БО містять лише загальні орієнтири щодо справедливої вартості. Тому використання оцінки за справедливою вартістю по різному сприймається як у розвинених країнах так і країнах з перехідною економікою.

На нашу думку, різне тлумачення і розуміння поняття «справедлива вартість» викликане відсутністю єдиної чіткої класифікації оцінок, які

застосовуються в бухгалтерському обліку та різноманітністю видів оцінок, які передбачені МСБО.

Згідно п. 6 МСБО 16 справедлива вартість відображає суму, за якою актив можна обміняти між обізнаними та зацікавленими покупцями та продавцями ринку [1]. П. 30 та 31 роз'ясняє, що справедливою вартістю землі та споруд являється їхня ринкова вартість, яку визначають професійні оцінювачі за результатами експертизи. В Україні аналогічні положення викладені в додатку до П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» [2].

Для практичного застосування таке визначення не достатньо конкретне і позбавлено змісту щодо уявлення про вартість основних засобів. І хоча наміри розробників П(С)БО спрямовані на забезпечення достовірної та об'єктивної оцінки основних засобів, але скористатися цим методом оцінки в обліковій практиці досить важко. Уже в самому твердженні, що справедлива вартість – це ринкова вартість, прослідковується методологічна неточність, що пояснюється особливостями ціноутворення в ринковій сфері.

На думку Гудзинського О., Кірейцева Г., Савчука В. „за умови функціонування кризової економіки України та недостатньо розвиненого антимонопольного законодавства і функціонуючих антимонопольних структур примусове законодавче введення терміна „справедлива вартість" означатиме не що інше, як глум над науковою свідомістю. Таке введення та використання цього терміна нікого нічим не озброює" [3, с. 19].

Звичайно, у визначенні, наведеному в П(С)БО, йдеться про сучасну ринкову вартість, але ж її не можна називати „справедливою". Оскільки згідно давно відомого положення „справедлива ціна товарів та справжні відносини між ними встановлюються тільки конкуренцією"[4, с.286]. І якщо ринок не працює у подібному режимі, то ніяка його підтримка, навіть з боку дипломованих оцінювачів, не дає підстав називати ціни, що встановлюються на ньому справедливими.

Специфіка монопольної конкуренції, олігополії (ситуації, коли доступ на ринок утруднено, а контроль над цінами визначається взаємозалежністю підприємств) та чистої монополії не дозволяє вважати їх справедливим. Ринки товарів, які можуть застосовуватися як засоби праці, як правило, належать до вказаного типу.

Справедлива вартість – це ідеал, якого необхідно прагнути. Тому згадування її в МСБО мабуть виправдане, хоча при цьому необхідно зробити деякі роз'яснення. Необґрунтоване ототожнення справедливої вартості з ринковою дало неправильні орієнтири розробникам національних стандартів. В нашій країні чиста конкуренція для більшості груп товарів ще довго буде сприйматися як наукова фантастика. Тому включення до П(С)БО поняття «справедлива вартість» нагадує звичайну примху моди.

Проаналізувавши різні підходи до оцінки основних засобів та проблеми, що виникають в процесі оцінки за справедливою вартістю, можна зазначити, що на сьогодні відсутні методичні основи обґрунтованого

визначення вихідної оцінки основних засобів, що на анашу думку, є найголовнішим моментом при формуванні амортизаційної політики.

Використання поняття «справедлива вартість» в П(С)БО необґрунтоване, оскільки ринкові ціни не можна назвати справедливими, так як вони не можуть бути одночасно справедливими для двох учасників ринку – продавця і покупця.

При виборі об'єктивного методу оцінки основних засобів необхідно мати на увазі, що не існує такої оцінки, яка б задовольняла вимоги всіх без винятку користувачів фінансової звітності.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [Електронний ресурс] /Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408

2. П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств», затверджено міністерством фінансів України № 790 від 18 лист. 2005 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. –Режим доступу: http//www.zakon.rada.gov.ua.

3. Гудзинський О., Кірейцев Г., Савчук В. Амортизація в оновленні основних засобів праці/ О.Д.Гудзинський, Г.Г. Кірейцев, В.К.Савчук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2004. - №7. – С. 16-20.

4. Монтескье Ш.Л. О духе законов/ Ш.Л.Монтескье. – М., 1999. – С.286.

Царенко О.В.,
д.е.н.,професор,
завідувач кафедри обліку та аудиту,
ТНУ імені В.І. Вернадського
(м.Київ)

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ЯК СУЧАСНИЙ МЕХАНІЗМ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКИХ СИСТЕМ РЕГІОНІВ

Діяльність підприємства в сучасних ринкових умовах супроводжується різноманітними ризиками, що потребує створення ефективної системи контролю - внутрішній аудит, як превентивної функції управління за діяльністю виробничо-економічної систем регіонів з боку користувачів. Питання розвитку внутрішнього аудиту є об'єктом дослідження в різних наукових і прикладних сферах, регламентуються Законом України «Про аудиторську діяльність», Міжнародними стандартами аудиту, постановами Кабінету Міністрів України. Проблемні питання розвитку внутрішнього аудиту висвітлені в багатьох практичних та наукових роботах. Однак ці

погляди все ще характеризуються не одностайністю і суперечливістю, що й обумовлює актуальність питання. Дослідженням проблем сутності, функцій та змісту внутрішнього контролю, його місця у системі наук займалися такі зарубіжні вчені як Е. Аренс, Р. Адамс, Р. Додж, Дж. Лоббек, Дж. Робертсон, А. Роджер.

Значний внесок у розвиток наукової думки про внутрішній контроль зробили вчені Б. Усач, Л. Нападовська, А. Богомолов, М. Білуха, Ю.Воропаєв, Є. Калюга, В. Сопко, Ф. Бутинець,

Необхідність запровадження внутрішнього аудиту на середніх і великих підприємствах України доведена вимогами сучасних ринкових економічних відносин, інформаційними та управлінськими потребами суб'єктів господарювання, конкретними фактами функціонування внутрішнього аудиту на вітчизняних та зарубіжних підприємствах [1]. Останнім часом у нашій державі спостерігаються значні перетворення у сфері бухгалтерського обліку, що, у свою чергу, накладає свій відбиток і на сферу контролю, аналізу та аудиту. Ведення фінансового бухгалтерського обліку підприємствами України на основі загальноприйнятих принципів обліку, які ґрунтуються на Міжнародних стандартах обліку, а також можливість вільного, самостійного вибору методики управлінського (внутрішньогосподарського) обліку посилюють роль аудиту як гаранта достовірності інформації, що надається підприємством зовнішнім та внутрішнім користувачам.

В Україні більше уваги приділяється зовнішньому аудиту, який здійснюється незалежними аудиторськими фірмами, ніж внутрішньому аудиту підприємств [2]. Стандарти, що регулюють функціонування внутрішнього аудиту в Україні відсутні (за винятком нормативних документів НБУ з регламентації внутрішнього аудиту в комерційних банках України та Стандартів внутрішнього аудиту в міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади), і це зменшує поширення передового досвіду в цій сфері діяльності на підприємствах. З іншого боку, відсутність будь-яких обмежень на зміст і форми проведення внутрішнього аудиту стимулює розробку суб’єктами господарювання власних форм реалізації його функцій [3]. Внутрішній аудит проводиться на багатьох підприємствах, проте в одних він формалізований, а в інших ні. Мається на увазі, що на практиці часто доручають виконувати функції, які фактично є функціями внутрішнього аудиту, іншим відділам чи фахівцям, не створюючи окремої служби.

Особливо нагальна необхідність у внутрішньому аудиті виникає при створенні холдингових структур чи структур під загальним брендом. Підприємства вливаються до них із різними видами діяльності та, відповідно, різними проблемами. Тому необхідно централізовано контролювати кожен вид діяльності, взаємозв'язки між компаніями, розробляти загальну

концепцію розвитку та внутрішню політику. Із цими завданнями одній людині справитися дуже складно, тому краще створювати окрему службу [1].

Окремо слід звернути увагу на компанії, які досягли апогею свого розвитку, мають ім'я на ринку і починають упорядковувати внутрішню структуру управління. Саме їм без внутрішнього аудиту, який інакше можна назвати проміжною ланкою між бухгалтерією та зовнішнім аудитом, просто не обійтись[4].

На противагу вітчизняному досвіду внутрішній аудит є досить поширеним у європейських країнах та Сполучених Штатах Америки, де створено спеціальний Інститут внутрішнього аудиту. У зарубіжних країнах внутрішній аудит вважають важливим та необхідним елементом управлінського контролю, який здійснюється в інтересах самого підприємства. Основне завдання, яке вирішують внутрішні аудитори, — надання кваліфікованої допомоги персоналу підприємства найбільш ефективно та якісно виконувати свої функціональні обов'язки.

Основними проблемами розвитку внутрішнього аудиту в Україні є насамперед недостатнє нормативне та методологічне забезпечення, що спричиняє полеміку в самих принципах, методах, методології та процедурах внутрішнього аудиту; відсутність внутрішніх розробок щодо організації та методики внутрішнього аудиту на виробничо-економічних систем регіонів .

Систему контролю можна вважати ефективною тільки тоді, коли вона забезпечує при найменших витратах досягнення намічених цілей. Ефективність контролю залежить: від точного визначення його завдань; планування роботи; від участі в ньому усіх служб управління; від використання в комплексі різних видів, форм та методів контролю; систематичного підвищення ділової кваліфікації кадрів; від чітко налагодженої інформації про чинність законодавчих актів; правильної взаємодії контрольних та правоохоронних органів, прийнятих за матеріалами контролю; постійного вивчення передового досвіду та вдосконалення методики здійснення контролю.

Список використаних джерел

1. Аудит. (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту). / За ред. проф. Немченко В. В., Редько О. Ю., Підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 540 с Електронний режим доступу: http://bko.com/book_84_glava_99_15.5.80%.html

2. Електронний ресурс – режимдоступу: http://www.virtual.ks.ua/ students/4333-elements-of-internal-audit.html.

3. Електронний ресурс – режимдоступу: http://www.virtual.ks.ua/ students/4333-elements-of-internal-audit.html.

4. Каменська Т.О. Практичні кроки до створення системи внутрішнього аудиту / Т.О. Каменська // Внутрішній аудит та управління бізнесом :[монографія]. – К.: Фактор знання. – 2011. – 126 с.

СЕКЦІЯ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ МЕНЕДЖМЕНТУ»

Клименюк М.М.,
д.е.н., професор,
завідувач кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Безус А.М.,
к.т.н., доцент,
доцент КНТЕУ (м. Київ)

ДОКАЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК НАПРЯМ ПОДОЛАННЯ КРИЗИ УПРАВЛІННЯ

В науковій літературі за останнє століття представлено багато шкіл та підходів щодо розвитку теорії менеджменту. Серед них школа наукового управління, адміністративна школа, школа людських відносин, кількісна школа [1, с.20], класичний підхід, системний підхід, ситуатиційний підхід (contingency) [2, с. 61].

Не дивлячись на значну кількість підходів та наукових шкіл, слід відмітити відсутність за останні десятиріччя обгрунтованих суттєвих теоретичних положень, які могли б використовуватись менеджерами-практиками як практичний інструментарій для підвищення ефективності приймаємих управлінських рішень. Це дає підстави для висновків щодо існування кризи теорії менеджменту [3, с. 8].

В сучасній теорії опубліковано низку положень, які, на думку авторів цієї статті, не є доведеними та достатньо обгрунтованими, що ускладнює або унеможливлює практичне використання їх менеджерами при управлінні реальними економічними системами.

До таких теоретичних положень та проблем можуть бути віднесені:

1) склад функцій менеджменту;

2) віднесення процеса «організовування» до складу елементів процеса управління;

3) включення процеса «мотивація» в процес управління як його складової (елемента);

4) обгрунтування процесів «організовування» та «мотивація» як процесів, що потребують управління, тобто відносяться до об′єкта управління;

5) обгрунтування основного призначення менеджменту – ліквідація невизначеності у поведінці об′єкта управління як засобу досягнення цілі організації;

6) підхід до визначення множини (переліку) задач управління організацією як засіб виявлення невідомих величин та ліквідації невизначеності;

7) ознаки розподілу процеса управління на складові елементи (етапи, фази) та формування їх переліку;

8) підхід до формування множини невідомих величин кожної задачі управління;

9) обгрунтування комунікацій на рівні задач управління та логіко-інформаційних зв ′язків між ними;

10) обгрунтування системи показників ефективності управління як критерія діагностування організації.

Дослідження перелічених питань може розглядатись як теоретичне підгрунтя становлення та розвитку доказового менеджменту.

Як базове припущення доказового менеджменту приймається, що важливішим призначенням суб ′єкта управління є ліквідація невизначеності, яка властива об′ єкту у його поведінці на шляху до досягнення цілі.

Для формування основних положень теорії доказового менеджменту пропонується такий підхід.

Досягнення системою мети неможливе без ліквідації невизначеності. Ця невизначеність має бути описана множиною невідомих величин, які можна розглядати як змінні задач управління. Розв′ язання цих задач дозволить знайти необхідні невідомі величини. Отже, необхідним етапом є формування повної множини задач управління. Для виявлення множини задач управління необхідно формально описати та представити модель простору управління даною організацією, який охоплює всі задачі управління. Побудова моделі простору управління базується на визначенні осей координат. При цьому кожна ячейка простору представляє задачу управління. Після визначення множини задач потребує обгрунтування підхід до визначення переліку невідомих величин кожної задачі управління, та формулювання основних принципів знаходження їх значень.

Передача розрахованих величин об′ єкту управління ліквідує невизначеність у його поведінці та є необхідною умовою досягнення посталеної мети.

Список використаних джерел

1. Кредисов А.И. История учений менеджмента. - К.: ВИРА - Р, 2000.- 336с.

2. Laurie J. Mullins. Management and Organisational Behaviour.- London.: Pitman Publishing. – 810 p.

3. Клименюк Н.Н.,Безус А.Н. Доказательный менеджмент: введение в теорию. Монография / Клименюк Н.Н.,Безус А.Н.- К.: АМУ, 2015.- 272с.

Березніченко Н.О.,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського (м. Київ)

РОЛЬ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Саме життя, реальна практика диктують необхідність ще раз всебічно переосмислити стратегію післякризового розвитку, логіку подальших економічних перетворень. Важливо виробити таку політику, яка б стала логічним продовженням започаткованого і водночас повною мірою враховувала б попередні прорахунки та недоліки. Більше того, необхідно врахувати великий історичний досвід, набутий в ході першої індустріальної модернізації соціально-економічного життя України на рубежі XIX-XX століть. Ця обставина обумовлює необхідність порівняльного аналізу об'єктивних умов, завдань і механізмів здійснення модернізаційних процесів індустріальної і постіндустріальної доби.

Необхідність порівняльного аналізу різних за часом, але однорідних за змістом соціально-економічних процесів має не лише академічний інтерес. Теорія модернізації базується на узагальненні історичного досвіду минулих трансформацій різних країн з різним рівнем економічного розвитку, на основі якого викристалізовуються положення і висновки, які є науковим підґрунтям модернізаційної моделі тієї чи іншої країни з врахуванням національної специфіки та її економічної політики. Результативність цієї політики визначається її глибоким науковим підгрунтям.

Ефективна економічна політика, її реалізація можлива лише за наявності ресурсної бази і, перш за все, інвестиційних ресурсів (як внутрішніх, так і зовнішніх), саме динамічність інвестиційного процесу розглядається автором як основа успішної модернізації національного господарства.

З метою більш ефективного використання інвестиційних ресурсів та створення ефективної стратегії, спрямованої на формування елементів і цінностей постіндустріальної моделі розвитку, необхідно врахувати комплексність, системність поняття "модернізація", яке має не лише економічний, але й соціокультурний і політичний зрізи.

Це принципово важливо, оскільки сьогодні найскладніші і водночас найвідповідальніші проблеми системної модернізації перебувають за межами економіки. Йдеться, насамперед, про перебудову політичної системи суспільства, соціальної сфери і сфери духовної.

Наукове розуміння модернізації є далеким від одностайно-усталеного щодо суті, критеріїв, параметрів і наслідків цього процесу.

Під “модернізацією”, яка в загальноісторичному сенсі базується на ідеї внутрішньої здатності суспільства до якісної еволюції, розуміється сукупність різного роду економічних, політичних, державно-правових, психологічних, культурологічних зрушень та перетворень конкретного суспільства у напрямі його осучаснення і постійного вдосконалення, наближення соціальних і політичних систем та їхніх фрагментів до максимально можливого рівня розвиненості.

Головна спрямованість економічної модернізації полягає в диверсифікації напрямів, форм і засобів економічної політики, у наданні процесу модернізації всеохоплюючого, комплексного, системного характеру з опорою, перш за все, на власні внутрішні ресурси, на національні історичні традиції і навички народу, його культуру і побут, самобутність і неповторність, які мають органічно вписуватися в модернізаційні процеси, підвищувати їхній внутрішній потенціал.

Для реалізації нової моделі модернізації економіки потрібна значна концентрація різноманітних ресурсів. В цьому процесі одне з провідних місць належить політиці залучення зовнішніх джерел фінансування української економіки. Стан їх залучення в економіку України слід визнати незадовільним. Це обумовлює нагальну потребу суттєвих змін у політиці держави у цій сфері.

Інвестиційна політика держави має передбачити низку узгоджених заходів, спрямованих на досягнення необхідного рівня інвестиційної діяльності всіх без винятку підприємницьких структур.

З метою забезпечення належного рівня регулювання діяльності іноземних інвесторів у відповідності до національних інтересів та стратегічних пріоритетів економічної політики необхідно:

- розробити дієві механізми публічного контролю за наслідками діяльності іноземних інвестицій, вкладених на пільгових умовах, дотриманням інвестиційних зобов’язань;
- забезпечити належну інституційну спроможність урядових та інших структур за терміни і напрями використання іноземних інвестицій, по яких надано пільги;
- сформувати Кодекс залучення іноземних інвестицій, який дозволить врегулювати стандарти поведінки ТНК в Україні та механізми адміністративного контролю за їх дотриманням;
- на законодавчому, політичному рівні здійснити заходи щодо зміцнення

міжнародного іміджу країни, широкого розповсюдження інформації про її виробничий, технологічний, ресурсний потенціал та інвестиційні перспективи.

Список використаних джерел

1. Красильщиков В.А., Белоусов А.Р., Тутник В.П., Клепач А.Н., Кузнецов В.И. Модернизация: зарубежный опыт. – М., 1994. – 234 с.

Березніченко Н.О., науковий керівник,
к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Ковальчук Т.Я.,
студентка магістратури гр.МЗД -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ШЛЯХИ ЗБІЛЬШЕННЯ ОБСЯГУ ПРИБУТКУ ТА ПІДВИЩЕННЯ ДІЄВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

При створенні підприємства, його власників хвилює, перш за все прибутковість, тобто щоб прибуток організації покривав витрати. Чим більший прибуток тим ефективніше відбувається розвиток і з'являються можливості для розширення виробничої діяльності підприємства, оскільки основним показником для визначення ефективності діяльності підприємства є рентабельність то його аналіз є особливо актуальним.

Проблема шляхів зростання прибутковості підприємства досліджена рядом науковців, зокрема це роботи С.Д. Супрун, Ю.П. Морозова, В.І. Іващенко, М.А. Болюха, В.І. Блонської, О.І. Вужинської та інших вчених та економістів. Але й досі актуальним питанням залишається дослідження впливу різних факторів (внутрішніх та зовнішніх) на зростання прибутковості підприємства.

Прибуток є формою доходу підприємця, який вклав свій капітал з метою досягнення певного комерційного успіху, проте він характеризує лише ту частину доходу, яка «очищена» від затрат, понесених на здійснення цієї діяльності[3, с.182]. Узагальнюючим фінансовим показником діяльності підприємства є його валовий прибуток — загальна сума прибутку підприємства від усіх видів діяльності за звітний період, включаючи прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг), в тому числі продукції допоміжних і обслуговуючих виробництв, основних фондів, нематеріальних активів, цінних паперів, валютних цінностей тощо. Результатом ефективності діяльності підприємства є чистий прибуток.

Доцільно проводити моніторинг фінансового стану підприємства, тобто усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Неефективність використання фінансових ресурсів призводить до низької платоспроможності підприємства і, як наслідок, до зниження рентабельності підприємства, що є проблемою сучасних підприємств. Рентабельність безпосередньо пов'язана з величиною прибутку. Проте її не можна ототожнювати з абсолютною сумою одержаного прибутку [2, с.52].

Прибуток від звичайної діяльності становить близько 95% загальної

суми отриманого підприємством прибутку. Внутрішні фактори впливу на прибуток підприємства — це фактори, які залежать від діяльності підприємства: обсяг діяльності підприємства, стан та ефективність використання ресурсів підприємства, рівень доходів, рівень витрат, ефективність цінової та асортиментної політики. За проведеним аналізом ефективності господарської діяльності промислового підприємства за останні 5 років виділено наступні основні чинники, які ведуть до зміни величини обсягу прибутку: 1) зростання обсягів виробництва та реалізації продукції підприємства — при високій питомій вазі постійних витрат у собівартості продукції зростання об'ємів реалізації приведе до більшого зростання прибутку за рахунок зниження частки постійних витрат, що припадають на одиницю продукції. За проведеними розрахунками граничної величиною зростання обсягів реалізації продукції для досліджуваного підприємства є 21,56%. 2) зростання цін — в період високих темпів інфляції зростання прибутку можна забезпечити за рахунок цінового чинника; 3) зниження собівартості — зниження витрат без негативного впливу на якість продукції, досягається за рахунок більшої керованості й контролю в області витрат; 4) оновлення асортименту й номенклатури продукції, що випускається — випуск тих видів продукції, які користуються більшим попитом у населення, особливо в період кризи, коли платоспроможний попит населення знижується.

Тобто можна виділити такі основні резерви збільшення суми прибутку підприємства, як збільшення об'єму реалізації продукції, зменшення собівартості продукції, підвищення цін, що включає в свою чергу збереження якості продукції, пошук інших ринків та реалізацію в більш оптимальні строки. [3, с.112].

Отже, з метою підвищення обсягу прибутку доцільно скоротити всі витратні статті, а саме: зменшити транспортні витрати; налагодити систему збуту; підвищити продуктивність праці; підприємству необхідно скоротити витрати на виробництво та реалізацію продукції. Показники рентабельності є важливими характеристиками формування прибутку підприємств. Тому вони обов'язкові при проведенні порівняльного аналізу і оцінці фінансового стану підприємства. Підприємство може впливати на рівень витрат і фінансові результати, формування необхідних резервів, податковий тиск за допомогою вибору сприятливої для себе облікової політики. Ці та інші проблеми розвитку прибутковості суб'єктів господарювання повинні проводитись у площині сучасних і перспективних глобальних проблем і стати предметом подальших наукових досліджень[1, с.12].

Список використаних джерел:

1. Лойко В.В. Економіка підприємства: навч. посібн. / В.В. Лойко, Т.П. Макаровська //– К.: КНУТД, 2015–267 с.

2. Економічний аналіз господарської діяльності. / В. І. Іващенко, М.А. Болюх — К.: ЗАТ «Нічлава», 2012. — 215 с.

3. Економічний аналіз: Навч. посібник / М.А Болюх, В.З. Бурчевський, М.

І. Горбаток; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченко. — К.: КНЕУ, 2014. - 540с

Березніченко Н.О., науковий керівник,
к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Музиченко А.В..
студентка магістратури гр.МЗД -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ВПЛИВ ПРИБУТКУ НА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Побудова ринкової моделі економіки зумовлює необхідність глибшого дослідження низки важливих складових фінансової системи, зокрема, фінансів підприємницьких структур. Провідне місце у фінансовому забезпеченні їх діяльності належить прибутку. Він найповніше характеризує ефективність господарської діяльності підприємств, їх фінансові можливості й у кінцевому підсумку визначає рівень фінансової стабільності в державі та є джерелом підвищення рівня суспільного добробуту населення.

Прибуток є певним гарантом соціально-економічного прогресу, а його відсутність — найяскравіший доказ регресу та соціальної напруги. Питанням вивчення управління прибутку на підприємстві займалися такі відомі вітчизняні науковці як О. Бандурака , Н. Коробов , В.Мец, В.Блонська, Г.Савицька, І.Сисоєв, Бандурка А.М., Блажан О.В., Житна І.П., Коробов, Н. Тарасенко, Д. Шиян, А. Грачов, М.Морозова, В. Грибов, Л. Єрмолович та зарубіжні вчені, такі, як К.Маркс, А.Маршал, Дж.Р.Хікс.

В умовах ринкової економіки значення прибутку для підприємств - суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності величезне. Прагнення до його одержання орієнтує товаровиробників на збільшення обсягу виробництва продукції, потрібної споживачу, пошук нових ринків збуту в своїй країні та за кордоном, зниження витрат на виробництво, можливо, за рахунок залучення імпортованої сировини, устаткування та ін. При розвинутій конкуренції цим досягається не тільки мета підприємництва, але і задоволення суспільних потреб. Для підприємства суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності прибуток є сигналом, що вказує, де можна домогтися найбільшого приросту вартості, створює стимул для інвестування. Свою роль відіграють і збитки. Вони висвітлюють помилки і прорахунки в напрямку засобів, організації виробництва і збуту продукції.

Механізм формування прибутку складає два етапи[2,с.371].

Перший етап - це розподіл загального прибутку. На цьому етапі учасниками розподілу є держава й підприємство. У результаті розподілу кожний з учасників одержує свою частку прибутку. Пропорція розподілу прибутку між державою і підприємствами має важливе значення для забезпечення державних потреб і потреб підприємств.

Другий етап - це розподіл і використання прибутку, що залишився в розпорядженні підприємств після здійснення платежів до бюджету. На цьому етапі можуть створюватися за рахунок прибутку цільові фонди для фінансування відповідних витрат.

Розглядаючи формування прибутку підприємства при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, варто відмітити, що існує безліч факторів, які впливають на його формування. Фактори, які впливають на прибуток, можуть класифікуватися за різними ознаками, але основною класифікаційною ознакою можна вважати поділ усіх чинників на внутрішні і зовнішні. Внутрішні фактори поділяються на основні та неосновні.

До основних внутрішніх факторів, які залежать від роботи підприємства, відносяться наступні: - обсяг продажу продукції ; - товарна структура продукції; - організація руху товару (прискорене просування продукції на ринки збуту сприяє збільшенню обсягу реалізації і одночасно зниженню поточних витрат); - чисельність і склад працівників (достатня чисельність при певному рівні технічної озброєності праці дозволяє повною мірою реалізувати виробничу програму підприємства);

Зовнішні фактори – це ті, які не залежать від роботи підприємства. До них відносять[3,с.185]: - ємкість ринку та розвиток конкуренції; - розмір цін, що встановлюються постачальниками; ціни і тарифи на транспортні послуги, ремонтне, комунальне господарства, енергоносії; - регулювання державою діяльності підприємств;

Роль прибутку досить велика, так як він виступає головною метою підприємницької діяльності, базою економічного розвитку держави, найважливішим джерелом задоволення соціальних потреб, основне внутрішнє джерело ресурсів, що забезпечують розвиток підприємства, основний захисний механізм від загрози банкрутства підприємства та інше. Збільшення прибутку на підприємстві - суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності дає можливість розширити виробництво продукції, збільшити товарний асортимент , підвищити якість продукції, вийти на нові ринки збуту та багато іншого, що в майбутньому сприятиме ефективнішій діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1.Вічевич А.М., Максимець О.В. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності. Навчальний посібник. – Львів: Афіша, 2014. – 140 с.

2.Дубровський В.Ж., Чайкін Б.І. Економіка та управління підприємством. - М.: «Инфра-М», 2010. - 368с.

3.Блонська В. І. Прибуток – особливості його формування та використання в ефективному управлінні підприємством / В. І. Блонська, І. В. Паньків // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. − Вип. 21.5. – С.179 – 185.

Березніченко Н.О., науковий керівник,
к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Стецький В.О.,
студент магістратури гр. МЕВ -51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ДОСВІД СТАБІЛІЗАЦІЙНОЇ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ ЄЦБ ДЛЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ МІНЛИВОГО ГЕОФІНАНСОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Економіка України характеризується високою вразливістю до світових цін на сировинні товари внаслідок існуючої структури економіки; суттєвим зростанням споживання в порівнянні з незмінними показниками продуктивності праці; прискореним зовнішнім запозиченням у 2014-2016 рр.; високим рівнем інфляції; погіршенням конкурентоспроможності економіки; відсутністю структурних реформ. Світовий досвід і поточний стан розвитку української економіки свідчить на користь дієвості інфляційного таргетування як засобу забезпечення макроекономічної стабільності та скорочення залежності від зовнішніх факторів.

Досвід країн ЦСЄ свідчить на користь домінування таких мотивів впровадження інфляційного таргетування, як: необхідність подолання високої і нестабільної інфляції для підтримки довгострокового інноваційного розвитку та більш єфективногорозподілу доходів; прагнення впроваджувати незалежну, антициклічну монетарну політику, що абсорбуватиме шоки; необхідність підвищити стійкість економіки перед валютними і фінансовими кризами; потреба в лібералізації фінансового рахунку платіжного балансу та інтеграції у світове господарство; підтримка цінової конкурентоспроможності економіки.

Враховуючи європейський досвід, передусім досвід ЄЦБ, в середньостроковій перспективі Національному банку України доцільно створити умови для переходу на гнучке інфляційне таргетування при високих інфляційних темпах. Також, зважаючи на досвід країн ЦСЄ, в умовах тривалої світової фінансово-економічної кризи режим керованого плаваючого обмінного курсу, який діє на сьогодні в Україні, не є оптимальний для стабілізації макроекономічних показників.

Фінансова система Україні характеризується високим рівнем корпоративного боргу та фінансовою доларизацією (що вимірюється як відношення депозитів в іноземній валюті до всіх депозитів), а також суттєвим посиленням валютних дисбалансів.

Саме ці негативні явища свідчать про імовірність погіршення макроекономічних і фінансових результатів України в майбутньому, у зв'язку з чим продовження політики жорсткої прив'язки обмінного курсу може лише посилити наявні тенденції, що склалися в фінансовому секторі та збільшити фінансові дисбаланси. Зміни реального обмінного курсу та збільшення відкритості до великих потоків капіталу підвищують ризик того, що протидія тиску на номінальний обмінний курс може стати неможливою і, відповідно, подальша різка зміна обмінного курсу матиме суттєві негативні наслідки для економічної активності.

Режим повноцінного інфляційного таргетування не застосовується в жодній країні з недиверсифікованим експортом, окрім Норвегії, що пов'язано з низьким ступенем прогнозованості макроекономічної ситуації, а також зі значними коливаннями кон'юнктури світових товарних ринків. Враховуючи трансформаційний характер української економіки і нестабільність структури макроекономічних взаємозв'язків посилену економічною кризою, можна припустити, що першочерговою є проблема ідентифікації правильного трансмісійного механізму від зовнішньої економічної кон'юнктури.

Структурні зміни в народному господарстві, галузева спеціалізація економіки країни безпосередньо впливають на формування моделі механізму грошової трансмісії. Передавальний механізм грошово-кредитної політики України базується на роботі одного, максимум двох каналів. При цьому домінуючим є канал валютного курсу.

За даних економічних умов реалізація даного ефекту здійснюється переважно через політику НБУ на валютному ринку. Зміцнення гривні має відповідати темпам інфляції. Тільки в цьому випадку зберігається рівень рентабельності експортно-орієнтованих галузей і поступово розвивається імпорто-заміщуюче виробництво.

Серйозною проблемою є відсутність у НБУ ефективних інструментів впливу на інфляцію. В даний час цей вплив з боку фінансового органу відбувається за рахунок зміни грошової бази при купівлі-продажу валюти. Але такий механізм в умовах інфляційного таргетування неприйнятний, тому що в значній мірі залежить від зовнішньоекономічної кон'юнктури. Для ефективного таргетування інфляції НБУ повинен впливати на ситуацію на грошовому ринку через процентні ставки, чому може сприяти як розвиток ринку облігацій НБУ, так і поступове підвищення ролі процентної політики через зростання реальних процентних ставок у країні. Зазначені інструменти активно використовуються Європейським Центральним банком, і є актуальним для України також в контексті євроінтеграційних намірів.

Список використаних джерел

1. Chang M.Reforming the Stability and Growth Pact: Size and Influence in

EMU Policymaking / M.Chang // European Integration. – 2006. – Vol. 28, №1. – P. 107–120.

2. Ahearne A. External Monetary and Financial Policy: a Review and a Proposal /A.Ahearne , B. Eichengreen/ Fragmented Power: Europe and the Global Economy / Sapir A. – Brussels: Bruegel, 2007. – P. 128–155.

3. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www. bank. gov.ua – Назва з екрана.

Березніченко Н.О., науковий керівник,
к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Форостянко К.В.
студентка магістратури гр.МЗД -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

РОЛЬ ПЛАНУВАННЯ В ЗОВНІШНЬОТОРОГОВЕЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність теми визначається тим, що кожне підприємство, починаючи свою діяльність, зобов'язана чітко визначити потребу на перспективу у фінансових, трудових і інтелектуальних ресурсах, джерела їхнього одержання, а також уміти точно розраховувати ефективність використання наявних засобів у процесі діяльності. У ринковій економіці неможливо досягти стабільного успіху без чіткого й ефективного планування діяльності, постійного збору та акумулювання інформації як про стан цільових ринків, положенні на них конкурентів, так і про власні перспективи та можливості.

Дослідженням механізму планування зовнішньоторговельних операцій підприємства займалися такі відомі вітчизняні та закордонні науковці, як Бєлов М.А., Євдокимова Н.М., Москалюк В.Є. Козак Ю. Г., Макогон Ю. В., Максимец О. В., Хорошковський В. І., Орлов П. А., Кіреєв О. П., Кредісов О. І., Єрмаченко В. Є., Афанасьєв М. В., Українська Л. О., Обстфельд М., Шлюсарчик Б., Ліндерт П. та ін.

Сьогодні Україна знаходиться на важливому етапі входження в систему світогосподарських зв’язків, від успішної реалізації яких залежить не тільки динаміка зовнішньоторговельної діяльності, але й можливість розвитку держави як органічної підсистеми світового господарства [1, с 24].

Ринкові перетворення в Україні створили передумови для її інтеграції у світовий економічний простір. Вітчизняним підприємствам, які стали суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, надана можливість знайти нові шляхи реалізації своєї продукції на міжнародному ринку. Тому для цього

необхідним елементом є здійснення планування в зовнішньоторговельній діяльності підприємств, яке в свою чергу визначає:

- основні напрями розвитку підприємства та цілі на довгострокову перспективу
- проведення аналізу конкурентного середовища, що дозволяє випускати якісну конкурентоспроможну продукцію
- формування маркетингової стратегії на ринку окремих товарів та життєвий цикл продукції на ринку

У планах відображаються заходи, спрямовані на розширення виробництва і підвищення його технічного рівня, оновлення і зростання якості продукції, якомога повніше використання науково-технічних досягнень. Роль планування зовнішньоторговельній діяльності дуже важлива для підприємства вцілому. Ефективність зовнішньоторговельних операцій на підприємстві залежить, передусім, від правильності та юридичної обґрунтованості укладених угод, своєчасності здійснення поставок, від правильного оформлення всіх необхідних документів під час перевезення продукції через кордон, правильного вибору маркетингової політики, пошуку шляхів мінімізації витрат на організацію зовнішньоторговельних операцій та їх здійснення.

Список використаних джерел:

1. Бєлов М.А., Євдокимова Н.М., Москалюк В.Є. Планування діяльності підприємства. Київ: КНЕУ, 2012, 252 с.
2. Полторак В.А. Маркетингові дослідження: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальноїлітератури, 2014. – 387 с.
3. Науковий економічний вісник НЛТУ України. – 2016. − Вип. 21.5. – С.179 – 185.

Грудцина Ю.В.,
к.е.н., доцент
Подтьолок К.С.,
ст. викладач кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського (м. Київ)

СТАНДАРТИЗАЦІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ СУЧАСНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Проблема якості ніколи не втрачає своєї актуальності, вона, по суті, постійна. Якість, сьогодні сприймається вже не як абстрактна категорія, а як стратегічне завдання, від успішного вирішення якого багато в чому залежить стабільність української економіки, її місце в світовому виробництві і розподілі. Підвищення якості продукції є однією з ключових проблем науково-технічного та економічного розвитку країн. Держава виступає гарантом якості продукції та захисту прав споживачів. Якість продукції є

об’єктом державного регулювання та складовою державного регулювання економіки.

Стандартизація є одним з найважливіших елементів сучасного механізму управління якістю продукції. Стандартизація та управління якістю продукції відіграє особливу роль в питаннях підвищення якості, і являють собою цілий комплекс взаємопов'язаних заходів (причому постійно діючих - технічних, економічних, організаційних, соціальних), які спрямовані на визначення і забезпечення найкращого рівня якості продукції під час її виробництва, реалізації і використання.

Управління якістю і стандартизація тісно взаємопов'язані. Одним з проявів цього взаємозв'язку можна вважати появу групи стандартів, розроблених Міжнародною організацією зі стандартизації в галузі управління якістю - «Системи менеджменту якості» (ІСО-9001). Міжнародна організація по стандартизації сприяє розвитку стандартизації та активізації ролі стандартів у всьому світі. Її основним завданням є розвиток співпраці і міжнародний обмін в інтелектуальній, науковій, технічній та економічній сферах діяльності. Особливе значення в сучасних умовах мають стандарти, що встановлюють вимоги до систем управління якістю. Міжнародна організація зі стандартизації в 1987 році випустила першу версію даних стандартів ISO серії 9000, що містять такі вимоги і призначені для правильного створення систем управління якістю організацією задля того аби вони могли пройти сертифікацію за єдиними міжнародними критеріями. Стандарти ISO серії 9000 можуть бути запроваджені на будь-якому підприємстві незалежно від розміру та сфери діяльності.

Система державного регулювання якістю в Україні має розгалужену структуру. Діяльність по регулюванню якістю координується Кабінетом Міністрів України. Також до системи державного регулюванню якістю входять науково-дослідні заклади; державні підприємства, науково-виробничі центри стандартизації, метрології, сертифікації; Державна інспекція України з питань захисту прав споживачів та її територіальні органи. Для виконання даного завдання у структурі Міністерства економічного розвитку і торгівлі України функціонує Департамент технічного регулювання [1]. Державне підприємство “Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості” (ДП “УкрНДНЦ”) виконує функції національного органу стандартизації в Україні. ДП “УкрНДНЦ” восени 2015 року отримано підтвердження членства в Міжнародній організації зі стандартизації (ISO) та Міжнародній електротехнічній комісії (IEC), що сприятиме впровадженню досягнень технічного прогресу та розвитку технологій, надає можливість узгоджувати національну технічну політику у сфері стандартизації з технічною політикою, яку проводять торгові партнери України.

Фонд національних стандартів становить (станом на жовтень 2017 р.) 22636 національних стандартів, з яких 12988 – міжнародні та європейські стандарти, прийняті як національні, що становить 57,4% їх загальної

кількості [2] (рис. 1).

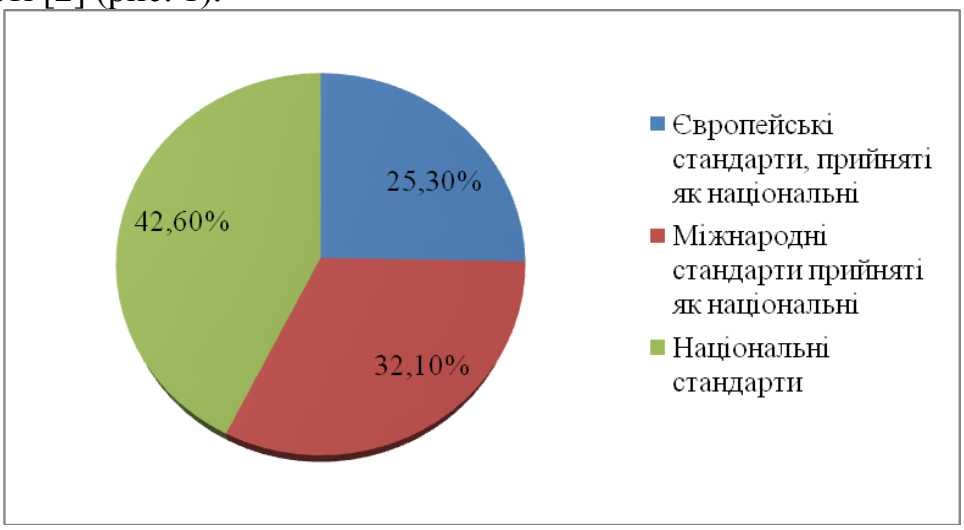

Рис. 1. – Фонд національних стандартів України

На сьогоднішній день головним завданням стандартизації в системі забезпечення якості продукції повинна бути постійна робота щодо розробки та застосування гармонічних національних стандартів з європейськими та міжнародними і, перш за все, що підпадають під директиви Європейського Союзу. Гармонізація національних стандартів з європейськими вкрай необхідна для українських товаровиробників. Тільки випускаючи продукцію, яка відповідає європейським стандартам якості та безпеки, українські підприємства можуть розраховувати на експорт та співпрацю з країнами Євросоюзу.

Список використаних джерел

1. Перелік державних підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=224820

2. http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=ZagalnaInformatsiiaSchodoSferiTekhnichnogoReguliuvannia

Грудцина Ю.В., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Гетманов В.І.,
студент магістратури гр.МОіА -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах ринкової економіки можливостей для інвестування досить багато. Разом з тим будь-яке підприємство має обмежені вільні фінансові ресурси, доступні для інвестування. Тому встає задача оптимізації інвестиційного портфелю. Інвестиційна діяльність завжди здійснюється в умовах невизначеності, ступінь якої може значно змінюватись. Так, у момент придбання нових основних засобів ніколи не можна точно передбачити економічний ефект цієї операції. Тому нерідко рішення приймаються на інтуїтивній основі. Прийняття рішень інвестиційного характеру, як і будь-який інший вид управлінської діяльності, ґрунтується на використанні різних формалізованих і неформалізованих методів. У вітчизняній і закордонній практиці відомий цілий ряд формалізованих методів, розрахунки за допомогою яких можуть бути основою для прийняття рішень в області інвестиційної політики.

Актуальність даної теми полягає в тому що, в Україні зараз економічна криза, тому сьогодні як ніколи необхідні зусилля для пожвавлення господарського життя з метою забезпечення стабілізації економіки й економічного зростання. Такого результату можна досягти на основі більш точного управління інвестиційною діяльністю на підприємстві.

В сучасній економічній науці існує ряд досліджень у сфері інвестування. Теоретичні та методичні аспекти інвестиційної діяльності вітчизняних підприємств розкрито в працях І. Бланка, Т. Майорової, А. Музиченка, А. Пересади, Ф. Федоренка, О. Ястремської. Питання управління інвестиціями представлено в наукових доробках вітчизняних і іноземних науковців П. Друкера, У. Шарпа, М. Войнаренка, В. Герасименка, І. Єпіфано- вої, О. Кузьміна, Л. Сибирка, І. Федулової. Проблематика управління інвестиціями як складової інвестиційного механізму підприємства розглянуто в роботах І. Верхогляд, І. Должанського, Ю. Дробенко, І. Манаєнка, Л. Гораль, О. Охріменко, О. Просович. Водночас, незважаючи на суттєві наукові резуль-тати, окремі питання управління інвестиційною діяльністю підприємства залишаються дискусійними та невичерпними.

Інвестиційна діяльність являє собою сукупність практичних дій юридичних осіб, держави та громадян щодо реалізації інвестицій. Нинішня правова система України складається з більше ніж 100 законів та інших нормативних актів, що регулюють інвестиційну діяльність. [1]

Також доцільно трактувати інвестиційний механізм підприємства як сукупність взаємопов’язаних елементів, етапів, процесів, розташованих у визначеній послідовності, що визначають порядок здійснення інвестиційної діяльності. Основною метою інвестиційного механізму підприємства є підвищення ефективності використання наявних та залучення нових інвестиційних ресурсів. Інвестиційний механізм підприємства сформовано з двох елементів – інвестиційне забезпечення та система управління інвестиційною діяльністю підприємства. Інвестиційне забезпечення підприємства розглядаємо як процес акумулювання необхідного обсягу

інвестиційних ресурсів шляхом реалізації відповідної інвестиційної політики. Управління інвестиційною діяльністю на підприємстві ґрунтується на наступних принципах: розвитку та постійного удосконалення процесу управління; узгодженості досягнення цілей в часі; наукової обґрунтованості при прийнятті управлінських рішень; адекватності; єдності процесу розробки, виконання та контролювання в процесі використання інвестицій; цільовий розподіл інвестиційних ресурсів.

Механізм управління інвестиціями реалізується у наступних формах: управління термінами інвестиційної діяльності; якісне перетворення змісту інвестиційної діяльності; кількісне перетворення змісту інвестиційної діяльності; зміцнення довіри учасників інвестиційної діяльності [2].

Отже, механізм управління інвестиційною діяльністю підприємства – це: послідовність та спосіб управління; послідовність процесів і стадій, відповідних процедур та інструментів;сукупність інституціональних та організаційних структур і комплекс використовуваних ними форм та методів; послідовність застосування різноманітних способів.

Таким чином, важливим аспектом при здійсненні інвестиційної діяльності має бути як процес залучення, так і використання інвестиційних ресурсів, що в майбутньому забезпечить зростання вартості підприємства. Відповідно на підприємстві – реципієнті має бути сформований відповідний інвестиційний механізм – сукупність взаємопов'язаних елементів, етапів, процесів, розташованих у визначеній послідовності, що визначають порядок здійснення інвестиційної діяльності. Практична реалізація такого механізму можлива за рахунок узгодження інтересів всіх учасників інвестиційного процесу, шляхом використання адекватних інструментів управління. Перспективами подальших досліджень може стати пошук та обґрунтування шляхів збільшення обсягу іноземних інвестицій в загальній структурі інвестицій, шляхом модернізації системи управління на всіх рівнях .

Список використаних джерел:

1. Андреєва О. В. Механізм інвестування підприємств залізничного транспорту в умовах динамізації циклів економічного розвитку / Андрєєва О. В. // Економічний часопис-XXI. – 2012. – 11-12(1). – С. 43

2. Єпіфанова І. Ю. Підвищення якості інвестиційної діяльності машинобудівних підприємств Вінниччини / І. Ю. Єпіфанова // Економічний простір. – 2009. – №23/2. – С. 287-288.

Грудцина Ю.В., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Гонтаренко Д.Є.,
студент магістратури гр.МОіА -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ІНВЕСТИЦІЙНА ОЦІНКА ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В ПОСТІНДУСТРІАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Все більше вітчизняних компаній стають публічними і намагаються вести бізнес з урахуванням західних методик. Аналіз методик, застосовуваних при оцінці інвестиційної привабливості підприємств як у вітчизняній, так і в зарубіжній практиці, дозволив зробити висновок, що всі вони зводяться до оцінки поточного стану, без врахування впливу науково-технічного прогресу (НТП) і перспектив розвитку. У свою чергу, постіндустріальний період розвитку висуває свої вимоги до формування та оцінки інвестиційної привабливості підприємств.

Проблеми оцінки інвестиційної привабливості підприємств досліджувалися рядом відомих науковців, зокрема: С. Козьменко, І. Куліков, О. Лапін, М. Крейніна, Д. Панков.

Інформаційна революція, яка відбувається в постіндустріальний період, докорінно змінює умови функціонування підприємств за допомогою: відкриття доступу через інформаційно-комунікативні системи до глобальних інформаційних баз; формування світового єдиного ринку через розвиток транспортно-логістичної системи; підвищення інформованості споживача через відкриття доступу до різних знань про характеристики товарів і послуг; зміни інноваційної політики лідерів ринку через відмову вдосконалення морально застарілих технологій і акцентування уваги на виробництві товарів і послуг, що володіють великим об'ємом споживчої і техніко-технологічної новизни [1].

Дослідження сучасних умов світової конкуренції показало, що лідерами ринку стають підприємства, які володіють механізмами швидкої трансформації отриманих знань в нові характеристики використовуваних технологій і товарів, що випускаються. Відсутність методик оцінки інвестиційної привабливості, які враховували б усі особливості постіндустріального розвитку, призводить або до недооцінки підприємства, або до переоцінки наявних матеріальних активів.

Зокрема, оцінка відновної вартості основних фондів у вітчизняній практиці проводиться за допомогою двох методів: індексного методу і методу прямої оцінки. Обидва методи не враховують моральне старіння техніки і технології, пов'язане з розвитком, просто індексуючи вартість по роках або прирівнюючи її до сучасних аналогам за ціною. Аналіз основних виробничих фондів за даними методиками не може показати, наскільки конкурентоспроможним підприємство на поточний момент і як буде змінюватися техніка в прогнозному періоді. Для інвестора питання, пов'язані з перспективою розвитку підприємства, є принциповими. Різні покоління техніки, навіть і виконують одну операцію, не можуть бути прирівняні за вартістю, інакше відбувається завищення вартості компанії без реальної виробничої потужності, з більш низьким рівнем продуктивності праці і

відповідно більш високою собівартістю виробництва. Якщо таке підприємство оцінити за наявними методиками, то інвестиційна привабливість цього підприємства на папері буде високою, а ринкова вартість за фактом низькою [3]..

Друге питання, пов'язаний з оцінкою підприємства, обумовлений наявністю або відсутністю в бухгалтерському балансі заповнених статей «Нематеріальні активи» і «Результати досліджень і розробок». Вартість компанії оцінюється з двох складових: матеріальні і нематеріальні активи. У сучасній економіці знань матеріальна частина в вартості компаній стає все менш значущою [4].

Третє важливе питання при оцінці інвестиційної привабливості - це майбутня конкурентоспроможність підприємства і його ефективність на ринку. За поточними показниками, які показуються в балансах підприємства, важко зрозуміти, які плани довгострокового розвитку має оцінюване підприємство.

Узагальнюючи результати аналізу недоліків наявних методик оцінки, зазначимо, що в них відсутні: прогнози науково-технічного розвитку в розрізі: загальносвітових досягнень; галузевих досягнень; досягнень конкурентів; методики оцінки життєвого циклу в різних спектрах; підходи до оцінки стратегії патентного захисту, визначення об'ємно-правового поля для конкурентної захисту своїх розробок; блоки з розвитку і захисту нематеріальних активів з прив'язкою до конкретного етапу життєвого циклу продукції, технології; прив'язки етапів життєвих центрів з відповідними гравцями реалізації проекту (вузи, НДІ, КБ, бізнес, владні органи, органи по захисту прав споживачів, органи по стандартизації і метрології) [2].

Отже, застосовувані методики оцінки інвестиційної привабливості підприємств потребують значних коректувань. В умовах нестабільності, непередбачуваності розвитку навколишнього середовища інвестор вимагає точності оцінки розвитку підприємства, причому не тільки на сьогодні, а й на перспективу. Прямих і портфельних інвесторів цікавить перспективність, надійність, конкурентоспроможність бізнесу. Існуючі методики не дозволяють дати таку оцінку, що підвищує інвестиційні ризики.

Список використаних джерел:

1. Кузнєцов Н.В. Управління фінансовим забезпеченням підприємства в умовах економічної кризи / Н.В. Кузнєцов. - М .: Дашков і К 2013.
2. Миляков Н.В. Фінанси: Підручник / Н.В. Миляков. - 2-е вид. - М .: ИНФРА-М, 2004.
3. Фінансовий менеджмент як система управління [Електронний ресурс] // fin-management.info/
4. Фомін П.А. Методологія формування та планування фінансового потенціалу підприємства в рамках стратегії економічного зростання: Монографія / П.А. Фомін. - М .: Дашков і К, 2012.

Грудцина Ю.В., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Копач О.В.,
студентка магістратури гр.МОіА -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Важливою передумовою для ефективного управління підприємством є впровадження та розвиток сучасних методів управління, нових підходів до оцінки підприємства. Варто завжди пам'ятати, що проблема управління розвитком підприємства складна та багатогранна, вона містить цілий спектр комплексних задач, який визначає різноманіття підходів до її вирішення. Аналіз сутності проблеми управління розвитком підприємства дозволяє виділити основні складові процесу управління розвитком, а саме: мету розвитку, стратегію розвитку, модель розвитку, структуру підприємств і модель мотивації та стимулювання ефективної діяльності процесів

У вітчизняній економічній літературі проблеми дослідження, розробки та впровадження систем управління підприємств висвітлені в роботах А.Р. Алавердова, А.В. Бандуріна, В.Р. Весніна, І.М. Герчикова, С.Д. Каньковской, О.Т. Лебедєва, З.П. Румянцевої Е.Є. Старобінського тощо.

Управління підприємством – це постійний і системний вплив на діяльність його структурних підрозділів для забезпечення узгодженої роботи і досягнення кінцевого позитивного результату. Методи управління - це способи впливу на окремих працівників і трудові колективи в цілому, які необхідні для досягнення цілей фірми (підприємства, організації). Методи управління покликані забезпечити високу ефективність діяльності колективів, їх злагоджену роботу, сприяти максимальній мобілізації творчої активності кожного члена [3]. Особлива роль методів управління полягає у тому, щоб створити умови для чіткої організації процесу управління, використання сучасної техніки і прогресивної технології організації праці і виробництва, забезпечити Їх максимальну ефективність при досягненні поставленої мети. Таким чином, зміст поняття «методи управління» витікає із суті і змісту управління і належить до основних категорій теорії управління.

Важливу роль при побудові системи управління належить побудові організаційної структури підприємства, що означає насамперед необхідність встановлення оптимальної чисельності та структури управлінського апарату підприємства, а також чисельності працівників виробничих відділів та

підрозділів згідно з діючими нормами, нормативами та реальними потребами підприємства з урахуванням сучасних ринкових умов тощо[2].

Вдосконалення системи управління відбувається за такими основними напрямами. По- перше, удосконалення організаційної структури управління підприємством, тобто встановлення оптимальної чисельності та структури управлінського апарату підприємства, а також чисельності працівників виробничих відділів та підрозділів згідно з діючими нормами, нормативами та реальними потребами підприємства з урахуванням сучасних ринкових умов тощо [1]. По-друге, оптимізація бізнес-процесів через поліпшення системи планування, обліку і контролю за основними показниками діяльності підприємства, що може здійснюватись за допомогою впровадження ефективної системи внутрішнього контролю, широкого і всебічного впровадження обчислювальної техніки, розвитку комп'ютерних мереж зв'язку, застосування сучасних програмних засобів: технологій управління та інформаційних технологій. По-третє, удосконалення управління виробничими ресурсами і запасами - означає раціональне використання всіх видів матеріальних ресурсів, застосування енергозберігаючих технологій, регулювання використання виробничих запасів згідно з прогресивними нормами. По-четверте, підвищення ефективності управління інноваційними процесами на підприємстві, поліпшення якості вироблюваної продукції - забезпечення підтримки розвитку інновацій за рахунок бюджетного фінансування НДДКР за вказаними пріоритетними напрямами, які мають стратегічне значення для держави; забезпечення високоякісного стажування за кордоном наукового потенціалу країни; прискорення оновлення асортименту продукції на підприємстві [3].

Отже, з метою вдосконалення та створення й ефективного функціонування сучасної системи управління підприємством слід застосовувати сучасні засоби і методи керування в межах обраної концепції управління, зосередитись на цілях розвитку і порядку удосконалення комплексної системи управління підприємством і його складовими частинами для забезпечення прийняття ефективних рішень, а також організаційних, кадрових і технічних рішень; формування організаційної структури підприємства; покращення інформаційної системи управління підприємством, для можливості швидкого доведення рішень до виконання; використовувати світовий досвід для забезпечення необхідного рівня якості розвитку системи управління на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Макаренко М.В. Формування механізму управління ефективним функціонуванням підприємства // Актуальні проблеми економіки. - 2011. - №1. - С. 126-135

2. Менеджмент и управление. Методические материалы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.hw-nsk.ru/index/0-69.

3. Рогоза М. Є. Управління промисловими підприємствами: соціально-економічні чинники та особливості організації: монографія/ М. Є. Рогоза. – Полтава:РВЦ ПУСКУ, 2012. – 281 с

Грудцина Ю.В., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Кот А.В.,
студентка магістратури гр.МОіА -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

СУЧАСНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Невизначеність господарської ситуації, зміна політичної та економічної обстановки і перспектив змушує підприємця приймати на себе ризик при веденні своєї діяльності. Чим більше невизначеність господарської ситуації при прийнятті рішень, тим вище і ступінь ризику. Актуальність розглядаємої проблеми полягає в тому що, незалежно від стабільності соціально-політичної та економічної ситуації, змін зовнішнього і внутрішнього середовища діяльності організації призводить до виникнення ризиків, якими необхідно управляти для успішного досягнення цілей.

Значний внесок у теорію економічного ризику зробили М.. Клименюк, Г. Башнянин, О. Біла, Е. Величко, В. Вітлінський, Л. Донець, В. Загорський, А. Мазаракі, Н. Машина, Б. Мізюк, С. Наконечний, В. Точилін, О. Ястремська та ін. У більшості праць зазначених учених досліджуються теоретичні аспекти поняття економічних ризиків, їх аналізу, ідентифікації та управління.

Ризик - це дія (діяння, вчинок), що виконується в умовах вибору (в ситуації вибору в надії на щасливий результат), коли в разі невдачі існує можливість (ступінь небезпеки) опинитися в гіршому становищі, ніж до вибору (ніж у випадку нездійснення цього дії) [2].

Досвід розвитку більшості розвинених країн показує, що ігнорування або недооцінка підприємницького ризику при розробці економічної тактики і стратегії підприємства і прийняття конкретних рішень неминуче стримує розвиток всього суспільства, науково-технічного прогресу, забезпечує застій економічної системи. Тому важливим є вміння правильно і своєчасно виявляти виникаючі підприємницькі ризики і приймати відповідні рішення в рамках розробленої підприємством політики управління ризиками. Ризик-менеджмент – це комплекс заходів, спрямований на мінімізацію можливих збитків, які може понести бізнес у зв’язку з настанням негативних подій [1].

Ризик-менеджмент – це свого роду «рання діагностика» проблем до виникнення «управлінської хвороби».

Складовою менеджменту підприємства є політика управління ризиком. Політика управління ризиком – сукупність форм, методів, прийомів і способів управління ризиком, метою яких є зниження загрози прийняття неправильних рішень та зменшення потенційно негативних наслідків. Це частина загальної стратегії підприємства, яка включає сукупність заходів, що мають на меті знизити небезпеку помилки вже в момент прийняття рішення і скоротити можливі негативні наслідки такого рішення на інших стадіях функціонування підприємства. Політика управління ризиками включає три основних напрями: стратегія, рамки і навики оцінки [2].

Визначимо заходи щодо реалізації політики управління ризиком [3]:

1)ідентифікація окремих видів ризиків;

2)оцінка широти і достовірності інформації, необхідної для визначення рівня ризиків;

3)дослідження дії об'єктивних і суб'єктивних факторів, що впливають на рівень ризиків підприємства;

4) вибір і використання відповідних методів оцінки імовірності настання ризикованої події за окремими видами ризиків;

5) визначення розміру можливих втрат при настанні ризикованої події за окремими видами ризиків;

6) встановлення гранично допустимого рівня ризиків за окремими видами діяльності (подіями, операціями);

7) визначення напрямів нейтралізації негативних наслідків окремих видів ризиків;

8) вибір і використання внутрішніх і зовнішніх механізмів нейтралізації негативних наслідків окремих видів ризиків;

9) оцінка результативності нейтралізації і організація моніторингу ризиків підприємства.

Отже, в основу управління ризиком покладено цілеспрямований пошук і організацію роботи щодо зниження ризику, одержання і збільшення віддачі в невизначеній господарській ситуації. Слід зазначити, що останнім часом увага до проблеми ризиків з боку представників вітчизняної економічної теорії є недостатньою. За останні роки важко виділити фундаментальні економіко-теоретичні дослідження в межах теорії ризиків та її адаптації до умов сучасної української економіки. Як результат – сьогодні відчувається брак цілісної теорії ризиків, залишаються не дослідженими її окремі сторони та механізми застосування для вирішення проблем реального управління на підприємстві. Тому, реалізація ефективної політики формування механізму управління ризиками потребує подальших наукових досліджень і розробок. Зокрема, це удосконалення механізму управління ризиком для українських підприємств різних видів економічної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Балдин К.В. Риск-менеджмент : учеб. пособие / К.В. Балдин. – М. : Эксмо, 2006. – 368 с.
2. Коротков Е.М. Антикризове управління. К. -2003. 432 с.
3. Томас Л. Бартон. Риск-менеджмент. Практика ведущих компаний: пер с англ. /Томас Л. Бартон, Уильям Г. Шенкир, Пол Л. Уокер. – М: Издательский дом «Вильямс», 2008. – 208 с.

Грудцина Ю.В., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Орзул С.С.,
студент магістратури гр.МОіА -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах української економіки особливого значення набувають питання практичного застосування сучасних форм управління персоналом, що дозволяють підвищити соціально-економічну ефективність будь-якого підприємства. Успіх роботи підприємства забезпечують працівники, зайняті на ньому. Саме тому сучасна концепція управління підприємством припускає виділення з великого числа функціональних сфер управлінської діяльності тієї, яка пов'язана з управлінням кадровою складовою виробництва – персоналом підприємства.

Сутність управління персоналом, полягає у встановленні організаційно-економічних, соціально-психологічних і правових відносин суб'єкта й об'єкта управління. Тому в основі лежать принципи, методи й форми впливу на інтереси, поведінку [2].

Нажаль в нашій країні система управління персоналом поки що є нерозвинутою та потребує ретельного вдосконалення. Саме тому механізм управління персоналом підприємства є актуальною темою в Україні на сьогоднішній час, так як успіх підприємства безпосередньо залежить від конкретних людей, їх знань, компетентності, кваліфікації, дисципліни, мотивацій, здатності вирішувати проблеми, сприйнятливості до навчання.

Сутність управління персоналом, полягає у встановленні організаційно-економічних, соціально-психологічних і правових відносин суб'єкта й об'єкта управління. Тому в основі лежать принципи, методи й форми впливу на інтереси, поведінку [1].

Аналіз практики управління різними організаціями, літературних джерел, власного досвіду управління персоналом дає підстави розглядати менеджмент персоналу на трьох рівнях [3]:

1. на нижчому рівні управління (виробнича дільниця, функціональний підрозділ) відбувається безпосереднє керівництво виконавцями;

2. на середньому рівні управління (великий цех, філіал підприємства) вирішуються питання планування виробництва, нормування праці, оплати праці, заміщення вакантних посад;

3. на верхньому рівні управління розробляються стратегія менеджменту персоналу (кадрова стратегія) як функціональна складова генеральної стратегії організації.

Згадані найважливіші завдання менеджменту персоналу на всіх рівнях мають відбуватись синхронно, у тісному взаємозв’язку, як невід’ємні складові єдиного безперервного процесу.

Виходячи з вище викладеного, менеджмент персоналу слід розглядати як системно організований процес відтворення і ефективного використання персоналу самоврядної організації. Таким чином, суб’єктами менеджменту персоналу в організації є: лінійні й функціональні керівники всіх рівнів управління, працівники виробничих і функціональних підрозділів, які забезпечують керівників необхідною для управління персоналом інформацією або виконують обслуговуючі функції.

Отже, для удосконалення механізму управління персоналом необхідно, щоб організація управління характеризувалася побудовою раціональної системи управління, шляхом виділення взаємозв'язаних рівнів, функцій і стадій управління та розробить ієрархічну структуру органів управління, які будуть спеціалізуватися на виконанні певних управлінських функцій і будуть наділятися правами і повноваженнями для їх виконання. А також управління має бути безперервним та послідовним. Це дозволяє своєчасно виявляти і вирішувати виникаючі проблеми, а отже, забезпечувати стабільний розвиток і функціонування організації, що вимагає оптимального поєднання централізованого регулювання і самоврядування окремих елементів організації.

Список використаних джерел:

1. Виноградський МД. Управління персоналом : навч. посіб. / М.Д. Виноградський, А.М. Виноградська, О.М. Шкапова. — 2-ге вид. — К. : Центр учбової літератури, 2009. — 502 с.

2. Дуракова И.Б. Управление персоналом : учебник; под общ. ред. Д.Є.Н., проф. И.Б. Дураковой. — М. : ИНФРА-М, 2009. — 570 с.

3. Пономаренко В.С. Управління трудовим потенціалом. Наукове видання / Пономаренко В.С., Гриньова М.М., Салун М.М. та ін. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2006. – 348 с.

Грудцина Ю.В., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Панченко Ю.О.,
студентка магістратури гр.МОіА -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

На сьогоднішній день важливою передумовою для ефективного функціонування виробництва є впровадження та розвиток сучасних методів управління персоналом, нових підходів до оцінки персоналу, навчання працівників, оцінки та оплати їхньої праці. Ці методи зможуть допомогти підприємству виявити потенціал кожного працівника. У сучасних умовах саме персонал розглядають як найбільш коштовний капітал, яким володіє підприємство. Науково-технічний прогрес і пов'язане з ним різке збільшення частки наукомістких технологій обумовлює ріст вимог до професійних, соціально-психологічних якостей і культурного рівня працівника. Ефективне управління персоналом як особлива функція діяльності, пов'язана з найманням працівників, їхнім навчанням, оцінкою й оплатою їхньої праці, є важливою передумовою для ефективного функціонування виробництва.

Слід зазначити, що проблема управління персоналом на підприємстві завжди перебувала в центрі уваги науковців. Дану проблематику досліджували такі вітчизняні вчені, як Галенко В.П., Пономарев А., А.Я. Кибанов, Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф., Малиш О., Колпаков В.М., Максимцова М.М., Игнатьева А.В., Козак К. Б., та інші.

Управління персоналом – це комплексний, цілеспрямований вплив на колектив з метою забезпечення оптимальних умов для досягнення цілей підприємства. Основною метою управління персоналом в системі сучасного менеджменту є формування висококваліфікованого, відповідального за доручену справу персоналу з сучасним економічним мисленням, розвитком почуття професійної гордості та забезпечення соціальної ефективності колективу [2].

Управління персоналом - це системний, комплексний підхід, що враховує постійно мінливі потреби організації в людських ресурсах, що забезпечують ефективність функціонування організації [1].

Система управління – це сукупність принципів, методів, засобів форм і процесів управління. Найважливіший активний компонент системи управління – менеджери, які приймають рішення, що організують процес їх вироблення та виконання, і фахівці, безпосередньо готують рішення [3].

Будь-яка система розв’язує 3 задачі: 1. Збір та передача інформації; 2. Переробка інформації; 3. Видача управлінських рішень як об’єкт управління.

Принципи побудови системи управління персоналом, правила, основні положення й норми, яким повинні випливати керівники й фахівці підрозділів, являють собою результат узагальнення людьми об'єктивно діючих економічних законів і закономірностей, властивих рис, початків їх дії.

Отже, управління персоналом можна визначити як сукупність заходів, спрямованих на оптимальне кількісне і якісне формування їх кадрового складу, організацію його професійного і соціального розвитку, досягнення раціонального ступеня мобільності та повне й ефективне використання його можливостей у процесі діяльності цих підприємств.

За допомогою правильного вибору методу управління забезпечується чітка організація процесу управління та усієї виробничо-економічної діяльності. Управління персоналом визнається однією з найбільш важливих сфер життя підприємства, здатної багаторазово підвищити її ефективність. Система управління персоналом забезпечує безперервне вдосконалення методів роботи з кадрами й використанням досягнень вітчизняної й закордонної науки та найкращого виробничого досвіду. Управління персоналом здійснюється через управління його трудовим потенціалом, що оцінюється як за ефективністю реалізації, так і за ефективністю розвитку трудового потенціалу персоналу. У практиці управління персоналом в останні роки чітко прослідкується переплітання різних його моделей: американської, японської і західноєвропейської. В цьому проявляється процес інтернаціоналізації сучасного менеджменту. Важливим етапом цього процесу стали асиміляція ідей системного підходу, розробка різних моделей організації, як системи – не тільки функціонуючої, але й такої, що розвивається [3].

Для підвищення ефективності системи управління персоналом слід більше уваги приділяти економічним та соціально-психологічним методам управління, використовувати моральне та матеріальне стимулювання праці, створити приємний соціально-психологічний клімат. Слід також особливу увагу звернути на підвищення освіти та кваліфікації працівників.

Отже, ефективне управління персоналом – це не тільки найважливіший чинник економічного успіху сучасного підприємства, інструмент підвищення ефективності та продуктивності праці персоналу, але й соціально-орієнтоване управління, спрямоване на кожного конкретного працівника з метою підвищення його трудової мотивації та задоволення потреб через систему матеріальних стимулів.

Список використаних джерел:

1. Балабанова Л. В. Управління персоналом : підручн. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л.В. Балабанова, О.В. Сардак ; М-во освіти і науки України, Донецький нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – Київ : Центр учбової літератури, 2011. – 468 с. : іл.,табл., порт. – Бібліогр.: с. 433 – 438.

2. Данюк В.М. Менеджмент персоналу./ В.М.Данюка, В.М.Петюха, С.О.Цимбалюк – К.: КНЕУ, 2004. – 398 с. – ISBN 996-574-582-4.

3. Даниленко О. А. Методичні підходи до оцінки ефективності управління персоналом організації / О. А. Даниленко //Актуальні Проблеми Економіки. Науковий економічний журнал. – Київ: ВНЗ «Національна академія управління», 2015. – №6(120) – 382 с.

Добровольська Н.А.,
к.п.н., доцент кафедри
фізичного виховання, спорту та здоров`я людини
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ВЗАЄМОДІЯ ЗДОРОВ`ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ ВНЗ

У суспільстві, побудованому на гуманітарних і демократичних засадах, здоров`я людини є найвищою цінністю, найважливішим надбанням держави; воно – безперечний пріоритет, фундамент життєстійкості та процесу розвитку.

Сьогодні незаперечним є той факт, що важливими аспектами оновлення системи фізичного виховання повинні стати технології, що зберігають здоров`я, які спрямовані на усунення основних причин, що породжують деформоване ставлення до загальнолюдських цінностей фізичної культури.

Відтак, проблемним залишаються питання сутності та ролі технологій, що зберігають здоров`я у фізичному вихованні.

Здоров`язбережувальні технології у системі фізичного виховання, як і в багатьох інших сферах діяльності людини, стають природним явищем. У міру накопичення знань у галузі фізичного виховання, набуття науково-педагогічного досвіду, появи нових методик, народжуються нові ідеї перетворення навчально-виховного та спортивно-тренувального процесів, забезпечення великих гарантій зміцнення здоров`я учнів і студентів, поліпшення їх фізичної підготовленості. Особливістю системи вищої освіти є не тільки підготовка фахівців, які володіють глибокими професійними знаннями, а й формування їх фізичної культури як важливої складової гармонійно розвиненої особистості. Забезпечити високу працездатність, стійке здоров`я, творче довголіття без фізичної культури сьогодні не можливо. Стреси в навчанні та праці постійно випробують молоде покоління на міцність, професійну придатність, фізичну витривалість. У становленні цих якостей їм повинні допомогти кафедри фізичного виховання і спорту,

використовуючи найсучасніші технології зміцнення здоров`я і неспеціального фізкультурної освіти.

Однією з найактуальніших проблем сучасного суспільства є постійне зниження рівня фізичної підготовленості студентів, великий відсоток яких мають відхилення у стані здоров`я. Останнє, у свою чергу, значною мірою обумовлюється руховою активністю, середньодобовий обсяг якої, за даними фахівців, у більшості з них нижче гігієнічних норм на 30-35%. Одночасно слід зазначити, що понад 75% студентів ведуть малорухомий спосіб життя.

Таким чином, одним з основних чинників, що складають будь-яке з понять фізичної культури, є структурна закономірність елементів професійної діяльності, культури, дозвілля, науки, спорту, здорового способу життя людини.

Широке використання в навчальному процесі технологій, що зберігають здоров`я – один з перспективних напрямків для вдосконалення процесу з фізичного виховання студентів різних курсів.

Впровадження в навчальний процес здоров`язбережувальних технологій дозволяє досягти позитивних змін у стані здоров`я студентів.

Отже, під здоров`язбережувальними технологіям слід розуміти систему заходів щодо охорони і поліпшення здоров`я студентів і викладачів, що враховують найважливіші характеристики освітнього середовища й умови життя, які впливають на здоров`я.

Рядом з тим, в сучасному освітньому процесі відбувається впровадження компетентнісного підходу в навчальний процес, що дозволяє досягти позитивних змін у стані здоров `я студентів.

Компетентнісний підхід є узагальненим віддзеркаленням спроможності людини ефективно діяти за межами стандартних ситуацій. Не ставлячи перед собою завдання вичерпного визначення всіх аспектів компетентнісного підходу, зупинимося лише на декількох – найбільш значущих і змістовних. Цей підхід концептуально протистоїть підходу трансляції готового знання. Він здійснює спробу внести особистісний смисл у процес оволодіння знаннями, акцентуючи увагу на результаті освіти – причому, в якості результату розглядається не сума засвоєної інформації, а здатність людини ефективно діяти в різноманітних проблемних ситуаціях.

Кожний освітній заклад крім вирішення педагогічних завдань має співвідносити навчальне навантаження і методи викладання з віковими та індивідуальними особливостями студентської молоді, сприяти охороні та зміцненню їх здоров`я.

Іваненко В.В.,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА СТАЛИЙ РОЗВИТОК КРАЇН ТА МАКРОЕКОНОМІЧНУ СТАБІЛЬНІСТЬ

В сучасному глобалізованому світі, коли більшість країн залучені до міжнародних інтеграційних процесів через двосторонні та багатосторонні договірні відносини, які регулюють різні сфери міждержавних взаємовідносин, сталий економічний розвиток та макроекономічна стабільність значною мірою залежить від членства країни в міжнародних регіональних союзах та від співробітництва з міжнародними організаціями.

Кожна країна, перш ніж прийняти рішення щодо членства у відповідних профільних чи багатосторонніх (щодо кола питань врегулювання взаємодії) організаціях, повинна враховувати стан соціально-економічного розвитку, позицій в системі міжнародних економічних відносин. Слід брати до уваги подальші інтеграційні прагнення, вплив норм, принципів, правил (які визначають міжнародні організації для країн членів) на забезпечення економічної рівноваги та макроекономічної стабільності.

В даний час існує велика кількість міжнародних інституцій які регламентують майже всі сфери міжнародних економічних відносин, але не всі вони мають належний потенціал впливу на сталий розвиток економіки країн-членів. Дискусійним залишається питання у вітчизняній так і зарубіжній науці, практиці, як ефективно через міжнародні інституції забезпечити економічну рівновагу на глобальному рівні та встановлення її в окремих економіках, які інструменти є дієвими, а які не мають ефективного впливу на досягнення сталого розвитку нестабільних економік, що переживали економічну кризу.

Міжнародні організації володіють капіталами, які значно перевищують бюджети країн що розвиваються. В останні десятиріччя можна спостерігати досить великі масштаби взаємодії окремих країн із міжнародними економічними організаціями. Як відомо СОТ (Світова організація торгівлі), що об’єднує 164 країни, є основним інституційним регулятором зовнішньої торгівлі в міжнародному масштабі. Світовий банк, МВФ, МБРР, ЄБРР та інші фінансові організації виступають основними міжнародними донорами фінансових запозичень. Наприклад, одним із основних кредиторів України виступає Міжнародний валютний фонд та Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Слід зазначити, що наряду із державними запозиченнями, значна частина боргу належить приватним структурам які відстоюють свої власні інтереси, що часто в протирічять процесам сталого розвитку України.

Умови, які виставляють міжнародні фінансові організації щодо чергових траншів кредитування, не завжди можуть бути реалізовані в соціально-економічних реаліях України. Потрібно в першу чергу проводити реформи економіки в напрямах розвитку реального сектора, куди необхідно спрямовувати кредити міжнародних організацій. Лише сталий розвиток виробництва товарів та послуг, створення нових робочих місць, стабільні

доходи населення, високі соціальні стандарти є основою ефективної співпраці з міжнародними організаціями.

Зовнішні запозичення повинні спрямовуватись не на «латання дір» бюджету, поповнення резервів Національного банку, «проїдання» у соціальній сфері, а на стабілізацію економіки, на формування вигідних позицій країни у системі світової економічної взаємодії.

Як свідчить аналітичний досвід, міжнародні економічні організації на сучасному етапі мають величезний потенціал у вирішенні проблем економічної рівноваги як у розвитку окремих країн, так і у глобальному масштабі. Дискусійним залишається питання, які саме міжнародні організації та як реалізують функції макроекономічної стабілізації, які інструменти впливу є результативними та за яких умов. На нашу думку, співпраця будь-якої країни із міжнародними організаціями повинна бути орієнтована на підтримку сталого економічного розвитку та стійких позицій в системі міжнародних економічних відносин.

Список використаних джерел

1. Міжнародні економічні відносини. Система регулювання міжнародних економічних відносин / А. С. Філіпенко, І. В. Бураковський, В.Є. Будкін, та ін. – К. : Либідь, 2009.
2. World Investment Report 2015: Non-equity modes of international production and development UNCTAD [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www. Unctad-docs.org/files/UNCTAD-WIR2011-Full-en.pdf
3. Поважна, Н. Я. Міжнародні валютно-фінансові організації як складова інституціональної основи глобалізації світової економіки [Текст]: Збірник наукових праць. Міжнародна економіка / Н.Я. Поважна. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, - 2000. - № 27. – с. 198-202
4. Петрик О. Фінансові програми Міжнародного валютного фонду для надання фінансової допомоги країнам [Електронний ресурс] / О. Петрик, В. Батковський // Вісник Національного банку України. – 2014. - №6. – с. 11-18

Іваненко В.В., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
Гетьманцева І.В.,
студентка магістратури гр.МЕВ -51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ЗОВНЬОШНЬО-ТОРГІВЕЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ

Вступивши 16 травня 2008 року до Світової організації торгівлі, Україна виконала свої зобов'язання та створила сприятливі умови для розвитку внутрішнього економічного середовища.

1 вересня 2017 р. в повному обсязі набрала чинності Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка була підписана в 2014 р. та передбачає створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. [1.]

Основною причиною економічного спаду і загального річного товарообігу є обмеження торгівлі з Росією, хоча Росія залишається основним торговельним партнером України. Причиною нестабільних відносин є російська військова агресія на сході України та напружені політичні відносини.

Звідси випливають і внутрішні проблеми. Економічний спад ВВП впродовж 2014-2015 років практично нівелює економічний ріст інших років, тож ми в економічному сенсі живемо зараз на рівні 2005-2006 років. [2.]

2016 рік став нарешті стабілізацією склавшоїся економічної ситуації.

Не зважаючи на російську військову агресію та кризові явища на території України починаючи з 2013 року, протягом 2016-2017 рр. спостерігається збільшення темпів розвитку торговельно-економічної співпраці з ЄС.

Для кращої інтеграції з ринком ЄС Україна провела стандартизацію в найрозповсюдженіших галузях промислової та сільськогосподарської продукції. Але і ЄС в свою чергу для підтвердження цілісності української території та підтримки власної позиції здійснив ряд дій в цьому напрямку.

ЄС заборонив імпорт товарів, що походять з Криму та Севастополя, а також інвестицій та безліч безпосередньо пов'язаних там служб до щонайменше 23 червня 2017 року. Це відповідає його політиці не визнання незаконної анексії Російської Федерації Криму і Севастополя. [3.]

В 2016 році експорт України в ЄС збільшився до 3,7%, а збільшення частки в структурі споживачів ЄС українських товарів та послуг піднялося до 37%. [4.]

Збільшення товарообігу за рахунок імпорту та експорту товарів та послуг також спостерігається і з Чехією, Канадою, країнами Європи та Азії, Африки та іншими, з якими і раніше співпрацювала Україна —за даними Державного комітету статистики України.

Зростання валового нагромадження основного капіталу, яке перевищило 20%, стало головною новиною у 2016 році, оскільки воно стосувалося переважно збільшення інвестицій у виробниче обладнання та устаткування, що вказувало на покращення інвестиційних настроїв. [5.]

В зв'язку з впровадженням давно очікуваних реформ для подальшого розвитку економіки та відновлення інвестиційної активності, позитивні зрушення видно неозброєним оком в плані:

- підвищення доходів населення за рахунок сповільненого росту цін;
- скорочення інфляції за рахунок стабілізації валютного ринку, та ін.

Зовнішня торгівля з країнами СНД відчутно послабилася, експорт до них у 2016 році порівняно з 2015 р. скоротився.

Отже, для подальшого сталого розвитку економіки країни необхідно використати повною мірою внутрішній соціально - економічний потенціал, а також зовнішні економічні зв'язки.

Для цього потрібно:

- підвищення цін на сировинні товари на зовнішніх ринках та, відповідно, покращення умов торгівлі;

- підвищити конкурентоздатность реального сектору разом із реальною девальвацією, яка спостерігалась протягом останніх років, це має сприяти зростанню експорту, тоді як реформи, направлені на створення додаткового фіскального простору, мають допомогти підвищити державні інвестиції, а реформи у банківському секторі повинні поступово відновити кредитування[5];

- стратегія інноваційного розвитку, яка не просто лежатиме в Кабміні, на ряду з іншими;

- підтримка фермерства, кооперації, особистих селянських господарств через кооперацію та інші не менш важливі зміни.

Список використаних джерел

1. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Чехією [Електронний ресурс] // Торговельно-економічне співробітництво. - Режим доступу: http://czechia.mfa.gov.ua/ua/ukraine-czechia/trade

2. Що чекати від економіки України в 2017 році - економічне диво чи мляве зростання [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://espreso.tv/article/

3. EU and Ukraine [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje

4. Tadeusz Iwański The stable crisis. Ukraine’s economy three years after the Euromaidan [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/ukraine/

5. Україна: Економічний огляд, квітень 2017 [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine/publication/economic-update-spring-2017

Кравченко Л.С.,
к.пед.н., доцент,
доцент загальновузівської кафедри
фізичного виховання, спорту і здоров'я людини
ТНУ ім. В.І.Вернадського
(м.Київ)

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ І СПОРТОМ У СТУДЕНТІВ

В період становлення ринкових відносин у нашій країні не просто отримати та втримати своє місце на ринку праці та завоювати нові позиції. Тому перед будь-яким керівником стоїть завдання підбору конкурентноспроможного персоналу, який відповідатиме всім найвищим вимогам.

Багато молодих людей, розпочинаючи трудову діяльність ще в період навчання у вишах, зацікавлені в отримані достойного місця у компанії як під час навчання, так і після його завершення.

Серед вимог роботодавця, поряд із професійними навичками, вмінням та досвідом, значна увага надається приємному зовнішньому вигляду як результату здорового способу життя та занять спортом. Підтвердженням цьому є той факт, що в анкетах досить часто зустрічається питання про стан здоров'я (як часто ви хворієте, наявність хронічних захворювань і т.п.) та чи займаєтесь ви спортом (яким видом, скільки разів на тиждень і т.п.). Тобто керівник бажає застрахувати себе і отримати здорового професіонала, який не піде на лікарняний у відповідальний/скрутний момент для компанії.

Нині багато студентів прекрасно розуміють, що не тільки отримання знань, а й фізичне самовдосконалення є запорукою їхнього успішного кар'єрного росту[1, с.48].

Фахівці з підбору персоналу стверджують, що на певному етапі зовнішність починає відігравати важливу роль. Беруться до уваги не якості, якими наділила людину природа, а зовнішність, як атрибут успішності та результат роботи над собою. Можна мати гарні риси обличчя, вдалу зачіску, дорогий костюм, відповідну освіту, але маючи проблеми з поставою, надлишком ваги і т.п. людина втрачає повагу співрозмовника іще до початку спілкування.

Саме тому зовнішність відіграє важливу роль як у кар'єрі, та загалом, і у всьому житті. Тому, якщо людина зацікавлена в отримані достойного місця роботи, вона заздалегідь враховує все до деталей. Вирішальне значення має фізична форма, бо саме на підставі враження від неї, робиться висновок: чи піклується людина про себе, про свою зовнішність; чи здатна вона дати собі раду.

Не варто недооцінювати роль фізичного самовдосконалення під час навчання в університеті та потім під час трудової діяльності, оскільки праця в суспільстві з ринковою економікою, пов'язана зі значною напругою уваги, зору, інтенсивною інтелектуальною діяльністю та малою руховою активністю. Адже заняття фізичною культурою і спортом знімають стрес, підвищують працездатність та відновлювальні функції організму, створюють позитивний емоційний стан [2, с.137].

Сьогодні в країнах з ринковою економікою сформована система корпоративного спорту як елементу бізнес-культури. Це одна з форм

реалізації соціальної відповідальності бізнес-співтовариства, елемент управління співробітниками, важлива складова іміджу, яка сприяє розширенню кордонів бізнесу та налагодженню нових ділових контактів. Корпоративний спорт спрямований не тільки на покращення здоров'я працівників, а й на підвищення командної єдності й лояльності персоналу. Бізнес-співтовариство активно-інвестує власні кошти в корпоративний спорт, стимулюючи своїх працівників до занять фізкультурою.

Провідні українські компанії, користуючись досвідом зарубіжних країн, намагаються підтримувати подібну корпоративну політику стосовно інвестування коштів у фізичне вдосконалення своїх працівників, розуміючи необхідність цього для становлення та закріплення позицій ринку.

Таким чином, з огляду на нове соціальне замовлення на сучасного фахівця, студентам потрібно займатись фізичним самовдосконаленням для підвищення власних шансів при майбутньому працевлаштуванні та досягненні успіхів у подальшій професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Конох А.П. Зміст професійної підготовки майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму в університеті [Електронний ресурс] //Педагогіка, психологія та мед.-біол.пробл.фіз.виховання і спорту. – 2006. - №7. – С.48.

2. Гордієнко А.М. Фізичне самовдосконалення як складова підготовки студентів до професійної діяльності у суспільстві з ринковою економікою. Фізичне виховання студентів вищих навчальних закладів: здобутки, проблеми та шляхи їхнього вирішення у контексті вимог Болонської декларації. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Київ, НаУКМА. – 2007.

Кудін Б.П., к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ЗАВДАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ОРГАНІЗАЦІЙ

Кожна організація (всі підприємства, об’єднання підприємств та інші) в структурному аспекті являє собою систему управління, що складається з керованої і керуючої підсистем, структури яких повинні оптимізуватися в комплексі. Метою формування структури організації є визначення оптимальної кількості рівнів ієрархії і підсистем на кожному з цих рівнів, ступеня механізації і автоматизації процесів виробництва і управління, а також відповідної кількості персоналу та технічних засобів, що дозволяють системі реалізувати свої функції з мінімальними витратами.

Процес формування структури організації здійснюється шляхом переходу від функцій системи до її структури. У ньому можна виділити три основні етапи:

формування первинних виробничих підрозділів;

формування ієрархії керованих підсистем;

формування структури керуючих підсистем (організаційної структури).

Перший етап починається з виділення повної множини функцій виробництва, що реалізуються даною системою. Виділеним функціям виробництва ставляться у відповідність виконавчі елементи, що їх реалізують. Для цього вибирається спосіб реалізації кожної функції виробництва, виходячи з його продуктивності і обсягу реалізації функції, і визначається необхідна кількість виконавчих елементів.

Для формування первинних виробничих підрозділів необхідно кожному виконавчому елементу поставити у відповідність керуючий елемент. Їх кількість залежить від трудомісткості управління виконавчими елементами і пропускної здатності керуючих елементів.

Оскільки трудомісткість управління залежить від якісного складу і ступеня однорідності або взаємозв'язку виконавчих елементів, а пропускна здатність керуючих елементів залежить від способу реалізації функції управління, то на першому етапі необхідно вирішення наступних основних завдань:

вибір оптимального поєднання методів реалізації функцій виробництва і управління;

визначення оптимального ступеня однорідності (або агрегування) виконавчих елементів первинних виробничих підрозділів;

формування первинних виробничих підрозділів, що складаються з однорідних чи взаємозалежних виконавчих елементів.

На другому етапі здійснюється формування ієрархічної структури шляхом угруповання первинних виробничих підрозділів в керовані підсистеми відповідно до заданого ступеню однорідності таким чином, щоби кількість підсистем, що утворюються, була мінімальною.

При цьому кількість рівнів ієрархії залежить від ступеня однорідності виробничих підрозділів на першому рівні ієрархії і від того, наскільки швидко зменшується ця ступінь однорідності при переході від нижчих рівнів ієрархії до вищих.

Таким чином, при формуванні ієрархії керованих підсистем необхідно вирішення наступних завдань:

визначення оптимального ступеня зменшення однорідності елементів при переході від даного рівня ієрархії до наступного;

розбиття множини первинних виробничих підрозділів на мінімальну кількість однорідних, ієрархічно впорядкованих об'єктів управління.

При цьому завдання полягає в тому, щоб вибрати таке поєднання способів реалізації функцій виробництва і управління і таку ступінь

агрегування функцій, при яких система реалізувала б свої функції з мінімальними витратами на структуру.

Для варіанту з мінімальною вартістю здійснюється розподіл функцій або завдань управління між управлінським персоналом і формується ієрархія керуючих елементів.

У зв'язку з цим можна вказати наступні основні завдання цього етапу:

визначення кількості управлінського персоналу і технічних засобів в керуючих підсистемах;

розподіл функцій або завдань управління між управлінським персоналом;

формування ієрархічної структури керуючих підсистем.

Сукупність завдань, виділених на трьох етапах, і відповідні їм алгоритми рішення пов'язані між собою прямими і зворотними зв'язками і утворюють в комплексі механізм побудови структури організації.

Наведений процес побудови структури організації може бути реалізований в діалоговому режимі, при цьому певна кількість зазначених завдань може бути формалізована за допомогою економіко-математичних методів і вирішена із застосуванням комп'ютерних технологій. Побудова такої діалогової системи удосконалення структури організації дозволяє при впровадженні інноваційних процесів як у виробництві, так і в управлінській сфері робити науково обґрунтовані зміни.

Курисько І. В.
Помічник ректору
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРОЙ И СПОРТОМ В ВУЗАХ УКРАИНЫ

Совершенствование управления физическим воспитанием и студенческим спортом в Вузах Украины предполагает изучение и анализ ряда факторов и условий. Среди них можно выделить:

- - наличие общепринятой педагогической доктрины;
- необходимое нормативно-правовое обеспечение;
- апробированная организационно-методическая система преподавания;
- система спортивно-массовых мероприятий;
- эффективное использование средств массовой информации;
- наличие развитой материально-технической базы;
- достаточное финансовое обеспечение;
- наличие эффективных центральных и местных органов государственного управления физической культурой;

– наличие учебных планов, целевых программ развития и другого программного материала;

– наличие квалифицированных кадров;

– учет региональных культурных особенностей;

– учет динамики физической подготовленности студенческой молодежи;

– взаимодействие управленческих звеньев разного уровня.

Основным вектором определяющим оптимальное решение управленческих задач в обозначенной области есть решение вопроса «Физическая подготовленность и физическое здоровье учащейся молодежи есть социальный выбор студента или социальная ответственность государства?». Ответ на этот вопрос позволяет начать поиск соответствующей доктрины и, в дальнейшем, оптимальное решение выше обозначенных вопросов.

К сожалению, окончательного рационального решения этого вопроса пока нет, что затрудняет научный поиск управленческих моделей (кафедра, центр спорта и здоровья, клубная форма?) в сфере физического воспитания и массового спорта в высших учебных заведениях. Актуальность этого поиска обусловлена разрушением системы физического воспитания студентов оставшейся от тоталитарного общества и отсутствием научно обоснованной эффективной системы управления (оптимально сочетающей государственные и общественные формы управления) физкультурной деятельностью в Вузах Украины.

Список использованной литературы

1. Закон України про освіту від 05.09.2017 р.№ **2145-VIII.**

2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19.

3. 2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.

4. Організаційно-методичні засади фізичного виховання: Методична розробка / Уклад.: Вржесневський І.І., Турчина Н.І. – К.: НАУ, 2006. – 52 с.

5. Вихляєв Ю.М. Організайціно-методичне забезпечення секційної форми навчального процесу з фізичного виховання. Навчально-методичний посібник. – Вінниця: ФОП Горальська І.О., 2012. – 81 с.

Павлова Р.К., к.е.н., доцент
Тимошенко В.Ф., ст. викл.
кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УПРАВЛІННІ ЗМІНАМИ

Сучасні організації різних галузей народного господарства функціонують в умовах невизначеності, динамічності та складності як зовнішнього так і внутрішнього середовища. Для того щоб існувати та розвиватись, організації потребують змін.

Зміни це - реакція окремої організації на розвиток зовнішнього середовища. Природа змін може бути різною. Вона може стосуватись виробленого продукту, зміни моделі управління та інших аспектів життєдіяльності підприємства.

Для забезпечення свого існування організаціям потрібно постійно шукати нові форми свого функціонування, тобто не тільки навчитися жити в умовах постійних змін, а і управляти ними. Щоб зміни дали позитивний результат, процес будь-яких змін має бути добре підготовленим, організованим і керованим. Управління змінами – це такий процес, який стосується всіх організацій.

Управління змінами визначається [2] як збалансована система управління ресурсами (людськими і технічними), що пов'язані зі змінами. Управління змінами – сукупність робіт, які полягають у - визначенні і впровадженні нових цінностей, стосунків, норм, стилю поведінки в межах організації, які підтримують нові способи виконання роботи і переборюють протистояння змінам; досягнення консенсусу між споживачами і зацікавленими сторонами щодо певних змін, реалізованих для більшого задоволення потреб; планування, тестування і впровадження усіх аспектів від однієї організаційної структури чи бізнес-процесу до іншого.

Приступаючи до змін в колективі керівник має врахувати, що групу людей, з якою доведеться проводити зміни, слід розглядати не стільки як об'єкт управління (хтось кимось керує), скільки як соціальну спільноту, де розвивається механізм самоорганізації за рахунок самовідтворення, саморозвитку та само впорядкування. Як зазначено в [2] створення такого колективу – це тривалий процес, що складається з цілого ряду змін, а етапи цього процесу чітко розмежувати практично неможливо. Адже людям є властивим насторожено-негативне ставлення до всіх змін, оскільки будь-яке нововведення зазвичай представляє потенційну загрозу звичкам, способу мислення та ін. В зв'язку з цим особливо важливим є цілеспрямовані дії по управлінню змінами, які здатні зменшити опір змінами з боку персоналу. З точки зору теорії управління змінами процес прийняття управлінських рішень має здійснюватись в умовах неповної визначеності, або в умовах невизначеності[1]. До рішень, що приймаються в умовах ризику, слід віднести такі, результат яких є невизначеним, але є відомою ймовірність кожного результату. Ймовірність визначається як міра можливості здійснення даної події та змінюється в рамах від 0 до 1. Сума ймовірностей всіх альтернатив дорівнює 1. Основним методом прийняття управлінських

рішень в цих умова є метод, що має назву «дерево рішень». «Дерево рішень» - це графічне зображення процесу прийняття рішень, в якому відображені альтернативні рішення, альтернативні стани середовища, відповідні ймовірності та виграші для будь-яких комбінацій. Для кожної альтернативи розраховується очікувана вартісна оцінка.

Побудова такого дерева вимагає великої кількості інформації та зусиль колективу, якого стосуються зміни. Залучення певної кількості персоналу до процесу підготовки інформації та розрахунків вартісних оцінок дасть можливість показати колективу, чому було прийняте певне управлінське рішення щодо змін в організації. Це буде запорукою зменшення напруги та сприятиме розумінню колективом необхідності такої зміни. До рішень, що приймаються в умовах невизначеності слід віднести такі, для яких неможливо оцінити ймовірність потенційних результатів. Ця ситуація має місце тоді, коли фактори, які потрібно враховувати є настільки складними, що для них неможливо отримати достовірну інформацію. Невизначеність є характерною при прийнятті рішень в умовах, що можуть швидко змінюватись. Коли виникає подібна ситуація, а це є характерним для раптових змін, керівник може використати дві основних можливості.

Перша – зробити спробу отримати додаткову інформацію та ще раз проаналізувати проблему, що дасть можливість зменшити її складність. Друга полягає в тому, щоби діяти у відповідності до попереднього досвіду. Для зменшення напруги було б доцільним застосування до прийняття рішень експертний підхід. Існують дві основні групи методу експертних оцінок: група основана на методі Делфі; метод мозкової атаки (інтелектуального штурму). Метод Делфі є багатотуровою (найчастіше застосовують чотири тури) експертною процедурою. При цьому експерти працюють паралельно та анонімно.

Перед першим туром кожному з експертів надають матеріали, в яких міститься повний опис проблеми, що досліджується, її мета, а також список питань, що потребують відповіді. В процесі першого туру експерти здійснюють власну оцінку. Матеріали повертають організатору дослідження, який здійснює узагальнюючий аналіз і повідомляє його висновки експертам. Таким же чином проводиться третій і четвертий тури. Після четвертого туру є остаточний список відповідей експертів, що дає йому можливість прийняти остаточне рішення.

Метод мозкової атаки (інтелектуального штурму) полягає в тому, що експерти працюють разом в групі (може складатись із 20-ти – 25-ти осіб) під керівництвом ведучого, який пояснює мету та цілі дослідження. Кожному експерту надається 2–3 хвилини для того, щоб він стисло висловив свою точку зору. Після роботи в групі проводиться детальний аналіз висловлених пропозицій та приймається остаточне рішення. Оскільки в якості експертів виступають члени колективу, де мають місце раптові зміни, то управлінське рішення керівника буде зрозумілим та не надто болісним для сприйняття колективом.

Список використаних джерел
1. Осовська Г.В., Осовський О.А. Основи менеджменту.- 3-є вид. Перероб. І доповн. – К.: Кондор, 2008. – 664 с.
2. Управління змінами: навч. посіб. / О. Є. Кузьмін, В. В. Яцура, І. І. Грибик, А. М. Грищук, Н. В. Смолінська; Нац. ун-т «Львів. політехніка». — Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2014. 355 с.

Павлова Р.К., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
В.В. Марфін,
студент магістратури гр.МОіА -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

РОЛЬ МЕТОДІВ І МОДЕЛЕЙ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ У ПРОЦЕСІ РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Посилена увага до проблем забезпечення розвитку підприємств в умовах ринків, а також пошук оптимальних моделей їх управління (насамперед у частині розробки стратегій їх розвитку та поточного планування їх діяльності) істотно підняли науково-теоретичну вагу досліджень ролі управлінських рішень. Причому, якщо раніше ці проблеми, як правило, порушувались здебільшого в межах теорії управління, то тепер вони становлять один з основних напрямів дослідження економічної науки, а також менеджменту підприємств і підприємницької діяльності. Порушуючи питання вдосконалення засобів прийняття управлінських рішень як фактору розробки стратегії розвитку підприємств, слід вказати на ті об’єктивні причини, які актуалізують зазначене дослідження в сучасних умовах.

Відзначаючи потребу підвищення ефективності, оперативності та компетентності управлінських рішень, необхідно визнати, що зазначені дії передбачають розробку комплексного наукового забезпечення цього процесу. Для цього необхідно мати чітке уявлення не лише про самі властивості управлінських рішень на підприємстві та вимоги для них, а й правильно обрати засоби прийняття управлінських рішень, що також виступає вагомою запорукою успішного функціонування підприємства в сучасних умовах ринкової конкуренції та швидких економічних змін на регіональному, національному та міжнародному рівні [2, с. 254]

У загальнотеоретичному аспекті прийняття рішення являє собою свідомий вибір серед варіантів, що існують, або альтернатив напряму дій, що скорочують розрив між теперішнім часом і майбутнім бажаним станом

організації. Таким чином, цей процес включає в себе багато різних елементів, але неодмінно в ньому присутні такі елементи, як проблеми, цілі, альтернативи і рішення — як вибір альтернативи [1]. Цей процес лежить в основі планування та координації діяльності будь-якого підприємства, що робить дослідження поняття управлінських рішень та з'ясування їх ролі у розвитку сучасних підприємств значущим та актуальним у науково-теоретичному плані завданням сучасної економічної теорії.

Відзначаючи актуальність цього напряму досліджень, неможливо обійти увагою й інші аспекти, які істотно підвищують теоретичну і практичну вагу подібних наукових досліджень.

По-перше, у класичній теорії менеджменту підприємств проблематика управлінських рішень пов'язувалась насамперед з діяльністю керівних ланок управління підприємством, коли ключовою проблемою поставало питання про сам процес прийняття управлінського рішення. Утім, останнім часом увага фахівців дедалі більше концентрується не стільки на внутрішній логіці функціонування та взаємодії тих, хто управляє з тими, ким управляють, скільки на питання створення та функціонування відповідного середовища навколо процесу прийняття управлінських рішень.

По-друге, звертаючись до аналізу останніх тенденцій розвитку економічної теорії, можна стверджувати, що загальна еволюція маркетингу сприяла тому, що він поступово перетворився на управлінський підхід, а концепція маркетингу як філософія бізнесу набула значної інтеграції у сферу стратегічного управління діяльністю підприємства. Таким чином, проблематика прийняття управлінських рішень на підприємствах стала розглядатись у дещо новому контексті, а саме — з погляду розробки та запровадження відповідних маркетингових стратегій, які тлумачать як координуючий, об'єднуючий засіб між цілями і ресурсами підприємства, що реалізується в певних, логічно послідовних і виважених діях та дає можливість підприємству досягати основних його довгострокових цілей, концентрувати ресурси на найбільш значущих можливостях/

По-третє, цілком очевидно, що загальні зміни у світовому ринковому середовищі (цьому безпосередньо сприяли процеси глобалізації), коли істотно підвищується рівень нестабільності економічних процесів, формуються нові загрози усталеним економічним зв'язкам та сталому економічному розвитку, особливої актуальності набувають питання управлінської адаптації на рівні підприємств до зазначених змін.[3, с. 162].

Таким чином під прийняттям управлінських рішень на підприємствах розуміють особливий вид діяльності управлінця, спрямований на вибір кращої з альтернатив, тих що є. Тому приймаючи управлінські рішення, підприємство часто діє на основі нечіткої, слабко структурованої, з низьким ступенем достовірності інформації, що призводить до зниження ефективності класичних інструментів стратегічного маркетингу і потребує їх удосконалення. З огляду на це, виникає об'єктивна потреба наукового обґрунтування нових моделей прийняття управлінських рішень на

підприємствах у ринкових умовах шляхом використання прогресивних методів економічного аналізу.

Список використаних джерел

1. Кузьмін О. Є. Основи менеджменту: Підруч. О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. — К.: Академвидав, 2007. — 464 с.
2. Русинов Ф. М. Менеджмент и самоменеджмент в системе рыночных отношений. — М.: ИНФРА-М, 1996. — 254 с.
3. Терещенко Э. Ю. Инновационный менеджмент: Учеб.-метод. пособие / Э. Ю. Терещенко, А. А. Лакти-онова, Е. В. Егорова. — Донецк: Юго-Восток, 2006. — 162 с.
4. Родченко В. В. Менеджмент: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Родченко, В. О. Новак. — К.: НАУ, 2001. — 400 с.

Павлова Р.К., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Тишко Г.М.
студентка магістратури гр.МОіА -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ПЛАНУВАННЯ ЯК ПІДСИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ НА ПРИКЛАДІ ПАТ «УКРТЕЛЕКОМ»

Планування як процес виконує в системі управління провідну роль. Це пояснюється тим, що управлінський цикл починається з процесу планування. Якщо розглядати систему управління як єдиний замкнутий цикл, то початком і завершенням цього циклу є планування як підсистема щодо конкретизації мети, цілей та шляхів розвитку підприємства. Планування - це процес перетворення цілей підприємства в прогнози та плани, процес визначення пріоритетів, засобів та методів їх досягнення. Якщо елементами системи розглядати результати планування, тобто інформацію, що міститься у планах, то система планування інтерпретується як цілеорієнтована множинна сукупність планів, між якими існують специфічні взаємозв'язки [1].

У процесі планування діяльності організації вирішуються такі основні завдання: забезпечується цілеспрямованість діяльності; створюються організаційні основи управління діяльністю; забезпечується координація зусиль всіх співробітників структурних підрозділів у процесі діяльності; виробляється оптимальний варіант управлінського рішення; визначається система конкретних показників, з допомогою яких здійснюється контроль їх виконання, дається об'єктивну оцінку діяльності кожного працівника, структурних підрозділів, і організації культури загалом [3]. Кожна організація для здійснення ефективної діяльності визначає цілі, досягнення

яких можливе лише внаслідок дій, які виконуються в певній послідовності і є способом вирішення окремих, часткових завдань. Так, плануючи майбутню діяльність організації, менеджери визначають її цілі, способи їх реалізації та ресурси, необхідні для їх досягнення [4].

Оскільки Укртелеком працює на ринку послуг фіксованого телефонного зв'язку України, то найбільший вплив на нього має купівель спроможність населення. А через те, що телефонний зв'язок є незамінним засобом комунікації, то несплата за його користування призводить до накопичення боргів і майбутніх перепон у фінансовому забезпеченні підприємства. Загрозою для ПАТ „Укртелеком" є її конкуренти. Якщо розглядати сферу телекомунікаційних послуг точки зору кількості операторів, то, на перший погляд, можна зробити висновок, що тут існує досить розвинений конкурентний ринок. Маючи найбільш розвинену мережу в Україні, компанія активно конкурує з численними провайдерами у великих містах та реалізовує стратегію підключення сіл та селищ. З початку року Укртелеком підключив до Інтернету 186 сіл і селищ. База користувачів широкосмугового доступу лишається стабільною, нараховуючи понад 1,631 млн. користувачів [2].

Головним напрямком плануванням розвитку компанії залишається ринок послуг доступу до мережі Інтернет та передавання даних. За 2015 рік доходи від цього напрямку бізнесу становили 1 млрд. 393 млн. грн., що на 67 млн. більше факту 2014 року. За 9 місяців 2016 року дохід від цього напрямку збільшився на 60 млн. грн. у порівнянні з аналогічним періодом минулого року і склав майже 984 млн. грн. Головним пріоритетом роботи дирекції в 2015-2016 році був розвиток мультисервісної пакетної мережі, для того щоб задовольнити постійно зростаючий попит на послуги доступу до мережі Інтернет. Укртелеком інвестував у розвиток мережі доступу 612 млн. грн., було введено в дію 251 тис. ADSL-портів, що дозволило компанії збільшити кількість клієнтів, які користуються послугою «ОГО!», на 209 тис. і зміцнити своє лідерство в цьому сегменті ринку [2].

Одним з найважливіших індикаторів економічної безпеки компанії є рівень попиту на його продукцію. Падіння попиту може привести підприємство до значного погіршення фінансового стану. Для зменшення впливу необхідно здійснювати аналіз причин, що викликають відсутність попиту. Ризик відсутності попиту продукції - це ймовірність втрат для компанії внаслідок можливої відмови споживача від продукції. Він характеризується величиною можливого економічного і морального збитку, понесеного компанією з даної причини внаслідок падіння попиту на його продукцію. Оскільки ПАТ "Укртелеком" у своїй місії заявляє про прагнення «задовольняти потреби громадян та підприємств України у телекомунікаційних послугах високої якості», то вирішувати проблеми споживачів ця організація може виключно за рахунок нових ідей, розробки нових планів, адже ринок телекомунікацій досить динамічний. Існує необхідність постійної зміни поглядів, прийняття нових категорій, понять.

Лише наявність ефективної системи планування змогу діяти швидше ніж конкуренти ПАТ "Укртелеком".

Отже, кожне підприємство, незалежно від масштабів і виду діяльності, кожна підприємницька структура в умовах ринкового господарювання займається плануванням. Для того щоб система планування на підприємстві була ефективною, потрібно взаємоузгоджені поєднання стратегічних, тактичних і оперативних планів. Для цього необхідно не тільки розуміння менеджерами предмета планування, але і наявність у них аналітичного інструментарію, що полегшує побудову планів, їх подальшу модернізацію і реалізацію. Стратегічне, тактичне та оперативне планування має являти собою єдину систему планів виробництва і продажу продукту.

Список використаних джерел:

1. Внутрішній економічний механізм підприємства. Навчальний посібник. / За ред. М.Г. Грещака. – К.: "КНЕУ", 2001. – 228с.

2. Офіційний сайт ПАТ «Укртелеком», Електронний ресурс// - Режим доступу: www.ukrtelecom.ua

3. Равенков А. Фінансове планування на підприємстві / А. Равенков // Проблеми теорії та практики управління. – 2016. - № 4. - С. 72-78. 7.

4. Теличко Р. К. Фінансове планування на малих та середніх підприємствах / Р. К. Теличко // Фінанси України. - 2010. - № 8. - С. 14-16.

Пазиніч О.В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ У СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ – СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасні тенденції, що характеризують стан середовища, в якому працюють українські підприємства – суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності викликають нагальну потребу формування гнучкої системи менеджменту в цілому та управління діяльністю у закордонному ринковому середовищі зокрема. Для того, щоб бути конкурентоспроможним, необхідно впроваджувати зміни, адекватні викликам середовища.

Основними чинниками, які викликають необхідність змін, є швидке та безперервне оновлення технологій, надзвичайно високий рівень конкуренції на міжнародному ринку, глобалізація світової економіки, зростаюча доступність інформації, швидка зміна структури споживання, зростання мобільності персоналу та ін.

Отже, обов'язковою умовою успішного функціонування українських суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності є систематична діяльність, спрямована на вдосконалення бізнес – процесів, форм, методів, інструментів стратегічного та оперативного управління, побудова ефективних комунікацій у системі менеджменту.

Проте, у багатьох підприємствах необхідність якісного управління змінами не усвідомлюється або не знаходить відповідної уваги навіть у процесі обґрунтування та здійснення змін. Основними причинами такого становища є відсутність досвіду, кваліфікації, навичок управління нововведеннями, недостатньо високий статус відповідальних за проведення змін, звужений, односторонній підхід до вирішення проблем, опір змінам, надмірна бюрократизація, нечітке визначення цілей змін, недостатнє фінансування та стимулювання проектів.

На наш погляд, для успішної реалізації функцій управління змінами необхідно дотримуватись таких основних принципів:

- програма змін повинна мати підтримку топ – менеджменту, осіб, що приймають рішення щодо розподілу ресурсів підприємства;
- планування повинно здійснюватись регулярно у процесі підготовки та реалізації програми перетворень. У сформованих проектах повинні узгоджуватись цілі, ресурси, ролі, ризики між усіма учасниками;
- визначення та узгодження індикаторів виконання програми змін, що підлягають кількісному вимірюванню. Визначення порядку інформування основних учасників про поточні результати змін;
- учасники програми перетворень повинні обговорювати та вирішувати проблеми відкрито у атмосфері довіри та взаємоповаги;
- програма перетворень має отримати необхідну підтримку та ресурси протягом проведення змін.

Для підвищення ефективності управління змінами підприємств – суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності необхідно враховувати те, що подолання природної інерції вимагає постійного застосування сил для просування змін. Природно зазначити, що потужність сили при цьому прямо пропорційна величині інерції або опору змінам.

Коли постає питання вибору між демократичним та адміністративним підходами управління змінами, необхідно враховувати, що зміни не будуть доцільними, якщо колектив не буде бачити ясні цілі, критерії їх досягнення і переваги нового стану. [2, с.214]

Враховуючи закони та принципи управління змінами взагалі і в закордонному ринковому середовищі зокрема, можна стверджувати, що критично важливим є усвідомлення системного характеру цього процесу. Відповідно, усі рішення повинні прийматись та реалізуватись системно з обов'язковим узгодженням із розробленим планом змін.

Список використаних джерел

1. Прохорова В. В. Управління структурними перетвореннями підприємства на основі ресурсно-функціонального підходу : монографія / В.

В. Прохорова, Ю. В. Ус, Т. С. Обиденнова. – Харків : Видавництво «Смугаста типографія», 2016. – 185 с

2.Ступіна Ю.Ю., Ус Ю.В. Концептуальні положення формування організаційно-економічного забезпечення управління змінами на підприємствах машинобудування //Актуальні питання сучасної економіки : матеріали II Всеукр. заоч. наук. конф., 20–21 січ. 2011 р., Умань. – Ч. 2 / Уман. нац. ун-т садівництва. – Умань, 2011. – 213 с.

Пазиніч О.В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Антоненко К.С.
студентка магістратури гр.МЗД -51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

МАРКЕТИНГ В УПРАВЛІННІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

Пріоритетною ціллю будь-якої фірми на ринку є пошук шляхів вирішення проблем та задоволення потреб споживачів. Такий підхід щодо діяльності підприємства відображає маркетинг, як філософію бізнесу, інструмент досягнення цілей, пов’язаних з виходом на нові ринки та зростанням прибутковості. З іншої сторони, маркетинг - це діяльність, функція менеджменту, що існує задля інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень та конкретизації дій щодо організації товарообігу, ціноутворення, збуту та реалізації товарів.

Ф. Котлер у роботі «Основи маркетингу» дає таке визначення: «Маркетинг – вид людської діяльності, направленої на задоволення потреб за допомогою обміну» [1,с.31].

На сьогодні, майже відсутнє стратегічне бачення маркетингової діяльності, а її роль в ефективному функціонуванні підприємства є недооціненою. Проте, це не заперечує відсутності самого маркетингу у діяльності вітчизняних підприємств. Збільшення обсягів продажу на товарних ринках до недавнього часу було наслідком зростання попиту.

Високий рівень попиту на товар досягається завдяки раціональному використанню маркетинг-менеджменту. Формування маркетингового механізму регулювання зовнішньоекономічної діяльності являє собою застосування керівного впливу держави, міських органів влади до товаровиробників експортноспроможної продукції з метою максимізації їх пропозиції на зовнішніх ринках.

Не зважаючи на велику кількість наукових праць, в даній сфері відсутній чіткий механізм вдосконалення маркетинг-менеджменту на підприємстві, не існує конкретних рекомендацій з раціонального застосування та вирішення нагальних проблем маркетинг-менеджменту в зовнішньоекономічній діяльності підприємства.

Дослідження особливостей управління маркетингом на підприємстві, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність, показало, що при виході на зовнішній ринок виникає принципово нова ситуація, більш різноманітнішим стає зовнішнє середовище, збільшується число факторів, що впливають на прийняття рішень. Це призводить до того, що: підвищується ступінь невизначеності в діяльності підприємства; зростає ступінь ризику, з'являється додатковий ризик його діяльності; збільшується потреба в інформаційному забезпеченні підприємства; підвищуються вимоги до координації різних напрямків і сфер їх діяльності. Все це і визначає специфіку міжнародного маркетингу, робить необхідним його використання в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю. Він входить до складу функцій, які здійснює підприємство в рамках зовнішньоекономічної діяльності. А також являє собою самостійну галузь діяльності підприємства при виході на зовнішні ринки. Використання системи маркетингу в управлінні зовнішньоекономічної діяльності підприємства в неповній мірі має негативні наслідки для його розвитку та процвітання .

Таким чином, більш активна позиція суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності у впровадженні системи управління маркетингом дала б змогу значно покращити якісний рівень роботи, зміцнити імідж та конкурентоспроможність на світових ринках.

Список використаних джерел:

1.Ковальчук С.В. Проблеми маркетингового менеджменту в сучасних умовах господарювання / С.В. Ковальчук, А.С. Бура // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – Хмельницький, 2014. – № 4. Т. 3. – С. 290–294.

Пазиніч О.В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Бардадим О.С.
студентка магістратури гр.МЗД -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

СПЕЦИФІКА УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Як відомо, колектив – це дещо більше, ніж просто логічне впорядкування працівників, які виконують взаємозв'язані задачі. Теоретики і практики управління зазначали, що організація є також і соціальною системою, в якій взаємодіють окремі особи, формальні і неформальні групи. Саме від психологічного клімату, від настрою кожного працівника залежить і продуктивність праці, і здоров'я працівників.

Проблемам теорії, методології і практики управління персоналом присвятили велику кількість наукових праць закордонні і вітчизняні економісти: Амоша О.І., Блэк Дж., Браверман А., Дзюба С.Г., Журавльов П.В., Іванцевич Дж. М., Колпаков В.М., Ло- банов А.А., Пагрушев В.Д., Поклонський Ф.Ю., Рак М.Г., Синк Д.С., Скударь Г.М., Томпсон А.А., Шекшня С.В. та ін. Однак внаслідок складності й багатоаспектності цієї проблеми в сучасних умовах існують питання, розроблені не цілком [1, с.13].

Трансформаційні процеси в Україні вимагають нових підходів до управління трудовою діяльністю персоналу підприємств, головним з яких є підвищення її результативності, що досягається за допомогою економічних методів, насамперед нормування праці та стимулювання трудової діяльності.

Сучасні умови діяльності підприємств пред'являють якісно нові вимоги до менеджерів з персоналу, обумовлюють необхідність більш високої інтенсивності їхньої праці, уміння цінувати час, володіти комплексом організаційних і психологічних якостей, забезпечувати творчий підхід до роботи. У цьому зв'язку особливої актуальності набуває удосконалення якісного змісту діяльності менеджерів з персоналу. Разом з тим, в Україні склалася ситуація, коли управлінню персоналом не приділяється достатньо уваги, технологія розробки і прийняття кадрових рішень є недосконалою і науково необгрунтованою, у більшості випадків відсутня орієнтація на досягнення соціальної ефективності в управлінні персоналом. [2, с.42].

Аналіз причин неефективності управління персоналом дає підстави стверджувати, що її значною мірою можна вирішити використовуючи здобутки теорії і практики сучасного менеджменту. Для удосконалення управління персоналом менеджерам підприємств необхідно:

1.Оптимізувати потоки інформації, що спрямовуються керівнику підприємства, раціонально делегувати повноваження управлінським працівникам апарату управління. Ці повноваження повинні бути зафіксовані в посадових інструкціях з чітко обумовленими трьома розділами: особиста відповідальність, обов’язки, права.

2.Управлінська майстерність пов’язана безпосередньо з володінням раціональними методами роботи протягом завершеного циклу, формується значно швидше при схильності керівника до саморозвитку і самовдосконалення та його активних діях у цьому напрямі.

3.Система планування особистої діяльності управлінських працівників, що передбачає фіксування в спеціальних журналах видів і об’єктів робіт, які належить виконати протягом року, кварталу, періоду робіт, місяця і тижня – це просто звичайний елемент ділового стилю роботи керівника. Суттєво що

паралельно з планування робіт на всіх рівнях апарату управління автоматично здійснюється і самоконтроль за управлінською діяльністю.

4.Для того, щоб позбавити себе від виконання додаткових господарських функцій керівник може і повинен шляхом комплектування службових посад достатньо кваліфікованими і компетентними спеціалістами та керівниками виробничих підрозділів, які спроможні реалізувати свій творчий потенціал в умовах підприємства.

5.Лише оптимізація матеріальних стимулів працівників всіх категорій підприємств може реально зменшити зусилля і заощадити час керівника на пошуки і використання додаткових способів впливу на підпорядкованих працівників.

Головною метою системи управління персоналом є забезпечення відповідних якісних та кількісних характеристик персоналу цілям підприємства. Тобто, управління персоналом, в першу чергу, повинне здійснюватися через управління його трудовим потенціалом, що оцінюється як за ефективністю реалізації, так і за ефективністю розвитку трудового потенціалу персоналу [3, с.56].

Отже, основна мета управління персоналом на сучасному етапі - це поєднання ефективного навчання персоналу, підвищення кваліфікації і трудової мотивації для розвитку здібностей працівників, стимулювання їх до виконання робіт вищого рівня. Кінцева мета роботи з управління персоналом в умовах ринкових відносин – максимальне зближення очікувань підприємства і інтересів працівника, відмова від політики мінімальних вкладень у персонал підприємства і відведення вирішальної ролі системи управління персоналом підприємства у формуванні кадрової політики і механізму її реалізації. Також важливим фактором щодо підвищення ефективності управління персоналом на підприємстві є наявність та зміст політики розвитку персоналу, яка повинна передбачати наявність адаптаційних програм, систем і програм навчання, підвищення кваліфікації та можливості саморозвитку особистості.

Список використаних джерел:

1. Шекшня С. В. Управление персоналом современной организации. / С. В. Шекшня. - М. : «Бизнес- школа «Интел- Синтез», 1997. - С. 295-296.

2. Попов Е. О. Сучасна стратегія управління персоналом/ Е.О. Попов // П’ята Всеукраїнська науково практична конференція. – 2007.- №5.

3.Козак К. Б. Управління розвитком трудового потенціалу персоналу підприємства : дис. канд. екон. наук 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / К. Б. Козак ; Херсонський Міжнародний університет бізнесу і права. – Х., 2011. - 245 с. - (Рукопис).

Пазиніч О.В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Вивдюк В.О.
студент магістратури гр.МЗД -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗОВНІШНІХ РИНКАХ

Серед нагальних проблем розвитку підприємств однією із найбільш актуальних є створення адаптованої до сучасних умов господарювання системи управління міжнародною конкурентоспроможністю. Динамічність та складність зовнішнього оточення сучасних підприємств, кризові прояви в економіці країни та світу, стагнація на ринках, зростання вимог споживачів – усі ці та інші явища мають двобічний прояв. З одного боку, вони є негативними, оскільки ускладнюють здійснення підприємницької діяльності, з іншого – ці чинники є стимулами для розвитку окремих підприємств. Тому на світовому ринку виживають фірми, що мають вагомий конкурентний статус та високий рівень конкурентоспроможності.

Під міжнародною конкурентоспроможністю підприємства необхідно розуміти його здатність створювати та реалізовувати продукцію, властивості та якості якої більш привабливі, ніж аналогічної продукції конкурентів на зовнішньому ринку. Для тих підприємств, сфера комерційної та виробничої діяльності яких розповсюджується на зарубіжні країни, ключову роль у забезпеченні конкурентоспроможності продукції та послуг відіграє зовнішньоекономічна діяльність підприємства [3, с. 17].

Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства являє собою напрям менеджменту підприємства, спрямованого на формування, розвиток і реалізацію конкурентних переваг та забезпечення життєздатності підприємства як суб'єкта міжнародної економічної діяльності [1, с.123]. Основною метою є забезпечення сталого функціонування підприємства за будь-яких економічних, політичних, соціальних умов на зовнішньому ринку. Об'єктом управління виступає рівень міжнародної конкурентоспроможності, необхідний і достатній для забезпечення життєздатності підприємства як суб'єкта міжнародної конкуренції.

Система управління конкурентоспроможністю підприємства на зовнішньому ринку включає такі етапи [2, с.105]:

– моніторинг конкурентного середовища міжнародного ринку. Даний етап передбачає дослідження основних факторів зовнішнього ринку для визначення можливостей і загроз підприємства, ступеня інтенсивності конкуренції на зовнішньому ринку, рівня «вхідного бар’єру».

– оцінка конкурентоспроможності підприємства, його продукції та основних конкурентів на зовнішньому ринку, що полягає у визначенні основних ключових факторів успіху підприємства, конкурентних переваг, які можуть забезпечити йому успішне функціонування та довгострокове випередження конкурентів на зовнішньому ринку.

– реалізація стратегії управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства полягає у прийнятті рішення, якими засобами підприємство буде досягати поставлених цілей.

– оцінка і контроль реалізації визначеної стратегії управління конкурентоспроможністю підприємства на зовнішньому ринку.

Можна зауважити, що кожен з перелічених етапів управління конкурентоспроможністю підприємства на зовнішніх ринках передбачає виконання певної низки завдань, ефективність виконання яких залежить від ряду факторів, до яких зокрема належать існування та перспектива появи підприємств, що будуть мати певні ноу-хау у сфері управління, безпосередній вплив постачальників та споживачів продукції на потужність конкуренції тощо. Виходячи з цього, слід зазначити той факт, що в процесі здійснення процесу управління перед підприємствами зазвичай постає цілий ряд ускладнень.

Таким чином, для вітчизняних підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, питання щодо управління міжнародною конкурентоспроможністю постає гостро. Для вирішення цього головного завдання слід розуміти, що управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства являє собою напрям менеджменту підприємства, спрямованого на формування, розвиток і реалізацію конкурентних переваг та забезпечення життєздатності підприємства як суб'єкта міжнародної економічної діяльності. Необхідно під час всього процесу управління враховувати основні чинники, що впливають на діяльність підприємства в міжнародному просторі, а також вирішувати низку проблем, що пов’язані з виробництвом товарів (впровадження новітньої техніки, технології, нових форм організації виробництва), підвищувати якість товарів, вести сумлінну координацію різних сфер діяльності з метою налагодження системи управляння підприємством, а також формувати стратегію підприємства, що дозволить успішно діяти на зовнішньому ринку.

Список використаних джерел:

1. Іванов Ю. Б. Стратегія формування конкурентних переваг підприємства в умовах інтенсивної конкурентної боротьби / Ю. Б. Іванов, Ю. Ю. Іванова. // Проблеми Економіки. – 2012. – №4. – С. 121–128.

2. Ротанов Г.М. Механізм управління міжнародною конкурентоспроможністю промислового підприємства / Г.М. Ротанов // Культура народов Причерноморья. – 2013. – № 258. – С. 104-106.

3. Сіваченко І.Ю. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств : навч. посібник / І. Ю. Сіваченко, Ю. Г. Козак, Ю. І. Єхануров;

[за ред. І. Ю. Сіваченка, Ю. Г. Козака, Ю. І. Єханурова]. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 456 с.

Пазиніч О.В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Гонтар А.Д.
студентка магістратури гр. МЗД -51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ НА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ТА ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

Актуальність обраної теми зумовлена сучасними потребами соціально-економічного стану України, направлених на побудову ринкового господарства, появу нових структур виробництва, побудову економічних зв’язків з іншими країнами. Відомо, що процес глобалізації охопив всі сфери світового господарства, що формують умови для активізування зовнішньоекономічної діяльності підприємств, пріоритетними різновидами якої є експортні операції . Жорсткі умови міжнародної конкуренції висувають проблему розроблення й обґрунтування нового організаційно-економічного механізму управління експортною діяльністю вітчизняних підприємств.

Проблеми ефективного управління експортною діяльністю на підприємстві розкриті в наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних вчених: Герчікової І.Н., Демідова В.Є., Зав'ялова П.С., Козака Ю.Г., Мокія А.І., Пахомова Ю.М., Румянцева А.П., Міллара Джеймса, Майкла Портера, Маффорта Х., Елі Гекшера, Б. Оліна, та інших.

Удосконалення управління експортними операціями необхідно починати з: правильного підбору менеджера з продажу, адже від його кваліфікації залежить правильна організація експортних операцій; правильного вибору маркетингової політики; правильного підбору агентів з пошуку ринків збуту; дослідження цін на продукцію; пошуку шляхів мінімізації витрат на здійснення експортних операцій.

Серед основних проблем управління експортною діяльністю, які характерні для більшості українських підприємств, були виділені наступні:

1. Відсутність організаційної єдності серед підрозділів підприємства, тобто однакового розуміння бізнес-процесів (наприклад, відділ маркетингу досліджує ринок й представляє звіт про бажані об’єми виробництва, а відділ збуту не може реалізувати вироблену продукцію).

2. Недостатня оперативність даних про фінансово-господарську діяльність підрозділів. Відсутність оперативної та правдивої інформації щодо взаєморозрахунків із зовнішніми постачальниками й споживачами, як наслідок важкість управління дебіторською та кредиторською заборгованостями.

3. У своїй діяльності експортний відділ не в повному обсязі використовує нові інформаційні технології, що перешкоджає експорту продукції.

4. Великий обсяг "ручної" праці при передачі даних, необхідність синхронної взаємодії учасників, що неминуче призводить до помилок та затримок у логістичних ланцюгах [1, с.48].

Удосконалення управління експортними операціями на підприємствах полягає в розробці стратегії, яка може знайти практичне втілення в діяльності українських підприємств і фірм на міжнародній арені.

Стратегія передбачає розробку довгострокових цілей, установок та орієнтирів, принципово нових напрямів. Вона охоплює такі основні елементи, як корпоративна місія, конкурентна перевага, організація бізнесу, ринки, ресурси, структурні зміни, програми розвитку й компетентність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності [2, с.193].

Головними елементами системи зовнішньоекономічної стратегії України слід вважати: створення потужного експортного сектору, зміцнення і забезпечення конвертованості національної валюти, здійснення закордонної підприємницької діяльності, формування гнучкої податкової, цінової, депозитної, кредитної, фінансової і валютної політики, що стимулює диверсифікацію експортних операцій, поступову інтеграцію економіки в європейські і світові господарські об'єднання та організації.

Запропоновані наступні заходи підтримки українських експортерів:

1) проведення ревізії законодавства України, що регулює зовнішньоекономічну діяльність;

2) розробка і реалізація національної програми підвищення конкурентоспроможності виробників у стратегічно важливих для України секторах;

3) підвищення конкурентоспроможності підприємств-експортерів шляхом створення маркетингових і сервісних мереж на пріоритетних закордонних ринках;

4) збільшення закупівель за кордоном ліцензій на новітні технології (ноу-хау), машини, устаткування і прилади з метою створення нових конкурентоспроможних національних виробництв;

5) прискорена інформатизація економіки та зовнішніх економічних зв'язків України.

Для реалізації запропонованого комплексу заходів щодо удосконалення зовнішньоторговельного потенціалу України будуть потрібні щорічні бюджетні асигнування, об'єми котрих доцільно визначати виходячи з

існуючої світової практики, відкоригувавши їх з урахуванням сучасного стану української економіки і сформованої структури українського експорту.

Список використаних джерел:

1. Орлов О.О. Планування діяльності промислового підприємства. Підручник. – К.: Скарби, 2014. – 336 с.
2. Рульєв В.А., Гуткевич С.О. Менеджмент. Навч.посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 312 с.

Пазиніч О.В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Гриценко В.В.
студент магістратури гр.МЗД -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЮ ПІДПРИЄМСТВА – СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Хеджування ризиків та портфельне інвестування є досить популярним у західному світі. Вітчизняні підприємства тільки підходять до цього і оцінюють усі ризики/можливості цієї діяльності. За допомогою фондового ринку та деривативів – підприємства можуть отримати достатню перевагу над конкурентами на міжнародному просторі.

Питанням теорії портфеля присвячена велика кількість робіт як зарубіжних, так і вітчизняних авторів. Г. Марковіц (теорія вибору портфельних інвестицій) і Д.Тобін отримали Нобелівські премії за визначні досягнення у цій сфері. Також значний внесок у розвиток портфельного менеджменту зробив У.Шарп, розробивши теорію формування ціни фінансових активів. Значний вклад у розвиток портфельної теорії зробили також наступні вчені: Ю.Ф. Касимов, А.С. Шведов, В.В. Михальський, І.А. Бланк, М.В. Волков, Б.Л. Луців, В.В. Бочаров, Н.К. Морозов, В.В. Вітлінський та інші. Проблеми функціонування фондових ринків та особливості діяльності з цінними паперами висвітлено у працях Б.В. Губського, А.А. Пересади, А.С. Чеснокова, П. Роуза, Б.І. Альохіна, В.В. Оскольського, О.М. Тарасовця, О.М. Підхомного, І.І. Рекуненка, Т.М. Мельник та інших.

У даному дослідженні розглядаються проблеми портфельного інвестування в умовах вітчизняного та зарубіжних фондових ринків, обґрунтовується необхідність розвитку портфельного менеджменту з урахуванням особливостей діяльності операторів різноманітних бірж.

Основним мотивом для здійснення міжнародних портфельних інвестицій є одержання більш високих доходів за кордоном. Так, резиденти однієї країни купують цінні папери іншої країни, якщо доходи від них в іншій країні вищі. Це веде до міжнародного вирівнювання доходів. Однак таке пояснення причин міжнародних портфельних інвестицій не враховує того, що потік капіталу двосторонній. Якщо доходи від цінних паперів в одній країні нижчі, ніж в іншій, то це пояснює потік інвестицій із першої країни в другу. Однак це несумісне з одночасним потоком капіталу в протилежному напрямку. Для пояснення двостороннього потоку капіталів необхідно враховувати елемент ризику. Інвестори зацікавлені не тільки в одержанні прибутку, а й у меншому ризику, що пов'язано з конкретним видом інвестицій. Так, ризик володіння облігаціями пов'язаний із можливістю банкрутств та зміною їхньої ринкової ціни, а ризик володіння акціями - з можливістю банкрутства, значними коливаннями їх ринкового курсу та ймовірністю одержання нижчих доходів. Таким чином, інвестори намагаються максимізувати прибуток при допустимому рівні ризику [2, с.48].

Існує певний зв'язок між прибутковістю цінних паперів та ризиком їх придбання: чим вищий прибуток може одержати інвестор, тим вищий буде ризик. Так, дохідність акцій компанії А і компанії В середньому дорівнює 30%. Однак з однаковою імовірністю дохід від акції А може бути від 20% до 40%, а від акції В — від 10% до 50%. Акції В пов'язані з більшим ризиком, оскільки діапазон значення доходу для акції В значно більший, тому для мінімізації ризику інвестори повинні купувати акції компанії А. Якщо дохідність акцій А знижується з одночасним підвищенням курсу акцій В і навпаки, то, маючи дві акції, інвестор може отримати в середньому 30% прибутку, але з меншим ризиком.

Портфельна теорія виходить з того, що дохідність від цінних паперів може з часом змінюватись прямо протилежно, крім того, цей дохід може бути одержаний при меншому ризику, а більший дохід може бути одержаний при тому самому рівні ризику портфеля в цілому. Оскільки доходи від іноземних цінних паперів, як правило, вищі, ніж доходи від національних цінних паперів, то портфель, що включає національні та іноземні цінні папери, може мати в середньому більший дохід та/або менший ризик, ніж портфель, шо сформований тільки з національних цінних паперів. [2, с.17]

Нові ринки роблять значний внесок у мобілізацію внутрішніх та іноземних заощаджень у країнах, що розвиваються, шляхом розширення фінансових інструментів для інвесторів, які бажають диверсифікувати свої портфелі. Приплив акціонерного капіталу ззовні зменшує опору на зовнішній борг, роблячи ці країни менш вразливими до зростання міжнародних відсоткових ставок і до проблем, пов'язаних із обслуговуванням боргу. Для реалізації подальших вигід від інтеграції своїх фондових ринків країни, що розвиваються, повинні знижувати бар'єри для потоків акцій у своїх країнах, якими є не достатня кредитоспроможність, висока змінна інфляція, контроль валютних курсів.

Список використаних джерел:
1. Майєр Дж., Олесневич Д. Міжнародне середовище бізнесу.- К.: Либідь, 2002, с. 187
2. Ван Хорн Дж.К., Вахович Д.М. Основы финансового менеджмента: Пер с англ. – 11-е изд. – М., 2001.

Пазиніч О.В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Деримедвідь О.В.
студентка магістратури гр.МЗД -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ В ПРОЦЕСІ ЗМІН НА ПІДПРИЄМСТВІ

Процес змін, що спостерігається в даний час в Україні, у зв'язку з початком функціонування зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом, а також внаслідок вступу до Світової організації торгівлі, проникнув в усі сфери економічного життя. У цих умовах експортно-імпортні операції стають однією з основ товарного обігу в Україні і джерелом валютних надходжень організацій-резидентів. Зміни, які наразі існують в Україні, пов'язані з лібералізацією торгівлі, проникають в усі сфери економічного життя. У зв'язку з великою увагою, що приділяється сьогодні зовнішньоторговельним операціям з боку суб'єктів економічної діяльності, виникає потреба в аналізі особливостей процесу міжнародної торгівлі і факторів, що впливають на її кінцевий результат для кожної зі сторін.

У даному контексті привертає увагу питання формування ефективного механізму управління безпосередньо експортно-імпортними операціями кожного окремо взятого підприємства, що є ефективним засобом підвищення конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародному ринку.

На сьогоднішній день експортно-імпортні операції – це комплекс дій контрагентів з різних країн з приводу здійснення організації та забезпечення торговельного обміну між ними з метою отримання прибутку.

В даний комплекс входять наступні дії [2]:

1) маркетингове дослідження ринку;
2) організація збутової мережі;
3) проведення комерційних переговорів;
4) організація співпраці з митними органами;

5) формування і підписання контрактів;

6) організація співпраці з торговельними посередниками, а також із страховими, транспортними і фінансовими установами та іншими підприємствами, які забезпечать здійснення зовнішньоторговельних операцій;

7) організація виконання зовнішньоторговельних контракту та аналіз його підсумків.

Невеликий досвід здійснення зовнішньоторговельної діяльності українськими підприємствами призводить до того, що до цього виду торговельної діяльності вдаються здебільшого тоді, коли реалізація чи придбання продукції на внутрішньому ринку неможливі. Потреба придбання продукції на зовнішньому ринку найчастіше спричинена: відсутністю даної продукції на внутрішньому ринку, або незадовільною якістю продукції вітчизняного виробництва, більш вигідними ціновими пропозиціями іноземних підприємств [1, с. 23].

Ефективний механізм управління експортно-імпортними операцій повинен включати декілька етапів. В свою чергу, кожен з етапів повинен складатися з послідовних стадій їх підготовки, кожна з яких має конкретне цільове призначення. Лише тоді всі вони являтимуть єдиний процес реалізації експортно-імпортних операцій.

Для формування ефективного механізму управління експортно-імпортних операцій на вітчизняних підприємствах необхідно здійснювати:

– оптимальний підбір управлінського персоналу, адже від його кваліфікації залежить результативність організації експортних операцій;

– ретельний вибір маркетингової політики;

– успішний підбір агентів з пошуку ринків збуту;

– дослідження цін на продукцію на міжнародному ринку;

– пошуку шляхів мінімізації витрат на організацію експортних операцій та їх здійснення.

Таким чином, у зв'язку з лібералізацією зовнішньоекономічної діяльності, суб'єктам, які здійснюють експортно-імпортні операції, необхідно адаптуватися до нових «правил гри» у зовнішньоекономічній діяльності. Саме в таких умовах підприємствам необхідно бути готовим до підвищених вимог не лише щодо якості продукції, а і до всього комплексу діяльності підприємства, володіти новітніми технологіями, мати ефективну та гнучку систему виробництва та збуту продукції, ефективно реагувати на будь-які зміни кон’юнктури ринку, виробляти специфічну, а ще краще унікальну продукцію, мати бездоганну систему керівництва. Тобто лише при ефективному управлінні експортно-імпортними операціями можна досягти збільшення прибуту від здійснення зовнішньоекономічних операцій.

Список використаних джерел:

1. Удосконалення управління експортно-імпортними операціями підприємства / Е.О. Ковтун, С.В. Грабенко, А.В. Музика // Матеріали X Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми

сучасної науки». – Київ, 2013. – Ч. 1. – С. 20–25.
2. Бевзюк В. Ф. Організація експортно-імпортних операцій на підприємстві та шляхи їх удосконалення [Електронний ресурс] / В. Ф. Бевзюк. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/26_ WP_2012/ Economics /2_115 994.doc.htm

Пазиніч О.В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Дика В.С.
студентка магістратури гр.МЗД -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

СТРУКТУРНІ СКЛАДОВІ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах глобалізації світового господарства, коли поступово згладжуються економічні кордони між країнами, особливого значення для розвитку вітчизняних підприємств набуває зовнішньоекономічна діяльність підприємства у контексті здійснення експортних операцій. Адже просування вітчизняних товарів на світовий ринок дає можливість розширити ринки збуту для українського товаровиробника та збільшити його дохід, що матиме позитивні зміни як для самого суб’єкту господарювання, так і для держави в цілому.

Огляд літератури дозволив визначити, що експортні операції – це операції з продажу товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності з вивезенням або без вивезення цих товарів або послуг за межі митного кордону України, включаючи реекспорт товарів через митний кордон України [1, с.172].

В умовах ринкової економіки одним з актуальних питань для керівників підприємств є формування організаційно-економічного механізму управління підприємством, що спроможний забезпечити ефективність управління і конкурентоспроможність підприємства.

Механізм управління розглядають як складову частину системи управління, що забезпечує дієвий вплив на фактори, стан яких обумовлює результат діяльності об’єкту управління.

Організаційно-економічний механізм управління експортною діяльністю – це сукупність організаційних і економічних важелів (кожному з яких властиві власні форми управлінського впливу), що чинять вплив на економічні і організаційні параметри системи управління експортом, що сприяє формуванню та посиленню експортного потенціалу, отриманню

конкурентних переваг та ефективності діяльності підприємства в цілому[2, с.34].

В структурі експортного механізму слід виділяти три системи: систему забезпечення, функціональну систему, цільову систему.

Зміст кожної з систем та кількість підсистем в кожній з систем експортного механізму управління залежить від типу підприємства, сфери і масштабів діяльності, ступеня впливу зовнішнього середовища і результатів діяльності підприємства та інших факторів.

Важливим елементом механізму управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств в цілому та експортними операціями зокрема є нормативно-правове регулювання.

Основним нормативним актом, що регулює зовнішньоекономічну діяльність підприємств є Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [4, с.4].

У відповідності з цим законом всі суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності мають рівне право здійснювати будь-які її види, прямо не заборонені законами України, незалежно від форм власності та інших ознак.

Втручання державних органів у зовнішньоекономічну діяльність її суб'єктів у випадках, не передбачених цим Законом, в тому числі і шляхом видання підзаконних актів, які створюють для її здійснення умови гірші від встановлених в цьому Законі, є обмеженням права здійснення зовнішньоекономічної діяльності і як таке забороняється.

Головною умовою проведення зовнішньоекономічної операції є її ефективність. В сучасних умовах розвитку внутрішнього ринку України, який стає одним з основних інструментів управління економічною стабільністю підприємства, аналіз ефективності експортних операцій можна провести такими двома способами, а саме: перший спосіб враховує купівельну спроможність валюти; другий спосіб враховує коливання курсів валют [3, с.6].

Механізм управління експортною діяльністю містить у собі такі компоненти, як: принципи і задачі управління, методи, форми і інструменти управління, організаційну структуру управління підприємством та його персонал, інформацію та засоби її обробки.

Розглянувши теоретичні основи управління експортною діяльністю підприємства, можна прийти до висновку, що у фундаментальному плані вивчення моделей регулювання розвитку зовнішньоекономічних зв'язків в аспекті міжнародних відносин потребує подальшого сполучення різноманітних підходів, що спираються на теорію, а в прикладному плані - на вивчення фактів, пояснень та прогнозування подальшої еволюції ситуації, на підготовку, а надалі - на прийняття рішень щодо регулювання можливих змін ситуації.

Список використаних джерел:

1. Зінь Е. А. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / Е. А. Зінь, Н. С. Дука. - К. : Кондор, 2009. - 432 с.

2. Дроздова Г. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства: навч. посіб. / Г. М. Дроздова. – Київ : ЦУЛ, 2012. – 172 с.

3. Коблянська Г.Ю. Методологія обліку і фінансової звітності експортних операцій / Г.Ю. Коблянська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – Вип. 5. – С. 4-14.

4. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України [від 16 квітня 1991 року № 959–XIIВР (остання редакція від 01.01.2016) // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 9. – 45 с.

Пазиніч О.В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Лукашук О.В.
студент магістратури гр.МЗД -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ МАКРЕТИНГОВОГО КОМПЛЕКСУ ПІДПРИЄМСТВА – СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На сьогоднішній день, в умовах жорсткої конкуренції першочерговими завданнями, які постають перед вітчизняними підприємствами на зовнішніх ринках є збільшення та утримання своїх ринкових позицій. Перше, до чого слід звернутися у такій ситуації – це виробництво нових товарів, встановлення цінової політики, системи розповсюдження, стимулювання продажів, що являє собою маркетинговий комплекс підприємства, а його формування стає головним завданням для досягнення успішності на міжнародному ринку.

На сьогоднішній день, комплекс маркетингу – це одна з фундаментальних категорій сучасного міжнародного маркетингу. Згідно з найбільш поширеними трактуваннями, комплекс маркетингу (маркетинг-мікс) – сукупність маркетингових засобів, певна структура яких забезпечує досягнення поставленої мети та вирішення маркетингових завдань поставлених підприємством при виході на закордонні ринки [1, с.13]. Цих інструментів досить багато, але загалом їх об'єднують у 4 групи: продукт, ціна, місце і просування. У літературних джерелах цей підхід отримав назву концепції «4Р» (Product, Price, Place, Promotion). Відповідно до цієї концепції, організації в межах маркетингової діяльності розробляють і реалізують товарну, цінову, збутову і комунікаційну політику. Така класифікація стала не тільки загальноприйнятою, але дуже часто використовується в процесі управління міжнародним маркетингом.

Упродовж останніх п’ятдесяти років комплекс маркетингу «4Р» був найбільш поширеним серед дослідників та практиків, але через швидкі зміни ринкового середовища дана концепція зазнала деяких доповнень. Розвиток концепцій був зумовлений пошуком такого поєднання інструментів маркетингу, який би забезпечив перевагу фірми на ринку. Зарубіжні та вітчизняні теоретики маркетингу, беручи за основу сформовану концепцію, доповнюють її новими елементами, що об'єднуються у такі моделі як «5Р», «6Р», «7Р», «8Р», «10Р», «12Р», а також концепції «4А», «4С», «4D».

Говорячи про «5Р», мова йде про послуги і до чотирьох основних додається ще одне «Р» – people (люди). Це пов'язано з тим, що якість послуг безпосередньо пов'язано з працівниками компанії і з якістю їх роботи, з тим, як вони приймають клієнта, як укладають договори. Доповнення до «7Р» використовуються для позначення учасників (perticipans), фізичних атрибутів (physical evedence) і процесу (process). До учасників належать службовці підприємства-виробника послуг та клієнти, що беруть участь у процесі надання послуги і таким чином впливають на її якість, на поточні і майбутні покупки. Під фізичними атрибутами мається на увазі середовище існування організації сфери послуг і всі фізичні товари та символи, що використовуються в процесі комунікації та виробництва. Процес позначає всі процедури, механізми, динаміку діяльності взаємодії, в ході яких здійснюється виробництво послуги і відбувається контакт з клієнтом [3].

Концепція «4D» ґрунтується на партнерському маркетингу, демонструє нові площини маркетингової діяльності та пропонує нове розуміння його інструментів. Згідно з цією концепцією, замість традиційних «4Р» виділяють такі чотири елементи: Data base management (управління базою даних клієнтів), Strategic design (стратегічний дизайн), Direct marketing (прямий маркетинг), Differentiation (диференціація) [2, с.34].

Отже, на сьогоднішній день існує досить велика кількість підходів до формування маркетингового комплексу підприємства при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Але у всіх видах основу комплексу маркетингу складають чотири основних елементи: товар (Product), ціна (Price), доведення продукту до споживача, до «місця» продажу (Place), просування продукту (Promotion). Однак універсальним підходом є використання концепції «5Р», яка враховує, крім традиційних «4Р» ще один важливий елемент – люди. Саме такий підхід відображає сучасні тенденції розвитку маркетингової науки з орієнтацією на формування маркетингу партнерських стосунків.

Список використаних джерел:

1. Гаркавенко С. С. Маркетинг: підручник / С. С. Гаркавенко. – [7-е вид.]. – К. : Лібра, 2010. – 720 с.

2. Чумаченко Т.М. Міжнародний маркетинг: Навчально-методичний посібник. – Вид.3-е, перероб. і доп. – Дніпропетровськ: Державний вищий навчальний заклад «Національний гірничий університет», 2012. – 210 с.

3. Коноплянникова М.А. Управління маркетинговою діяльністю: поняття, принципи, підходи [Електронний ресурс] / М.А. Коноплянникова. – Режим доступу : http://global-national.in.ua/archive/17-2017/71.pdf

Пазиніч О.В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Панченко С.С.
студентка магістратури гр.МЗД -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ РЕКЛАМНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗОВНІШНІХ РИНКАХ

Розвиток ринкових відносин спонукає до пошуку нових способів інформування споживачів про діяльність компанії, продукцію та послуги, які вона постачає. Існуюча конкуренція на зовнішніх ринках товарів та послуг підштовхує підприємців зосереджувати увагу на рекламній діяльності, як одного з методів впливу на споживача та завоювання більшої частки ринку. На сьогоднішній день рекламна діяльність стала тим фактором, який прискорює розвиток компанії та робить більш відомим її ім'я.

Міжнародну рекламу можна визначити як вид маркетингової діяльності підприємства, метою якої є розповсюдження інформації про експортований товар, сформованої таким чином, щоб здійснювати посилений вплив на масову або індивідуальну свідомість, викликаючи задану реакцію зарубіжних покупців [2, с.140].

Міжнародна рекламна діяльність може бути визначена як процес комунікації, організації збуту на зовнішніх ринках, а також економічний і соціальний процес, метою яких є просування товарів або послуг, здатних забезпечити зарубіжному споживачеві створення більш високої споживчої цінності, а значить, забезпечення більш високого стандарту його життя [1, с.89].

Здійснення реклами на зовнішніх ринках є однією з найбільш складних проблем реалізації міжнародного маркетингу. Це обумовлено тим, що є значні відмінності між окремими країнами у здійсненні рекламної діяльності, що істотно впливає на можливості. Такі відмінності визначаються перш за все: рівнем розвитку культури, використанням мови, станом економіки, існуючим законодавством, наявністю засобів розповсюдження міжнародної реклами, рівнем конкуренції, що склався.

Механізм управління рекламною діяльністю на зовнішніх ринках об'єднує та впорядковує процеси функціонування та розвитку елементів

рекламного процесу, планування та реалізацію відповідних управлінських рішень. В управлінні рекламою використовуються як стратегічні, так і тактичні засоби, враховуються глобальні тенденції міжнародного ринку, зміни ринкової ситуації та поточні кон'юнктурні коливання, а також особливості її розвитку.

Механізм управління рекламною діяльністю підприємства на зовнішніх ринках складається з наступних етапів [3, с.87]:

– Виявлення цільової аудиторії. Проведення сегментації зовнішніх ринків і визначення цільових сегментів допоможуть зробити сильніший вплив рекламні повідомлень на потенційних споживачів товару.

– Формулювання цілей міжнародної реклами. Це перш за все збільшення обсягів продажів товару вже існуючим його споживачам, а також залучення до здійснення купівлі товару нових покупців.

– Встановлення рекламного бюджету. Під час обґрунтування бюджету на міжнародну рекламну діяльність можна скористатися тими самими методами встановлення фінансових витрат, що і при визначенні витрат на всю політику просування товару.

– Розробка рекламного повідомлення. На даному етапі здійснення міжнародної реклами мова йде про створенні унікальних повідомлень для кожного зовнішнього ринку, здатних вплинути найбільшою мірою на поведінку споживачів в окремих країнах.

– Вибір засобів розповсюдження рекламних повідомлень. Обираючи ті або інші засоби розповсюдження рекламних звернень на зовнішніх ринках, фірми зазвичай віддають перевагу: телебаченню, мережі Інтернет, радіо, газетам, журналам, кіно, зовнішній рекламі.

– Оцінка ефективності міжнародної реклами. Дати таку оцінку набагато складніше, ніж визначити ефективність рекламної діяльності на внутрішньому ринку. Це пояснюється віддаленістю окремих зовнішніх ринків і ускладненням процесу збору інформації про сприйняття рекламних повідомлень і їх вплив на обсяг продажів товару.

Можна зробити висновок, що міжнародна реклама виступає важливим елементом маркетингової політики компанії при просуванні та позиціонуванні продукції на світові ринки. Хоча міжнародна реклама за своїми засобами, цілями та функціями не сильно відрізняється від внутрішньої реклами, проте при її здійсненні обов'язково слід враховувати культурні, мовні, економічні, законодавчі особливості тих країн, де вона буде здійснюватися. Для вирішення вказаних проблем щодо специфіки рекламної діяльності в різних країнах в управлінні необхідно використовувати можливості стандартизації і адаптації рекламної діяльності до умов окремих країн, а також забезпечити їх оптимальне поєднання.

Список використаних джерел:

1. Каніщенко О.Л. Міжнародний маркетинг: теорія і господарські ситуації: [навчальний посібник] / О.Л. Каніщенко. – [3-є вид., переробл.]. – К. : ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2010. – 152 с.

2. Мокляк М.В., Капустян А.С. Міжнародна реклама як ефективний інструмент просування продукції на світовому ринку // Національна економіка в умовах глобалізації: тенденції, проблеми та перспективи: Матеріали ІІ міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених, 25 листопада 2014 року. – Полтава: ПолтНТУ, 2014. – С. 140-142.
3. Савицька Н.Л. Рекламний менеджмент: навч. посібник/ Н.Л. Савицька, Г.А. Синицина, К.С. Олініченко – Харків: вид-во Іванченко, 2015. – 169 с.

Пазиніч О.В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Сакаєва К.О.
студентка магістратури гр.МЗД -51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ – СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Саме сьогодні організаційна структура управління на підприємстві повинна забезпечити виконання покладених завдань та виконання всіх стратегічних функцій, а також взаємодіяти із зовнішнім ринком для того щоб опанувати вітчизняним підприємствам теоретичні аспекти та практичний досвід встановлення економічних зв'язків із зарубіжними партнерами, проникнення з пропозиціями на ринки інших країн, здійснення фінансових та товарних операцій, які дозволяють дотримуватись національних інтересів у ефективній організації управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємством, експортно-імпортній та інвестиційній діяльності.

Герчикова І.Н. дає визначення Організаційної структури управління як упорядковану сукупність стійко взаємозалежних елементів, які забезпечують функціонування та розвитку організації, як створення єдиного цілого [2, ст.200 – 237].

Удосконалення організаційної структури управління підприємством є надзвичайно важливим, адже дозволяє переглянути всі функції та організацію управління з метою створення передумов для якісних змін у розвитку підприємства або передбачення того, що може статися. Разом з цим слід знати, як вирішувати проблеми недостатності необхідної інформації про можливості розширення підприємством її зовнішньоекономічної діяльності, особливості її організації та механізми, якими здійснюється діяльність

підприємства за межами території України. А також чітко знати нормативно – правові основи здійснення цієї діяльності та раціонально використовувати усі управлінські процеси по організації зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Організувавши вихід на іноземні ринки, підприємство може значно підвищити ефективність зовнішньоекономічної діяльності. Однак при цьому необхідно добре знати умови діяльності в даній країні, її закони. На основі дослідження, оцінки й вибору іноземних ринків, повинна розроблятися товарна, цінова, збуту та інші види політики, тобто заходи маркетингового комплексу, що входять в стратегічну маркетингову програму [1, ст. 166-170].

Серед основних можливих заходів по удосконаленню організації зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві можна виділити наступні: створення окремого структурного підрозділу, що відповідав би за успішність ведення зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві, маркетингові дослідження нових ринків за умови виходу на них, вибір партнерів для ведення зовнішньоекономічної діяльності шляхом збору необхідної інформації про них, проведення SWOT-аналізу для розробки стратегії розвитку підприємства та удосконалення механізму зовнішньоекономічної діяльності підприємства на основі відповідних законодавчих актів.

Втілення в життя вище запропонованих заходів, без сумніву значно покращить якість роботи підприємства у сфері організаційної структури управління підприємства суб’єкта зовнішньоекономічної діяльності.

Важливо відзначити, що наразі для підприємства організаційна структура є важливим елементом для ефективної діяльності та отримання більшого прибутку. Організаційна структура управління можна розуміти, як той елемент, що з’єднує і дозволяє всім підрозділам узгоджено здійснювати свою діяльність та при цьому здійснювати цю діяльність за межами своєї країни. Тому, ми визначили, що кожному підприємству, яка займається певним видом зовнішньоекономічної діяльності необхідна своя організаційна структура, яка б відповідала вимогам саме їхнього призначення та їхній специфіці.

Таким чином, організаційна структура, повинна постійно змінюватись та відповідати вимогам даної організації, адже якщо вона не буде відповідати вимогам, то діяльність буде неефективною, а в деяких випадках провальною. Якщо сформовані правильні вимоги, які відповідають сучасному ринку, то однозначно можна сказати, що ця структура буде надійною системою управління підприємством.

Наразі Україна все більше починає підтримувати та використовувати зарубіжний досвід країн, які в свій час використали нові методи організаційних структур управління і зараз можна сказати, що ці методи є ефективними. І тому впровадження нових організаційних структур, може стати більш підходящим для нашого ринку через встановлення зв’язків з закордонними партнерами та встановити більш тісні зв’язки для здійснення підприємством зовнішньоекономічної діяльності.

Список використаних джерел:

1) Бобровник В.М. Теоретичні аспекти дослідження категорії «організаційна структура управління підприємством» / В.М. Бобровник // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2015. – №2. – С. 166-170.

2) Герчикова І.Н. Менеджмент. – М.: Підручник.ЮНИТИ, 2013, ст.200 – 237.

Пазиніч О.В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Тумалаєв Д.Д.
студент магістратури гр.МЗД -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ФОРМУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В умовах зростаючої конкуренції та зміни економічного середовища важливу роль набуває підвищення ефективності управління підприємством. Процес змін, що спостерігається в даний час в Україні, охоплює всі сфери економічного життя. Ринкова економіка створила широкі можливості для здійснення зовнішньоекономічної діяльності вітчизняними підприємствами. Зовнішньоекономічна діяльність фірми включає такі основні напрямки: вихід на зовнішній ринок, експортно-імпортні постачання товарів, валютно-фінансові і кредитні операції, міжнародний маркетинг, однак, здійснення зовнішньоекономічної діяльності можливе лише при наявності міцного зовнішньоекономічного потенціалу підприємства.

Поняття «потенціал» означає здатність, приховану можливість, чинність, що може виявитися при відомих умовах. Можна припустити, що це джерела, можливості, кошти, запаси, які можуть бути приведені в дію, використані для рішення певного завдання. Ємність і широта використовуваного поняття вимагає конкретизації й чіткості його визначення при науковому рішенні поставленої проблеми [3]. Так поняття «потенціал» можна визначити як «сукупність можливостей» підприємства.

Під зовнішньоекономічним потенціалом підприємства прийнято розуміти сукупність показників або чинників, що характеризують його силу, джерела, можливості, засоби, запаси, здібності, ресурси і багато інших виробничі резерви, які можуть бути використані в зовнішньоекономічній діяльності для одержання прибутку або певної частки ринку [2, с.142]. Тобто зовнішньоекономічний потенціал підприємства являє собою сукупність

виробничо-фінансових, інтелектуальних і трудових можливостей підприємства, які забезпечують йому стійкі, конкурентні позиції на ринку.

Кожний з елементів зовнішньоекономічного потенціалу має специфічні цілі використання і розвитку, схильний впливу різних чинників і складає сильну або слабку сторону підприємства. Міжнародне середовище робить значний вплив на зовнішньоекономічний потенціал підприємства. Саме тому управління підприємством повинно здійснюється на основі наступних принципів: достатності, адаптивності, стабільності, саморегулювання і саморозвитку.

Формування зовнішньоекономічного потенціалу підприємства повинно включати такі етапи: використання загальних методологічних підходів і принципів до процесу стратегічного управління зовнішньоекономічного потенціалу підприємства; обґрунтовування вживання інструментарію модернізації підприємства; уявлення зовнішньоекономічного потенціалу підприємства як взаємодія різних елементів, кожний з яких характеризує можливості підприємства, має внутрішню структуру і особливості; використання загальних і спеціальних функцій менеджменту, серед яких виділяється функція діагностики даного потенціалу; оцінку елементів, створюючих конкурентоздатний потенціал підприємства і інтегральну оцінку зовнішньоекономічного потенціалу підприємства; аналіз синергеники елементів [2, с.143].

Управління зовнішньоекономічним потенціалом припускає проведення наступних дій [1, с.77]:

– виявлення структури зовнішньоекономічного потенціалу;

– аналіз конкурентних переваг і слабких сторін діяльності підприємства;

– формування методики діагностики потенціалу, оцінку елементів, створюючих зовнішньоекономічний потенціал;

– виявлення синергичного впливу елементів;

– інтегральну оцінку конкурентоспроможності підприємства;

– розробку загальної і локальних стратегій по зміцненню і розвитку зовнішньоекономічного потенціалу.

Таким чином, ухвалюючи рішення про формування та розвиток зовнішньоекономічного потенціалу, менеджменту підприємства необхідно особливу увагу приділяти вивченню потенціалостворюючих елементів. Система управління зовнішньоекономічним потенціалом підприємства має бути достатньо різносторонньою по орієнтації, здатній врахувати інтереси підприємства в різних аспектах його діяльності, демократичної по відношенню до внутрішніх підрозділів підприємства на будь-якому етапі розвитку – етапі становлення, активного зростання або зміни стратегії розвитку і ділової політики, а також адаптуватися до стану міжнародного середовища підприємства.

Список використаних джерел:

1. Рибакова Т.О. Управління експортним потенціалом промислового підприємства в умовах розширення зовнішньоекономічної діяльності / Т.О. Рибакова // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 6. – С. 75-79.
2. Ярема Я. Р. Формування структури зовнішньоекономічного потенціалу підприємства / Я. Р. Ярема // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія : Економіка і менеджмент. – 2012. – Вип. 11. – С. 141-144.
3. Матвєєв В. В. Експортний потенціал підприємства: сутність і особливості формування / В. В. Матвєєв, І. К. Ярмоленко. // Ефективна економіка. – 2015. – № 1. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_1_34.

Пазиніч О.В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Устянська Г.В.
студентка магістратури гр.МЗД -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПЛАНУВАННЯ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сучасна економічна ситуація пов’язана з активним розвитком ринкових відносин та євроінтеграційним курсом держави. Це обумовлює новий підхід до внутрішньофірмового планування та планування зовнішньоекономічної діяльності, в тому числі і експортних операцій. Правильно складений план експортної діяльності сприяє одержанню додаткового прибутку за рахунок повнішого використання переваг міжнародної праці та міжнародної інтеграції, а також визначенню перспектив і можливих варіантів розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

Експортна операція являє собою діяльність, спрямовану на продаж і вивіз за кордон товарів для передачі їх у власність іноземному контрагенту.

Планування являється важливою частиною менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємства, основною її функцією. В сфері ЗЕД планування означає також уміння визначати мету здійснення експортних операцій як складової частини загальної системи планування.

При плануванні експортних операцій цілі зовнішньоекономічної діяльності підприємства деталізується в залежності від його загальних цілей. До цілей експорту відносять: розширення виробництва; збільшення прибутку за рахунок освоєння нових ринків; отримання економії на масштабах

виробництва; підвищення чи підтримка техніко-економічного рівня виробництва під впливом міжнародної конкуренції; збільшення валютних ресурсів підприємства; диверсифікація виробництва.

Технологія планування зовнішньоекономічної діяльності в Україні викликає зацікавленість у науковців, управлінців, економістів-практиків і потребує детального вивчення та аналізу.

Цікавим є підхід О.М. Коваленко та С.С. Шаповал [2], але доцільно зауважити, що певні розділи (аналіз і оцінювання ризиків в умовах зовнішньоекономічної діяльності; оцінювання ринку і обґрунтування стратегії поведінки фірми на певних ринкових сегментах) можна розглядати як етапи процесу планування ЗЕД.

Отже, проаналізувавши погляди науковців щодо планування експорту, можна зробити висновок, що експортна операція являє собою діяльність, спрямовану на продажів і вивіз за кордон товарів для передачі їх у власність іноземному контрагенту. Для продавця не має значення, що буде робити з цим товаром покупець - пустить в переробку, реалізує на внутрішньому чи ринку перепродасть у третій країні. Для продавця і його країни в будь-якому випадку це буде експортна операція. Її основними ознаками є укладання контракту з іноземним контрагентом і перетинання товаром кордону країни – експортера.

Проаналізувавши погляди різних науковців на планування експротних операцій можна схилитись до думки Г.М. Дроздової [1], адже ця послідовність є доволі вдалою, проте можна зазначити, що комплексно не охоплює реалізацію планування, оскільки не дотримано технології планування. Запропонована послідовність завершується контролюванням, на етапі якого виявляють недоліки, які з’явилися на попередніх етапах. Ми пропонуємо після даної послідовності додати завершальний етап, а саме регюлювання, на якому недоліки усуваються.

Список використаних джерел:

1. Дроздова Г.М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства: Навч. посібник / Г.М. Дроздова. – К.: ЦУЛ, 2002. – 172 с.
2. Коваленко О.М. Особливості складання бізнес-плану зовнішньоекономічної діяльності / О.М. Коваленко, С.С. Шаповал // [електронний ресурс режим доступу]: http://nauka-ua.ency.biz/?p=8301

Пазиніч О.В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Цимбал В.В.
студент магістратури гр.МЗД -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

РОЛЬ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Висока прибутковість будь-якого підприємства залежить від якості управління її фінансовими ресурсами. В сучасних умовах, велика частина вітчизняних підприємств (особливо малого та середнього бізнесу) стикаються з проблемою низької ефективності господарської діяльності.

Однією з основних причин є незнання та невиконання основних вимог щодо фінансового менеджменту, таких як: відсутність ефективного механізму планування та аналізу фінансової діяльності, управління активами та інвестиціями, управління формуванням фінансових ресурсів, управління грошовими потоками, структурою витрат, управління ліквідністю та рентабельністю, управління діловою активністю, управління формуванням прибутку тощо. Виникає постійна необхідність в розвитку теоретико-методологічних основ фінансового менеджменту, вдосконалення організаційної структури, механізму та інструментів фінансового менеджменту, розробки і реалізації на практиці фінансової стратегії.

Проблемами фінансового менеджменту займалися такі відомі вітчизняні вчені як: О.Д. Василик, В.В. Ковальов, А.М. Поддєрьогін, В.П. Савчук, О.С. Стоянова, В.М. Сутормінa, В. М. Шелудькота.

На нашу думку, роль фінансового менеджменту в господарській діяльності підприємства є надзвичайно великою та полягає в застосуванні наукових принципів, функцій, механізму та інструментів з метою:

1. максимізації ринкової вартості підприємства;
2. максимізації прибутку та мінімізації витрат;
3. забезпечення рентабельності та платоспроможності підприємства;
4. мінімізації фінансових ризиків.

Оскільки, фінансовий менеджмент є системою цілеспрямованих дій з управління формуванням, використанням та розподілом фінансових ресурсів підприємства та оптимізації їх обігу, в нього входить:

1. формування і реалізація фінансової політики підприємства, фінансове планування і прогнозування;
2. інформаційне забезпечення (складання і аналіз фінансової звітності підприємства);
3. аналіз і контроль фінансово-господарської діяльності підприємства з метою діагностики його фінансового стану, виявлення резервів зниження витрат, збільшення доходів і прибутків;
4. оцінка інвестиційних проектів і формування «портфеля» інвестицій;
5. поточна фінансово-економічна робота та контроль.

Аналізуючи сутність фінансового менеджменту та його вплив на діяльність підприємства можна дійти висновку, що фінансовий менеджмент можна розглядати в двох основних аспектах.

Як система управління фінансами підприємства фінансовий менеджмент є процесом розробки мети управління фінансами підприємств та

її досягнення за допомогою методів і важелів (інструментів) фінансового механізму [1, с. 463].

Як орган управління фінансовий менеджмент включає фінансову дирекцію та безпосередньо фінансових менеджерів, які, використовуючи різні управлінські заходи, справляють цілеспрямований вплив на фінансову діяльність підприємства [2, с. 344].

Отже, ефективний фінансовий менеджмент дозволяє правильно управляти фінансовою діяльністю підприємства, доцільно використовувати фінансові ресурси, вчасно реагувати на кризові явища та приймати відповідні рішення, вирішувати практично всі проблеми щодо господарської діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Дорохова Л. М., Віленчук О. М., Дорозова Л. М. Фінансовий менеджмент. /Л. М. Дорохова, О. М. Віленчук, Н. О. Куровська, Л. В. Неділська; за заг. ред.. професора Д. І. Деми // – Житомир: ЖНАУ, 2014 – 463 с.

2. Мартиненко В. П., Климаш Н. І., Багацька К. В. Фінансовий менеджмент : підручник / В. П. Мартиненко, Н. І. Климаш, К. В. Багацька, І. В. Дем'яненко, [та ін.] за заг. ред. Т.А. Говорушко // – Львів: «Магнолія 2006», 2014. – 344 с.

Петровська Ю.В., к.е.н., доцент
доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського (м. Київ)

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОСЛУГ

Основним завданням органів управління різних рівнів є досягнення такого кількісного рівня потужностей об’єктів обслуговування мешканців міста, який забезпечив би потреби населення в послугах на рівні прогресивних соціальних стандартів та відповідав би аналогічним показникам країн з високою якістю життя [1, 305].

На сьогоднішній день існують суперечливі норми законодавства, що регулює досліджувану сферу. Так, в Законі України “Про соціальні послуги”, визначено перелік суб’єктів, уповноважених їх надавати, але не проведено розмежування щодо повноважень у цій сфері місцевих органів виконавчої влади та місцевих рад [2, 43]

Більшість повноважень органів місцевого самоврядування у сфері надання соціальних послуг залишається делегованими, що означає підзвітність та підконтрольність при їх виконанні місцевим державним адміністраціям. Такий підхід є неправильним оскільки саме сільські, селищні та міські ради, які представляють інтереси відповідних територіальних громад при здійсненні своєї діяльності, повинні бути основним суб’єктом організації соціальних послуг місцевому населенню, оскільки це є їх основним завданням при здійсненні повноважень [3, 86].

Питаннями аналізу та реформування системи надання муніципальних послуг присвячені роботи багатьох вітчизняних вчених, проте питання визначення пріоритетності

надання послуг органами місцевої влади залишається невирішеним. Методу, який дозволяв би визначити першочерговість чи другорядність послуг в сучасній науці муніципального управління не існує [1, 306].

Головним критерієм ефективної місцевої влади повинна бути позиція вирішення місцевих проблем перш за все з точки зору задоволення інтересів жителів. Звідси виникає необхідність закріплення до виконання соціально-економічних послуг за тим рівнем управління, що максимально наближений до людей. Чим менший рівень управління, тим меншим є його інформаційне навантаження. Мається на увазі, що органу управління, який віддалений від потреб людини, територіальної громади чи регіону, необхідно обробити набагато більше інформації для можливості прийняття оптимального рішення щодо надання певної послуги, ніж органу управління, який є максимально наближеним до людини, її потреб. Це потребує додаткових витрат часу та інших ресурсів, що є недоцільним.

Важливим аспектом у сфері надання соціальних послуг є питання забезпечення їх якості. За даними Міжнародної організації зі стандартизації, "якість послуг – це здатність послуги задовольнити відомі та очікувані потреби людей, які користуються послугою" [4, с. 69]. О.Л.Міняйло вважає, "для того, щоб соціальні послуги були якісними, потрібна послідовна політика і система спеціальних державних заходів, спрямованих на забезпечення й підвищення якості послуг". Необхідною умовою реформування системи надання соціально-економічних послуг автор вважає необхідність виявлення та ранжування послуг для використання цієї інформації при складанні органами місцевого самоврядування планів надання послуг територіальним громадам.

Проблема якості державних і муніципальних послуг є одним із пріоритетних напрямів в європейських країнах. Якість їх забезпечення досить докладно висвітлена в міжнародних стандартах ISO 9000. Проте в Україні до сьогодні не запроваджено ні порядок ліцензування соціальних служб, ні необхідних стандартів надання соціальних послуг. Стандарти якості соціальних послуг мають розроблятися за участю недержавних організацій, що забезпечить єдність щодо стандартів серед усіх учасників процесу, простоту їх застосування, а отже, сприйняття стандартів представниками недержавних організацій як допоміжного інструменту у їх роботі, а не як чергової перешкоди наданню їм соціальних послуг [5, с. 6].

Громади всіх рівнів повинні відчути на собі, що роль держави полягає не в управлінні суспільством, а в наданні йому якісних послуг. Саме тому пріоритетними завданнями сучасної держави є забезпечення належної якості соціально-економічних послуг та ефективності їх надання.

Список використаних джерел

1. Клименюк М.М., Петровська Ю.В. Модель оптимального планування функцій органів місцевої влади // Вісник Рівненського державного технічного університету (Економіка). Збірник наукових праць. Випуск 2 (15). – Рівне. 2002. – С. 304 – 310.

2. Скороход О. П. Надання послуг населенню органами місцевого самоврядування як пріоритет діяльності місцевої громади / О. П. Скороход // Стратег. пріоритети. – 2010. – № 1. – С. 41-46.

3. Крентовська О. П. Концептуальні засади розвитку системи соціальних послуг в умовах старіння населення / О. П. Крентовська // Економіка та держава : міжнар. наук.-практ. журн. – 2009. – № 12. – С. 86-88.

4. Міняйло О. Л. Державне реформування системи соціальних послуг / О. Л. Міняйло // Економіка та держава. – 2007. – № 4. – С. 67-69.
5. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 5 жовт. 2000 р. [зі змінами] // Відом. Верхов. Ради України. – 2000. – № 48. – Ст. 409.

Петровська Ю.В., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Притико А.П.,
студентка магістратури гр.МЗД -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Маркетингова діяльність підприємства являє собою управлінську діяльність, завдання якої полягає в розвитку ринку товарів, послуг і робочої сили шляхом оцінки потреб споживачів, а також у проведенні практичних заходів для задоволення цих потреб. Розрізняють три рівня маркетингу: мікромаркетинг, макромаркетинг та міжнародний маркетинг.

Міжнародний маркетинг - маркетинг товарів і послуг за межами національних кордонів або маркетинг, реалізований міжнародною компанією.

Кожна маркетингова діяльність потребує стратегічного планування, яке розробляє та реалізує керівництво та персонал фірми.

Стратегічне планування маркетингу являє собою набір дій і рішень, зроблених керівництвом, які ведуть до розробки специфічних стратегій, призначених для того, щоб допомогти організації досягти своїх цілей на зовнішньому ринку та внутрішньому ринку. Процес стратегічного планування є інструментом, що допомагає в прийнятті управлінських рішень. Його завдання - забезпечити нововведення і зміни в організації в достатній мірі.

Стратегічний план маркетингової діяльності може включати наступні розділи [1, с.112] :

- Продуктовий план (що і в який час буде випускатися);
- Дослідження та розробки нових продуктів;
- План збуту - підвищення ефективності збуту (чисельність, оснащеність новою сучасною технікою, навчання співробітників збутових служб, стимулювання їх роботи, вибір їх територіальної структури);
- План рекламної роботи і стимулювання продажів;

- План функціонування каналів розподілу (тип і кількість каналів, управління цими каналами);

- План цін, включаючи зміну цін у майбутньому;

- План маркетингових досліджень;

- План функціонування фізичної системи розподілу (зберігання і доставка товарів споживачам);

- План організації маркетингу (вдосконалення роботи відділу маркетингу, його інформаційної системи, зв'язок з іншими підрозділами організації).

Загальний стратегічний план слід розглядати як програму, яка спрямовує діяльність фірми протягом тривалого періоду часу, розуміючи що конфліктна і постійно мінлива ділова і соціальна обстановка робить постійні коригування неминучими.

Жодна фірма не застрахована від невдач при плануванні своєї маркетингової діяльності.

Найбільш часто зустрічаються такі причини невдач [2, с.96]:

Перша група причин пов'язана з некоректністю цільової орієнтації фірми. Вимоги організації можуть бути надто завищені, а ціни - нереалістичні. Якщо обрана мета, спрямована проти споживача, то, врешті-решт, можлива невдача.

Друга група причин визначається недоліками команди укладачів, розробників плану. Хоча деякі з її членів можуть не мати достатнього рівня кваліфікації. Гірше, якщо вони байдужі до якості і виконання плану через відсутність відповідальності або слабкості стимулів.

Велика група причин можливих невдач - це дефекти змісту стратегічного плану міжнародної маркетингової діяльності. Наприклад, він може виявитися некомплектним, якщо з наведеної раніше схеми плану виключити хоча б один розділ або частину розділу, то утвориться «діра», яка почне затягувати в себе й інші розділи та призведе до лавиноподібного руйнування плану в цілому.

Невдачі плану можуть бути зумовлені і дефектами структури управління, взаємин на фірмі в цілому.

Список використаних джерел:

1. Бєлов М.А., Євдокимова Н.М., Москалюк В.Є. Планування діяльності підприємства. Київ: КНЕУ, 2015, 252 с.

2. Войчак А.В. Маркетинговий менеджмент. Київ: КНЕУ, 2014, 100 с.

3. Войчак А.В. Маркетингові дослідження: Навч.-метод. Посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2014. – 119 с.

4. Єрмошенко М.М. Маркетинговий менеджмент. Київ: НАУ, 2013, 204 с.

5. Полторак В.А. Маркетингові дослідження: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2014. – 387 с.

6. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: Навч. посібник / Під заг. ред. А. І. Кредісова/Пер. з рос. Н. Кіт, К. Серажим. – К., 2015. – 448 с.

Петровська Ю.В., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Сороколіт А.О.,
студентка магістратури гр. МОіА -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ПОБУДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

У сучасних умовах розвитку, коли підприємства змушені витримувати жорсткі умови конкурентного ринкового середовища, виникає необхідність постійного пошуку інструментів ефективного та сталого розвитку. Таким інструментом в нестабільних умовах функціонування та механізмом підвищення конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках, виступає саме процес управління якістю продукції.

Проблемі забезпечення якості завжди приділялася значна увага. Ще в стародавні часи говорили про необхідність зведення будівель високої якості. Із плином часу та зміною потреб змінювалися й сфери, де особливої важливості набувало забезпечення високої якості продукції: спочатку воєнна промисловість, потім космічна, машинобудівна, а нині ці вимоги стосуються всіх галузей промисловості. Пов’язано це насамперед із переходом від адміністративно-планової до ринкової економіки, коли в центрі уваги став споживач зі своїми потребами, який передусім звертає увагу на якість продукції та її співвідношення з ціною.

Аналізу управління якістю продукції присвятили наукові праці такі сучасні вітчизняні та зарубіжні вчені, як: З.С. Абутидзе, С.М. Валявський, В.Л. Дикань, О.В. Дикань, О.В. Косенчук , І.В. Лузан, І.С. Луценко, Ю.М. Уткіна, М.І. Шаповал та ін.

Категорія якості продукції є однією з найскладніших серед тих, з якими доводиться мати справу фахівцям у сфері виробництва. Вона є критерієм вибору сировини, напівфабрикатів, інших предметів для задоволення виробничих потреб, а також важливим чинником планування виробництва й оцінювання його результатів, визначення його складності й ефективності, організації праці, створення нових виробів. До категорії якості звертаються й тоді, коли виникає необхідність розібратися зі складом і характером властивостей продукції, що створюється чи виготовляється. Цей перелік можна продовжити, але й цього достатньо для того, щоб зрозуміти: якість

продукції – надзвичайно різноманітна за своєю суттю категорія, і фахівці мають справу з нею щоденно як у виробничій сфері, так і в особистому житті [3].

Управління якістю – це процес покращення усієї пов'язаної із об’єктом управління сукупності параметрів якості. Все більша насиченість сучасних ринків, постійно зростаюча конкуренція призвели до необхідності переглянути традиційні уявлення про якість як жорстко заданий перелік «споживчих характеристик» і значно розширити тлумачення цього поняття. Система управління якістю – це один із засобів постійного вдосконалення підприємства за рахунок підвищення якості усіх видів його діяльності всіма співробітниками. Це сукупність всіх аспектів (ресурси, персонал, організаційна структура і т.п.), що впливають на якість кінцевої продукції. [2].

Для забезпечення високого рівня якості продукції на підприємствах використовується практика системного підходу, тобто створюється система управління якістю, метою якої є виробництво конкурентоспроможної продукції. Особливими умовами розробки системи управління якістю продукції є врахування вимог споживачів, специфічних особливостей розвитку підприємства, сучасної методологічної ідеології та рекомендацій міжнародних стандартів.

Найбільш поширеною та ефективною методологічною ідеологією виступає так звана нова парадигма Загального менеджменту якості (Total Quality Management – TQM). Якщо раніше цінувався працівник, який беззаперечно виконував указівки керівника, тепер значимість його роботи оцінюється споживачем. Нова система TQM змінює й саму систему досягнення мети в нових умовах конкурентної боротьби на ринку. Акцент на споживача означає не тільки його домінуючу роль у діяльності системи, але й отримання достовірної інформації про потреби та побажання споживача. Тобто задоволення потреб споживача в ринкових умовах господарювання є першочерговим завданням будь-якого підприємства незалежно від форми власності та розмірів [1]. Важливу роль у створенні системи якості продукції відіграють міжнародні стандарти якості ISO серії 9001, що в загальному вигляді являють собою одну з моделей управління діяльністю організації з метою забезпечення її результативності.

Розробка та впровадження системи управління якістю продукції відіграє надзвичайно важливу роль у процесі підвищення конкурентоспроможності продукції та підприємства. Суттєвою особливістю є розуміння того, що в умовах євроінтеграції врахування міжнародних стандартів та світового досвіду забезпечення якості є критично необхідними заходами, що дадуть змогу використовувати якість як ефективний інструмент виживання в конкурентній боротьбі на міжнародному ринку.

Список використаних джерел:

1. Лузан І.В. Система управління якістю як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства / І.В. Лузан, І.С. Луценко // Актуальні

проблеми економіки та управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://probl-economy.kpi.ua/pdf/2012-7.pdf.

2. Системи управління якістю за ISO 9001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.certsystems.kiev.ua/uk/iso-9001/sistemi-upravlinnya-yakistyu-za-iso-9001.html.

3. Уткіна Ю.М. Теоретичні основи впровадження ефективної системи менеджменту якості на підприємствах / Ю.М. Уткіна // Вісник економіки транспорту і промисловості. – Харків : УкрДАЗТ, 2011. – Вип. 34. – С. 329.

Петровська Ю.В., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Шевчук О.А.,
студент магістратури гр.МОіА -61
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

УПРАВЛІННЯ РЕСТОРАННИМ БІЗНЕСОМ В ПЕРІОД КРИЗИ

Проблема дослідження можливостей виживання в умовах глобальної економічної кризи являється на сьогодні однією із самих актуальних для всіх господарюючих суб'єктів. Огляд економічної періодики та аналіз реальної економічної ситуації на Україні і за кордоном показують, що кризові ситуації частішають, а їх наслідки набувають все більших масштабів. З огляду на це, організації повинні адаптуватись до тих умов, що створюються факторами зовнішнього середовища, а внутрішні керовані фактори повинні визначати можливість антикризової діяльності та адаптації фірми.

Саме забезпечення антикризової діяльності на постійній основі дає змогу цілеспрямовано формувати ефективну підсистему управління підприємством в кризових ситуаціях. Усвідомлення необхідності формування, а також ролі, місця та варіантів побудови системи антикризового управління на підприємстві як особливої підсистеми - нагальна проблема, що потребує подальшого розгляду.

Громадське харчування – це важливий елемент в системі економічних відносин і соціальних заходах. У сучасних ринкових відносинах, кожна людина, дбаючи про свій добробут, про добробут своєї родини, щоденно, протягом усього життя робить вибір, приймає рішення, відповідає за наслідки, покладаючись на власні зусилля і власний хист.

Підприємства громадського харчування діють на ринку самостійно, спираючись на власний досвід. Тому підприємства функціонують в умовах ризику окупності витрат та отримання прибутку. Виникає потреба оцінити цей ризик, передбачити його та звести до мінімуму.

Місце та роль ресторанного господарства характеризуються функціями, що воно виконує. Вирішальне значення в галузі мають виробництво та організація споживання. Основою багатогранної діяльності ресторанів є виробництво, яке являє собою сукупність процесів перетворення сировини на готову продукцію. Управління виробничим процесом здійснюється шляхом оперативного планування завдань для кожного цеху, відділення із врахуванням комплексної реалізації продукції й оптимального використання потужності виробництва. Основою оперативного планування є виробнича програма, яка визначає асортимент і обсяг виготовленої продукції за робочу зміну.

Необхідність оперативного планування зумовлена особливостями виробничої діяльності ресторанів: широким асортиментом реалізованої продукції, частою зміною асортименту страв, сировини, коливанням попиту тощо. Наявність виробничої програми (плану-меню) дозволяє менеджерам ресторанного сервісу урізноманітнити харчування протягом окремих днів тижня, співвідносити випуск страв з графіком їх почасової реалізації, своєчасно проводити закупівлю сировини у необхідному обсязі й асортименті, планувати чисельний і кваліфікаційний склад працівників виробництва й сфери обслуговування й дбати про підвищення технічного рівня підприємств.

До заходів раціонального використання наявних ресурсів відносять заміну фізично й морально застарілого обладнання та механізацію трудомістких процесів. Ці заходи тісно пов'язані між собою, тому що заміна фізично і морально застарілого обладнання на нові й сучасні зразки, які забезпечують виконання водночас кількох операцій, зумовлює зростання механізації праці й підвищення її продуктивності. Остання впливає на кінцеві економічні показники підприємства, підвищуючи його економічну ефективність.

Якість є досить значним елементом системи управління обслуговування відвідувачів у ресторанах. Саме тому керівники підприємства організують систематичне навчання членів і керівників груп якості використанню новітньої системи та технології процесів обслуговування, сучасній організації праці, методам контролю й аналізу якості.

Досить ефективним й об'єктивним методом контролю якості є анкетні опитування відвідувачів. Спеціальні анкети для контролю за якістю містять перелік питань, що дозволяє виявити ступінь відповідності якості обслуговування в ресторанах вимогам.

Професійний розвиток впливає й на самих співробітників. Підвищуючи кваліфікацію й здобуваючи нові навички й знання, вони стають більш конкурентоспроможними на ринку праці й одержують додаткові можливості для професійного росту як усередині своєї організації, так і поза ним.

Одержання в процесі професійної підготовки нових знань сприяє загальному інтелектуальному розвитку людини, розширює її ерудицію й коло спілкування, зміцнює впевненість у собі. Тому можливість професійного

розвитку у власній фірмі високо оцінюється працівниками й дуже впливає на прийняття ними рішення про роботу в тій або іншій організації, а капіталовкладення в професійний розвиток сприяють створенню сприятливого клімату, підвищують мотивацію співробітників і їхню відданість організації.

Нині без проведення наукових досліджень обсягів попиту й можливостей ринку не може успішно працювати жоден ресторан. Ігнорування цього рано чи пізно призводить до краху. Саме тому вміле використання при прогнозуванні розвитку підприємств результатів досліджень обсягів попиту й можливостей ринку є запорукою виживання й успішного функціонування підприємств ресторанного бізнесу в сучасних умовах.

Список використаних джерел

1. Мальська М. П. Ресторанна справа: технологія та організація обслуговування туристів: підручник. / М. П. Мальська, О. М. Гаталяк, Н. М. Ганич. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 304 с.

2. Федусова К. С. Сучасні інформаційні технології в готельному й ресторанному бізнесі / К. С. Федусова, Л. М. Тележенко. — О. : ТЕС, 2010. — 264 с.

Трудова М.Є.,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ФІНАНСОВИЙ ДЕТЕРМІНАНТ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Інноваційна діяльність капіталомістка та ризикова. Водночас, як свідчить, світовий досвід, вкладання коштів в інноваційну діяльність – один з найперспективніших напрямів інвестування і для більшості підприємств у країнах з розвиненою ринковою економікою інноваційна діяльність виступає об’єктом підвищеної уваги, чого, на жаль, не можна сказати про вітчизняних підприємців.

Низька ефективність підприємницької інноваційної діяльності в Україні пояснюється багатьма чинниками: недосконалістю законодавчої бази для її регулювання; нерозвиненістю інноваційної й інвестиційної інфраструктури, зокрема слабкістю банківської системи та венчурних фондів; загалом нестабільністю національної економіки; несприятливою для розвитку бізнесу нинішньою політичною ситуацією в країні, прагненням значної частини молодих високоосвічених науковців до еміграції. Але перш за все низька активність інноваційної діяльності вітчизняних підприємств пояснюється тим, що вона вимагає значних грошових й інтелектуальних

ресурсів, а залучення останніх потребує, знову таки, чималих грошових витрат.

Саме фінансовий детермінант в умовах ринкової економіки є головним чинником підвищення ефективності інноваційної діяльності. Тому низька активність та ефективність підприємницької інноваційної діяльності в Україні зумовлена насамперед нестачею фінансових ресурсів – власних коштів підприємств та проблемами залучення на втілення інноваційних проектів грошових запозичень через тривалий термін окупності таких проектів та великий ступінь ризику, притаманний їм.

Поданий на затвердження Верховною Радою України державний бюджет на 2017 рік уряд вважає «бюджетом розвитку». Напевне такий бюджет повинен припускати серйозні інвестиції або податкові пільги для підприємств, що займаються інноваційною діяльністю. Водночас очевидно, що такої щедрості – як надання податкових пільг в обсягах, як це було раніше, український уряд у нинішній складній економічній ситуації дозволити собі не може, тому його увага має бути сконцентрована на проведенні ретельної ревізії витрат державних фінансів. Щоб відбулися нарешті позитивні зрушення в інноваційній галузі потрібно, щоб сфера державних фінансів стала для неї пріоритетною.

Галузевий розподіл коштів консервує існуючу застарілу технологічну структуру виробництва і не сприяє прогресивним структурним зрушенням [3, с. 218]. А тому й за зведеним індексом інновацій (SII-Summary Innovation Index), відповідно до якого у Європейському Союзі визначається статус країни з чотирьох можливих: інноваційний лідер; активний інноватор; помірний інноватор; інноватор, що формується; та складається відповідний рейтинг. Україна має найнижчий статус – «інноватор, що формується» зі значенням зведеного індексу інновацій 0,206, що є вдвічі меншим за середнє по країнах ЄС (0,544) [3, с. 311].

Отже, в Україні склався вкрай низький рівень фінансової, зокрема бюджетної, підтримки підприємницької інноваційної діяльності. Але ж без достатньої частки бюджетних витрат у загальному обсязі фінансування інноваційної діяльності жодна країна не може успішно реалізувати інноваційну модель розвитку економіки. З огляду на це українському уряду необхідно визначити успішні у майбутньому ринкові пріоритети промислової та інноваційної політики й саме на них максимально спрямувати фінансову підтримку. Бюджетну підтримку мають отримувати насамперед підприємства, що займаються перспективними науковими дослідженнями, зокрема вона повинна спрямовуватися у сфери, пов’язані з п’ятим, а особливо шостим, технологічними укладами, а також на модернізацію на основі використання сучасних досягнень науки і техніки традиційних та високотехнологічних для України економічних секторів, як то космічної галузі, ядерної енергетики, аграрного сектора.

Поряд із бюджетною та кредитною підтримкою варто здійснювати цілеспрямовану політику щодо збільшення фінансування інноваційної

діяльності за рахунок власних коштів підприємств. Також, незважаючи на нинішню складну економічну і політичну ситуацію, значні грошові витрати, на які уряд змушений йти, щоб збільшити фінансування українських Збройних сил, реформувати силові відомства та вести боротьбу з корупцією, треба відшукати можливості для стимулюючих заходів і у податковій сфері, які дадуть змогу бізнесу накопичувати фінансові ресурси для здійснення інноваційної діяльності.

Таким чином, підвищення ефективності підприємницької інноваційної діяльності потребує залучення цілого комплексу позитивних факторів, серед яких визначальну роль у ринковій економіці відіграє фінансовий детермінант.

Втілюючи в практику стратегію інноваційного розвитку економіки це потрібно обов'язково враховувати.

Список використаних джерел

1. Наукова та інноваційна діяльність в Україні [Текст]: [стат. збірник/відп. за випуск О. О. Кармазіна]. – К. : Держстат України, 2015. – 255 с.

2. Інноваційна діяльність промислових підприємств України. [Електронний ресурс]. – Доступний з : http://www.ukrstat.gov.ua.

3. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця та ін. ; НАН України. – К., 2015. – 336 с.

Трудова М.Ю., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Дужа К.Ю.,
студентка магістратури гр.МОіА -51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ЗЗБВ ПРАТ «ДБК-4»)

Стабільність фінансового стану підприємства залежить від правильності та доцільності вкладення фінансових ресурсів у майно підприємства. Тому для його оцінки перш за все необхідно здійснити аналіз складу і структури ресурсів підприємства та джерел його утворення, а також причини їх зміни. Аналіз складу і структури ресурсів підприємства дає можливість виявити тенденції змін в складі активів, розглянути причини, що впливають на зниження показників ефективності використання їх у діяльності підприємства.

Фінансово-економічні умови функціонування економіки, які існують в Україні, характеризуються зростанням кризового стану підприємств, при цьому, особливу актуальність набувають проблеми ефективного управління фінансовими ресурсами.

Проблематиці напрямів вдосконалення, формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві протягом останніх років відводилось провідне місце в дослідженнях таких вітчизняних та зарубіжних економістів, як Е. Нікхбахт, Т. Райс, А. М. Кінг, В. В. Бочаров, Л. Н. Павлова, І. А. Бланк, Г. Г. Бланк, Р. Б. Тян, Г. Г. Кірейцев, Л. О. Лігненко, А. М. Поддерьогін та інших.

Зокрема теоретик економіки І.А. Бланк розглядав у своїх працях теоретичні та практичні розробки питань, пов'язаних з управлінням фінансовими ресурсами підприємств.

Для аналізу ефективності управління фінансовими ресурсами на підприємстві «ДБК-4», ми використали показники фінансової стійкості. Фінансова стійкість характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання.

Проаналізували такі показники фінансової стійкості, як:

- коефіцієнт автономії;
- коефіцієнт фінансової залежності;
- коефіцієнт маневреності власного капіталу;
- коефіцієнт фінансової стабільності.

В таблиці 1. наведені показники фінансової стійкості ЗЗБВ ПрАТ «ДБК №4» у 2012-2016рр.

Таблиця 1.

Показники фінансової стійкості ЗЗБВ ПрАТ «ДБК №4»

Найменування показника	2012р	2013р	2014р	2015р	2016р	Відхилення	
						2016/ 2012рр	2016/ 2015рр
Коефіцієнт автономії	0,60	0,43	0,49	0,49	0,62	0,02	0,13
Коефіцієнт фінансової залежності	1,67	2,30	2,05	2,02	1,61	-0,07	-0,39
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,02	0,04	0,01	0,03	0,11	0,13	0,08
Коефіцієнт фінансової стабільності	1,49	0,77	0,96	0,98	1,65	0,16	0,67

Дослідження динаміки показників фінансової стійкості підприємства показало, що рівень коефіцієнту автономії протягом 2013-2015 років був поза межами нормативного значення (0,5-0,8), проте його значення було прийнятним (у 2014-2015 роках спостерігалось відхилення від нормативного значення лише на 0,01). У 2016 році коефіцієнт автономії на ЗЗБВ ПрАТ «ДБК №4» склав 0,62, тобто частка власних коштів в структурі джерел

фінансування активів складає 62%. Як наслідок, фінансова стійкість підприємства є високою. Про це свідчать і показники коефіцієнту фінансової залежності, й коефіцієнту фінансової стабільності, значення якого у 2016 році склало більше 1.

Слід звернути увагу, що у 2012-2015 роках на підприємстві була нестача власного оборотного капіталу, про що свідчить мале значення коефіцієнту маневреності власного капіталу, проте у 2016 році цей показник є в межах норми (більше 0,1).

Отже, з метою ефективного використання ресурсів підприємства та оптимізації складу його основних складових необхідно на підприємстві розробити політику формування оптимальної суми активів підприємства, яка повинна враховувати специфічні особливості діяльності підприємства, нормативи складу активів підприємств, його основних структурних одиниць, нормативи рентабельності та ліквідності.

Список використаних джерел:

1. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємств. / О.М. Бандурка, М.Я. Коробов, П.І.Орлов, К.Я. Петрова. – К.: Либідь, 2010. – 384 с.
2. Степасюк Л. М. Економіка і фінанси підприємства : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л. М. Степасюк, Н. М. Суліма, О. В. Величко; ред.: В. К. Збарський, В. І. Мацибора; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – К. : Компринт, 2014. – 335 с.

Трудова М.Ю., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Іващенко О.Є.,
студентка магістратури гр.МОіА -51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

У наш час світове господарство все більше перетворюється в єдине ціле, в якому постійно формуються і протікають різнопланові процеси. Свідченням зростання взаємозалежності національних економік є їх надзвичайна чутливість до процесів, що відбуваються в інших країнах.

Проблеми глобалізації вивчало багато вчених-економістів, найвідоміші з яких Маршалл Маклюен, Джордж Модельскі, Адорно та Хоркхаймер та інші. Уперше термін «глобалізація» введено в науковий обіг вченим Т. Левітом у 1983 році. Він визначив «глобалізацію» як феномен злиття ринків окремих продуктів, що виробляють ТНК [2, с. 20].

Глобалізація — складний, багатогранний процес, який охоплює усі сторони суспільного розвитку і втілюється у зростаючій взаємозалежності країн світу в результаті формування єдиного всесвітнього господарського простору. Процес глобалізації в світі стрімко розвивається з кожним роком, це ми можемо побачити на рис.1 [1, с. 12].

Але не зважаючи на стрімкий розвиток процесу глобалізації світової економіки, він має ряд проблем.

В ході дослідження глобалізації світової економіки були виявлені такі головні проблеми: обмеженість проблемами економічного зростання і фінансової стабільності і відсутність уваги до проблем людини, таких як глобальна бідність, зростання нерівності між країнами і всередині країн, ізоляція неімущих людей в бідних країнах, порушення прав людини; географічна незбалансованість, за якої домінуюче становище займають найсильніші в економічному відношенні країни; багатосторонні угоди сприяли створенню глобальних ринків без врахування їх впливу на розвиток людини і динаміку бідності [3, с. 983].

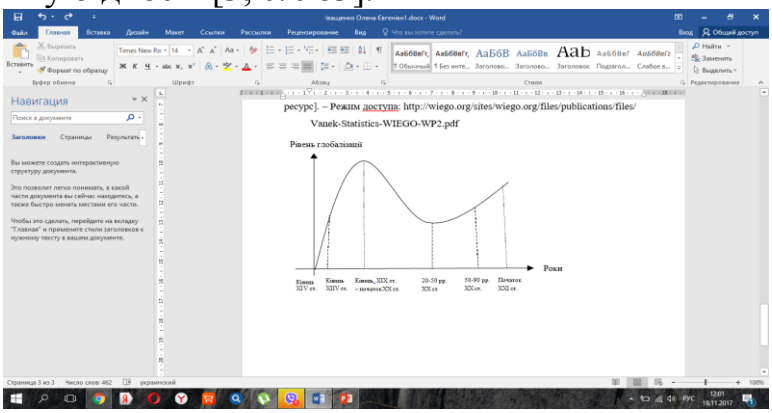

Рис.1. – Хвилеподібний розвиток глобалізації в контексті розвитку світової економіки

За результатам досліджень, були запропоновані такі шляхи вирішення проблем глобалізації світової економіки: сформувати соціальні інститути, які б були рівними та доступними для всіх країн світу, а також включали допомогу бідним країнам; налагодити такий механізм, який би дозволив не тільки безперешкодно користуватися перевагами глобалізації, а й забезпечив би рівний ступінь захищеності всіх держав від загроз і викликів XXI століття; створити програму, за якої багатші країни частково від розвитку своєї економіки фінансували менш розвинені, щоб привести всі країни до географічної збалансованості; інші.

Отже, глобалізація в подальшому буде набирати ще більших обертів і тому кожній державі потрібно шукати можливості для використання преваг та вирішення проблем, які виникають унаслідок глобалізації світової економіки та суспільного життя. Для вирішення проблем глобалізації світової економіки потрібна розробка та узгодження міжнародних програм, активних дій різних всесвітніх організацій, створення нового механізму регулювання на світовому рівні.

Список використаних джерел:

1. Колодко Г. В. Глобалізація і перспективи розвитку постсоціалістичних країн / Г. В. Колодко. – К. : Основні цінності, 2014. – 202 с.
2. Савелко Т. В. Уточнення економічного змісту й особливостей глобалізації // Фінанси України. – 2014. – № 7. – С. 20-26.
3. Трифонова О. Д., Таран В. В. Наслідки процесів глобалізації для економіки України // Молодий вчений. – 2016. – №12.1 (40) – С. 983-985

Трудова М.Ю., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Кабашна Н.В.,
студентка магістратури гр.МОіА -51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Для нормального функціонування держави в умовах ринкової економіки необхідно налагодити ефективну та потужну фінансову систему та відповідне їй законодавство. Фінансова система України не спроможна обслуговувати реальний сектор економіки. Саме тому створення ефективної фінансової системи потребує нових наукових досліджень, аналізу причин і наслідків незадовільної економіки держави. Комплексність і складність процесів формування української фінансової системи вимагає розроблення спеціальних науково-методичних підходів та саме методичного забезпечення формування і управління розвитком фінансової системи України. Означена проблема потребує обов'язкового врахування глобальних процесів, притаманних світовій фінансовій системі. Очевидно також, що вимірювання і трансформація фінансової системи України повинні враховувати і прогресивні досягнення найбільш розвинутих країн світу. Наведені факти та обставини підтверджують актуальність, теоретичну і практичну значимість дослідження.

Під час роботи були використанні такі загальні теоретичні і методологічні та практичні положення стосовно фінансів, фінансової системи висвітлені в працях учених, таких як : В.Л. Андрущенко, І.В. Бураковський, З.С. Варналій, О.Д. Василик, А.І. Даниленко, О.П. Кириленко, В.М. Сутормінa, В.М. Федосов, С.І. Юрій та багато інших, які наслідували давню традицію викладання фінансової думки, започатковану М.М. Алексеєнком, М.Х. Бунге, І.І. Янжулом та іншими. Значимість та багатогранність проблеми вимагає нових наукових досліджень.

В результаті синтезу системного підходу В. Канта з категоріальним понятійним апаратом А. В. Уемова та авторської концепції сутності фінансів сформульовано визначення, згідно з яким фінансовою системою може вважатися будь-який суб'єкт господарської діяльності, в якому мають місце фінансові відносини [1, с.15]. Мікрорівень фінансової системи являє собою сукупність фондів і фінансових відносин між ними, в ході яких мінова вартість рухається як гадана окремо річ. Макрорівень фінансової системи являє собою сукупність суб'єктів господарювання та централізованих фондів, між якими мінова вартість в процесі фінансових відносин рухається як фізично віддільна річ у формі грошей і цінних паперів [2, с.49–50].

Встановлено, що однією з перших труднощів процесу формування української фінансової системи є невиправдано низька частка небанківського сегменту в структурі українського фінансового ринку. Складність перебороти перешкоду на сьогоднішній день полягає в пошуку шляхів забезпечення високого рівня капіталізації та фінансової стійкості небанківських фінансових інституцій, реформування системи нагляду за функціонуванням суб'єктів фінансового ринку. Ефективне використання всіх можливостей банківсько-страхової взаємодії буде сприяти забезпеченню стабільності економіки в цілому. Стійкість фінансової системи це, в першу чергу, стійкість її бюджету, оскільки бюджет - головна ланка фінансової системи, головний фінансовий план і джерело фінансових ресурсів держави на макрорівні. Проблема стійкості - складна і багатогранна. Ще більш складним є питання про стійкість фінансової системи і, нарешті, стійкості бюджету (Див.табл.1). За даними Національного банку України [3] на нашу думку, поняття стійкості бюджету набагато ширше, ніж конкретизація відповіді на питання яким повинен бути бюджет: рівноважним, дефіцитним або профіцитним.

Таблиця.1.

Валовий внутрішній продукт України в 2017 році (в млн.грн.).

	Номінальний ВВП(у фактичних цінах)	Реальний ВВП (в цінах 2016р.)	Різниця(реальний-номінальний ВВП)
I квартал	583882	508327	-75555 -12.9%
II квартал	656977	567658	-89319 -13.6%

Однією з головних проблем становлення та розвитку вітчизняного фінансового сектора є відсутність міцних ринкових цінностей. Узагальнюючи труднощі розвитку і формування української фінансової системи можна позначити наступні проблемні моменти: недосконале, фрагментарне і непослідовне правове поле функціонування учасників фінансової системи; відсутність власного досвіду організації тих чи інших фінансових інститутів; обмежений вибір фінансових інструментів; значне відставання в розвитку певних сегментів і сфер фінансової системи [4].

Очевидно, щоб повністю пристосуватися до нових умов, необхідні тривалий час, трудомістка і копітка робота, яка повинна стати предметом цілісного і глибокого аналізу на державному рівні. При реалізації механізму

державного управління розвитком фінансової сфери у запропонованій формі можна забезпечити істотний підйом рівня інвестиційної активності підприємств і створити потужний каталізатор соціально-економічного зростання, підвищення рівня конкурентоспроможності та економічної безпеки держави.

Практичне значення дослідження полягає у тому, що було узагальнено поняття фінансової системи, її основних особливостей. Таким чином, можна зробити висновок, що на сьогодні фінансова система України перебуває в незадовільному стані. Така ситуація склалася внаслідок світової економічної кризи, неплатоспроможності населення, тіньової економіки, безробіття, прогалин законодавства. Всі ці чинники та багато інших сприяли погіршенню економічного становища країни.

Список використаних джерел

1. Ігоніна Л. Л. Фінансова система: аналіз структурно-функціональних характеристик // Економічний аналіз: теорія і практика. 2016. С. 137.

2. Расшивалов Д. П. Регулювання та моніторинг міжнародної фінансової системи // Вісник КНУ ім. Т. Шевченко. Серія «Міжнародні відносини». — 2002. — Вип. 21. — С. 49–53.

3. Періодичні видання Національного банку України. Звіт про фінансову стабільність. – Червень 2017. [Електронний ресурс] – Режим доступу до журн.:
https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=50604896

4. Луніна І.О. Проблеми й перспективи розвитку системи державних фінансів України /І.О.Луніна//Фінанси України. – 2010. -№2.- С.3-12.

Трудова М.Ю., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Колісньова Ю.С.,
студентка магістратури гр.МОіА -51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

УПРАВЛІННЯ РЕКЛАМОЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У сучасних умовах трансформації економіки України виникає об’єктивна необхідність використання якісно нових підходів до управління

діяльністю підприємства. Ефективність його функціонування у значному ступені залежить від реклами, яка сприяє розвитку підприємства, оскільки активізує його управлінську діяльність, направлену на облік потреб різних суб'єктів ринку. Однак, рекламна діяльність пов'язана із певними витратами з боку рекламодавця, тому проблема організації рекламної діяльності є актуальною для багатьох підприємств, котрі широко застосовують рекламу у своїй діяльності. У першу чергу, це обумовлено достатньо високими витратами на рекламу в умовах конкуренції і, як наслідок, бажання керівників знати, наскільки виправдані витрати на реалізацію тієї чи іншої рекламної стратегії.

Питання застосування реклами як елементу комплексу маркетингу для досягнення цілей підприємства відображені в роботах Л. В. Балабанової, Л. Є. П.Голубкова, Ф.Котлера та інших. Основи рекламної діяльності, взаємодія рекламних суб'єктів, принципи і правила проведення рекламних кампаній розглядаються в працях таких дослідників, як: І.Я. Рожков, А. Дейян, В.В. Ученова й інших. Технології планування і оцінки ефективності рекламних кампаній розкриті в роботах М. Айзенберга, Г. А. Васильєва. Але в цих роботах описаний зарубіжний досвід реклами, тому запропоновані методики не можуть повністю застосовуватися вітчизняними підприємствами.

Завдання дослідження: визначення способів і засобів здійснення ефективної реклами. Рекламна кампанія - кілька рекламних заходів, об'єднаних однією чи кількома цілями, що охоплюють певний період часу і розподілені у часі так, щоб один рекламний захід доповнював інший [2, с. 54].

Планування рекламної кампанії відбувається в такій послідовності[2, с. 65]:

1. визначити вашого покупця;
2. визначити цілі рекламної кампанії;
3. визначити основну ідею рекламної кампанії;
4. вибрати форми розміщення реклами;
5. визначити найбільш оптимальні строки розміщення рекламних заходів відносно один одного у часі;
6. підрахувати можливі витрати на рекламну кампанію;
7. порівняти отриману суму з тією сумою, яку ви можете виділити на її проведення;
8. скласти розгорнутий план рекламної кампанії;
9. розробити всі елементи рекламної кампанії;
10. перевірити можливу ефективність обраної мети;
11. при необхідності уточнити, змінити елементи рекламної кампанії;
12. організувати роботу фірми під час рекламної кампанії;
13. підвести підсумки рекламної кампанії.

У загальному вигляді етапи створення рекламного повідомлення або планування рекламної акції представлені на рисунку 1. [3, с. 76]

Рисунок 1. Схема організації рекламної кампанії

Метою рекламної кампанії є досягнення певного комунікаційного ефекту у ознайомленої з рекламним повідомленням аудиторією та спонукання її до цільової поведінки. [1, с. 35]

Отже, основне джерело розробки стратегії рекламної кампанії - загальна програма маркетингу. Виходячи з цього і формуються мети рекламної кампанії. Таким чином, яким шляхом спланові всі заходи щодо стимулювання збуту, які цілі перед собою ставить фірма в області споживача, так і повинна діяти рекламна кампанія. Адже якщо, припустимо, мета маркетингу - збільшити обсяг продажів, то мета рекламної кампанії повинна бути - змусити споживача купувати товар, тобто впливати на нього так, щоб він більше купував. А якщо мета рекламної кампанії буде закріпити образ фірми в очах споживача, то така нестиковка цілей приведе до не досягнення в остаточному підсумку загальної мети організації, тому що мети маркетингу прямо виходять із загальної мети організації.

Таким чином, можна зробити висновок, що ефективність комерційної діяльності багато в чому залежить від рекламної діяльності.

Підвищення ефективності рекламної діяльності фірми може бути також досягнуто шляхом створення власного відділу з управління рекламною діяльністю, який буде включати в себе менеджера з маркетингу, який буде займатися ситуаційним аналізом, стратегічним плануванням і тактичним плануванням, та менеджера з управління рекламною діяльністю який в свою чергу буде шукати якнайбільше клієнтів і разом вони будуть аналізувати і вдосконалювати роботу підприємства.

Список використаних джерел:

1. Вовчак А.В. - Маркетинговий менеджмент: Підручник. - К.: КНЕУ, 2016.

2. Куденко Н.В. Маркетингові стратегії фірми – Київ, КНЕУ, 2016.

3. Гаркавенко С. С. Маркетинг : підручник / С. С. Гаркавенко; [4-те вид. доп.]. - Київ : Лібра, 2017.

Трудова М.Ю., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Кондратюк В.А.,
студентка магістратури гр.МОіА -51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Ринкова економіка за усього розмаїття її моделей характеризується соціально-орієнтованим господарством, яке доповнюється державним регулюванням. Значну роль як і у самій структурі ринкових відносин, так і у механізмі їхнього регулювання з боку держави відіграє державний бюджет. Він невід'ємна частка ринкових відносин і водночас є важливим інструментом реалізації державної політики.

Фінансування діяльності бюджетних установ здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, які надаються їм на основі затвердженого кошторису. Проте на сьогоднішній день більшість бюджетних закладів мають незадовільний стан фінансування, брак грошових коштів для оновлення матеріально-технічної бази. На їх діяльність негативно впливають обмеженість джерел формування фінансових ресурсів та жорстка регламентація напрямків їх використання. Саме тому виникає об’єктивна необхідність підвищення ефективності використання фінансових ресурсів, що знаходяться у розпорядженні бюджетних установ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми фінансового забезпечення бюджетних установ посідають чільне місце у працях таких вітчизняних науковців, як С. А. Буковинський, О. П. Кириленко, В. М. Опарін, К. В. Павлюк, О. Р. Романенко, Л. Д. Сафонова, О. О. Чечуліна, С. І. Юрій, Т. М. Боголіб та інші.

На сьогоднішній день успішне функціонування бюджетних установ має надзвичайно важливе значення, оскільки вони створюються державою для досягнення соціальних, культурних, освітніх, наукових і управлінських цілей стосовно охорони здоров’я громадян, а також за іншими цілями, спрямованими на досягнення суспільних благ. Виконання поставлених завдань неможливе без належного фінансового забезпечення діяльності бюджетних установ [1, с.165].

У діяльності бюджетних установ найчастіше поєднуються такі форми фінансового забезпечення: бюджетне фінансування, самофінансування, благодійництво та спонсорство.

Проте традиційно найвагомішим джерелом фінансового забезпечення бюджетних установ є кошти державного та місцевих бюджетів, тоді як кошти, отримані з інших джерел, – лише додатковий фінансовий ресурс.

Тому основною формою фінансового забезпечення бюджетних установ виступає бюджетне фінансування [2, с. 331].

Основною і найпоширенішою формою бюджетного забезпечення є кошторисне фінансування, що полягає у виділенні бюджетних коштів установам соціально-культурної сфери, оборони й управління в межах їхніх кошторисів доходів і видатків.

Як свідчить практика, в повному обсязі, за рахунок загального фонду бюджету, бюджетні установи забезпечують видатки на виплату заробітної плати, стипендії, оплату комунальних послуг, придбання продуктів харчування [3, с. 143].

Одним із джерел власного фінансування бюджетних установ є також отримання допомоги від спонсорів та меценатів. Проте розвиток спонсорських зв'язків, пошук меценатів, інших подібних джерел залучення позабюджетних коштів в Україні серйозно стримується податковою політикою, що реалізує в основному фіскальні функції, а також фінансовою неспроможністю значної частини підприємницьких структур і низьким рівнем добробуту населення країни.

Варто зазначити, що покращення фінансового забезпечення бюджетних установ можливе не лише за рахунок пошуку додаткових джерел фінансування, але й шляхом ефективного використання наявних. Для забезпечення цього формування та використання фінансових ресурсів має підлягати достатньому фінансовому контролю.

Актуальним залишається також питання чіткого розподілу завдань контролюючих органів у державі, оскільки прослідковується дублювання функцій органами державного фінансового контролю [4, с. 189].

Отже, фінансове забезпечення діяльності бюджетних установ є необхідною умовою виконання поставлених перед ними завдань. Як складова фінансово-кредитного механізму, воно здійснюється в трьох формах: самофінансування, кредитування, бюджетне фінансування. Для вдосконалення державного фінансового контролю та підвищення його ефективності, в першу чергу, необхідно покращити теоретичну базу, а саме законодавчо визначити сутність бюджетного правопорушення, їх конкретний перелік та міру відповідальності щодо кожного з них, що унеможливить ухилення відповідальних осіб від покарань.

Список використаних джерел:

1. Василик О. Д. Бюджетна система України / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К. : Центр учбової літератури, 2015. — 544 с.
2. Вацик Н. Необхідність вдосконалення державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів / Н. Вацик // Галицький економічний вісник. – 2016. – №3(28).- С.184-190
3. Коломоєць В. Г. Перспективи розвитку фінансового контролю / В. Г. Коломоєць // Управління розвитком. – 2015. – №2(99). – С. 143-146.
4. Курець В. С. Напрями вдосконалення системи фінансування закладів шкільної освіти в Україні / В. С. Курець //. — 2015. — № 1. — С. 187—192.

Трудова М.Ю., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Кот В.А.,
студент магістратури гр.МЗД -51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ПЛАНУВАННЯ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Зовнішньоекономічна діяльність завжди була і буде складовою суспільного розвитку країн, незважаючи на зміни в політичній ситуації, економічній кон'юнктурі та правовому середовищі. Крім того, зовнішньоекономічна діяльність відіграє величезну роль у підвищенні економічного добробуту держави, поліпшенні рівня життя населення і зміцненні положення держави на світовій арені. Експортні операції як складова частина зовнішньоекономічної діяльності є найважливішим джерелом одержання прибутку держави. Досягнення максимальної ефективності експортних операцій, а, отже, максимізація прибутку можлива тільки за умови ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності[2, с. 35].

У процесі євроінтеграції України у систему міжнародних господарських зв'язків зовнішньоекономічна діяльність підприємства стала все більш важливим фактором для всього економічного життя (розвитку) країни. Адже саме європейська інтеграція є ключовим пріоритетом, що акумулює у собі цілий комплекс внутрішньо - та зовнішньополітичних зусиль України з метою наближення до Європейського Союзу та створення передумов для подальшого вступу у нього.

Проблема планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства викликає велику зацікавленість у науковців та управлінців, а саме цими питаннями займались Кабець Є.К., Дроздова Г.М., Коваленко О.М., Царюк М.В., Сєрова Л.П., Нарикова С.В., Левченко, О. І. та інші.

Методика аналізу ефективності експортних операцій насамперед передбачає: а) загальний аналіз дохідності підприємства за рахунок зовнішньоекономічної діяльності; б) аналіз виконання зобов'язань за зовнішньоекономічними операціями; в) аналіз ефективності віддачі на кошти, вкладені в експортні операції; г) аналіз ефективності імпортних операцій, зокрема, у випадку їх здійснення на умовах використання кредиту [1, с. 11].

Існує багато методів визначення аналізу ефективності експортних операцій.

.Економіко-математичні методи - математичне програмування, кореляційний регресійний аналіз, дисперсійний аналіз, математичне моделювання, експертні оцінки;

.Графічні методи - матричні, сітьові;

.Балансові методи - балансове увязування, матричне складання плану;

.Порівняльні методи - з планом, з попереднім періодом, з іншими підприємствами, з середнім рівнем[1, с. 172]:

Без економічного аналізу неможливе визначення ефективних напрямків діяльності підприємств, а насамперед ефективності проведення експортних операцій.

Аналіз ефективності експортних операцій можна проводити з допомогою розрахунків наступних показників:

1. показник беззбиткової ціни експортного товару;
2. показник економічного ефекту експортних операцій;
3. показник валютної ефективності експортних операцій;
4. показник економічної ефективності експортних операцій;
5. коефіцієнт кредитного впливу на експортні операції;
6. показник максимально припустимих повних витрат на експорт продукції;
7. показник мінімально припустимих цін на експорт одиниці продукції.

Для кожного підприємства можна обирати який-небудь один показник, в залежності від вигід, які хоче отримати експортер[2, с. 12].

Список використаних джерел

1. Бабець Є.К. Управління зовнішньоекономічною діяльністю з позицій функцій менеджменту / Є.К. Бабець, В.І. Шалацький // Наукові праці КНТУ. Економічні науки. – 2014..

2. Іванова В.В. Планування діяльності підприємства / В.В. Іванова – К. : Центр навчальної літератури, 2011.

Трудова М.Ю., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Лапшук В.І.,
студент магістратури гр.МО -51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

З позиції системного підходу діяльність підприємства в цілому можна розглядати як складну систему, яка складається із підпорядкованих менш складних систем. Важливою підсистемою підприємства громадського харчування є виробництво або виробнича підсистема .

Актуальність обраної теми полягає в тому, що організація виробництва визначається, насамперед, триваючим становленням ринкової економіки, що у свою чергу вимагає перебудови форм і методів організації. Новий механізм організації повинний забезпечувати підприємству як стійкість, так і гнучкість, його сприйнятливість до змін кон'юнктури ринку і різних нововведень. Формування такого механізму - процес занадто дорогий і затяжний. Тому необхідною умовою вирішення поставлених задач є науковий пошук щодо удосконалення процесу виробництва, аналіз та узагальнення практики й обґрунтування такої системи управління підприємством, що змогла б забезпечити підвищення ефективності його виробництва в сучасних умовах.

Мета даної роботи полягає в дослідженні питань, пов'язаних з поняттям, сутністю, видами та методами організації виробництва на підприємстві .

Питання, пов'язані з розвитком організації праці, знайшли відображення в роботах зарубіжних вчених: А. Маршала, Г.Форда, Ф. Гілберта, Ф. Тейлора. У сучасних наукових публікаціях із даної проблеми значна увага приділяється розвитку організації праці в Україні як в теоретичному, так і в практичному аспектах. Серед вітчизняних авторів, які займаються проблемами удосконалення організації праці і виробництва, слід відмітити Д.П. Богиню, О.А. Гріньова, А. М. Колота, Л.М. Фільштейна . Праці цих та інших авторів склали теоретичну базу при написанні даної роботи.

Основна увага в працях цих учених зосереджена на теоретичних дослідженнях організації праці, ознак розвитку та впровадження ефективної організації праці та виробництва .

Склад організаційних функцій передбачає три основні фази, кожна з яких, в свою чергу, теж складається з трьох етапів (табл.1.)[3, с.34]

Функції управління - це ті відносно самостійні, спеціалізовані види діяльності, які відокремлюються в процесі розподілу управлінської праці [3, с.45].

Управління являє собою особливий вид діяльності, який здатний перетворити неорганізований натовп в ефективну цілеспрямовану і продуктивну групу. Система управління як сфера суспільної практики включає чотири головні групи елементів: механізм управління, структуру управління, процес управління, розвиток управління [1, с.45].

Таблиця 1.

Фази організаційного процесу.

Основні фази організаційного процесу	Функції, що здійснюються в межах кожної фази

1 Фаза ініціювання бере початок від першого задуму організації до стадії реального формування апарату організації	а) визначення завдань організації; б) визначення способів їх вирішення; в) забезпечення здійснення.
2. Фаза облаштування (координації) триває від початку формування до поточної діяльності	а) визначення системи необхідних видів діяльності; б) визначення складу виконавців:
3.Фаза адміністрування здійснюється у сформованому апараті за визначеними напрямами як поточне керівництво діяльністю організації	а) делегування повноважень та обов'язків; 6) визначення змісту розпоряджень; в) забезпечення виконання розпоряджень.

Управління на підприємствах здійснюється у двох сферах: виробничо-технічній, коли виконуються роботи з організації, координації та регулювання виробничого процесу, та соціально-економічній, коли регулюються взаємовідносини між учасниками виробничого процесу [1 с.47].

Поняття „організація" охоплює такі взаємопов'язані елементи: мету, завдання; групування завдань для визначення видів робіт; групування видів робіт у відповідних підрозділах згідно з метою організації; делегування повноважень, розподіл відповідальності й визначення кількості рівнів в ієрархії управління; створення організаційного клімату. Управління як процес, або функція, може відбуватися лише за допомогою спеціального апарату, який відповідає за збереження, цільове використання ресурсів, здійснює контроль за роботою виконавців [2, с.50].

Отже, організація як функція менеджменту — це процес створення структури підприємства, яка дає можливість людям ефективно працювати разом для досягнення спільної мети. Тому, попередньою умовою для створення структури підприємства є формування стратегії, а основна мета організаційної функції в менеджменті — забезпечити перехід від стратегії до структури.

Список використаних джерел:

1. Агарков А. П. Організаційно-економічні системи підготовки виробництва і його інфраструктури: створення, розвиток і управління: Науково-методич. посібник. - М.: МИГКУ, 2016.

2. Гриньова В. Організація виробництва: Навчальний посібник/, Марина Салун,; М-во освіти і науки України, Харківський нац. екон. ун-т. - Харків: ВД "ІНЖЕК", 2016.

3. Пасічник В. Г. Організація виробництва: Навчально-методичний комплекс для студентів / В. Г. Пасічник, О. В. Акіліна. - К.: Центр навчальної літератури, 2016.

Трудова М.Ю., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Слободяник О.В.,
студентка магістратури гр.МОіА -51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

З переходом України до ринкових умов господарювання питання мотивації стає все більш актуальним. Мотивація працівників - одне з найбільш важливих завдань керівника. Вона вимагає уміння, напористості та розуміння людської природи. Перед керівниками підприємств стоїть гостра проблема вибору методів, способів мотивації праці персоналу, які б дали змогу зацікавити працівників виконувати роботу якісно та продуктивно.

Мотивація праці — це одна з найважливіших функцій менеджменту, що являє собою стимул групи працівників до діяльності щодо досягнення цілей підприємства через задоволення їх власних потреб.

Питанням мотивації праці, поведінки людей в умовах постійних заохочень на робочих місцях та дослідженням різноманітних методів і способів стимулювання роботи персоналу підприємств було присвячено велику кількість наукових робіт іноземних та українських вчених: Л. Брентано, Т. Веблена, А. Маслоу, К. Маркса, А. Маршалла, А. Смітта, Х. Хекхаузена, С.Адамса, Ф. Герцберга, Е. Лока, Е. Лоулера, Л. Портера, Ю. Зайцева, М. Карліна, Т. Костишина, Л. Кривенко, Г. Кулікова, В. Лагутіна, О. Кузьміна та ін.

На сьогоднішньому етапі розвитку економіки України ще не сформований злагоджений механізм мотивації ефективної праці. Спад виробництва, незацікавленість працюючих в одержуваних результатах стали наслідком функціонування прийнятої раніше системи мотивації ефективної праці. Ця система базувалася на використанні моральних стимулів, які, на жаль, ефективні тільки протягом невеликого проміжку часу.

За даними “Економічного вісника” [4, ст. 78], підприємцями України найчастіше застосовуються такі методи мотивування:

Рис. 1. Популярність матеріальних методів мотивації

Рис. 2. Популярність нематеріальних методів мотивації

Існуючі сучасні методи мотивації, які використовуються в Україні, не відповідають вимогам працівників підприємства, а в більшості випадків навіть суперечать їм. На перший план висуваються матеріальні мотиви, які відіграють безумовно важливу роль у визначенні трудової поведінки робітників, однак це не означає, що нематеріальні мотиви і стимули є другорядними.

Зараз можна виділити такі проблеми мотивації праці на підприємствах:
- неврахування індивідуальності кожної людини, внаслідок чого керівник не спроможний визначити ті фактори, які впливають на покращення праці робітників;
- керівники не звертають увагу на покращення психологічного клімату в колективі;
- відсутність прямої залежності розміру премії від конкретних результатів роботи працівників структурних підрозділів підприємства.

Отже, система стимулювання працівників є потужним фактором розвитку трудової активності, невід'ємною основою діяльності будь-якого підприємства. Щоб цей інструмент застосовувався роботодавцями з

максимальною ефективністю, необхідно мати чітке уявлення про механізми поведінки людей та формування мотивів до продуктивної праці.

Список використаних джерел:

1. Дудяшова В.П. Мотивація праці в менеджменті: Навчальна допомога. - К., КПІ, 2015. - 80 с.

2. Ладанів И. Д. Практичний менеджмент. ч. 2.: Керування персоналом/ під ред. Сергеюка П.И. - М.: «Ника», 2016. - 162 с.

3. Зеленько Г. І., Ганжурова Л. Ю. Мотивація як чинник підвищення ефективності праці персоналу підприємства. Наукова праця. Електронний ресурс [режим доступу] : http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstreamhandle/123456789/2259Zelenko_Hanzhurova_Motyvatsiia_yak_chynnykpdf

4. Економічний вісник Державного вищого навчального закладу"Український державний хіміко-технологічний університет" N2(4). Дніпро, УДХТУ,. - 147с.

Трудова М.Ю., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Тертична А.В., Павлущенко В.П.,
студентки магістратури гр.МОіА -51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Бюджетна політика як важлива складова фінансової політики дозволяє ефективно перерозподіляти фінансові ресурси всередині економічної системи відповідно до визначених цілей та завдань економічного розвитку країни, регулювати фінансово-економічні відносини.

Створення нового типу економіки і проведення структурних реформ, які забезпечать підвищення рівня життя в умовах створення за останні роки основ ринкової економіки вимагає оцінки ресурсного потенціалу у досягненні поставлених завдань. Важливим показником, який відображає як фінансове забезпечення, так і роль держави в економіці, взаємодію держави і бізнесу, є податкове навантаження і результативність державних витрат.

Поруч із іншими повноваженнями і інструментами економічної політики бюджетна політика є основним інструментом визначеного результату. Довгострокова бюджетна стратегія є одним із інструментів бюджетної політики.

Питанням формування та реалізації бюджетної політики, її впливу на соціально-економічний розвиток країни присвячені праці зарубіжних вчених О. Блантара, П. Еггервала, Дж. М. Кейнса, А. Лернера, Р. Масгрейва,П. Масгрейва, М. Романовського, Дж. Сакса, Дж. Стігліца.

Значний внесок у дослідження бюджетної політики зробили українські вчені В. Л. Андрущенко, І. О. Луніна, І. О. Лютий, В. М. Сутормінa, В. М. Федосов, І. Я. Чугунов, С. І. Юрій.

Більшість учених зазначають, що бюджетна політика є дієвим інструментом стимулювання економічного та соціального розвитку суспільства.

Україна знаходиться в циклі структурної фінансово-економічної кризи, водночас в процесі початку структурних реформ. Успішну реалізацію структурних реформ забезпечує досконала бюджетна політика.

Досконаліть бюджетної політики в значній мірі залежить від довгострокового бюджетного планування. Головне завдання довгострокового бюджетного планування взаємопов’язано із завданнями створення умов довгострокового сталого росту економіки і підвищення рівня і якості життя населення.

Важливим засобом забезпечення довгострокової бюджетної збалансованості служить реформування окремих секторів бюджетної сфери, включаючи зміни механізмів фінансування, які використовуються.

Це важливо для української фінансової системи і для національної економіки в цілому. Особливо в нинішніх умовах затяжної фінансово-економічної кризи.

Макроекономічна нестабільність негативно впливає на стан фінансової системи і її складову бюджетну систему.

На сучасному етапі трансформаційних перетворень і циклічних коливань доцільним є запровадження довгострокового бюджетного планування.

В Україні проблеми бюджетної стійкості обумовлені великою залежністю економіки і бюджету від сировинного сектору (видобуток вугілля, газу, залізної руди), фінансової допомоги міжнародних інституцій, втрати Україною однієї третьої території (яка має потужню сировинну базу), залежності від вартості сировини, яку Україна закуповує (газ, вугілля, нафта), значного підвищення реального обмінного курсу гривні. Податкове навантаження в сировинному секторі значно переважає податкове навантаження в інших секторах.

Довгострокове планування дасть можливість сформувати пріоритетні завдання, оцінити необхідні ресурси для їх реалізації і визначити можливі джерела для цих ресурсів. Це дозволить своєчасно виявити їх необхідність і зважено підійти до реалізації. Довгострокове планування може також стати реальним кроком на шляху до підвищення ефективності витрат бюджету, виступаючи в той же час стримуючим фактором для необґрунтованого росту

витрат і буде сприяти зниженню всіх видів макроекономічних ризиків, пов’язаних із системою державних фінансів.

Отже, важливими завданнями нового етапу бюджетної політики ми вбачаємо: пріоритет довгострокового і середньострокового бюджетування, яке дозволить ураховувати стратегічні пріоритети економічної політики; підвищення ефективності використання бюджетних коштів, орієнтацію бюджетних витрат на досягнення кінцевих соціально-економічних результатів; підвищення результативності соціальної політики; конкурсні принципи розподілу бюджетних ресурсів, розширення практики залучення недержавних підприємств до надання послуг, які фінансуються із державного бюджету.

Список використаних джерел

1. Боголиб Т.М. Бюджетная политика как інструмент мароэкономической стабильности / Т.М. Боголиб // Економічний часопис – 2015 – №3-4 – с. 84-88.
2. Бюджетний Кодекс України. – К.: Юрінком, 2016 – 124 с.
3. Закон України «Про державний бюджет України на 2016 рік» – К.: Верховна Рада, 2016 – 136 с.
4. Проект Закону України «Про державний бюджет України на 2017 рік» – К.: Верховна Рада, 2016 – 15 с.
5. Інформація про соціально-економічне становище країни. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://Minfin.gov.ua.
6. Стратегія структурних реформ «Україна 2020». – К.: Юрінком, 2015 – 76 с.

Трудова М.Ю., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Тахтарова Е.Е.
студентка магістратури гр.МЗД -51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Ризики є неминучими у підприємницькій діяльності на зовнішньому ринку. Першим кроком в ризик менеджменті є визначення типу ризику, для чого аналізується ситуація і визначаються можливі ризики, оцінюються ймовірні збитки й приймаються відповідні рішення щодо управління потенційними ризиками.

Серед найбільших ризиків виділяють валютні, та ті, що пов’язані із країною (як економічні, так і політичні). Існує декілька стратегій управління при ризиках, пов’язаних з обміном іноземної валюти.

По-перше, якщо є можливість обрати платіж, валюту ціни, можна розглянути національну валюту для ведення бізнесу. Таким чином, це може усунути обмінний ризик, проте багато компаній можуть не мати цього вибору. Якщо ні, то виходом може стати додавання до будь-якого рахунку-фактури в іноземній валюті певної суми для «амортизації» при зміні валютного курсу. Також, можна створити контракт за яким покупець і продавець розподіляють ризик значного коливання валютних курсів між часом укладення рахунку та датою безпосередньої виплати.

По-друге, використовуйте фінансові інструменти, такі як форварди, ф'ючерси та опціони для хеджування ризику.

Так, у форвардному контракті сума операції, дата доставки та обмінний курс всі враховані та визначені заздалегідь, обмін грошей не відбувається аж до фактичної дати розрахунку. Дві сторони у договорі зобов'язані купувати та продавати в іноземній валюті. Валютний форвардний контракт - це спосіб фіксування обмінного курсу.

Валютний ф’ючерсний контракт у чомусь схожий на форвард, він також засвідчує собою зобов’язання придбати (продати) базовий актив у визначений час та на визначених умовах у майбутньому, з фіксацією цін на момент виконання зобов'язань сторонами контракту. Важливою відмінністю є те, що у валютному ф’ючерсі ціна контракту змінюється щодня, коли для форвардів можливий лише один переказ на дату погашення. Порівняно з форвардними контрактами, ф’ючерси можуть допомогти уникнути дефолту, який може мати місце.

Валютний опціон – це ще одна поширена форма хеджування, це договір, за яким власник право купувати або продавати валюту за узгодженою ціною.

Перш ніж інвестувати в іноземну країну, інвестори повинні оцінити можливість політичних ризиків в країні інвестування, як то стабільність політики та ставлення до іноземних інвестицій, або оцінити іноземну країну та її розвиток економічного стану за ВВП, рівнем безробіття, закупівельною спроможністю, рівнем інфляції. Використовуючи цю інформацію, інвестор може спрогнозувати втрати, до яких можуть призвести політичні або економічні ризики. Якщо країна інвестування задовольняє умовам, інвестору слід обговорити інвестиційне середовище та проект інвестиційної угоди. Інвестор також може страхувати свої інвестиції х метою знизити ризики.

Таким чином, ми бачимо, на міжнародних ринках існує великий шанс ризиків, однак у той же час вигода, яку ви можете отримати, є більшою. Перш ніж інвестувати у ринок певної країни, треба переконатися, що враховані всі потенційні ризики, особливо пов’язані із валютним курсом та ті, що залежать від економічного, політичного та культурного стану країни.

Список використаних джерел:

1. Йен Н. Гідді, and Гюнтер Дюфе. Управління корпоративними валютними ризиками. – Нью-Йорк: John Wiley & Sons, Inc., 1997— 888 с.

Трудова М.Ю., науковий керівник,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Цицерковская А.О.,
студентка магистратуры гр.МО -51
ТНУ имени В.И.Вернадского
(м.Київ)

ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Развитие конкурентных отношений между субъектами хозяйствования в Украине требуют введения двух механизмов одновременно: руководящего и управляемого организационно-экономического механизма, которые будут способны обеспечить стабильное и эффективное функционирование важнейших структурных единиц - промышленных предприятий - и мобильно сделать интенсивнее процессы воспроизводства как на локальном, так и на глобальном уровнях [1, с.324].

Предприятие в основном ориентировано на взаимодействие нескольких факторов: персонал, средств труда и предметов труда. Используя свои средства производства, персонал производит общественно полезную продукцию или оказывает производственные и бытовые услуги. Это означает, что, с одной стороны, возможны затраты живого и реализованного труда, а с другой - наличие результатов производства. Последние зависят от масштабов применяемых возможностей производства, кадрового потенциала и правильности их использования [1, с.330]. Необходимо говорить о возможных различных критериях эффективности хозяйствования предприятия, поскольку в результате производственной деятельности могут быть достигнуты различные результаты или эффекты, например, экономия ресурсов, увеличение количества рабочих мест, уменьшение затрат энергии, снижение вредных выбросов, рост прибыли и т. д. [2, с.109].

Основные факторы повышения эффективности производства - это повышение его технического уровня, совершенствование управления, организации производства и труда, изменение объема и структуры производства, улучшения качества природных ресурсов и другие. Среди основных путей повышения эффективности деятельности предприятия можно выделить два направления повышения вышеупомянутых показателей - организационный, технологический и ресурсный [3, с.107].

В рамках организационного направления осуществляется поиск возможностей повышения эффективности тех процессов, которые происходят на предприятии. При этом в первую очередь внимание обращается на эффективность управления. Важной составляющей эффективности предприятия, а, следовательно, и значительным резервом ее повышения, является организация производственного процесса. В конкретных условиях предприятия следует проанализировать все аспекты, определяющие эффективность организации работ - от уровня рабочего места отдельного рабочего или специалиста до уровня предприятия в целом. Для производственных предприятий, учитывая, конечно, специфику их деятельности, особое внимание надо обращать на возможности применения более эффективных типов производства.

В рамках технологического направления основным является решение проблемы технологического отставания, что особенно актуально для украинских предприятий. Причем проблема эта является комплексной и имеет как минимум мере два компонента: материальный и нематериальный. Первый из них - это усовершенствование технической базы, а другой - организационно-правовые проблемы.

Ресурсное направление отображает первоочередную необходимость анализа эффективности использования имеющейся материальной базы производства и живого труда. При этом следует учитывать уровень загрузки оборудования во времени, структуру себестоимости производимой продукции, с точки зрения соотношения в ней частиц амортизации, материальных затрат, затрат на оплату труда. Указанные показатели следует рассматривать в динамике, а также по возможности сравнить с показателями ближайших конкурентов. Для оборотных фондов важнейшим показателем является скорость их оборота, следовательно, следует проанализировать факторы ее роста, а именно: уменьшение объемов незавершенного производства; улучшение системы материально-технического обеспечения с целью оптимизации производственных запасов; ускорение реализации всей готовой продукции; уменьшение объемов дебиторской задолженности [3, с.120].

Таким образом, эффективность производства предприятия - это комплексное понятие, отображающее конечные результаты использования ресурсов за определенный промежуток времени, главным признаком которого может быть необходимость достижения цели производственно-хозяйственной деятельности предприятия с наименьшими затратами общественного труда или времени. Проблема повышения эффективности производства и деятельности предприятия в целом заключается в обеспечении максимально возможного результата на каждую единицу затраченных трудовых, материальных и финансовых ресурсов.

Основные факторы повышения эффективности работы предприятия заключаются в повышении его технического уровня, совершенствовании управления, организации производства и труда, изменению объема и

структуры производства, улучшении качества природных ресурсов и тому подобное. Только правильное и умелое использование всей системы названных факторов может обеспечить достаточные темпы роста эффективности производства

Список использованных источников:

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства / І.М. Бойчик – К.: Атіка, 2007. – 528 с.
2. Гетьман О.О. Економіка підприємства: Навчальний посібник / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. – [2-ге вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
3. Ковальчук І.В. Економіка підприємства / І.В. Ковальчук. – К.: Знання, 2011. – 697 с.

Денісов Д.С.,
ст. викладач кафедри фізичного
виховання, спорту та здоров`я людини
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

СТАН ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ В УКРАЇНІ

Аналіз рівня охоплення масовим спортом у світі засвідчує, що українці у декілька разів поступаються за цим показником провідним країнам. За даними державної статистики лише 13% наших співгромадян залучено до занять фізичною культурою і спортом.

Фізична культура і спорт набувають все більшого значення в житті сучасного суспільства і кожної людини зокрема. Вони виступають як засоби зміцнення здоров`я, підвищення рівня фізичних і психічних можливостей, реакції, як чинники соціального становлення і міжнародної співпраці. Роль спорту , особливо юнацького, в нашій країні неухильно зростає. Надзвичайно важливою ланкою в системі спорту є підсистема, що включає організації з підготовки спортивного резерву. Основу цієї підсистеми складають спортивні школи.

Відповідно до результатів спеціальних досліджень, під керівництвом тренера або інструктора у спортивних клубах, фітнес центрах із сплатою наданих послуг займається 4% населення. Лише кожен п`ятдесятий мешканець України бере участь у спортивних змаганнях. Гіподинамія характерна для більшості людей працездатного та похилого віку (відповідно 92 – 94%, та 96 – 97%). Лише кожна десята дитина 6 – 18 років займається у системі дитячо-юнацьких спортивних закладах.

Результативність виступів вітчизняних спортсменів на міжнародних змаганнях характеризується відсутністю стабільності та стійкої тенденції до

покращення. Особливе занепокоєння викликає результативність підготовки резерву для національних збірних команд України.

Низький рівень оздоровчої рухової активності населення стримує формування здорового способу життя, від якого на 60% залежить стан здоров`я людини. Роль медицини становить 8- 10%.

Проблеми спорту вищих досягнень стримують утвердження позитивного міжнародного іміджу України, як спортивної держави та не сприяють патріотичному виховання населення.

Номартивно-правова база розвитку фізичної культури і спорту застаріла та недосконала. Базовий Закон України «Про фізичну культуру і спорт» прийнятий 13 років тому не відповідає сучасним вимогам та гальмує врегулювання складних проблем сьогодення.

В Україні не сформовано необхідну інфраструктуру фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи за місцем навчання, роботи, проживання та відпочинку населення.

У державі відсутня чітка система централізованої підготовки національних збірних команд України відповідно до міжнародних стандартів та низьким є рівень ресурсного забезпечення функціонування системи дитячо-юнацького та резервного спорту.

Слабкою є матеріально-технічна база сфери фізичної культури і спорту. На даний час за рівнем забезпеченості населення фізкультурно-спортивними залами (із розрахунку на 10 тис. осіб) Україна у 2 – 3 рази поступається провідним країнам, щодо басейнів – відставання у 30 разів.

Вперше проведений в минулому році моніторинг стану спортивних майданчиків дає підстави для ствердження, що більша половина з них побудована ще 15 років тому, а 80% не відповідають вимогам сьогодення. Наявні державні будівельні стандарти щодо спортивних споруд застарілі та у більшості випадків ігноруються.

У державі практично відсутні сучасні спортивні споруди для потреб спорту вищих досягнень. У зв’язку з цим в Україні рідко проводяться масштабні міжнародні змагання з популярних видів спорту. Через гострий дефіцит сучасних баз спортсмени національних команд України часто вимушені проходити тренувальні збори за кордоном. У більшій половині дитячо-юнацьких спортивних шкіл відсутня власна спортивна база.

З-поміж 73 тис. фахівців сфера фізичної культури і спорту лише 4% є інструкторами з фізичної культури, які безпосередньо надають фізкультурно-оздоровчі послуги населенню. За рівнем забезпеченості кадрами базового рівня (тренери, інструктори, вчителі та викладачі фізичного виховання) Україна у більше як у 2 рази поступається провідним країнам.

Клименюк О.М..
ст. викладач кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ВИРОБНИЧІ ВІДНОСИНИ ЯК ФАКТОР ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ КРИЗИ

Пошук та обґрунтування шляхів розвитку економіки ускладнюється в умовах кризи. Функціонування та соціально-економічний розвиток будь-якої країни визначається продуктивними силами та виробничими відносинами.

Значна кількість досліджень категорії «продуктивні сили» дозволила отримати суттєві знання та закономірності щодо ефективного управління розвитком цієї системи та її складових [1, с.75]

Але розвиток економічної системи, крім продуктивних сил, залежить від виробничих відносин. Дослідженню цієї категорії приділялось значно менше уваги. Вчені-економісти, дослідники цієї категорії, одностайно визнають її важливіше значення, але результатів цих досліджень, які можна було б використовувати безпосередньо у прийнятті управлінських рішень щодо підвищення ефективності економічної системи, недостатньо.

Дослідники економічних процесів дають різні визначення поняття цієї категорії. На думку авторів [2] виробничі відносини – дуже складна і недостатньо формалізована категорія, яку можна розглядати як комплекс законів, норм і правил, що регулюють виробництво та розподіл матеріальних і нематеріальних благ. Вони відображають зацікавленість виробників у виробництві цих благ, а отже, впливають на ступінь використання виробничого потенціалу та його розвитку. В останні роки виробничі відносини в деяких літературних джерелах отримали назву «економічні відносини».

Середовище, в якому діють продуктивні сили, представляє собою економічні відносини. Незважаючи на те, що без виробничих факторів економічні відносини ніякої продукції не виробляють, вони є активними, оскільки найсуттєвішим образом впливають на функціонування та віддачу цих факторів.

Автори [2], визнаючи суттєвий вплив економічних відносин на використання виробничого потенціалу та обсяги кінцевого продукту, приходять до висновку щодо подолання економічної кризи саме за рахунок підвищення рівня виробничих (економічних) відносин.

Але для практичного використання їх з метою суттєвого розвитку економіки необхідно більш детально формалізувати їх структуру, розробляти підходи до вимірювання рівня економічних відносин, а також впливу їх на економічне зростання. Саме ці аспекти категорії економічні відносини залишаються найменше дослідженими.

Це робить моделювання економічних відносин, їх структури, зв'язків, оцінювання їх рівня та впливу на зростання кінцевого продукту актуальним напрямком досліджень соціально-економічного розвитку країни.

Для визначення впливу виробничих відносин та обгрунтування шляхів зростання економіки України побудовані виробничі функції виду

$$Y=\gamma K^{\alpha} L^{1-\alpha},$$

де *Y*- обсяг кінцевої продукції, ВВП або ВДВ; *K*- основні засоби; *L* – населення.

Для можливості міжнародних співставлень модель побудована на даних щодо обсягів валових регіональних продуктів та основних засобів у дол. США [3 Методом найменших квадратів визначені параметри функції для економічної системи України ($\gamma = 0{,}7998;\ \alpha = 0{,}598$):

$$Y \approx 0{,}8\, K^{0{,}6} L^{0{,}4},$$

де *Y* та *K* наведені у млн. дол. США, *L* – у тис. осіб.

Побудована модель дає можливість аналізувати ефективність шляхів розвитку економіки за рахунок нарощування виробничих факторів *K* та *L*.

Це дозволяє зробити висновок, що напрям економічного зростання шляхом лише збільшення основних засобів є нереальним.

Побудована виробнича функція для національної економіки США на спостереженнях щодо показників ВВП (млрд. дол. США), основних засобів (млрд. дол. США), населення (млн. осіб) за період з 1999 по 2013 рік. Функція отримала вид:

$$Y = 4,\ 35$$

Проведені співставлення виробничих функцій економік України та США дозволяють зробити висновок, що економічні відносини США, у порівнянні з економічними відносинами України, впливають на віддачу продуктивних сил, а саме, на створення ВВП, у 5,44 рази ефективніше.

Список використаних джерел

1. Політична економія./ За заг. редакцією д.е.н., проф. Ю.В. Ніколенка. К.: Центр учбової літератури, 2009. – 632с.

2. Клименюк М.М. Виробничі відносини як фактор подолання економічної кризи// М.М. Клименюк, А.М.Безус/ Наук. вісник АМУ. Зб. наук. праць, серія «Економіка» вип..8. – К.: 2010. – с.5-15.

3.Грудцина Ю.В. Моделювання впливу правових відносин на економічний розвиток/ Ю.В. Грудцина, О.М.Клименюк // Наук. вісник Академії муніципального управління. Зб. наук. Праць: Серія «Економіка». Вип. 2.-К.: АМУ, 2014.-с. 112-120.

Кузнецова Л.Б.,
старший викладач кафедри фізичного
виховання, спорту та здоров`я людини
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Проблема здоров'я студентської молоді стає пріоритетним напрямом розвитку освітянської системи.

Основна увага повинна бути спрямована на підготовку якості всебічного розвитку студентів. Рішенням цієї проблеми є організація освітнього процесу, що забезпечує високу навчальну й суспільну діяльність студента, зберігає й підтримує високий рівень її ефективності.

Фізична діяльність – це, звісно, невід'ємна частина поведінки людини. При заняттях фізичною культурою і спортом необхідно враховувати суспільно-економічні й культурні показники, індивідуальні психологічні, фізичні й функціональні особливості людини, кількість вільного часу людини та мету його використання, доступність спорудження для занять фізичною культурою і спортом, географічні умови.

Сучасні тенденції «комп'ютерної» цивілізації є типовими для усіх економічно розвинутих країн. Механізація та автоматизація промислових, моторизованих засобів виробництва, спосіб життя без достатньої кількості рухів та широке впровадження технологій – все це суттєво зменшило потребу в русі.

Руховий компонент є основним в процесі формування способу життя. Тому необхідно впроваджувати нові форми занять фізичною культурою для більшої популяризації серед молоді занять спортом з оздоровчою спрямованістю, при цьому необхідно врахувати інтереси, умови здоров'я, стать і вік студентів.

Поняття зміцнення здоров'я повинно забезпечити утворення на індивідуальному рівні стереотипу поведінки. Цей стереотип спрямований на підвищення стандарту рухової діяльності студента, на створення секцій фізичної культури й секцій з видів спорту на основі навчальних закладів.

Медико-біологічні дослідження показують, що навчання у вузі несе напружений характер, що супроводжується зменшенням адаптаційних можливостей організму. Природня рухова діяльність студентів неухильно зменшується в процесі переходу з курсу на курс під час навчання у вузі.

Потреба у здоров'ї є базовою потребою кожного живого організму і людини, зокрема, без задоволення якої неможлива самоактуалізація особистості (хворі люди не можуть думати і діяти, не відволікаючись на свій стан здоров'я).

Рівень та орієнтація рухової діяльності студентів сформована різними видами функціональних систем. Процес адаптації студентської молоді до способу навчання у вузі можна вважати, як процес системного навчання.

Регулювання поведінки є найбільш важливою частиною функціональної системи. У цьому випадку можна говорити про спосіб життя, що направляється на зміцнення здоров'я за допомогою фізичної культури. Рівень рухової діяльності людини може бути ефективно скоректований за допомогою занять фізичною культурою і видами спорту. Значення фізичних навантажень з оздоровчим впливом на організм є очевидним під час негативної оцінки надмірних навантажень на стан здоров'я. Стрес є не тільки медико-біологічною, але й суспільною проблемою також.

Зміни в організмі відбуваються на різних рівнях - від молекулярного до рівня організму. Функціональна система є структурою, що включає такі компоненти як нервовий центр, вегетативну і гормональну регуляцію, метаболічні процеси. Вони є внутрішніми показниками адаптації організму на різні умови середовища.

Висновки: Студентська діяльність є складним етапом, що пов'язано з підвищеним ризиком для фізичного й психічного здоров'я молоді. Підвищення працездатності організму засобами фізичної культури і спорту сприяють покращенню працездатності і якості навчання студентів, при цьому систематичні заняття фізичними вправами позитивно впливають як на підвищення рівня рухомої активності, так і на покращення фізичного розвитку студентів.

Фізичні навантаження, які створювалися під впливом обов'язкових занять з «Фізичного виховання», повинні бути доповнені самостійними заняттями і самостійною підготовкою. Великі фізичні навантаження не гарантують зміцнення стану здоров'я. Умови фізичної підготовки повинні бути спрямовані на рівень масової рухової діяльності. Вищі навчальні заклади не будуть мати альтернативу ні сьогодні, ні у найближчому майбутньому, тому самостійні заняття необхідні для виконання денної норми рухової активності.

Миронова Д.І.,
старший викладач кафедри фізичного
виховання, спорту та здоров`я людини
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Оволодіння професією в умовах сучасного суспільства – важливий і складний процес, який необхідно розглядати, виходячи з соціальних вимог.

Фізичне виховання студентів – процес формування загальної та професійної культури особистості сучасного спеціаліста.

Фізичне виховання повинно здійснюватись з урахуванням професійних особливостей майбутніх фахівців. Професійна підготовленість передбачає не тільки знання своєї справи, а й постійний розвиток здібностей. Кожен студент повинен завчасно готуватися до обраної професії, цілеспрямовано розвивати ті фізичні і психічні якості, які визначають психофізичну надійність і успіх в його майбутній професійній діяльності.

На сучасному рівні програма з фізичного виховання повинна враховувати фізіологічні характеристики, фактори, які визначають зміст окремих видів праці студентів, робочу позу, рухові можливості, положення рук, ніг тулуба і голови, а також високе нервово-психічне навантаження.

Професійна діяльність студентів характеризується показниками психомоторних якостей, пов`язаних з зорово-моторною реакцією. Необхідними є координаційні зв`язки і розвинений нервово-м`язовий апарат, виражена рухливість нервових процесів.

Велике нервове-емоційне напруження у поєднанні з гіподинамією сприяє виникненню функціональних змін, що виражаються в погіршенні роботи серця, склеротичних змінах судин, появі гіпотонії і виникненні неврозів.

Формування стійкої робочої домінанти, здатне викликати перевантаження і виснаження нервових центрів і клітин, що призводять до втрати сну, апетиту. До головного болю, поганого настрою, появі спалахів дратівливості.

Тривале багатогодинне перебування у положенні сидячи або стоячи викликає застійні явища судин з наступним порушенням рухової та серцево-судинної функцій, зниження м`язового тонусу і погіршення постави.

Принципи реалізації фізичної підготовки студентів наступні:

- регулярно використовувати чергування на заняттях фізичних вправ з вправами на розслаблення;
- у ході навчального процесу повинні вирішуватися поряд із завданнями спеціальної фізичної підготовки і завдання загальної фізичної підготовки;
- активно використовувати консультативну форму педагогічної діяльності викладача фізичної культури.

У студентів рухова робоча діяльність вимагає концентрації і стійкості уваги, координації рухів і м`язових зусиль, уміння розслабляти м`язи, високої точності і реакції на об`єкт, великої рухливості нервових процесів, які необхідно розвивати на заняттях з фізичного виховання при виконанні студентами відповідних фізичних вправ, що сприяють розвитку необхідних якостей.

Найбільшу ефективність комплексних занять для студентів можна отримати, якщо включити спортивні ігри, легкоатлетичні вправи, різні види

гімнастики, вправи з комплексним тренуванням основних фізичних якостей і рухових навичок.

Основним завданням спеціальної підготовки студентів є:
Зміцнення здоров`я, профілактика професійних захворювань, набуття необхідних навичок і розвиток професійно значущих фізичних і психомоторних якостей фахівця. Для вирішення поставлених завдань повинні використовуватися засоби фізичного виховання, підібрані відповідно до специфіки майбутньої професійної діяльності студента.
На заняттях з фізичної культури необхідно застосовувати вправи, що зміцнюють м`язи зорового аналізатора, спрямовані на удосконалення концентрації уваги, мислення, довготривалу і оперативну пам`ять, емоційну стійкість, поліпшення мозкового кровообігу.

Висновок. В процесі фізичного виховання студентів необхідно приділяти увагу розвитку професійно значущих фізичних і психофізіологічних показників, що безпосередньо впливають на успішність фахової підготовки.

Тимошенко В.Ф., науковий керівник,
ст. викл. кафедри менеджменту
та міжнародних економічних відносин
ТНУ імені В.І.Вернадського
Ничипоренко А.А.,
студентка магістратури гр.МО -51
ТНУ імені В.І.Вернадського
(м.Київ)

КОНКУРЕНТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ НА РИНКУ ХЛІБОПРОДУКТІВ МІСТА МИКОЛАЄВА

Хлібопекарська промисловість відіграє значну соціальну і стратегічну роль у житті людини, задовольняючи потреби населення в основному продовольчому продукті. Специфіка "хлібного" ринку полягає в тому, що він на 99,9% представлений продукцією вітчизняного виробництва. Останнім часом хлібопекарські підприємства м. Миколаєва зіткнулися з рядом труднощів, пов’язаних, в першу чергу, зі збутом виробленої продукції. Конкуренти з сусідніх областей поступово витісняють місцевих виробників з найбільш містких та прибуткових ринків, тому важливим завданням успішного функціонування регіонального ринку хлібопродуктів є моніторинг поведінки споживачів, вивчення їх смаків та уподобань, а також мотивів прийняття рішень, що дозволяє скласти прогноз, внести корективи в політику продажу, оптимізувати вироблений асортимент. У жорсткій конкурентній боротьбі за споживача виробники змушені розширювати асортимент виробів, одночасно підвищуючи їх якість.

Загалом конкуренція хлібозаводів м. Миколаєва має негативні та позитивні риси. Тривалий час робився наголос в основному на негативних

наслідках конкуренції: витіснення дрібних хлібовиробників великим капіталом, розорення одних і збагачення інших, посилення соціальної несправедливості стосовно цін на продукцію, загострення безробіття в місті та області, інфляція. Конкурентний ринок хлібопродуктів миколаївського району можна представити таким чином: ВАТ "Миколаївський хлібокомбінат" м. Миколаїв; ВАТ "Миколаївхліб" м. Миколаїв; ВАТ "Коровай" м. Миколаїв ; ВАТ "Вознесенський хлібозавод" м. Вознесенськ; ВАТ "Мир хліб" м. Миколаїв; ВАТ "Миколаївський хлібозавод № 4" м. Миколаїв; ВАТ "Санок" м. Миколаїв .

Серед чинників, які визначають місце хлібозаводів на конкурентному ринку є асортимент. Аналізуючи 5 заводів м. Миколаєва з 2006 по 2017 рр. За цей час асортимент їх зріс із 80 до 610 найменувань, або майже в 5 разів. Хлібокомбінати № 2, 4 і «Миколаїв хліб» активно працюють і їх асортимент збільшився у 8 разів за згаданий період. Загальна кількість хліба та хлібобулочних виробів, що завозиться щоденно на ринки м. Миколаєва кожним виробником, приблизно становить: хліба чорного («Українського» та «Бородинського») — 292кг, хліба білого та інших хлібобулочних виробів — 1414 кг. При цьому кількість потенційних споживачів становить приблизно 10000 осіб [2].

Важливим атрибутом ринкової економіки є конкурентоспроможність потужностей. Потужності даних заводів складає від 25 до 50 тон за добу хлібобулочних виробів. В цілому по місту Миколаєву з 2013 року по 2016 рік випуск продукції збільшився на 12891 тис. тн. Це збільшення відбулось в основному за рахунок збільшення випуску продукції на хлібокомбінаті №4, 2-го хлібозаводу та "Миколаївхліб". На ВАТ "Миколаївський хлібокомбінат" випуск продукції зменшився на 820 тис. тн. В цілому по Миколаївській області випуск продукції зменшився на 12891 тис. грн [2].

Отже, ці підприємства й є основними великими конкурентами на ринку хлібобулочних виробів м. Миколаєва.

У цілому можна відзначити, що у формуванні конкурентоспроможності на хлібобулочні вироби беруть участь чотири елементи: конкретна потреба у хлібобулочних виробах; платоспроможність споживачів, що залежить від загальної економічної ситуації і рівня прибутку населення у м. Миколаєві; ціна і пропозиція, обсяг, асортимент і якість якого залежить і самого виробника хлібопродуктів.

Список використаних джерел:

1. ГОСТ 5667-65. Хліб і хлібобулочні вироби. Правила приймання, методи відбору зразків, методи визначення органолептичних показників і маси виробу.
2. Сайт підприємства http://rada.com.ua/ukr/catalog/17004/

Цебро О.В., аспірант
Таврійського національного
університету ім. В. І. Вернадського (м. Київ)

ІННОВАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Сьогодні відбувається четверта промислова революції за рахунок інформаційно комунікаційних технологій, робото-технологій, біотехнологій та еко-технологій. Це несе багато викликів оточуючому середовищу та нашому суспільству. З одного боку за рахунок технологій звільняються трудові ресурси, а з іншого суспільство потребує розробки багатьох промислових процесів, виробів та послуг заради гармонійного співіснування людини та природи. Обсяги світового ринку для технологій захисту оточуючого середовища та споріднених послуг вже досягають близько 1000 млрд. євро. В межах ЄС такі види економічної активності тепер потребують більш ніж 260 млрд. євро, що становить 2,2% ВВП ЄС. Для цього ринку Європі потрібно 3,5 млн. робочих місць, серед яких 75% в таких праце інтенсивних секторах, як управління водними ресурсами, або управління переробкою твердих відходів. Отже у всьому світі є потреба у підвищенні ефективності функціонування регіональної господарської системи та забезпечення її конкурентоспроможності за рахунок інноваційно-інвестиційної діяльності з врахуванням екологічних потреб та потреб зайнятості населення. Розробка та задіяння інноваційної та екологічно-орієнтованої моделі регіонального розвитку сприяє гармонійному розвитку територій світу без втрат для нарощування обсягів інвестицій, товарного виробництва (робіт, послуг) з ефективним використання інвестиційного потенціалу регіону. Крім того вона формує гармонійні підходи до сталого розвитку регіону та передумови змін складових системи регіонального управління.

В наукових розробках теоретичних та прикладних проблем збалансованого розвитку суспільства значний внесок зробили такі відомі вітчизняні вчені, серед яких: Дубас Р. Г., Колотило Д.М., Орлов Н., А., Яновська Є.С., Кузовенко В. А., Дяченко Н. М., Білявський Г. О., Бутченко Л. І., Фурдуй Р. С., Костіков І. Ю., Заверуха Н. М., Серебряков В. В., Скиба Ю. А., Вороновська О. В. та ін. Аналіз наукових напрацювань з зазначених проблем свідчить про необхідність подальшого вивчення та обґрунтування необхідності побудови інноваційних екологічно-орієнтованих моделей регіонального розвитку як основи для подолання світових проблем щодо більш ефективного використання потенціалу територій та людських ресурсів. Важливим моментом у цьому питанні є побудова ефективних комунікацій у сфері економічного розвитку регіонів, а зокрема інноваційний підхід до побудови комунікацій між учасниками процесу.

Саме за рахунок ефективних комунікацій можна досягти дієвих результатів щодо створення інноваційної та екологічно-орієнтованої моделі регіонального розвитку, в основу якої покладено стратегічний та гармонійний розвиток регіонів відповідно до загально людських цінностей, що супроводжується прогресивними структурними зрушеннями та підвищенням конкурентоспроможності регіональних господарських систем. А це в свою чергу дозволить вирішити екологічні проблеми регіонів та проблеми збалансованого розвитку світової спільноти.

Список використаних джерел:

1.Бєлякова О. В. Екологічні інновації – шлях розвитку ринку екологічно чистих товарів // Маркетинг і менеджмент інновацій, 2011, № 4, Т. ІІ . Електронний ресурс.- [Режим доступу]: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua.

2. Білик О.С. Напрями підвищення конкурентоспроможності еколого-економічного розвитку регіону . //Економічний форум. 3/2011. Електронний ресурс.- [Режим доступу]: http://archive.nbuv.gov.ua.

3. Богацька Н.М., Шмерхльов Р.О. Формування конкурентної політики вітчизняних підприємств в сучасних умовах господарювання. Електронний ресурс.- [Режим доступу]: http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=22573 .

4. «Звіт про конкурентоспроможність регіонів України 2012. Назустріч економічному зростанню та процвітанню» Фонд «Ефективне управління», Україна.- Копірайт © 2012 Фонд «Ефективне управління». – 208 с.

5. Короговний О.А. Особливості формування конкурентної політики підприємства. Електронний ресурс.: http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/12188.

6. Жиляєва Н.М. Механізм підвищення конкурентоспроможності регіону в умовах глобалізації.//Сталий розвиток економіки.- 2011.-№1(4). - с.124-127.

7. Кашуба Я.М. Реалізація конкурентної політики підприємництва з урахуванням впливу інституційних механізмів та процесів самоорганізації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua. Lviv Polytechnic National University Institutional Repository.

8. Ілляшенко С. М. Аналіз ринкових можливостей і потенціалу інноваційного розвитку організацій на базі екологічних інновацій. //Маркетинг і менеджмент інновацій, 2012, №3 Електронний ресурс.- : http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/29190.

Автори

Авдасьова В.В.	234		
Агабабян Д.С.	192		
Антоненко К.С.	390		
Артамонова А.Л.	236		
Артюх Г.І.	215		
Аскеров Д.М.	118		
Барабаш А.О.	91		
Бардадим О.С.	391		
Балашов І.В.	75		
Бахир Д. В.	2269		
Бачинський А.Я.	120		
Безус А.М.	345		
Березніченко Н.О.	347,349,351,353		
Беркута Р.В.	294		
Бистряков І.К.	145		
Блищик К.О.	270		
Бовсунівська І.В.	49, 50		
Богуш Є.М.	112		
Бондаренко К.А.	283		
БосецькаА.В.	126		
Будаловський А.А.	161		
Василюк А.І.	238		
Веклич К.О.	105		
Венгренюк Т.В.	71		
Вікарчук А.А.	40,322		
Вікарчук С.М.	194		
Вивдюк В.О.	393		
Виговська М. О.	160		
Вощула К.О.	185		
Гаврилюк Л.П.			
Галас О.В.	137		
Галь А.В.	195		
Гетманов В.І.	358		
Гетьманцева І.В.	374		
Гонтар А.Д.	396		
Гонтаренко Д.Є.	360		
Голоцукова Т.Г.	82		
Гольоса О.В.	240		
Горбань Г.П.	137, 155		
Горлач А.С.	217,219,221,224,226, 228		
Горник В.Г.	21		
Городищева М.О.	127		
Гоць Т. В.	157		
Гриценко В.В.	398		
Грудцина Ю.В.	356, 358, 360, 363,365,367,369		
Гуйда О.Г	112		
Гусев В.О.	24		

Данчин О.О.	54		
Данугян К.А.	188		
Дашніков Д.В.			
Дєгтяр А.О.	33		
Дерунова В.І.	219		
Демчук Н. І.	158		
Дем’янчук С.І.	273		
Денісов Д.С.	448		
Денисевич А.В.	128		
Деримедвідь О.В.	400		
Дика В.С.	402		
Дика Я.В.	316		
Димеденко І.В.	316,318		
Діденко А.В.	221		
Дідач В.І.	73		
Дубініна Т.Г.	107		
Дудар С.С.	163		
Дужа К.Ю.	425		
Добровольська Н.А.	371		
Довгаль Т.П.	77		
Доценко А.І.	138		
Євмєшкіна О.Л.	73		
Єрко А.О.	224		
Жаховська В.Л.	47		
Жук В.П.	160		
Завгородня В.Ю.	297		
Закусило Т.А.	169		
Зикова Т.М.	28		
Зінченко А.О.	93		
Зоценко Л.М.			
Іваненко В.В.	372,374		
Івашків Ю.Д.	161, 163, 166, 167		
Іващенко О.Є.	427		
Ільчук Н.В.	307		
Кабашна Н.В.	429		
Калюга О.О.	33		
Карлова В.В.	44		
Кармазіна Н.В.	334		
Клименко О.М.	230,232		
Клименко Т.Д.	56		
Клименюк М.М.	345		
Клименюк О.М.	449		
Клиновий Д.В.	145		
Клімов І.О.	285		
Кобилін В.О.	35		
Кобиліна Ю.М.	42		
Коваленко М.М.	39		
Ковальова А.С.	37		
Ковальчук Т.Я.	349		
Коврига Н.І.	94		

Коврига О.С.	52,54,56,58,59,62, 63, 65,67, 69,71		
Козаченко Ю.В.	242		
Козир Т.В.	166		
Колєнченко Ю.В.	58		
Колотигіна І.А.	114		
Колотигіна І.А.	114		
Кондратюк В.А.	434		
Копач О.В.	363		
Корецька В.М.	287		
Корнєєв В.В.	230,232,234,236,238, 240,242,243, 246,248,250,252,254, 257,259,251, 262, 264		
Короткий С.А.	21		
Кот В.А.	436		
Кот А.В.	365		
Коса Ю.О.	129		
Костенко Д.А.	275		
Кравченко Л.С.	376		
Кравченко П.В.	243		
Кравченко С.О.	31		
Крячок Є.Ю.	197		
Кубарев М.Д.	176		
Кудін Б.П.	378		
Кузнецова Л.Б.	451		
Курисько І. В.	380		
Курінна О. В.	266		
Кулініченко Т. П.	199		
Кучерина Л.А.	169,171,172		
Кучерявий В.М.	49		
Ладонько Л.С.	336		
Лапшук В.І.	437		
Левковець І.А.	87		
Левковець О.А.	89		
Левченко І.В.	167		
Лисак Д.О.	226		
Лукашук О.В.	404		
Лукашенко Ю.В.	246		
Люшик Р.В.	130		
Мала В.С.	200		
Мала С. І.	269, 270, 273, 275, 277		
Маначинська О.В.	309		
Маньковська Т. І.	279		
Маковей Л.Ю.	248		
Марченко Т.В.	290		
Марфін В.В.	384		
Масло В.В.	95		

Матвієнко Г. А.	281,283,285,287, 290		
Медведєв М. Г.	174		
Мінніков О.М.	122		
Мірошниченко В.В.	141		
Мітл О.Г.	322		
Міщенко А.В.	250		
Миронова Д.І.	453		
Мосейчук А.Д	84		
Москаленко В.В.	108		
Москалюк Н. А.	171		
Музика О.Г.	202		
Музиченко А.В.	351		
Мусіна Д.А.	252		
Немирівська О.Я	75,77,78,80		
Ничипоренко А.А.	455		
Новітня Н.Д.	50		
Радус А.В.	319		
Решетило Д.В.	80		
Рибкіна С.О.	124		
Роговий Д.В.	86		
Рубан Є.І.	65		
Рудак Р.Б.	133		
Руссєва Г.К.	203		
Савенко Г.Е.			
Овраменко Д. О.	172		
Омельченко А.С.	31,59		
Омецинская Н. В.	174		
Онищенко А.І.	97		
Орзул С.С.	367		
Павлова Р.К.	381, 384, 386		
Павлущенко В.П.	442		
Пазиніч О.В.	388,390,391,393, 396,398,400,402, 404,406,408,410, 412,413		
Паламарчук Н.О.	62		
Панченко С.С.	406		
Панченко Ю.О.	369		
Пересунько А.В.	78		
Петровська Ю.В.	415,417,419,421		
Підвисоцька В.В.	254		
Пилипенко О.О.	291,294, 297, 299,302,304		
Притико А.П.	417		
Пристайко В.В.	117		
Процишин О.В.	257		
Плива В.В.	63		
Подтьолок К.С.	356		
Поліщук О.О.	228		
Полурез О.В.	132		

Путінцев А.В.	176,178,307, 309,312		
Рибкіна С.О.	124		
Руденко А.С.	259		
Римаренко А.Ю.	230		
Роговий Д.В.	86		
Рубан Є.І.	65		
Руденко Ю. О.	181		
Савенко А.Є.	183,185,187		
Савицька Н.А.	261		
Садовський Д.А.	90		
Сакаєва К.О.	408		
Самойлова А.С.	135		
Семенюк Ю.П.	232		
Сичова В.П.	98		
Сичова В.Г.	328		
Ситнюк Т.В.	110		
Середа К.Ю.	324		
Сергієнко Ю.Б.	322		
Слободяник О.В.	440		
Сороколіт А.О.	419		
Ставський В.В.	262		
Старинець Ф.О.	277		
Стахов Ю.С.	100		
Стецький В.О.	353		
Стрибуль О.В.	340		
Сук П.Л.	330		
Сухіна О.М.	143		
Сущенко К.С.	204		
Таран А.В	185		
Тарасенко Д.Л.	153		
Тахтарова Е.Е.	444		
Телегуз О.В.	178		
Терон І.В	190		
Тертична А.В.	442		
Тимченко О.А.	136		
Тимошенко В.Ф.	381, 455		
Тишко Г.М.	386		
Ткаченко Г.А.	158		
Трудова М.Є.	423,425,427,429, 431,434,436,437, 440, 442, 446		
Тумалаєв Д.Д.	410		
Турко І.М.	69		
Устянська Г.В.	412		
Феріма А.В.	264		
Фінько О.С.	206		
Форостянко К.В.	355		
Хлобистов Є.В.	150		
Чевичелова М.С.	208		

Черепичник К.В	188		
Чернега Р.	312		
Чечель А.О.	148		
Чураченко Д.О.	102		
Чухрай Н.М.	52		
Царенко О.В.,	322,342		
Цебро О.В.	456		
Цимбал В.В.	413		
Цимбалюк В.В.	299		
Цицерковская А.О.	446		
Шафранова К. В.	313		
Шевченко Н.О.	40,42,192,194,195,197,199,200,202, 203,204,206,208, 210		
Шевченко О.О.	33,35,37, 40, 42		
Шевчук А.В.	210		
Шевчук О.А.	421		
Щербакова В.І.	103		
Шмагун А.В.	82,84,86, 87,89, 90,91,93,94,95,97,98, 100,102,103,105, 107,108,110		
Шмагун В.В.	67,82,84,86,87		
Штома О.В.	302		
Шумейко О.В.	304		
Яценко Г.Ю.	212		